

ফুলকোবৰৰ পখীঘোৰা

জ্ঞানপীঠ বিজয়ী
বীবেককুমাৰ ভট্টাচাৰ্য্য

ময়্যাছ' বুক ষ্টল
পানবজাৰ গুৱাহাটী

PHULKONWARAR PAKHIGHORA l by D B d
 K m Bh tt h y p t f J p th Aw dp bl h d
 by Sh Kh g d N y D tt B h L wy B k
 Stall P b ar G w h t l P R 45 00

ফুলকোৱাৰৰ পীৰ
 উ ন্যাস

চয়িতা
 বীৰেন্দ্ৰকুমাৰ ডাটাচায়া

প্ৰকাশক
 শ্ৰীখগেন্দ্ৰনাৰায়ণ দত্তবৰুৱা
 লয়াছ বক টল
 পানবজাৰ গুৱাহাটী ১

মূল্য ৪৫ টকা
 প্ৰথম প্ৰকাশ : জুলাই ১৯৮

মদ্ৰক :
 চিত্ৰনাৰায়ণ প্ৰিণ্টিং প্ৰেছ
 আমবাৰী গুৱাহাটী ১

প্ৰথম খণ্ড

এক

লাহে লাহে বেগৰ চকাবোৰ ঘৰিবলৈ ধিলে ঠিক সমতি বাইদেউহতে গান্ধীজীৰ জন্মোৎসৱৰ সতাকটা প্ৰদৰ্শনীত যোৱাতা যতৰ চকাবোৰ ঘৰি ধৰে।

তেতিয়া বেলি ডুবিলে আ স্ত কৰিছে। আমিনগাওঁ স্টেশ্যনৰ প্লেটফৰ্মখন গুমগুমাই গল সেইখন যেন আঘাতত চিৰাচিৰ হব খোজা সমতি বাইদেউৰ হিয়াহে। ক্ৰমাৎ বেগখনে বেগ ললে। কিছুপৰৰ বত দূৰি গৈ যাক সেউজীয়া হাবিৰ মাজত গৈ সেইখন লকাই নেদেখা হ'ল। কয়লাৰ ধোৱাখিনি বতাহত ওপঙি ব'ল।

আজি বহুত দিন ধৰি সংঘৰ্ষ য়ক বিমলদাৰ টি বি। দিগন্তত হে এই যোৱা লখা তেওঁক কঢ়িয়াই নিছে। তেওঁ যাব মদনা লীলৈ। একমাত্ৰ তাতেই ততিয়া এষ্ট দৰাৰোগ্য ব্যাধিৰ ভাল চিকিৎসা হয়। কিন্তু সমতি বাইদেৱে জানে তাৰপৰা অতি কম মানহেইহে ঘৰি আহে।

সমতি বাইদেউ দৰ সত্যতাৰ প্ৰতীক। দীঘল মিঠাবৰণীয়া আৰু সগঠিত দেহত এযোৰ খন্দৰৰ বিহা মেখেলা। কাকৰপৰা এটা মোনা ওলমি আছে।

তেওঁ কমান জোকাৰিয়েই আহিল বহুত সময়লৈ।

সমতি বাইদেউৰ এটা প্ৰাণ আছে। সেই প্ৰাণ লইতৰ দৰে স্বচ্ছ পবিত্ৰ চিৰপ্ৰবাহমান কৰবাত বহুত ওখত চিৰ শুভ্ৰ তুমাৰমালাৰ মাজত এটা মানস সঁচোৱৰ আছে। তাতে তেওঁ প্ৰাণৰ লুইতৰ উৎস।

ভালৈ ৰাজহংস হৈ সততে সেই প্ৰাণ উৰা মাৰি যায়।

বিমলদা আৰু সমতিৰ প্ৰথম চিনাকি হয় কেইবছৰমান আগত ডিম্বাপৰৰ ভগনীয়া শুদ্ৰা শিবিৰত। নবীনে তেওঁলোকৰ সেই চিনাকি ছোৱাৰ কাহিনী জানে।

আৰু জানিছিল এজন চেণ্টিয়াৰে তেওঁৰ বিবৰ্ণ মথখন নবীনৰ এতিয়াও মনত পৰে।

ঠিক আজি বিমলদাৰ দৰেই এদিন সন্ধিয়া চেণ্টিয়াৰেও বেলেত উঠি ডিম্বাপৰৰ পৰা বিদায় লৈছিল। ছাবৰ সময়ত বিমলদাৰ হাতত টকা এহেজাৰ দি তেওঁ কৈছি আপোনালোক এৰাএৰি নহ'ব। সংঘটো জীয়াই ৰাখিব। বিপশ্চিত মানিৰ কথা নেপাহৰিব। আৰ্ত্তজনৰ দখ জাম্ব কৰিবলৈ যদি নৰকলৈও যাব লাগে যাব। সেই সেৱাই আচল সম্পত্তি। বাকীবোৰ সকলো ফুটকাৰ ফেন। দেখিলেই নহয় মোৰ কি হ'ল।

সমতি বাইদেউ আছিল শুদ্ৰা শিবিৰৰ ফোৰে স নাইটেংগল। সকলোৱে তেওঁক দেবী দেখাদি দেখিছিল। বিমলদা আছিল শুদ্ৰা কেন্দ্ৰৰ প্ৰাণ। পৰম্পৰৰ সেৱাত ম ধ হৈ তেওঁলোক অন্তৰঙ্গ বন্ধ হৈ পৰিল। সেই অন্তৰঙ্গ বন্ধত্ব সেই অৱশি স্থায়ী হৈ আছে। তেওঁলোকৰ এজনেও বিবাহৰ বন্ধনত সোমাব খোজা নাছিল। তেতিয়াৰ সেৱক আৰু সেৱিকাসকলৰ ধাৰণা আছিল সংসাৰী হ'লে ভাল সেৱক হ'ব নোৱাৰি।

চেণ্টিয়াৰ মাপ্ৰাজত এতিয়াও জীয়াই আছে। তেৱে ই বিমলদাক মদনাপল্লীলৈ মাতি পঠাইছে। সুমতি বাইদেউকো মাতিছিল কিন্তু সমতি বাইদেউৰ হাতত বিমলদাৰ অসমাপ্ত কামৰ ভাৰ পৰিছে। বিশেষকৈ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পুজিৰ বাবে ধন সংগ্ৰহৰ ভাৰ। ইতিমধ্যে তেওঁলোকৰ সংঘই স্বৰ্ণশ্ৰেণীত ধন তুলিছে।

প্ৰতি বছৰ এটা দিনত চেণ্টিয়াৰে তেওঁৰ মৃত পৰিয়ালৰ কথা স্মৰণ কৰে। সেই ভাৱিখে তেওঁ সদায় বিমলদালৈ চিঠি লেখে।

সেই চিঠিত সেই দুহোগৰ দিনবোৰৰ কথা প্ৰায়ে উল্লেখ কৰে। চিঠিবোৰ পঢ়োতে পঢ়োতে নবীনৰ মনত পোটেই ঘটনাটো জলজল পইপই হৈ উঠিছে।

সন্ধ্যাৰ সময়।

জাপানী সেনা আহি তেতিয়া মানদেশত সোমাইছিলহি। মানদেশৰ ভাৰতীয় লোকসকল আহোমসকল অহা পাতকাইৰ পথেদি আৰু মণিপুৰৰ ভামোৰ পথেদি নিজ দেশ সোমাইছিলহি। ভাৰত সোমোৱাৰ আগতে তেওঁলোকে দীঘল দগম পৰ্বতীয়া বিগদসংকুল বাট বাটকুৰি বাই আহিব লগা হৈছিল। সেই বাটছোৱাতে বহুতেই সৰ্বস্বান্ত হৈছিল।

একো একোটা পৰিয়াল বাটতে সম্পূৰ্ণ নিশ্চিহ্ন হৈ গৈছিল। বহুতৰে সম্পত্তি ওকাইতে লঠন কৰিছিল। একোজন হাট-পট স্বাস্থ্যবান মানহ অস্থিচমসাব হৈ ভাৰত ওলাইছিলহি।

চেণ্ডিয়াৰ বেঙ্গুনৰপৰা আহোঁতে তেওঁৰ লগত আহিছিল তেওঁৰ সগভা পত্নী বিবাহযোগ্য কন্যা কমল্লম পত্নী। সামৰিক দল এটাৰ পহৰাত অটব্য হাবি আৰু দুৰ্লভ্য পৰতৰ মাজেদি তেওঁলোক কেইবা দিনো একেৰাহে অহাৰ পাছত হঠাতে এদিন কঠিন পেটৰ ৰোগত পতেকৰ মৃত্যু ঘটিল। এদিনৰ পিছত মৃত্যু হ'ল জীয়েকৰ। তাইৰ মৃত্যু হৈছিল হাবিৰ ফেটী সাপৰ কামোৰত। সেইদিনা ঘৈণীয়েকৰো প্ৰসৱ বেদনা আৰম্ভ হ'ল। তিনিঘণ্টামানৰ কঠোৰ যত্নৰ পিছত এটা কেচুৱাৰ জন্ম দি ঘৈণীয়েকে শান্তিৰে মৃত্যু বৰণ কৰিলে। কেচুৱা ল বাটোক বচাই ৰখা টান হৈ পৰিল। এনেয়ে শিশু ৰাদ্যৰ অভাৱ তাতে গাখীৰ খুৱাবলৈ এজনী মাইকী মানহ পোৱা নগ'ল অটব্য অবশ্যত।

দলৰ চালক সামৰিক বিষয়াজনে ঠিক কৰিলে শিশুটোক আৰু কণ্ট নিদি ফকিমাৰ অভাৱভোজ দি মাৰি পেলোৱাই ভাল। ইতিমধ্যে ল বাটো খাবলৈ নাপাই মতপ্ৰায় হৈ উঠিছিল।

দলত অহা ডাক্তৰজনে চেণ্ডিয়াৰ চকুৰ আগতে ল বাটোক বেজি দি পেলালে। ক্ল থিতা গাইগকৰে নকৈ জগা পোৱালিক বন্ধা কৰিবৰ বাবে যেনেকৈ খচিবলৈ খেদি যায় তেনেকৈ চেণ্ডিয়াৰ খেদি গৈছিল ডাক্তৰক মাৰিবলৈ। কিন্তু কি হ'ব? অলপ পিছতে ল বাটোৰ মৃত্যু ঘটিল। তাৰ মৰ্খলৈ এটা প্ৰশান্তি নামি আহিছিল। শটো বুকুত লৈ চেণ্ডিয়াৰে বহুত সময় বাটটি জুৰিছিল। কিন্তু দুযোগৰ কালত কাশ্মিৰলৈয়ো সময় নাছিল। শটো হাৰাসময়ত পাতত পোতা হ'ল। চেণ্ডিয়াৰে তাৰ কৰবৰ ওপৰত কেৱল এচপৰা মাটিৰ বাহিৰে ডাক আৰু একো দিৰ নোৱাৰিলে।

খনসোপা থাকিল কিন্তু খনেৰে কি কৰিব ?

চেণ্ডিয়াৰৰ অনন্তৰ হৈছিল সংসাৰৰ একো বস্তুবেই স্থায়ী নহয় স্থায়ী কেৱল পৰমাত্মা।

সেই কথা তেওঁ সদায় লিখে বিমলদালৈ। ডিমাপুৰৰ শিবিৰত সেই ব্ৰহ্মবাদী চেণ্ডিয়াৰে বাতি ফেকুৰি ফেকুৰি কন্দাৰ কথা মনত আছে নবীনৰ। পৰিয়ালৰ মৰা মানহবোৰক তেতিয়া তেওঁ প্ৰায়ে সপোনত দেখিছিল যে যি স্বৰূপত অস্থিৰ হৈ উঠিছিল আৰু অস্থায়ী স্বৰূপত চিত্ৰবিহীন।

আজিৰ দৰেই এখন বেলে চেণ্ডিয়াৰকো সেইদিনা পশ্চিম দিশে লৈ গৈছিল।

সেই চেণ্ডিয়াৰে কিন্তু সমতি বাইদেউক দেখিলেই কান্দিবলৈ পাহৰি পেলাইছিল।

এখন চিত্তিত চেণ্ডিয়াৰে লেখিছিল জীৱন একোখন ৰেলগাড়ী মৃত্যু নমাৰ শেষ ষ্টেশ্যন। স্থায়ী আছে আৰু যায়।

সুমতি বাইদেউৰ প্ৰাণ যেন মৃত্যুৱে স্পৰ্শ নকৰে এনে ভাব হয় সদায় নবীনৰ। মৃত্যুৱে কেতিয়া কি ৰূপ লৈ আছে কোনেও কব নোৱাৰে। কেতিয়াবা সি একমুখীয়া হৈ আছে। কেতিয়াবা সহস্ৰমুখীয়া হৈ আছে। সেই সময়ত মৃত্যু আহিছিল সহস্ৰমুখীয়া বিকট ৰাক্ষসৰ ৰূপত।

কিন্তু সুমতি বাইদেউৰ মৃত্যু ভয় এই বলিলেই হয়। তেওঁৰ মৰুত মৰণ জিনা এটা হাঁহি। সেই হাঁহি শান্ত কিন্তু অপৰাজেয়।

পুৰুষৰ ভয়কে আৰম্ভ কৰি নাৰীসকলৰ কত ৰকমৰ ভয়। কিন্তু সমতি বাইদেউৰ যেন একোলৈকে ভয় নাই এনে লাগে নবীনৰ। জীৱনটো যেন এটা ধেমালি এনে ভাব হয় কেতিয়াবা তেওঁক দেখিলে।

বিয়ান্ধিৰ বিপ্লৱত নবীন সমতিৰ হাঁহ দৰে অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত ঘূৰি ফুৰিছিল।

আন্দোলনৰ কালৰ এটা ঘটনা মনত পৰিলে নবীনৰ এতিয়াও অকলে অকলে হাঁহিত পেটৰ নাৰী ভুক হিগিব খোজে।

তেতিয়া সমতি বাইদেউ আছিল আন্দোলনৰ কটকী আৰু নবীন আছিল লগুৱা। ৰেলত সিহঁতে বিভিন্ন ঠাইলৈ কঢ়িয়াই লৈ গৈছিল চিঠি প্ৰচাৰ পত্ৰ আৰু নিৰ্দেশ। কেতিয়াবা নিছিল কমীসকলক দিব লগা টকা আৰু দৰব। কেতিয়াবা নিছিল হাওঁ বোমা আৰু জাতীয় পতাকা।

এবাৰ বিষমলাই নিৰ্দেশ দিলে উজনিৰে যাবলৈ। গুচাব-গুচাব আক টকা লৈ সিহঁত বেজত যাব লগা হৈছিল ডিম্বেগড়লৈ। গুৱাহাটীত সিহঁতে তেতিয়া আত্মগোপন কৰি আছিল। সুমতি বাইদেউ অৱস্থিত ফিৰোজাহতৰ ভাত নবীন আছিল দদহতৰ এঘৰ আপোন মানুহৰ ভাত। পলিচে সিহঁত গুৱাহাটীলৈ অহাৰ কথা আগতেই গম পাইছিল। সেই বাবে বেজ ষ্টেশ্যন জাহাজ ঘাট ট্ৰাক ৰোড সকলোতে পহৰা থৈছিল। দদ আছিল পুলিচ ইন্সপেক্টৰৰ ল বা কাৰ্জেই কিবা সূত্ৰে এই বিগদৰ কথা গম পাই দয়ালৈকে হোৱাৰ দিনা পুৱা বেজতে থবৰ দিলে। থবৰটো পাই সমতি বাইদেউ বিন্দু মাত্ৰও বিচলিত নহ'ল তেওঁ দদলৈ এখন চিঠি দিলে ইমান চিন্তাৰ কাৰণ নাই দুদু। ভুলি থালী নবীনক অসমীয়া দৰাৰ সাজ পিন্ধাই ঠিক সময়ত এখন মটৰ লৈ মোৰ ইয়ালৈ আহিবা।

সেইদিনা ৰাতি বেজত তেওঁলোক হোৱাৰ কথা

নবীন দুদ মাকলৈ সকলোৱেই চিঠি পঢ়ি আচৰিত হ'ল। কিন্তু বাইদেউৰ নিৰ্দেশ কোনেও অমান্য নকৰিলে।

দদৰে এখন মটৰ যোগাৰ কৰি সজিয়া নবীনৰ ঘৰ ওলালগৈ। ইতিমধ্যে দুদৰ ভনীয়েক মাকলৈ অসমীয়া দৰাৰ সাজ গোটেইটো ভালদৰে পিন্ধাই নবীনক সাজুকৈ থৈছিল। দদৰে নিজো চাহাবী সাজপাৰ কৰি মৰত হেট পিন্ধি চিনিব নোৱাৰা হৈ আহিছিল। কিন্তু নবীনক দেখি তাৰ নিজৰ ছদ্মবেশৰ ওপৰত একবকম শিককাৰেই জন্মিল। মৰত গুণাৰ কাম কৰা অসমীয়া পাণ্ডৱী গাত গোমচেঙৰ দীঘল এটা চোলা কৰ্কালত পাটৰ চুৰিয়া গুণাৰ ফুলবহা চেলেং পিন্ধি নবীন একেবাৰে ৰাজকোঁৱৰ যেন হৈ পৰিছিল। মাকলৈ ঘৰৰ পৰা পোৱাৰপৰা এই পৰা পৰা সাজপাৰ উলিয়াই আনিছিল। দুদক দেখা মাত্ৰকৈ মাকলৈ হাত চাপৰি মাৰি হাঁহিবলৈ ধৰিলে।

অলপ সময়ৰ পিছতে মাকলৈ দৰা উলিয়াই আনি মটৰৰ বেক ছীটত বহুৱাই দিলেহি। তায়ো নবীনৰ কামতে সহজ হৈ কামত বহিল। দুদুৱে মথত এটা পাইপ লৈ ওলাই আহি ড্ৰাইভাৰৰ ছীট গ্ৰহণ কৰিলে।

খন্তেক পিছতে গাড়ী আহি এমাইল দুবৰ ফিৰোজাহতৰ ঘৰৰ পদুমিত ব'জহি। দুদুৱে হৰ্ষ দিলে। এটা ল বাই ট্ৰাক এটা আনি মটৰৰ পিছফালে বান্ধি থৈছে। দুদুৱে জাপেজ-বন্ধৰ দুৱাৰখন খুলি

নিজন্ত ল'ৰাটোৱে টাফটো ডবাই দি গুচি গলগৈ। দদুৱে দুৱাৰ বন্ধ কৰি পুনৰ নিজৰ ঠাইত বহিলহি।

পাঁচ মিনিটমানৰ ভিতৰতে ফিৰোজাই ওৰলি বাৰলি লৈ বনকৰা বিহা স্নেহেলাৰে সশোভিত হৈ অহা সমতিক আনি পিছ ছীটত মাকগৰ ওচৰত বহুৱাই দিলেহি।

মাকৰে সধিলে 'তই নেহাৰ নেকি ফিৰোজা ?

'নেহাম কিয় ? সকতে তয়ে ময়ে যে দৰা কইনা খেলিছিলো মনত নাই ? আজি পাভক কালত এটা সযোগ পাইছোঁ এৰি দিমনে ?

মাকগৰ আক পায় কোনে ? ওবে বাট দুয়ো গুণ্ণগকৈ িয়া নাম গালে।

সিহতে ৰং বহুইচ কৰি সমতি বাইদেউ আৰু নবীনক এটা ফাৰ্ণচুৰ ডবাত-তুলি দিছিল।

সমতি বাইদেৱে সেইদিনা ধেমালি কৰি মাকগৰ কৈছিল এইখন হ'ল ২৪ ঘণ্টাৰ সংসাৰ। তাৰ পিছত দৰা ক এই সাজেৰেই তোমাক চমজাই দিম মাকগ। বজিছা। তেতিয়া কিন্তু ওঁ আ একো কৰিব নোৱাৰিবা। নিদেশ মতে কাম কৰিবা

মাকন সেইদিনা জ্বৰ হৈ গৈছিল। লাজত তাই হাঁহিব নোৱাৰা হৈছিল।

বিস্মাৰ ডাওনাখন সকলমে সমাধা হৈছিল। পলিচৰ মানহে গমেই নেপালে। ওবে বাট সমতি বাইদেউ আৰু নবীনে আঠ মঙলা খাবলৈ হোৱা ন দৰা কইনাৰ অপূৰ্ব অভিনয় কৰি দেখুৱাইছিল।

সেই ডাওনাৰ কথা মনত পৰিলে নবীনৰ আজিও হাঁহি উঠে।

জীৱনত সি দৰাৰ অভিনয়হে কৰিলে কিন্তু দৰা হব পৰা নাই। তাৰ একমাত্ৰ কাৰণ হ'ল এটাই। অভিনয় সহজ জীৱন জটিল।

বাইদেউ বলক যাও নবীনে মাত লগালে বেলি হ'লে ফেৰী ছেৰাব।

ফেৰীলৈ মানহৰ লানি লাগিছিল।

ব'লা যাও।

কাজন্ত বেগটো ওলোমাই গৰীমভাৱে সুসুতি বাইদেৱে খোজ কৰিছিল। প্লেটফৰ্মৰ বাহিৰত ভৰি দিয়াৰ লগে লগে সুস্বাদুৰ সোণাজী

কিৰণে তেওঁৰ সদাপ্ৰসন্ন মখমণ্ডল বঙাই তুলিলে। স্বস্ত্যবোধৰ স্বৰূপান্তৰ বঙা পৰি থকা বিমলদাস মখতো সম্ভাস্তৰ এই বঙা আছিল কিন্তু তাত আছিল মৃত্যুৰ বিষমতা। সমতি বাইদেউৰ মুখখনত কিন্তু সদায় সুহৃদয়। কোনো কালেই মৃত্যুৱে গৰাস্ত কৰিব নোৱাৰিব মখখন দেখিলে এনে ভাব হয় নবীনৰ। গিৰিয়েকক তেওঁ আজি হাঁহি মুখে বিদায় দিছে।

অদূৰৰ বেলিত ফেৰীখন নিশ্চল হৈ পৰি আছিল। মাজে মাজে খালী সোঁতে তাত খন্দিয়াইছিলহি। সোঁত আজিও গ্ৰবল। মাজ বাৰিষাৰ বানে কেইদিনমান আগতে দয়ো পাৰ ওফোন্দাই পেলাই এক তীব্ৰ মতি ধাৰণ কৰিছিল কিন্তু এতিয়া পানী শুকাইছে। ঘাট কিছু তললৈ নামিছে।

বালিত ভৰি দিয়েই হঠাতে সুমতি বাইদেউ বৈ গল।

পশ্চিমাকাশত এখন বঙীন চলচ্চিত্ৰ আৰম্ভ হৈছে। সুবৰ্ণীয়া বঙা বেলিটোৰ প্ৰতিবিম্ব পানীত পৰিছে। বেলিয়ে সোঁতৰ তালে তালে নাচিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে।

সংঘত সোমাবৰেপৰা তাৰ বোমাণ্টিক কল্পনাৰ ঘোঁৰাৰ মখত কোনোবাই লেকাম লগাই দিলে। সংঘ আছিল এটা মৌ বাহৰ দৰে। ওবেদিন মৌবোৰে ঘৰি ফুৰি মৌ গোটাই আনি মৌচাক গঢ়ে। বাঁহত থাকে মৌ কুৱৰী। সমতি বাইদেউ আৰু বিমলদাসে কৈছিল সমস্ত সমাজখনকে তেওলোকে মৌ বাহত পৰিণত কৰিব খোজে।

সংঘত ভৰ্তি হ'বৰ দিন ধৰি সনীয়া কাঁহী যেন এই সেম্পৰীয়া বেলিটোৰ অপৰূপ নাচোনৰ সৌন্দৰ্য সি উপলব্ধি কৰিবলৈ অৱসৰ পোৱা নাই। প্ৰকৃতিৰ লগত শৈশৱ মনৰ যি সম্পৰ্ক আছিল সি যেন হঠাতে হিৰ হৈ গল। এতিয়া মানুহৰ দখ দুদশাৰ সমস্যাই সিহঁতৰ মনত হৈ পৰিছিল প্ৰধান প্ৰয়োজনীয় সমস্যা। বুদ্ধ আৰু মাজ উভয়কেই এই সমস্যাই ঘৰৰপৰা টানি আনি সংঘত সমাই দিছিলহি। বুদ্ধই কৈছিল নিৰাপ আছে মানুহৰ মনৰ গভীৰত। মাজে বুদ্ধি বিচাৰি পাইছিল উৎপাদনৰ আহিলা আৰু সম্পৰ্কৰ সমাজীকৰণত— বাহিৰত

সুগ বগ ধৰি সংঘই মানুহৰ দুখ মোচনৰ বাবে কৰ্ম স্বত্ব কৰি আহিছে। বিমলদাসহঁতৰ সংঘসো ভাঙেই জোৰ দিছিল। শব্দত কালৰ ব্ৰহ্মাবনৰ জোনাক নিশা কৃষ্ণই বাঁহী বজাই যিদৰে দোপিনীলকণক

ঘৰৰপৰা টানি আনিছিল বিমল। হাতেও জীৱনৰ জয় শিঙা বজাই সিহঁতক তালৈ আনিছিল। সন্ধিদানন্দ প্ৰাতি আছিল গোপিনীসকলৰ লক্ষ্য নবীনহঁতৰ লক্ষ্য আছিল। নব মক্তি। বিমলদাহঁতৰ সংঘৰ্ষে পৰ নাৰীসকলেই যে আহিছিল এনে নহয় পৰমসকলো আহিছিল।

মানহৰ তেতিয়া প্ৰধান দখ আছিল পৰাধীনতা। সংঘৰ্ষ মানহ বোৰে সদল বজা সেইবাবে জগিয়াই পিছিল স্বাধীনতাৰ সংগ্ৰামত। দলে দলে মানহে কাৰাবৰণ কৰিছিল বকুত ওঁ পাতি লৈছিল।

পৰাধীনতা আৰু মত্বাক সংঘৰ্ষ একে বলি গণ্য কৰিছিল।

মানহক তেতিয়া স্থিতি ত। পলু কৰি থৈছিল। পৰিয়ালবোৰ হৈ উঠিছিল স্থিতিশীলতাৰ আধাৰ। নবীনে ঘৰত থাকি অনন্তৰ কৰিছিল তাত প্ৰেম জীৱিকা আৰু ক্ষা জ্ঞান আৰু কম সকলো স্থিতিশীল। এই স্থিতিশীলতা আছিল মত্বৰ ভিন্ন ৰূপ।

এই স্থিতিশীলতাৰপৰা জীৱন আছিল শত যোজন আঁতৰত নবীনে অনন্তৰ কৰিছিল তালৈ যাবলৈ হলে সংঘৰ্ষ পথেদি যোৱাৰ। হিৰে দ্বিতীয় উপায় নাই।

কিন্তু সকলোৱেইতো সেই জীৱ ৰ পথ গ্ৰহণ কৰা নাছিল।

অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰ সদানন্দ বৰুৱা সদাশ। আৰু ৰজি দাদা এওলোকে প্ৰাচীন জীৱধা। কে আকোৱালি ধৰি থাকিল। মন্থ ঠিকা দাৰহতে মন্ধৰ জয়তোলৰ মাত শুনি উদভ্ৰান্ত হৈ ঘৰতে গঢ়িল ব খজিছিল একোখন ভোগৰ সংসাৰ। বন্ধ মাঅ অথবা বিমলদাৰ পৰা এওলোকৰ আদৰ্শ সকীয়া আছিল। তেওলোকে বিশ্বাস কৰিছিল স্থিতিশীলতাত আৰু ভোগবাদত। তেওঁলোকৰ সংসাৰত জীৱন আছিল মত্ব বন্দী।

কত হৃদবেশ লৈ মত্বাবে তেতিয়া সিহঁতক হলনা কৰিবলৈ আহিছিল তাক নাজানিলে কোনেও এতিয়া সেইকালৰ কথা ধাৰণাই কৰিব নোৱাৰিব।

গুৱাহাটী মহানগৰৰ বাটে পথে দৰ্ভিক্ষ প্ৰপীড়িত এদল মানহে নিকপায় মগনীয়া হৈ তেতিয়া ঘৰি ফুৰিছিল। তেওলোকে দাবিদ্য জনিত মত্বকে বৰণ কৰি লৈছিল। খালত প। এটকুৰা কটিৰ বাবে এদিন দটা মগনীয়াই এল এম হোষ্টেলৰ দাঁতিৰ আলিবাটৰ কাষত কেনেকৈ কাজিয়া কৰিছিল তাক নবীনৰ স্পষ্ট মনত আছে।

মত্বৰ প্ৰতি আক্ৰমণে জীৱনৰ জ্যোতি অন্ধহিত কৰে বুলি সংঘৰ্ষ এটা উন্ন হৈছিল। সেইবাবে অহৰহ ই কৰ্ম-মত্বৰ শিক্ষা জলাই

ৰাখিছিল। সীমাবদ্ধ স্বৰ্গৰ জীৱনকো সংঘই মৃত্যু বলিয়েই বিবেচনা কৰিছিল।

সেই কাৰণে সংঘই অসীমৰ সেন্দৰীয়া আলি সিহঁতৰ বাবে মকলি কৰি দিছিল। সকলো আত্ম সংকোচনৰ পৰা মানব মন যাতে মুক্ত হয়। যাতে প্রতিষ্ঠা হ'ল এক সন্দৰ মানবধৰ্ম।

সংঘত যোগ দিয়াৰ আগতে সি আছিল ঘৰৰ আদৰ্শ ল'ৰা গাহুঁৰা ধৰ্মৰ উপাসক।

কিছু সময় ধৰি সি এই সমাস্তৰ বৰ্ণী চলচ্চিত্ৰ চাইছিল। সেই সময়ত সি সমাস্তৰ আঁৰত আৱিষ্কাৰ কৰিছিল এক সন্দৰ সম্বোধনৰ প্ৰতিভা। এইটো উপলব্ধি কৈশোৰ আৰু ছাত্ৰ কালৰ। ভেটিয়া সমাস্ত আছিল সম্বোধন হোৱাৰ আগতীয়া সংকেত। সেই কালত শিৰ শেষত টোপনিৰপৰা উঠি যেতিয়া বাটৰ বকচৰ সিপাৰে উদয় হোৱা সম্বোধন দেখিছিল তেতিয়া তাৰ ভাৱ হৈছিল সি ফুলকোঁৱৰ পখী ঘোঁৰাত উঠি সি সম্বোধন ফালে ক'বালৈ গৈ আছে ক'লে গৈছে তাক সি ক'ব নোৱাৰে। কেতিয়াবা পাখি ছিগি ঘোঁৰা পৰিলেও যেনে পৰে তেনে সেউজী মালতী তগৰ গুটিমালী আটাইবোৰ ফুল একেলগে ফুলি উঠে। তাৰ পিছত আহে দিঙাই মালিনী। ফুলকোঁৱৰৰ স্পৰ্শত দখীৰ ঘৰৰ বাহৰ চাং হৈ উঠে সোৰা খাট পালেং পদূলিৰ দ্বাৰিত জিলিকি উঠে চামৰ পীৰা। সদৌ শেহত আহে বতীয়া নোহোৱা ফুলৰ মাল। ফুলৰ চিঠি আৰু সেই দিপলিপ কইনা পাঁচতুলী কৰবা। কি সন্দৰ আছিল সেই দিনবোৰ।

বালক মনৰ ওপৰত ৰূপকথাৰ বঙা ফাঁকুঙৰি সিঁচি দিছিল কোনোবা এজন নেদেখা গোসায়ে। সেই সময়ত মধ্যম হৈ উঠিছিল লহিতৰ বাজি পানীত জিলিকিছিল জলকুঁৱৰীসকলৰ সোণালী ঢুলিৰ চৌ দূৰৈৰ ওখ বহৰঙী কাৰেঙৰপৰা চাৰিপাতী এৰি ধীৰ পদক্ষেপে নামি আহিছিল ৰাজকোঁৱৰসকল পবতবোৰে সেউজীয়া গছনিৰ চোঁৱৰেৰে বিচি তেওঁলোকৰ গাত লগাই দিছিল অনন্ত অসমীৰ বতাহ-ছাটি। শৈশৱৰ সেই বাবেবৰণীয়া চলচ্চিত্ৰ চাই জীৱনে নিজৰ ক্ষুদ্ৰ ঘৰৰ চৌহদত থাকিও এখন সন্দৰ অসীম আশ্ৰয়ময় সোণালী পৃথিৱীৰ সন্ধান পাইছিল।

সেই ৰূপ কথাত সোণালী কাৰেঙত কোনোবাই জুই লগাই লিজেহি।

সকলোৰে শৈশৱ শেষ হয় এই চিত্তাঘ্নিত। কিন্তু তথাপিও সুন্দৰ কালত সেই চিত্তাঘ্নি হৈ পৰে হোমাঘ্নি। ঘোঁৱনৰ আঁৰে আঁৰে মথ লকুৱাই আহে ৰূপকথাৰ সেই ফুলকোঁৱৰ পখীঘোঁৰা মালিনী বঠীয়া নোহোৱা মালা আৰু পাঁচভুলী কুৱৰী। ৰূপকথাৰ চিত্তাঘ্নি ছাইৰ তলৰ মাটি ভেদি ঘোঁৱন ফুলনিৰ ফল গছৰ ৰূপ ল'লে। মোটি সলাই মাটিত থল পদুম হৈ জনম ল'লে পাৰিজাত ফল হৈ সগন্ধ বিজালে। তাৰ ঘোঁৱনৰ ফুলনিলৈ থলপদুম হৈ আহিছিল এক বিদেশিনী নাৰী। সেই বিদেশিনী নাৰীয়ে মাটিত শিয়া পতি ধ্ৰুমে ওখলৈ উঠি ডাল পাত গজাই কেনেকৈ পদুম ফলাৰ পাৰি তাৰ সংকেত দিছিল। আৰু এক নাৰীয়ে শৈশৱৰ সকলো ৰূপকথাৰ স্বপ্ন আৰু মনোহৰ সুগন্ধ একেখনি প্ৰাণৰ শৰাইত পজীভূত নৈবেদ্যৰ ৰূপ দি তাৰ কামলৈ লৈ আহিছিল এক বিমল প্ৰেমৰ প্ৰতিভা। সেই বিদেশিনী নাৰী হ'ল সমতি আৰু এই পজাৰিনী হ'ল মাকণ।

সংঘৰ দূতী সেই বিদেশিনীক সি আজি আপোন কৰি পেলাইছে। কিন্তু হৃদয় মন্দিৰৰ পজাৰিনীৰ নৈবেদ্য সি সম্পূৰ্ণ ৰূপে গ্ৰহণ কৰিব পৰা নাই। সহস্ৰজনৰ মহাজীৱনৰ সাধনাত নিজকে সি বিলীন কৰি এক প্ৰকাৰ সন্ধ্যা গ্ৰহণ কৰিছে। একান্ত মনে এজনৰ প্ৰাণৰ নৈবেদ্য গ্ৰহণ কৰিবলৈ তাৰ মন নোহোৱা নহয় কিন্তু পাৰিজাত বিচাৰোতে সি থলৰ পদুম হেৰুৱাব নোখোজে। সমতিক কোনো 'নে' সি এজন বলি গ্ৰহণ কৰা নাই সমতি সহস্ৰজন। কিন্তু মাকণ তাৰ বাবে একান্তভাৱে এজন। মাকণে কালি তালৈ এক কুসুম কোমল চৰম পত্ৰ পঠাইছে হয় সি তাইৰ জীৱন নৈবেদ্য গ্ৰহণ কৰক নহয় সি সহস্ৰজনৰ লগত মিলি যাওক।

মাকণক তাৰ সিদ্ধান্ত জনাব লগা হৈছে।

সন্দেহ নাই আন্দোলন মৰহি পৰাৰ লগে লগে সংঘৰ বেয়া দিন খৰিছে সহস্ৰজনৰ আগৰণ খন্তেকলৈ সেমেকা পৰিছে। এতিয়া সংঘৰ সদস্যসকল ঘৰলৈ ঘৰি গৈছে। তেওঁলোকে পানীত পৰা মানুহৰ দৰে তৃণ এডাল পালেও তাতে ধৰি সাঁতুৰি পাবলৈ স্বাৰলৈ চেষ্টা কৰিছে। এতিয়া সকলো জাগিছে অসমৰ ভবিষ্যত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বাবে পুজি সংগ্ৰহ কৰাত। টকা উঠিছে কিন্তু এই কামে যুঁজি আন্দোলন পুনৰ সক্ৰিয় নকৰে ই তাৰ বিৰুদ্ধ নহয়। তাতে আজি

বিমলদা গুটি গ'ল দূৰলৈ। তেওঁৰ নেতৃত্বৰ শক্তি টুটি আহিছে। সংঘৰ প্ৰাণ উমি উমি জ্বলাই ৰাখিছে কেৱল সমিতি ৰাইদেৱে। তেওঁ বিলপ্ত হৈ স্বাৰ তথাপি পৰাজয় নেমানে। তেওঁ সত্যৰ সন্ধান হ'ব আত্ম বিলপ্তিৰে।

পাঁচ বছৰৰ আগতে নবীনৰ মনত থল পদুম আৰু পাৰিজাতৰ আকৰ্ষণ যে এনে দ্বন্দ্বাত্মক হৈ উঠিব তাৰ ধাৰণাই নাছিল। সি ভাবিছিল তাৰ জীৱনৰ ফলনিত থল পদুম আৰু পাৰিজাত একেলগে ঠন ধৰি ফলি উঠিব।

কৈশোৰ আৰু যৌৱনৰ সেই সন্ধিক্ষণত এদিন হঠাতে তাৰ লগৰ ডেকা ল'ৰাবোৰৰ দৰে তাৰো অন্তৰ হ'ল ঘৰুৱা জীৱনৰ শিপাতাল যেন এক প্ৰচণ্ড ঘনিবতাহে উডালি পেলাইছে। ঘৰ আৰু মৃত্যুৰ ভিতৰত প্ৰভেদ নোহোৱা হৈ গৈছে।

এদিন গুৱাহাটীলৈ আহিল বাবেবৰণীয়া বিদেশী সৈনিকৰ দল। শান্ত চহৰখনলৈ সিহঁতে লৈ আহিল মহামৰ্দ্দৰ জঞ্জাল আৰু এক সম্পূৰ্ণ আচহুৱা চাল চলন। এমাহৰ ভিতৰতে কটন কলেজৰ হোটেলবোৰ হৈ পৰিল মিলিটেৰী বেৰেক। চহৰৰ চুকে কোণে হোৱা বিচ্ছিন্ন মেছ বোৰত সোমাই থকা ছাত্ৰবোৰৰ মনলৈ আহিল এক অনিশ্চিত ভৱিষ্যতৰ শঙ্কা। সিহঁতৰ চিত্ত চঞ্চল হৈ উঠিল। দীঘলী পখৰী আৰু লইতৰ পাৰ আছিল চহৰবাসীৰ বায়ু সেৱনৰ থলী। সেইবোৰ হৈ উঠিল সেনাসকলৰ প্ৰমোদ স্থান। একে ৰাতিৰ ভিতৰতে দীঘলী পখুৰী হৈ পৰিল সম্ভৱণ সাজ পিন্ধা নগ্ন প্ৰায় বিদেশী সেনাৰ চুইমিং পুল। তাত সেনাসকলৰ নানবিহাৰ দেখি বায়ুসেৱনকাৰী উদ্ভলোক উদ্ভৱ মহিলা আৰু স্বৰকসকলে অশ্লীল অশ্লীল বলি আটাই পাৰি নাক কোঁচাই সভ্যতাৰ নগ্নতাৰ কাষৰপৰা উভতি গৃহাভিমুখে দৌৰ মাৰিবলৈ ধৰিলে। সেই নগ্ন সভ্যতাই নবীনৰ ৰূপ কথা আৰু সোণাজী বোমাটিক সাহিত্যৰে গঢ়া মনৰ জগতখন ভাঙি চুৰমাৰ কৰি পেলাব খুজিলে। মানুহক ফুলকোঁৱৰ আৰু নাবীক থল পদুম বা পাৰিজাত বুলি ভাবিবলৈয়ো তাৰ সফোট বোধ হ'ল। কোনোবা গোসাঁয়ে কাঠৰ পখী-ঘোঁৰাৰ পাখি কাটি দিলে। চহৰলৈ অহা ৰণবজিলী কামনাবিলাসী এটা নাবীৰ জাতে গ্ৰাবো মনলৈ আনি দিব খুজিলে এক ৰীতংস কল্পনা। মৈনিকী দেখুৱা কামনাৰ ধাৰণাই জাহে জাহে প্ৰেমকো কুৎসিত ৰূপ

প্ৰদান কৰে বুলি সি সন্তুষ্ট হৈ উঠিল। সন্তোষ ঘৰৰ জীয়ৰী-বোৱাৰীয়ে মুকলিকৈ ফৰা চকা কৰা বজা কৰি দিলে।

আচহুৱা যৌন বাতাবৰণ পঢ় লোৱাৰ লগে লগে পশ্চিমবৰপৰা আহিল অনাটন আৰু দুৰ্ভিক্ষৰ ছাঁ। কলেজৰ ল'ৰাৰ মেছ ভিউজ ৯ টকাৰপৰা হঠাতে ৪৫ টকালৈ উঠিল। এখন দহ অনাৰ খতীৰ দাম হ'ল ৬৭ টকা। ৰেশ্যন কাডৰ অবিহনে মানহে চাউল দাইল নোপোৱা হ'ল। গুৱাহাটী চহৰত এচাম নডোগীৰ মানত আন বস্তুৰ দৰে নাৰীও পণ্য দ্ৰব্য হৈ পৰিল। বাটে ঘাটে ক্ষুধাৰ সংগ্ৰাম আৰম্ভ হ'ল আকাশেদি সঘনে বোম্বাৰ্ক বিমান জাক পাতি উৰিবলৈ ধৰিলে তলৰ আলি বাটেদি চলিবলৈ ললে কনভয় আৰু টেক্সিহিনী। ৰাতি সদায় শ্বেলক আউট হ'বলৈ ললে। চাইৰেণ বাজিহে ই মানহে এয়াৰ ৰেইড চেল্টাৰলৈ দৌৰিব লগা হ'ল। মৃত্যুৰ ভয়ে জীৱন চাটি ধৰিলে।

এই অনিশ্চিত কালত গুৱাহাটীত যাত্ৰাৰ বাহনৰূপে যোবাগাৰী অচল হৈ যোৱাৰ দৰে নবীনহতৰ মনৰ শান্তি আৰু স্থিতিশীল কেৰিয়াৰৰ ধাৰণাও অচল হৈ গ'ল। নতুন যুগৰ এটা প্ৰতীক হ'ল উদণ্ড জীপ গাড়ী। অসমীয়া ডায়াৰ বিস্কৃততা নষ্ট হৈ গ'ল বিভিন্ন ডায়াডায়া সেনাসকলৰ ব্যৱহাৰ কৰা শ্লেণ্ডৰ সংস্পৰ্শত। গুৱাহাটী হৈ উঠিল টাৱাৰ অৰ ৰেৰেল। বিদেশী সেনাই ৭ টকাৰ মোট সামান্য তুলপাতৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ ধৰিলে। ঠিক এই সময়তে ৰজিৎ দাদা আৰু ৰিপল মহন্তই সেনাবাহিনীত যোগ দিলে। তেতিয়া বৃটিছ চৰকাৰে অফিচাৰৰ নাটনি পুৰাবৰ অথে সেনাবাহিনীৰ কিংচ কমি শ্যনৰ দুৱাৰ ভাৰতৰ ডেকাসকললৈয়ো খলি দিছিল।

নবীনৰ তেতিয়া অনুভৱ হৈছিল গুৱাহাটীখন অকণ্ট্ৰিমি হৈ পৰিছে। ঘৰ আৰু কলেজত থাকি শান্তি নলগা হ'ল।

সি শান্তি বিচাৰি গ'ল সংঘত ঘৰৰ বাহিৰত।

সেই সময়ত দদুও আহিছিল সংঘলৈ। দদৰ ভনীয়েক মাকণো আহিছিল ফিৰোজৰ সতে আলোড়িত আলোড়িত। কিন্তু এই অহাৰ উদলি মুদলি সবহ দিন নাথাকিল। আপোজনত মন্দা অহাৰ লগে লগে এদিন হঠাতে আৰম্ভ হ'ল সংঘৰপৰা ঘৰলৈ ওভতাৰ যাত্ৰা।

মাকণে আশা কৰিছে নবীনো ঘৰলৈ উভতি আহিব। ঘৰলৈ উভতি অহা মানেই তাইৰ কান্ধলৈ সংসাৰী হৈ উভতি অহা। তাই ভাক

জনাই দিছে তাই আৰু বৈ থাকিব নোৱাৰে। হয় তাই নবীনক গ্ৰহণ কৰি সংসাৰ কৰিব লাগিব নহয় তাইৰ আশা ত্যাগ কৰিব লাগিব।

সি কি কৰিব এতিয়াই ঠিক কৰিব লাগিব। ওভতাৰ সময় হ'লে উভতিবই লাগিব নেকি ?

সম্ভাৱতঃ বছৰটো চলচ্চিত্ৰ লাহে লাহে নিষ্পত্ত হৈ আহিল।

কি নগৰ সেই দৃশ্যাবলী চাই আহিল তাক সি ক'ব নোৱাৰে। অতীতৰ ঘটনাবোৰ যেন আজিৰ এনে ভাব হৈছিল। অতীতক সি বিসৰ্জন দিব নোখোজে।

বীন। সমতি বাইদেৱে সপ্নেহে মাতিলে কি ভাবিছা ? আকৌ সেই ৰোগটোৱে পালেহিনে ? ফেবী যাবগৈয়ে এতিয়া। টিকট কিনাগৈ।

সমতি বাইদেউৰ কথাই তাক জগাই তুলিলে। সহস্ৰজনৰ বিষয়ে সি সজাগ হৈ উঠিল। সি ক'লে দোষ হ'ল বাইদেউ। অতীত আহি মনত সজাগ হৈছে। পাৰিজাত ফলৰ গন্ধ যেন পাইছোঁ

সমতিয়ে মিচিকিয়াই হাঁহি উত্তৰ দিলে সদায় যে খল পদমেই মন আকৰ্ষণ কৰিব তাৰ কিবা মানে আছে নেকি ? পাৰিজাতৰ জানো শক্তি নাই ? গোন্ধ যেতিয়া পাইছাই তালৈকে গুচি যোৱা।

নবীন প্ৰসন্নচিত্তে ফেবীৰ টিকট কিনিবলৈ গ'ল।

সমতি বাইদেৱে নবীনক সন্দৰ্ভকৈ বজি পায়। তাৰ মনটো মতি কেমেৰাৰ দৰে। আনে দে। ঘটনা আৰু চোৱা দৃশ্যৰ এটা দটা অংশ মনত ৰাখে কিন্তু সি গোটেইটো ঘটনা আৰু দৃশ্য মনত তুলি থয়। এবাৰ কাৰোবাক দেখিলে সি তাৰ মথখন কেতিয়াও নেপাহাৰে কেতিয়াবা সি মথখন আকিও দিব পাৰে। বেখাত দেহৰ স্পন্দন পৰ্যন্ত সি ধৰিব পাৰে। ৰাজনীতিত জনাৰ প্ৰয়োজন সীমাবদ্ধ মানহৰ কথা চলাচল আৰু কাম সকলোবোৰৰ উদ্দেশ্য ধৰিব পাৰিলেই ৰাজনীতিজ্ঞ হৈ ৰায়। তিবোতাই মতা মানহৰ মন বজাৰ দৰে ৰাজনীতিজ্ঞই বাইজৰ মন বুজিলেই ৰাজনীতিৰ কাম সিদ্ধ হয়। হিন্দাবাদৰ কাৰাজত উঠা দৈত্যটোৰ দৰে মনত অতীতক লৈ ফৰোৱাবপৰা কাৰাজত জৰ্জৰাজনৰে বিপদ বেৰিঁহয়। কোন মহৰ্জুত দৈত্যই টেট চেপি ধৰে তাৰ ঠিক নাই। সেই বাবে তেওঁ জীৱনটো বোৰভী নৈৰ দৰে জান কৰে।

কেৱল সমুখৰ ফালেই তাৰ উদ্দামগতি। অতীত মানেই মৃত্যু অতীত
মৰিল গ'ল তাৰ কথা অজ্ঞ হ'ল মনৰ পৰাই তাক কৰা বিসৰ্জন।
স্বাস্থ্যৰ বৰ্ণী চিহ্ন তেওঁ আজি চাইছে চিনেমা হলত বৰ্ণী চলচ্চিত্ৰ
চোৱাদি। অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰ দৰেও তেওঁ ইতিহাস পঢ়ি কাল নকটায়।
ইতিহাস যদি সত্য হয় তেন্তে জীৱনৰ মাজতেই সি প্ৰকাশ পাব। ৰবি
চন্দ্ৰই ইমান বছৰ ইতিহাস পঢ়িছে অথচ বজা নাই যে স্বাধীনতা
আন্দোলনত সকলো ভাৰতীয় লি ত হলেহে ইতিহাস পঢ়িব পৰা যাব।
তেওঁৰ ইতিহাস বৰ্তমানৰ পৰা বিচ্ছিন্ন।

সুমতি বাইদেউ প্ৰত্যেক মহততে নিজতে সম্পন্ন হৈ থাকে।

প্ৰাপৰ ভাগিদাত মাজে মাজে অতীতত বাস কৰিবলৈ নবীন বাধ্য
হয়। তেতিয়া সম্বন্ধত কি ঘটিছে সি সম্পৰ্ণকৈ ক'ব নোৱাৰে। সি
পাহৰি যায় যে জীৱনটো হঠাৎ বাস্তৱ প্ৰতি মহততেই নতুন ৰূপ লয়।
অতীতৰ আলোকত তাক চালে তাৰ সীমাবদ্ধ ৰূপহে ধৰা পৰে।

সংঘৰ প্ৰতিও সমতি বাইদেউৰ কোনো অন্ধ মোহ নাই। ভৱিষ্যতৰ
প্ৰতিও তেওঁ তেনেকৈ আসক্তি নেৰাখে। সম্বন্ধত পৰি থকা কাম কৰাই
তেওঁৰ ধৰ্ম। নবীনৰ দৰে তেওঁ কোনো কামকে ঐতিহাসিক নৈতিক
আৰু জ্ঞানসন্মত উপায়েৰে চিন্তা কৰি গ্ৰহণ কৰি লৈ যত্ন নকৰে।
মানহৰ চিন্তা হেনো সদায় খোৰা বোৰা কণা। তথাপি চিন্তাই খোজ
কাঢ়ে দূৰদৃষ্টিয়ে ইঙ্গিতৰে কয়।

টিকট কিনি নবীন ঘৰি আহিলত দয়ো ফেৰীখনৰ তলৰ ডেক লৈ
সোমাই গ'ল। ডেক খনৰ আকৃতি হাঁহকণীয়া। বেজিঙত চিগাৰেট
হুপি আউজি থকা এজন ওখ ডাঙৰ গুৱনি মাকিন বিষয়াই তালৈ চাই
হাঁহিলে। সি মৰ দপিয়াই সন্তোষ জনালে। তাৰ পিছত আগবাঢ়ি
আহি সিহঁতৰ লগত অসমত বিশ্ববিদ্যালয় পতাৰ কথা উলিয়ালে।
তেওঁ ক'লে আপোনালোকক এতিয়া আচলতে টেকনিকেল শিক্ষা বেছি
লাগে। হয়নে নহয় ভাবি চাওক। নবীনে কথাটো মানিও ল'ব
নোৱাৰিলে উলিয়ো কৰিব নোৱাৰিলে।

কিছুপৰ কথা পাতি বিষয়াজন নিজৰ ঠাইলৈ গুচি গ'ল। তেওঁ
সমগ্ৰ ভাৰত ঘৰিগৰি এতিয়া নিজৰ কমত্বলীয়ে ঘৰি আহিছে।
“সেৱাপ্ৰায়মেই আপোনালোকৰ দেশৰ উন্নয়নৰ বাবে প্ৰকৃত চিন্তা কৰা
আৰু কাম কৰা মানুহ লগ পালো বুজিছে? — স্বাৰৰ সম্বন্ধত তেওঁ

উপমাটি কৈ গ'ল গাঁৱৰ বাইজে উন্নত টুলছ বিচাৰিছে। খেতিৰ আৰু কুঠীৰ শিল্পৰ উৎপাদন বঢ়াবলৈ হ'লে এনে টুলছ দৰকাৰ। সেৱাগ্ৰামত তাৰ গৱেষণা চলিছে।

মানুহজন ভানী। ইতিমধ্যে চহৰৰ কেইজনমান বুদ্ধিজীৱিৰ সৈতে তেওঁৰ চিনাকি হৈছে। এদিন অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰ ভাতে তেওঁক লগ পাইছিল।

ডেকাত এজন ঘটমটীয়া চীনা অফিচাৰে দজন শিখ অফিচাৰৰ লগত ভঙা ভঙা হিন্দীত কথা পাতিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁলোকে কি কথা পাতিছিল নবীনে ধৰিব নোৱাৰিলে। কেইবাটাও মানুহে শব্দ পাচলি কুকুৰা কণী কল আৰু নাৰিকলৰ পাচি আগত লৈ নিঃশব্দে বিড়ী হুপি নৈৰ বকুত টুলং ডুটুংকৈ থকা এখন হাতীৰাহী নাৱলৈ চাই আছিল। সেই নাওখন যেন সিহঁতৰ জীৱন। সন্ধ্যাৰ শেষ ৰঙাপোহৰত সকলো হাতীৰ মথৰ ওপৰত এটা পাতল বিষল পোহৰ পৰিছিল। ৱ্যমেন এক্স লিয়েৰী ফচৰ খাকী পোচাক পিন্ধা আৰু বৰ কটা চুলিৰ তিনিজনী ছোৱালীয়ে এজন নিগ্ৰো অফিচাৰৰপৰা টফি লৈছিল আৰু চিগাৰেটৰ ধোঁৱা উকুৱাই মকলি মনেৰে কথা পাতি খিলখিলকৈ হাঁহিছিল। সেই হাঁহি শুনি এচুকত বৈ থকা এজনী অসমীয়া গাভৰুৱে আচৰিত হৈ সিহঁতলৈ চাইছিল। তাইৰ মথখনত এটা নিদোষ পবিত্ৰতাৰ ভাব। অচিনাকি ছোৱালী বোধহয় গাঁৱৰপৰা নগৰলৈ অহা বেছিদিন হোৱা নাই। ওচৰতে মন্থৰ ঠিকাদাৰৰ ড্ৰাইভাৰ ৰাতিৰাম।

সমতি বাইদেউৰ কিবা খাবৰ মন গৈছিল। সেই বাবে তেওঁ তলত নবৈ নবীনৰ সৈতে খটখটীয়েদি ডেকৰ ওপৰৰ বেণ্টোৰালৈ গ'ল। বেণ্টোৰাত এখনো মেজ খালী নাছিল। চুকৰ এখন মেজত মাথোন এজন অফিচাৰ বহি আছিল। দখন চকী খালী। সিহঁত গৈ খালী চকী দুখনত বহিলত হঠাতে অফিচাৰজনে পঢ়ি থকা কিতাপ জপাই মাত লগালে বাইদেউ চিনি পাইছেনে?

চিনি নেপায়নে? মিচিকিয়াই হাঁহি সুমতি বাইদেৱে উত্তৰ দিলে।

ৰজিৎ দাদায়ে হাঁহিছে। বেলেগ বেলেগ পথেদি বাটকুৰি বাই আহি যেন সিহঁত এটা চৰাইৰদৰে লগ লাগিছেহি। ৰজিৎ আৰু নবীন

একে চহৰৰ একে বংশৰে কিন্তু এতিয়া এজন বজাঘৰৰ সৈনিক ইজন বজাঘৰৰ সৈনিক। এজন অন্তৰ্ধাৰী ইজন নিবন্ত। বজিৎদাই সৈনিকৰ গোছাক পিঙ্গি আহিছিল। আগৰ কোমল কোমল প্ৰেমিকৰ চেহেৰা আক নাই। মখখন আটিল হ'ল চুলিত ঢউ নাই সিহঁত সেও হৈ সেওতাৰ আশেপাশে পৰি আছে। অলপ ক'লা পৰিলেও তেওঁৰ চকুৰ দুটি আগতকৈ তীক্ষ্ণ হ'ল সেইযৰি চকুৱে বহুত দেখিছে। ওঠৰ ওপৰত ফ্ৰেঞ্চ কাটৰ গাফে মানহঁটাৰ সমসাময়িক ফেশ্যনৰ প্ৰতি দৰলতা প্ৰকাশ কৰিছে ওঠ দুখন আগতকৈ ক'লা পৰিল।

বজিৎ দাদাই উপহাচি চাহ আৰু ব্ৰেডৰ অড'ৰ দিলে

নবীনে সসম্বন্ধে বজিত দাদাক সন্তোষজনকীয়াই সখিলে এতিয়া ক'বপৰা আহিলে ?

ডেৰাডুনৰপৰা। ছুটীত আহিলো বজিতে নবীনৰ ম'ট'ৰ সম্পৰ্কৰ ভাব দেখি সোম নহে উত্তৰ দিলে। তই পৰীক্ষা দিলি নেকি ?

নবীনে অস্বস্তি বোধ কৰি ক'লে দিয়া 'দিয়া'ৰ মাজতে।

মানে ? বজিৎ মন কৰিলে নবীনৰ চেহেৰা তাৰ মনত যোগ দিয়াৰ পৰৰ চেহেৰাৰ সৈতে একে। খন্দৰৰ পায়জা। পাঞ্জাবী জপা। চুলি আৰু এঘোঁৰা চেণ্ডেল। এই সাজৰ মাজেদি প্ৰকাশ পাইছে এখন নিদোষী মখ এটি লাহী দেহা কিন্তু এটা আত্ম লম্বিমাত্ৰ দৰ্শন। জিতে এই খন্দৰৰ সভ্যতা পছন্দ নকৰে।

ভাল নহ'ল।

হ। বজিতে হাঁহিলে একো নক'লে। আন্দোলনত লাগিয়েই যে নবীনৰ পঢ়া বেয়া হ'ল সেই সম্পৰ্কে তাৰ বিন্দু মাত্ৰও সন্দেহ নৰল। এতিয়াও ভালকৈ পঢ়। নপঢ়িলে একো কৰিব নোৱাৰ।

নবীনৰ জীৱনলৈ তেতিয়া এটা সংশয়ৰ আচ্ছাদন নামি আহিছিল। সি ক'লে দেখা হাওক। দেশখন স্বাধীন কৰাই মোৰ প্ৰধান লক্ষ্য। পঢ়া শুনাৰ বাবে চকু দিবলৈকে নহ'ল।

সমতিলে নবীনৰ মখলৈ মনোমোহৰে চালে শেষৰ বাক্যটো শুনি উচপ খাই উঠিল। সন্তোষঃ নবীনে নিজেই নেজানে সি কি কৈছে। অৱশ্যে এটা কথা ঠিক। মানুহটো মনে প্ৰাণে অসহযোগী হৈ পৰিছিল। শিক্ষা আৰু কেৰিয়াৰৰ কথা চিন্তা কৰা অসহযোগীৰ পক্ষে অনতিত বুলি ভাব এটা অস্পষ্ট ধাৰণা আগবঢ়াই আহিছিল। সংঘৰ আন্দোলনত

মন্দা পৰিছে কিন্তু সুমতিহত হতাশ হোৱা নাই কাৰণ মানহে চিৰকাল জানো আন্দোলন কৰি থাকিব পাৰে ? নবীনে এই কথা আজি জানিবৰ হ'ল তেওঁ ক'লে পঢ়া শুনাৰ প্ৰতি চকু দিবলৈ যথেষ্ট সময় আছে নবীন। অকল জানো কলেজৰ পঢ়াই পঢ়া।

নবীনৰ অন্তৰ অনুতাপ দখ হৈ পৰিল। সি ক'লে মই দুঃখ কৰা নাই বাইদেউ। বৰং মোৰ বিশ্বাস আপোনালোকে দি পথ দেখুৱাইছে সেই পথেই আচল

ৰাজিতৰ বহুত দিনৰ আগৰ কথা মনত পৰিল। সি কিংচ কমিশ্যন পোৱাৰ পিছতো নবীনে তাক অভিনন্দন জনোৱা নাছিল। ৰজিতহঁতৰ স্বৰূপনো সিহঁতে এতিয়া লোকৰ স্বৰূপ বুলি নিন্দা কৰিছে। অকল নিন্দা কৰিয়েই ক্লান্ত থকা নাই সিহঁতে স্বৰূপ বিৰুদ্ধে জনমত গঠন কৰিছে হিংসাৰ পন্থাত বিশ্বাসীসকলে চক্ৰাই সৰু পথাৰ আৰু পানীখাইতীত সিহঁতে সেনা কঢ়িওৱা ৰেলো বগৰাইছে ৰজিতে সকলো খবৰ জানে। সি সেইবাবে দঢ়কৰ্চে উত্তৰ দিলে তহঁতৰ পথ ভুল নবীন। তহঁতে ফেচীজিমক সহায় কৰিছা

নবীনৰ সংশয়ৰ বান্ধ চিগি গ'ল। সি ক'লে আপনি সাম্ৰাজ্যবাদৰ সৈনিক। ভুতৰ মখত বাম নাম শোভা নাপায় দাদা। জীৱিকাৰ কাৰণে যি মানহে দেশৰ স্বাধ বিসৰ্জন দিয়ে তেওঁক মই মানহ বুলি নকওঁ। তাতকৈ নিজৰ সবস্ব ত্যাগ কৰি স্বাধীনতাৰ বাবে য'জা বেছি ভাল।

ৰজিতৰ কাণ মথ খঙত বঙা পৰি গ'ল। তাৰ অন্তৰ নবীন এতিয়াও মানহ হোৱা নাই। মথত সেয়ে এতিয়াও প্লোগান। বীৰৰ দৰে নহলেও সফল মানহৰ বেশেৰে নগৰ সোমাই মানহৰ আদৰ পায় বুলি সি বৰ আশা কৰিছিল মানহৰ আশাতে নেকুৱাই কিন্তু পৰণি বিৰোধে বোধহয় নগৰৰ মন ছাটি থৈছে। নবীনহঁতৰ আন্দোলন ধান খেৰৰ জুইৰ দৰে নমাই গৈছে। শুদাহাতে ব্ৰটিছক আৰু আপানীক খেদিবলৈ হোৱা আৰু গছত গৰু উঠা হোলোঙাবে কাণ বিজ্ঞা একে কথা। বৰজীত ক'তো এনে ঘটনা ঘটা নাই।

সি ক'লে স্বদেশ প্ৰেম অকল যে তোৰহে আছে মোৰ নাই নেকি ? এই স্বৰূপ হঁতে নেওচা দিছ সাম্ৰাজ্যবাদী বুলি। কিন্তু আজি

বুজিছো তুমি হিটলাৰৰ বিৰুদ্ধে। তাৰ প্ৰয়োজন নহৈ কৰিব নোৱাৰি।
খবৰ জাপানে কালি ডাৰত লৈ ললে তেতিয়া হতৰ ঘূৰাই আন্দোলন
কৰাৰ খোজ নেথাকিব।

ৰজিতে এটা চিগাৰেট জ্বলাই কেইহোঁপামান মাৰি আকৌ কলে
জামি এতিয়া জাপানী খেদাত ব্যস্ত জাপানীবিলাক যে পৰাজিত
হ'ব এই বিষয়ে মই নিশ্চয় ক'ব পাৰোঁ তাৰ ফলত ইংৰাজৰ শাসন
দহদহীয়া হ'ব। কিন্তু ইংৰাজে জানে ডাৰতীয় সেনাসকলক সদায়
যন্ত্ৰৰ দৰে চলাব নোৱাৰি। আৰু মই তোক কৈ থওঁ সেনাসকল
কুটিছ সাম্ৰাজ্যৰ যে ধৰণী এই কথা সচা কিন্তু তেওঁলোক স্বদেশ
প্ৰেমিকো। তহতৰ সেনাসকলক নিন্দা কৰা অদৃশ্যতাৰ চিন।

সমতি বাইদেউ আৰু নীনে ৰজিতৰ প্ৰত্যেকটো শব্দ মন দি
শুনিলে।

নবীয়ে দেখিলে যিবিলাক সেনাক সি ইমান দিনে স্বদেশ প্ৰেমৰহিত
বুলি অৱতা কৰি আহিছিল সেইসকল সেনাৰ মাজতো দেশপ্ৰেম জোপ
পোৱা নাই। ৰজিত দাদাক টান কথা কৈ আহাত দিয়া বাবে তাৰ
এতিয়া অন্তাপ হল।

সি কলে দাদা তকৰ আগে গুৰু টান কথা কৈ পেলালো বোমা
নেপাৰ দেশ সেৱাৰ অধিকাৰ সকাৰে আছে।

ৰজিতে একো নেমাতিলে। সি আপোন মনে চিগাৰেট খাবলৈ
ধৰিলে।

ইতিমধ্যে ফেৰী চলিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে উজাই সোঁতৰ বিৰুদ্ধে।
ফেৰীখনৰ এই সোঁতৰ বিৰুদ্ধে কৰা সংগ্ৰাম দেখি সি বিশেষ আমোদ
অনুভৱ কৰিলে আৰু তাকে চাবলৈ ধৰিলে।

তেনেতে পৰিচাৰকে চাহ আৰু ব্ৰেড আনি মেজত থলেহি।
জিতে চিগাৰেটটো পেলাই দি একাপ চাহ দাঙি লৈ চকুৰ ঠাৰেৰে
সমতিহঁতক চাহ খাবলৈ কলে।

সমতি বাইদেউ আৰু নবীনে চাহ খাবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল।
সিহঁত হালৰে দিনটো কাম কৰি কৰি ভাগৰ লাগিছিল। নবীনে
ভলম্বুৰকৈ চাহ খাইছিল কিন্তু সময়লৈ কাৰো মথত কথা নোলাজ।

সুমতিয়ে চাহ খাই উঠি নবীনলৈ চাই কলে 'তোমাৰ ঋণ যেতিয়া
মাৰ গ'ল এতিয়া বুজিবা ঋণ উঠাৰ একো কাৰণেই নাছিল। ৰজিতে

খালী কৈছে আমাৰ পথ ভুল তেওঁৰ পথ শুদ্ধ। তাত ঋতুৰ কি কাৰণ থাকিব পাৰে?

নবীনে এই কথা শুনি হাঁহি ৰাখিব নোৱাৰিলে। ৰজিতেও হাঁহিবলৈ বাধ্য হল। সমতিয়ে এইবাৰ ৰজিতলৈ চাই কলে সকলোৰে এটা সময় আছে ৰজিৎ। তুমি যদি আন্দোলন কৰিবৰ সময়ত আন্দোলন দমন কৰি বৈল অস্ত্র লোৱা তেন্তে কাল দোষ ঘটে। আৰু অস্ত্র খৰি স্বাধীনতা ৰক্ষা কৰিবৰ সময়ত যদি অহিংস হৈ পৰা তেন্তে তাতো কাল দোষ ঘটে। এটা কথা তুমি মানি লব লাগিব। ইমান দিনে আন্দোলনৰ কাল চলি আহিল। এতিয়া আন্দোলন পৰি আহিছে এতিয়া যদি তোমালোকে আমাৰ কামটো হাতত লোৱা তেন্তে আমাৰ ভাৱ লাঘৱ হয়। একো কৰিব নেলাগে অস্ত্র থৈ দিলেই হ'ব গতিকে তক থোৱা তক কামত নাহে। আমাক লাগে কাম।

বাইদেউ আপোনাক চেডিশ্যন ত পেলাই কলীয়া পানীত মেলিব পাৰি। ৰজিতে হাঁহি উত্তৰ দিলে তথাপি মোৰ ধাৰণা হয় সমস্ত হলে আমি়েই স্বাধীনতা ৰক্ষা কৰিব লাগিব। মোৰ সন্দেহ নাই আজি বাদে কালিলৈ ভাৰত স্বাধীন হ'বই।

সমতি বাইদেৱে হাছিলে একো নকলে

শান্ত ৰসত কথা কৈছিল সমতি বাইদেৱে। মত বিৰোধ প্ৰকাশ পালেও তেওঁৰ কথাই মানহুক আঁতৰাই নপতিয়ায় ওচৰ চপাই আনে। নবীনৰ ভাৱ হল ৰজিত দাদাই ৰজি পালে তেওঁৰ এটা মন্তব্য আছে সমতি বাইদেউৰ ওচৰত। কিন্তু সেই মন্তব্য এতিয়াও প্ৰকাশিত হোৱা নাই। সমতি বাইদেৱে কি ভাবে তাক সি ক'ব নোৱাৰে। সৈন্যসকলে ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ য'জৰ ভাৱ লোৱাৰ সত্তাৱনা ক'ত? ৰজিতৰ মাজত তেওঁ সেই সত্তাৱনা ক'ত দেখিলে।

বাইদেউ আপনি কি সঁচাকৈয়ে বিশ্বাস কৰেনে কি যে ৰজিত দাদাহঁতে এদিন আমাৰ কামৰ ভাৱ হাতত ল'ব তেওঁ মাথোন কল্পনা কৰিছে স্বাধীনতা অহাৰ স্বাধীনতা আনি দিয়াৰ নহয়। নবীনে অন্তব্য কৰিলে।

ভৱিষ্যতে কি হ'ব তাক লৈ মই মৰ নহমাওঁ। তেওঁৰ হাতত এটা ভাল শক্তি আছে। এই শক্তি তেওঁ দেশৰ স্বাধীনতাৰ হকে কিয় ব্যৱহাৰ কৰিব নোৱাৰে? পাৰে। হাঁহি সমতিয়ে উত্তৰ দিলে।

বজ্জিতে একো নেমাভিলে। আলোচনাই লাহে লাহে নিম্নতৰ সীমা অভিক্ৰম কৰা দেখি সি উত্তৰ খজিলে।

সমতিয়ে তাৰ অসবিধা বজ্জি পালে। তুমি স্বাৰ নেলাগে বহাঁ।
বিমলদাদাৰৰ চিঠি এখন পাইছিলানে ?

বিমলদাৰ নামত যেন এটা ষাদ আছিল। চহৰৰ এটা পকম্বৰ নমস্যা ব্যক্তি। বজ্জিতে চিগাৰেটটো পেলাই দি হাঁহি ক'লে পালো। কিন্তু পলম হ'ল বমা ফুটৰ পৰা বিড়িৰেঙ হৈ ডেৰাডুন পাওঁতে দিন ল'লে। অ পাহৰিছিলোৱেই মই চান্দা লৈ আহিছো। বিমল দা কেনে আছে ?

সমতিয়ে বিমলদা মদনাপল্লীলৈ যোৱা কথা সবিশেষ ব'পালে। বজ্জিতৰ চকু সজল হৈ গ'ল। মানহজনে ওৰে জীৱন দেশসেৱাকে ক'বিলে পৰস্কাৰ পালে কেবল অকাল মৃত্যু। যক্ষা মানেই অকাল মৃত্যু। বিমলদাৰ ভাল হওক বাইদেউ। বজ্জিৎ অলপগৰ ব'ল তাৰ পিতৃ সি নিজকে চম্ভালি সধিলে বৰঙণি এতিয়া কাক দিম ?

মোকে দিয়া। সমতিয়ে উত্তৰ দিলে কিমান দিবা ? এতিয়াই দিবাভো ?

অঁ। তিনিশ টকা দিম

বজ্জিতে আগবঢ়াই দিয়া তিনিখন এশটকীয়া নোট সমতিয়ে িজৰ খন্দৰৰ মোনাত ভৰালে তাৰ িহত সেই মোাৰেপৰা বচিদ বহী উলিয়াই এখন বচিদ কাটি তাক দিলে। বজ্জিতে সেইখন জেপত সুমুৱাই সধিলে চিকিৎসাৰ বন্দবস্ত হৈছে নে নাই ?

চিকিৎসাৰ বন্দবস্ত মানে যে আচলতে চিকিৎসাৰ ধন এই কথা সমতিয়ে বজ্জি পালে।

ধন বাইজে দিছে। সংক্ষেপতে তেও উত্তৰ দিলে।

বজ্জিতে মনে মনে ঠিক ক'বিলে গুৱাহাটীত থকা কেইদিনৰ ভিতৰতে কোনোবা এদিন আহি সি সমতি বাইদেউক আৰু অলপ ধন দি যাবহি। কিন্তু ফুটাই ক'বলৈ ভাল নেপালে।

ফেবীখনে তেতিয়া সোঁতৰ লগত প্ৰকান্ত যত্ন কৰিছিল। হঠাতে তাৰ ইজিন বন্ধ হৈ গ'ল আৰু নিঃসহায় ফেবীখনক প্ৰকান্ত সোঁতে টানি লৈ গ'ল। তলৰ ডেকত চিঞৰ বাখৰ আৰম্ভ হ'ল। দিগন্তত ভেঙিয়া মুনিচুনিৰ পোহৰ।

তিনিওটা চক খাই উঠিল। একেলগে গৈ সিহঁতে ওপৰৰ ডেকৰ চুকৰপৰা তলৰ অচল ইঞ্জিনটোলৈ চালে। ড্ৰাইভাৰ মাকিন বিষয়জান আৰু লিথ অফিচাৰ কেইজন ইঞ্জিন মেৰামতিৰ কামত ব্যস্ত হৈ থকা দেখিলে। বজিভে অফিচাৰ কেইজনক সুধি গম পালে ইঞ্জিন সোনকালেই চলিব।

অল সময়ৰ মৰত ইঞ্জিন চলিল। কিন্তু ইতিমধ্যে সোঁতে আধা-মাইলতকৈ বেছি দূৰ উঠিয়াই নিলে। ইঞ্জিন পনৰ উজ্জাই চলিবলৈ আৰম্ভ কৰিলত তিনিও আকৌ নিজৰ ছীটত গৈ বহিলগৈ।

তিনিওজনে মথামথিকৈ বহি ফেৰী উজুৱাৰ শব্দ শুনিছিল। সমতি বাইদেউৰ মনত যেন তেতিয়া উঠিওৱা বেলখনৰ ঠকি বিগি বিগি বাজিছিল। বিমলদা আছিল হোৱা পোন্ধৰ বছৰৰ অসমীয়াৰ উন্নতি সাধনাৰ জীৱন্ত প্ৰতিমতি। যিমানে তেওঁ দূৰলৈ গৈ আছে সিমানে সেই প্ৰতিমতি উজ্জ্বল হৈ গৈ আছে। এই পৰমজনাৰ মাজেদি সমতিয়ে অকল যে এটা জাতিকে দশন কৰিছিল এনে নহয় স্থানাতীত আৰু কালাতীত অখণ্ড পৰম সত্তাৰো কিঞ্চিৎ আভাস পাইছিল।

বিমলদাৰ অভাৱ পৰণ কৰা সম্ভৱ হ'ব নে বাইদেউ? বজিভে কথা কৈ থাকোতে খোৱা চিগাৰেটৰ খোৱা প্ৰৱল লহিতৰ বতাহে বহত দূৰলৈ উটুৱাই নিছিল।

প্ৰকৃতিয়ে জানো ক'বাত কিবা খালীকৈ থয় বজিত? সমতিয়ে হাঁহি শান্ত মথৰ মাতেৰে উত্তৰ দিলে। চলন্ত ফেৰীৰ বিজুলী পোহৰত তেওঁৰ ক্লান্ত মথখন বঙালী খনিকৰে সজা বাণীদেৱীৰ মথখন যেন লাগিছিল। হোৱা পোন্ধৰ বছৰত এই প্ৰদেশত হোৱা যুক্তি আন্দোলন সঙ্গীত সাধনা কামৰূপী প্ৰাচীন নৃত্য সংঘ গঠন জয়মতী ফিল্মৰ নিৰ্মাণ সাহিত্যৰ আধুনিকীকৰণ চিত্ৰ কলাৰ জন্ম অসমীয়াৰ ব্যৱসায় বাণিজ্য দৈনিক বাতৰিৰ আৰম্ভণ সমাজ সেৱা আৰু বিশ্ব বিদ্যালয় গঠন—কোনটো জাতীয় কামত তেওঁ লিপ্ত নাছিল? কিন্তু প্লেটোৰ পাখি লগা ঘোঁৰাহালৰ দৰে এইবোৰক তেওঁৰ আত্মাই মন বধৰ বাহন কৰিছে লৈছিল। অসম্পূৰ্ণ আত্মাক সম্পূৰ্ণ কৰাৰ প্ৰয়াস এই কামবোৰত কঢ়ি উঠিছিল। ঘোঁৰাৰ পাখি হিগি গলেই বিপদ। দেখিবা উল্লেখিত এটা কামৰো অৰ্থ নাই। সেই কাৰণেই বহুতে এইবোৰ কাম কৰিও স্থিতিশীল সংসাৰত যজি লক্ষ্যহীন পাখি নথকা ঘোঁৰাত পৰিণত

হৈছিল। সমগ্ৰ জাতিটোক পাখি লগা ঘোঁৰাত পৰিণত কৰিবৰ বাবেই বিশ্বজনদৰে সংঘ পাতিছিল। সেই কল্পনাৰ স্নেহে অধিকাৰী হ'ব সোৱে তেওঁৰ খালী ঠাই পৰণ কৰিব। তেওঁ মস্তাফা।

ৰঞ্জিতৰ মনত পৰিল আন এজন অসমীয়া চিন্তাবিদলৈ। সামৰিক বাহিনীত যোগ দিয়াৰ পূবে সাধক জীৱন যাপন কৰাৰ মন্ত্ৰ বিচাৰি অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰ চ'ৰা ঘৰলৈ সি স তাহত তিনি চাৰিবাৰকৈ অহা ছোৱা কৰিছিল। তেতিয়া ৰবিচন্দ্ৰ বিলাতৰপৰা ডকটৰেট ডিগ্ৰী লৈ ঘৰি আহিছিল। অসমৰ উন্নতি কৰিব বাবে বিভিন্নজনে বিভিন্ন কাম হাতত ল'ব খজিছিল। কোনোবাই হাতত ল'ব খজিছিল চলচ্চিত্ৰ কোনোবাই কেৱল চিত্ৰ কোনোবাই ভাষ্কৰ্য্য কোনোবাই নৃত্য কোনোবাই সঙ্গীত কোনোবাই উচ্চ শিক্ষা কোনোবাই বিজ্ঞান চচা কোনোবাই অভিনয়। কোনোবাই কৰিব খজিছিল সাহিত্য; সৃষ্টি আৰু কোনোবাই বিশ্ববিদ্যালয় নিৰ্মাণ। এওলোক সকলোৱেই ৰবিচন্দ্ৰৰ ওচৰত উপদেশ ল'বৰ বাবে গৈছিল। ৰঞ্জিত আৰু ৰবিচন্দ্ৰৰ বৰ জীয়ৰী সদশনাৰ মনত জন্ম লৈছিল চিনেমা কৰাৰ কামনা। ৰঞ্জিতৰ দেউতাকৰ যথেষ্ট সম্পত্তি। বেলেতলা কুকুৰা আৰু চিপাঝাৰত মাটিও আছিল যথেষ্ট। ঘৰত নৃত্য সঙ্গীত আৰু অভিনয়ৰ অনবৰত চচা হৈছিল। ৰঞ্জিতে ঘৰতে দই এটা শাস্ত্ৰীয় ৰাগ দই এটা আধুনিক গীত আৰু দই এটা বৰগীতো শিকিছিল। তেওঁৰ লগত আছিল চম্পা তেওঁৰ দুৰ সম্পৰ্কীয় ভনীয়েক। ঘৰতে মা টাৰ ৰাখি সদশনায়ো বাপেকৰ তত্ত্বাবধানত নৃত্য শিকিছিল। বাপেকহঁতৰ লগত কলিকতালৈ গৈ আন আন আচাৰ্য্য অসমীয়া পৰিয়ালৰ মানহৰ বে সিহঁতে ভাল থিয়েটাৰ চিনেমা আৰু সঙ্গীতৰ ৰস পান কৰিবলৈ সহযোগ পাইছিল। প্ৰমথেশ বৰুৱা চাইগল পঞ্চজ মল্লিক কাননদেৱী শিশিৰ ভাদড়ী ৰবীন্দ্ৰনাথ ককমণী দেৱী উদয় শৰ্ম্মৰ আদিৰ সাধনাই তেতিয়া সিহঁতৰ মনত এটা নতুন সংস্কৃতিৰ পথৰ সন্ধান জগাইছিল।

ৰবিচন্দ্ৰই সিহঁতক চিনেমা কৰিবলৈ উৎসাহ দিয়েই ক্লান্ত নাছিল এটা পল্লও বাচি দিছিল।

কিন্তু তেওঁৰ পত্নী মনোৰমা দেৱীয়ে সেই উৎসাহত চেচা পানী ঢালি দিয়ে। তেওঁ সদৰ্শনাক অভিনয় কৰিবলৈ নিদিলে। অসমীয়া ভদ্ৰ সমাজত তেতিয়ালৈকে ধাৰণা আছিল অভিনয় ছোৱালীৰ বৃত্তি নহয়।

কাৰণ এনে বুদ্ধি লগে ছোৱালীৰ চৰিত্ৰ স্পন্দন হোৱাৰ সম্ভাৱনা আছে। অধ্যাপক বিচিদ্ৰৰ মন ভদীয়া লইতৰ পানীৰ দৰে কোবাল হ'লেও উৰণীৰ লিজাখণ্ডৰ দৰে অলৰ অচৰ তিৰোতাৰ মন ওফোৰাই নিব নোৱাৰিলে। সেই পৰিকল্পনা কাৰকৰী কৰাত আৰু এটা প্ৰবল বাধা আহি পৰিল। ৰজিতৰ দেউতাকে ইতিমধ্যে আত্মিকাৰ কৰিলে মহাশুদ্ধৰ বাবে সকলো বস্তুৰ আম বচাৰ লগে লগে কি মৰ নামো ৰাঢ়ি গৈছে। সেই বস্তু দু প্ৰাপ্যও হৈছে। অসমত জাপানী সোমোৱাৰ লগে লগে দেশৰ অৱস্থাও অস্থিৰ হৈ পৰিল। তেওঁ চিনেমা কৰাৰ খৰচ যোগাবলৈ অমান্তি হ'ল। লগে লগে ৰজিতৰ স্ব ন থান বান হৈ গ'ল।

বিচিদ্ৰই স্ত্ৰীৰ সংৰক্ষণশীলতাৰ ওচৰত পৰাজয় বৰণ কৰাৰ দৃশ্য মনত পৰিলে ৰজিতৰ আজিও মন িম্ল হৈ উঠে। অসমীয়া বুদ্ধি জীৱিৰ ওপৰত তাৰ আস্থা হেৰাই যাব খোজে।

ৰজিত আৰু সদশনাৰ মাজত গাঢ় ভাল পোৱা হৈছিল। এই ভাল পোৱাত ম ধ হৈ বিচিদ্ৰই ৰজিতকে তাইক গতাব খুজিছিল। মনোবৰ্মা দেৱীৰো আপত্তি নাছিল। মাত্ৰ তেওঁ ৰজিতক এটা ভাল চাকৰি লবলৈ কৈছিল। ৰজিতে এছ ডি চিৰ পৰীক্ষা দিছিল কিন্তু তাত সি ভাল কৰিব নোৱাৰি। সি লগে সামৰিক বাহিনীৰ চাকৰি। সদশনাৰ সৈতে আলোচনা ক'ি সি ঠিক কৰিছিল বিয়াৰ পিছত সি ক্ৰ টত থকা কালছোৱা সদশ তাই শান্তি কেটনত গৈ নৃত্য শিকিব আৰু যুদ্ধ শেষ হ'লে সিহতে প ৰ কলাৰ সাধনাত মনপতি লাগিব। অধ্যাপক বিচিদ্ৰই সিহতৰ এই পৰিকল্পনা শুনি সিহতক সফল হ'বলৈ আশীৰ্বাদো দিছিল।

কিন্তু মনোবৰ্মা দেৱীয়ে সেই সময়ত নিশা সপোনত নিতৌ এখন চুটি চিনেমা দেখিবলৈ ধৰিলে। তাৰে দট্টা দৃশ্যই তেওঁৰ অন্তৰ কঁপাই তুলিলে। প্ৰথম দৃশ্যত তেওঁ দেখিলে অটব্য অৰণ্যৰ মাজত ৰজিতে বকুত গুলীবিদ্ধ হৈ চটফটাই মৃত্যু বৰণ কৰিছে আৰু লগৰ সেনা বোৰে তাৰ চিত্তাছুই জ্বলাইছে। তাৰ লগে লগে আনফালে দ্বিতীয় দৃশ্যত তেওঁ দেখা পালে শান্তিনিকেতনৰ হোষ্টেলত থকা সুদশনাক তাই বিচিনাত পৰি চটফটাইছে। কোনোবা ৰাজত্বীয়ে আহি তাইৰ গাৰ জৰ্জৰিত শাৰী সজাই দি ধানৰ বগা কাপোৰ পিন্ধাই দিছে কপালৰ সেন্দূৰ মচি দিছে আৰু আ জলকাৰবোৰ খহাই পেলাইছে। সুদৰ্শনাই সংভা হেৰুৱাইছে।

একেৰাহে কেইবাদিনো এই সপোন দেখাৰ ফলত মনোৰমা দেৱীৰ সুকোমল মাতৃ প্ৰাণ সন্তুষ্ট হৈ পৰিল। তেওঁ সিহঁতৰ বিয়া ভাঙি দিলে।

অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই দ্বিতীয়বাৰলৈ ঘৈণীয়েকৰ ওচৰত পৰাজয় স্বৰণ কৰিলে। এই পৰাজয় স্বৰণ কৰাৰ পিছত ৰজিতে অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰ শক্তিৰ ওপৰত আত্মা হেৰুৱাই পেলালে।

আমাৰ চহৰত আৰু এজন মানহ আছে যাৰ চিন্তাত আমি বহুতেই মূগ্ধ দিছিলো। তেওঁৰো অসমৰ নৱ জাগৰণৰ স্বপ্ন দেখিছিল। কিন্তু তেওঁৰ আত্মা বিমলদাৰ দৰে মস্ত নহয়। তেওঁৰ ঘোঁৰাৰ পাখি ফাটি দিলে ঘৈণীয়েকে। ৰজিতে চিগাৰেটটো পানীলৈ দলিয়াই দি পুৰণি স্মৃতি সৱৰি গহীন হৈ ক'লে। লগে লগে এটা ছমনিয়াহ শুনা গ'ল।

সমতিয়ে ৰজিতৰ ফ্ৰাডৰ কাৰণ বুজি পালে। সেই মানহজন যে ৰবিচন্দ্ৰ সেইবিষয়েও তেওঁৰ সন্দেহ নৰ'ল। চিনেমা আৰু বিয়াৰ জনমতি দিও কাষ কৰী কৰাত সহায় আগবঢ়াবলৈ ব্যথ হোৱাৰ বাবেই অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰ হীনা আছিল। এই কথা সমতিয়ে ৰজিতৰ দৰে মানি ল'ব নোৱাৰিলে। তেওঁ ক'লে তেওঁৰ আত্মা মস্ত নোহোৱাৰ কাৰণ এটাই। তেওঁ সবাজীৰ মজি বিচৰা নাই। সবাজীৰ মজি বিচৰা হ'লে তেওঁ সাম্ৰাজ্যবাদক সমৰ্থন নকৰিলেহেতেন আৰু নেশ্যনেল বাৰ ফ্ৰণ্টৰো প্ৰচাৰক নহ'লেহেতেন। অসমৰ উন্ন পৰিয়ালত তিবোতাৰ অভিনয় আৰু প্ৰেমৰ বিবাহৰ বিৰুদ্ধে যি অভিমত প্ৰচলিত হৈ আছে সেই অভিমত পিতৃপ্ৰধান আৰু তিবোতাৰ পৰাধীনতাত বিশ্বাসী পৰিয়ালবোৰৰ গাঁথনিতে নিহিত হৈ আছে। ডেকা গাভৰুৰ বাবে পৰিয়ালতকৈ সংঘত অধিক স্বাধীনতা দেখা পাই তোমাৰ বিমলদাবে ডেকা কালতে পৰিয়ালৰ পৰা ওলাই আহি সংঘ স্থাপন কৰিছিল। পৰিয়ালত থাকি সবাজীৰ মুক্তিৰ সাধনা কৰা অসম্ভৱ দেখিয়েই তেওঁ সংঘৰ প্ৰয়োজন অনুভৱ কৰিছিল। তোমাৰ বুদ্ধিজীৱি নেতাজনৰ দৃষ্টি ইমান পৰিষ্কাৰ নাছিল। সেই বাবেই তেওঁৰ ঘোঁৰাৰ পাখি ফাটিল।

ৰজিত নবীন আৰু বিমলদা একেটা স্বপ্নীয়া পৰিয়ালৰে সন্তান। কাজেই বিমলদাই পৰিয়াল এৰি সংঘ গঢ়াৰ কাহিনী সিহঁতৰ স পৰিচিত।

বিমলদাৰ লগত —বিমলদাৰ সংঘৰ লগত— মোৰ ভাঙেই অমত বাইদেউ। বজিতে গভীৰ হৈ উত্তৰ দিলে। সমাজৰ ভিতৰত যদি কিবা পৰিৱৰ্তনৰ আৱশ্যক হয় তেন্তে পৰিয়ালৰ ভিতৰতেই ই প্ৰথমতে আৰম্ভ হ'ব লাগিব। এই কাম কৰিব নোৱাৰা বাবেই মই অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰক দোষ দিওঁ

তেনেহলে তুমি আৰু সুদৰ্শনাই কিয় সমন্বয় থাকোতেই মৰণ গণ নকৰিলে। বিয়াৰ বাবে? সমতি বাইদেৱে চাব মাৰি ধৰিলে।

তোমাৰ বিমলদা আৰু মোৰ ক্ষেত্ৰতো একেটাই সমস্যা হৈছিল। মই আছিলো শিৱসাগৰৰ খ্ৰীষ্টান ছোৱালী। তোমাৰ দাদাৰ আছিল গুৱাহাটীৰ সত্ৰান্ত পৰিয়ালৰ হিন্দু ডেকা। ঘৰত সোমাই থকা হ'লে আমাৰো দশা একেটাই হ'লহেতেন। কিন্তু আমি বাহিৰত সংঘ কৰি থকা বাবে বাচি গলো। অন্ততঃ আমাৰ প্ৰেম এটা সাৰ্থকতা লাভ কৰিলে।

বজিতে সমতিৰ শেষ বাক্যটো মানি ল'ব নোৱাৰিলে। কাৰণ সি জানিছিল বিমলদা আৰু সমতিৰ মাজৰ প্ৰেম সম্পৰ্কে সাধক নাছিল। সমতি বাইদেউৰ আদেশ নিষ্ঠা প্ৰৱণ আছিল বাবে তেওঁ পুণ ব্ৰহ্মচৰ্য অৱলম্বন কৰি আধ্যাত্মিক প্ৰেমৰ সাধনা ক'ৰিছিল। এই লৈ বিমলদাৰ লগত তেওঁৰ মতভেদ ঘটিছিল। সেই কাৰণে সি ক'লে

আপোনালোকৰ সংঘ বিবাহিতা নাৰী পক্ষমৰ জীৱনৰ বাবে উপযুক্ত আশ্ৰয় স্থল নহয়। ব্ৰহ্মৰ সংঘ শঙ্কৰদেৱৰ সত্ৰ কেথলিক ডিষ্কনী সংঘ মহাত্মাৰ আশ্ৰম সেৱকৰ বাবে। নৰ-নাৰীৰ জীৱনে তাত পূৰ্ণতা নেপায়। ব্ৰহ্মচৰ্য সাধাৰণ মানুহৰ আদৰ্শ হ'ব নোৱাৰে।

আমাৰ জীৱনত একমাত্ৰ আনন্দ আছিল মনৰ। নিঃসন্তানেই নহয় অনাসক্ত হৈ আমি আমাৰ জীৱনৰ প্ৰত্যেকটো মহত উৎসৰ্গা কৰিছিলো সৰ্বাদীন মন্ত্ৰিৰ বেদীত। ই সকলোৰে বাবে উত্তম পথ নহয় কিন্তু সেৱকৰ বাবে পৰম আৱশ্যকীয়। এই বিষয়ত মহাপক্ষম মাধৱদেৱ মোৰ আদৰ্শ। অৱশ্যে বিমলদাৰ— হঠাতে সুমতি বাইদেউৰ মুখ লাজত সংকুচিত হৈ গ'ল। তেওঁ ক'লে সেইবোৰ কথা এতিয়া থাকুক। সুদৰ্শনাৰ এজনী ধনীয়া ছোৱালী হৈছে গম পাইছানে নাই?

বজিতে স্তান হাঁহি উত্তৰ দিলে গম কেনেকৈ পায়? মইতো স্তম্ভিত আছিলো।

ধুনীয়া ছোৱালী ! নাম বাখিছে অপৰাজিতা । সুমতি বাইদেৱে
হাঁহি ক'লে “নামটো ককাক বুঢ়ীমাক বাপেক কাৰো পচন্দ হোৱা
নাছিল কিন্তু তাইছে জোৰ কৰি দিলে ।

ৰজিভৰ পাটো জিকাৰ খাই গ'ল । সমতি বাইদেউহঁতে এই নাম
দানৰ বহস্য বজি পোৱা সম্ভৱপৰ নহয় । প্ৰেম গাঢ় হৈ অহাৰ কালত
ৰজিতে তাহানিখন এই নামেৰেই সদশনাক মাতিছিল আৰু এই
নামেৰেই নীলা পেতৰ পাতত তাইলৈ চিঠিও লেখিছিল । সেই সময়ৰ
প্ৰেমৰ বং আছিল নীলা ।

ৰজিতে একো নেমাতিলে । পাগলী য়ে তাক এতিয়াও গাহৰিব
পৰা নাই ।

অলপ সময় কথা পাতি ৰজিত উঠি গ'ল । ফেবীখন ঘাট পাওঁ
পাওঁ হৈছিলহি । সিপাৰৰ ফেবীখনো এবিছিল দই ফেবীৰ পোহৰ
পৰি ওখকৈ উঠা কৃত্ৰিম পানী গছাৰ জলকণা সোণৰ বনকৰা গুটি গুটি
ফুলৰ দৰে জিলিকিছিল ।

ৰজিত ওপৰত সবহ পৰ নৰ গ । তলত নিজৰ লাগেজ ঠিক
কৰিবলৈ নামি গ'ল ।

সুমতিয়ে বেগ উলিয়াই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পজিৰ টকা হিচাপ কৰিলে ।
নোট আৰু চেক সহ এহেজাৰ টকা হ'ল । নবীনক টকাখিনি বৰদলৈক
দিয়াৰ কথা কবলৈ বলি মঞ্চ মেলোতেই সুমতিয়ে মন কৰিলে নবীন
ধ্যান মগ্ন ।

‘তোমাক আকৌ সেই পৰণি ৰোগটোৱে পালে নেকি ? সমতিয়ে
হাঁহি খেমালিৰ ছলেৰে সখিলে ।

ৰজিত আৰু সমতিয়ে পতা কথাবোৰ নবীনে মনোযোগ দি
শুনিছিল । লগে লগে মাকলৈ পঠিওৱা কুসম কোমল চৰম পলখনৰ
কঠোৰ চৰ্ত্তৰ কথা তাৰ মনত পৰি গ'ল । মাকলৈ স্পষ্ট ভাৱে লিখিছে
সংসৰগৰা ঘৰলৈ ঘূৰি নাহিলে বিয়া অসম্ভৱ । এই কথা অকল তাইৰ
বাপেক মাকৰে মত নহয় তাইৰো মত । ঘৰলৈ ঘূৰি যোৱা — ছবছবৰ
মুৰত উত্ততি যোৱা — জানো সম্ভৱ ?

ঘৰখনতো একেই আছে !

মাকপক জগ খবিলে সি অকল ঘৰলৈ উত্ততিম বলি ক'লেই নহ'ব
পৰিৱাল চলাবৰ বাবে এটা কাম কৰাৰ প্ৰতিশ্ৰুতিও দিব লাগিব ।

উজামুলা চাকৰিত্তো মাক-বাপেক বা মাকৰ সম্বল নহ'ব। তেওঁ
জোকে চৰ্ত দিব ভাৱ চাকৰি কৰাৰ।

সমভিয়ে নবীনক নিমাত দেখি বিমোহিত পৰিল। নবীন আসেয়েও
আনমনা হয় কিন্তু আগেয়ে এনেকৈ ধৰিব নোৱাৰাকৈ নিমাত হোৱা
নাছিল। এক মিনিটমান সময় নীৰবে নবীনৰ মুখখনলৈ চাই থাকি
সমভিয়ে ধৰিব পাৰিলে নবীনে কি ভাবিছে।

কিন্তু নবীনক কোনো পৰামৰ্শ দিবলৈ তেওঁ মন কৰা নাছিল।

সেইবাবে তেওঁ ক'লে চোৱা নবীন তুমি এতিয়া মানুহ হ'লা।
কাজেই যি কোনো কথা নিজে ভাবি ঠিক কৰিবা। নিজৰ বখি
শিলৰ খটি। কিন্তু এনেকৈ একেবাৰে মোৰ হাকুটিৰ বা আকোৱালৰ
বাহিৰ হৈ যাবলৈও চেষ্টা নকৰিবা। জীৱনৰ যি কোনো সৎ পৰীক্ষাকে
মই মজা দিওঁ। বিমলদাৰে তোমাক যথেষ্ট শিক্ষা দিছে। তেওঁ
ভাবিছিল এদিন কিজানি তেওঁৰ কামৰ দায়িত্ব তুমিয়েই বহন কৰিব
লাগিব।

নবীনে হাঁহি ক'লে যি কৰিম আপোনাক সন্মিলিত কৰিম।
যিটো সমস্যাৰ সমাধান হৈছে সেইটো ই নিজেই সমাধান কৰিব
লাগিব। কিন্তু আপনি থাকোতে সংঘৰ কামৰ ভাৰ মই ল'ব নোৱাৰোঁ।

সুমতি বাইদেৱে হাঁহি ক'লে মোক আন এটা বস্তুৰে টানি আছে
নবীন। বিমলদাৰে সেই কথা জানিছিল।

সেইটো কি বস্তু? সংঘৰ নিষ্ঠুৰতা কৰাৰ ব্যৱস্থা নহয়তো?
নবীনে আগুৱাবৈ সন্মিলিত।

এতিয়া নকণ নবীন বোলা নেপাবা। এতিয়া বলা। তুমি
গুৱাহাটী পোৱাৰ লগে লগে বৰদলৈৰ ঘৰলৈ গৈ পুজিৰ ধনতিনি দি
আহিবগৈ।

দুয়ো খটখটীয়েদি তলৰ ডেকলৈ নামি আহিল।

ইতিমধ্যে দীঘলীয়া উকি মাৰি কেবীখন পাবলৈ লাগিছিলহি। মানহ
কেইটামানে কাঠৰ সাঁকোৰে পাৰ আৰু ডেক সঞ্চাল কৰি দিছিল।

তলৰ ডেকত অধ্যাপক সিমথ বজিত আৰু ব্যক্তিৰামে কথা পাতি
আছিল। কথাৰ বিষয় আছিল জয়ন্তী। সুমতি আৰু নবীন সিহঁতৰ
ওচৰত থিয় হ'লত বজিতে অধ্যাপক সিমথ আৰু জয়ন্তীৰ লগত
সুখস্বস্তিক কটাবলৈ কৰি দিছে।

সমতিয়ে জয়ন্তীলৈ চাই দেখিলে জাহী সগড়ী মিঠা বৰণীয়া ছোৱালীজনীৰ প্ৰকাণ্ড কলা লিপিৰী খোপাটো সুন্দৰ হৈ জিলিকিছে। জাহীৰ গাত এঘোৰ মিহি পাতৰ বিহা মেখেলা। হঠাতে তেওঁৰ মনত পৰিল ছোৱালীজনীক তেওঁ চিনি পায়।

নৰাম ওজাৰ ছোৱালী বজিতে কলে। দেওধনী নাচে। বাতিৰামৰ ডাগিনিয়েক। বজিতে ইতিমধ্যে ছোৱালীজনীৰ চিনাকি লৈছিল।

সুমতিৰ মনত পৰি গ'ল। ছিপাবাৰৰ এঘৰ মানহৰ ঘৰত দেওধনী নাচ নাচোতে ছোৱালীজনীয়ে নামঘৰ ডেউটি কপাই দিছিল। গাত আছিল বস্ত্ৰ বসন পিঠিফালে ওলমি থকা দীঘল চুলিখিনি হাতত এগছি ধৰি প। সেইদিনা দশকৰ মাজত তেওঁৰ বাহিৰেও আছিল সুদৰ্শনা অধ্যাপক বৰিচন্দ্ৰ আৰু বাতিৰাম। ঠিক বোধহয় হুমাৰ মানৰ আগৰ কথা। মনসা পজা চাবলৈ সদৰ্শনাহত গৈছিল ছিপাবাৰলৈ।

ক'লৈ আহিলি? স্নেহান্ন ক'লে সমতিয়ে মাত লগালে।

বাতিৰামহঁতৰ আইদেৱে মাতিছে। নাচ শিকে বোলে। পিতাই আহিব নোৱাৰিলে। মোকে পঠালে।

তোৰ আইদেৱেনো নিশিকে কি? ওজাৰ ডাল নে?

ডাল নহয়। ঘৰৰ চাল চাওতে পৰি ককালত দখ পালে।

আই ঐ দেখি। সমতি বাইদেউৰ মখত সহানুভূতিৰ সুৰ ফুটি উঠিল। দুয়োৰে মাজত কিছু সময় কথা বতৰা চলিল।

হঠাতে অধ্যাপক স্মিথ আহি সমতিৰ সমখত থিয় হ'লহি। দীঘল সুন্দৰ খাকী পৰিহিত আপহীয়া মানহজনলৈ চাই সমতি মুগ্ধ হ'ল। সাধাৰণ সেনাৰ দৰে ব্যৱহাৰত চপলতা নাই। ইয়াৰ আগতে তেওঁলোকৰ দূৰৰ পৰাহে দেখাদেখি হৈছিল কথা-বতৰা হোৱা নাছিল।

আপোনাৰ কথা বজিতে কৈছে। আপোনাক দেখি মোৰ নিউ ইয়ৰ্কত থকা বাইদেউৰ কথা মনত পৰিছে। দেখাত সাইলাথ একে। স্মিথে কথা কৈছাৰ ইংৰাজীত লাহে লাহে স্পষ্টকৈ অনন্যাসিক সৰেৰে কৈছিল।

দুয়ো কৰমৰ্জন কৰি কিছুগৰ বিশ্ববিদ্যালয় আৰু পাজীৰ আশ্ৰমৰ কাম সম্পৰ্কে কথা-বতৰা হ'ল। অধ্যাপক স্মিথে পূৰ্বৰ মন্তব্যবোৰকে

দোহাৰি ক'লে আপোনালোকৰ নগৰবোৰত একো নতুনকৈ নাই। কিন্তু গাওঁবোৰত নেদেখা বস্তু আছে। এওঁ ভাল নাচনী নেকি ?

অ।

সমভিয়ে মনসা পূজাৰ লগত কেনেকৈ নাচ হয় তাৰ কথা ক'লে। লগতে দেওধনী নাচত নাচীৰ গাত দৈৱ শক্তি লক্ষ্যৰ বিশ্বাসৰ কথাও তেওঁ মিথক ভালদৰে বজাই ক'লে। সেই শক্তিৰ বলত তেওঁ ভূত ভবিষ্যত ক'ব পৰা হয়। অধ্যাপক স্থিৰ নোটবুক উলিয়াই কথাখিনি টকি লৈ লেখি : মেজিক আৰু ধৰ্মৰ সংমিশ্ৰণত এই নাচ উৎপত্তি হোৱা যেন অনমান হ'ল। লগতে জয়ন্তীৰ নাম ঠিকনা আৰু শিৰীয়া সম্পৰ্কেও টোকা ললে।

ইতিমধ্যে যাদুঘৰৰ সাকোৱেদি শাবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল।

অধ্যাপক স্থিৰে জয়ন্তীৰ ফালে চাই ক'লে যদি তাই আপত্তি নকৰে তেওঁ মতি কেমেৰাৰে অধ্যাপক বৰিচন্দৰ বা সৰ্শনাৰ দ্বৰত তাইৰ নাচৰ ছবি ল'ব খোজে।

জয়ন্তীৰ কাণ মথ লাগত বঙা পৰি গ'ল। অকল সেয়ে নহয় তাইৰ ভাব হ'ল দেৱতাৰ নাচৰ ছবি তোলা উচিত কাম নহয়। দেৱতা অসম্ভৱ হৈ দেহৰ বাহিৰ ওলাই ওচিও যাব পাৰে।

সমভিয়ে হাঁহি ক'লে অধ্যাপক মিথ এতিয়া এইবোৰ সধি তাইক ব্যতিবস্ত নকৰিব। আপনি এখন বেলেগ সমাজলৈ আহিছে। সময় মতে আপনি অধ্যাপক বৰিচন্দৰক ক'ব তেওঁ সকলো সুবিধা কৰি দিব।

অধ্যাপক স্থিৰে মূৰ দপিয়ালে। অলপ পিছতে বজিওৱা লগত তেওঁ ওচি গ'ল।

জয়ন্তীয়ে খালী হৈ পৰা ফেৰীখনলৈ চাই স্বস্তিৰ নিশ্বাস পেলালে। ডেকাত থাকি অতপৰে তাই এখন নতুন পৃথিৱীৰ অটল অজালৰ মাজত সোমাই পৰিছিল। এই প্ৰথম তাই নগৰলৈ আহিছে। উত্তৰ পাৰে ইমান স্বচ্ছৰ জগালো নাই। সবল চক্ৰাকাৰে ঘূৰা খেতিয়কৰ জীৱন শান্ত আৰু মধুৰ। ৰাতিবামে তাইৰ ওচৰত থাকি তাইক যেন ইমান পৰে বৰি আহিল। তাই প্ৰকৃতিত হ'ব পৰা নাছিল। পুৰুষৰ অধীনতাৰপৰা মুক্ত নাৰীৰ চঞ্চল প্ৰতিমূৰ্ত্তি এক লিগেৰী কৰ্ত্তৰ নাৰী কেইগৰাকী জাঁতৰি ঘোঁৰাত তাই ব'ব সুখ পাইছিল। কিন্তু তাই ক'ব

নোৱাৰে। এনে ধৰণৰ স্বাধীনতাক গাঁৱৰ মানহে স্বৈচ্ছাচাৰিতা বোলে দেখিয়েই বোধহয় নৰাম ওজাই তাইক সাৱধান হৈ চলিবলৈ উপদেশ দি পঠাইছিল।

লাহে লাহে চাৰিওজন যাত্ৰী সাকো বগাই পাব পালেগৈ।

তেতিয়াহে নবীনৰ ধাৰণা হ'ল পৃথিৱী অন্ধকাৰে ঢাটি ধৰিছে।

সিপাৰৰ বান-বাহন বখা হ্ৰনিৰ কামত স্বয়ং অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰ আৰু সদশনাই জয়ন্তীক লৈ যাবৰ বাবে বৈ আছিলহি জয়ন্তীৰ নাচ তেওঁলোকে ছিপাবাৰত এবাৰ দেখিছিল। সেই অৱধি সেই সম্পৰ্কে জানিবৰ বাবে অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰ অশেষ কৌতূহল। নৃত্যশিল্পী শ্ৰীমতী য়োশীক লগ পোৱাৰ পিছত সদশনাবো এই থলৱা নাচ শিকিবৰ ইচ্ছা হৈছিল। মন্থৰ ঠিকাদাৰৰ লগত বিয়া হোৱাৰ পিছত শান্তি নিকতনলৈ যোৱাৰ আৰ্শ্ব বাদ দিব লগা হোৱাত সদশনা ক্লম হৈছিল। কিন্তু তেওঁ মন পেলাই নিদিলে।

গিৰিয়েকক কৈ ঘৰতে নাচ-গান চচা কৰাৰ বাবে সবিধা কৰি ললে। এতিয়ালৈকে শিকাৰ ভিতৰত মণিপৰী আৰু সন্নীয়া নাচ প্ৰধান। মাজতে স্বৰ্দ্ধৰ সৈনিকসকলক নাচ দেখুৱাই উৎসাহিত কৰিবৰ বাবে দই এজন বিদেশী নৃত্য শিল্পী আৰু ভাৰতীয় নৃত্যশিল্পী অসমলৈ আহিছিল। তেওঁলোকৰে এগৰাকী আছিল শ্ৰীমতী য়োশী। তেওঁৰপৰা সদশনাই ভাৰতীয় শাস্ত্ৰীয় নৃত্যৰ ইতিহাস কলা আৰু ৰস সম্পৰ্কে এক নতুন জ্ঞান লাভ কৰিছিল। ঠিক জ্ঞান নহয় জ্ঞান লাভৰ আগ্ৰহ। অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰপৰা শ্ৰীমতী য়োশীয়ে শুনিছিল অসমৰ সন্নীয়া দেওধনী ওজাপালি আৰু দেবদাসী নৃত্যৰ কথা শুনি তেওঁ হেনো কৈছিল এইবোৰ উদ্ধাৰ কৰিব পাৰিলেহে অসমীয়া জাতিৰ সংস্কৃতি সাধনাৰ কথা জগতে জানিব। তেওঁ তেতিয়া শ্ৰীমতী ককমিনী দেৱী অকন্দেই ভাৰত নাট্যম মালান্য়ালয় কৰি বজাখোলে কথাবলি আৰু লক্ষ্যোত্ত তেওঁৰ গুৰুৱে কথক নৃত্য উদ্ধাৰ কৰাৰ কথা কৈ কৈ উজ্জিত গদ্ গদ্ হৈ পৰিছিল। সদশনাই সেইদিনাই িদ্ধাৰ কৰিছিল তাই এই কাম হাতত ল'ব। দেউতাকে তাইক উৎসাহ দিছিল।

উৰ পিছতে ছিপাবাৰ প্ৰথমৰ আয়োজন হৈছিল। সময়তি সেই সময়ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰি সংগ্ৰহৰ কামত ভাতে গৈ আছিল।

ওচৰৰ মানুহ এঘৰত দেওখনী নৃত্যৰ প্ৰদৰ্শনী হোৱা কাৰণে তেওঁ জয়ন্তীৰ নৃত্যৰ বস পান কৰিবলৈ সন্ধান পাইছিল।

সমতি বাইদেউহঁতক বৰিচন্দ্র আৰু সুদৰ্শনাই গুৰুয়েই সন্ধান জনালে। তাৰ পিছত সদৰনাই জয়ন্তীৰ ওচৰলৈ গৈ মৰমেৰে ভাইক সাৱটি ধৰিলে। সমতিয়ে সদৰনালৈ চাই আচৰিত হৈ গ'ল। যি সদৰনাই জেটৰ সাৰী অঙ্কৰ হাইছিল আৰু নেট দিয়া সুবিন্যস্ত ধোপাৰ সহায়ৰে তেওঁৰ সুন্দৰ দেহাটি সদাৰ সসজ্জিত আৰু ৰোহিনীৰ কৰি ৰাখে সেই সদৰনা আজি বিস্তৃত ভূষণা। গাত এঘোৰ সাধাৰণ বিহা মেখেলা মৰত এটা উকা পলধনীয়া ধোপা তিতি কাপ হাত সদা মথ প্ৰসাধনহীন আৰু ভৰিত এঘোৰ সাধাৰণ পাদকা। আজি ভাই জয়ন্তীক অভ্যর্থনা জনাবৰ বাবেই খন্দৰ সভ্যতাৰ কাৰ চাপি আহিছে নেকি? নাই দশকৰ কচি বুজি সাজ পাৰ সলাই নিজক বিভিন্ন লোকৰ প্ৰিয়পাত্ৰী কৰাৰ অথবা বিভিন্ন পৰিবেশৰ উপযোগীকৈ নিজৰ উপস্থিতি মনোৰঞ্জন কৰি তোলাৰ প্ৰয়াসেই এই সাজ সজনি ফুটি উঠিছে। নে ই নাবী মনৰ সৰুমাৰ সৌন্দৰ্য কৰণৰ ফল? তেওঁ দেখিলে জয়ন্তীয়ে সদৰনাৰ বকুত সোমাওতে লাজত সংকুচিত হৈ পৰিছে। কাৰণ সকলোৰে দেখাকৈ এনেকৈ কৰা আজিজন ভাইৰ বাবে এক সম্পূৰ্ণ আচহুৱা অভিজ্ঞতা।

জয়ন্তীয়ে নিজৰ টো পাজাৰপৰা এপাহ চেনিচম্পা ফুল উলিয়াই সদৰনাৰ হাতত দি ক'লে এই পাহ বাৰীৰ ফুল পিতাই নিজে আনি দিছে।

চেনিচম্পা ফুলৰ গোন্ধ আহি অধ্যাপক বৰিচন্দ্রৰ নাকত লগাৰ লগে লগে তেওঁৰ মনত সমগ্ৰ অসমৰ লগত হ'ব খোজা সপ্ৰাচীন গাঁৱলীয়া সভ্যতাৰ সগন্ধ বিয়পি গ'ল। তেওঁৰ মনটো বিহ্বল হৈ পৰিল এইবোৰ উদ্ধাৰ কৰাৰ জটিলতাৰ কথা ভাবি।

জয়ন্তীয়ে নবাম ওজাই দি পঠিওৱা উপদেশ মতে প্ৰথম দৰ্শনৰ পৰতে জয়ন্তীয়ে অধ্যাপক বৰিচন্দ্রৰ ভৰি চুই সেৱা কৰিলে।

আই উঠা উঠা। হিঃ নেপাৰ নহয় ॥ মই ইমান সন্মানৰ যোগ্য নহয়। আনন্দত গদ্ গদ্ হৈ অধ্যাপকে উত্তৰ দিলে। নেদেখা জনে ভোম্বাৰ মজল কৰক।

নেদেখাজন' শৰ্মাটোৱে জয়ন্তীৰ মন উটুঙাই দিলে। স্বত্ৰ আৰু ভানৰ আঘাতত জৰ্জৰিত হৈও তেওঁ এই চহৰত নেদেখা জন জীয়াই

আছে? চহৰৰ প্ৰতি থকা জৱন্তীৰ সংকোচ আৰু অবিস্থাস সুদৰ্শনাৰ হিচা উবা সন্তোষে কিছু পৰিমাণে আঁতৰ কৰিছিল কিন্তু এইবাৰ সেই সংকোচ আৰু অবিস্থাসৰ ভাৱ বহুত পাতলিল।

অভ্যৰ্থনা শেষ হোৱাৰ পিছত সদৰ্শনা হঠাতে গহীন হৈ গ'ল। চেনিচম্পা কুলপাহ হাতৰ মঠিত সুমাই লৈ নাকেৰে ভাৱ সগন্ধ বহুত সময় ধৰি উপভোগ কৰিলে। তেওঁৰ মন প্ৰাণ সজীৱিত কৰিবৰ বাবেই তেওঁৰ কুলৰ সগন্ধ হৃদয়ৰ ভিতৰলৈ টানি নিছিল। বজিতক বহুত দিনৰ মুৰত হঠাতে দেখা পাই তেওঁৰ বাওঁ বুকখন বিষাই ঘোৱা যেন কৰিছিল। বিষাৰ পিছত বজিতৰ লগত তাইৰ এই প্ৰথম দেখা। তাৰ লগত অধ্যাপক মিথ আছিল দেখি তাই মনৰ ভাৱ বিদ্ৰ মাৱও প্ৰকাশ নকৰাকৈ সময়খিনি কোনোবাকম পাৰ কৰি দিব পাৰিলে। কথা বিশেষ একো নহ'ল কেৱল বাহ্যিক ভাল বেয়াৰ খবৰ লোৱা হ'ল। বজিতো অস্থিৰ হৈ পৰা যেন দেখা গৈছিল। অধ্যাপক ৰবিচ দ্ৰৱো সদাপ্ৰসন্ন চিত্ত হঠাতে স্তিমমান হৈ পৰিছিল। কিন্তু সহজ ভাৱেই বিষাৰ পিছৰ এই প্ৰথম দেখাদেখি নিবিষ্মে সম্পন্ন হৈ গ'ল।

জৱন্তীক লৈ সদৰ্শনা খৰ ধৰকৈ গৈ মটৰত বহিলগৈ। ৰাতিৰামে ইতিমধ্যে গাড়ী স্টাট দিছিল।

অধ্যাপক ৰবিচদ্ৰই সমতিৰ লগত বিমলদাৰ চিকিৎসাৰ বিষয়ে কিছুপৰ কথা পাতিলে। তাৰ পিছত তেওঁ মটৰত উঠিবলৈ গ'ল।

সমতি আৰু নবীনে পাণ্ডু শ্বেটশ্যনৰ প্লেটফৰ্মত বৈ থকা উজনিমখী মেইল গাড়ীৰ তৃতীয় শ্ৰেণীৰ ডবা এটাত হেঁচা থৈলা কৰি কোনোবাকম সোমাই লগেগৈ। ডবাৰ বেঞ্চত একবিদ্ৰ ঠায়ো খালী নাছিল। দম্বো থিয় হৈ মধ্যমখিকৈ সংঘৰ উপস্থিত কৰ্তব্যৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ ধৰিলে।

ডবাত বাবেবৰণীয়া মানুহ। পিছত আগত দাঁতিত সকলোতে মানুহ।

গুৱাহাটী পাওঁতে পাওঁতে তেওঁলোকৰ ৰাতি ন বাজিল।

সুমতি ৰাইদেউক সংঘৰ অফিচত থৈ নবীনে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ টকা দিবলৈ বৰদলৈৰ ঘৰ গালেগৈ। তাৰপৰা অৰিআছি নবীনে মন কৰিলে সুমতি ৰাইদেৱে এখন মেজৰ দাঁতিত আমন জ্বিননকৈ বহি আছে। গা ধোৱাৰ ডাত বজাৰ কোনো লক্ষণ নাই। সমতি ৰাইদেউক এনে অৱস্থাত সি আগতে দেখা নাছিল।

সি বজি পালে সমিতি বাইদেউৰ এই দঃখৰ কাৰণ কি।

কাৰণ বিমল দা।

সি নিজে ভাত বহাবৰ বাবে পাক ঘৰলৈ সোমাই গ'ল।

বিমলদাৰ অভাৱ সংঘৰ প্ৰত্যেকটো বস্তুৰে জনভৰ কৰিছিল। তেওঁৰ কাম কৰা মেজখন পৰি আছে শ্ৰান্ত এটা কুকুৰৰ দৰে। প্ৰভুৰ বিৰহত যেন সি স্নিয়মান। তেওঁৰ বিচনাখনে হাঁহাকাৰ কৰিছে। সমগ্ৰ ঘৰটোৱে বিমলদাৰ গুৰু গভীৰ মাত শুনিবলৈ যেন উদগ্ৰীৱ। নবীনৰ মনতো এটা অদ্ভুতপৰ শন্যতা বিৰাজ কৰিছিল।

মাকণক বিয়া কৰাবলৈ হ'লে এই নায়কবিহীন সংঘ এৰি থৈ যাব লাগিব। যাব লাগিব ঘৰটো। এবাৰ গলে সি আৰু সংঘলৈ উভতি আহিব নোৱাৰে।

সংঘ ডাঙৰ নে কণ ডাঙৰ? ভাত ৰান্ধোতে তাৰ মনত হঠাতে এই অদ্ভুত প্ৰশ্ন জাগিল।

ভাত খাই উঠি সমিতি বাইদেউ পাৰ্শ্বত পৰিলগৈ।

নবী নিজৰ কোঠালৈ আহিল।

কোঠাটোত এখ পাৰ্শ্বখন সৰু কাঠ মেজত এদ ম কিতাপ অলপ কাগজ আৰু আন আন দই পদ বস্তু খেলিমৈ হৈ পৰি আছে। তাৰে ভিতৰত দাড়ি খৰোৱা সৰুজাম আৰু কাপোৰ ধোৱা চাবোনেও ঠাই পাইছে। এদাতিত আছে জয়ন্তী আলোচনীখন। সেইখন খলি লৈ সি েলৈ কেইবাটাও নতুন ধৰণৰ কবিতা দৰিদ্ৰসকলৰ হৈ কবি কেইজনে ধমধকত অৱতীৰ্ণ হৈছে। নতুন পৰামৰ্শ মনত এটা নিৰ্ভাজ সমতাৰ অন্তৰ্ভূতিয়ে ঠাই পাইছে। কবিতা কেইটিৰ ভাৱ তাৰ ভাল লাগিল। অৱশ্যে স্পন্দিত দ্যৰ ছন্দবোৰ সাথক হৈছে বলি তাৰ ধাৰ। নহ'ল অসমীয়া ডেকাৰ মত তেতিয়া সমাজবাদী সমাজৰ সপোৰে ভূমুকি মাৰিছে। সাম্ৰাজ্যবাদৰ লগে লগে দেশৰ পৰা স্বাভাৱে পঞ্জিবাদো যায় তাৰ আন্দোলন গঢ়িবৰ বাবে এচাম লোকে উঠি পৰি লাগিছিল। তেওঁলোকে চিচিছিল সাম্ৰাজ্যবাদী যুদ্ধক জন যুদ্ধলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিবলৈ।

তেতিয়া অসমো এক যুগ সজ্জিৰূপত উপস্থিত হৈছিল। অধ্যাপক বৰিচন্দ্ৰই সমাজবাদৰ চিন্তাধাৰাৰ কাষলৈও যাব খোজা নাছিল সেই চিন্তাধাৰা গ্ৰহণ কৰা মানে অসমীয়া জাতিক ধনী আৰু দখীয়া দুটা

শ্ৰেণীত উগাই অসম বৰজীক নতুনকৈ কাড়ী পাইকৰ দৃষ্টিৰে ব্যাখ্যা কৰা। বৰজীৰ যি শিক্ষা তেওঁ পাইছে সেই শিক্ষাই এচাম নেতাৰ অথবা এদল পৰিচালকৰ জ্ঞানৰদ্বাৰা সমাজ পৰিচালনা কৰাৰ ওপৰত জোৰ দিয়ে। সেই শিক্ষাই সমাজক শোষণ শোষিতৰ শ্ৰেণীত উগাই ধোৱাটো ভিতৰি কামনা নকৰে। কাষতঃ ই শোষিতক শোষণৰ দ্বাৰা ওপৰত বতৰলৈ উদগনি দিয়ে। সমাজবাদীসকলৰ এই কথা বৰিচন্দ্ৰই সত্য বলি গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে। তেওঁ কৈছিল অসমীয়া জাতিক ধনী আৰু দখীলা দটা শ্ৰেণীত ভগোৱা মানে এই সৰু জাতিটোৰ সংহতি নষ্ট কৰা আৰু সংহতি নষ্ট কৰা মানে অসমীয়া সংস্কৃতিৰ উন্নতি ব্যাহত কৰা।

সেই সময়ত মহলিম লীে অসমক পাকিস্থানত সমাবলৈ দাবী কৰি আছিল। তাৰ বিৰুদ্ধে অসমৰ পৰতে ভৈয়ামে গঢ়ি উঠিছিল এক প্রচণ্ড বিক্ষোভ। লগে লগে আৰম্ভ হৈছিল অসমত সকায়া শিক্ষাবিদ্যা স্থাপনৰ আন্দোলন। এইবোৰৰ ফলত অধ্যাপক বৰিচন্দ্ৰৰ ধ্যান ধাৰণাই ডেকা মহলৰ ওপৰত যথেষ্ট প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল। কণা মানহে হাতী চাই একোটা অঙ্গকে হাতী বলি ভুল কৰাৰ দৰে এই জাতীয় সাধনাৰ একো একোটা অঙ্গৰে একো একোজন স্বৰূপে জাতীয় উন্নতিৰ সম্পূৰ্ণ সাধনা যেন জ্ঞান কৰিছিল।

একমাত্ৰ বিমানদাই দেখা পাইছিল ৰাইজৰ মাজত লকাই থকা সেই নিমাতী সাধনাক। সেই সাধনা উক্ত সকলো সাধনাৰ আধাৰ বা চালিকা শক্তি গাঁৱৰ মানহে কথা ক বলৈ সংকোচ কৰে কিন্তু তেওঁলোকে মনে প্ৰাণে এখন জাতীয়তাবাদী ৰাষ্ট্ৰ আৰু ওপৰ শ্ৰেণীৰ শিক্ষা ব্যৱস্থাতকৈ সকায়া কিবা এটা বিচাৰিছিল। সেই বাক্তিত বস্তু কি তাক তেওঁলোকেও সঠিককৈ ক ব নোৱাৰে। কিন্তু এটা শব্দত সেই বস্তুটোৰ আভাস ফটি উঠিছিল। সেই শব্দটো হ'ল মুক্তি।

এই মক্তি তেওঁলোকে বিচাৰিছিল এনে এক স্বয়ংসম্পূৰ্ণ কমত যি কমই তেওঁলোকৰ মুখ খলি দিয়ে আৰু তেওঁলোকক মানুহ হ বলৈ শিক্ষা দিয়ে।

ৰাইজৰ ওপৰত কোনো মন্ত জাপি দিয়া শিক্ষাই তেওঁলোকৰ মনুষ্যত্ব ধ্বংস কৰে। সকলো জাপি দিয়া প্ৰভাৱৰ সীমাবদ্ধতা এতিয়া

ইমান স্পষ্ট হৈ উঠিছে যে অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই সঠিকভাৱে ক'ব নোৱাৰে কিহৰ কাৰণে অজ্ঞাত গাঁৱৰ এজন কুশল কোঁৱৰ আৰু এগৰাকী কনকলতাই মৰণ বৰল কৰিও মন্ত্ৰিৰ সাধনা কৰে।

সি কেইবাখনো খবৰ কাগজ লটিয়ালে কেইবাখনো আধাপঢ়া কিতাপত চকু ফৰালে। তাৰ অন্তৰ হ'ল সেই মেজৰ কাগজ আৰু কিতাপবোৰ খেন মৰা। বিমলদাই সদায় সেইবাবে কৈছিল প্ৰকৃত মন্ত্ৰি হ'ল চিন্তাৰ মন্ত্ৰি। চিন্তাৰ মন্ত্ৰি পাৰ পাৰি কামৰ দ্বাৰা।

ন্য কোঠাটোৰ পাটীত পৰি নবীনে ভাবিবলৈ ধৰিলে সংঘৰ পৰা ঘৰলৈ উভতি যাবৰ বাবে জনোৱা মাকণৰ জাহ ৰানৰ কথা।

মাকণৰ চিঠিখন পনৰায় পঢ়ি সি মনে মনে ভাবিবলৈ ধৰিলে : মাকণ তুমি এতিয়াও অভিজাত পৰিয়ালবোৰৰ জীয়াৰ ধ্যান ধাৰণাৰ উধলৈ যাব নোৱাৰিলা। তুমি এনে ধৰ ৰ বিয়াৰ কথা ভাবিছা যিখন বিয়া কৰাবলৈ গলে মই সম্পৰ্ণৰূপে নিজত্ব বিসৰ্জন দিব লাগিব আওঠি িন্ধোৱা আৰু হোম পোৰাকে ধৰি পয়োত্তৰপণ উ সত্ত্ব অভাৱবিহীন স্বচ্ছল গহস্থালি আৰু উচ্চ সামাজিক প্ৰতিষ্ঠা এইবোৰৰ অভিজাত্যসলভ সপো মাকণে বিসৰ্জন দিব পৰা নাই। অকল সেয়ে নহয় এ বোৰ তাই অতি আবশ্যকীয় বলি ভাবে তাইৰ বিয়া বা বিবাহিত জীৱনৰ ধাৰণা আৰু অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰ অসমীয়া সংস্কৃতিৰ ধাৰণা একে জাতৰ সি মাকণক বজাব পৰা নাই এইবোৰ ধাৰণা মৌলিক বা অত্যাৱশ্যকীয় নহয়। প্ৰেমেইহে আচল বাকীবোৰ মিছা। সি সামান্য এখন ৰেজিষ্টাৰ্ড বিয়া পাতি সংঘৰ ওচৰতে ঘৰ ভাৰা কৰি সমাজ পৰিবৰ্তনৰ কামত ক্ষতি নোহোৱাকৈ লাগি থাকি এখন সংসাৰ পাতিব খজিছিল। কিন্তু তাই এই সমাজ আৰু এই সংস্কৃতি জীয়াই ৰাখিব খোজে। তাই এই বিষয়ত বাপেক পঞ্চানন ফকনৰ লগত একমত। অকল ফকনেই নহয়। এই চহৰত একমাত্র বিমলদা আৰু সমতি বাইদেউৰ বাহিৰে আন কোনেও বিয়াক প্ৰাচীন সংস্কাৰৰ পৰা মক্ত কৰিব নোখোজে।

সি কিন্তু এই বিষয়ত সম্পৰ্ণৰূপে বিমলদাক জনসৰণ কৰিব খোজে সিহঁতৰ বিয়াখন হ'ব লাগিব সম্পৰ্ণৰূপে নিভাজ চুক্তি।

মাকণে এইবোৰ কথা শুনিছে ভাল পায় কিন্তু যেতিয়া সেইমতে কাম কৰাৰ কথা ভাবে তেতিয়া তাইৰ প্ৰাণ কঁপি উঠে। এটা ডয়ে

মন সংকুচিত কৰি তোলে। তাই সন্ধাৰে পৰা আঙঠি পিন্ধোৱা হোম পোৰা এখন জ্বলন্ত গছখালি কৰা দেৱতাৰ দৰে এজন স্বামী পোৱা তেওঁৰ মাজেদি নিজৰ জীৱনৰ সাধকতা লাভ আদি বিবিধ আশা মনত পহিবলৈ শিক্ষা লাভ কৰিছিল। এইবোৰ সংস্কাৰ তাই উত্তৰাধিকাৰ সূত্ৰে পাইছিল। কিন্তু তাইৰ প্ৰেম আছিল তাইৰ স্বাধীন ইচ্ছাৰ মত প্ৰকাশ। তাত বিন্দুমাত্ৰও অতীত সংস্কাৰৰ প্ৰভাৱ নাছিল।

নবীনৰ কথা অলপ বেলেগ। প্ৰেমৰ বাহিৰে আনবোৰ কথাত সি মাকণৰ লগত অমত। অৱশ্যে তাৰ প্ৰেম গভীৰ। তাইৰ ওচৰ পালেই সি একেবাৰে নিজক হেৰুৱাই পেলাব খোজে। ক ব খজিও সি তাৰ আচল মত সি ক ব নোৱাৰে। তাৰ মনটো তাইৰ ৰূপে আৰু প্ৰেমে এনায়েছিয়া দিয়া ৰোগীৰ দেহাজৰ দৰে স্পন্দনহীন কৰি তোলে।

এনে এটা সন্দৰ মতিৰ আগত সি কেনেকৈ নিম্ন ৰূপ ধৰে।

কথাবোৰ কোৱা নহয়। সদায় সি নোকোৱাৰ বেদনা লৈ সংঘৰ্ষ অফিচলৈ ঘৰি আহে যেতিয়াই কে খলি কোৱাৰ সম্পূৰ্ণ প্ৰয়োজন হোৱা নাছিল তেতিয়াই কে ি নোকোৱাকৈয়ে থাকিল কিন্তু আজিৰ চিঠিত মাকণে নিজে তাৰ ওচৰত তাইৰ সকলো প্ৰাপ্যৰ কথা খলি কৈছে। এতিয়া সিও কথা খলি ক ব লাগিব।

বহুত সময়লৈকে পাঠীত পৰি সি চিন্তা কৰি লৈ ধৰিলে মাকণক সি কি ক ব।

পিছদিনা পৰা সি বহুত বেগিকৈ সাৰ পালে। সাৰ পাই গা পা খই অফিচৰ মেজলৈ আহে। এনে সময়ত বাইদেউ ওলায়েই গ ল।

মেজৰ ওপৰত এখন গোট গোট আখৰৰ সৰু চিঠি পৰি আছিল। চিঠিখনত লিখা আছিল তেওঁ বিশেষ সন্মানত তেজপৰলৈ যাব লগা হ ল আহোতে কেইদিনমান বেজি হ ব।

কি কামত সময়তি বাইদেউ কেতিয়া ক'লৈ স্বাম্য তাক জানিবলৈ চেষ্টা কৰি লাভ নাই। কাম সদায় দেশৰ কাম। দৰকাৰতকৈ কেতিয়াও এদিনো বেজি নকৰে। বেজি তৰা জোন আকাশত থকা দৰে তেওঁ চলি থাকে। সময়ত সিহঁত নোহোৱাৰ দৰেই তেওঁ নোহোৱা হৈ তিক সময়ত পনৰায় ঘৰি আহে।

পাকঘৰত সোমাই দেখিলে সময়তি বাইদেৱে আন দিনৰ দৰেই কঠি আৰু ডাজি তৈয়াৰ কৰি থৈ গৈছে। সি একাপ চাহ কৰি তাকে

খালে তাৰ পিছত সংঘৰ অক্ষিত তলা লগাই মাকগহতৰ ঘৰৰ ফালে ওলাই গ'ল।

বহুত দিনৰ মৰত সি গৈ মাকগহতৰ ঘৰৰ এদাঁতিত থকা নিৰ্জন বাৰাণ্ডাত বহি সমথৰ ফলনিডবালৈ চালে। মালীটোৱে এজোপা ফল গছ প্ৰতিপাল কৰি আছিল গছজোপা ঠিক দুজোপা সোজাপ গছৰ মাজতে। ফলনিখনত স্তান ব দৰ পোহৰ। নবীনৰ নিজৰ ফলৰ প্ৰতি বিশেষ অনবাগ নাছিল। মাকগৰ সংসগ লাভ কৰি সি কিছুমান ফলৰ শোভা আৰু সৌন্দৰ্য ভাল পাবলৈ শিকিছিল। কিন্তু ফলতকৈও তাৰ প্ৰিয় আছিল ভাব। কিন্তু আজি সি দেখিলে গোটেই ফলনিখনতে এটা যেন বিষাদৰ ছাঁ। গছৰ পাতবোৰত পোকে ধৰিছে ফলবোৰৰ সবহ ভাগতেই ফল নাই।

মালীটোৱেও কৰো নকৰোকৈ কাম কৰি আছে।

হঠাতে সি ঘৰটোলৈ এবাৰ চালে। ঘৰৰ বেৰবোৰত চুপ ৰং মচ খাই গৈছে। কাঠবোৰত তেলৰ চিকচিকনি নাই।

কোনোদিনে মাকগহতৰ ঘৰৰ ৰং সি স্তান হোৱা দেখা নাছিল। আজি প্ৰায় আঠমাহমান সি এইফালে ম কৰা নাই। এই ছমাহৰ ভিতৰতে নিশ্চয় এই ঘৰত কি এটা ঘটিছে। যাৰ ফলত তাৰ শ্ৰী হেৰাই গৈছে।

আন কাল হোৱা হ লে সি অহা খবৰ পাই মাকগৰ মাক উধাতু খাই তাৰ গুৰি ওলালহিহেতেন কিন্তু আজি একো দেখোন উমঘামেই নাই।

মাকপে গা ধইছিল।

অলপ সময়ৰ পিছত অস্থিৰ হৈ পৰি সি নিজেই মাকগৰ মাকৰ কোঠা পালেগৈ। চশমা লৈ তেওঁ একান্তমনে ৰামায়ণ পঢ়ি আছিল। তাক দেখি সেইখন জপাই তালৈ নোচোৱাকৈ তলমৰকৈ ক লে বহা।

চিৰ ৰাংতালী মানুহজনীৰ মথত আজি এটা হাঁহি নাই।

তেওঁ আৰামী চকীখনত শান্ত বিষন্ন মনে বহি আছে। মুখৰ চেহেৰা অস্বস্ত ক লা পৰিছে কোৱাৰিয়েদি মাথোন ভামোলৰ ৰস অকণ বৈ আহিছে।

কি হ ল মাহীদেউ ? আহি কিবা জগৰ লগালো নেকি ? হাঁহি নবীনে প্ৰশ্ন কৰিলে। সি মাহী স্নেকৰ বিচনাতে বহিল।

মাহীয়েকে বলেৰে হাঁহিবৰ চেষ্টা কৰিলে কিন্তু সবল মানহুজুৰীৰ মঞ্চৰ ভাৱ অলপো পৰিবৰ্তন নহ'ল। নবীনৰ নিজৰ মঞ্চৰ হাঁহিও মৰহি পৰিল।

কোঠাটোলৈ চাই সি দেখিলে কোঠাটোত এটা অভূতপূৰ্ব বিশংখলতা। অৰ বস্তু ত ত পৰি আছে। গৰাকিনীৰ মন এইবোৰ অনিত্য বস্তুত যেন নাই তেওঁ যেন ৰামায়ণৰ ভিতৰত কিবা স্থায়ী নিত্য বস্তুৰ সন্ধান পাইছে।

ৰামায়ণখন ৰণি দ তৰীৰ হতুৱাই নকৈ বন্ধোৱা। এই ৰামায়ণ খন মাহীদেউৰ আজ ককাকে প্ৰকাশ কৰা প্ৰথম তাঙৰ ৰ আপকগীয়া বস্তু সেইখন মাহীদেৱে যৌতুকৰ অলঙ্কাৰ ৰখাদি ৰাখে।

নবীনে সন্ধিলে মাহীদেউ ৰামায়ণৰ কি পঢ়িছে ?

বিশেষ একো পঢ়া। ই বিষয় চিন্তে মাহীদেৱে উত্তৰ দিলে কিছুমান নতুন ভাৱ মনত এলাইছে ৰাৱণক বা মিকীয়ে নব নবল কিয় ৰাক্ষস বলিলে ? আচলতে বোধহয় ৰাক্ষসেই মানহ— মানহ আৰু ৰাক্ষসৰ মাজত প্ৰভে নাই

তাৰ পিছত বহুত সময়লৈকে দয়ো মাজত কথা নাই।

মাহীদেউৰ মন্তব্যৰ মম নীনে ধৰিব নোৱাৰিলে সেই মন্তব্যৰ আৰত এটা কাহিনী লকাই আছে নবীনে সেই কথা নেজানে।

তেওঁৰ অন্তৰত যিকুৰা ঈষাৰ জুই দপ দপকৈ আজি সাত মাহ ধৰি জ্বলি আছে সেইবাই তেওঁৰ প্ৰা কেই যে অকল খবৰখবীয়াকৈ শুকাই থৈছে এনে নহয় তেওঁৰ ঘৰুৱা কামৰ উৎসাহো পৰি পেলাইছে। ঘৰত চুণ তেল দিয়া ফুলনি প্ৰতিপাল কৰা ঘৰৰ ভিতৰখন পৰিপাটীকৈ ৰখা একোতেই তেওঁৰ মন নাইকিয়া হৈছিল পঞ্চানন ফুকনক তেওঁ এদিন ভাল পাই িয়া কৰাইছিল। পঞ্চানন ফুকনেও তেওঁক হিয়া উৰিয়াই ভাল পাইছিল কিন্তু সেই ভালপোৱা আজি হঠাতে শুকাই গ'ল।

যোৱা বছৰৰ আদিতে ফুকন বদলি হৈ শ্বিলঙলৈ গৈছিল। তাতে চম্পা ষাটিনিয়াৰক আচম্বিতে এদিন সন্ধিয়া সংগীতৰ মৌ মেল এখনত দেখা পাই তেওঁৰ মন চঞ্চল হৈ পৰিল। পঞ্চলিছ বছৰীয়া সংসাৰী পুহুছী ফুকনৰ বুকুতো আহি মদনৰ পঞ্চন্যৰে বিজিলেহি। চম্পাৰ গানৰ সুৰত সুকোমল মনোহৰ জশবীৰী মাধুৰীৰ সৃষ্টি হৈছিল।

আন্দোলন দমন অপৰাধৰ অনসন্ধান আৰু স্বৰূপ কদম বাস্তৱতাৰ স্পৰ্শত ঘটা মনৰ সংকোচনে কৰ্কশ আৰু শুকান কৰি পেলাৱা ফকনৰ অন্তৰ হঠাতে সংগীতৰ বসৰ সজীৱনী পাই মকুলিত হৈ পৰিল। শুকান পুখুৰীলৈ সংগীত ৰূপী কমলাকৱৰীয়ে ফ ওৰ পানীৰ সোঁত বোৱাই আনিলে।

গতানুগতিক গহস্থালিৰ আৰু অফিচৰ আমোলাতান্ত্ৰিক পৰিবেশৰ মেঘঘৰত থাকি ফকনে পাহৰি গৈছিল যে লোকালয়ৰ মাজতো মনোৰম কৰ্ত্তৰ সংগীতে লোকোত্তৰ মধৰ সৰময় ৰূপলোক সৃষ্টি কৰিব পাৰে। এদিন শুনি তেওঁৰ হেপাহ নগলাল। সঘনাই চম্পাৰ সংগীতৰ মৌ মেলালৈ তেওঁ ঘাবলৈ ধৰিলে। কলা কলাকৈ চম্পা বঢ়াদি তেওঁৰ হপাহো দিনক দিনে বাঢ়িবলৈ ধৰিলে। তেওঁৰ মনত ডাব হ'ল সেই ৰূপহী সংগীত সাধিকাৰ অন্তৰত নেদেখাজনে সন্দৰৰ বহস্যময় আঁকৰ লকাই থৈছে। সেই আঁকৰৰ তলী খানি সোণৰ সোলেং বিচাৰি আনিবলৈ তেওঁৰ অন্তৰ ব্যকুল হৈ পৰিল। জীৱনৰ অথ বিচাৰি তেওঁ সেই সংগীত সাধিকাৰ যিমানৈ কাষ চাপি গ'ল সিমানৈ তেওঁৰ অন্তৰ হ'ল তেওঁ যেন নিখুঁত সম্পণ অখণ্ড সন্দৰৰ কাষ চাপি আহিছে।

এই দ্বিতীয় প্ৰেমত বিগত যৌৱন ফকনৰ সমগ্ৰ সত্তাই বিচাৰি পাইছিল অসীম সন্দৰৰ আহান।

গুৱাহাটীৰ অভিজাত পৰিয়ালৰ সমাজত কিন্তু ফকনৰ এই আন্তৰিক প্ৰেমৰ ৰূপ সম্পণ বিকৃত হৈ কলংকৰূপে প্ৰকাশ পালে। মাহীদেউৰ অন্তৰত ঈশা হীনমন্যতা ব্যথতা আৰু দহন জ্বালাই একেলগে ভূমকি মাৰি তেওঁক সম্পৰূপে বিকল কৰি পেলালে। চম্পা বুলি কোনোবা এগৰাকী অপৰিচিত গান্ধিকাই কৰ্ত্তসংগীতৰ স্বাদুৰ বলৰে তেওঁৰ সতী হৃদয়ৰ বেদীত সম্বতনে প্ৰতিষ্ঠিত স্বামী দেৱতাক অপহৰণ কৰি নি জগতৰ অগত তেওঁক নিঃশ্ব আৰু উপহাসৰ পাত্ৰী কৰি থৈ যাব এই কথা তেওঁৰ সহ্য নহ'ল। নিঃসহায় হৈ ঘৰৰ ভিতৰতে ৰোহ পাতি তেওঁ অনশন ব্ৰত আৰম্ভ কৰি দিলে।

পৰিস্থিতিৰ জ্যেষ্ঠ পক্ষ অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই বোৱাবীয়েকৰ এই দুঃখ সহ্য কৰিব নোৱাৰিলে। পক্ষ চিন্তত মাজে মাজে যে মোহিনীয়ে বিকৃতিৰ সৃষ্টি কৰেহি, ত্তাৰ প্ৰমাণ হ'বমোহনভেই বিদ্যমান। শিৱৰ দৰে জিভেজিৱ পক্ষৰেই যদি এনে দশা তেন্তে গণ্যন ফকন কোন

কুটা। সেই বাবে তেওঁ মঠেই বিচলিত হোৱা নাছিল। কিন্তু সন্ধ্যাত বোৱাবীয়েকৰ দুখত তেৱো কাতৰ হ'বলৈ বাধ্য হ'ল।

দদিনমানৰ পিছতে তেওঁ মটৰেৰে গৈ শ্বিলঙত উপস্থিত হ'লগৈ। তাত তেওঁৰ বন্ধ ইংৰাজ আই জি পিক সকলো কথা ঘৰুৱাভাৱে জনাই চিৰবাধ্য দ্ৰাভুক শি টাচাৰ কুলাচাৰ আৰু সদাচাৰৰ দোহাই দি টোপোলা টোপলিৰে সৈতে আনি মাহীদেউক চমজাই দিলেহি। চম্পাৰ মো মেজৰ ি বা ক্ষতি হ'ল নে নাই তাক জানিব পৰা নগ'ল কিন্তু ফকনৰ অন্তৰ ক্লৰ বাস্তৱৰ হাতৰ স্পৰ্শত নিলাজী বনৰ দৰে জয় পৰি গ'ল।

পঞ্চানন ফকনে ৰূপ লোকৰপৰা আহি লোকালয়ত প্ৰৱেশ কৰি অন্তৰ আৰু বাহিৰ ক'তো সখ নেপালে। চম্পাৰ মতিয়ে তেওঁক শয়নে সপোনে সততে আমনি কৰিবলৈ ধৰিলে। একে কোঠাৰ একেখন শেতেজীত শুয়ো তেওঁ মাহীদেউক দে। নোপোৱা হ'ল। এই সময়ত মাহীদেৱে কামাখ্যালৈ ঘিউ চাকি আৰু ন গ্ৰহলৈ শনি জাৰ শৰাই আগবঢ়াই মহাদেউক ঘোৰ কুৎসিৎ নাৰী মায়াৰ মোহৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। কিন্তু দেৱ দেৱতা সকলো বিমথ হ'ল। মহাদেৱে সকলোৰ দৰে মাহীদেউৰ আগত মায়াবিনী চম্পাৰ অন্তৰত লকাই থকা সেই ৰূপ লোকৰ সন্ধানত তেওঁ কেনেকৈ বৰাগী হ'ল তাক বগালে কিন্তু সেই স্বীকাৰোক্তিৰে মাহীদেউৰ অন্তৰত সঁচাৰ জুই দগুণে জ্বলিলে। সতীৰ প্ৰেমৰ প্ৰতি এই অবমাননা তেওঁ সহ্য নহ'ল। তদপৰি তেওঁ মন কৰিলে গিৰিয়েক কিঞ্চিৎমানো অনত ত নহয়।

তাৰ পিছত তেৱো কঠোৰ ৰূপ ধাৰণ কৰিলে। তেওঁৰ ভাব হ'ল তেওঁৰ স্বামীয়ে লক্ষীন্দৰৰ দৰে কাল। গিনিৰ খোটত মৃত্যুবৰণ কৰিছে। তেওঁ মনে মনে ঠিক কৰিলে তেওঁক যেতিয়ালৈকে তেওঁ জীয়াই তুলিব নোৱাৰে তেতিয়ালৈকে তেওঁ অন্তৰেৰে উগবানক প্ৰাথনা কৰিব উদাসিনীৰ বশেৰে।

পঞ্চানন ফকনে ঘৰত থাকি অকণো শান্তি নোপোৱা হ'ল। ঘৰৰ বাহিৰৰ মকলিত শান্তি বিচাৰি তেওঁ হাহাকাৰ কৰিবলৈ ধৰিলে। প্ৰাণে বিচাৰিলে নিষ্ফল।

ঠিক সেই সময়তে তেওঁক ইচ্ছাকৈ বদলি কৰা হ'ল। তেওঁ যেন ঘৰৰ গোতাশালৰ পৰা মুক্তি পালে এনে ভাব হ'ল তেওঁৰ।

ই ফল তেতিয়া আছিল জাপানী সে বাঢ়োৱা অৱকাজ চহৰ। তাৰ জীৱন আছিল উত্তেজনাপূৰ্ণ। পঞ্চানন ফুকনৰ গাভ ডাৰ পৰিজন চহৰৰ সাধাৰণ আইন শংখলা বক্ষা কৰাৰ। ই কামৰ মাজত এতিয়া তেওঁ সম্পৰ্ণৰূপে আত্মবিলীন কৰি দিছে। শান্তি পোৱা নাই কিন্তু আত্মাৰ ক্ষতগাৰপৰা নিস্তাৰ পাইছে।

গুৱাহাটীত মাহীদেৱে অপেক্ষা কৰিছে ফুকনৰ সম্পূৰ্ণ নৈতিক আৰোগ্যৰ দিনলৈ। কিন্তু কোনে জানে কেতিয়া সেই দিন আহিব?

এতিয়া মাহীদেউৰ জীৱন হৈছে এক সদীঘ অপেক্ষা। তেওঁৰ প্ৰাণত এক উদাস ৰাগিনী বাজিছে।

নবীনহতে সাম্ৰাজ্যবাদী চৰকাৰৰ কুকাৰৰ লগত যেনেকৈ অসহযোগ কৰিছে তেওঁ আজি কিছুদিন ধৰি গিৰিয়েকৰ দ্বিৰাচাৰৰ লগত দেহেচিতে অসহযোগ কৰিছে। পাপৰ পথৰপৰা ঘৰাই আনি ধৰ্মৰ পথত তেওঁক সংস্থাপন কৰাই তেওঁৰ উদ্দেশ্য। নহলে গিৰিয়েক আৰু তেওঁৰ মোক্ষ নহ'ব। তেওঁ বিশ্বাস হৈছে এই অসহযোগৰ ফলত ধীৰে ধীৰে গিৰিয়েকে স্বৰ্গৰ পথ এৰি ৰামৰ পথ লবলৈ সমতি পাব।

ফুকনে আচম্ভিতে ই ফললৈ গমন কৰা আগ নিৰাৰাতি এই অসহযোগ অতি মিম ৰূপত প্ৰকাশ পাইছিল।

কলিকতাৰ দত্ত পৰিয়ালৰ লগত অসম কেইবাটাও সম্ভ্ৰান্ত পৰিয়ালৰ অসীম মিলা প্ৰীতি আছিল। পৰিয়াল কেইটাৰ মাজত স্থায়ী সংযোগ ঘটিছিল। নবশ দত্ত আছিল হুমখী প্ৰতিভাৰ মানহ। তেওঁ এহাতে অধ্যাপনা আৰু গৱেষণা কৰিছিল প্ৰেছিডেণ্সী কলেজত। আনহাতে শিল্প আৰু গুৱাহাটীৰ বিজ্ঞানী শক্তি কাৰখানাৰ অংশীদাৰ হৈ অসমত ব্যৱসায়ো চলাইছিল। ৰবিচন্দ্ৰ পঞ্চানন চিৰাজুদ্দিন সদানন্দ এওলোক আটাই কেইজনেই নবশ দত্তৰ প্ৰিয় ছাত্ৰ আছিল। সেই সত্ত্বে তেওঁৰ পৰিয়ালৰ লগতো কলেজীয়া দিনতে তেওলোকৰ গাঢ় সম্পৰ্ক ঘটিছিল।

সেই নবশ দত্তৰ সৰু পতেকে আই পি এছ পৰীক্ষাত প্ৰথম স্থান অধিকাৰ কৰি এছ পি হৈ তেজপৰলৈ আহিছিল। গুৱাহাটীত আহি চিৰাজুদ্দিনৰ প্ৰকাশ ডাৰা ঘৰত তেওঁ দদিন আছিলহি। শেহৰ দিনা ৰাতি পঞ্চানন ফুকনে তেওঁক ঘৰত আনিলে মাতিছিল। অসহযোগী মাহীদেৱে সেইদিনা ৰাতি ৰাতি দিলে কিন্তু নিজে আজলীৰ আগত নোলাল। তেওঁৰ ঠাইত মাকৰে অতিথি গুচুৱা কৰিব লগা হ'ল।

মাহীদেউৰ অসহযোগৰ মাজা সেই দিনা চৰম সীমাত উপনীত হৈছিলগৈ। পঞ্চানন ফুকনে উল্লানক আঘাত পালে। ঘৰত পৰৰ দৰে থকা তেওঁৰ পক্ষে অসহ্য হৈ পৰিল। আলহী যোৱাৰ পিছত ফুকনে সেইদিনা ঘৈণীয়েকক উৰাই ঘৰাই তিবন্ধাৰ কৰিলে। ফলস্বৰূপে অভিমানী মাহীদেউৰ মনত লগে লগে এটা প্ৰচণ্ড বিক্ৰোভ হ'ল। সেই দিনা ৰাতিয়েই তেওঁ মাকৰ ঘৰলৈ যাবলৈ টালি টোপোলা বান্ধি ওৰে ৰাতি দুদৰ কোঠাত ৰামায়ণ পঢ়ি কটালে। শোৱা কোঠালৈ ভ্ৰমকিকে নেমাৰিলে।

কিন্তু ভাগ্যৰ নিদেশ আছিল বেলেগ। পিছদিনা পৰ্বাই ফুকনে ২৪ ঘণ্টাৰ ভিতৰত ই ফললৈ যাবলৈ আই জি পিৰ পৰা নিদেশ পালে। অকণো পলম নকৰি টোপোলা টোপলি বান্ধি তেওঁ পৰ্বাই নৰা মিত সৰভোগ এৰোড্ৰমলৈ পুলিচ জীপেৰে চাপলি গৈ মিলিটেৰী প্লেনত ইচ্ছাকৃত হাজিৰা কৰিলে। যাবৰ সময়ত শিল্পাচাৰৰ খাতিৰত মাথোন মাহীদেউক এঘাৰ মাত লগাই গ'ল। মাহীদেউৰ বন্ধা টোপোলা বন্ধা ডাঙেই ব'ল। তেওঁৰ স'ত অভিমান গোটে মাৰি হিমালয়ৰ প্ৰকাশ বৰফ চপৰাৰ বে'হল।

মাহীদেউ ঘৰতে থাকিল। কিন্তু তেওঁৰ মনৰ অভিমান বাহিৰৰ কাহনাত বিপৰীত ৰূপত প্ৰকাশ পাবলৈ ধৰিলে। ঘৰৰ কাম বনত তেওঁ একান্তমানে লাগিব নোৱাৰা হ'ল। মাটিবাৰী চম্ভাৰাৰ ভাৰ এৰি দিলে বেঠাৰাম মহৰীক। উজনিৰ চাহ বাগানত মেনেজাৰি কৰা দদলৈও চিঠিপত্ৰ দিবলৈ এৰি দিলে। বাৰীৰ মালী ঘৰৰ চাকৰ সৰু সোৰোপা হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিলে। ফুকনৰ হৃদয়ত তেওঁৰ অভিমানে বিন্দু মাজুও প্ৰভাৱ পেলাইছে বুলি সংকেত নেপাই লাহে লাহে তেওঁৰ অন্তৰ এক অভূতপূৰ্ব অনিৰাপত্তাৰ ভাবৰ আঘাতত চূণ বিচূণ হ'বৰ উপক্ৰম হ'ল। তেতিয়াৰ পৰা পলিমাকো তেওঁৰ অমায়িক্য যেন বোধ হ'বলৈ ধৰিলে।

আজিকালি তেওঁ ৰামায়ণ পঢ়িলে মন্দোদৰীৰ দখৰ কথাহে ভাবে সীতাৰ দখৰ কথা নহয়। অন্তঃস্পৰ্শত সন্দৰ্ভী সত্যী থকা সত্ত্বেও বাহুপে অশোক বনত গৈ সীতাক লগ পোৱাৰ কিবা কাৰণ থাকিব পাৰে বুলি তেওঁ ভাবিবলৈকে টান পায়।

কিন্তু লাহে লাহে তেওঁৰ ধাৰণা হ'ল পৃথিৱীত সবহ ভাগ পুৰুষেই বাহুপ ৰায়ৰ সংখ্যা অতি নগণ্য। মানহ আচলভৈ ৰাক্ষস।

মাহীদেউৰ মনৰ গোপন খবৰবোৰ তেতিয়ালৈকে শোৱাকোঠাৰ বাজ হোৱা নাছিল। ফুকন স্থলতৰ শিখৰৰপৰা নামি গহবাসী হোৱাৰ লগে লগে চন্দ্ৰৰ কলংকৰ দৰে উপকৰা দাম্পত্য মিলনৰ আপোৱাজী পোহৰৰ উজ্জলতাৰ আঁৰত তেওঁ কলংকও ঢাক খাই গৈছিল। সেই বাবে ফুকনৰ ই ফল গমনে দীঘলীপখুৰী যোৰপখৰীৰ পানীত এটা বৰবৰণিও নতুলিলে।

সংঘৰ ভিক্ৰ নবীনৰ পক্ষে শোৱা কোঠাৰ সেই ধমহাত ভাগি চিগি পৰা মাহীদেউৰ অত্ৰবৰ মমবাণী বজা দ সাধ্য আছিল। সহস্ৰজনৰ উচ্চাবেই ঘাৰ চিন্তাৰ প্ৰকৃতি এতিয়ালৈকে নিগম কৰি আহিছে তাৰ মনে মাহীদেউৰ বামাৱণৰ ওলোটা ব্যাখ্যাৰ কাৰণ মাহীদেউৰ হাদয়ৰ বাহিৰত যে বিচাৰি ঘাৰ তাত আৰু আচৰিত হ'ব লগা কি আছে।

নবীনৰ ধাৰণা হৈছিল মহামুদ্রই গুৱাহাটীৰ দেহত জন্ম দিয়া কুঠৰ ক্ষতবোৰ দেখিয়েই মাহীদেৱে বামাৱণৰ ওলোটা ব্যাখ্যা কৰিবলৈ লৈছে

খবৰ কাগজে দৈনিক হত্যাকাণ্ড আৰু ধ্বংসৰ খবৰ আনিছে। অথহীন হত্যাকাণ্ড। গুৱাহাটী স্টেশ্যনত নিতৌ নামিছেহি মৰা সেনা আহত সেনা বন্দী জাপানী। চহৰৰ আলিয়েদি মৰাদেহ গৈছে নৱগ্ৰহৰ মশানৰ কামৰতে পতা চিমেট্ৰিলৈ। কবৰ খানি শিলৰ শ্লেৰ সাজি তাত মৃতকৰ পৰিচয় লিপি লিখি গৈছে কোনো অজাত মিলিটেৰী শিল্পীয়ে তাতো এটা নলা খানি ক্ৰু আৰু মিল্লৰ মৰাশ দঙাগে বেলেগকৈ পতিছে। অথহীন বিভাগ। অকল জানো হত্যাকাণ্ডই কিবা। কহিমাৰ আৰু ইক্ষলৰ আশে পাশে প্ৰচণ্ড মদ্র চলিছে ৰাজ্যৰ বাবে। ৰাজ্য জি সা কাৰ প্ৰৱল ক'ব নোৱাৰি। ব্ৰিটিছৰ নে জাপানীৰ।

অথহীন ৰাজ্য জি সা ধন জি সা নাৰী লিপ্সা। অথহীন। চহৰৰ বুকুত সেই জি সাৰ বিকট দৃশ্য দেখি সন্তোষ কুলবধৰ অন্তৰত পক্কৰে বাম হৈ নোলাই বাৱৰ হৈ ওলাব তাক বিনা প্ৰয়াসে ধৰিব পাৰি। মাহীদেউৰ ঘৰৰ দই নলমান আঁতৰত ভতিজা জোৱাই মন্ত্ৰৰ চৌধৰীৰ উঠোতে বহোতে খাওঁতে-বওঁতে কেৱল এটাই চিন্তা ধন ঘটা। মিলিটেৰীয়ে ফুটা ফুলাপাতৰ দৰে নোট চিটাইছে চুৱনিৰ চুৰা বোটলা কাউৰীৰ দৰে জাক পাতি মানুহে হাত পাতিছে। ধনৰ জি সাত বোলে হিন্দৱে পক বেটিছে মুছলমানে বেটিছে মদ। ধনৰ লিপ্সাত এম-ই এহ আৰু অন্যান্য মিলিটেৰী স্টৰৰ পৰা চোৰাংকৈ বস্তু আনিছে মানুহে

লাভত বেচি ৰাতিটোৰ ভিতৰতে ধনী হ'বলৈ। ফাঁচী বজাৰৰ গোলাৰ বেপাৰীয়ে চাউল মিঠাতেলৰ কলা বজাৰ চলাই ৰাতিটোৰ ভিতৰতে লাখপতি হৈছে। হৰি! হৰি!! মানহ হৈ পৰিছে বস্তু। গুৱাহাটীত আগতে কেইজনীমান বেশ্যা আছিল এতিয়া তাৰ সংখ্যা বেলে হঠাতে হুশলৈ উঠিছে। খ্ৰীবিস্ত। এইবোৰ কথা শুনিজে কাণত ঠিলা দিব লাগ।

এইবিলাকৰ সবহ ডাঙ কাণ্ড পৰামৰে মাহীদেউৰ ভুল হোৱা নাই। এই লি সাৰ নামেই ৰাৱ

মগে মগে ব্ৰহ্মসকলে মানহৰ এই লি সাকে প্ৰদৰ্শ কৰিছে। কিন্তু ৰামসকলে ইমান দিনে সেই লি সাৰ বিৰুদ্ধে সফলভাৱে সংগ্ৰাম কৰি মানহক সংযমো শিকাইছিল। আজি যেন সিহঁতৰ কুল শেষ হৈ গৈছে। মহাত্মা গান্ধীও জেলত বিমলদা মদনাপন্নীলৈ গ'ল। বৰদলৈয়ে ঘাই সঁতিয়েদি নাও নিব নোৱাৰি চেৰা সঁতিয়েদি নাও নিব খজিছে — বিশ্ববিদ্যালয়ৰ আন্দোলন চলাইছে। বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষাই কি সোণৰ সোলেংটো আনি দিবহি লি সা বিদ্ৰান্ত এই চহৰক? সৎ মানহবোৰ হয় জেলত নহয় জুহালৰ মেজত। ৰামসকল হয় নিবাসিত নহয় গহত অন্তৰীণ। তাৰে একোজন ৰাম হ'বলৈ যত্ন কৰিছে একোজনে ৰাৱণ। তাকে ধৰিব নোৱাৰাকৈ।

মিসকলে জীৱনৰ উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰিবলৈ শ্ৰৱণী ডবা বজাই বিদ্ৰান্ত ডকতসকলক নাম ঘৰলৈ মাতি আনিব লাগিছিল সেই অধ্যাপক বন্ধিজীৱিসকল নিজেই বিদ্ৰান্ত। স্বয়ং অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই দুনীতিৰ আৰু শোষণৰ গছৰ গুৰিত পানী দিছে যুদ্ধৰ প্ৰচাৰ কাৰ্য কৰি ব্ৰটিছ বিষয়াৰ সাম্ৰাজ্য ৰক্ষাৰ শাসনত সন্মতি জনাই আৰু দেশপ্ৰেমিক সকলৰ দলনত নিৰপেক্ষ থাকি। এখন নতুন বাগান কিনিছে তেওঁ আৰু তেওঁৰ ধনী অসমীয়া বন্ধ ৰাজবসকল মিলি। বৰ গছৰ ছাঁত যে ভামোলৰ পলি নেলাগে জামনী বনো নগজে এই কথা তেওঁ পাহৰি গৈছে। মণিৰাম দেৱানৰ চাহ-বাগান ক'লে গ'ল? বৰ বৰ কোম্পানীয়ে কেতিয়া সৰু কোম্পানীক প্ৰাস কৰে কোনে জানে?

সকলো ৰাৱণ হোৱাৰ পথত ঠিকেই কৈছে মাহীদেৱে।

মাহীদেউৰ বিচনাত সহজ হৈ নবীন বহিল।

এই অভিশপ্ত চহৰক যদি কোনোবাই ৰক্ষা কৰিব পাৰে তেন্তে সংঘই। মনে মনে সি সংকল্প ৰখিছে সংঘৰ শক্তি বঢ়াবৰ বাবে সি

এখন মাহিলী উলিয়াব আৰু মাহিলীৰ প জি টনকিয়াল হ'লে এখন দৈনিক উলিয়াব।

শব্দৰ পাঞ্চজন্য বজাই সি চহৰক জগাব। শব্দ হ'ব ভাব ধনবান। সি স্পষ্টভাৱে বজি পাইছে বাস্তৱৰ প্ৰাধান্য নাশ কৰিবৰ বাবে প্ৰয়োজন সমতাৰ বাণীৰে উদ্ভাসিত এক সংঘবদ্ধ শক্তিৰ। এইবিলাক কামৰ লক্ষ্য হ'ব সমতাৰ চেতনা জগোৱা।

সি ক'লে এটা কথা মাহীদেউ।

কি? তাৰ মথলৈ চাই শান্তভাৱে মাহীদেৱে ক'লে।

আপনি ঠিকেই দেখা পাইছে। সি উত্তেজিত স্বৰে উত্তৰ দিলে
বাস্তৱক দমন কৰাৰ এটাই পছা আছে মাহীদেউ?

কি? আগ্ৰহেৰে মাহীদেৱে সোধিলে।

বিবিধ অসমতা দূৰীকৰণ। সকলো লি সাৰ উৎপত্তি অসমতাত।
কত অসমতা আছে মাহীদেউ! বগাৰ লগত ক'লা পক্ষ্মৰ লগত
নাৰী ব্ৰাহ্মণৰ লগত হৰিজন ক্ষমতাবানৰ লগত ক্ষমতাহীন পজি
পতিৰ লগত বনৱা সাম্ৰাজ্যবাদৰ লগত উপনিবেশ—কত অসমতা
মাহীদেউ। এইবোৰ অসমতাৰ বাবেই স্বৰ্দ্ধ ধনলি সা নাৰী নিষাতন
দাৰিদ্ৰ্য আদি হৈছে। এই অসমতাই চহৰখন যেতিয়ালৈকে ভেদি
থাকে তেতিয়ালৈকে ৰাৱ ৰ লি সা থাকিব।

সমতা শব্দটো সংঘত যিমান মকলি মনেৰে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি
ফকনৰ পৰিয়ালত যে সিমান মকলি মনেৰে নোৱাৰি সেই কথা নবীনে
গমেই ধৰিব পৰা নাছিল।

শিষ্টাচাৰৰ খাতি ত কেতিয়াবা কোনোবাই শব্দটো ইয়াত উচ্চাৰণ
কৰিলেও তাক সম্পৰ্ণৰূপে নপংসক কৰিহে বাহিৰলৈ উলিওৱা হয়।
ফকনৰ ঘৰৰ দলন ব্যাখ্যা কৰে অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই। তেওঁৰ মতে
সমতা শব্দৰ অর্থ অতি বেছি কৰুণা বা দান। পাঁচোটা আঙুলি
যেনেকৈ সমান নহয় তেনেকৈ মানহো সমান নহয়। সেই বাবেই
খেনো হয় সম্ৰাট খেনো হয় ফটপাথৰ ডিঙাৰী। খেনো হয় বিৰজা
খেনো হয় পাততোলা বনুৱা। খেনো হয় মহাত্মা গান্ধী খেনো হয়
হিটলাৰ। এই ক্ৰমে সকলো যুগতে অসমতাৰ সৃষ্টি হয়।

মাহীদেৱে বামায়ণ পথিখন সামৰি ঠগীৰে সৈতে ওচৰৰ মেজত থৈ
গ'ল।

সমতা শব্দটোৱে সচৰাচৰ কৰা দৰেই তেওঁৰ মনত সন্তাসৰ সৃষ্টি কৰিলে। তেওঁ হাঁহি ক'লে তুমি সমতা শব্দটো ইমান নিৰ্ভয়ে উচ্চাৰণ কৰিব পাৰিছা তাৰ কাৰণ তুমি হৈছা সংঘৰ ভিত্তিক। কিন্তু আমাৰ বেলেতলাত আছে আধি মাটি উজ্জ্বলিত আছে বাগান আৰু আছে চৰকাৰী চাকৰি তুমি এটা শব্দৰ বান মাৰি আমাক নাগপাশেৰে বান্ধি সেইবোৰ আলাসত চাং পতা কথা। তোমাৰ দৰে ডেকাৰ মথত শোভা নাপায়। সমতা কোঁতয়াও নহয় এই ধৰণীত। চাহাবেই থাকিব সদায়। তাতকৈ বৰং বামৰ পথেই ভাল। বাৱণৰ স্বভাৱ শুধৰাব লাগিব।

নবীনে দৈ লৈ আগবৰণা শুৱিলৈকে তাৰ বজাত ভুল হৈছিল। মাহীদেউ ফুকন পৰিয়ালৰ বনিয়াদী গহি হৈয়েই আছে। সম্ভৱতঃ আনকিবা দৰ্শক হৈ মাহীদেৱে মানহক বাৱণৰ লগত তুলনা কৰিছিল। সি নিৰাশ হৈ ক'লে ইমান সহজতো মত সলাব নোৱাৰি মাহীদেউ তদপৰি গাঁৱৰ মানহ আৰু বাগানৰ বনবাৰ মন মই অলপ ভালকৈ জানো। আপোনালোকৰ হাতত মাটি আৰু বাগান একো নেথাকে এদি সিহঁতেই হ'ব অধিকাৰী। অৱশ্যে দিন আছে। বাক সেইবোৰ এতিয়া যাওক। কিন্তু আপনিনো হঠাতে পৰমৰ ওপৰত খড়্গহস্ত হৈছিল কিয়? কওকচোন।

সেইবোৰ জানি তোমাৰ একো লাভ নাই নবীন। বিষম কৰ্তে মাহীদেৱে উত্তৰ দিলে কিছুমান সমস্যা আছে যিবোৰ কোনেও কাকো ক'ব নোৱাৰে। তাৰোজা মানহে অকলে অকলে বহন কৰিব লাগে। বিশেষকৈ মাইকী মানহে।

মই কিন্তু এগৰাকী নাবীৰ কথা জানো যি একান্ত নিজা সমস্যাও গোপন নকৰে নবীনে উত্তৰ দিলে।

তুমি সমতিৰ কথা কৈছা? হাঁহি মাহীদেৱে উত্তৰ দিলে নাই মই বিশ্বাস নকৰো। নাবীৰ দেহটোৱেই অজ্ঞান মনটোৰ কথাটো ক'বই নেলাগে। কাজেই গোপনীয়তা কিছু থাকিবই। মাহীদেৱে হুমনিয়াহ ছাৰি অলপ বৈ পনৰ ক'লে অৱশ্যে সমতিৰ এটা সুবিধা আছে। তেওঁৰ বিষম মানহ হিচাপে উত্তম। পৰাগজ্ঞত পৰমৰ অধিকাৰ খটুৱাই সুঅতিকৈ কোনো দিনে তেওঁ বঞ্চনা কৰা নাই। সুমতিৰ স্বাধীনতা আমাতকৈ বহুত বেছি

নবীনে প্ৰথমবাৰলৈ উপলব্ধি কৰিলে মাহীদেউৰ বেদনা একান্ত ভাৱে নাৰীৰ বেদনা। এতিয়া তাৰ মনত পৰিষ্কাৰ হৈ গল কিয় মাহীদেউৰ ঘৰখন শ্ৰীহীন আৰু ফুলনিখন মোলান পৰিছে।

কিন্তু সেই বেদনা প্ৰকৃততে কি তাক ধৰা তাৰ পক্ষে সন্তুষ্ট নহ'ল। মাহীদেউৰ কোঠাটো যেন বিষণ্ণ মৰিশালী। তেওঁৰ মুখৰ বেথাবোৰত এটা যেন প্ৰতিবাদৰ ধ্বনি ফুটি উঠিছে। তেওঁৰ বাৰংপ কিজানি বায়ামগনখনৰ ওচৰতে ক'বাত অশৰীৰী ছাঁৱা হৈ লকাই আছে। সি কিছুপৰ মাহীদেউৰ মথলৈ ভেৰা লাগি চাই ব'ল।

সেই মথখনে যেন তাক কৈছে সকলো থাকিও মোৰ একো নাই নবীন এই ঘৰত আজি মই প্ৰকৃতপক্ষে অবলা।

মাহীদেউৰ ভাব হল নবীনে যেন সকলো জানি পেলাইছে। তেওঁৰ মথখন লাজত ৰঙা পৰি গ'ল।

নাই এই দবলতা প্ৰকাশ অনচিত হৈছে মাহীদেৱে ভাবিলে। দদ তেওঁৰ মানত যেনেকুৱা বীনো তেওঁৰ মনত তেনেকুৱা সৰুৰে পৰা এই ঘৰলৈ তাৰ অবাধ প্ৰৱেশ পত্ৰ। সৰুতে খেলিবলৈ আহিছিল। কলেজত থাকোঁতে দদৰ লগত পঢ়বলৈ মাজে মাজে আহি কেতিয়াবা ৰাতিও কটাই দিছিল দদৰ কোঠাত। বিয়ালিছ আন্দোলনৰ কালত সেই দদৰ কোঠাতে লকাই মাজে মাজে থাকিছিলহি। মাজে মাজে তাত মেলা বহিছিল ওপত মেলা কেতিয়াবা মাকণে তাতে বহি লিফলেট লিখিছিল পিছত সিহঁতৰ এই কামবোৰৰ বাবেই মহা দেৱেকৰ পদোন্নতি চৰকাৰে বন্ধ কৰি থৈছিল।

সেই নবীন তেওঁৰ স্নেহৰ পাত্ৰ। কিন্তু অন্তৰৰ গোপনতম কথাৰ ভাগী সি হ'ব নোৱাৰে।

তদুপৰি আজি ইয়ালৈ সি আহিছে কন্যা প্ৰাৰ্থী হৈ। এই বিষয়ে তেওঁৰ বিন্দুমাত্ৰও সন্দেহ নাই।

তেওঁৰ হৃদয়ত নবীনৰ প্ৰতি অসীম স্নেহৰ উদয় হৈছিল। তাৰ মুখখন সংসাৰৰ ধানি আৰু পাপে কলুষিত কৰা নাই। সি আনৰ দুখ নিজৰ বস্ত্ৰি সহজে গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

হঠাতে তেওঁৰ মনত পৰিল কালি বৰজনাৰ ঘৰত ব্ৰাহ্মৰ শেষত ছোৱা পাকঘৰৰ গোপনীয় পাৰিবাৰিক মেলৰ কথা। তাত মাকপক বজিভলৈ খৰিবলৈ সিদ্ধান্ত হৈ গৈছে। বৰজনাৰ দুৰ্ভাগ্যবান

বাহাদৰ সদানন্দ বৰুৱাই এই প্ৰস্তাৱত সহজেই সন্মতি দিব। ইতিমধ্যে দই পৰিয়ালৰ মাজত এটা নতুন দৃঢ় ব্যৱসায়িক সম্পৰ্ক গঢ়ি উঠিছে। ফকনহতৰ বাগানখনৰ তেওঁ ডাঙৰ অংশীদাৰত পৰিণত হৈছে। পৰতে বাগান পাতিবলৈ কৰা বৰ্জন খাৰৰ ধন সোধোৱাৰ বাবে এই অভিনৱ ব্যৱস্থা লোৱা হ'ল। এতিয়া এই নতুন ব্যৱসায়িক সম্বন্ধ তেজ মণ্ডহৰ সম্বন্ধলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিবৰ বাবেই বৰ্জনাক মাকগৰ ৰজিতলৈ বিয়া দিব খজিছে। অগাধ সম্পত্তিৰ মালিক সদানন্দ বৰুৱা। ঘৈণীয়েকে বিধি পথালি নিদিয়া হ'লে সদশনাৰ লগতে ৰজিতৰ বিয়াখন হৈ গ'ল হেতেন। কিন্তু সেই সযোণ গ'ল। এতিয়া ৰায়বাহাদুৰে পতেকৰ বিয়া পাতিবলৈ দঢ় সংকল্প গ্ৰহণ কৰিছে। নকলো আহিছে বহুত। গতিকে লৰালৰি নকৰিলে বিপদ আছে। সেই বাবে বৰ্জাক ওয়াৰলেছ মেছেজ দি ই ফলৰ পৰা ভায়েকৰ সন্মতি আনিছে।

সদশনাৰ প্ৰস্তাৱ তোলোতে বাধা দিছিল জাকে। মাকগৰ প্ৰস্তাৱ দিব খোজোতে সেইদিনা মেলত প্ৰতিবাদ জনাইছিল মাহীদেৱে। তেওঁ মাকগৰ ইচ্ছাৰ কথা স্পষ্টভাৱে বৰ্জনাক জনাইছিল। নবীনৰ কথাটোও উল্লেখ কৰিছিল।

কিন্তু এইবাৰ বৰ্জনাক মাইকী মানহৰ কথা শুনি পৰিয়ালৰ স্বাথত বাগী কুঠাৰ মাৰিবলৈ ৰাজী নহ'ল। প্ৰেমৰ বিষয়ে তেওঁৰ ধাৰণা আগৰ দৰে দঢ় নহয়। ইতিমধ্যে তেওঁ দেখি শুনি ঠেকি শিকিছে। চকুৰ আগত সদশনা আৰু ৰজিতৰ প্ৰেমৰ সলি সমাধি হ'ল তথাপি একো এটা বিপদ নঘটিল। সদশনাৰ মনত দখ হয়তো থাকি গ'ল কিন্তু তাই নতুন সংসাৰ গ্ৰহণ কৰি ছোৱালীৰ মাকো হ'ল। প্ৰেম আৰু বিয়াৰ মাজত যে স্থায়ী সম্পৰ্ক নাই সেই কথা পঞ্চাননৰ বিবাহিত জীৱনৰ পৰাই পোৱা যায়। প্ৰেমত মজি দয়ো দইকো এদিন বিয়া কৰাইছিল। কিন্তু এতিয়া কি হ'ল? পঞ্চাননৰ হৃদয়ত আবেঁ এবাৰ মদনৰ পঞ্চ শৰ লাগিল। ক'লে গ'ল সেই মৌৱনৰ প্ৰেম? বৰ্জনাক সেই বাবে প্ৰেমক বিয়াৰ একমাত্ৰ আধাৰ কৰিবলৈ ৰাজী নহয়। নবীনৰ প্ৰাৰ্থনাই সেই বাবে প্ৰত্যাখান কৰা গ'ল। তাৰ অৱস্থা নাই প্ৰেমহে আছে। ৰজিতৰ অৱস্থা আছে প্ৰেম নাই। কিন্তু পান্ধৰ অৱস্থা থকাটো বেছি আবশ্যকীয়। ঈশ্বৰে কৰিলে বিয়াৰ পিছতো ৰজিত আৰু মাকগৰ মাজত প্ৰেমৰ উদয় হ'ব।

দৰিদ্ৰ শিল্পৰ লগত ধনী পাবতীৰ বিয়া হোৱাৰ কথাটো এটা অৰ্থহীন মীথ। তাত অধ্যাপক বৰিচন্দ্ৰৰ বিন্দু মাল্লুও আস্থা নাই। তেওঁৰ কথাবোৰ এতিয়াও মাহীদেউ কাপত বাজি আছেঃ পৰিস্থাতিৰ স্মৃতি বন্ধা আমাৰ প্ৰথম বিবেচনাৰ বিষয়। মাকণেও এই কথা জনা ভাল নবীনে তাইৰ উপযুক্ত প্ৰেমিক হ'ব পাৰে কিন্তু উপযুক্ত স্বামী হ'ব নোৱাৰে। তদপৰি ৰাজনৈতিক মতামতত নবীন সমেক আমি কুমেৰু। মিল নাই। পঞ্চানন এই মাহতে ডি আই জি হোৱাৰ কথা। মনিপৰত তাৰ বৰ নাম হছে। নবীনৰ লগত তাইৰ বিয়া হলে তাইতো পদ্মাবতী বাপেকৰো পদোন্নতি নহ'ব

এই যজ্ঞবোৰত কিবা ক্ৰটি আছে যেন লাগিলেও কিহত ক্ৰটি আছে তাক সঠিক ধৰিব নোৱাৰিলে মাহীদেৱে প্ৰতিবাদ কৰিব খজিও তেওঁ বজিলে তেওঁৰ ভাবো নাই ভাষাও নাই। বৰজনাৰ দৰে তেওঁ কথাবোৰ ফুৰাই ক'বও নেজানে। সেই বাবে মেলৰ পিছলৈ তেওঁ নীৰৱ হৈ থাকিল। ফলত নিবিবাদে সেই সিদ্ধান্ত তেওঁ মানি লব লগা হ'ল।

মাকণক তেওঁ সিদ্ধান্তটো এতিয়াও জনোৱা নাই। ৰতিপৰা চাহ খাওঁতে জনাম বলি ভাবিছি কিন্তু ইতিমধ্যে নবীন আহি ওলালহি। নবীনে তেওঁৰ হৃদয়ৰ এখন দৰাৰ খলি ভিতৰলৈ সোমাই গৈছিল। কিন্তু ঠিক সেই মহৰ্ততে তাক আন এখন দৰাৰেদি আজি উলিয়াই পঠিয়াব লগা হ'ল

তেনেতে ঘড়ীত ন বজাৰ ঘণ্টা বাজিল বাহিৰত ৰ'দ আৰু বৰষুণ যোৰ পাতি ওলাইছে। নবীনে সঘনে দৰাৰ মথৰ ফালে চাবলৈ ধৰিলে।

মাহীদেৱে বজি পালে নবীনৰ এই উচপিচনিৰ কাৰণ কি?

ভূমি আহিলাহে। অহাৰ কাৰণ সোধাই হোৱা নাই। গহীন হৈ মাহীদেৱে ক'লে তোমাৰ মথ দেখি ৰাজব পাৰিছো ভূমি কিবা এটা ক'ব খুজি ক'ব পৰা নাই

নবীনৰ বকু দুক দকু কঁপিবলৈ ধৰিলে। সি ক'লে মই এটা কথা ক'বলৈ আহিছিলো মাহীদেউ। মাকণক মই বিয়া কৰাব খোজো।

তোমাৰ পলম হৈ গ'ল নবীন। কঁপা মাতেৰে মাহীদেৱে উত্তৰ দিলে কালিয়েই আমাৰ সিদ্ধান্ত হৈ গ'ল।

মাহীদেৱে লাহে লাহে কালি বৰজনাৰ ঘৰত হোৱা পৰিৱালৰ সমহীয়া সিদ্ধান্তৰ কথা নিখ তভাবে নবীনৰ আগত বগালে।

নবীনে ধৈৰ্য্য ধৰি কথাবোৰ শুনিলে সি মন কৰিলে মাহীদেৱে সিহঁতৰ হৈ এম্বাৰ মাতিছিল। এই কথাত সি সন্তোষ লাভ কৰিলে। সি সখিলে এই সিদ্ধান্ত একেবাৰে খাটাং নেকি?

মাহীদেৱে ক'লে ৰায়বাহাদৰৰ ওপৰতহে কথা এতয়া। কিন্তু তেওঁ আমাৰ প্ৰস্তাৱ প্ৰত্যাখ্যান কৰিব বলি ধাৰণা নহয়। বৰজনাৰ লগত তেওঁৰ বৰ ডাল।

নবীনে কিবা কব খজিছে কিন্তু তেনেতে এটা শব্দ শুনি দৱাৰ মথৰ ফাঙে চাই অবাক হৈ ৰ'ল। দৱাৰ মথত নিবাক নিষ্পন্দ হৈ মাকণ থিয় হৈ আছে যেন এজোপা পলি নাহৰ গছহে চকু কৰ মুখৰ ওপৰত নিবদ্ধ।

তাইৰ হাতৰ ট্ৰেখন অজ্ঞাতসাৰে তাইৰ হাতৰ পৰা সি পৰিল। তাত থকা চাহৰ কাপ দটা ডাগি টুকুৰা টুকু হ'ল। প্লেটত অনা লচিডাজিয়ে মজিয়াত পৰি বিনাবলৈ ধিলে। গাখীৰ খোৱা সাপৰ দৰে কেকোৰা কেকুৰিকৈ বগাই আহি চাহখিনিৰে মাহীদেউৰ ভৰিত ষোঁট মাৰি দিলেহি।

মাহীদেউৰ গা শিয়ৰি উঠিল। তেওঁ বজি পালে যে মাকণে সিহঁতৰ কথাৰ সাৰ মম বজি পাইছে। নহ'লে এনে অঘটন নঘটে।

তেওঁ উঠি গৈ বাথৰুমৰপৰা এখন ডাঙৰ ফটাকানি আনি মজিয়াৰ চাহখিনি টুকিলে পৰা কাপ প্লেটৰ টুকুৰাবোৰ আৰু জলপানখিনি ট্ৰেট ভুলিলে তাৰ পিছত কাকো একো নোকোৱাকৈ তললৈ মৰকৈ পাক ঘৰলৈ গ্ৰস্থান কৰিলে।

মাকণলৈ চাই নবীনে দেখিলে তাইৰ সন্মুখত দেহটো পত্ৰাৰ খৰিকাজিই ফুলগাহৰ দৰে শুণি আৰু সতেজ হৈ জিলিকিছে। খঙেকলৈ সি সকলো গাহৰি গ'ল। মাকণক দেখিলে তাৰ সদায় এনে হয়। সি নিজক সম্পূৰ্ণ ৰূপে নিজৰ মাজত বিচাৰি পায় সেই মহৰ্তত। আৰু ৰেন একো নেলাগে তাক আন একো বস্তুৰ প্ৰয়োজন নাই। তাইৰ মুখখন জিলিকিছে মেলা ঘন ক'লা চুলিখিনিৰ বুকুত। ক'লা ডাৱৰৰ

মাজৰপৰা ওলোৱা জোনৰ দৰে লাগিছে মুখখন। কপালৰপৰা আৰম্ভ কৰি দুই বাহৰ মাজৰ মকলি বকুৰ অংশলৈকে গোটেইখিনি ঠাইতে নমা ঠাইতে উঠা কোনো নদীৰ উপত্যকা যেন বোধ হৈছে। সেই উপত্যকা তাৰ লহিতৰ উপত্যকাৰ দৰেই প্ৰিয়। গাত সাধাৰণ সাজ পাৰ। দেহত এটা চলপত্ৰৰ সযোদয়ৰ লগে লগে পৰ আকাশত দেখা পোৱা এটা গুল্ল কান্তি। সেই কান্তিৰ জ্যোতি যেন তাইৰ মনৰো জ্যোতি। সেই জ্যোতিয়ে তাৰ বিষয় হৃদয় আনন্দময় কৰি তুলিলে। তাই আজি নতুন হৈ তাৰ আগত ওলাইছে।

তাৰ এই ডাল পোৱা সকলো সাংসাৰিক গণনাৰ ওপৰত। লোকালয়ৰ উদ্ধৰ ৰূপলোকত তাৰ স্থান।

পৰিপণ পণিমাত আকাশলৈ উৰি যোৱা চকোৰে হেনো সপোনময় জোনাকৰ দৰে ঢাকনি শুচাই গোটেইখন আকাশৰ মধৰ বহস্যময় আকৰ চাব খোজে। নবীনেও সেইদৰে সেই ৰূপলোকৰ উৎস চাব খজিছিল।

কিন্তু নেদেখিলে। মাকৰ মথত তেতিয়া অন্তৰৰ যন্ত্ৰণাৰ ৰেখা প্ৰকাশ পাইছিল। সোণৰ সজাত থাকি উৰিবলৈ পাহৰা পোহনীয়া মইনাৰ মনোবেদনা তাত ফুটি ওলাইছে। নবীন হাবিৰ বনবীয়া চৰাই পোহনীয়া চৰাইৰ যন্ত্ৰণা সম্পৰ্কে উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰিলে।

মাকণে তাৰ মথত সেই মহতত্ত্ব বিচাৰিছিল বৰদৈচিলাৰ ভাঙন্ত নতৰ পদৰেখা। কিন্তু তাৰ ঠাইত শৰতৰ স্নিধ মলয়াৰ লম্বলাসৰ চিনহে দেখা পালে। মাকৰ মথত ঘৰৰ নিম্ন সিদ্ধান্তৰ কথা শুনিও সংঘৰ ডিঙৰ অন্তৰ কঁপা নাই। ফলকোঁৱৰৰ ঘোঁৰা আছে কিন্তু ডেউকা নাই।

মাই কি কলে? কি কও কি নকওঁকৈ তাই প্ৰশ্ন কৰিলে। চচপেনৰ উত্তলা গাখীৰ বাগৰি পৰাৰ দৰে তাইৰ হৃদয়ৰ উত্তলা ডাল বাগৰি পৰিল। 'মোক ক'বলৈ কি আছে তাকো কোৱা।

নবীনে শান্ত নিকৰ্বেগ কৰ্তে তাক মাহীদেউৱে দিয়া সকলো ধৰৰ সি হৰহ বণনা কৰিলে। সেইবোৰ আন কাৰোবাবে ধৰৰ নিজৰ নহয় এনে ভাৱে সি কথাবোৰ কৈছিল। উগ্ৰ শৃংগাৰৰ সময়ত মূদ শান্তৰস যেনেকৈ ডাল নেলাগে মাকণৰো তাৰ কথাৰ সংঘম ডাল নালাগিল। সংঘৰ নিপীড়ণত তাৰ হৃদয় যেন মৰি লাগেখোলা হ'ল

এনে লাগিল মাকৰ। বাগৰ স্বৰ যেতিয়া সপ্তমত চৰিব লাগে তেতিয়া যদি প্ৰথমতে থাকি যায় তেতিয়া তাই সহ্য কৰিব নোৱাৰে। তাই তাৰ আহত হৃদয়ৰ কান্দোন নগুনি হতাশ হ'ল। সেই সংস্ৰম প্ৰেমৰ অৰি। প্ৰেম ধন্য হয় যেতিয়া হৃদয়ক সঠিক উত্তৰ দিয়ে। তাইৰ হৃদয় তেতিয়া জ্বলন্ত আৰু তাৰ হৃদয় শীতকাল।

তাৰ মথত যেন বিয়া কৰোৱাৰ আগ্ৰহ ফটি উঠা নাই এনে ভাৱ হ'ল তাইৰ।

কিন্তু তাইৰ কৰ্তব্য কি তাক তাই স্পষ্ট ধৰিব পাৰিলে। ঘৰৰ সিদ্ধান্ত উলংঘা কৰিবলৈ তাই ঠিৰাং কৰিলে। কিন্তু নবীনকো তাই বৰ্তমান অৱস্থাত বিয়া কৰাব নোৱাৰে। ঘৰৰ সিদ্ধান্ত পৰিবৰ্তন কৰাব লাগিব যদি নহয় তেন্তে তাই কুমাৰী হৈ থাকিব তাই জানে বৰ্গেৰে বিয়া পতা ঘৰৰ বাবে সম্ভৱ নহ'ব এই আত্মবিশ্বাস তাইৰ আছে। নবীনে যদি এতিয়াও তা অৱস্থা ভাল কৰে তেন্তে ঘৰ ঘৰোৱাহে এবছৰৰ মৰত হ'লেও তাৰ লগত বিয়া পাতিবলৈ সন্মত হ'ব। বৰদেউতাকে হৃদয়ৰ মল্য সদায় অস্বীকাৰ কৰি চলিব নোৱাৰে।

নবীনলৈ দিয়া চিঠিখনত তাই নিজৰ কথা খোলোচাভাৱে প্ৰকাশ কৰিছে। তাক তাই বৰ্তমানৰ অৱস্থাত গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে। হয় সি ভিক্ত হৈ থাকক নহয় তাইৰ উপযুক্ত বৰ হওক। তাই সমতি ৰাইদেউৰ দৰে এখন সংসাৰ পাতি থকা ভুলতো কল্পনা কৰিব নোৱাৰে। সমাজে বিচৰা মতেহে সিহঁতৰ সংসাৰ হ'ব লাগিব।

তুমি ইমান শান্ত হৈ কেনেকৈ আছা তাক মই ভাবি পোৱা নাই। অভিমানত মাকণে ক'লে। তোমাৰ বাবে হয়তো প্ৰেমমই সকলো। কিন্তু মোৰ বাবে সমাজো আবশ্যিক। মোক দুবজা বলি জাবিলেও ভাবিব পাৰা কিন্তু মই জানো মই শুদ্ধ পথেই গৈছো। চিঠিত সকলো কথাই আছে। এতিয়া জোৰ পৰি হাত পালেহি আজি তুমি এটা শেষ উত্তৰ দি যাব লাগিব।

কথাখিনি কওঁতে যে তাইৰ অন্তৰ দগধ হৈছিল তাক তাই যুগা কৰেও তাক জানিবলৈ নিদিলে। তাই তেতিয়া বৰ অকণ্ঠস্বীকৃতি অনুভৱ কৰিছিল। কিন্তু তাই বুজি পাইছিল আজি খোলোচাভাৱে কথা নেপাতিলে ভৱিষ্যতে হয়তো সুযোগ নোলাব।

নবীনৰ উত্তৰ প্ৰস্তুত হৈ আহিল। মাকৰ চিঠি পোৱাৰ পিছতে সি ভাইৰ কথাবোৰ খুব ভাল মতেৰে বিবেচনা কৰি চালে। মাকৰ পাবলৈ সি সকলো বিসৰ্জন দিবলৈ প্ৰস্তুত আছে কিন্তু সংশয়ক সি চৌঠেঙীয়া কৰিব নোৱাৰে। মাকণে তাক চৰকাৰী চাকৰি ল'বলৈ কৈছে কিন্তু অসহযোগ চলি থাকে মানে সেই কাম কৰা তাৰ কোনো বকমেই সম্ভৱ নহয়। তদুপৰি মানব মজ্জিৰ সহায়ক নোহোৱা কোনো কামেই সি কৰিব নোৱাৰে। মাকণে তাৰ মজ্জিৰ আদৰ্শ আৰু তাৰ কামৰ মাজত সম্পৰ্ক কি তাক আজিও দেখা নোপালে। কিন্তু বিমলদা আৰু সমতি বাইদেউৰ লগত থাকি সি স্পষ্ট দেখিবলৈ পাইছে তাৰ কাম ক'ত খন ঘটাই যি কামৰ একমাত্ৰ লক্ষ্য ভেমে কাম সি ঘিণায় কিন্তু মাক ঠিক তেনে কামকে কৰিবলৈ তাক টাি ধৰিছে। খন ঘটী কাম মাকণহতৰ ধনী সমাজৰ চকুত বিসদৃশ নেলাগিব পাৰে কিন্তু তাৰ লাগে। দুয়োটাৰে নৈতিক দৃষ্টিত মিল নাই। কিন্তু মাকণে এই কথা নবজে। গতিকে পুনৰ সেই নৈতিক বিতৰ্ক উত্থাপন কৰাৰ পৰা এ কা লাভ নহয়। মাকণক গ্ৰহণ কৰিবলৈ সি প্ৰস্তুত কিন্তু তাৰ বাবে নিজ আদৰ্শ সি বলি দিবলৈ অক্ষম।

মোৰ উত্তৰ তোমাৰ ভাল লাগিব নে লাগে তাক মই ক'ব নোৱাৰোঁ। নবীনে শান্ত স্বৰে ক'লে কিন্তু মই যেই সেই কাম কৰিব নোৱাৰোঁ। মোৰ কাম দৰ্শন বেলেগ। তুমি জানা মই ওকালতি কৰিম বলি পৰীক্ষা দিছিলো পৰীক্ষা ভাল নহ'ল। ভালেই হ'ল। সেই কাম মোৰ মন পত নহয়। দেশ স্বাধীন নোহোৱা পৰ্যন্ত মোৰ বাবে ঘাই কাম হ'ল সেৱা আৰু আন্দোলন। এই কামত একো আয় নহয়। সাধাৰণ সেৱকৰ জীৱন গ্ৰহণ কৰিবলৈ তুমি অনিচ্ছক। এতিয়া আন এটা কামৰ কথা ভাবিছোঁ। এখন আলোচনী প্ৰকাশ কৰিম আৰু লাহে লাহে তাক দৈনিকত পৰিণত কৰিমগৈ। বিশ্ব বিদ্যালয়ৰ দৰেই আমাক আলোচনী আৰু বাতৰি কাকত দৰকাৰ। শব্দৰ পাঞ্চজন্য বজাই জাতিক জগাবৰ সময় হৈছে। স্বত্ব দিন থকা আলোচনী আৰু বাতৰি কাকতবোৰো মৰি গৈছে। এনে কামত কিছু আয়ো হ'ব তাৰে সংসাৰ চলি যাব।

ইমান দুঃখতো মাকণে হাঁহিবলৈ বাধ্য হ'ল। সকলো ক্ষমীয়া পাঠ্য-পুথিত পঢ়া বামল আৰু গিঠাঙড়ি কলহৰ সাধটোলৈ ভাইৰ

মনত পৰিল। অসমীয়া আলোচনী এতিয়াও সেই পিঠাঙড়ি কলহৰ দৰে হৈ আছে। তাক লৈ ধনী হোৱাৰ সপোন দেখিব পাৰি। কিন্তু সপোনক বাস্তৱলৈ ৰূপায়িত কৰা টান। কিন্তু যি নবীনক ইমান দিনেও তাই ধন ঘটাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ কথা বজাব নোৱাৰিলে সেই নবীনক আজি তাইৰ মতলৈ আনিবলৈ চেষ্টা কৰা পণ্ডিতৰ বাহিৰে একো নহয়।

তাইৰ উত্তলা অন্তৰত হঠাতে ঢটু নামি গল লাহে লাহে প্ৰাণৰ জল নিৰাশাৰ স্পৰ্শত শীতল হৈ পৰিল।

তোমাৰ অন্তৰ সলনি কৰিবলৈ ভগবানৰ ওচৰত প্ৰাৰ্থনা কৰাৰ বাহিৰে মোৰ আৰু অন্য উপায় নাই নবীন। মাকপে উত্তৰ দিলে।

খালি এটা কথা ঠিক মই তোমাক এৰি আন লগত ঘৰ পতাৰ কথা ভাবিবই নোৱাৰোঁ। মই ৰম। তোমালৈকে কিছুদিন বাট চাম। অলপ বৈ তাই ধৈয় ধৰি স্পৰ্শ টভাৱে কলে তুমি অৱস্থা ভাল কৰিব লাগিব। এই কথা কবলৈ মোৰ বেয়া লাগিছে। কিন্তু নকৈ মোৰ উপায় নাই। মই সাধাৰণ এজনী ছোৱালী। তোমাৰ দৰে নিশংক আৰু নিকৰ্ণেগ হ'বৰ বাবে ভগবানে শক্তি নিদিলে।

নবীনে দেখিলে মাকৰ প্ৰাণৰ জ্যোতি যেন নিৰাপিত হ'ব খজিছে। তাৰ বেয়া লাগিল। কিন্তু অপ্ৰিয় সত্য কবলৈ সি কুঠাবোধ নকৰিলে। সি কলে প্ৰেমেই তোমাক শক্তি দিব মাকপে ভগবানে নহয়। ভগবান আছে নে নাই তাক মই নেজানোঁ। মোৰ বাবে কেৱল সংঘ শক্তিহে আছে। তুমি যদি অলপমানো সংঘৰ ওপৰত নিভৰ কৰিলা হেতেন তেন্তে তোমাৰ এই দাবিদ্বাৰ ভয় কৰবালৈ উৰি গলহেতেন। ধন ঘটা জানো জীৱনৰ লক্ষ্য? কামৰ মল্য জানো একমাত্ৰ ধনেৰেই জঁজিব লাগে? তুমি যদি সকলো মানুহৰ অৱস্থাৰ কথা মনত ৰাখা তেন্তে এই ধন ঘটাৰ আদৰ্শ এৰিব পাৰিবা। মন থিৰ যদি কৰিব পাৰা তেন্তে তোমাৰে মোৰে বিয়া হোৱাত একো বাধাই নোলাব। ঘৰৰ সিদ্ধান্ত আচল সিদ্ধান্ত নহয় তোমাৰ সিদ্ধান্তই আচল। তোমাৰ মন হ'লে আমি নিজেও বিয়া পাতিব পাৰোঁ।

মাকপে নবীনৰ প্ৰতিটো শব্দকে মন দি শুনিলে। নিজে বিয়া পতাৰ কথাত তাইৰ নিজৰ বিন্দুমাত্ৰও আগতি নাই কিন্তু তাৰ জাগৰণে নবীনে দৰিদ্ৰতাৰ কল্পলবণৰা নিজকে উদ্ধাৰ কৰিব লাগিব। নবীনৰ প্ৰেম তাই গ্ৰহণ কৰিছে। কিন্তু তাৰ দাবিদ্বাৰ সি গ্ৰহণ কৰা

মাই। হঠাতে তাইৰ মনত পৰিল কেইদিন মানৰ আগতে পোন্ধা ফিৰোজাৰ চিঠিখনলৈ। তায়ো বাপেক মাকৰ অমতে ববীন দত্তৰ লগত চিঙিল মেৰেজ পাতিছে। বিয়া আজিয়েই। তাই শুভেচ্ছা জনাবলৈ এখন টেলিগ্রামো লিখি থৈছে। বৰ দেউতাকৰ ড্রাইডাৰ বাতিৰামক তেওঁ মাতি পঠিয়াইছে টেলিগ্রামখন নি টেলিগ্রাফ অফিচত দিবলৈ। ফিৰোজাৰ দৰে তাইৰো ঘৰৰ ম'ৰ বিৰুদ্ধে স্বাৰলৈ সাহস আছে। কিন্তু দাৰিদ্র্য বৰণ কৰি জীয়াতু ভোগাৰ দুঃসাহস তাইৰ নাই। ফিৰোজাৰ লগত তাই আগতে সকলো কথা আলোচনা কৰিছে। ফিৰোজাৰ মত তাইৰ সৈতে একে। ববীন দত্তৰ দৰে নবীনে অৱস্থা স্বচ্ছল কৰি ল'ব লাগিব। ওৰে জীৱন তাই যেনেকৈ চলি আহিছে তেনেকৈ চলি থাকিবলৈকে তাই বিচাৰে। স্বচ্ছলতা নহলে সংসাৰ হ'ব মশান প্ৰেম হ'ব মৰহা ফু।

তাই শান্তভাবে উত্তৰ দিলে তুমি অসম্ভৱ অনবোধ নকৰিবা। তোমাৰ বাবে প্ৰেমই সকলো কাৰণ তুমি পৰম। কিন্তু মই ছোৱালী মোৰ বাবে প্ৰেম আৰু গহস্থালি বেলেগ নহয়। গতিকে মই ব'ম তুমি মোৰ কাৰণে অলপ ত্যাগ কৰা। তাই ব'ল। হঠাতে আবেগৰ সংঘাতত তাইৰ চকু সজল হৈ পৰিল। তাই বিহ'ল হৈ কলে ভগবানে মোৰ প্ৰাথনা শুনিব নবীন এই বিশ্বাস মোৰ আছে।

নবীনে তাইৰ ফালে বিমোৰ হৈ চালে। ভগবানৰ অস্তিত্বত নবীনৰ আজিকালি ভয়ানক সন্দেহ। সৰুকাৰৰ সৰল বিশ্বাসৰ গুৰি নতুন চিন্তাই লৰাই দিছে। সি ডাৰউইন মগান পদাৰ্থতত্ত্ব হেভলক ইলিচ বাট্ৰাণ্ড ৰাহেল আৰু মাক্স আদিৰ মতামত বিভিন্ন প্ৰকাৰে আহৰণ কৰিছে তাৰপৰা ধাৰণা হৈছে ভগবানৰ অবিহনেও সৃষ্টিৰ ক'পনা কৰা সম্ভৱ। তাৰ মন লাহে লাহে বস্তুবাদৰ ফালে তাল খাইছে। সৰুতে ঘৰত মাকে ৰোগ দঃ শোক শুচাবৰ বাবে দেৱ দেৱতাক পতা পূজা পাতলবোৰৰ কথা মনত পিলে তাৰ এতিয়া অনুশোচনা হয়। ৰোগ শোক দঃখ শুচাবৰ বাবে আজিকালি মানহৰ শক্তিয়েই যথেষ্ট। দশনত তাৰ ব্যুৎপত্তি কোনো দিনেই নাছিল কিন্তু এতিয়া তাৰ ধাৰণা হৈছে ভগবানৰ ক'পনা নকৰাকৈ বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ড আৰু জন্ম মৃত্যুৰ বহস্য বুজিব বজা সম্ভৱপৰ। আধুনিক জ্ঞানৰ এটা সীমা আছে সচা কথা কিন্তু এই সীমা সদায় থাকিব। জ্ঞানৰ পৰিসৰ বান্ধি গলেও মানহৰ অভ্যন্তৰীণতা দূৰ কৰা সম্ভৱ নহয়। কিন্তু

তাৰ বাবে ঈশ্বৰ কল্পনা নি প্ৰয়োজন। ঈশ্বৰ বহুতৰ বাবে সাক্ষ্য বহুতৰ বাবে আশাৰ আঁকৰ বহুতৰ বাবে জ্ঞানৰ শেষ কাৰণ বহুতৰ বাবে স্থিতি আৰু নৈতিকতাৰ ধৰ্ম। কিন্তু মানবতাৰ দৰ্শনৰ যোগেদিও যুক্তিসম্মত নৈতিকতা প্ৰাপ্ত চকল স্থিতি আশা প্ৰেম সুখৰ এটা সহজ আধাৰ সহজে তৈয়াৰ কৰি লব পাৰি। সেইবাবে দিনক দিনে ভগবানৰ ওচৰৰ পৰা দৰলৈ আতৰি আহিছে। তাৰ ধাৰণা হৈছে মানবতাৰ দৰ্শনৰ হান্সত মানহক আত্মোন্নতিৰ পথ দশোদ্ধাৰ বাবে সংঘৰ আৱশ্যক।

মোৰ অন্তৰ ভগবানে সজনি কৰিব নোৱাৰে মাকণ নবীনে উত্তৰ দিলে যদি মই নিজে নিজে বজো তেন্তে বেলেগ কথা। কিন্তু নিজে নিজে বুজাৰ কোনো সম্ভাৱনা নাই। সংঘাতেই মই আচল শক্তি প্ৰত্যক্ষ কৰিছো।

তাৰ কথা শুনি মাকণ বিচুতি হ'ল। আধুনিক ডেকাৰ যান্ত্ৰিকতা যে ইমান জ্ঞানক হে পৰিছে এই কথা তাই আগতে জনা নাছিল। সংঘাই এখন ওলোটা স্থিতি কৰিব খোজাৰ এই দঃসাহসক তাই প্ৰশ্ন দিবলৈ ৰাজী নহ'ল। তাই ক'লে বন্ধদেৱেও ঈশ্বৰ সম্বন্ধে নীৰৱতা অৱলম্বন কৰি গ'ল। এই উজানৰজা তে আহিল হেমকোষৰ হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা। তেৱে ঈশ্বৰ সম্বন্ধে নীৰৱ আছিল কিন্তু তথাপি জানো কামাখ্যা উমানন্দ আৰু উগ্ৰতাৰা জাগ্ৰত হৈ থকা নাই? ভগবান আছে বজিছা ভগবানে তোমাৰ মনৰ গতি ঘৰাব।

কথা কওঁতে তাইৰ গাল মধুৰতা পৰি গ'ল অন্তৰত যেন এটা আগ্নেয়গিৰিহে ফটিল। প্ৰথমবাৰৰ বাবে তাইৰ অন্তৰ হ'ল জগত খন সলনি হৈছে কিন্তু এই সলনি উন্নতিৰ লক্ষণ নহয় উদভতাৰ চিন। তাই নবীনলৈ এবাৰ চালে। তাৰ হৃদয়ৰ নিজৰা বুদ্ধিৰ তাপে গুহি নিছে। তাৰ মথত নাই আসক্তিৰ আবেগ কামনাৰ পোহৰ আবেগৰ জোৱাৰ। তাৰ পোছাক আৰু প্ৰসাধনত নাই সস্থ প্ৰেমিকৰ স্বপ্ন। তাৰ সন্দৰ চেহেৰা জাহে জাহে পৰি আহিছে। চকুৰ পতা ক'লা পৰিছে। একেবাবে যেন খন্দৰ সত্যতাৰ প্ৰতীক। সিহঁতৰ ঘৰলৈ এনে উদাসীন প্ৰেমিক আগতে কেতিয়াও অহা নাছিল এনে ভাৱ হ'ল মাকণৰ। আনকি সাত মাহৰ আগত আহোতেও নবীন ইমান অসামৰ্থ আৰু উদাসীন নাছিল। গোটেই খন্দৰ সত্যতাৰ প্ৰতি তাইৰ বিৰাগ উপজিল। ডেকা ল'ৰাৰ কোনো চৰ্কেই নবীনৰ

নাই। সি চিনেমা নেচায় সংগীতৰ সম্বোধন নবহে পিকনিকলৈ
নেহায় চিকাৰ নকৰে ফলাছ বা ব্লিজ নেখেলে ক্লিকেট ফুটবলতো
চখ নাই আড্ডাও নেমাৰে বজাৰ নকৰে মদো নেখায় (মাকণ
হতৰ ঘৰত ম খোৱাটো বৰ দোষণীয় কথা নহয় বজি ধৰে)
আৰু কলিকতাত মাজে মাজে প্ৰমোদ ভ্ৰমণ কৰিবলৈ নোজায়।
নবীনৰ এই খন্দৰ বড়ী সন্ন্যাসৰ কথা উলিয়াই সিহঁতৰ ঘৰৰ আন
বোৰৰ কথা বাদেই আনকি গহীন মাকেও তাইক জোকায়। তাইক
বায়েক স শনাই কয় তোৰ বন্ধ ধ্যানমগ্ন হব একেবাৰে উই
হাফলুত পৰিণত হৈছে তই যদি মদনৰ শব্দ মাৰি ধ্যান ভংগ কৰও
ভণ্ডমীড়ত হোৱাৰ ভয়। তাই তেতিয়া কয় প্ৰেমৰ সাৰ্থকতা
সন্ন্যাসীৰ হৃদয় জয় কৰ তহে। বাকীবোৰতো চাকিৰ আৰু চণ্ডা
পৰিয়ালৰ আৰু ডুইংকমৰ মেলত মাকণে তাৰ এই খন্দৰ বড়ী সন্ন্যাসৰ
হকেই ইমান দিনে মাত মাতি আহিছিল কাৰণ তইৰ ডাব হৈছিল
সময়ত নবীনৰ সকলো চখ ঘূৰি আহিব। তাই ভাবিছিল তায়েই
সেই ঘূৰি অহাৰ কাৰণ হ'ব। যদি তাই নোৱাৰে তেন্তে ভগবানেই
সেই চখ সময়ত ঘৰাই দিব। কিন্তু তাই এতিয়া দেখিলে যে সব
শক্তিমান ভগবানৰ অকোৱালৰ বাহিৰলৈ নবীনৰ হৃদয় গুচি গৈছে।
তাৰ অন্তৰ ভগবানে কেনেকৈ সলনি কৰিব? অন্তৰত বিশ্বাস
নেথাকিলে ভগবানেও নিজৰ শক্তি প্ৰকাশ নকৰে। এনেকৈ চলিলে
হয়তো তাৰ জীৱনলৈ চখবোৰ ঘৰি নাহিবও পাৰে।

নবীনৰ মুখত এটা শুকান হাঁহি ফুটি ওলাল কাইটীয়া শ্ৰীহীন
গছৰ ফলৰ দৰে। বজিৰ কেবাতৰপীয়া ঢাকনিৰ তলত ঢাক খাই
থকা পুৰণি ঈশ্বৰ বিশ্বাসৰ প্ৰৱৃত্তিয়ে সেই মুহূৰ্তত মূৰ তুলিবলৈ মৰ
চে টা কৰিছিল। ভালপোৱাক মাকণে ভগবৎ ভক্তিৰ শাৰীলৈ
নুতুলিলেও তাক এটা বহস্যময় শক্তিৰ স্পৰ্শলিং ৰূপে গণ্য কৰিছিল।
এনেবিলাক মহৰ্ত্তত মানুহজনীক ভাল পোৱাৰ লগতে তাইৰ বিশ্বাসকো
পকষে অক্ষতাবে ভাল পাবলৈ ধৰে। নবীনৰো সেই প্ৰৱৃত্তি হৈছিল।
কিন্তু বজিৰ হেচাত সেই প্ৰৱৃত্তি আকৌ তল পৰি গ'ল তাৰ অন্তৰ
হ'ল মাকণৰ ভালপোৱাৰ এটা সীমা আছে। সোণৰ সঁজাত থকা
চৰাইৰ উৰণ শক্তি লাহে লাহে মৰহি পৰে।

সি উত্তৰ দিলে মই কি ডাবো জানা মাকণ। গাঁৱে ভূঞা
অপ্ৰভ হোৱা মানুহৰ শক্তিয়ে আহি তোমালোকৰ সোণৰ সঁজা ডাঙি

পেলাৰ। তুমি আজিও মোৰ। কিন্তু তেতিয়া তুমি সম্পৰ্ণৰূপে মোৰ হ'ব। সংঘৰ বাহিৰে প্ৰেমৰো মুক্তি নাই।

মাকণে বজি পালে নবীন কেৱল ৰাজনৈতিক আন্দোলনৰ কথাকে কোৱা নাই তাতোকৈও গভীৰ অবজ অদৃশ্য এটা শিক্ষামূলক জন শক্তিৰ মনশ্চক্ৰৰে দেখা পাইছে। কোনে জানে সেই জন শক্তিয়েই কিজানি ভগবানৰ শক্তি? স্বয়ং মহাত্মা গান্ধীয়েই দেখোন ঈশ্বৰক দৰিদ্ৰ নাৰায়ণ ৰূপে প্ৰত্যক্ষ কৰিছে। নবীনহঁতে নকৈ দশনৰ অন সন্ধান আৰম্ভ কৰিছে সেই বাবে দেখা সত্যকে চৰম সত্য বুলি ভাবিছে। শ্ৰেতিয়া অদেখাক দেখিব তেতিয়াহে ভগবানক দেখিব।

কিন্তু বন্ধিৰ তকাতকিত মাকণৰ বিন্দুমাত্ৰও আস্থা নাছিল। তাই বৰং অন্তৰৰ গভীৰত থকা কোনোবা এজন জীৱন দেৱতাৰ মিঠা সৰু কথাষাৰ গুনিবলৈহে সদায় কাণ পাতি থাকে। সেই জীৱন দেৱতাৰ লগত তাই বাহিৰৰ মঠ মন্দিৰ জাগ্ৰত ঐশ্বৰিক শক্তিৰ অদৃশ্য ঘোণামোণ আছে বুলি ভাবিছিল। আজি তাই নিজৰ আন্তৰিক প্ৰয়ো জনতেই সেই জীৱন দেৱতাৰ লগত জন শক্তিৰ সম্পৰ্ক আৱিষ্কাৰ কৰিবলৈ মন মেৰিলে।

চোৱা নবীন তুমি সংঘ শক্তিক ইমান ডাঙৰকৈ চোৱাৰ প্ৰয়োজন হয়তো আছে কিন্তু আচল শক্তিক তুমি এটা নিদিষ্ট সীমাৰ ভিতৰত আবদ্ধ ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰাটো তোমাৰ ভুল হৈছে। মাকণে দৃঢ় ভাবে উত্তৰ দিলে। ভূতনাথ বাবা আমাৰ তালৈ মাজে মাজে আহে। তেওঁৰ উপলব্ধিত মোৰ বিশ্বাস আছে। তেওঁ সোণৰ সঁজাতো বাস নকৰে। তেওঁ মোক কৈছে বিভিন্ন ধৰণৰ খণ্ড শক্তিৰ মলতে হ'ল বন্ধ। নিজৰ জ্ঞান প্ৰকাশৰ ক্ষমতা দেখি আনন্দত নিজেই নিজৰ মহিমাত ম ধ আক ৰিভোৰ হৈ মাকণে ক'লে সংঘৰ শক্তিনো কি? ব্যক্তিৰ শক্তিৰ সমষ্টি নহয় জানো? আকৌ ব্যক্তিৰ শক্তিনো কি? সেই অখণ্ড শক্তিয়ে প্ৰকাশ। গতিকে মোৰ উপলব্ধিত একো ভুল হোৱা নাই। ভূতনাথ বাবায়ো কৈছিল আই তুমি ঠিকেই ভাবিছা। গতিকে মোৰ বিশ্বাস ভগবানে তোমাৰ মতি পতি ফিৰাব।

খন্তেকলৈ নবীন জব্দ হৈ প'ল। সি বুজি পালে সংঘ শক্তি সেই মহৰ্ত্তত ভগৱৎ-শক্তিৰ সন্মতী হৈছে। ই পুৰোহিতৰ বস্তু-শক্তি নহয় ই বাহিৰৰ গজা বা আচাৰ নহয় ই অজ সংস্কাৰ নহয়—ই হৈছে প্ৰত্যেক মানুহৰ অন্তৰত থকা আনন্ত্ৰিক উপলব্ধিৰ অন্তৰ

সংক্ৰতি। উক্ত অভিজাত শ্ৰেণীৰ সংঘ শক্তিৰ বিকল্পে আত্ম বন্ধা কৰাৰ ই হ'ল শেষ সকোমল অস্ত। এই অস্ত বাহিৰৰ মুকলিত যা বৰ্ণান্নত প্ৰযোজ্য নহয়। প্ৰযোজ্য হয় যক্ৰতা মেলন্ত ড্ৰাইংকমত শোৱাপাণ্ডিত আন্তৰিক সংলাপত। মাকণ যে ভুলে ভুলে ইমান শক্তিশালী হৈ উঠিছে এই বিষয়ে নবীনৰ ধাৰণাই নাছিল। সি বুজি পালে সংঘৰ কাম চাপি যোৱাৰ পৰিবৰ্তে মাকণে তাকহে তাইৰ সোণৰ সজাৰ মাজলৈ টানি আনিব খজিছে। তাৰ দৰে ভাৱো মি যেনে।

মই কি ক'ম ভাবি পোৱা নাই মাকণ। নবীনে হৃদয়ন্থাছ ছাৰি ক'লে ইয়াৰ আগলৈকে মোৰ ধাৰণা নাছিল যে তুমি এটা বিপৰীত দৰ্শন থিয় কৰাই মোক তোমাৰ সোণৰ সজাৰ ফালে টানিবা। এই দৰ্শনৰ সংঘৰ থাকিলে সদায় এটা টনা আজোৰা থাকি যাব। অন্তৰ্ভুক্তি তেনে টনা আজোৰা থাকিলেও বিশেষ একো হানি নহয় যদিহে তুমি সঁচাকৈয়ে সংঘ শক্তিক বজিৰাই চেষ্টা কৰা। তেতিয়া দেখিবা তোমালোকৰ অভিজাত জীৱনৰ সখৰ ধাৰণা ভুল। তোমালোকে ত্যাগ কৰিলেহে দৰিদ্ৰ নাবায়নক পাব।

মাকণে তাৰ যুক্তি শুনি দমি নগ'ল বৰং তাৰ মত সলাবৰ বাবে ব্যগ্ৰ হৈ পৰিল।

তুমিও যদি প্ৰকৃততে অখণ্ড ভগৱৎ শক্তিক উপলব্ধি কৰা তেন্তে বজিবা ধনীক দৰিদ্ৰ কৰাটো ভগবানৰ কাম্য নহয় দৰীয়াৰ ধনী কৰাটোহে তেওৰ কাম্য। মাকণে কথাষাৰ কৈ সম্পৰ আত্মতৃপ্তি লাভ কৰিলে।

নবীনে উত্তৰ দিলে এইবোৰ অবাস্তৱ যুক্তি মাকণ। তুমি কেতিয়াও অন্তৰেৰে উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰা যে সম্পত্তি বনহাৰ শ্ৰম ফলৰ শোষণৰ ফলতহে উৎপত্তি হয়। ধনী দুখীয়াৰ ভেদ মানহৰহে হ'ল। মানহে ধনীৰ সম্পত্তি সেইবাবে সকলোৰে সম্পত্তি পৰিণত কৰিব খোজে।

মাকণে নবীনৰ মথলৈ চাই জবাব দি গ'ল। এই নবীনে শান্ত নবীন নহয়। এই নবীনে উগ্ৰ যুক্তি ধৰি আপোন পাছৰা হৈ পৰিছে। অজপ বৈ নবীনে পুনৰ শোষণ শুদ্ধৰ বিন্দু ব্যাখ্যা দিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। প্ৰান্ত পাঁচ তিনিটামান অনৰ্গল ব্যাখ্যা দিয়াৰ পিছত হঠাতে

ভাৰ চেতনা হ'ল যে সি জখামুখৰ দৰে মাহীদেউৰ শোৱনি কোঠাকৈ ৰাজনৈতিক বক্তৃতাৰ বলমঞ্চৰূপে ব্যৱহাৰ কৰিছে।

ভাৰ কপাল ঘামি উঠিল অনন্ত ত আৰু অৱশ্য হৈ সি মাহীদেউৰ শোৱা খাটৰ দাঁতিত আউজি কমালখনেৰে কপালখন বিচিবলৈ ধৰিলে।

মাকপে তাৰ কথাবোৰ মন দি শুনিছিল। কিন্তু তাই কাৰোবাক শোষণ কৰি সখ ভোগ কৰিছে এই কথা মানিবলৈ তাই ৰাজী নহ'ল। ছ চিয়েলিষ্ট আৰু কমিউনিষ্ট ডেকাবোৰৰ কিতাপী ভান যথেষ্ট কিন্তু তেওঁলোকে তাইক আজিলৈকে শোষণৰ দোষ উপলিখি কৰিবৰ জোখাৰে ভান দিব পৰা নাই।

সেইদিনা সেইবোৰ বিষয় বিস্তৃতভাৱে আলোচনা কৰিব প্ৰৱৰ্ত্তিত তাইৰ নাছিল নবীনৰ দশন গ্ৰহণযোগ্য নহলেও সি যে তাইৰ এই কথা সেই মুহূৰ্ত্তত তাই পাহৰিব পৰা নাছিল আজিয়েই সিহঁতে বিয়াৰ বিষয়ে এটা সিদ্ধান্ত কৰিব লাগিব। আগকথা পাহ কৰা প্ৰৱৰ্ত্তি তাইৰ নাই। নবীনৰ কপালৰ ঘামখিনি চাই তাইৰ মনত এটা অবজ্ঞা সমবেদনা উপজিল। তাই উঠি গৈ আচলেৰে তাৰ কপালৰ ঘামখিনি মচি দি গালত হাত কৰাই ক'লে আমাৰ মতামতৰ অমিলতো একেদিনাই নশুচে। অমিল যে গুচিব লাগে তাক ভবাটোও গোড়ামিৰ বাহিৰে একো নহয়। চোৱা মা এতিয়াই আহে হে লাগে আমি তেওঁ অহাৰ আগতে কথা পাতি শেষ কৰা ভাল। আৰু হয়তো সময় নোপাম।

তাইৰ হাতখন নিজৰ হাতত লৈ নবীনে অন্তৰত এটা শাস্তি অন্তৰ কৰিলে। সি সধিলে তুমি তেনে কিছুদিন ব'খোজা?

অন্ততঃ ডেৰ বছৰ। মাকপৰ মাত হঠাতে মৌ মিঠা হৈ পৰিল। এই ডেৰ বছৰত সকলো সলনি হ'ব তুমিও হ'ব।

সলনি যে হ'ব এই সম্পৰ্কে মাকপৰ কোনো সন্দেহ নাছিল।

সংঘৰ সদস্য নৱগ্ৰহৰ দলৈ মাকপহঁতৰ ঘৰত বক্তৃতা-আবতৰে আৰিষ্ঠাৱ হোৱা ভূতনাথ বাবা নগৰৰ 'ফটামথ'—সকলোৱেই এক ৰাক্য কৈছে সলনি হ'বই হ'ব। কংগ্ৰেছৰ নেতা স্বয়ং বৰদলৈয়ে কৈছে, ইংৰাজৰ কাল উকলিছে। অহা ডেৰ বছৰমানৰ ভিতৰতে নিৰ্বাচন হ'ব আৰু নিৰ্বাচনত তেওঁলোকৰ ঘলৰ জয় সুনিশ্চিত। স্যভ সাধৰ জেৰ নদীৰ সিপাৰে বিজ্ঞাত। ভাতো লেবাব পাৰ্টিয়ে

মজ্জৰ পিছতে ডাৰতীয় নাগৰিকৰ হাতত দেশৰ শাসন তাৰ গছাই
দিয়াৰ কথা হেনো ভাবিছে। ইংলেণ্ডত নিৰ্বাচন হবলৈও পলম নাই
ভালে জেৰাৰ পাটি জিকাৰে সন্ধাননা বেছি। একমাত্র তাইৰ বৰ
দেউতাক আৰু দেউতাকেহে জনি হ'ব বলি নেভাৰে। তেওঁলোকে
ভাবে ইংৰাজৰ সাম্ৰাজ্যত কেতিয়াও বেজি উৰ নাহান্ন। আচলতে
তেওঁলোকে সলনি নিবিচাবে। তাৰ কাৰণো স্পষ্ট—পৰিস্থিতিৰ
দ্বাৰা

আৰু এটা কথা মাকণে জানে। কেইদিনমানৰ আগতে মহাশয়ৰ
দলৈয়ে তাইৰ সোৱৰণী চাই কৈছিল ডেৰ বছৰমানৰ মৰমত উত্তম
ৰাজ পক্ষৰ লগত বিয়া হ'ব সেইকথা ওনি তাই ভাবিছিল সেই
উত্তম ৰাজপক্ষ নবীনেই। অহা ডেৰ বছৰমানৰ ভিতৰতে সি
উত্তম ৰাজপক্ষ হোৱা একো অসম্ভৱ নহয়।

সেইকাৰণে তাই ব'ল সাজ হৈছিল।

নবীনে তাইৰ ধীৰ স্থিৰ মতিৰে চাই বজিলে তাইৰ এই আশ্ব-
বিশ্বাসৰ কাৰণ কি। ৰাজনৈতিক জল্পনা কল্পনা জ্যোতিষীৰ গণনাৰ
ফল সন্মাসীৰ ভবিষ্যৎ বাণীত তাইৰ অগাধ বিশ্বাস। গোটেই
পৃথিবীখনে যেন তাইৰ বিয়াৰ কাৰণেই এটা বিৰাট সলনি ঘটাব
খজিছে। বিৰক্তিত সি মাকণৰ এই পৰ নিৰ্ভৰশীলতা আৰু অজ্ঞ
সংস্কাৰক নিন্দা কৰিব খজিছিল কিন্তু নোৱাৰিলে সেই মহতত
তাইৰ মনত এটা শান্তি আৰু দেহত এটা সৰল সৌন্দৰ্য ফটি উঠিছিল।
সাবিল্লী-বেউলাৰ দৰে তাই এক প্ৰাচীন সত্যত পৰি ত হৈছিল সেই
মহতত। সি ক'ব খুজিও একো ক'ব নোৱাৰিলে।

মাকণে দেখিলে নবীনৰ মনত সংকল্পৰ দৃঢ়তা ফটি উঠা নাই।
বৰং তাৰ চকল এটা সন্দেহৰ ভাৱ। বিহ্বল হৈ তাই ক'লে তুমি
পাৰি বা। নহয় তুমি পাৰি ই লাগিব। নহলে কি যে হ'ব তাক
মই ভাবি পোৱা নাই। ভগবানে তোমাক সহায় কৰিব।

মই চেষ্টা কৰিম। নবীনে তলমূৰকৈ উত্তৰ দিলে। সি
মাকণৰ হাতখন এৰি দিলে জালত পৰা হৰিণাৰ দৰে তাৰ অন্তৰে
গ্ৰেমৰ বন্ধনত চট ফটিবলৈ লাগিল।

ভেনেতে বাহিৰত মাকণৰ মাকৰ খোজৰ শব্দ শুনা গ'ল। মাকণে
সহজভাৱে গৈ চকীখনত বহিল। তেওঁ পূৰ্বৰ ঐশ্বৰ্য্যত সিহঁতলৈ চাহ

জলপান লৈ আহিছিল এখন টিপয়ত সেইখন থৈ তেওঁ সিহঁতক খাবলৈ কলে আৰু থিয় হৈ দুয়োটাৰে মথ তল তলভাৱে পৰীক্ষা কৰিবলৈ ধৰিলে।

তলমৰকৈ মনে মনে দুয়োটাই চাহ খাই শেষ কৰিলে। অতিভি মাকে সেই অৱসৰতে সিহঁতৰ মথ চাই মনৰ গতি পোৱা ধৰি পেলালে। তেওঁ দেখিলে নবীনৰ মন বিষন্ন আৰু মাকণৰ মন উৎকণ্ঠিত। তেওঁ বজিব পাৰিলে সিহঁতে একো অঘটন ঘটোৱাৰ কথা ভবা নাই। মাকণক তেওঁ ভালকৈ জানে। তাই কেতিয়াও উদণ্ড হ'ব নোৱাৰে। পৰিয়ালৰ ভিতৰত তায়েই আটাইতকৈ গহীন ছোৱালী।

নবীনে ঘড়ী চাই যাবলৈ ওলাল। মাহীদেৱে হঠাতে কলে তোমাৰ মথ দেখিয়েই বজি পাইছো তমি আঘাত পাইছা। কিন্তু দকৈ ভাবি চালে দেখিবা ভগবানৰ ইচ্ছাতহে সকলো ঘটে। কাজেই একো দঃখ নকৰিবা। মাজে মাজে আহিবা।

নবীনৰ অন্তৰ হ'ল মাটিৰ তলত ভুইকপ হৈছে। নিজক চঙালি সি কলে বিয়াৰ আশা মই একেবাৰে এৰা নাই। মাকণক সন্মিলে গম পাব।

বিদায় লৈ সি গুচি গ মাকণে তাক পদলি মথলৈকে আগ বঢ়াই থৈ আহিলগৈ বিদায়ৰ সময়ত মাকণৰ চকু হঠাতে সজল হৈ উঠিল আকৌ কেতিয়া আহিবা ?

নবীনে তাইৰ মথলৈ চাই কলে যেতিয়াই চেপ্টা সফল হয়। মই তোমাক জনাম। সি কোবাকুবিকৈ গুচি গল। মাকণে বজি পালে সি চে টা কৰিব কিন্তু সেই চে টা কিমান ফলবতী হ'ব সেই সম্পৰ্কে তাৰ মনত সন্দেহ আছে। তাই ভাবিলে নবীন কামিলা মানহ কাজেই এটা নহয় এটা কামত সফল হ'বই

ঠিক সেই সময়তে আহি বাতিৰাম ওলালহি।

ফিৰোজালৈ দিব খোজা টেলিগ্ৰামখন তাৰ হাতত দি তাই আকৌ মাকৰ কোঠালৈ উলটি আহিল। মাকে উৎকণ্ঠিত চিন্তে সুধিলে বাতিৰাম কিয় আহিছিল ?

মাকণে মাকক ফিৰোজাৰ চিঙিল মেৰেজৰ কথা তেতিয়ালৈকে কোৱা নাছিল আন একো কাৰণে নহয় মাকে আশ্চৰ্য পাই বুলি। এতিয়া পোটেইখিনি কথা খুলি ক'বলৈ বাধ্য হ'ল। বাতিৰামৰ হাতত অতিনন্দনৰ টেলিগ্ৰামখন দিয়াৰ কথা কোৱাৰ আগে

লগে মাকৰ মন ডাকিনী অন্ধকাৰে ঢাকি পেলালে। ফিৰোজাৰ কাণ্ড
অতপালি বলি তেওঁৰ খাৰণা হ'ল। বায়বাহাদুৰ ছিৰাজুদ্দিন
হাজৰিকাৰ পৰিয়াল অসমৰ সম্ভ্ৰান্ত পৰিয়ালবিলাকৰ ভিতৰত আকত
জিলিকা। তেওঁৰ ছোৱালীয়ে অতপালি কৰি চিঙিল মেৰেজ পতাটো
পতনৰ লক্ষণ। অকল যবেই নহয় ধৰ্মকো তাই অৱমাননা কৰিছে।
কলিকতাৰ নৰেশ দত্তৰ লগত হাজৰিকা আৰু ফকন উভয় পৰিয়ালৰে
বহুদিনীয়া মিলাপ্ৰীতি। তেওঁৰ ল'ৰায়ে এনে এটা নাভুত-নাশুত
কাণ্ড কৰিব নেলাগিছিল।

মাকণে ফিৰোজালৈ অভিনন্দন টেলিগ্ৰাম পঠিওৱাটোও তেওঁৰ সহ্য
নহ'ল মাকণৰ মন কোনফালে ঢাল খাইছে ই তাৰে চিন। তেও
ভাবিলে সময় থাকোতেই মাকণক সন্মিলন দিয়া তেওঁৰ কতব্য।

তেও তেতিয়া ৰামায়ণ পঢ়িবলৈ লৈছিল। ৰামায়ণখন পুনৰ
সামৰি তেও মাকণলৈ চাই হঠাতে ক'লে বায়বাহাদুৰৰ কপাল
বেয়া নহলে তেওঁৰ ছোৱালী ইমান উদঙ হয়নে? তই টেলিগ্ৰাম
নপঠিওৱা হলেহে মই ভাল পালোহেতেন। বেয়া কামক কেতিয়াও
লাই দিব নেপায়।

মাকণে মাকৰ মন্তব্য মন দি শুনিলে কিন্তু গ্ৰহণ নকৰিলে।
ফিৰোজাৰ কাম বেয়া বলি ভাবিবলৈ তাই কোনো কাৰণ বিচাৰি
নেপালে। এই বিয়া নোহোৱা হ'লে প্ৰেমৰ অৱমাননা হ'লহেতেন।
তাই বেয়া দৰা বচা নাই। নৰেশ দত্ত সকলো ফালে উপহত মানুহ।
ধৰ্মৰ অমিল অৱশ্যে হৈছে কিন্তু হিন্দু আৰু মহলমান ধৰ্মৰ মাজত যে
সদায় হোকাপানী বন্ধ হৈ থাকিব সেইকথা কোনো বকমেই তাই মানি
লব নোৱাৰে। দজন ব্যক্তিৰ কথা তাইৰ মনত পৰিল। বহুত বছৰৰ
আগতে অধ্যাপক হুমায়েন কবীৰ বৰদেউতাকৰ ভালৈ আহিছিল। দয়ো
আছিল সহপাঠী মানহজন বিদ্যাৰ সাগৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰো
নেতা। তাৰ উপৰি তেওঁ সমাজ সংস্কাৰকো। কবি কাজী নজৰুল
ইছলামৰ দৰেই তেওঁ হিন্দু ছোৱালী বিয়া কৰাই এখন আদৰ্শ সংসাৰ
পঢ়ি ভুলিছে। গিৰিয়েক বৈশীয়েকে নিজ নিজ ধৰ্মমতে চলে। কাৰো
ধৰ্মত কোনেও হুকা বধা নকৰে। সেই কথা শুনি মাকণ প্ৰথমতে
অচমিত হৈছিল কিন্তু দ্বৈতলৈ বুজি পাইছিল যে প্ৰকৃত প্ৰেমৰ বিবাহত
ধৰ্মই বিন্দুস্ৰান্ত কাৰ্য্যৰ সৃষ্টি নকৰে। হুমায়েন কবীৰ আছিল সেই
সময়ৰ মুসলিম-মুসলমানসকলৰ প্ৰজ্ঞাতাজন অধ্যাপক তেওঁৰ নাম ওলালে

নবীনহঁতৰ সংঘৰ মানহবোৰৰো মৰ দোঁ খাই যায়। মাকগৰ মনলৈ আক এগৰাকী মানহৰ ছবি আছিল। বিয়লিছৰ আন্দোলনৰ নেত্ৰী আছিল অৰুণা আহুফ আলি। তেওঁ বিয়া কৰাইছিল প্ৰসিদ্ধ কংগ্ৰেছী নেতা আহুফ আলিক আহুফ আলি আছিল বয়সীয়া বৰজা কিন্তু হিন্দু অভিভাৱত পৰিয়ালৰ কন্যা অৰুণাক লগ পোৱাৰ পিছত তেওঁৰ অন্তৰ বিচলিত হৈ পৰিল। অৰুণাৰো মনলৈ আহিছিল নিভাজ প্ৰেমৰ জোৱাৰ। দয়ো অলপ দিনৰ পিছতে বিবাহ সন্মত আৱদ্ধ হৈ পৰিল। সেই সম্পৰী বি লৰী মহিলাই ছদ্মবেশে মেমৰ সাজ পিন্ধি গোপনে বেলেত আহি গুৱাহাটীত উপস্থিত হৈছিলহি। দদ আৰু তাইৰ গাত আছিল শুভ্ৰাৰ ভাব। মাকণে তেওঁৰ ৰূপত মৰুতো হৈছিলেই গুণতো ম ধ হৈছিল। গাী ব্যাকিৰাই আৰু ৰমণী গাতকৰ দৰে ৰীৰাজনা যেন লাগিছিল তেওঁক। তেতিয়া তাই উপলিধি কৰি ছিল বিভিন্ন ধৰ্মৰ ল বা ছোৱালীৰ বিয়া হ ব পাৰে হাদয়ে বা বন্ধিয়ে তাত বাধা নিদিয়ে দিয়ে কেৱল অন্ধ সংস্কাৰে।

মাক সেই অন্ধ সংস্কাৰৰ প্ৰতিমতি। তেওঁ সলনি নিবিচাৰে।

মাকণে ক লে মা বেয়া কাম বলি ভবা হলে মই কেতিয়াও টেলিগ্ৰাম নিদিলোহেতেন। তাই একো ভুল কৰা নাই। হিন্দু মহল মানৰ বিয়া ছোৱাতো একো বেয়া নহয়। দয়োটা সম্পদায় কেনেকৈ আঁতৰি গৈছে দেখা নাই মা।

পাকিস্থানৰ দাবীত তেতিয়া দেশ তল ওপৰ হৈছিল। মাকে মাকগৰ কথাৰ মম বজি পালে কিন্তু তাক মনে চিত্তে গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰিলে। তেওঁ অভিমানত ক লে তহতৰ ওলোটা সৃষ্টিধনৰ কথা থ। সেইদৰে হিন্দু মহলমানৰ মিলন নহয় ব্যক্তিচাৰে হ'ব। তয়ো অলপ চক্কালি চল। ফিৰোজাৰ দৰে উদগু তই নহবি। দ্বৰৰ মান বন্ধা কৰি চলিবি। কথা কৈ থাকোতে তেওঁৰ ভাব হ ল ভেঁৰু অকাৰণতে মাকগৰ ওপৰত খড়্গহস্ত হৈছে। তেওঁ নিজক চক্কালি অলপ মৰমসনা মাতেৰে ক লে মোৰ কথাবোৰ অলপ টান হৈ গ ল জ' মাকণ। বেয়া নেপাৰি। কিন্তু মাক ছোৱা হ'লে আনিজিহেঁতেন শুইন্তক লৈ আমাৰ কিমান চিন্তা। তেওঁৰ মাত খোকাখুকি হ ল। তেওঁ কোনোৰকম ক লে এই সময়ত তহঁতে অধেমখে একো কাম নকৰিবি। কৰিলে চিৰজীৱন পস্তাৰ লাগিব। মতা মানুহৰ কথা

সকীয়া মাইকী মানহ জাবি চিঙি চলিব লাগে। তেন্তে মোক নোসোধাকৈ একো কাম নকৰিব।

মাকৰ মন কুমলি গল মাকক তাই ঘৰৰ সবাতোকৈ বেছি ভাল পায়। তাই কলে ক'ব লগা হ'লে নিশ্চয় ক'ম। ভোৰপোনো কেতিয়া মই কথা লকাইছোঁ ?

বতৰৰ লগে লগে আকাশৰ ৰং ব'ল মাকৰ মনো আৰোগ্যক পৰিস্থিতিৰ লগে লগে বদলে। তাই মাকৰ মৰমসনা কথা আৰু থোকাথকি মাতত বিচলিত হৈ উঠে এটা প্ৰতিজ্ঞাকৈ কৰি পেলালে মনে মনে সময় হ'লে মাকক তাই তাইৰ মনৰ কথা সকলো খুলি ক'ব। গোপনে তাই একো কাম নকৰে। এই প্ৰতিজ্ঞাৰ পৰিণামৰ কথা ভাবিবলৈ তাইৰ গাত তেতিয়া তত নাছিল।

মাকৰ কন্মলৈ যাবলৈ ওলাইছিল আৰু মাকে পুনৰ বামায়ণখন খুলি লৈছিল।

ঠিক তেনেতে এটা প্ৰকাণ্ড বিষৰ চিঞৰে বতাহ কঁপাই গল। বননি আৰু দলনিত যেন ধনেশ পক্ষীয়েহে আতৰ হৈ চিঞৰিছে।

চাইবেণ বাজিছিল।

দয়ো পাক ঘৰৰ ওচৰৰ Z আকৃতিৰ ডাঙৰ এয়াৰৰেইড চেলটাবলৈ কোবাকুৰিকৈ গুচি গল মাকে গাতত সোঁ হাঁতৰ দয়ো কাষ ওখ বালিৰ ওখ বস্তাবোৰত হাত দি থিয় হৈ বিষৰ মনে আকাশলৈ চাই ব'ল মাকণেও মাক কাষত থিয় দি মাকৰ কান্ধত হাত এখন থৈ এটি কপোৱা গুমগুমনিৰ শব্দৰ দিশে একান্তমনে চাই ব'ল।

সাধাৰণতে জাপানী প্লেন আহিলেহে এনেকৈ চাইবেণ জে। কিন্তু জাপানী প্লেনৰ আজি দেখা দেখিয়েই নাই। দক্ষিণ পৰ দিশ ফৰকাল শান্ত। উত্তৰ পশ্চিম দিশৰপৰাহে প্ৰকাণ্ড গুম গুমনি উঠিছে। সেই দিশেদি সাধাৰণতে মিল্লপক্ষৰ বিমানহে আহে। আজি কি হ'ল ? বাধহৰ বডৰ ত সহিতে বহুত দৰৈত জাপানী প্লেন দেখিছে। সম্ভৱতঃ ইক্ষল ৰণজন্ত।

ইক্ষল ৰণজন্ত।

মাক আৰু জীয়েকে ইক্ষল ৰণজন্তৰ কথা ভাবিলে প্ৰধান ফুকনৰ কথাই ভাবে। ফুকনহঁতে অৱকাজ ইক্ষলত বৰ কণ্টৰে জীৱন কটাইছে। অৱকাজ হোৱাৰ পিছতে হেনো ইক্ষলৰ মানুহৰ ৰেশ্যন আধা কমাই দিলে। ফুকন খাবৈচ মানুহ, বৰ কণ্ট গাইছে।

আজৰি সময়ে কম। ফকনৰ গাত শুকভাৰ আইন শৃংখলা বন্ধাৰ আৰু অসামৰিক প্ৰতিৰোধ গঢ়াৰ। জাপানীসকলৰ চলাচলৰ খবৰ সংগ্ৰহৰ পৰা মিত্ৰপক্ষৰ সেনাক আজৰি সমন্বত নাচ গানেৰে আপ্যায়িত কৰাৰ কামলৈকে সকলোতে তেওঁ মাজে মাজে লাগিব লাগে। বস্তুৰ বৰ অভাৱ ইক্ষফলত মিলিটেৰীক আপ্যায়ন কৰিব পৰা গায়ক নাচনীৰো অভাৱ হয় মাজে মাজে। ফকনে পিছৰ অভাৱটোও প্ৰায় অনন্তৰ কৰে।

স্বৰ্দ্ধখন লোকৰ স্বৰ্দ্ধ। স্বৰ্দ্ধত কোন পক্ষ বাম কোন পক্ষ বাহণ ভাক মাকণৰ মাকে ধৰিব নোৱাৰে জাপানী আৰু ব্ৰিটিছ কাকো মাহীদেৱে মনে প্ৰাণে আপোন বলি ভাবিব পৰা নাই। দম্বো পক্ষৰে মনত ৰাজ্যলি সাই প্ৰৱল। গিৰিয়েক অৱশ্যে ব্ৰিটিছৰ ডঙ্ক। তেওঁৰ লগত তেওঁৰ মনোমালিন্য ঘটিলেও তেওঁ যে তেওঁৰ জন্ম জন্মাস্তৰ স্বামী এই কথা তেওঁ কোনোদিনেই পাহৰিব নোৱাৰে। তেওঁৰ কাৰণেই স্বৰ্দ্ধখন যেন জানিবলগীয়া বস্তু হৈ পৰিছে সেইকথা মাহীদেৱে নই নকৰে। গিৰিয়েকৰ একো স্বাতে হানি বিধিনি নঘটে তাৰ বাবে মাহীদেৱে নিতৌ পৰা গোসাই ঘৰত প্ৰাথনা কৰে।

মা মা চা সউবোৰ কিমান প্ৰকাণ্ড বিমান। মাকক মাকনে সোহাতেৰে আকাশৰ উত্তৰ পশ্চি কোণলৈ আও লিয়াই দি।

দুম্বো একান্তমনে নতুন প্ৰকাণ্ড বিমানবোৰলৈ চাই ৰল। লাহে লাহে গুম গুমনি বেছি হল। অগত দশাবী সৰু সৰু পিটফান্সাৰ বিমান। বিমান দুশাবী মৰৰ ওপৰেদি পাৰ হৈ যোৱাৰ পিছত তিনি শাবী প্ৰকাণ্ড বিমান আহি মাকণহতৰ মৰৰ ওপৰ পালেহি। মাকণে এইবাৰ বিমানবোৰ চিনি পালে কেইদিনমান ধৰি গোটেইখন চহৰতে এই নতুন বিমানবোৰৰ কথা বাটে ঘাটে শুনা গৈছে। সন্ধ্যোপৰ দুন্ধ শাম কাটিছে। মিত্ৰপক্ষই ডাঙৰ পৰিবহন বিমান কিছুমান দক্ষিণ পৰ এছিয়াৰ ৰণাজনলৈ পঠিয়াইছে। ইক্ষফললৈ সৰহকৈ বস্তু অস্ত্ৰ সেনা আৰু খুচৰ নিবৰ বাবে বিমানবোৰ কামত লগোৱা হৈছে।

এইবোৰ পৰিবহন বিমান মা। মাকণে মাকৰ গাত আউজি অলসভাৱে ক'লে।

মাকে ইতিমধ্যে সেই কথা বুজিব পাৰিছিল। দেউতাবালৈ মাজে মাজে চিহ্না হয়। চিঠিও দিয়া নাই বহুত দিন। খাইছে কেনেকৈ চলিছে কেনেকৈ। বস্তু নিজে মানে ভাল।

মাকগৰো দেউতাকলৈ মনত পৰিল।

কেইদিনমান আগতে তাই দেউতাকলৈ চিঠি দিছে ঘৰৰ অৱস্থা তাইৰ বিয়াৰ সমস্যা। ডিব্ৰুগড়ৰ ফালে চাহবাগানত মেনেজাৰি কাম কৰা দদৰ কামত হোৱা অঘটন বেজতলাৰ আধিষ্ठाৰসকলে আখা ধান নিদিবলৈ লোৱা স কল্পৰ ফলত হোৱা পৰিস্থিতি ঘৰ-দুৱাৰৰ শ্ৰীহীনতা আৰু মাকৰ উদাসীনতাৰ কথা বিৱৰি। তাই দেউতাকৰ পৰামৰ্শ বিচাৰি চিঠি দিছে।

বোধহয় এই চিঠিখন পোৱাৰ আগতেই বাপেকে বৰবাপেকক বিয়াৰ সন্মতি জনাই ৰায়্যাবলৈচ পঠাইছে।

বাপেকে তাইৰ চিঠি পাই কি ভাবে তাৰ চিন্তা কৰি তাই মন উদ্বিগ্ন হৈ গল। ঘৰখন সঁচাকৈয়ে মশানৰ দৰে হৈ পৰিছে। বেঠাৰাম মহৰিয়ে আহি বেজতলাৰ মাটিৰ সমস্যাৰ কথা কেইবা দিনো তাইৰ আগত কৈছেহি। দাদাক দদলৈ লিখি তাই হৰিলে। মাটিলৈ তাৰ বিন্দুমাত্ৰও মোহ নাই খেতিয়কক শোষণ কৰি ধান লোৱা পাপ বলি তাৰ ধাৰণা হৈছে। নে অৱস্থাত বাপেকক আমনি কৰাৰ বাহিৰে তাইৰ উপায় ছিল।

তাই মাকৰ মথলৈ চাই কলে দেউতালৈ মই সকলো কথা লিখিছোঁ। মা। খোৱা বোৱাতো সাৱধান হ'বলৈ লিখিছোঁ।

মাকে জীয়েকৰ কথা শুনি বৰ আনন্দ পালে।

বিমানবোৰ ইতিমধ্যে দক্ষিণ পব দিগন্তত হেৰাই গ'ল। চাইৰেণেও অলকিয়েৰ ধ্বনি দিলে। বোধহয় আপানী বিমানবোৰ পলাই গুচি গৈছে বমাৰ বিমানকোঠলৈ। আকাশী স্বৰ্গত সিহঁতৰ শক্তি দিনক দিনে হ্ৰাস পাই আহিছে।

দয়ো গাভৰুপৰা উঠি আহি লাহে লাহে ঘৰলৈ খোজ ললে। মাকপে হঠাতে মন কৰিলে মাকৰ চকুত চকুলো। বোধহয় দেউতাকলৈ ভেঁওৰ বৰকৈ মনত পৰিছে।

দ্বিতীয় খণ্ড

গুৱাহাটীৰ আকাশেদি যোৱা সেই পৰিবহন বিমানবোৰৰ সৰহ ভাগেই গৈছিল ইক্ষফললৈ। লগত দই এখন যাত্ৰী বিমানো আছিল। এখনত গৈছিল গুণধৰ আৰু চম্পা। অসম ৰাইফোলচৰ ইক্ষফল অফিচলৈ গুণধৰক চিনিয়ৰ চুপাৰিটে টেণ্ডে ট ৰূপে বদলি কৰি হৈছিল।

চম্পা আহিব খোজা নাছিল। ফুটাই নকলেও তাৰ একমাত্ৰ কাৰণ আছিল পঞ্চানন ফুকন। কিন্তু গিৰিয়েকক সেই কথা ক'বলৈ তেওঁৰ মাজ লাগিল।

তেওঁলোকৰ বিমান নমা সময়ত তুলিহাল বিমান কোঠ ব্যস্ত। বিমান উঠিছে নমিছে। বিমান কোঠৰ পৰা ইক্ষফললৈ যোৱা কেঁচা আৰু টোৱেদি ট্ৰাক আহিছে গৈছে। গুণধৰে নামিয়েই বাহিৰত অসম ৰাইফোলচৰ মানহ আৰু ট্ৰাক বিচাৰি গ'ল। কিন্তু বাহিৰ ওলোৱাৰ লগে লগে তেওঁ দেখিলে স্বৰ্দ্ধৰ ধম ধাম। দূৰৰ পৰত আৰু পথাৰত গুলীয়া গুলী চলিছে কালি পৰাৰে পৰা জেনেৰেল মটাগাছি কঠোৰ অ'দেশ পাই বিহেন পৰা ছেনাম আৰু লিটানৰ ফালৰ নংগংস্ৰি ত জাপানী সেনাই মৰণ গণ কৰি স্বৰ্দ্ধত নমিছে। হয় ইক্ষফল দখল নহয় হৰকিৰি।

গুণধৰে বাহিৰত গৈ ট্ৰাকো নেপালে আৰু খবৰ নেপালে। বিমৰ্ষ মনে সি চম্পাৰ ওচৰলৈ ঘূৰি গ'ল। দেখিলে চম্পাৰ মথত এটা বন্ধেৰে মৰা মিঠা হাঁহি। গিৰিয়েকক তেওঁ হাঁহি উৎসাহ দিব খজিছিল। নহলে তেওঁৰ সেই সময়ত হহাৰ ইচ্ছা নাছিল। বিমানত উঠিবলৈ যোৱা কিছুমান বেমাৰী সেনাক দেখি তেওঁৰ মন বিষণ্ণ হৈছিল। সেনাবোৰৰ কোনোৱে খোবাইছিল কোনোৱে কেকাইছিল কাবোবাক দাঙি নিব লগা হৈছিল। স্বৰ্দ্ধৰ এয়ে পৰিণতি চম্পাই গুণধৰনাই নিজকে নিজে কৈছিল।

বিমান কোঠৰ এচকত মাল বস্তৰ এটা বিৰাট দম। তাৰ সিঁদাঁতিত আছিল কিছুমান মালবাহী স্বৰ্দ্ধৰ ইঁদাঁতিত আছিল এখন চাহৰ দোকান তাত লিখা আছিল : কেবল সেনাৰ বাবে। গুণধৰে দোকানখনৰপৰা চাহ বিক্ৰট আনি চিনাৰ ওপৰত বহি খালে চম্পাকো দিলে। তাৰ পিছত অলপপৰ সাদৰীৰ কথা পাতিলে। সাদৰী তেওঁলোকৰ একমাত্ৰ জীয়েক। গুণধৰৰ ইচ্ছা সাদৰী কেৰাণীৰ

ছোৱালী হৈ উপজিলেও তাই যেন উচ্চ শিক্ষা দীক্ষাৰ পৰা বঞ্চিত
হয় !

ৰায় বাহাদুৰ সদানন্দ বৰুৱাৰ দূৰ সম্পন্ন দৰিদ্ৰ ভায়েকৰ
ছোৱালী চম্পা। সৰুৰেপৰা ৰায় বাহাদুৰ ঘৰৰ চাল চলন দেখি
তেওঁ তেনে ধৰণৰ জীৱন এটাকে ভাল জীৱন বুলি ধাৰণা কৰি
লৈছিল। পান ৰাজনা আধিক্য থকা ঘৰ ভাল সাজ পোছাক
দূৰ ভ্ৰমণ আৰু মতা মনহৰ সমান হৈ চলা এইবোৰত চম্পাই বিশেষ
মল্য আৰোপ কৰিছিল। কিন্তু কেৰাণ ৰ ঘৰত ভেনে জীৱন স্থাপন
কৰা অসম্ভৱ। তথাপি সকলো পিনৰপৰা খৰছ কৰ্মাই স্তিমিত দূৰ
পাৰে স্তিমিত দূৰ কটिसময়তও বে চলিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। তেওঁ
সাৱধানৈ জন্ম নিয়ন্ত্ৰণ কৰি সন্তানৰ সংখ্যা এটিতকৈ অধিক নকৰিবলৈ
দৃঢ় সংকল্প হৈছিল। পল্ল সন্তান লাভৰ বাবে গুণধৰৰ কিন্তু প্ৰৱল
ইচ্ছা আছিল। সেই বাবে তেওঁ ঘৈণীয়েকৰ সংকল্প সলাবলৈ চেষ্টা
কৰিছিল। তাত বিফল হৈ তেওঁ শেহত মনৰ কামনা মনতে সামৰি
থলে আৰু ঘৈণীয়েকৰ মতকে নিজৰ বলি গ্ৰহণ কৰিলে। গুণধৰে
অৱশ্যে গুণী ঘৈণীয়েকক লৈ মনে মনে বৰ গৌৰৱো অনন্তৰ কৰিছিল।
ৰূপ গুণ মাধৱ আৰু সততাৰ তেওঁ আছিল প্ৰতিমূৰ্তি। সোণৰ
প্ৰতিমাৰ ওচৰত ভক্তই আত্ম নিবেদন কৰাৰ দৰে তেওঁ আত্ম নিবেদন
কৰিছিল চম্পাৰ ওচৰত।

চম্পাৰ লগত ফৰি লৈ কথা পাতিবলৈ আৰু সমাজত ওলাবলৈ
পালে গুণধৰৰ মন আনন্দত কুলাই পাচিয়ে নধৰা হৈছিল। এওঁ মোৰ
এওঁ বোৰ — এই ভাৱত তেওঁ এনেবোৰ ৰাজহুৱা মহতুত বিভোৰ হৈ
পৰে। সেইকাৰণে ৰণাজননৈও তেওঁক লগত লৈ আহিছিল। চম্পাৰ
সঙ্গত তেওঁ চিন্তাত উঠিবলৈও যেন কুঠাবোধ নকৰে।

চম্পাই জানে গিৰিয়েকৰ বাবে তেওঁৰেই সবশ্ৰেষ্ঠ সম্পত্তি। সেই
সম্পত্তিক তেওঁ স্যামন্তক মণিৰ দৰে বুকুত বান্ধি লৈ ফৰাবলৈ বিচাৰে।
এই সবপ্ৰাসী আসক্তি দেখি চম্পাই মাজে মাজে লাজত মৰো যেন হয়
কাৰণ তেওঁ নিজকে লোকৰ সম্পত্তি বুলি ভাবিবলৈ টান পায়। তেওঁ
গিৰিয়েকৰ ওচৰত সম্পূৰ্ণভাবে অজ্ঞিও আত্ম নিবেদন কৰিবপৰা
নাই। তেওঁক হোমৰ মন্ত্ৰ গঢ়ি গ্ৰহণ কৰিছে যেতিয়া তেওঁক যেনে
ভেনে তেওঁ ভাল পাবই লাগিব। এই দৃঢ় সংকল্পই তেওঁক এখন
সাধাৰণ সন্দৰ সংসাৰ গঢ়ি তুলিবলৈ প্ৰেৰণা দিছে।

মাজে মাজে ভেঁওৰ ভাৱ হয় ভেঁও মনে বিচৰা পুৰুষজন
 গুণধৰ নহয়। ক্ষীণ দীঘলীয়া গঢ় নাইকীয়া গুণধৰৰ মুখখন
 দেখিলে তেওঁ কোনো দিনেই মজি নেনহায় কিন্তু গুণধৰৰ অন্তৰ সৎ।
 নিজৰ সবল দি তেওঁ চম্পাক আপোন কৰি লবলৈ যত্ন কৰিছে। এই
 পুৰুষাখই চম্পাৰ অন্তৰত কৃতজ্ঞতাৰ উদ্বেক কৰিছে। আজি এঘাৰ
 বছৰৰ সহবাসে এটা নিবিড় বন্ধত্বও গঢ়ি তুলিছে দুয়োৰে মাজত
 অকল বন্ধত্বই নহয় পৰস্পৰৰ আত্ম ত্যাগৰ মাজেদি এটা প্ৰয়োজনীয়
 ভালপোৱাৰো উদয় হৈছে। তথ পি তেওঁৰ মাজে মাজে অনন্তৰ হয়
 বঙা ফাইল ঘটি ঘটি আৰু ওপৰহালাবানিদেশ মানি সেও হৈ চলিবলৈ
 শিকোতে গুণধৰৰ ব্যক্তিত্ব যেন খব হৈ গৈছে। তাৰ কথা কাম ভাল
 পোৱা সকলো যেন আজিসংকুচিত। পৰুষৰ এই আত্ম সংকোচনক
 চম্পাই পৌৰুষৰ অপমৃত্যু বুলিয়েই মনে মনে গণ্য কৰি আহিছে।
 অৱশ্যে ক্ষুটাই তেওঁ এই কথা গুণধৰক কোনো দিনেই কোৱা নাই

চাওকচোন গাড়ী এখন পায় নেকি? চম্পাই অলপ চিন্তিত
 হৈ ক'লে। ইয়াত এনেকৈ বহি থাকিলে হ'ব কি?

গুণধৰে একো নেমাতিলে। মাথোন নীৰৱে থিয় হৈ বিমান
 অবতৰণ কেন্দ্ৰৰ বাহিৰলৈ ওচি গ'ল। বাহিৰত কিছুপৰ যান বাহনৰ
 খবৰ কৰি নেপাই তেওঁ লাহে লাহে বিমান কেন্দ্ৰৰ অফিচত সোমাই
 আসাম ৰাইফোলচৰ অফিচলৈ ফোন কৰিলে। ফোন ধৰিলে শ্ৰমণ
 পঞ্চানন ফকনে। সেই সময়ত তেওঁ তাত বহি ৰণাংগনৰ বিভিন্ন
 ক্ষেত্ৰৰপৰা অহা ৰাইফোলচ ৰাহিনীৰ মানহৰ কাম কাজৰ খবৰ
 লৈ আছিল। চহৰত চোৰাংচোৱা ধৰাৰ অভিযানো চলি আছিল।

ফোনত গুণধৰৰ মাত শুনি আচৰিত হৈ ফকনে সখিলে আপনি
 হঠাতে ওলাজহি যে।

গুণধৰে সকলো কথা ভাঙি পাতি ক'লত ফকনে উত্তৰ দিলে
 বাক মই নিজে গৈ আপোনালোকক লৈ আহিমগৈ। ইয়াত কাৰো
 গাত ভত নাই। চহৰ গাৱ জগনীয়াৰে ভৰি পিছে। খালী ঘৰ
 এটাও নাই। ইপিনে মৰা সেনা খৰি দিবলৈ নিবলৈও ট্ৰাকৰ অভাৱ
 হৈছে। আপানে মৰা জীওঁ সো আধিকৈ লাগিছে। চহৰত পঞ্চম
 ৰাহিনীৰ লোক সোমাইছে। কাজেই কোনো নোহোৱা বাবে দুঃখ
 নকৰিব।

ফকনৰ প্ৰতি কৃতজ্ঞতাত গুণধৰৰ অন্তৰ ডুবি পৰিল। ইমান ডাঙৰ অফিচাৰ হৈ নিজে কেৰাণীৰ পৰিয়ালটিক লৈ যাবলৈ অহাৰ উদাহৰণ পৃথিবীতে বিৰল ফোনটো থৈ তেওঁ হাঁহি মখে চম্পাৰ ওচৰলৈ ঘূৰি আহি ক'লে ডাণ্ডা ডাল। ফকনকে পালো ফোনত। তেওঁ নিজে আহি আমাক লৈ যাবহি।

আসাম ৰাইফোলচৰ মানুহ নাই নেকি? তেওঁক নমতা হ'লেও হৈছিল। পঞ্চানন ফকনক লগ পালে তেওঁ কেনেকৈ তেওঁৰ সন্মুখীন হ'ব সেই কথা ডাবি চম্পাৰ মন উদ্ভিন্ন হৈ পৰিছিল। গিৰিয়েকে সকলো কথা জানি শুনিও ফকনক ইয়ালৈ মতাটো অনচিত হৈছে বুজি তেওঁৰ ধাৰণা হৈছিল। স্থিতিত কি ঘটিছিল তাক গিৰিয়েকে ভাজদৰে জানে। ফুকনে তেওঁক সংসাৰৰ বাহিৰৰ অসীমলৈ টানি নিছিল। ফুকনো হঠাতে সীমাৰ বাহিৰলৈ গুচি গৈছিল। তেনে হোৱাটো এজনেও বিচৰা নাছিল বাবেই ফুকন স্থিতিৰপৰা আঁতৰি আহি ইক্ষলত বনবাস খাটিছিলহি।

আচম্বিতে ফুকনক ল' পোৱাৰ সম্ভাৱনাই চম্পাক বিচলিত কৰি পেলালে। তেওঁৰ কথাৰ সৰত সেইবাবে এটা অকাৰণ অভিযোগ ফটি উঠিল। সেই অভিযোগ আছিল ঘাইকৈ নিজৰ দৰল হৃদয়ৰ বিৰুদ্ধে কিন্তু তাত সীমিত ক্ষুদ্ৰ সংসাৰৰ বন্ধনত পোৱা যন্ত্ৰণাও ফটি উঠিছিল।

চম্পাৰ উৰ'য়া হৃদয় সদায় ৰাগ ৰাগিনীৰ দৰে বিশাল আকাশত বিহাৰ কৰে। কিন্তু সংসাৰে সদায় সেই হৃদয়ৰ পাখি কাটি দিয়ে। সেইবাবেই এটা যন্ত্ৰণা তেওঁ সদায় অনুভৱ কৰে।

গুণধৰে তেতিয়াহে বজি পালে তেওঁ ফকনক মাতি ডুল কৰিলে। নেলাগে বুজি ক'ম নেকি?

গুণধৰৰ সবল প্ৰয়ত চম্পাৰ হাঁহি উঠি গ'ল। তেওঁ বুজি পালে এই শিশুটিক জজালত পেলাই লাভ নাই। সেইবাবে তেওঁ ক'লে এতিয়া আক নেলাগে ক'ব থক। তেওঁ ইতিমধ্যে আহিবহি পায়।

অলপ পিছতে সঁচাকৈয়ে এখন জীপ লৈ ফকন ওলালহি। তেওঁক দেখি গুণধৰ আগবাঢ়ি গ'ল। দৰৈৰপৰা ফকনক দেখি চম্পাৰ হৃদয় দক দুক কঁপিবলৈ ধৰিলে।

ফকনে গুণধৰক জীপত বস্তু বাহানিবোৰ তুলিবলৈ কৈ চিধাই কোৱাৰ্টাৰ বাণ্টৰ জেনেৰেলৰ বিমান কোঠাত থকা অফিচাৰজনৰ

ওচৰলৈ গ'ল। বিমানত আহিব লগা পেনিচিলিন আৰু এণ্টিবায়টিক পিলৰ পাৰ্চেজ আহিছে নে নাই তাক তেওঁ খবৰ কৰিলে। এই দুবিধ পিলৰ অভাৱত ভালেমান আহত সৈনিক আৰু টান মেলেৰীয়া ৰোগী হাস্পতালত ঢকাইছিল। দভাগ্যৰ কথা সেই দিনাৰ বিমানতো সেই দৰবৰ পাৰ্চেজ অহা নাছিল।

ফুকন মন নিৰাশাৰে ডাঙি গ'ল। তেওঁ ফোন কৰি ডেকাছক খবৰটো জাহাঁ দিলে।

অফিচৰপৰা তেওঁ চম্পাৰ গুৰিলৈ আহিল। তেওঁ ভাবি আহিছিল চম্পাক তেওঁ সাধাৰণ এজ চিকিৎসকি উদ্বলোকৰ ৰূপত লগ ধৰিব। অভিনয় কৰিবলৈ লাগিব কাৰণ সেই অভিনয়ৰ প্ৰয়োজন আছে। নহলে দুখ সংসাৰ ছাই হৈ যাব।

কিন্তু চম্পাৰ মুখখন দেখাৰ লগে লগে তেওঁৰ মন কিবা হৈ গ'ল। সেই মৰ্ম স্পৰ্শ নহয় যেন শান্তিৰাজ। সন্দেহিত হৈ মানহ যেনেকৈ থৰ হৈ পৰে ঠিক তেনেকৈ তেওঁ থৰ হৈ পৰিল। গেলগে তেওঁৰ চকুৱে মখে ফুটি উঠিল আত্মবিলম্বিতৰ সন্ধান।

চম্পাই সেই সন্ধান দেখি নিজেও বিচলিত হ'ল। কিন্তু তেওঁ বজি পালে তেতিয়া হৃদয়ৰ নাকী টনা সময় উদং মেলাৰ পৰা নহয়। ফুকনৰ চকুৱে মখে ফুটি উঠা প্ৰেমৰ নিভুল চিনবোৰ দেখি তেওঁৰ প্ৰেম কাতৰ মনে আত্মসো লভিলে। নিজৰ প্ৰেমৰ শক্তিৰ কথা ভাবি তেওঁ গৌৰবো অনন্তৰ কৰিলে। তেওঁ অন্তৰ সংঘম আৰু অসংঘমৰ মাজত দুজিলৈ লাগিল।

ওপৰে তেতিয়া মাল বস্ত্ৰখিনি মানহ এটাৰ কাছত দি জীপলৈ লৈ গৈছিল।

আপনি খীপালে। কথা কওতে অনকম্পত চম্পাৰ মাতটো কঁপি গ'ল। বনবাসত চাগৈ কণ্ট হৈছে নহয়নে?

ফুকনে বজি পালে চম্পাৰপৰা একো লুকুৱাব নোৱাৰি। তেওঁ স্থিৰ এবাৰপৰা তেওঁৰ সংসাৰ আৰু মনত কি অঘটন ঘটিছে তাক চম্পাই জানে। লুকুৱাব প্ৰয়োজনো নাই। বৰং দুয়ো দইকো একান্ত মনে বুজাবহে বেছি প্ৰয়োজন হৈছে এইখিনি সময়ত।

পাহৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছোঁ। ফুকনে গভীৰ হৈ ক'লে। ইয়াত নিশাই দিনে কাম। কাম কৰি কৰি ভাগৰি পৰিছোঁ। শুল্ক মনৰ খনহে আচল।

চম্পাই উত্তৰ লিখে ঠিকেই কৈছে। ময়ো সংসাৰৰ লগতে য জিহো।

দয়ো নিজৰ নিজৰ সংসাৰৰ কৰ্তব্য পালনত কিমান আগ বাঢ়িছে তাক নিকপটভাৱে কৈ গল। চম্পাই এতিয়া সাদৰীকৈ মানুহ কৰিবলৈ উঠি পৰি লাগিছে। ফুকনে স্থিলাং এবাৰ পাছৰেপৰা তেওঁৰ সঙ্গীতৰ মৌ-মেলা শুনি পাইছে। অকলে অকলে কেতিয়াবা চেতাৰ জাই মনৰ ত সংগে গনে তেওঁ কথা পাতে। সবল জিবিয়কৈ চেতাৰৰ ভাষা বজি নেপায় সাধাৰণতে চেতাৰ বিবহিনীৰ দৰে ঘৰৰ ঢুকত পি থাকে ফুকনে সেনাসকলৰ আৰু প্ৰজাৰ সেৱান্ত প্ৰা তালি লিখে। তেওঁক দেখা দিয়াৰত এটা পৰম শক্তি আছে। লগে লগে দদ অক মাকণৰ ভবিষ্যত যাতে ভাল হয় তাৰ বাবে তেওঁ চেষ্টা কৰিছে কিন্তু ঘৈণীয়েকৰ লগত তেওঁৰ মৰ অমিল দিনক দিনে বেছি হৈ গৈছে। তেওঁ আনকি এতিয়ালৈকে তেওঁলৈ চিঠি এ নো লিখিব পৰা নাই। কাৰণ লিখিলে তেওঁক ভাল নোপোৱাৰ কথাই লিখিব লাগিব বলি ফুকনে জানে

এই কেইমাহত মোলৈও আপনি এটা কলিয়া আখৰ নলিখিলে। চম্পাই হাহি কলে মাজে মাজে জানিবৰ মন হয় আত্ম দমন মানে আত্মপড়ন। ক ৩ পাওঁ। ভাল পোৱাটো সংসাৰে দোষ বুলি ভাবিলেও মই নেভাবো। কি বোলে?

অক মাতে নদীৰ ঘেন বাহু ভাগি গল। ফুকনে আত্মবক্ষা কৰিব নোৱাৰা হ'ল সোতে তেওঁক উটুৱাই নিব খজিলে। ঘৈণীয়েক চিন্তাৰ লগত তেওঁৰ জন্ম জন্মান্তৰৰ সম্পৰ্ক আছে বুলি আনটানিক ধমকি মনত এটা ধাৰা। সম্ভৱ ই দিছে যদিও ধাৰাটো অমলক বলি ফুকনৰ ভাব হৈছে ই ধাৰণাৰ ওপৰতে এক বিবাহৰ স্থায়িত্ব নিভৰ কৰিছে। এই ধাৰণাৰ মল হ'ল মানহৰ ঈশ্ব বিশ্বাস। সত্যৰ লগত যেতিয়া এই ধাৰণাৰ অমিল ঘটে তেতিয়া ধাৰণাৰ কাৰণে অসত্য বলি প্ৰতীতমান হয়। সত্যক চম্পাই সহজভাৱে স্বীকাৰ কৰি লৈছে তেওঁ জানো তাকে কৰা উচিত নহয়?

তেওঁ একো ঠিক কৰিব নোৱাৰিলে।

তেওঁক নিমাত দেখি চম্পাই গছীন হৈ কলে আপনি দেখছো ভাল পোৱাক সহজভাৱে ল'ব পৰা নাই। কিয়? নৈতিক সংকটৰপৰা আপনি ৰোধহয় মুক্ত হ'ব পৰা নাই। অলপ বৈ তেওঁ আকৌ কলে

অসমীয়া সমাজতকৈ মই খাছী সমাজখন ভাল পাওঁ। তাত মাইকী মানহে এজন পক্ষক ভাল পাবলৈ এৰি আন এজনক ভাল পাবলৈ ললে পিছৰজনকে গ্ৰহণ কৰে। হৃদয়ৰ সত্য মানি লয় বাবে সিহঁত সহজ ভাৱী। কথাখিনি পৰতৰ নিজৰাৰ দৰে অন্তৰৰ পৰা আপোন মনেৰেই আহিল। মনৰ সকলো বাধা তাত পমি উঠি গল।

ফকনে বুজি পালে চম্পাই তেওঁকো সহজ সৰল ভাৱে ভালপোৱা স্বীকাৰ কৰি লবলৈ কৈছে।

কিন্তু তেওঁৰ বাবে এই কাম সহজো নহয় সৰলো নহয়। সম্পত্তি সন্তান আৰু অভিজাত পৰিয়ালৰ মহাদাৰ ধাৰণা পৰিত্যাগ কৰিব নোৱাৰিলে তেওঁ চম্পাৰ ভালপোৱা সহজ সৰলভাৱে গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰে। তথাপি এটা নতুন আচহুৱা অনভূতি সেই মহতত তেওঁৰ অন্তৰত উদয় হৈছিল।

ই ফলৰ আচহুৱা পৰিবেশত চম্পাৰ কথাবোৰ মানি লবলৈ যেন একো বাধাই নাই এনে অন্তৰ হ'ল তেওঁৰ।

মই একেবাৰে আহিব খোজা নাছিলো। মই জানো মোৰ সন্মতী হোৱা আপোনাৰ পক্ষে সহজ কাম নহ'ব। কিন্তু আপনি নিজে কিয় মোক নিবলৈ আহিল? বোধহয় পিণামৰ কথা আপনি এৰাৰো ভাবি নেচালে। এতিয়াও গুচি যাওক। চম্পাৰ চকুযৰি সজল হৈ পৰিল।

ফকনে হতভম্ব হৈ চম্পাৰ মুখলৈ চাই ব'ল চম্পাই হয়তো নেজানে চম্পাৰ নাম শুনা মাত্ৰকে তেওঁৰ গাত কেনেকৈ গোসাই নাইকিয়া হৈছিল। জৰুৰী কাম এৰি থৈ তেওঁ আসাম বাই ফোলচৰ অফিচৰপৰা আচি তে গুচি আহিল। নিজকে চম্পালি তেওঁ ক'লে এতিয়াও আঁতৰি মোৱা সময় আছে। প্ৰথমতে ই ফললৈ বলা। নিজক সধি চাই কিবা এটা ভাত ঠিক কৰি লবা।

ভেনেতে গুণধৰ আহি সেইখিনি পাই ঘৈণীয়েকৰ চকুত মোতক দেখি আচৰিত হৈ গ'ল।

কি হ'ল তোমাৰ?

একো হোৱা নাই বলক।

গুণধৰে এটোবাৰ ফুকনৰ মুখলৈ চালে। ফুকনৰ মুখত হাহিও নাই গ্লানো নাই। হঠাতে তেওঁৰ শিলঙৰ পুৰণি কথাবিলাক

মনত পৰি গ'ল। এইবাৰ তেওঁৰ মথৰ হাঁহিও অগৃহিত হ'ল।

তিনিও নিম্নাতে গৈ জীপত উঠিলগৈ। জীপ চলিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে।

ইক্ষম উপত্যকাৰ য'ত ক্ষত বিক্ষত ধাননি পথাৰবোৰ আহত সৈন্যৰ দৰে বিকল হৈ পৰি আছে। টিলাবোৰৰ গছ ছনিৰ আৰে আৰে সেনাৰ শিবিৰ। বাওঁ ফালৰ পৰতৰ ওপৰত ভয়ানক টেক্ষৰ যুদ্ধ। গুলীৰ ফিৰিঙতি আহি জীপখনৰ কিছু দূৰত পৰিছিলহি।

চম্পাৰ । জিকাৰ খাই উঠিল। তেওঁ ফকন আৰু গুণধৰৰ মাজত বহি কেচা আলিবাটৰ ঠেকেচনিত এবাৰ ফকনৰ বাহৰ ফালে আৰু এবাৰ গুণধৰৰ বাহৰ ফালে চলি বৰ অসবিধা অন্তৰ কৰিছিল। প্ৰাণো দই পক্ষৰ আকস্মিক নৈটনিত বাজ হওঁ হওঁ হৈছিল। এতিয়া দেখিছে বাহিৰৰ ভয়ংকৰ যুদ্ধ। পৰ্বতৰ টিলাৰ ওখ ওখ গছবোৰতো মাজে মাজে জুই জ্বলিছিল। বাটৰ দাঁতিৰ মৰাশ আৰু মৰা জন্তুৰ গেলা গোল্ক মাজে মাজে নাকত লাগিছিলহি।

নীৰৱতা অসহ্য হ'লত ফকনে উপযাচি চম্পাক ই ফলৰ বণাজন কাহিনী ক'বলৈ লাগিল। প্ৰথমতে যেতিয় মটাগ ছিৰ পঞ্চদশ বাহিনী টিডিম আৰু লিতানেদি হো হো কৰে ই ফকন পিনে সোমাই আহিছিল তেতিয়া হহকি অহা অহা মিত্ৰপক্ষৰ কুৰি আৰু দ্বিবিংশতি ডিভিজনৰ প্ৰা ত ধাতু নাছিল। জাপানীয়ে আহি হেলাৰঙে কহিমা ডিমাপৰ পথ ভেটি পেলালেহি। কাংলাটংপিৰ ওচৰত সিহঁতে বাটটো ভেটি পেলালেহি। অসমৰ মিত্ৰপক্ষৰ সেনাৰ লগত মণিপুৰৰ মিত্ৰপক্ষৰ সেনাৰ যোগাযোগ নোহোৱা হ'ল। যোগাযোগ পনৰ প্ৰতিস্থা কৰিবলৈ বহুত দিন ল'লে। ইউৰোপত মিত্ৰপক্ষই দ্বিতীয় বণাজন মকলি কৰি মেজিনট লাইন ডাঙি ক্ৰমাৎ পশ্চিম ফালৰ পৰা আগবাঢ়ি আহিছে। ছোভিয়েত সেনাই পৰ ফালৰ জামানীৰ বকুলৈ সোমাই আহিছে। মিত্ৰ পক্ষৰ বৰ বৰ সেনাপতিসকলে ই ফল বণাজনলৈ সদৃষ্টি পেলাবলৈ এতিয়াহে সময় পালে।

তেতিয়াৰপৰা ই ফললৈ জাকে জাকে পৰিবহন বিমান আহিবলৈ ল'লে।

বুদ্ধৰ গতি ঘূৰি গ'ল।

মাওত আপানী সেনাৰ পোষ্টাৰ ওলালঃ অসংখ্য ট্ৰাক অসংখ্য অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ অসংখ্য বিমান খাস্তা বস্ত্ৰৰ সবাবস্তু। মিত্ৰ পক্ষৰ তুলনাত আমাৰ একোৱেই নাই।

তথাপি দক্ষ অাপানী সেনাই মৰ কামোৰ এৰা নাই জেনবেল মটাগাছিয়ে সম্প্ৰতি আদেশ দিছে ই ফল অধিকাৰ কৰিবজৈ। কিন্তু পৰা নাই। পৰাৰ আশাও নাই। আপানীসকলৰ দিন বেয়ালৈ আহিছে।

মিত্ৰপক্ষৰ কহিমা যুদ্ধত জয় লাভ হৈছে জেবেল চাটোৰ ৩৪নং বাহিনীয়ে সোমোৱা পথেদি কহিমাৰপৰা নিৰাশ মনেৰে উভত হৈছে। নংগুংখিমা ছেনাম আৰু বিছেনপৰত যজি থকা আপানী সেনাসকল আৰু সেনাপতিসকলৰ মন ভাঙি গৈছে। তথাপি সিহঁতে যজিছে। হিৰাহিটোৰ ওপৰত সিহঁতৰ অন্ধ বিশ্বাস এতিয়াও অটুট আছে।

দুয়োপক্ষৰ বহুত সেনা মৰিছে। ই ফলৰ কেউকামে মৰাশৰ গোন্ধ

মৰাশ নহয় মৃত্যুৰ গোন্ধ।

ফকনে তাত জীৱন বিচাৰি পোৱা নাই। জীৱন মানে প্ৰেম কৰুণা সত্য সেৱা আনন্দ আৰু সৌন্দৰ্য। ইয়াত একোৱেই নাই। আছে কেৱল ঘৃণা হত্যা ৰাজ্যলিপ্সা অসত্য বিষাদ আৰু কুৎসিত দৃশ্য।

ব্ৰিটিশৰ ৰাজতন্ত্ৰ ফকনৰ প্ৰাণতো যুদ্ধৰ প্ৰতি বিতৃষ্ণা জন্মিছে। তেওঁ এতিয়া যুদ্ধ আৰু মৃত্যুৰ মাজত একো প্ৰভেদেই নো দেখাত পৰিছে।

চম্পাই যুদ্ধৰ কাহিনী শুনি অৰাক হৈ পৰিছে। স্থিৰভাৱে থাকোতে তেওঁ যুদ্ধৰ কথা ইমান ভবা নাছিল। কাগজৰ ধৰত এই মৃত্যুৰ ৰূপ ফটি উঠা নাছিল। মিত্ৰপক্ষৰ প্ৰচাৰ পত্ৰবোৰৰ এই কদম নিষ্ঠাৰ ৰূপৰ বৰ্ণনা নাছিল আছিল আদৰ্শৰ কথা। গণতন্ত্ৰ আৰু সভ্যতা স্বাক্ষৰ আদৰ্শৰ ওপৰতহে তেওঁলোকে অধিক জোৰ দিছিল।

গুণধৰে যুদ্ধৰ কাহিনী এৰাধৰাকৈহে শুনিছিল। তেওঁৰ মনত হঠাতে এক অভূতপূৰ্ব ঈশ্বাই ভূমকি মাৰিছিল। চম্পাই ফকনৰ ওচৰত টোকা চকুৰো দেখি তেওঁৰ ভাব চম্পাই ফকনক পাহৰিব পৰা নাই তেওঁকেহে ভাল পায়। চম্পাৰ অনিচ্ছা আৰু নৈতিক সংশ্লেশ্বক ওলাই কৰি সেই ভালপোৱা আজি আকস্মিকভাৱে প্ৰকাশিত হৈ গ'ল।

খিলঙত দুয়োৰে মাজত হোৱা আকষণক তেওঁ সাময়িক মোহ বুলি
অবজ্ঞা কৰিছিল কিন্তু আজিৰ চকুলোৱে প্ৰমাণ কৰিলে ই মোহ
নাই। ই আছিল ভালপোৱা। চম্পাৰ মথ দেখি তেওঁ সেই কথা
খি ব পাৰিলে।

ভল হৈ গ ল ভল হৈ গ ল ভল হৈ গ ল — গুপধৰে নিজৰ মনক
নিজে কবলৈ ধৰিলে — মই তেওঁক এয়াৰ পটলৈ মতাটোৱেই ভুল
হ ল। চম্পায়ো হয়তো নিজৰ দৰলতা বুজি পাইছিল। নহলে
ফকনক মতা শুনি তেওঁ ইমান চিচলিত হৈ কিয় পৰিলহেঁতেন।
তেওঁৰ গাত দোষ নাই মোৰ গাতেই দাষ। ময়েই তেওঁক এই
নিষিদ্ধ প্ৰমৰ থলীলৈ ঠেলি দিলো।

ফকনৰ ওপৰত গুপধৰৰ অৱশ্যে বিশ্বাস আছে। ফকনৰ মুখত
তেওঁ এই মাত্ৰ দেখিছে প্ৰেমৰ সজ্ঞাস। এই সজ্ঞাসেই এতিয়া তেওঁৰ
একমাত্ৰ ভৰসা। কাৰণ তেওঁৰ নৈতিক চেতনা প্ৰবল। গুপধৰৰ
দৰ্ভ বিশ্বাস ফকনে কেতিয়াও চম্পাৰ দুৰলতাৰ সুযোগ নলয়। গুপ
ধৰৰ দৰেই তেওঁ সৎ সংসাৰী।

লাহে লাহে তেওঁলোকৰ জীপ গৈ এখন নদীৰ দলঙৰ কাষত বৈ
গ গৈ। দলংখন নাই নৈৰ দুয়ো কাষে আলিবাটত ট্ৰাক ট্ৰেক
আৰু আৰু জীপৰ শাবী থিয় হৈ আছে। দলঙৰপৰা অলপ দূৰত
সৈনিকে পহৰা দি আছে।

গাড়ী ৰখাই ফকন নামি গ ল তেওঁৰ পাছ চাই চকুৰীয়ে তেওঁক
দলঙৰ ওচৰলৈকে স্বাবলৈ দিলে। তালৈ গৈ ইজন সিজনক সন্ধি
দলঙখনৰ কৰকৰণ ঘটনাৰ কথা তেওঁ জানি ললে। যিখিনি ধৰিব
পৰা নাছিল সেইখিনি তেওঁ অনমান কৰি ললে।

ফকন জীপৰ ওচৰলৈ ঘাবি অছিল। বিমৰ্ষ মনেৰে থিয় হৈ তেওঁ
চম্পাহতৰ আগত ঘটনাৰ সবিশেষ বগাবলৈ লাগিল।

দলঙৰ দুয়ো কাষে অটব্য অৰণ্য অৰণ্যৰ উত্তৰে থকা আলি
বাটৰ বাওঁ ফালৰ কাষৰপৰা পবতমাল্লা আৰম্ভ হৈছে। সেই পিনে
দিনে আগানী সেনা দটা মনে মনে আহি দলঙৰ গুপৰত বিস্ফোৰক
স্বাৰি ধ্বংস কৰিলে। বিস্ফোৰণৰ লগতে আগানী সেনা দটাও
যৰিল। সিহঁতৰ উদ্দেশ্য আছিল ইক্ষকল আৰু বিহেনপৰ বণালনৰ
মাজৰ যোগাযোগ বিচ্ছিন্ন কৰা। সেই উদ্দেশ্য সাময়িকভাৱে সফল
হ'ল। এতিয়া বাহিৰাৰ ভৰপৰ নৈখন পাৰ হবলৈ পন্থুন ব্ৰিজ দিবৰ

বাবে সামৰিক ইঞ্জিনিয়াৰিং বাহিনীৰ লোক নিযুক্ত কৰা হৈছে।

বাবলৈ সময় ল'ব। এতিয়া বোৱাৰ বাহিৰে আন উপায় নাই।

সেনা দটাৰ মৰাশ দেখিলে নেকি? চম্পাই সখিলে

দেখিলোঁ। ফুকনে ক'লে টুকুৰা টুকুৰ হৈ গ'ল। চোৰাং
চোৱা বাহিনীৰ মানহে সিহঁতৰ গা ক্ৰোক কৰিছে।

কিয়? আচৰিত হৈ চম্পাই সখিলে

সিহঁতৰ হাতত সিপক্ষৰ বগ পৰিকল্পনাৰ খবৰ থাকিব পাৰে।
আৰু সিহঁতৰ নাম খামো জানিব লাগে। ফুকনে হাঁহি উত্তৰ দিলে।

ইতিমধ্যে সোৱকেইটাৰ পৰীক্ষা শেষ হৈ গৈছিল। ৭ দটা বাজি
চাঙীত লৈ চাৰিজন সেনাই অৰ্য্যৰ ফালে আহি থকা চম্পাৰ চকুত
পৰিল।

অলপ ঠগ সিহঁতে এটুকুৰা ঠাইত ব'ল আৰু সুচল ঠাই চাই গাঁত
খানিবলৈ। প্ৰায় এঘণ্টামান খনাৰ মৰত গা টো'হ'ল। মৰাশ দটা
সিহঁতে ভাত ভৰাই দি তাৰ ওপৰত মাটি দিবলৈ ধৰিলে। মাটি
দিওঁতে আধা ঘণ্টামান সময় ল'লে। পোতা শেষ হোৱাৰ পিছত
সিহঁতে ভাত এডাল কাঠৰ খটি পতি দি তাত এটা লেবেল লগালে

কাম শেষ কৰি সিহঁত আহি ফুকনৰ জীপখনৰ ওচৰত থিয়
হ'লহি। ফুকনে সিহঁতক চিনি পালে। চোৰাংচোৱা বাহিনী মানহ।
সিহঁতক সখি ফুকনে গম পালে আপানী দটাক হৰকিৰি কৰিবলৈ
আদেশ দিয়া আছিল।

মানহ দটাই এবাৰ চম্পালৈ চালে। তেওঁক চোৱাৰ লগে লগে
সিহঁতৰ মথ কোমল হৈ গ'ল। সিহঁতৰ মথত হাঁহি নাছিল। তাইলৈ
অলপ সময় সিহঁতে একেথৰে চাই ব'ল। তাৰ পিছত এটা সৈন্য
তাইৰ ওচৰলৈ আহি জেপৰপৰা এজনী ছোৱালীৰ ছবি উলিয়াই
চম্পালৈ আগ বঢ়াই দি সখিলে এটা সৈন্যৰ কামিজৰ জেপত ছবিখন
পালোঁ। চাব নে কি? বোধহয় ছোৱালীজনী তাৰ প্ৰেমিকা নহলে
ঘৈণীয়েক।

এজনী অচিনাকি আপানী গাভৰুৰ ছবি। তাই হাঁহি আছিল।
চালে চকু বোৱা জীৱন্ত চেহেৰা।

চম্পাই ছবিখন নিজৰ হাতত লৈ বহুত সময় ছোৱালীজনীলৈ চাই
ব'ল। চাই থাকি যেন হেপাহ নপলায়। তেওঁৰ চকুখুৰি সজল হৈ
গ'ল। তলত আপানী ফুল কটা আখৰত কিবা লিখা আছিল। তেওঁ
খড়িৰ নোৱাৰিলে।

অকল সেনা দটাই নহয় ফুকন আৰু গুণধৰেও চম্পাৰ হাতত থকা ছোৱালীজনীৰ ছবি চাইছিল।

চোৰাংচোৱাৰ প্ৰশিক্ষণ কালত মই জাপানী ভাষা শিকিছিলোঁ আইদেউ। ছবিৰ তলৰ ফলাম চিত্ৰাঙ্কৰবোৰলৈ চাই সেনাটোৱে ক'লে। সেইটো এটা কবিতাৰ শাৰী কোনেও নেদেখাকৈ মৰহি যায় এই পৃথিৱীত কত মানহৰ হাদয় ফল। আখৰবোৰ জোঁটাই জোঁটাই পঢ়ি সি কবিতাৰ শাৰীটো মাতিলে।

নিমিষৰ ভিতৰতে চম্পাৰ সজল নয়নৰপৰা চকুলো বৈ গ'ল। অবুজ বেদনাত তেওঁৰ অন্তৰ বিগলিত হৈ পৰিল।

অলপ পিছত সেনাটোৱে ছবিখন খজি ললে। বিদায় লৈ লগৰীয়া টোৰ লগত সি দলঙৰ ফালে গুচি গ'ল।

খন্ডেকলৈ কাৰো মথত কথা নোলাল।

ফকনে ইতিমধ্যে বহুত সেনাৰ মৰাশ দেখিছে কিন্তু সিহঁতক তেওঁ সমূহ ৰূপতহে দেখিছে। প্ৰত্যেক মতককে ব্যক্তি হিছাপে তেওঁ কেতিয়াও চোৱা নাছিল। আনকি চোৰাংচোৱা বিভাগৰ সেনাটোৱেও চম্পাক লগ নোপোৱা হ'লে কিজানি সেই ছবিখন আৰু তাৰ তলৰ কবিতাটোৰ মম উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰিলেহেঁতেন। ফুকনৰ অন্তৰ মান হ'ল বোধহয় নাৰীৰ সাহচৰ বা পশতহে মানহৰ মনৰ কঠোৰ বাহিৰা ঢাকনিখনি খোজ খাই সকোমল প্ৰেমৰ অনভূতিৰ বিকাশ হয়। কিন্তু সকলো নাৰীৰ সাহচৰ আৰু পশত এই বিশাল অনভূতিৰ বিকাশ নহয়। চম্পাৰ দৰে নাৰীৰ সাহচৰ বা পশতহে অনভূতিৰ বিকাশ হয়। সেই নাৰী হ'ব লাগিব মানহক অমানহ কৰা সকলো ধৰণৰ নিষ্ঠুৰতা আৰু কলমতাৰ পৰা মুক্ত।

চম্পা জীপৰপৰা নামি গৈ আলিবাটৰ দাতিৰ ঘাঁহনিত বহিলগৈ।

সেইদিনা গধূলি কে ফুকনহঁত তাত থাকিব লগা হ'ল গধূলি বেলিকা সামৰিক বাহিনীয়ে সজা পণ্টন দলঙৰ ওপৰেদি তেওলোক পাৰ হৈ ইচ্ছাকৃত চহৰ পালেগৈ।

চম্পাহঁতে ফুকনৰ বাবপাৰাৰ আহল বহল ঘৰতে আলহী হ'ব লগা হ'ল। ফুকনে জেওঁলোকক দুটা কম আৰু পাক ঘৰটো এবি দি নিজে কোঠাৰ ওচৰৰ কমটোতে বজা বঢ়া আৰু খোৱা কৰিবলৈ ঠিক কৰিলে।

ফকনে গা পা খই নিয়ে একাপ চাহ কৰি খাবলৈ যো জা
কৰোতেই হঠাতে অডালিটোৱে পাক ঘৰৰপৰা চাহ জলপান লৈ তেওঁৰ
কমৰ ভিতৰলৈ সোমাই আহিল। ফকনে চম্পাৰ এই আদৰ সাদৰত
সম্বল্ট হ'ব নোৱাৰিলেও অডালিটোৰ আগত আপত্তি দখাবলৈ টান
পালে। চাহ জলপান খাবলৈ বলি তেওঁ মেজত বহিলহি। তেনেতে
মন কৰিলে মেজত তিনিখন চিঠি পৰি আছে।

চাহ খাই চিঠি কেইখন পঢ়িবলৈ লওঁতেই দহাবৰ গুৰিত বৈ থকা
অডালিটোৱে ক'লে চাহাব মাইজীয়ে কৈছে ভাত তেৰে ই ৰান্ধিব।

ফকনে তালৈ চাই কলে হোৰ মাইজীক কবি মই আজি
বাহিৰত ভাত খাম। অলপ বৈ তেওঁ তাক টকা দহটা জেপৰপৰা
উলিয়াই দি কলে দোকানৰপৰা কি বস্তু লাগে মাইজীক আনি
দিবি। ৬

অডালিটো ওলাই ওচি গ'ল।

ফকনে চাহ খাই চিঠি কেইখন পঢ়িলে।

প্ৰথমখন চিঠি ককায়েকৰ। দেউতাকৰ শ্রাদ্ধৰ িনা কৰা মাকগৰ
বিয়াৰ সিদ্ধান্তৰ সাৰমম জনাই ককায়েকে ৰায়বাহাদুৰৰ ওচ লৈ
প্ৰস্তাব পঠিওৱাৰ কথা লিখিছে। চিঠিখন পঢ়ি তেওঁ মনত বৰ
আনন্দ পালে। এই চিঠিখনৰ কাৰণে তেওঁ উৎক ঠাং বাট চাই
আছিল।

দ্বিতীয়খন চিঠি আছিল ৰায়বাহাদুৰ সদানন্দ বৰুৱাৰ। তেওঁ
দ ক বাগা ৰ মেনেজাৰি পদৰ পৰা বদলি কৰি আনি গুৱাহাটীৰ
অফিচত দিব খুজিছে কা প দুদুৱে বাগান ভালদৰে চলাবতো
পৰা নায়েই বনহাসকলক উচ্ছৃঙ্খল কৰি তুিছে। তাৰ দুবলতাৰ
সুযোগ লৈ ট্ৰেড ইউনিয়ন কৰ্মীবোৰে ইলনিয়ন গঠন কৰিবলৈ উঠি
পৰি লািছে বৰুৱাই দদুক গুৱাহাটীলৈ আনিব খোজাটো একো
বেয়া নহয় বলি ফকনৰ খাবণা হ'ল। তৃতীয় চিঠিখন আছিল
মাকগৰ। মাকগে চিঠিত ঘৰৰ আৰু সম্পত্তিৰ দুবলহাৰ ছবিখন
নিজুল ৰূপত প্ৰকাশ কৰিছে মাক সম্পূৰ্ণ ৰূপে উদাসীন। বেজতলাৰ
আধিষ্ঠানবোৰে সংঘৰ কৰ্মীবোৰৰ উচটনিত এই বছৰ আখাতকৈ
কম খান দিবলৈ সিদ্ধান্ত লৈছে। ৰেখাৰাম মহৰিয়ে অনেক বড়াই
বজায়ে সিহঁতৰ মন ঘূৰাবলৈ অসমৰ্থ হৈছে। এনে অৱস্থাত দুদুৱে

আহি যদি ঘৰ সম্পত্তি চমোৱাৰ ভাৰখন নিজ হাতত তুলি লয়
তেওঁ দুদূৰ নিজৰো ভাল হ'ব আৰু ঘৰখনেও ভুত পাব।

সেইবাবে ফকনে ঠিক কৰিলে ৰান্ন বাহাদুৰলৈ তেওঁৰ সিদ্ধান্ত
সম্বন্ধন জনাই এখন চিঠি দিবলৈ।

চাহ খোৱা শেষ কৰি তেওঁ ৰান্নবাহাদুৰ আৰু ককায়েকলৈ
দুখন চিঠি লিখি ডাকত দিবৰ বাবে অডালিৰ হাতত দি দিলে। কিন্তু
মাকৰ চিঠিৰ উত্তৰ দিবলৈ তেওঁ যথেষ্ট ভাবিব লগা হ'ল। বিশেষকৈ
নিজৰ বিয়া সম্পৰ্কে তাই লিখা কথাখিনিৰ বাবে।

মাকৰ স্পৰ্শ টোৱে লিখিছিল তাই নবীনক বিয়া কৰাব খোজে।
আৰু নবীনৰ লগত যদি বিয়া নহয় তেন্তে তাই শান্তিনিকেতনলৈ গৈ
পঢ়ি বাকীছোৱা জীৱন সংস্কৃতিৰ সাধনাত লগাব খোজে। এই
প্ৰস্তাৱত তেওঁ কেতিয়াও সম্বন্ধন জনাব নোৱাৰে। সংঘৰ ভিৰুৰ
লগত বিয়া তেওঁ মাকৰ ভিৰুণী হবলৈ এৰি দিব নোৱাৰে।
নবীনৰ লগত বিয়া হোৱাৰ অথ দাবিদাৰ লগত বিবাহ। তেওঁৰ
ধাৰণা সদানন্দ বৰুৱাৰ বোৱাী হলেহে তাইৰ জীৱন সাধক হ'ব।
যদি তাই শান্তিনিকেতনত গৈ পঢ়িব খোজে তেন্তে বিয়াৰ পিছতো
পাবিব। ৰান্ন বা দৰে তাত কেতিয়াও আপত্তি নকৰে। তেওঁ ওখ
মনৰ সৰিবেচক মানহ। আৰু ৰজিত সকলো ফালৰ পৰাই উপযুক্ত
ল'ৰা।

খাজী একমাত্ৰ সমস্যা হ'ল প্ৰেম। মাকৰ নবীনক সঁচাকৈয়ে
ভাল পায়। একমাত্ৰ এই কাৰণেই যদি মাকৰ নবীনক দৰা
বৰে তেন্তে তাই নিজেতো জীয়াতু ডুগিবই তেওঁৰো লগত বিচ্ছেদ
ঘটিব। অসহযোগীৰ গত পলিচ বিষয়াই কোনো সম্পৰ্ক ৰাখিব
নোখোজে কাৰণ তেওঁ নোৱাৰে।

বহুত পৰ ভাবি চিন্তি তেওঁ মাকলৈ তেওঁৰ মতামত স্পষ্টভাৱে
জনাই চিঠিখন লিখি কোনো বকম শেষ কৰিলে তাৰ পিছত সাজ
পাৰ কৰি সেইখন হাতত লৈ তেওঁ বাহিবলৈ ওলাই গ'ল।

বাহিৰত তেতিয়া কিল্কিনীয়া বৰষণ আৰম্ভ হৈছিল।

জীপ চলাই তেওঁ প্ৰথমতে ডাক ঘৰলৈ গৈ চিঠিখন চোৱাৰ
দি এটা শান্তি অনুভৱ কৰিলে। চিঠিৰ উত্তৰ এদিন প্ৰথম কৰিলেও
তেওঁৰ মনত সুচিন্তা আৰম্ভ হয়। আন কামো তেওঁ পেলাই নহয়।

চম্পাৰ মুখখনি তেওঁৰ মনত এইযাব উজ্জ্বল হৈ জ্বলি উঠিল। জীপৰ ওখিলৈ আহি তেওঁ এবাৰ নিজৰ এন্ধাৰ ৰাজপথটোলৈ চাই পঠিয়ালে। কিন কিনিয়া বৰষণ লাহে লাহে ডাঙৰ হৈ আহিছিল। যেহে পাজিছিল। ওখ ওখ গহবোৰৰ মাজে মাজে দীঘল প টৰ শী। তাত চাকি জ্বলিছে। ৰাজপথ টাত আজি যেন এটা বেলেগ শান্তি খিৰাজ কৰিছে।

তেতিয়া তেওঁ যাব খজিছিল সদৰ থানাৰ কাৰ্যালয়লৈ। কিন্তু প্ৰাণে টানিছিল সেই মৰুখনিৰ ফালে। কৰ্তব্য আৰু প্ৰাণৰ টনা আজোৰাত পৰি তেওঁৰ চিত্ত যেন দফাল হৈ যাব খুজিছিল।

অলপ পিছত মন থিৰ কৰি তেওঁ সদৰ কাৰ্যালয়ৰ অভিমুখে জীপ চলাই দিলে। সদৰ কাৰ্যালয় পোতাৰ লগে লগে তেওঁৰ মনত পৰিল দিনটোৰ ভিতৰত কৰিব লগা এটা ডাঙৰ কাম তেওঁৰ কৰা নহ'ল। পৰ্য্যতেই ঘৰৰ আহিছিল স্থানীয় ভগীয়া শিবিৰত দটা পঞ্চম বাহিনীৰ লোক ধৰা পৰিছে। সিহঁতক জেৰা কৰোঁতে তেওঁক সামৰিক সদৰ কাৰ্যালয়ত উপস্থিত থাকিবলৈ কোৱা হৈছিল। লগে লগে ৪নং কৰ কাৰ্যালয়ৰ পৰা নিদেশ আহিছিল চহৰৰ কেইজনমান মানহৰ ঘৰ খানাতাল্লাহ কৰিবলৈ। আই এ এৰ মাাহৰ লগত তেওঁলোকৰ যোগাযোগ ঘটিছে বলি সদৰ সামৰিক কাৰ্যালয়ে সন্দেহ কৰিছে।

অফিচ পাই তেওঁ গম লৈ নুগাৰ সময়ত কতবা অৱহেলা কৰি উলহাললৈ ওচি হোৱা বৰে পিটিকল এজে টচাহাব তেওঁৰ ওপৰত অসন্তুষ্ট। সদৰ সামৰিক কৰা য়ৰ সংলগ্নট বিষয়াজনো চহৰত নিয়মিত খানাতালাচ নোৱাৰাত ক্ষণ হৈছে অসন্তুষ্ট এজে টচাহাবে নিজে ফকনৰ জুনিয়ৰ এজন অফিচাৰক পঞ্চম বাহিনী বিৰোধী অভিযা চলাবলৈ আদেশ দিছে। ফকনে আদেশ প্ৰৱৰ্তন পঢ়ি চাই অস্বস্তিৰ শ্বাস পেশালে। আদেশ নিয়া হৈছে দিনৰ এক বজাত। তাত তেওঁক অহাৰ লগে লগে অভিযানৰ ডাৰ লবলৈ স্পষ্ট নিৰ্দেশ দিয়া আছে যদিও নিদেশ প্ৰৱৰ্তনে তেওঁৰ পদমৰ্যাদা জাহৰ কৰিছে।

ঘৰৰ লৈ ফকনে ধৰিব পাবিলে তেওঁৰ জুনিয়ৰ বিষয়াজনে এতিয়ালৈকে প্ৰায় দহ ঠাই মানত খানাতালাহ কৰিছে কিন্তু একো দেখাশীৰ বস্তু পোৱা নাই। ৰাষ্ট্ৰ চিহ্নজিমেই বজাববপৰা দুই বাইল দক্ষিণে ডাৰৰ আজিবাটৰ দাঁতিত এজন মণিপৰী আই-এন-এ সেনা

ধৰা পৰিছে। খানাতালাহৰ কল সিমানৈই। তেওঁৰ সহকাৰী বিষয়াজন অলপ আগতে তালৈকে গৈছে।

ককনে খানৰ আন আন কাগজ-পত্ৰবোৰত এখাৰ চকুকাৰাই চাই দিনটোৰ অভিযোগ আৰু সাহায্য প্ৰাৰ্থনাৰ অনুবোধবোৰৰ স্বেচ্ছা কৰে। অভিযোগবোৰৰ ভিতৰত কেইটামান চুৰিৰ অভিযোগ আহিল। ইতি-মধ্যে সেইবোৰলৈ পলিচ গৈ আহিছে। সাহায্য প্ৰাৰ্থনাৰ অনুবোধ বোৰৰ সবহ ডাঙি আহিছিল সাময়িক কতৃপক্ষ আৰু বেডক্ৰছৰপৰা। সকলোকে আৱশ্যক হয় টাক নহয় মানহ

চাওঁতে চাওঁতে অভিযোগ বহীৰ এটা পাতত আহি তেওঁৰ চকু বৈ পল।

বেডক্ৰছ আৰু হাস্পতালৰ মৰ্গৰ পৰা এটা জৰুৰী অনুবোধ। তেওঁলোকৰ হাতত যথেষ্ট সংখ্যক মৰাণ পোট খাইছে যদি দিবলৈ টক আৰু মানহ লাগে অনুবোধটো আবেলি হয় বজাবে। নিমিষতে তেওঁৰ চকুত সবহ মৃত্যুৰ কাৰণ গৰি কাৰ হৈ পল। এণ্টেৰিন আৰু পেনিচিজনৰ অভাৱত আহত আৰু বোগীৰ সংখ্যা আজি কেইদিনৰে পৰা বাঢ়ি গৈছে। তেওঁৰ ভাব হ'ল চহৰত যদি সেইদিনা কাৰোবাৰ আটাইতকৈ সাহায্যৰ বেছি আৱশ্যক তেন্তে এই মগৰ।

তেওঁ ল'ৰালিকৈ কেইজন মানহ অনাই দুজন পলিচক লগত বখীয়া দি এখন টাক হা পতাললৈ পঠাই দিলে।

সেইদিনা হাজোতত বখা মানহবোৰৰ তালিকা চাই তেওঁ মন কৰিলে এম চোৰা সিং নামৰ মণিপুৰ ডেকা পল খেলবৈক নাই। হৰণৰ সন্দেহত গৈ তাৰ কৰি তাত থোৱা হৈছে। পল খেলবৈটোক তেওঁ দেখিছে। মাজে মাজে তাক মণিপুৰৰ মহাবজায়ো পল খেলালৈ মাতে। সি আনক পল খেল শিকায়ো। এনে এটা গুণী ডেকা ল'ৰা নাবীহৰণৰ অভিযন্তা হোৱা দেখি তেওঁ বেয়া লাগিল। সেইবাবে তেওঁ গোচৰটো পঢ়িবলৈ লাগিল। গোচৰটো আহিছিল বাংখেই পাত্ৰ বগৰা। পাওঁখন বাজগ্ৰাসাদৰ ওচৰতে।

এজনী ছোৱালীক হৰণ পৰা বজাবলৈ আহোঁতে চোৰা সিং আন কেইটামান দুৰ্ভবে লগ লাগি অপহৰণ কৰি নিছিল। দুই এজন সেনাত স্বেচ্ছা ধৰাৰ কথা ভাব উল্লেখ আছে। লগৰাণী সেনাসকলৰ বচাব সাময়িক বাহিনীৰ বিষয়াৰ হাতত এৰি দিয়া হৈছে।

কেহুৰ নথি পত্ৰৰ লগত ছোৱালীজনীৰ এখন ছবিও আছে। অথনি দেখা আপানী ছোৱালীজনীৰ দৰে নহ'লেও সদৰ ছোৱালী। মণিপৰী ছোৱালীজনীৰ মথখনৰ গঢ় আপানী ছোৱালীজনীৰ দৰে মাত্ৰ ক্ষীণ। কিয় জানো ছোৱালীজনীলৈ তেওঁৰ অঁসীম সহানুভূতি উপজিছিল। ল'হুনা আৰু অপবাদৰ হাত সাৰিবৰ বাবে তাই আত্মহত্যাৰ চেষ্টা কৰিছিল। এতিয়া তাই হা পতালত আছে। মনৰ অৱস্থা বৰ বেয়া।

ঘটমাতোৰ বগনা পঢ়ি ফকনৰ গাৰ নোম আজি শিয়ৰি উঠিল। কিয় জানো সেই আপানী ছোৱালীজনীৰ ছবিখন দেখি চম্পাৰ চকুলো সৰা দেখিবৰে পৰা তেওঁৰ মনত অপৰূপ বিষাদ উপজিছে। পক্ষমৰ সকলো নিষ্ঠৰতাৰ পৰিণাম ভোগ কৰে নাৰীয়ে। এই নাৰীয়েই পক্ষমৰ প্ৰেমৰ পশেৰে মানহ কৰি তোলে। এই অ ব শক্তিৰ অধিকাৰী নাৰীৰ প্ৰতি নিষ্ঠৰ ব্যৱহাৰ কৰা যোৰ অন্যায়। এনে অন্যায় অকল নাৰী পৰাকীৰ প্ৰতিয়েই অন্যায় নহয় নিষ্ঠৰ ব্যৱহাৰ কৰোতা জনৰ নিজৰ প্ৰতিও অন্যায়। এনে অন্যায়কাৰী লোক মানুহৰ প্ৰেমময় ৰূপ বেখাৰ পৰা বঞ্চিত হয়। ইয়াতকৈ দৰ্ভাগ্য আৰু মানহৰ হ'ব নোৱাৰে ফুলকনে মনে মনে ভাবিলে।

অলপ পিছতে তেওঁ অফিচৰপৰা ওলাই জীপত উঠিলগৈ। বাহিৰত ভেতিয়া বৰষণ ক্ৰমাৎ ডাঙৰ হৈছে।

জীপখন লৈ তেওঁ প্ৰথমতে চিংজিমেইৰ ওচৰৰ খানাতালাছ কৰা মানহ ঘৰলৈ গ'ল।

ভাত গৈ তেওঁ দেখিলে তেওঁৰ সহকাৰী মণিপৰী অফিচৰজনে গোটেই ঘৰটো পলিচেৰে বেৰি ৈছে ভিতৰত তেওঁ পুলিচ লৈ ঘৰ খানাতালাছ কৰি আছে। চোতালখন চুবৰিৰ মানহেৰে ভৰি পৰিছে। মানহবিলাকৰ মাজত এজন সদৰ ডেকা মানহ হাত কেৰেয়া মৰা অৱস্থাত থিয় হৈ আছে তেওঁৰ কেউফ'লেও পলিচ।

তেওঁ ভিতৰৰপৰা অফিচৰজনক মাতি আনি খানাতালাছৰ সবিশেষ বিৱৰণী ল'লে। ঘৰত একো বস্তুকেই পোৱা নাই কেইখন মান আপানী দা আৰু আপানী বিমানে গাওঁত পেলাই যোৱা লিফ্‌লেটৰ বাহিৰে। মানুহজন কিছুদিন আই এন-এৰ বাহিনীৰ লগত থকাটো সঁচা কিন্তু তেওঁ কোনো ৰাজনৈতিক অপৰাধ কৰা নাই। তেওঁ পৰ্বতে পৰ্বতে চিভিমৰপৰা পজাই আহি কাৰ্জি কোনোবাকম ঘৰ পাইছেহি।

কবৌ উপত্যাকালৈ মণিপুৰীসকলৰ বহুতেই মাজে মাজে বেপাৰ কৰিবলৈ যায়। এবোঁ গৈছিল। স্বাণ্টে আই এন ব বাহিনী এটাৰ ছাত্ত পৰিল। মানহটোৰ নাম অণ্ডো সিং। তেওঁৰ কপালত এটা চন্দনৰ ফোঁটি। গা গাৰি থকা মানহ নহয় সাধাৰণ মানহ।

ফুকনৰ অনুমান হ'ল মানহটো নিৰপৰাধী। সোনকালে উভতি ব'লৈ অফিচাৰজনক উপদেশ দি ফুকন ওচি আহিল। জীৱনত প্ৰথমবাৰলৈ তেওঁৰ ধাৰণা হ'ল বিদেশী শাসকৰ বিৰুদ্ধত সন্দেহৰ ফলত প্ৰজাৰ কি দদশা হয়

এইবাৰ তেওঁ গ'ল বেডক্ৰুছ হা পতাললৈ। মৰ্গ টো হাস্পতালৰ লগ লগা। ইচ্ছাকৃত সৰু সৰু এনে হা পতাল কেইবাটাও আছে। তাৰে ভিতৰত এইটোৱেই ডাঙৰ।

দুৱাৰ মুখত তেওঁ এজনী ধনীয়া দীঘল বগী অণ্টেৰি যান ৰে ট্ৰাক পালে। মেট্ৰন গৰাকীয়ে ফুকনক ভালদৰে চিনি পায়। ৰোগী সকলৰ কাৰণে বেডক্ৰুছ মাজে মাজে আয়োজন কৰা নাচগানৰ বাবে ফুকনে শি পী গোটাই দি স্বথেণ্ট সহায় কৰি দিয়ে। সেই সল্লৈ দয়োৰে মাজত ঘনিষ্ঠতা হৈছিল।

তেওঁৰ লগত কথাপাতি ফুকনে বজিলে সকলো মৰাশ কঠিন্যাবলৈ টাকখনে নাই কমেও আৰু এবাৰ হাস্পতাললৈ অহা যোৱা কৰিব লাগিব। হিন্দু মৰাশবোৰ শ্মশানলৈ মহলিমবোৰ গোৰস্থানলৈ আৰু খ্ৰীষ্টানবোৰ চিমেট্ৰিলৈ। আজি মহলিম মৰাশ নায়েই। খ্ৰীষ্টান মৰাশবোৰ ছা ৰী খী টানৰ সংঘ এটাই ইতিমধ্যে লৈ গৈছে।

ফুকনে মেট্ৰন গৰাকীৰপৰা যিদায় লৈ উভতিব খুজিছিল ঠিক তেনেতে দেখিলে তেওঁ কিবা কৰ খজিছে। ফুকন ব'ল। মেট্ৰন গৰাকী আগবাঢ়ি আহি ক'লে যোৱা কেইদিন খবৰ মানহ মৰিছে। বাকীবোৰ ৰোগীৰ মন পৰি গৈছে। আমি এটা ভাল গানৰ বৈঠক পাতিব নোৱাৰোনে? কাইলৈ আবেলি হলে ভাল হয় নহলে বিশ্বাদতেই বহুত বেয়াৰী মৰিব। সাংঘাতিক স্বৰ্গ উন্নয়নক ঠাই। জাপানীবোৰে নম্বৰলৈকে স্বৰ্গে। আৰু জাপানীবোৰৰ দৰেই মণিপুৰৰ ছাৰিব মহ ডাঁহবোৰ। সিহঁতে আক্ৰমণ কৰিলেও বৰুৱা নাই। মাৰিছে এৰে।

দুখেৰে মাজতো মেট্ৰন গৰাকীৰ মুখত হাঁহি ফুটি ওলাল। বিষয় হাঁহি।

তুমি কাৰণ এটাই। দৰব নাই। বোধহয় নিম্নমিত চিকিৎসাও
কৰিব পৰা হোৱা নাই। ধৰ্মতীক মেটন গৰাকীয়ে সেইবাবে বিচাৰিছে
অন্য প্ৰকাৰৰ চিকিৎসা। আন কিবা এটা অীম অনন্ত শক্তিৰ স্পন্দ।

হঠাতে তেওঁৰ চম্পাৰ কথা মনত পৰিল। চম্পাই যদি গীত গায়
খুব ভাল হ'ব। কথাটো ভাবাৰ লগে লগে তেওঁৰ হৃদয় নাচি উঠিল।
তেও ক'লে এগৰাকী গায়িকা আহি মোৰ তাতে আছেহি। তেওঁ ক
আনিম নে কি? ভাল গায়িকা

আনিব। আম ক জী সীত লাগে।

সম্পূৰ্ণচিত্তে তেওঁ গাৰী হাস্পতালৰ ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল।

ফ'নে আনন্দ মনে জীপত উঠি চিখা মশান পালেগৈ ভাত গৈ
তেওঁ দেখিলে দহে টা চিতা দপ দপকৈ জ্বলিছে। ব'ষণ পৰিছে কিন্তু
জুই নম'ব পৰা নাই। কাম কৰা মানহ কেইটাই গহনাই ৰাম নাম
টোছে। সাৰ্বিক বিষয়া এজনে জুইৰ পোহৰত মৰাসকলৰ নামৰ
তালিকা প্ৰস্তুত কৰিছে। অস্থি সংগ্ৰহ কৰিবৰ বাবে বোধহয় আন
এজন টেমা কিছমান লৈ আহিছে। দৰত থকা আপোন মানহ
বেবে চাপৈ চিত্ত ত উঠা মতকসকলৰ মৰণৰ খবৰ পোৱাই ই
ওঁক একে অস্থিসহ বৰ পঠিওৱা হিচতহে তেওঁক গ'পাব
নিজৰ স্বামী আৰু পুত্ৰ কলৰ অকল মৃত্যুৰ কথা ফ'কনৰ ভাব
হ'ল ইয়াত উপস্থিত কা সকলোৱেই এতিয়া মতসকলৰ আপোন।

এই খবৰিয়া কামটোৰ জন তেওঁ সেৱা কাৰ্য।

ওঁ ভাত থাকোতেই টাকখনে ৰাকী থকা মৰা বোৰ লৈ সেইখিনি
পঢ়েহি। মৰা বোৰ মোৱা লগে লৈ বিষয়াজনে আহি সিহঁতৰ
চিনাকি লৈ। ফ'কনেও এটা এটাকৈ ম'শবোৰ চাই চাই শেষত
এটা ডেকা ল'ৰাৰ আগত বৈ গ'লগৈ ল'ৰাটো বৰ ধনীয়া। ঠিক
দুদৰ দৰে চহেৰা।

তেওঁৰ চকু সজল হৈ পৰিল। প্ৰথমবাৰৰ কাৰণে তেওঁ অনন্ত
কৰ্মে মানুহৰ চেহেৰাৰ মাজত থকা মিল আৰু মিল নহয় ভাত
কিবা এটা জন্ম জন্মান্তৰৰ জৰাজৰহস্য আছে। কিছুগৰ ল'ৰাটোৰ
ওচৰত থাকি তেওঁ লাহে লাহে নিজৰ জীপৰ ওচৰলৈ ঘূৰি আহিল।

জীপ লৈ গৈ ওপৰৰ খানা পালেগৈ। অফিচত তেওঁৰ সহ
কাৰী মণিপুৰী বিষয়াজন বহি আছে। তেওঁৰ লগত কথা পাতি গম

পালে মে পলিটিকেল এজে ট চাহাবে ফকনৰ পনৰ খবৰ লৈছিল। অলপ আগতে এটা মানহ আহি গৈছে। ফকনে বুজিলে এজে ট চাহাবে তেওৰ অধনিৰ অনপস্থিতিক অলপ বিষম চকুৰে চাইছে। সকলো ইংৰাজৰে মন যুদ্ধৰ সময়ত সন্দেহৰে ভৰি গিছে। বে ধৰ্ম ভেও খৰি লৈছে ফকনে অসামৰিক প্ৰতিবন্ধ কাম চিন্তাই দিছে। অবজ্ঞনক বজোৱা ধেকদাৰ ঠাৰি সিজোৱা।

ফকনৰ মনে মনে অভিমানে হ'ল।

কোনো দিনেই ফকনে এই চাহা বাৰক সন্তুষ্ট কৰিব নোৱাৰিলে। সামান্য হে কেবতে সিহঁতে মনহৰ আনগত্যত প্ৰেছ কৰে।

আপনি চাহাহক এবাৰ দেখা কৰা ভাল নেকি ? সহকাৰী বিষয়াজনে পৰামৰ্শ দিলে।

ফকনে পৰ মশাটো মন দি শুনিলে। সহকাৰীজনৰ উদ্দেশ্য সৰ্ব্ব। তেওঁৰ প্ৰাৰ্থনা হ'ব লগা হৈ আছে। ওপৰতলাৰ মতামত ভাল নহলে প্ৰমোশ্যন হয়তো বন্ধ হৈ যাব পাৰে। কিন্তু অজিৰ অনুপস্থিতিৰ বাবে তেওঁ কাৰো ওচৰত ব্যাখ্যা দিব আবশ্যিক নাই। যদি এজে ট নবজা তেন্তে তেওঁ যি ভাৱে ক'ব তেওঁ কোনো যেন ক'ব নাই। কি কাৰণে তেওঁ তুলিহাল এয়াৰ পট লৈ গৈছিল তাক তেওঁ এজে টৰ আগত ক'বোৱাৰে। সেই কাৰণ তেওঁৰ বহিৰে আনে বজিবলৈ টান পাব।

ওৰে নিশা সেইদিনা তেওঁ অফিচতে কটালে। বাহিৰত ধাৰাৰে স্বৰ্ষণ দিয়া বাত তেওঁ সামৰিক কেটিনত ভাত খাবলৈও যাব নোৱাৰিলে। নেৱাৰিলে বলি কলেও ভুল হ'ব যাবলৈ মন নকৰিলে। তেওঁৰ মন আপোন চিন্তাত বিভোৰ হৈ আছিল।

শেহৰি শা তেওঁ ঘৰলৈ ঘৰিল।

অডালীটোৱে ক'ি দিয়া গৰম পানীৰে গা ধই ফকনে থাকী সাজ পাৰ সলাই ধতি পাজাৱী পিন্ধি তাক চাহ কৰিবলৈ আদেশ দিলে।

অৰ্ডাৰীটোৱে আহি কলেহি মাইজীয়ে চাহ কৰিছে।

ফকনে আচৰিত হৈ সুধিলে। তেওঁৰ মাইজী ইমান সোনকালে উঠিলনে ?

ভেনেতে ফকনে বাহিৰত থকাৰ শব্দ শুনিলে।

এখন খালত এজাগ কটী এল মজাজি এদিলচা পৰম গাখীৰ

আক আহোঁতে স্থিগুৰপৰা লৈ অহা বহুৰহীয়া কল দটীৰে সৈতে চম্পা সোমাই আহিল। ইতিমধ্যে গা পা খই তেওঁ এঘোৰ নতুন পাটৰ বিহা মেখেলা পিন্ধি মৰ আচুৰি ন জোনৰ দৰে মনোহৰ হৈ আহিছিল।

থালখন থৈ তেওঁ কলে ব্ৰত ভাঙক। পৰা হুৰিচ অন্ন আনিছো কৈয়েই লাজত চম্পা বঙা চঙা পৰি গল। স্থিগুৰ টকলা পাহাৰত আপোন মনে ফৰা বড ড্ৰেপ্সন পাহাৰ দৰে তেওঁ থিয় হৈ ব ল।

ফকনে স্নেহ কালি ৰাতি ভাত খোৱা নাই এই কথা চম্পাই জানিলে কেনেকৈ? আচৰিত হৈ ফকনে সন্মিলে তুমি সববজান নে কি?

মিচিকিয়াই হ হি চম্পা নিমতে ব ল ব্যাখ্যা দিবৰ তেওঁ প্ৰয়োজন বোধ নকৰিলে। ফকনে যে চম্পাৰপৰা নিৰাপদ দ ত্বত থাকিবৰ বাবেই সীয়া পাগৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল এই কথা চম্পাৰ চকুত সাৰি যোৱা নাছিল। আক ফকনৰ স্নেহ কেটিনত খোৱা অভ্যাস বৰকৈ নই কেটিনত খোৱাৰ অথহে নিৰাহাৰ বা লঘ আহাৰ এই খবৰ দিছিল তেওঁৰ প্ৰভুভক্ত অডাীয়ে

ফকনে সন্তোষ মনে চাহ খাবলৈ লাগিল। খোৱা শেষ হ'লত চম্পাই কলে আপোনালৈ মই চাহ তিয়াই দিওগৈ। চাহ খাই অলপ কাটি হওক। দপীয়া ভাত ই যাব

চম্পা যাবলৈ ওলাইছিল। ফকন ঠাতে মেট্টন গৰাকীৰ কথা সতৰি কলে এটা অনবোধ কৰে। আশা কৰে তুমি বন্ধা কৰিবা

চম্পাৰ মথ বিব্ৰত হৈ পৰিল। কি কওক চোন

ফকনে হাস্পতাজৰ অৱস্থাৰ কথা আবেগ পূৰ্ণ স্বৰে বৰ্ণনা কৰিলে সিহঁতক আশ্বাস দিবৰ বাবে যে গানৰ বৈঠকৰ প্ৰয়োজন হৈ পৰিছে তাকো তেওঁ যত্নেৰে প্ৰতিগম্য কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে তাৰ পিছত মশানত দেখা দদুৰ চেহেৰাৰ লৰাটোৰ মৰাশটো চাই তেওঁৰ স্নেহ চক সজল হৈ উঠিছিল তাকো কলে। শেহত ইফকলৰ ৰাতি অহা অনৈতিক পৰিবেশৰ সমাতি ঘটাৰ বাবে এটা নৈতিক পৰিবেশ পঢ়াৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ ওপৰত এজাউৰি বক্তৃতা দিলে। প্ৰসঙ্গ ক্ৰমে তেওঁ ছাবৰ আপাৰ্নী ছোৱালীজনী আক মণিপুৰী ছোৱালীৰ দুৰৱস্থাৰ

প্ৰভেদৰ তাৎপৰ্যও তেওঁ চম্পাৰ আগত দাঙি ধৰিলে। এই নৈতিক অভিযান সাধক কৰিবলৈ যে চম্পাই আজি গান গোৱা প্ৰয়োজন সেই কথাৰ ওপৰত ফকনে বিশেষ জোৰ দিলে।

চম্পাৰ অন্তৰ হ'ল ফকনে কালিৰে পৰা এটা নতুন চেতনা জাঙ কৰিছে সেই চেতনা এতিয়া কোবত কোবে বাঢ়িবলৈ লৈছে। তেওঁৰ ডাল লাগিল। তেওঁৰ উৰ হ'ল ফকনৰ প্ৰেমৰ অনভূতি হঠাতে বিশাল হবলৈ আৰম্ভ কৰিছে।

সমু টটিতে তেওঁ উত্তৰ দিলে আপনি যেতিয়া কৈছে মোৰ আপত্তি কৰিবৰ থল। ই। গান প্ৰায় পাহৰিলোৱেই লেঠা হ'ল সেইটোহে। গানৰ সলনি যদি গাধৰ দৰে চিঞৰো তেন্তে সবনাশ। সেনাবোৰে শান্তিৰ সলি পাব ল'ম হাস্যৰস।

পালে পৰ। হাহি ফকনে উত্তৰ দিলে। মই তেনে খবৰ পঠিয়াই দিও। ট্ৰেন গৰাকীয়ে আহি তোমাকে আক তেওঁকে সময়ত লৈ যাবহি আৰু সময় হ'লে থৈ যাবহি। সময় আ'লি তিনি বজাত ধৰি দিওঁ কি বো। ?

ৰাম নহলে জানো ৰামায়ণ হয়? আপনি পলকা মাৰিব খজিছে কিয়?

মোৰ সময় হ'বও পাৰে এই ব'ি কালি তু'ি হাললৈ যোৱা বাবে পি টিকেজ এজে ট কে কৈ ফক ৰ। ফিলী হৈছে বলি ধৰিছে তাক জ। লে। মোৰ প্ৰমোশ্যন বন্ধ হ'লে। য়ী কোন হ'ব?

চম্পাই চাকৰি লজিক কোনো দিনেই বজি পোৱা নাছিল আৰু অজিও বজি নেপাৰে। তাপি তেওঁ দেখুৱাই কোনো আপত্তি নকৰি থো তে কলে তেনেহলে চাকৰি কৰি। কিলেই দেখোন হয় নৈতিক অভিযানলৈ মন মেলে কিয়?

চম্পাই গুচি যোৱৰ লগে লগে অডালীটোৰ হাতত মেট্টনলৈ চিঠি এখন দি ফকনে চাহ খোৱা শেষ কৰি পাঠীত পৰিল। অডালীটোৱে বাহিৰৰ পৰা দুৱাৰ বন্ধ কৰি ওলাই গ'ল। চম্পাই গৈ গিৰিয়েকক ফকনৰ নিমন্ত্ৰণৰ কথা জনালত গুণধৰে ভাত ততালিকে সন্মতি জনালে। ফকনৰ নৈতিক অভিযানৰ ধাৰণাটো তেওঁৰ বৰ ভাল লাগিল। ফকনৰ ভিতৰৰ মানুহটোৰ চিনাকিও তেওঁ পালে। সেই চিনাকিয়ে দিলে আশ্বাস। তেওঁ ফকন আৰু চম্পাৰ মাজৰ সম্পৰ্কত

এটা বিদেশী আধ্যাত্মিক প্ৰেমৰ অনভূতিৰ বাহিৰে তেতিয়া একো দেখা পোৱা নাছিল। সেই সম্ভাৱনা দেখা পাই আনন্দত তেওঁৰ হৃদয় ফৰক লৈ পলি। মনৰ আকাশৰপৰা অথনিৰ দৰ্শিত্বৰ ডাৱৰ আঁতৰি গল।

তেওঁ কলে মইতো অজি নতুনকৈ অফিচ কৰিম। কাজেই সোনকালে অহা টান হ'ব। তুমি বৰং ফকনৰ লগতে আহিবা আৰু ঘাৰা।

চম্পাই গিৰিয়েকৰ সবল স্বভাৱৰ কথা ভালকৈয়ে জানে। স্থিৰ পৰম্পৰা ডাৱৰৰ দৰে কোন মহতত তেওঁৰ অন্তৰাকাশ ডাৱৰে ঢাকি ধৰে তাক ব্ৰহ্মা বিষ্ণুৰেও নেজানে। সেইবাবে তেওঁ গিৰিয়েকক লগত নিনিয়াকৈ সংগীতৰ মেললৈ যাবলৈ নাস্তি হ'ল।

অগত্যা গুণধৰে ছুটী লৈ অহাৰ প্ৰতিশ্ৰুতি দিলে।

সেইদিনা আবেলি অষ্ট্ৰেলিয়ান মেট্ৰন শৰাকী আহি চম্পা আৰু গুণধৰক বেডকছৰ গাড়ীত লৈ গ'ল। হাস্পতালৰ দাতিতে থকা মঞ্চত গান বাজনাৰ বৈঠকৰ অয়োজন হ'ল। প্ৰথমতে কেইগৰাকী মান নাচে সদল বলে দি গ্ৰেট ফিজিছিয়ান নাও ইজ নিয়ে দি চিমপেথাইঞ্জিং জেচাচ। হি স্পিকচ টি ড্ৰপিং হাট টি চিফেৰ অ'হ হিয়েৰ দি উইচ অব জেচাচ — নামৰ ধৰ্ম গীতটি লিখি স্বৰে গালে। গীতৰ সৰো যেন এটা কৰুণা প্ৰকাশ পাইছিল এনে ল'গিল চম্পাৰ।

আটাইবোৰ বেমাৰী হ'ললৈ আহিব পৰা নাছিল। কিন্তু সৰহ ভাগেই আহিছিল কে নো আহিছিল খোৰাই কোনো আহিছিল চকুৰে মখে গুজু দি দেহাত কোনোজন আহিছিল শুকান জেও। পৰিৱৰ্তে ক্লীপ হীণ্ডৰ স্বৰ্গীয় আত্মা নিস্তেজ মথৰো লৈ নামি আহিছিল নে এই তাক চম্পাই ক'ব নোৱাৰিলে কিন্তু বিষয় চোখে বাবোৰ সৰম্পৰ্শত লাহে লাহে প্ৰফুল্লিত হৈ পৰিছিল। ইংৰাজী ভাষা জনা শ্ৰোতাৰ সংখ্যা আহিছিল অতিকম। শিখ জাতিয়ে সাম্ৰাজী কেবলী মাৰাঠী অসমীয়া নগা সৈন্যবোৰৰ প্ৰাণত তথাপি এটা সন্দৰ অনভূতি কটি উঠিছিল যেন অনাৰ্থ হ'ল চম্পাৰ।

আজ শাণীত বহা শিক্ষিত দেশী বিদেশী শ্ৰোতাসকলে ধৰ্ম গীতৰ ভালে ভালে ভাল মিজাই গীতটো নিজেও গুণগুণাই গাইছিল।

পৃথিবীখন চকুৰ আগত দেখায়েন লাগিছিল চম্পাৰ। এদাতিত বহি আছিল পঞ্চানন ফকন আৰু গুণধৰ।

চম্পাই প্ৰথমতে ফক লৈ পোন চাবনিৰে চাব পৰা নাছিল চোৰাংকৈ মাজে মাজে দি পেলাই নিজৰ কৌতূহল পৰণ কৰিছিল। ফকনে কিন্তু তেও ল একেথৰে চাই আছিল চম্পাই অনন্তৰ কিলে ধৰ্মগী টোৱে ফক ৰ হা ফৰ প্ৰে ৰ বিশাল অনন্তৰ কলিটো লাহে লাহে মকুতি কৰি দিছিল কিন্তু মাজে মাজে তেওঁ অনন্তৰ কৰিছিল ফকনৰ চকুৰে মখে ন এটা অন্তৰিক সংগ্ৰামৰ লিপি। চম্পাৰ দেহৰ আকষণ ছিন্ন কৰি ব'ল ফকনৰ মনত এখন তয়াময়া আধ্যাত্মিক ৰণ আৰম্ভ হৈছে। সেই সংগ্ৰাম সফল হ'ব লৈ দিন লাগিব। চম্পাৰ অন্তৰতো তেতিয়া এটা তদুপ সংগ্ৰাম।

গুণধৰ ৰি দোষ মখ ৰ থি চম্পাৰ অন্তত নিজৰ মৌলিক অস্তিত্বৰ সমস্যাই দেখা গিলে। ফকনক ভাল পাবা আৰু তেওঁ চম্পাৰ প জীয় ই থকা দয়োটা তেতিয়া সমাধক হৈ বিছিল। সংসাৰৰ দটিত ই পাপ কিন্তু অস্তিত্বৰ দটিত ই প্ৰয়োজন। হয়তো ই প্ৰয়োজনীয় পাপ। অতিনেও ওজি এই কথা বজা নছিল। কিন্তু আজি তেওঁৰ মত সকলোক পিচ্ছাৰ হৈ পৰিছে। গুণধৰক তেও ভাল পায় কেৱল কতব্যৰ খাটিৰত। সংসাৰৰ দটিত এইটোকেই ভাল পোৱা বোলা হয় ইমান দিনে তেও। তাতে পতিয়ন গৈ আছিল আৰু ফকনক বলেৰে তেওৰপৰা আতৰ কৰি থৈছিল। কিন্তু গুণধৰৰ লগত ই ফললৈ আহি তেওৰ এই ধাৰণা ভাগি গল। পত্নীৰ বতৰ্য্য এতিয়া বঠৰাই নহয় অন্তসাৰ শয়। গুণধৰে এই কথা আজি নহয় কাইলৈ জানিব। তেতিয়া কি হ'ব?

চম্পাই একা কব নোৱাৰে। ফকাৰ অৱশ্যে বতৰ্য্যবোধ তিয়াও প্ৰখৰ। তেওৰ দৰে ফকনে তিয়াও প্ৰয়োজনীয় পাপৰ ধাৰণা গ্ৰহণ কৰা নাই। এতিয়াও তেওৰ নৈতিকতাত সংকট উপস্থিত হোৱা নাই। তেওঁ চম্পাৰপৰা দৰে দৰে ফুৰিছে। অন্তৰৰ প্ৰেমক বিশাল সেৱাৰ অনন্তৰ পৰিণত কৰি তেও লাহে লাহে ঈশ্বৰৰ ফালে ঢাল খাইছে। নহলে বিদেহী সাবজনীন সেৱাৰ জালত অনুপ্ৰাণিত হৈ তেওঁ কিয় গ'লহেতেন মৰা সৈনিকৰ খৰি দিয়ালৈ কিয় িজকে সম্পূৰ্ণ ৰূপে মিলীন কৰি দিলেহেতেন এই আহত সৈনিকক আধ্যাত্মিক সান্ত্বনা দিয়াৰ অন্তানৰ লগত। এইবোৰ সাধ সম্ভব

কাম প্ৰেমিকৰ কাম নহয়। যি নিজৰ প্ৰেমিকাক সবস্বত্ৰ অপগ কৰিবলৈ টান পায় পৃথীক। কি দিব? এতিয়াও তেও প্ৰেমৰ বিকল্পবহিত পথত ভৰি দিব পৰা নাই। তেওঁ এতিয়াও দখন নাৱত দু। ভৰি থৈ আগ বাঢ়িছে ডৰ বাৰিষাৰ নৈত।

হঠাতে চম্পাই অনভৱ কৰিলে তেওৰ মনৰ সকলো ভয় কিহবাই নাইকিয়া কৰি পেলাইছে আৰু তেওঁ নিসংকোচ মনে ফুকনলৈ চাবলৈ সমথ হৈছে। এই নিৰ্ভীকতা দেখি গুণধৰে যেন তেওক চকুৰে তিৰস্কাৰ কৰিছে। পৃথিবীৰ আগত তেওৰ নিৰাভৱণ প্ৰেম জ্বৰ সীমা অতিক্ৰম কৰি বতিৰ ৰূপত প্ৰকাশ পাইছে। তেও ফুকনলৈ চায়ৈ ব ল।

অশপ পিছত চম্পাই এটা মীৰাৰ ভজন গালে।

শ্ৰোতাঙ্গিকলৰ অন্তৰ সেই সন্দৰ কণ্ঠস্বৰৰ স্পৰ্শত জ্বৰ পৰি গ ল। সকলোৱে নিস্তৰ্ক হৈ কেব শুিছে শুনি যেন আপোন পাহ। হৈ পৰিল। আনকি অণ্ট্ৰি যান ে ট্ৰেন গৰাকী যও নি গুচিতে চম্পাৰ মখলৈ চাই আছিল। ভিতৰৰপৰা কিবা এটা যো নিজৰা ওলাই আহি আহত সেনাসকলৰ অন্তৰৰ মলি তা আৰু চকুৰ বিষাদ ধই লৈ গ ল। তেওঁলোকে যেন এখন নতুন জগতলৈ উত্তোলিত হৈ পৰিল।

আগশাৰীত দজন আমেৰিকান আৰু দজন ইংৰাজ ভদ্ৰ লাকো বহি আছিল। তেও একে হাতেৰে ভজনৰ তালবিনাক ধৰি যাবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। চঞ্চল মাকি ভদ্ৰে একজনে মাজে মাজে নায়িকাৰ ছবি তুলিছি আৰু টেপ েকড ৰ দি ীতটো ধৰি গৈছিল। তন্ময় হৈ শুনিছিল কেৱল ফুকনে স্থলতৰ বৈঠকত গোৱা ভজনতকৈ এই ভজনটো ভাল হৈছিল। কাৰ আজিৰ গোৱাত বদ প্ৰকাশ পাইছিল অধিক গুণধৰে সেইদিনা ঘৈণীয়েকৰ গানত এটা নতুন সৌন্দৰ্য দেখা পাইছিল। গৌৰৱত তেওঁৰ বকু ফলি উঠিল।

ভজনটোৰ পিছত চম্পাই এটা বৰগীত গালে তাৰ পিছত চম সংগীতানষ্ঠানৰ অন্ত পৰিল। চম্পাই সেইদিনা সকলোৰে হৃদয় হৰণ কৰিলে। আহিবৰ সময়ত বেমাৰী সৈনিকসকলে তেওঁক বেৰি ধৰি কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰিলে। অণ্ট্ৰিগিয়ান ে ট্ৰেন গৰাকীয়ে তেওঁৰ গালত এটা চমা খাই আকৌ আহিবলৈ অনুৰোধ জনালে।

সংগীতানষ্ঠানৰ পিছত চম্পা আৰু গুণধৰ আনন্দমনে ঘৰলৈ ঘৰি আহিল।

সেই দিনা ৰাতি ফকন ঘৰলৈ ঘৰোতে বহুত বেলি হ'ল।

ঘৰ সোমোৱাৰ লগে লগে তেওঁ মন ক'পে চম্পাহঁতৰ কামত পোহৰ তেতিয়াও আছে।

কামত সোমাই সাজ পাৰ সন্মাই তেওঁ অডালীটোক বিচাৰিলে। ওচৰৰ কামত তেতিয়া সি নাক ঘো ঘো ৰাই শুই আহি ৰা টো অন্ধকাৰ ভাত পানী বন্ধাৰ কোনো চিনেই নাই। জগাৰ খজিও তেওঁ ডাক নজগালে।

মেজত বহি তেওঁ সেই দিাৰ ডাকটো চাওে। কেইখন বিজিনেচ চিঠিৰ বাহিৰে আৰু কোনো নাই। চিঠি কেইখন পঢ়ি তেওঁ দই খনৰ উত্তৰ লিখিলে আৰু পিছ দিনা ডাকত দিবৰ বাবে মেজত জাপি থলে।

ঠিক তেওঁ বাহিৰত গোৰ শব্দ হ

অপ পিছতে কামৰ পদাখন দাং খালে। চম্পাই হাহি মও সোমাই আহি কলে ভাত বাঢ়িছো আহক

তুমি শোৱা নাই? ৰাতি দেখোন দই বাজিল। ফকনে অনবোধৰ সৰত কলে।

নাই শোৱা। এখেতো বাট চাই আছে।

চম্পা ওলাই গ'ল। অলপ পিছতে ফকন গৈ পাকঘৰ ওচৰৰ খোৱা কোঠটো পালেগৈ। তাত গুণধৰ বহি আছিল। ফকনে পলম হেঁৱাৰ কাৰণ গুণধৰক বেয়া পাবলৈ হাকিলে। এই ৰাতি তেওঁ আলিবাট বন্ধা বনহাবোৰৰ কামৰ তদাৰক ক'পিব পৰা বগত ভাগি অহা ম'পিৰী মানহৰ শিবিৰলৈ গৈ সিহঁতৰ অৱস্থা পৰিদৰ্শন কৰিছিলগৈ। লেতেৰা পানী খোৱা বাবে কেইটামান মাহৰ কলেৰিক ডায়েৰীয়া আৰু বেচিলিয়েৰিক ডিচেণ্ট্ৰাইছ হৈছে সিহঁতক হাস্পতাললৈ নিয়াৰ বাৱস্থা তেওঁ ই কৰিব লগা হ'ল।

হাস্পতালত আজিও কেইবাটাও মানহ পিছে এণ্টেব্রিন আৰু পেনিছিলিন কাইলৈৰ আগত পোৱাবহি আশা নাই। আজিও তেওঁ মশানলৈ ট্ৰাক পঠিয়াব লগা হৈছিল।

গুণধৰে ফকনৰ মথলৈ চাই কলে আপোনাৰ বৰ বেছি পৰিশ্ৰম হৈছে। খোৱাৰো সময় নোহোৱা হ'ল। এইদৰে দেহা আনো থাকিব?

ফুকনে হাঁহি ভাতৰ পাতত বহু উত্তৰ দিলে আটাইবোৰ কথা ভাবিলে জানো কাম হয় ? তাতে যুদ্ধৰ কাল। চম্পাৰ মখলৈ চাই তেওঁ ক'লে তুমিও বহা।

চম্পা কিন্তু নবহিল তেওঁ দয়োৰে কাহীত ভাত বাঢ়ি দিলে। ভাৰ পিছত তেওঁ নীৰবে বৈ দয়োৰে মখৰ পিনে চাই ব'ল।

সংযোগ চাই চম্প ই সংগীতান্ঠানৰপৰা অহাৰ পিছত সেইদিন। পোৱা নিমন্ত্ৰণ এটাৰ কথা ক'লে খোৱালৰ হাস্পতাললৈ মোক নিবৰ ববে কাইটো মনহ আৰি ব'লিছে এওৰ ছটী নাই। কাজেই ই নোৱাৰে। ব'লি ক'লে। কিন্তু অষ্ট্ৰেলিয়ান মেট্ৰনজনীয়ে নিজে লৈ য'ম আৰু থৈ স্বামিহি ব'লি কথা দিছে। যাম কে কি ? এওঁ অপোনাক সধিবলৈ কৈছ

ফুকনে খিল চম্প চকুৰ মতে যোৱাৰ এটো প্ৰবল আগ্ৰহ ফুটি উঠিছে। বোধহয় অজিৰ অৰ্ঠন ফাত তেওঁ ন উঠি গৈছে। ওকলে সেই মানহজীক মই জায়ে। তেওঁৰ লগত তুমি যাব পাৰা।

বিশেষ অসবিধা তেনে একো নহয় ? গুণধৰে তেওঁৰ মখলৈ চাই প্ৰশ্ন ক'লে।

হব নেজাগদে। ফুকনে গভীৰভাৱে উত্তৰ দিলে।

গুণধৰে দাঁঠি আৰু প্ৰশ্ন নক'লে।

ভাত পানী খাই গুণধৰ পোনে পোনে নিজৰ বোঠলৈ গ'ল। ব'তি বেছি হৈছিল তাত সংগী নিষ্ঠানৰপৰা অহাৰ পিছত তেওঁ নগৰত ভৰা ঘৰ বিচাৰি গৈছিল ঘৰি আহে তেখেত পলম হৈ গ'ল তেওঁৰ ডাগৰো লাগিছিল পটীত পাৰ যোৱা মাত্ৰকে গুণধৰৰ টোপনি গ'ল।

বাহিৰত তেতিয়া য' পৰিবলৈ আঙু কৰিছিল। ফুকনে কামলৈ আৰি এডাটোক জগাই দিলে। সি খৰখ কৈ উঠি উন্নত ফুকনৰ ফালে চাই ব'ল চাই থাকোতে। সি মই হাতেৰে চকু মোহাবিবলৈ ধৰিলে ফুকনে তাক পাকঘৰলৈ স্বাবলৈ নিদেখ দিলে।

হঠাতে অডাটোৰ মৰত পৰিল পলিটিকেল এজেন্টৰ ঘৰৰপৰা দি হোৱা চিঠিখনৰ কথা। সি সেইখন দেখাজৰপৰা উজিয়াই নিশ্বাসে মেজত থৈ পাক ঘৰত ভাত খাবলৈ গুচি গ'ল।

ঘৰঘণৰ শব্দ লাহে লাহে বেছি হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিছিল।

পলিটিকেজ এজে টৰ ব্যক্তিগত সচিব ফুকনলৈ চিঠি দিছে তেওঁ
কা লৰ খানাতালাহৰ কথা আকৌ উল্লেখ কৰিছে পুনৰায় চহৰ
সংঘৰ কৰ্মীবোৰৰ ঘৰত খানাতালাহ হোৱাৰ প্ৰস্তাৱ দিয়া হৈ পৰিছে।
সামৰিক সদৰ কাৰ্যালয়ৰ সন্দেহ বোলা অঞ্চলৰপৰা কেইবাজনো
আই এন এৰ মানহ আছি ই ফলৰ কাৰোবাব ঘৰত আশ্ৰয় লৈ
অছে। ফুকনহঁত যাতে কাম আগুৱাব দৰে চিঠি লৈ নিদিয়ে তাক
এজে ট বিশেষভাৱে উনকিয়াবলৈ নিদেশ দিছে

নিদেশমতে ৰাতিপৱাৰ আগত এই খানাতালাহ সমাপন কৰি
ফুকনে ভাত পানী খাই খোৱালৰ ফালে যাব লাগিব। ভাত ৰাতি
ৰণাংগনৰ বিভিন্ন অঞ্চলত কাম কৰি থকা V ফচৰ ডলটিয়াৰ
সকল আৰু আসাম ৰাই ফালচৰ পিৱাসকলক লগ ধৰি জাপানী
সেনাৰ চলাচলৰ বিতং খবৰ সংগ্ৰহ কৰি পৰহি পৱা আনি তেওঁক
দিব লাগিব।

এই সভাৰ খবৰ যাতে কোণে ওঁ জোনে তাৰ বাবে ফুকনক
বিশেষ সতৰ্কতা অৱলম্বন কৰিব লাগিব কোৱা হৈছিল।

সেই বাবে বাহিৰত তেওঁৰ এই যাত্ৰাৰ ঘোঁৰিত উদ্ভয় হ'ব
মণিপুৰ আৰু খোৱাল দলং পৰিদৰ্শন আৰু খোৱাল আৰু ৱা জিং
বিমান অৱতৰণ কেন্দ্ৰৰ মাজৰ বাট হাৱাৰ মেৰামতিৰ বিষয়ে বিপট
তৈয়াৰ। আচল উদ্দেশ্য গোপন হৈ থাকিব।

চিঠিখন সাৱধানে দেৱাজত সমাই ফুকন কিছু সময় ততক
মাৰি বহিল। বিদেশী শাসকসকলৰ এই অকাৰণ সন্দেহ আৰু
সতৰ্কভাৱে তেওঁৰ খং উঠিল কালিৰেপৰা এক অংগো সিঙৰ
বাহিৰে আৰু কোনো আই এন এৰ মানহ পলিচে বিচাৰি পোৱা
নাই। অংগো সিঙ মানহটোৰ সকলো কথা তেওঁলোকে বিচাৰি
উলিয়াইছে। তেওঁ এজন সৰল সহজ বেপাৰীৰ বাহিৰে আন একো
নহয়। ক্ষমতা থকা হলে ফুকন অংগো সিঙ কৰিয়েই দিগেহে তন।
কিন্তু তেওঁৰ হাত ভৰি বন্ধা।

জীৱনত বিদেশী শাসকৰ ওপৰত এই বাবেই প্ৰথম তেওঁৰ প্ৰৱল
বিৰাগ উপজিল।

আকৌ পলিচৰ সাজ পাৰ পিছি তেওঁ হাবলৈ সাজু হ'ল। আজি
তেওঁ গাত এটা বেইন কোটা পেলাই ললে।

ঠিক তেনেতে চম্পা আহি নিশব্দে তেওঁৰ দূৰা মঞ্চত থিয় হ'লহি। তেওঁ গাত এখন চাদৰ মেৰিয়াই অহিছিল কিন্তু ফুকনৰ সাজ পাৰ দেখি তেওঁ অবাক হ'ল। এই বাতিখন ক'লৈ যায় ?

ফুকনে দেওজৰ বাচিষ্টি ন উলিয়াই চম্পাৰ হাতত দি ক'লে
পঢ়ি চোৱা পঢ়ি চালে বজি পাবা অকলে বৈ তেওঁ তললৈ মৰকৈ
থাকি ভোৰ ভেঁটে গোলাপীৰো এটা গীমা আছে।

চম্পাই চিঠিখন পঢ়ি পৰ ফুকনক ওভোতাইিলে। ফুকনে
সেইখন জেপত সমৱাই ক'লে ইহতৰ মন্ধত প্ৰায় জয় হৈছে।
তথাপি আই এ এব ভয় যোৱা আই। ডা তীয় মানহৰ ওপৰত
ইহে কেনো দিনেই পণ আস্থা স্থাপন কৰি নোৱাৰিব

চম্পা আহিছিল ফুকনৰ লগত মনৰ কথা পাতিবৈ চাকৰিৰ
কট আৰু িদেশীৰ অবিচাৰৰ ক। পাতিবলৈ তে প্ৰস্তুত নাছিল।

তেওঁ নিজৰ মকতেতিয়া সঠিক ভাৱে বজি পাইছিল। আজি
হাম্পতাল মঞ্চত বি। কে ত তেও অনভৱ হৈছিল তেওঁ ফুকনক
স্পৰ্শ কৰি ভল পায় এই ক। ক তেও আজি কলৈ আছিল।

কিন্তু সকলো ওট পাজট হৈ গ'ল। ফুকন ওৰে বাতি বাহিৰত
থাকিব

কৈ খাটিলে দেহা কে। চম্পাই ক'লে। ৰাজনীতি
আৰু প্ৰশাসনত তেওঁ বিন্দু মাত্ৰও স্পৰ্শ নাছিল তেতিয়া। তেওৰ
একমাত্ৰ আকংক্ষাৰ বস্তু আছিল ফুকন।

ফুকনেও দেখিলে চম্পাৰ দটিয়ে শ্বেওক অৱেষণ ক'ছে।
তেও চকুৰে মখে প্ৰেমৰ নিভ জ্যোতি ফুটি উঠিছে। তেও যেন
কৈছে মই আ। ক ভাল পাও। তেও কামত চম্পাৰ বিশেষ
আগ্ৰহ নাই আগ্ৰহ আছে তেওত।

ফুকনৰো মন কিবা হৈ গ'ল। সংসাৰখনৰ কথা পাহৰি গৈ
তেও সধি চম্পা তুমি মোক ভাল পোৱা ?

তেও অনভৱ হ'ল তেওঁৰ যেন নিজ ওপত নিয়ন্ত্ৰণ নোহোৱা
হৈছে িজেকৰ নোৱাৰাকৈয়ে তেও নিজৰ সম্পত্তি তিৰোতা
সন্তান চাকৰি সকলোৰে ওচৰৰ পৰা ক্ৰমাৎ দূৰলৈ জাতিৰি গৈছে।
তেও সকলো নৈতিক আডৰ হৰৰ বাঘৰ ছালৰ দৰ সজকি পৰিব
খজিছে।

বাহিৰত অৰ্ডালীটোৰ খোজৰ শব্দ হ'ল। ফকনে ক'লে আজি আক কথা পতা নহ'ব চম্পা আজি মোৰ কাম আছে। অলপ ৰৈ তেওঁ কলে মোক ভাৰি বজৈ সময় দিয়া। ভূমিতো কাইলৈ খোবাললৈ যাবা। তাতো লগ পাম। তমিও ভাবা। এতিয়া ভালকৈ ভাৰি ব'ব সময়।

অলপ পিছতে ফকনও এই ওচৰি গ'ল।

পিছ দিনা ফকন দিন হ'বজাৰ পিছতহে ঘৰলৈ ঘৰিল। দহ ব'ৰজন মান সংঘৰ মানহ' য'বত খানাতালাচ কৰিও তেওঁলোকে একো দোষণীয় বস্তু নেপালে। খানাতালাচৰ ফলত চহৰৰ মানহ'বোৰৰ ব্ৰিটিশ চ কাৰৰ ওপৰত অসন্তোষহে বাঢ়িল মাত্ৰ। নিষ্ফল খানাতালাহৰ এডৰা মান বিটৰি খোতে তেওঁৰ দহ বাজি গ'ল।

হেৰ ওপৰত তেওঁ যোৱা অত্যাচাৰ কৰিছে দেহৰ প্ৰতিটো গাতিতে তেতিয়া এটা টন টননি। চাকৰিৰ ওপৰত তেওঁৰ আজি তৃষ্ণা জগিছিল।

গাপা নোখোৱাকৈ ওঁচিখা চিনাত পৰি টোপনি গ'ল। যেতিয়া সাৰ পাইছে তেতিয়া দেখিছে যে ঘড়ীত প্ৰায় দহ বাজোঁ। জা। তেওঁ উঠিল। ৰিকৈ গাধালে তাৰ পিছত কামতে ভাঙ খাই সাজ পাৰ কৰি বোৰলৈ যাবলৈ সাজু হ'ল। কামৰ ভিতৰতে তেওঁ এইবোৰ কাম সমাপন কৰিছিল বাহিৰলৈ ওলাবলৈ সময় পোৱা নাছিল।

অলপপৰৰ পিছত কাপোৰ কানি বাকচ ফাক টিফিন কেৰিয়াৰ সকলো বান্ধি তেওঁ অৰ্ডালীটোৰ হতুৱাই জীপৰ ভিতৰলৈ নিয়ালে। ইমান পৰে তেওঁ চম্পাৰ খবৰ লোৱা নাছিল। এইবাৰ বাহিৰলৈ গৈ তেওঁ দেখিলে চৰাঘৰত চম্পাই সাজ পাৰ কৰি ওলাই আছে। গাত এষোৰ সন্দৰ বিহা মেলা। ভিত্তি এষোৰ প্ৰীনিকেতনী চেঙেল। মঞ্চখন প্ৰসাধনত মিহি বঙা হৈ পৰিছে। খোপাত এপাহ গোলাপ ফুল।

ফকন আহি তেওঁৰ সমখৰ এখন চকীত বহিল।

মেট্ৰনজনী দহ মিনিটমানৰ ভিতৰতে পাবহি। চম্পাই ক'লে।

তেনেহলে আজি একেলগে যাব পাৰিম। ফকনে ক'লে।

আপনি সংগীতানুষ্ঠানত থাকিব নহয়? চম্পাই হাঁহি সুখিলে।

ফুকনে কি উত্তৰ দিব একো ভাবি নেপালে। প্রকৃততে সেইদিনা তেওঁৰ হাতত এক মিনিটো সময় নছিল। তেওঁ বাংজিঙলৈ গৈছে খোঁবাললৈ ঘৰি আহিব। গতিকে সংগীতানুষ্ঠানত থকা মানে কতব্যৰ অৱহেলা। কিন্তু চম্পাৰ অনবোধত এটা এবাৰ নোৱাৰা আকষণ আহিল। সেই আকষণ এবাই চলা তেওঁৰ পক্ষে অসম্ভৱ যেন লাগিল। তেওঁ একো নেমাতিলে। বেবল মনে মনে ভাবিলে কেনেকৈ সময় উলিওৱা যায়।

চম্পাই কিন্তু প টভাৱে বজিব পাৰিছিল ফুকন নহাকৈ নোৱাৰে। তেওঁৰ উপস্থিতিৰ অবিহনে চম্পা গা গোৱাৰ কোনো অথ নেথাকিব সেই কথা ফুকনে ভালদৰে উপলব্ধি কৰিছিল বলি চম্পাৰ ধাৰণা হ'ল।

তেওঁলোকে কিছু সময় গানৰ কথা পাতিলে। চম্পাই আজি এটা নতুন ভঞ্জন গোৱাৰ কথা ভাবিছিল। তাৰ পিছত দয়ো দয়াকো লগ পাই কিমান আনন্দ পাইছে তাৰ কথা ওলাল।

মেট্ৰন গৰাকী আহিলত চম্পাই উঠি গৈ কেঁঠাৰপৰা হাৰমনিয়ামটো উলিয়াই আনিলেগৈ। অডাণীটোৱে সেইটো নিৰেড ক্ৰছৰ গাড়ীখনত তলি দিলে গৈ কিছুপৰৰ মৰত বেড ক্ৰছৰ গাড়ীখন চলিবলৈ ধৰিলে। ভিতৰত বহি চম্পাই ফুকনলৈ চাই হ'লখন জোকাৰি গ'ল।

অডাণীটোক মতি ফুকনে ঘৰৰ দিহ পোহা দি জীপখন চলাই অলপ চিহতে থোবা অভিমখে যাত্ৰা কৰিলে।

ফুকনে ইফ'ৰপৰা তুলি ল'ব দলঙলৈকে জোৰেৰে জীপ চলাইছিল। কাঠৰ দলংখন পাই তেওঁ জীপ বন্ধাই সেইখন চালে। দলংখন মজবুত হৈ আছে। এই বাৰিষা কালটো যেনে তেনে যায়। তাত খন্তেকপৰ বৈ তেওঁ তাত পহৰা দি থকা সেনা কেইটাৰ লগত যুদ্ধৰ কথা পতি। সিহঁতে কলে সেইফালে ওলীয়াওলীৰ উমঘামেই নাই গোটেইখন নিজম। সেই অঞ্চলত জাপানী চৰীয়া নেদেখা প্ৰায় প'চ মাহ মান হ'ল।

ফুকনে বুজিলে ছেনাম বপাংগনত জাপানী সেনাৰ অগ্ৰগতিতো হোৱাই নাই যুদ্ধৰ কোবো পৰিছে আহিছে।

তেওঁ মনৰ আনন্দত আকৌ জীপ চলালে। কিছ'পৰৰ মৰত গৈ তেওঁ খোঁবালনদীৰ কাষ পালেগৈ। ঠিক তেনেতে এজাক বৰষণ আহিল। পাতল বৰষুণ। তালৈ ক্ৰফ্ৰেগ নকৰি তেওঁ দলংখন

পৰীক্ষা কৰিবলৈ জীপৰ পৰা নামি গ'ল। তেওঁ দলংখন ভাল দৰে পৰীক্ষা কৰিলে। দলংখন বিপজ্জনক অৱস্থাত আছে।

আক এজাক ডাঙৰ ব যণ আহি সেই পানীৰ সোত বাঢ়িব আৰু নৈৰ মাজৰ খটা দটা উটুৱাই লৈ যাব। কথাটো ইঞ্জিনিয়াৰসকলে বোধহয় মন কৰা নাই। নৈখন হল। ফেনে ফোটোকাৰে বাঢ়ি আহিছে।

দলংৰখীয়া সেনা দটাই দলঙৰ ওপৰেদি অহ যোৱা কৰি পহৰা দিছিল। সিহঁতক মাতি ফুকনে দলং চাবলৈ কোনোবা আহিছিল নে নাই সোধিলে।

কোনো নাই অহা।

তেও লৰা বৈকে এখ কাকত উলিয়াই ই ফুলৰ পলিটিবেল এজে টলৈ এটা নোট লিখি পহৰা দিয়া সেনা শিবিৰৰ নামকক মতাই অনাই তেওঁৰ হাতত দিলে চৰকাৰী গাড়ী অহিলে ৰখাই পঠাই দিবলৈ। প টন ব্ৰিজৰ আৱশ্যক হ'ব পাৰে আজিৰ ভিতৰতে। সাজ হৈ বাথাকিলে ছেনাম ৰণাংগনলৈ বস্ত্ৰৰ যোগান বন্ধ হৈ যাব।

খোঁৱালৰপৰা ৱাংজিং বিমান অৱতৰণ কেন্দ্ৰলৈ যোৱা বাটটো কেচা। সেই ৰাস্তাইদি জীপ চলাই যাওঁতে ফুকনৰ চকুত পৰিল ডাঙৰ ডাঙৰ গাতবোৰ। মাজে মাজে লেকেতীয়া বোকা। বাটত দই এখন ট্ৰাক লাগি ধৰাও তেওঁৰ চকুত পৰিল বিমান অৱতৰণ কেন্দ্ৰ পাই তেওঁ দেখিলে দদিন ধৰি তাত বিমান নমা নাই। কেৱল আলিবাটৰ কাৰণেই। সেই বাটটো মে।মতি কৰিবৰ বাবে সোন কালে বনৰা নলগালে বিমান অৱতৰণ কেন্দ্ৰটো ব্যৱহাৰ কৰা সম্ভৱ নহ'ব।

কিছুপৰৰ পিছত তেওঁ ৌবা ৰ পলিচ চকীলৈ উভতি আহিল। তাত এটা দীঘলীয়া ৰিপ ট িখি তেওঁ সোনকালে পলিটিকেল এজে টলৈ পঠিয়াবৰ বাবে স্থানীয় এছ আইজনক ডাৰ দিলে।

বাহিৰত ভেটিয়া ব যণ পৰি আহিল। ৰাতিলৈ হ'ব লগা বিপত্তাৰ সন্মিলনখন গোপনে নগৰৰ পৰা দূৰৈৰ ফৰেষ্ট আই ৰিত বন্দবস্ত হৈছিল। তেওঁ ফুকনৰ ৰাতি থকাৰো দিহা কৰা হৈছিল।

নগৰৰ প্ৰতিৰক্ষাৰ খা ৰবুৰ লৈ ফুকন এইবাৰ খোঁৱাল হা প ভাজলৈ গ'ল চম্পাৰ গান শুনিবৰ বাবে। শ্ৰোতাৰ মাজত গৈ ৰহাৰ

লগে লগে মঞ্চত বহি থকা চম্পাই মিচিকিয়াই হাঁহিলে। ফুকনে বুজি পালে চম্পাই তেওৰ বাবে বাট চাই আহিল।

অনষ্ঠান সেইদিনা পল কৈ আৰম্ভ হৈছিল কিবা এটা টান ৰোগত আক্ৰান্ত ৰোগী এঘ টোপানৰ আগতে চকুৱাৰ বাবে। সেই গভিকে আকৌ এবাৰ চম্পাৰ গান শুনিব সৌভাগ্য ফুকনৰ ঘটিিল।

সেই দিনা চম্পাৰ গানত দৰদ আগতকৈও বেছিকৈ প্ৰকাশ পাইছিল।

সজিয়া বেলিকা অনষ্ঠান ভাগিল। মেটন গৰাকীয়ে বেডৰুমৰ ভানখন অনাই যাবলৈ সাজু হৈছিল। চম্পাই ফুকনৰ সৈতে একা শৰীয়াকৈ কথা পাতিছিল। ফুকনক অকলে লগ পাবৰ সযোগ যে আজিও নহ'ব এই কথা ভাবি তেওঁ অসহ্য হৈছিল। তেওঁৰ চকুৰে মথৈ তেতিয়া লগ পোৱাৰ বাসাই প্ৰবল হৈ প্ৰকাশ পাইছিল।

ফুকনে চম্পাক আগতে কেতিয়াও ইমান চঞ্চল হোৱা দেখা নাছিল। তেওঁ ধৈৰ্য ধৰি তেওঁক সংযত হ'বলৈ উপদেশ দিলে। ধৈৰ্যৰ যদি কেতিয়াবা যোজন অলি তেন্তে এই সময়তই যোজন। প্ৰেমৰ সোতত তেতিয়া বাহ দিয়াৰ সময় হৈছিল।

গাড়ীত উঠি চম্পাহঁত গুচি যোৱাৰ পিছত ফুকন ৰাওনা হ'ল স্বাৰ্থীয় পিচকোঠৈ। তেওঁৰ মনত তেতিয়া অস্থিৰতা। প্ৰেমৰ পশত তেওঁৰ প্ৰচলিত কাম নৈতিকতাৰ ধাপাতে খেঁ মেলি লাগি গৈছিল। ইতিমধ্যে পলিটিকেন্স এজেন্টি তেওঁৰ কামত শিলিতা আহিছে বুলি ভাবিছেই আসন্ন পদোন্নতিৰ বাবে খাপ পিতি থকা মানহৰ বাবে ওপৰৰাল। এই ধাৰণা ক্ষতিকাবক। এতিয়া যদি তেওঁৰ প্ৰেমৰ কথা সদৰি হৈ যায় তেন্তে নৈতিক স্থলনৰ দোষত তেওঁৰ পদোন্নতি বন্ধ হৈয়ো য'ব পাৰে। তদপৰি এই প্ৰেমত যদি তেওঁ উঠি যায় তেন্তে সমাজত তেওঁৰ মহাদাই কমি যাব। তেওঁ হ'ব দখন সংসা। ভাৱ কাৰণ তদপৰি প্ৰচলিত সমাজত তেওঁ মথ উলিয়াব নোৱাৰিব। মাকনৰ প্ৰেমত বাধা দিবলৈ তেওঁৰ নৈতিক অধিকাৰ তেতিয়া নাথাকিব।

লগে লগে তেওঁৰ এটা বিপৰীত চেতনাও হ'ল। প্ৰেমই যদি সকলো তেন্তে পদোন্নতি মহাদা সংসাৰ আৰু মাকনৰ অমতে ভাইব ৰিয়া পতাৰ অৰ্থই বা কি? পুৰণি মল্যৰোৰ বন্ধা কৰিবলৈ তেওঁ

যিবোৰ কাম কৰিব লাগিব সেইবোৰ কাম জানো প্ৰকৃতপক্ষে নৈতিক ? সংসাৰ মযাদা ঘটকালিব বিয়া দোহতি এই । বন্ধা কৰিবলৈ তেওঁ নিজৰ হৃদয় আৰু প্ৰেম অকাতৰে বিসৰ্জন দিব নেকি ?

বহুদিনপৰৰ ওচৰত কবৰ দিয়া জাপানী সেনাটোৰ দশা তেওঁৰ মনলৈ আহিল তা বাকী থাকিল কি ? মাথোঁ সেই ছেৰু নীজীৰ প্ৰেম প্ৰেমেই একমাত্ৰ স্থায়ী বস্তু প্ৰেই কামৰ নৈতিকতা নিৰূপণ কৰা উচিত ।

হঠাতে তেওঁৰ অন্তৰত হ'ল তেওঁৰ প্ৰেম দবল । সেইবাবে তেওঁ তাক কামৰ নৈতিকতাৰ আধাৰ চিহ্ন বপাই ল'বলৈ । প্ৰকৃতপক্ষে তেওঁৰ বৰ্তমান নৈতিকতাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ আধাৰ পৃথিৱী যেনেই আছে তেওঁ ই বখাৰ ইচ্ছা । এই ইচ্ছা নৈতিকতাৰ প্ৰকৃত আধাৰ নহয় বুলি তেওঁৰ ধাৰা হ'ল । প্ৰাৰ্থনাৰ প্ৰয়োজন ই পূৰণ কৰে ।

পলিচ কোৰ্ট পাই ফকনে ১ ফুট মানহবোৰ আৰু বিৰা বোৰ খবৰ কিলৈ । পলিচ কোৰ্টৰ ডেকা এছ আইজনে তেওঁক হাবি দাতিৰ ফৰেট ডাক বঙালৈ লৈ গ'ল । তাত ছেল লাইট লগাই কেইজনমান নগা আৰু ম'পি মা হৰহি আছিল ফুকনে তেওঁলোকৰ লগত ভালৈ । সময় কথা পাত ভিত্তিৰ অঞ্চলত থকা জাপানী সেনাৰ অৱস্থিতিৰ আৰু চলাচলৰ বিতং খবৰ লৈ সেই খবৰবোৰ তেওঁ টুকিলে ডাৰে বিশ্লেষণ কৰি চাই দেখিলে জাপানী সেনা উন্নত মনোবল । সিহঁতৰ মনোবল ইমান টুটি অহিছে যে কিছিনিৰ ভিত্তিত সিহঁত উত্তীৰ্ণ নগাইছে । ইতিমধ্যে কহিমালৈ যোৱা জাপানী ডিভিজনটো উলটি গৈছেই ।

বিপ্লৱাসকলৰ সন্মিলন ১৭ জুলাই হৈছিল । তালৈ সামৰিক বিষয়াও আহিছিল । অসামৰিক প্ৰতিৰূদ্ধাৰ বিষয়ে বিতং আলোচনা কৰোঁতে কৰোঁতে ৰাতি ভালেমান হ'ল । ১ ফুট আৰু আসাম ৰাই ফালচৰ মানহবোৰৰ লগত সৰু সৰু সশস্ত্ৰ পলিচৰ দল পঠিয়াই পোপনে পবন্তৰ ওপৰৰ চকীবোৰ সৰল কৰিবলৈ সামৰিক বিষয়াই পৰামৰ্শ দিলে । সেই সন্মতিতে তাৰ সিদ্ধান্তও লোৱা হ'ল । কাৰণ চতুৰ্দশ জাৰ্মিৰ সেনাপতিসকলে খবালিৰ লগে লগে জাপানী সেনাৰ ওপৰত আক্ৰমণ কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত লৈছে ।

ফুকনে এতিয়া ভা কৈ ধৰিব পাৰিলে আই এ এ বিভীষিকাটো
এ কবাৰে অম ক সেইটে পি টি বজ এঙে টৰ বা সেনা
পতিবোৰৰ ঘোলা মগজৰ সৃষ্টি

ে 'ব থা া ঠাই টিক হৈছিল ফৰে ট ড ক বঙলাতে। ডাক
বঙলাটো ক এয়ে টা খী থাকে কিন্তু সেই া
খাী কৰি বখ হৈছিল জীপ ডীখন তেওঁ চকীদৰৰ হতুৱাই
বন্তুবো তাত মালে। গোটেখোৱা মানহবোৰ দিহা হি ডাগিলত
তে চিনা ন পৰি চকীদা ক ওচ টৈ ম িে খ ব লৈ জাবি
পাি ে ওৰ ৰাতিৰ ভাত চি চকে ঠৰ । দি য বহি

ডাক বঙ টে ত বি তেই শাস্তি অনভৱ ক িে ৰা ত এটা
হকি ল ন মজি। কে। টেখন চি থ ি লৈ
তেও দৱাৰ ৰন্ধ ক দি তাে ী য দি ে চি চাই ব ে
।। ত হ ত া ি কে হ সৃষ্টি কৰিছিল
প্ৰৱি কৃত য া ক াই া ত কিনি ী য়

ঋষচ বহু ীয়া ফুকনে জীৱ ত কোে। দিনই এ ন জি ন ঠ ইত
। স ক াছিল ে যাতবো তল ি টৈ ছি

সেই ে পি াবোতে ে কেতিয়া টো নি ক ই
োৱাি ে। চকীদাৰটো ি ঞ্জ শুনিহে শেষত তেও টোপনি
ডাগি

দৱা খ খি তেও ে চীদা টোৱে ভাত লৈ আহি
ে াঠা ত ভাত থৈ য ওতে চকী ৰে কৈ ি টো কে ঠাত
থাৰি লৈ ে ইগৰা ীমান া হ আহিব

ফুকনে তাৰ ক লৈ বিমোষ ব ণ দিলে। ভাতপানী খাই তেওঁ
সাজ স শুবলৈ কা ক লৈ

ঠিক ে তে াহি ত াড়ী বোৱ ৰ শব্দ শুনি তেও ওলাই গ ল।
বেইঙ ীমান াইকী মা হ ন ি অছিল

এ মিহে চম্প ৰ মাতটো বঙ। টাৰ বাৰাঙাত প ট হৈ প্ৰকাশ
পালে।

মি আজি য গৈ োৱািলো। খৌবাল নৈৰ দলং ড ািল।
বহুত চে টা কৰি গাড়ী পাৰ কৰিব নোৱাৰিলো। চম্পাৰ মখখন

এই ৱৰতেওঁৰ সমখত জিলিকি উঠিল। কাইলৈৰ আগতে পটু
দলং হৈ উঠা টান

ড্ৰাইভাৰ আৰু চকীদাৰে বিচ কিছুমা আনি টো কোঠাত
সাই দিলেহি অট্টলিয়ন টেটু বাকীয়ে মম বাতি জ্বলাই
ভিত কোো কম হ ক ফুকো দেখিলে চম্পাৰ
বহিও নহ আৰু চাৰি গাকী। কাটো সৰু। খাট এখ।
চকীদাৰো মাতি তেওঁ নিজৰ বম টখন সিটো কেঠালৈ নিয়ালে।

ট্ট ১ীয়ে পবতে এ বি ১ীন হোৱা নাছি
ফুক দয়া তেও লাগৈ খট দখ ত বিচাপি দিলে। খন
বি ১মাশিত পাব লগা হল পিৰা সিলিাৰ মনহ বহিবৰ
১ে অনাপি ১া ১ে ৰঙো তাতে আছি।

বিনাই তা ১ি হুি ১ে অট্টি মেটু গাকী ১া ১ি
খকা মানহ ১ে ও অকলই ১ি ১ে চম্পাহতে ১কী দ ত
কো ১ে কম শু ১া ১ে জু হ ১ো ১ি ফু ১ে জিৰ
বিচনা এ ১ি দি জী ত জু কা ম ১ি শু লৈ ও ১ল চকেই
গ কী ১ে এই ১া ১ী অছি

ফু নে জি চি ১া অ প কাপো এ ১া গাক অক জিৰ
গৰম কোট আদি যিহকে পয় তাকে আ ১ি জীপ আগ ছীট বিচনা
পা ১ি ১ে দয়া ফ ১ত ক ১ি টি শুবৈ ১ো জা ক ১ে

ফুক ১ে মন কিলে ত ১ি ১খ ত বা ১ীকজী ১নহে
শুবলৈ মন নকৰা দেখি চম্প ই নিজে তাত শুবলৈ আহিল।

খ শুক ১িহতে ফৰে ট জি ডাক ও ১া ১ি ভিত ১ন জিন
হৈ গ ফুক ১ে কু ১ি মচি কেনো ১কম জীপ আ ছীট ১ে।
জীৱনত এনেকৈ শোৱা এয়ে ১্ৰ ম। জী ১া অ প দূৰত চী দ ১ৰ
ঘৰ তাতে ১ে ড ক্ৰছৰ গাড়ীখন ড্ৰাইভা টোৱে কিছু ১ জুই
ফুৰাই আন কেইটামান ১া ১লগত কথা পাতি আছি চকীদাৰটো
টাংখল নগা জ ১ল ওচৰত বহি ১িহতে হ ১ি ১ি কিল ১ি মাৰি
১ খাইছিল। মাজে মাজে মাইকী মানুহৰ মাত আহি তেওঁ কা ত
পৰিছিলহি সাধ ১ণ মানহোৰক ১ৰ ১খী যেন অ ১মান হল
ফুকনৰ।

শুৱাহাটীত থাকি থাকি ফুকনে নিৰ্জন গাৰ জীৱন কিমান ১ল
আক মখৰ তাক উপলব্ধি কৰিবলৈ সুযোগ পোৱা নাছিল। বেজতলা

আৰু ছিপাঝাৰৰ মাটি চাবলৈ স্বাৰ্ভ ত ডেকা জমিদাৰৰ ৰূপ ধৰি তেওঁ আখিয়াৰ খেতিয়কৰ তালৈ গৈছিল কিন্তু কোনো দিনে তাত ৰাতি থকা নাছিল চিকাৰ কৰিবলৈ দীপৰ বিজ চান্দকুচি বিজলৈ স্বাওতেও গৱ ত সো ৰ ব লগা হৈছি কিন্তু সেইবো আছিল চখৰ ভ্ৰমণ আজি সেই বাবে তেওঁ এটা সুকীয়া অভিজ্ঞতা হল।

বহুত স য়লৈকে তেওঁৰ টোপনি ধৰা নছিল। বিশাল বগ সংকুচিত কৰি শোৱাটোও তেওঁৰ পক্ষে কষ্টকৰ হৈছিল। কিন্তু মাইকী ম হখি ৰ বাবে আত্মত্যা কি তেও নেমে আনন্দ পাইছিল। ি ৮ ৰ কষ্টত তেওঁৰ দেহ অ ধা মৰা হৈ গৈছিল গতিকে বেছি সময় উজা ৰে থকাও তে ৰ প ক্ষ টান হল

বহুত সময় ম ত তেও সাৰ পাশে। সো ভি টো জিন জিনাই মি যোৱা যেন হৈছ অতি সাৱধানে ভৰিটো মে দিনাৰ লগে লগে তেও ভৰি ট যেন তিতিছে ল হে ল হে উষ্টি বহি তেও ৰাহি লৈ এবাৰ চালে।

বাহিৰত ধা ৰাৰে বৰষ পৰিছ। তেওঁৰ ডিঙিত বিষ উষ্টি হৈছে ড ৰ জি জি ন া ত েও েও ৰ শু মৈ সাহ নকলৈ কপালত এটা শুক কৰ বি অনভৱ কৰি তেও কপালত হাত দিলে

হঠাতে তেওঁ চম্পা শোৱা ৰ টো চালে। তাত তেতিয়াও হাৰিকেন নখনটো জ্বলি আছে। চকীদা ৰ ঘৰটোত তেতিয়া হাি বিন্দাি এই সকলো শুই পিছে ব ম ৰ মাজে মাজে প্ৰকাশ মে ৰ গজ। আকাশত চমৎকাৰ ি জুলী এবাৰ বিজীৰ পোহ ত তেও ে ি ৰ ডিত ত খিৰি ী ম। শব্দৰ ে ট শব্দ হৈে বত হত বোধ য় হক নোহোৱা খিৰিকীবোৰ লৰিছে

আছাৰকণি আহি তেওঁৰ গো টই দেহটো এৰ ৰ তিয়াই দিলে হ। তেওঁ অনুভৱ হল তেওঁৰ গাত জ্বৰ আছে।

আপনি ভাৰপৰা শুচি আহক শুি ছেনে। শিল পৰিছে। চম্পাৰ মাত। কোৱাৰ গে লগে শিল আহি ঘৰৰ আৰু জীপৰ ওপৰত পৰিবলৈ ধৰিলে।

ফুকনৰ গোটেই গা তিতি গ'ল। তেওঁ ডাকনি খলি আকৌ জালদৰে মাৰি কাপোৰ কানিবোৰ লৈ কমটোলৈ খোজ ললে। চাৰি হাত ব'ট মাওঁতে গা তিতি তেওঁ থক থক কৰে কপিবলৈ ধৰিলে। কপনি একেবাবে ডিতৰবপৰা আহিছিল।

চম্পা দৰাৰ খলি বৈ আছিল

ফুকন সোমোৱাৰ লগে লগে তেওঁ অভিযোগৰ সবত ক'লে অখনি পৰা মাতি আহো শু ! নাইনে ? দৰাৰ ন বন্ধ কৰি দি তও এইবাৰ আঁথে । বিকী এখন বন্ধ কৰি ব'লে চেল্টা কিলে। ওপৰে তলে ক'তো হুক নাই সেই পিৰে দি পানী বাগৰি আহি চম্পা শুই থকা চিচী ন অ'প তিলাই দিছে। অখি বেপৰা য'জিও তেওঁ সেই ন বন্ধ কৰিব । । ।

ফুকনে চিচী ন খাই তাত টা ৰি থোৱা জাল দেখিল বোধহয় কোনো । কেতি । তাত আঠৰা তৰিবৰ বাবে ব্যৱহা কৰিছিল বেখি তেওঁ এডাল নাৰিকলৰ বহী উঠাই জাটো মোটোকাই তাত এ । তি দি খিচী ন টানি ধিলে তাৰ পিছত দৰাৰ হুক ডালত টা কৈ ক্ষি জি ছীটলৈ আহিল। বিকীখনৰ আনাত শিল এটা পাৰি সশব্দে উফৰি পৰা দেখি ফুকন নিশ্চিন্ত হল

দয়োখি এইবাৰ চিনাখন বাথ কম দাতিলৈ লৈ গ'ল।

ফুকনে পনৰায় বেগ খিচী টা টেব্লিনৰ পিল খাই সহজ হৈ বিচনাত হিবৰ চেটা কিলে।

পিল খাইছে যে জ্বৰ উঠিছে নেকি ? চম্পাই চিন্তিত হৈ সধিলে।

লেৰিয়াই পালে বেখি ব'প । । । বপনি জ্বৰ উঠিছে। ফুকনে উত্তৰ দিলে।

আপনি শোৱক।

তুমি ?

মই নুশুও হ'ব ৰাতি বেছি নাই। আপনি শোৱক।

ফুকনে দীঘল দি পাঠীত পৰিল। চম্পাই গাত এজাপ কাপোৰ দি দিলে। তেওঁ অনন্তৰ কৰিলে হাত ভৰিবোৰ যেন চেচা পৰি

আহিছে। চকু মদি তেওঁ কিছুপৰ নিতাল মাৰি বল। ঋন্তুক পৰৰ পিছতে তেওঁৰ টোপনি গ'ল।

চম্পাই দিওঁ নিদিওঁকৈ তেওঁৰ কপা ত হাত দি চাই ভয় খাই গ'ল। জ্বৰ যথেষ্ট বেছি।

বহুত পৰৰ মৰত ফকনৰ টোপনি ভাগিল। দেখিলে চম্পাই তেওঁৰ ডৰি শিথানত টোপনিতৈ চলি পৰি শুই পৰিছে।

তেওঁৰ বেয়া লাগিল। তেওঁ মাতিলে চম্পা।

খত মত খাই চম্পাই উঠি বহি সধিলে গা কেনে পাইছে?

ডালেই যেন পাইছো। তুমি শুই পৰা। ৰাতি এতিয়াও ডালেমান আছে। ঘড়ী চাই ফকনে দেখিলে আঠোটা বাজিছে।

চম্পাই ফকনৰ ফালে চাই হাহি সধিলে আপনি মোৰ বাবে ইমান চিন্তা কৰিছে কেলেই?

কিয়মই ক'ব নে দাৰো আমাৰ মাজত থকা বাধাবোৰ যেন আপোনা আপনি খহি পৰিছে।

সেই নিশা দয়োৰে মাজত কোো বাধাই নাথাকিল। চম্পা ফকনৰ খ'কাষ চাপি আহিল। দৈহিক ওচৰা ওচৰিয়ে তেওঁলোকৰ মাজৰ সাংসাৰিক নৈতিক আৰু ৰীতিগত বাধা ইমান সহজে আঁতৰাই দিব পাৰিব বলি ফকনে এক মহত 'আ' লৈকে ডবা নাছিল। তাতোকৈও আচৰিত কথা সেই মহতত তেওঁৰ ভাব হ'ল দৈহিক ওচা ওচৰিৰ অহি হনে প্ৰেমৰ তৃতি নাই। এই মিলন আচম্বিত। কিন্তু ফকন তাত আচৰিত হেৰা হিচ। কামনাই তেওঁলোকক সেইদিনা হেলাৰঙে জয় ক'ছিল।

পিছ দিনা পৰা সকলোবোৰ সাৰ পোৱাৰ পিছতহে ফকনে সাৰ পাইছিল।

তেওঁ দেখিলে সাজ পাৰ পিঙ্কি চম্পা ইক্ষললৈ দাবলৈ সাজু হৈ আছে। তেওঁৰ চকুৰে মখে এটা গভীৰ তৃপ্তিৰ চিন চকু কেইটাত এটা স্নিখতাৰ পোহ।

ফকনৰ মূৰটো তেতিয়াও পধৰ লাগি আছিল। তেওঁ উঠি মথ হাত খই পনৰ আছি বিচনাখনত পৰিলহি। চকীদাৰটোৱে পৰম চাহ আৰু মুৰি আনি দিলেহি। তেওঁ নীৰৱে চাহ খাবলৈ ধৰিলে।

আপনি আজি স্বাৰ নহয়। চম্পাই সখিলে
যদি গা ভাল পাও। ফুকনে উত্তৰ দিলে। ইয়াৰপৰা স্বাৰৰ
মন ঘোঁৰা নাই। তুমি ঘোঁৰা নেকি ?

যাও। চম্পাই অলপ বিচলিত হৈ ক'লে। কিন্তু ভেশটোছে
স্বাৰ। মই ই ফ'লত বাট চাই থাকিম আপোনালৈ ডাবিছোঁ এওঁক
সকলো কথা কৈ দিম। তেও জনা ভাল—

ফুকন ক'ব বুলিও ক'ব নোৱাৰিলে নক'ব বুলিও ক'ব
নোৱাৰিলে। চম্পাই নিজে নিজৰ কথা ঠিক কৰি ল'ব লাগিব। এটা
বাতিতে ফুকনৰ ঘোঁৰায়েকৰ লাত আৰু চম্পাৰ গিৰিয়েকৰ লগত
সম্পৰ্ক স'নি হৈ গ'ল। এই কথা তেওলোকে আন ম'খত গম
পোৱাৰ আগতে আচল মানহ'ৰ ম'খই শুনা উচিত। এটা বাতিয়ে
এই সলনি ঘটাই দিলে।

ফুকনে চাহ খাই চ'পালৈ চ'ই ক'লে ময়ো ডাবিছোঁ এওঁলৈ চিঠি
লিখি সকলো জনাই দিম। নহলে—

ফুকনে শব্দ বিচাৰি পালে বিণামটোৰ কথা বগ'ল ক'বিলে।
তেও নিজৰ কামৰ দায়িত্ব ল'লে ম'পাতিলে তেওঁৰেই অ'লিষ্ট
হ'ব বেছি। সত্য কথা কোৱাই সকলোতকৈ কম ক্ষতিকৰ আৰু ভাল
পথ। এই কথা ঘৰত জ'ব পিছত তেওঁৰ অ'লিষ্ট প'লি সংসাৰ
নেথাকে। আন কি তেওঁৰ ককায়েক পতেক আৰু জীয়েক কাৰো
আগত তেওঁ ম'খ উলিয়াব নোৱাৰে। সম্ভৱতঃ ওপৰৰাজাসকলে ইয়াক
খলন বুলি ডা' তেওঁৰ পদোন্নতিও বন্ধ ক'ৰি দিব পাৰে।

দিলেও উপায় নাই। প'লিণাম ভোগ ক'বিলে তেওঁ ভয় ক'ৰি
থাকিলে অসততা আৰু ভ'ল'মিকহে প্ৰশ্ন দিয়া হ'ব।

এটা ক'লিষ্ট পদোন্নতি লাভ আৰু যশ বক্ষা—এইবোৰ
সকলোৰে মনত বিভিন্ন ব'কমৰ ক'না আছে। চ'পাক ভাল পোৱা
আৰু পোৱাৰ কামনাটো এহেৰে ক'নাৰ বিপৰীত। সেই বাবে
তেওঁৰ মনত আত্মদম্ব ইমান প্ৰবল হৈ পৰিছিল। কিন্তু কালি ৰাতি
এই নিৰ্জন ডাক বঙলাত আগৰ কামনাবোৰে হাৰ মানিলে। চম্পাক
লাভ ক'ৰাৰ কামনা হৈ পৰিল তেওঁৰ অৱস্থিতিৰ অস্তিত্বৰ সম্পত্তাৰ
কামনা। অনুৰাগ কেতিয়াও কাৰণহীন নহয় কিন্তু এই কাৰণ পৰম
কাৰণ আৰু সেয়ে নৈতিক। কালি ৰাতি তেওঁ যি ক'ৰিছিল

৮ : ফুলকোঁৱৰৰ পখীঘোঁৰা

ই সবোত্তম তৃতি সবাত্মক তৃতি। এৰিয়া তেওঁ এই কামৰ সকলো পৰিণাম বহন কৰিবলৈ সাজু।

সংসাৰে এতিয়া তেওঁক হেয় কৰিব নিজৰ তিৰোতা আৰু সন্তানেও তে দাৰ্হীন কামক বৰি অশ্রদ্ধা কৰিব পাৰে কিন্তু নিজৰ চকুত তে হেয় নহয় বোনে তেওঁক এই ভাল পোৱা নলে তাক তেওঁ কব নোৱাৰে কিন্তু ই ৭ দৈহিক আৰু মানক ভাল পোৱা। জীৱনত আগেয়ে তেওঁ ভাল পোৱাক ইমান বিশাল আৰু অনিবচনীয় ৰপত পোৱা নাছিল

বাৰু চ পা ইয়া পিছত আমি কি কৰা ভাল হব? ফুকনে হাঁহি সিলে তুি মনৰ কথা খলি কলে ভাল হব

চম্পাই এইমাত্ৰ ক। গুনিবৰ পাই ই ইমান পৰে বাট চাই অছিল তে। স। গাণীৰ স। ব। গু। ধৰৰ লগত ৰফা দফা কৰাটো কিমান বেদ। দায়ক হ। তাক তেওঁৰ বাহিৰে আনে অনমন কৰি নোৱাৰে কিন্তু তেওঁ গু। ধ। ক বজাব পাৰিব সেই সম্পৰ্কে তেওঁৰ বিন্দু মাত্ৰও সন্দেহ নাই নিজৰ মত অৱশ্যে এই অসাধাৰ পৰিস্থিতি গুণধৰে কেনে ভাৱে গ্ৰহণ কৰে তাক তেওঁ ক নোৱাৰে। এই মনোবেদনাৰ হাতত চম্পাই পৰাজয় বৰ কৰিব নোৱাৰে। কা। কালি যিক। তে। জা। গুনি কৰিছে সেই কাম তেওঁ অস্তিত্বৰ প্ৰয়োজন তহ কৰিছে। এতিয় প্ৰেম দাসী।

নহয় নহয় দাসী হয় তেওঁ মেৰ নিজৰা।

কিন্তু তেওঁৰ বাব আ। গু। কৈ ডাঙৰ সমস্যা হব সাদৰী। সদীক তেওঁ কেিয়া। ি। দিব নোৱাৰে। তাই তেওঁৰ দ্বিতীয় প্ৰাণ গুণধৰে যদি তা। ক। ি। ি। দিয়ে তেন্তে তেওঁ মহা মনোব ট। পা।

এইবোৰ কথা কৈ তেওঁ ফুকনৰ বেদনাৰ ভাৱ বঢ়াই তুলিব নোৱাৰে ফুকনক ও কেতিয়াও কো। বিপদ আৰু জঞ্জালৰ মাজলৈ টানি িব নোৱাৰে। হাতমধ্যে তেওঁ যথেষ্ট সমস্যাৰ সমাধান হৈছে বা হব। ফুকনে যিক। নিজে ভাবি চিন্তি কৰিব। চম্পাই যিক। ি। জে। ভা। চিন্তি কৰিব। যতীয়াভাৱে কিবা সিদ্ধান্ত কৰাৰ প্ৰয়োজন সদাহতে নাই। ভৱিষ্যতে যদি হয় তেওঁ তেতিয়াও বিবেচনা কৰি চাব।

সময় হ'লে সকলো কথা কম চপাই হাহি উত্তৰিলে
কিন্তু এটা কথা এতিয়াই কবৰ নহৈছে। কিন্তু বপা
নাই

কথ কওঁতে চপাৰ গাল খৰঙা পিল।

ফুক গাচিক লতেও লৈ চপাৰ চকুৱে মখ
এটা স্টি উল্লাস। ওও বত। চপাই কি বখজছে।
তেও বোধ হয় ভব হৈছে তেওঁক সেইটো ডাবহে
সেই কথা ফুকন ভিল চকুত প্ৰীমান হবলৈ সৰহ সময়
নেলাগিল

নকে ও মই বজি। ফুকো শুদিলে। কিন্তু মই
যিকোনো পিণা সন্মান নহৈছে।

কুজাত চম্পা অন্তৰ্ভুক্ত। ও মই ছতেও
মাক হ'লে সাদী জন্ম হেৰা আজি আঠ হৈছে
এই আঠ বছৰত তেওঁৰ এডাব হোৱা নাছিল। আজি এতিয়া
হৈছে তাক উইকটান।

অলপ হিতে ট্ৰীকী আহিলে। কৰ ওচ ওহি।
তেও ফুকন। দিয় টেচাক ড়ী অলৈকে
চ। মই চাইটে গাকীয়ে তেওঁ মডাব বজি পাল।
তেও অথপন হাহি এটা মাছি। ইহাঁহ আছিল সন্তোষ
হাঁহি

ফুকনলৈ এবাৰ চাই চপা ট্ৰীসৈতে ডেক্স গাড়ীখনৰ
গুৰিলৈ গুচি গল। অলপ পিছত গাড়ীখন গুচি যোৱাৰ শব্দ তেওঁৰ
কাত পৰিলিহি

ফুক বহুত সময় বিচনাতে বহিল তেওঁৰ গাত তেতয়াও
জৰ আছিল। ই কাৰণে অলপ হিত তেওঁ উঠি গৈ বেগৰপৰা
এটা এটেব্রিন পিল উলিয়াই খালে। তাৰ পিছত পাটীত দীঘল দি
তেওঁৰ উপস্থিতি কৰ্তব্যৰ কথা ডাবিবলৈ ধৰিলে

বহুত সময় ডাবি তেওঁ ঠিক কৰিলে ডাকবঙাতে বহি বহি
তেওঁ ঘৈণীয়েকলৈ তেওঁৰ শেষ চিঠিখন লিখিব। তেওঁক যে ফুকনে

ভাল নোপোৱা হ'ল এই কথা স'পৰ কাপে আজিয়েই জনোৱা ভাল।
চপাৰ লগত হোৱা তন স'পৰ পৰিণাম যে তেওঁৰ লগত বিচ্ছেদ
সেই কথাও স্পষ্টভাৱে ঘৈণীয়েকলৈ আজি লি'ব। বিচ্ছেদ
ৰূপ কি হয় সেই স'পকে ঘৈণীয়েকৰ মত তেওঁ বিচাৰিব। উকীলৰ
শুৰিলৈও যাৰ লাগিব ককায়েকৰ লগতো পৰামৰ্শ কৰিবলৈ
নৈতিকভাবে সোও বাধ্য।

এইবোৰ তেওঁ কৰিব।

কিন্তু দদ আৰু মাকণক তেওঁ কি ক'ব ?

পিতৃহৰ সকলো দায়িত্ব পালন কৰিলে তেওঁ সাজ। তেওঁ
স' ডিবো ৰো ভাগ কৰিব।

কিন্তু মাকণৰ িয়াখন ? যদি তেওঁ এই নতুন কামৰ বাবে
ৰায়বাহাদৰে পৰিয়ালটোক আৰু ছোৱালীজনীক হ'ণ কৰিবলৈ টান
পায় তেতিয়া ?

মাকণ ভাগ্য— শি আছে সেয়ে হ'ব। কিন্তু তেওঁৰ বিশ্বাস
ৰায়বাহাদৰ সদানন্দ ৰুৱা অবিবেচক নহয়। বাপেকৰ দোষ
জীয়েকৰ প'ত জাপি দিয়াৰ িবা ে যক্তি থাকিব পাৰে বলি
তেওঁৰ ধাৰণা নহয়।

লাহে লাহে চিঠিখনৰ কথাবোৰ তেওঁৰ চকুত পৰিষ্কাৰ হৈ গ'ল।
তেওঁৰ অন্তৰ হ'ল তেওঁ যেন জীৱনৰ এচাপৰ সমা'ত কৰি এটা
নতুন পৰা'ত কৰিছে।

এই পৰা'ত সলনিৰ প্ৰয়োজন আছিল। ই বিষয়ে তেওঁৰ বিন্দু
মাত্ৰও সন্দেহ নাই। চম্পাৰপৰা তেওঁ আতৰি আহিছিল সম্পৰ্ক
ছিঙিৰৰ বাবেই ে ঘৈণীয়েকৰ লগত এটা যজ্ঞসন্মত বজা বজিত
উপ'ত হ'ব াবে যত্ন ক'ছিল। কিন্তু এইবোৰ কৰিছিল সংসাৰৰ
প্ৰয়োজ'ত প্ৰাণৰ প্ৰয়োজনত নহয়। ফলত অন্তৰত ভণ্ডামিয়ে বাহ
হৈছিল। এই ভণ্ডামিৰপৰা তেওঁ আজি িস্তাৰ পাগে তেওঁ
মৰাখন খোল খাই গ'ল। এতিয়া তেওঁৰ জিতৰ মানহুটো বাহিৰত
ওলাই পৰিল। এই মানহুটোক ই'ন দিনে বেলেগ ৰূপত প্ৰকাশিত
কৰা হৈছিল। কোনো ৰে চ'ইছি সম্পত্তি আৰু পদ মৰাদাৰ বৰ্ণণ
চচমাৰে কোনোৰে চাইছিল বিকৃত মানবীয় দণ্ডিতভংগীৰে। তেওঁক

জাননী লোক বলি নিন্দা কৰিছিল। আজি আৰু নহে বিতৰ্ক
আৰু দৃ বীৰুণে তেওঁক চোম আচল মানহটো আজ
কাঠাড়াত

ভাৱে ই হৈছে নতু কৈ জীৱ আৰম্ভ বৰিবৰ বাবে এটা স্বপ্ন
সযোগ পাইছা —ককনে জিক নিজে ক

অলপ পৰ পিছত তেওঁ কাগজ কলম লৈ ঘেণীয়ে লৈ শেষ চিঠি
খিৰল লাগি গ কাণ েও জানে এই পৰিবেশতহে এই
চিঠিখ নিখুঁতভাৱে লিখা সম্ভৱ।

তৃতীয় খণ্ড

অধ্যাপক ববিচন্দ্রই জয়ন্তীৰ মৰে খবৰটো শুিয়েই হক
হককৈ কন্দিবো ধৰিলে অলপ ছিত তেওঁ শান্ত হল। তেওঁ
ৰোপাটীত উঠি বহিব চেষ্টা কৰিলে। কিন্তু নোৱালিলে
তেওঁ গায়েই সোঁ ভটিটোত আৰু বাওঁ হাতত বেঙেজ
ভটিটো তেওঁ লচৰ বৰিব োৱা ।

অলপ এলৈকে জয়ন্তীয়ে সদশনা ড় কমলৈ ওধনী নাছিল
ৰাপক ওজা বাদ্য জাহল সদশনাই চাই আছিল।
অধ্যাপকি েতি েই ছিটৈছিল।

। । । ত । ামে তো দিলেহি জয়ন্তীয়ে সাজ
সলাবলি ড় েঠলৈ । নৈ হা সদশ ইউতু খাই
মহত । া ত জয়ন্তীক কৈ ৰ তপতে
তপতে দেউতা ক । া জয়ন্তীয়ে ৰঙা সাজি দি
আছিল ডিঙত আছি ম । ৰ আলি ।

ে জেই তাই । া ও কঠা থিয় হলহি জয়ন্তীলৈ
চাহৰি চন্দ্রই ভয় খাই । ল ত গাত প্ৰলয়ৰ সাজ

টো — বি । যৈ জাত মাকণ মাক
আৰু বিচন্দ্র ম ড়া বেৰী ক । ৰ অলপ আতে
আচিতে মূৰ ঘটিছে

চজীয়ে যি নাছি যজি । জয়ী সাজ সলা ?
। াই ও । । া ে ৰি ববিচন্দ্রই কলে তই
যোবি জয়ন্তী কী তে হ অত কোনো । হালৈকে
হ জৰায়ো ই ৰ । । ছাগ আইতাৰ চাগৈ
মাক হ তলৈ য ?

জয়ী য দিয়া ে ববিচন্দ্রই কলে পৰহিৰে প । মই
পাি আছে । কেও মো ওচত হি সবহপৰ কথা নাপাতে ।
সকলো ে ড় লৈ ভয় নাচজীয়ো একা চেকা ।

জয়ন্তীয়ে ৱাহ ক ে অ প ও । ক । তাই চকী এখনত
বহি স ে ময়ো ঘ লৈ যা গৈ ৰি ভাবিছো দেউতা । যত

দেও নাই ত'ত দেওধী নাচ কি হ'ব দেউতা ? আইদেউৰ দেহটোৱে নাচে আত্মাটো কিন্তু অসখীয়া ।

নবাম জ্বাই অলপ আগতে দিয়াম বটী আহিতোঁক জয়ন্তীক লৈ যোৱাৰ কথা কৈছে জয়ন্তীক তেওঁ এই বছৰতে উলিয়াই দি তীখলৈ যা খজিছে । চেই ছাৱাৰ জীৱনৰ উদ্দেশ্য গ কৰে । হতৰ কতব্য নতুন সংসৰ কৰি সৃষ্টি বৃদ্ধি কৰা । ঈশ্বৰে হেনো তাৰ বাবেই ছোৱালীৰ সৃষ্টি কৰিছে । চহৰত থাকিলে তাই বিস্তৃত হ'ব পাৰে সদৰ । ৰ চাৰাৰ ভায়ে ভাল পোৱা । এই বাপেকেও ভা পোৱা নাই । তাত ধৰ্ম আৰু মোক্ষ বিস্তাৰ । এই কেৱল আছ কাম আৰু অথৰ । ঘৰত গোসাই ঘৰ এটাও নাই । এনে ঘৰত উগৰা থোকে

কাৰো শুনি ৰি দি জী হৈ হৈছিল নিষ্কৰ গাৱলীয়া ওজাজন এই সৰল সহজ ঈশ্বৰ দৰ্শন আৰু মহাপৰুষৰ দান প্ৰদৰ্শনৰ পৰা পোৱা তেওঁ ইয়া দিনে জীৱন সম্পৰ্কে চিন্তা কৰিছে কিন্তু তেওঁৰ জীৱন দৰ্শন নাই ঈশ্বৰ অস্তিত্বতো তেওঁৰ সন্দেহ নাই । স কৰে তিমা বত কিছমা অতমা বেই । ৰ সমাজ বিকাশ প্ৰদৰ্শন কৰে — শীতি আৰু কমসী দি । ধাৰণ মান তাকে পালন কৰি সমাজ উন্নতি সাধে বৰ্তমান গতে অথ আ কা দৰ্শনৰ মধ্য স স্যা ঈশ্বৰ দেহ হোৱাৰ পৰা মানহ কাৰুণ্য বিস্তাৰ হৈছে কে কৈ এক নবধৰ্ম প্ৰতিষ্ঠা কৰা যায় মোক্ষৰ ধাৰণাও লাহে ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক জিৰ ধাৰণা পৰিণত হৈছে ।

নবাম ওজাক এই বৰ্ষাক তেওঁৰ ভয় নকমি বৃদ্ধিহে পালে । তেওঁ কলে তেওঁ জয়ন্তীক ইয়াত আৰু নথয় সোনকালে লৈ যাবহি ।

সদৰ্শনাৰ আত্মানো অসী কিয় হ'ল জয়ন্তী ? সৰল কোঁতুহ ত বিচৰাই প্ৰশ্ন কৰি । তাই নেনাচে নেকি ?

নাচি কেনেকৈ ? দ জৰা ৰাতি দপৰটো কে চলে খন । ঈশ্বৰত বিশ্বাস ন লৈ দেওধনী চ শিকিব নোৱাৰে । আইদে বে কিবো যে ভাবি কৈ ! মনো থকে আহিত কাপোৰ কাৰি ভোজ ফুৰা চকা কা পতা এইবোৰ । ঘৰৰ এডাল কুটা ইফাল

সিফাল নকৰে। মাক হৈছে ছোৱালীজনী প্ৰতিপালন নকৰে বজাৰৰ বস্তু খৰাওঁতে খৰাওঁতে মথৰ তেজ কিবা হৈছে। ঘৰখনত শান্তি নাই।

তই আইদেউক এইবোৰ কৈছ নে নাই? ৰবিচন্দ্ৰই সধি

কওঁ। কিন্তু গাৱ লীয়াৰ কথাত কোনে কাণ দিয়ে? কেতিয়াবা পিছে অকলে অকলে বহি কান্দে। জয়ন্তীয়ে উত্তৰ দিলে।

জয়ন্তীয়ে ক বগৈ লাজ কৰিছে যদিও ৰবিচন্দ্ৰই তাইৰ কথা সহজে ধৰিব পাৰিলে। সদশনাৰ প্ৰেমৰ ৰোগৰ কথাৰে তাই ক ব খজিছে। ৰজিতক সেইদিনা আমিন ত্ৰুত দেখাৰেপৰা তাইৰ মন বেয়া হৈ আছে। মন্থৰে সেই কথা ধৰিব পাৰিলেও তাক সমস্যা বলি ধৰে প্ৰেমক সি এ হুৱা তিৰোতাৰ োগ বলি ডাে মাকণৰ লগত ৰজিতৰ বিয়া বন্দবস্ত হ'ব খোজা দেি তাইৰ প্ৰথমতে ঈষা হৈছিল কিন্তু এতিয়া তাই মাকণক মনে মনে আীবাদ দিছে জয়ন্তীহৰ এইবোৰ সমস্যা নাই। যৌন আকৰ্ষণ হলেও গাৱ লীয়া ছোৱালীয়ে তাক সংসা আৰু ধৰ্ম পৰা লিঙ্গাই নেচায়। সকলো বথাত সিহঁতে সীমা মানি চলে অসী ক যদি বিচাৰিব লগা হয় তেন্তে নামঘ গোসাঁই ঘৰ বা সন্মলৈ যায় কিন্তু শা কোনো জীৱন দশন আই।

তেওলোক পৰিয়ালত কৰল চিন্তাৰেই এটা জীৱন দশন আছিল তাই বৰ্তমান যগৰ আধুনিক মানহৰ ডোগৰ দশনক ৰাৱণ মধ শালাৰ দশন বলিছিল। তাই তাত বিশ্বাস কৰা নাছিল। তাই বিশ্বাস কৰিছিল ৰামৰ আদৰ্শত ৰাম আৰু সীতাক তেও আদৰ্শ গহস্থ গহস্থনী বি ডাবিছিল

বোৱাৰীক তই লগ পাইছিলিনে জয়ন্তী? ৰবিচন্দ্ৰই সধিনে

উৱা নেপাম কিয়? জয়ন্তীয়ে উত্তৰ দি আইতা সাত্ত্বিক আছিল আমাৰ আইদেউ তামসিক।

চিন্তা কথা কওঁতে জয়ন্তী গদ গদ হৈ উঠিল ৰবিচন্দ্ৰৰ চকু চলচলীয়া হৈ উঠিল। তেও কলে তাই মৰাতকৈ মই মৰা হলেই ভাল আছিল

কিয় দেউতা? আপোনাৰ আত্মসত্ত চাউল আছে তেখেতৰ নাছিল। ঈশ্বৰে নিৰ লগাকহে নিয়ে। —জয়ন্তীৰ সন্দেহবহিত

বিশ্বাস তাইৰ কথাত স্পষ্টভাৱে প্ৰকাশ পাত। এই বিশ্বাস তেওঁৰ নাই। জন্ম জীৱন আৰু মৃত্যুক তেওঁ মানহৰ জ্ঞান আৰু কমৰ অধীন কৰিব খজিছে। পৰিয়ালৰ সীমাত থাকি তেওঁ নিজকে অসমীয়া জাতিৰ দাৰ্শনিক শাসকত পৰিণত কৰিবলৈ আজীৱন চেষ্টা কৰিছে। সংঘত থাকি নতুন সমতিহতে জন শক্তিৰ সাধনা কৰিছে একে উদ্দেশ্যেৰেই। সিহঁতে গণতন্ত্ৰত বিশ্বাস কৰে তেওঁ বিশ্বাস কৰে অভিজাত তন্ত্ৰত। সিহঁতে পৰিয়াল আৰু শাসন মন্ত্ৰ কৈ গঢ়ি তাত নতুন সমতাৰ নীতিৰে অথকা কাম আৰু মন্ত্ৰৰ সাধনা কৰিব খোজে। তেওঁ অভিজাত তন্ত্ৰৰ দ্বাৰা উদ্ভাৱিত এক নীতিৰে বৰ্তমান পৰিয়াল আৰু শাসন তন্ত্ৰকে অব্যাহত ৰাখি অথকা কাম আৰু মন্ত্ৰৰ সাধনা কৰিব খোজে। আন্দোলন বা বিপ্লৱ তেওঁ ভাল নেপায় কাৰণ আন্দোলন। বিপ্লৱে জনতন্ত্ৰ আৰু সমান সবিধাৰ নামত দেশত অজ্ঞ নিৰক্ষৰৰ ৰাজত্ব প্ৰতিষ্ঠা কৰি এক নৈতিক খেলিমেলি লগাই দিয়ে। সংঘৰ অজ্ঞ ৰালকসকলেই তেওঁক পৰহি মাৰিব খজিছিল।

নবীনহতে সিহঁতক কোনো পণ্ট জীৱন দৰ্শন দিব পৰা নাই। সিহঁত কেৱল ৰাজনৈতিক কৰ্মী ৰিমলৰ অলপ মচলা আছিল যদিও তাৰ মৃত্যু সন্নিহিত নবীন বিদ্ৰোহ সমতিও আশুতোষ।

ঠিকেই মই মৰা হলেই ভাল আছিল পৰহি। তেওঁ ভাবি মই বেলেগ ধৰণ স্বহীদ হলোহেতে। জ্ঞান স্বহীদ

জয়ন্তীয়ে ৰবিচন্দ্ৰৰ বেণ্ডেজ কৰা হাত আৰু ভৰিলৈ চাই সখিলে কল কলেজবোৰ স্বৰস্বতীৰ স্থান। তাতনো মানহে বোমা ফটাই মান হ মাৰেনে?

ৰবিচন্দ্ৰই গাৱলীয়া ছোৱালীজনীৰ শুদ্ধ ভাবৰ কথা শুনি আচৰিত হ'ল। এই কথাবোৰ পালে এনে শুদ্ধ ভাব? নিশ্চয় শুদ্ধ অন্তঃকৰণৰ পৰা। মহাপুৰুষ মহাত্মাসকলে সত্য লাভৰ বাবে শুদ্ধ অন্তঃকৰণৰ আবশ্যকতাৰ কথা সেইবাবেই কয়। অৱশ্যে শুদ্ধ অন্তঃকৰণেই যথেষ্ট নহয় জ্ঞানৰো আবশ্যক। জ্ঞান নহলে মানহৰ শুদ্ধ ভাবো দৃঢ় নহয় দৃঢ় হলে জ্ঞান নিয়ন্ত্ৰিত নতুন কমৰ শক্তিও নোহোৱা হয়। স্বৰস্বতী শব্দটোৱে বিদ্যালয়লৈ এক পবিত্ৰতা আনি দিয়ে। কিন্তু আজি কালি শক্তিত লোকৰ দেৱ দেৱীত অৱিশ্বাস ল'ৰা ছোৱালীক শিক্ষা সম্পৰ্কে নতুন জ্ঞানৰ আবশ্যক।

তেওঁ কলে সিহঁতে কি ভাবি বোমা ফুটাইছিল জানবে ?
 ফুলকোঁৱৰে জিহ্মগিহ্মক তাৰিগলে লৰাবোৰ আকৌ আদোলনত
 লাগিব। আৰু বোমাৰ আঘাত দিমোৰ দৰে বক্তৃতিমান বিৰোধী
 বোৰ মৰে। তেওঁ কেনেও আদোৰ বিৰোধি বৰিবলৈ আগবাঢ়ি
 নাহিব যত যক্তি নাই তাত ডাক বাই। বাই
 ইহঁতৰ উদ্দেশ্য অৰ্থাৎ বেই কৰিব
 যিকোনো উদ্যোগেই সিহঁতে যোজে

জয়ন্তীয়ে তেওঁক চোৱা শুনি গালে আৰু বি
 আধা নবজিহ্মে ইহঁতৰ সিঁচি সিঁচি যোৱা উদ্দেশ্য
 সাধনৰ বাহিৰে।
 বিশ্বাসী যুগীয়ে ক
 প্ৰাধান্য দিয়া নাই।

জয়ন্তীয়ে সিহঁতক
 ঈশ্বৰে বচালে

আজি তিনিদিন হ'ল এই প্ৰশ্ন তেওঁক আন কি মৌয়ে ওকৰা
 নাই তেওঁ ডাক্তৰৰ সিঁচি সিঁচি তেওঁ পৰাদৰে দৰে
 ফুৰিছে তেওঁৰ ঠাই বৰণ কৰি নচজীয়ে। চজীয়ে দৰুস্ত
 কৰি দিছে জোৱাৰোকে ডাক্তৰ ডাক্তৰ মজা। তেওঁ উদ্দেশ্য
 বেদবাক্য। নাচজনীয়ে তেওঁক মানহৰপৰা আতাই বৰিব
 যোজে। যন্ত্ৰৰ দৰে তাই তেওঁক দৰব খৰাশ। যন্ত্ৰৰ জ্বৰ চায়
 গাপিটিক দিয়ে পথ্য খৰায় জী দিয়ে মটা উচি আই থাকে।
 তেওঁ যেন সদশনাৰ ছোৱালী অজি। আছে এতিয়া পাল
 কৰি হিৰটো ঠিকে ৰাখিব যোজা। যোৱা হাহাকাৰ কৰি
 থাকে। প্ৰফেশ্যনেল ডাক্তৰ বাবে দেহ ল'ভ আত্মা নপক যে
 আছে তাক পাৰি যা শেওঁক বোগীৰ লগত সম্পৰ্ক দেহৰ
 আৰু টকাৰ নতুন কি সাৰ ভাৰ তেওঁলক এণ কৰিব
 নোখোজে

এই সময়ত তেওঁৰ ইচ্ছা হৈছিল গীতা ছেত্ৰপীয়েৰ বকন
 ধৰ্মপদ আদি গ্ৰন্থৰ পাঠ পঢ়িবৰ। কিন্তু ডাক্তৰৰ মানা
 চাইক থেৰাপিৰ কথা এইবোৰ ডাক্তৰে শুনাই নাই। ঘৈণীয়েক আৰু
 জীয়েক এই কেইদিন আতৰি ফুৰিছে। তেওঁলোকে যেন তেওঁক

মানহ বলি বা আই । । সেইবাবে তেওঁ আনন্দিত
হ

। ব আ। । চিত্তহ ভৰ দিল
চী ৱতে প্লেফম । ছি বোমাটা। পাচ
। ট ও। ি তে ে ে মই ডকি গৈ হাম
। ই পকী মজিাত । ঞ টি । ভৰিত পাবল
। হা ত ৱা উহা কু । চেতনা হে ল
তবা হ । ই ই য়া । ছো । হাত বত
ে জ চা । ণী টো ৱাগি । বোধহা
ক ৱা । ৱা ।

। হ ঞ ৱ
জ ণী ৱ । ী ও । হামৰম
যো ৱাহ ে উতা । ৱে ৱে উত্তৰ দি
ঠিক সে ম ী হ জৰ দখি কেইটামান
আও । দি ৱ আৰু খোৱা

ছি প
। এ
জয়ন্তীয়ে সা লে আত্মা ৱে দি ক ৱ ৱে বন্ধ কৰি
বেয়

ৱা জনী ে ৱা চিক সা বকৰো।
ক জেই কি ক ? ৱা দব হয়

আপনি ব কাচেকা বাইদেউ। ৱা মি গাৱ ৱয় মানহ
ম । স যলৈকে ক কও। কা ঈশ্বৰহে ঈৱন ম
গৰাকী। হাহি জয়ন্তী ৱ উত্তৰ লে

ন চজীয়ে একো উত্ত নি ে তাই নজৰ কাম কৰি উইং
ৰা ৱৈ সাচল আ ে চী ন লৈ ৱে সেই পাচ লটিয়াবলৈ
লাগিল। ববিত্তৰ পৰিয়ালত কি ঘটিছে তেওৰ মনত কি ভোলাপাৰ
হৈছে সেই সম্পৰ্কে তাইৰ বিন্দমাগু কৌতুহল নহল।

জয়ন্তী যেন স্বগল্যতা গাৰ্গী বা মৈত্ৰেয়ী এনে ভাৱ হ'ল ৰবিচন্দ্ৰৰ। নহলে সশিক্ষিতা ঘৈণীয়েক জীয়েকে ধৰিব নোৱাৰা কথাবোৰ তাই শুদ্ধ অন্তঃকৰণৰ বলেৰে কেনেকৈ ধৰিব পাৰিলে?

হঠাতে তেওঁৰ ভাৱ হ'ল শুদ্ধ অন্তঃকৰণৰ অধিকাৰী হ'ব বাবে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ শিক্ষাৰ আৱশ্যক নাই আন্দোলনো নেলাগে লাগে এটা ঐশ্বৰিক অনন্ত শক্তিত বিশ্বাস। কিন্তু বন্ধিজীৱিৰ কাৰণে কেৱল বিজ্ঞানহে আছে। বিজ্ঞানৰ শক্তি আজি ঈশ্বৰৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বী। কিন্তু বিজ্ঞানে তেওঁক বা সংঘৰ নেতাবোৰক নৈতিকতাৰ আধাৰ এটা দিব পৰা নাই। নৈতিকতাৰ আধাৰৰ বাবে লাগে কিয় ত গভীৰ বিশ্বাস। মা হত সেই বিশ্বাস তেওঁ ইমান দিনে খাপি আহিছে। কিন্তু মানহ যেনে প্ৰবৃত্তিৰ দাস। প্ৰবৃত্তিক নিয়ন্ত্ৰণ নকৰিলে অথ আৰু কামৰ বাসনা নিয়ন্ত্ৰণ অসম্ভৱ। হঠাতে তেওঁৰ মনত পৰিল আইন টাইনশৈ সভ্যতা অভিভৱতাৰ ভেটিত আৰু বিশ্বপ্ৰকৃতিৰ ঐক্যৰ বাস্তৱতাৰ আধাৰত মানহে সবমান্য এটা নৈতিকতাৰ আৱিষ্কাৰ কৰা উচিত। মল্যবোধ সেই বাবেই আৱশ্যক। সত্য সৌন্দৰ্য সমতা ন্যায় আৰু মক্তি। এইবোৰ মল্যবোধত বিশ্বাস ৰাখিলে ঈশ্বৰত বিশ্বাস পৰিহাৰ কৰি পাৰি। তেতিয়া মানহে আইন হোহোৱাকৈ নিজকে শাসন কৰিব পাৰি। প্ৰৱ বা বিশ্ববিদ্যালয় লাগে আনক লাগে বাবেই আমাকো লাগে এনেকৈ ভবাতো ভুল। কিয় লাগে তাকো আমি ধৰিব পাৰিব লাগিব। স্বাধীনতাৰ ক্ষেত্ৰতো সেই একেটাই প্ৰশ্ন জৰুৰী। কুইট ইণ্ডিয়া বলি হলস্থল ক'লিলেই নহয় কুইট ইণ্ডিয়া কিয় এই প্ৰশ্নও জৰুৰী।

হে অসমীয়াসকল তোমালোকে এটা নৈতিকতাৰ আধাৰত তোমালোকৰ জাতীয় কমসচী থিৰ কৰা। আমি তোমালোকক সেই নৈতিকতাৰ দশাম। এই ক। চিঞৰি চিঞৰি কবৰ মন ল'ল অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰ।

জয়ন্তীয়ে ভাৱত বিভোৰ অধ্যাপকৰ মখলৈ চাই দেখিলে তেওঁ ওপৰলৈ চাই এবাৰ আপোন ম'হে হাহিছে এবাৰ মনে মনে কথা কৈছে। তেওঁৰ ওঁঠ দখন কথা কোৱাৰ ভঙ্গীত লৰিছে।

তাই সখিলে কি ভাবিছে দেউতা ? ঠিক দেওধনী উঠা যেন লাগিছে দেওধনী উঠিলে । যে ক'ৰ পৰা কথাবোৰ ওলায় ক'ব নোৱাৰে ।

ৰবিচন্দ্ৰই হাহিলে লগে লগে তেওঁৰ কাণ মূৰ বঙা হৈ গ'ল তেওঁ কল্পনাই ডেউকা মৌলি বহুত দূৰলৈ উৰা মাৰিছিল । সেই ভাববোৰ এতিয়া অবাস্তৱ হৈ বোধ হয়

ঠিকেই কৈছ এক প্ৰকাৰ মোৰ গাত দেওধনী লাগি য়েই থাকে জয়ন্তী । শান্ত সহজ হৈ ৰবিচন্দ্ৰই উত্তৰ দিলে তই তেনে ইয়াত নেথাক বেছি দিন ?

ওহো আইদেউক ই কৈয়ে িছো

আইদেৱেৰে কি কৈছে ?

একো কোৱা নাই

হ

জয়ন্তীয়ে অলপ বৈ ক'ল আইদেৱে অৱৈ কৈছে তেওঁৰ মনৰ জসখ গ'লে তেওঁ নাচ শিকি সেইদি ।—

সেইদিনা ?

অ । পৰহি তেওঁ মো পৰা নাচ ি কি আছিল । বৰ সন্দৰকৈ নাচিছিল । তাৰ পিছত হঠাতে অজিতাই কান্দি শুই উঠা ছোৱালীয়ে কান্দিবই তেওঁ আম জিমনকৈ মাটিত বহি পৰি কৈ

মই আৰু সহ্য কৰিব নোৱাৰা হৈছো সংসাৰ । মই ছোৱালীজনী জা জলপান খবাই আইতাকৰ ওচৰত থৈ আহিলোঁগৈ ঘৰি আহি দেখিছো সাজ পোছাক কৰি তৈয়াৰ । মোক ক'লে ব'ল দেউতাহতৰ মাটি চাই আহোঁগৈ । মই গ'লো । মটৰত গৈ গৈ বেলতলা পালোঁগৈ । বাট পথ ভাল নহয় । তাৰ মাজেই য়েই তেওঁ গাড়ী চলাই একেবাৰে বেথাৰাম মহৰীৰ ঘৰ পালোঁগৈ । মহৰীয়ে পিছফালে বাঁহনিত বাহ কাটি গাছিল । কথাও কৈ আছিল । হঠাতে দেখোন বাইদেউৰ দণ্ট বজি খেলালে । তেওঁ ক'লে কথা শুনিছ নহয় মই ক'লো শুনিছোঁ অলপ ওচৰলৈ গৈ শুনো ব'ল । —এই বলি মোক বাহনিৰ মাজে মাজে নি এজোপা বড়া বাহৰ আবত ৰলগৈ । আমি দয়ো তাৰপৰা বেথাৰামৰ কথাবোৰ ভালকৈ শুনিবোঁ । বোধহয় সি এজোপা পুলি বাহ দেখিছিল । সেইবাবে

কৈছিল হেৰ পলিবাঁহ তই আৰু বাঢ় নেক কাটিবৰ হোৱা নাই।
 পিছত কাটিম অ ন পিছতে আকৌ শুনিও। ৰোপ পইতা
 ব তোকো নেবাৰো। যা হ তাৰ পিছত চোন মনে
 মনে বল পিছে খন্তেক বশৈহে অশপ পিছতে তাৰ মাত
 শুনিয়ো হে ভালকা তেক হে কাটিম এ আই
 আইয়ে উবে এজী দে ধী আৰ্ছে তাইক বাধি লৈ ঘৰ এডা
 বনাব লাগে। তই হাঁ লাই খটা তুৰমাৰ নকৰিব কিণ্ড।
 আইদেৰ এই বাৰ হি বাব ৰোৱাৰি। ময়ে ক্ষুণ্ণ পিছত
 সি আই ওলাই আকদো তেব তেক কে আহ টৈ ধৰি
 জয়ন্তীয়ে উাহা ন ৰে ৰাম হীয়ে হ
 বাটি লৈ এ আৰু শুচৰা ক টৈ পাৰ খৰলেও

তাৰ পিছত? আগ্ৰহেৰে ৰবিচন্দই সিলে।

শুচ অছিলো আইদেৰে আহ ঘৰত সিলে কেনে লাগি
 অতো? কলে কেৰি গিল আৰু নহটো ফুচুৰ। তেওঁ
 কলে তাকেহে বজিল ই সিলো কিনো বজবলৈ আছে তাত?
 তেওঁ দেখোন জোকা মাৰিলে বজিব বজিবি বাহৰো প্ৰা
 আছে।

ৰবিচন্দই ৰে। জয়ন্তীৰ কালে চাৰ

সদশনা মনৰ বেমা জট হৈছে নেকি? তেওঁ লে
 ৰে খাৰাম মা হটোৰ ভাল তোক গৈব আদ সদৰ কৰি
 পায়। সি এবাকৈ বাহৰ লগত কথা প। ময়ো কেইবাবাৰো
 শুনিছো। সি বাহ জানিলে ক?

পা ডা আৰু টৈছে ডেই কা ভালকা
 নেকি টৈছ তো এাম সজিদি ইবেলো কী
 খাবৰে হল সে যাব কলে? কা খাবখনলৈ নে বগ্ৰহৰ
 খলৈ? ইকো এাতমাই নিয়ইনে? সি কে যাব খজিছ
 দেখিছে নিব খজিছো।

জয়ন্তীয়ে হাহলে হাৰ লগে গেতাই কাণ ম ৰঙা পাৰ
 গল তাই এইবোৰ কথা দেউতাৰ আগত কিয় কবলৈ গল তাক
 ডাবি তাৰ লাজ লাগিল

বিচন্দ্রই ক'লে বেখাৰাম মনহটো ড

ঠিক তেনেতে কামে মোমাই আহিল স্বাং য়াহা সদনন্দ
বৰুৱা বগৰজ পিলে তেও কাৰো ঘ ত ড় কি মাৰিবটো
নেহায়। ববিচন্দ্রৰ ঘৰলৈও বকে বাহে। তেওৰ হীন গভীৰ
মতি দেখি জয়ন্তী চকীৰপৰা থিয় হ বৰুৱাই তাইৰ মৰৰ
পা ডৰিলৈকে চালে

ববিচন্দ্রই জয়ন্তীক ক'লে তই যা জয়ন্তী। কাপোৰ সলাগৈ।

জয়ন্তী ি মোৱাদি তেওঁ ক'লে পা আতাৰ গ।
ববিচন্দ্রই ডাবিলে যেন সোণালী শৈশৱ অহি তেওৰ গুৰিত। শুক
কি আতা চি। যন্তীক দোঁতে তওৰ এনে ভাব হয়
যেন নিৰ্মামত ি দোষিতাৰ এই চয়েহ। নহ প্ৰথম আক
শেষ পৰিচয়।

দানন্দ কৰাই জয়ন্তীৰ বা ঘণাক্ষৰে ও ন য়ালে যি
বিষয় লৈ তে ইয়ালৈ আছে সেই বিষয়ে জাচনা কৰি য়েই
তেও সোনকালে উভত য়েৱাই তওৰ ইচ্ছা চজীক সধি
তেও বেমাৰীৰ সবিশেষ খবৰ লৈ আহিছে

ভাল বেয়াৰ কথা সা য়েহ তেও মিচিকিয় আহি ক'লে
আপনি চাও। সকলো কথা জাৰি বো উচি ই আছে হয়নে?

ববিচন্দ্রই ম দপিয়ালে।

এ পৰৈ বৰুৱাই মাকৰ কাকিৰ মৃতু ঘনে এ য়া শু
বগনা কৰিবলৈ ললে

পৰি পৰা চিত্ৰাৰ লগত মাকৰ আৰু জিতৰ য়া কথা
বাহাৰা হিছে। তেওঁ অ ি আৰম্ভ মাক ভাত
নী খাবটো এ ি মাকক আমনি দিলে ি। পথলি বেকা
গৈ ৰাজত ও। টো। সি বৰুৱাৰ িদেশ মতেই শাল টি ছি
ৰজিতে কণৰ মন ভাব কি তাক আগৰেপৰা জাৰি ছ
ববে ক গত মোলাখি ভাৱে কথা তা হ বলৈ গৈছিল

মাক সেই স ত নিজ কোঠাত আহি মকে খব য়াত
তাই ভৱতৰ খাতিৰত আহি তাক চৰা ঘৰত দেখা কৰিলেগৈ
দিনটো নোখোৱা নোবোৱা বাবে তাই বৰ দুবল হৈ আছিল।

ৰজিতে দম্বো ঘৰৰ বিয়াৰ সিদ্ধান্তৰ কথা জন ই তাৰ অহাৰ উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰাৰ লগে লগে তাই প্ৰথমতে কান্দিলে। ৰজিতে নীৰৱে তাই প্ৰকৃতিস্থ হোৱালৈ বাট চালে। তাৰ পিছত কলে চোৱা মাকৰ মই তোমাক তোমাৰ ইচ্ছাৰ বিৰুদ্ধে বিয়া কৰাব নোখোজো। দেউতা হতে কলেও নকৰাওঁ। কাজেই তুমি প্ৰথমতে নিজৰ মন স্থিৰ কৰা। নবীনকো সোধা। সি মোৰ ডাই আমাৰ মাজত কোনো পৰ ভাৱ বা ঈয়া নাই তোমা সিদ্ধান্তৰ কথা মোক খালি সোনকালে জনাবা মই তিনিদিন মৰত ফ টলৈ যামগৈ মোৱাৰ আগতে জনালেও হ'ব।

মাকণে ৰজিতৰ কথা শুনি বৰ ভাল পালে তাই কলে নবীনৰ লগত মোৰ ভালপোৱাক আপনি যথাথ মল্য দিয়া। বে মই কু জ। মাই আজি আপোনাৰ দেউতাকক কথা দিলে মাৰ ওপৰত মোৰ সেই বাবে ঈং কিন্তু মাও নিৰুপায়। ঘৰ গোটে খনৰে মত তেওঁ উলাই কৰিব নোৱাৰে সমাজৰ চকুত মই আপোনাৰ বাগ দত্তা। কিন্তু নিজৰ চকুত নহয়।

ৰজিতে মাকৰ উত্তৰ শুনি অসন্ত হওক চাৰি আ দিতহে হ'ল। সি কলে মোৰো একে অৱস্থা তুমিতো জানাই মই এদিন সদশনাক বিয়া কৰাবলৈ পগলা হৈছিলো। কিন্তু তোমাৰ বৰ মাৰৰ আপত্তি ফলত বিয়া নহ'ল। মই বিয়া নকৰাম বলিয়েই ডাবিছিলো। পিছত দেউতাহতৰ অনৰে ধ এৰাব নোৱাৰিলো। বিশেষকৈ যেতিয়া শুনিলো তোমাৰ কথা। মই খালি ক বলৈ আহিলো হয় তোমাৰ গতে মোৰ বিয়া হ'ব নহ'লে আক নহয়। সদ্যহতে মই তোমাক বন্ধ বলি গণ্য কৰিম। আশাকৰো তোমাৰ তাত আপত্তি নাই।

মাকণে হেনো ৰজিতক এই প্ৰথম বাৰলৈ একান্ত মনেৰে চালে। তাৰ ব্যৱহাৰত তাই ম ধ হ'ল। ৰজিত বৰ সখী হ'ল।

তাৰ পিছত বহুত ৰাতিলৈকে দম্বোটাই নানান গল্প কৰি কটাই ভাত খাইছে ঘ লৈ উভতিল।

সেই খবৰ শুনি সদানন্দ বৰুৱাৰ অনমান হ'ল সিহঁতৰ ভিতৰত এটা বজা বজি আৰম্ভ হৈ গ'ল। যদি কিবা কাৰণত নবীনে তাইৰ চৰ্ত পূৰাব নোৱাৰে তেন্তে তাই ৰজিতক গ্ৰহণ কৰিবই।

নবীনে ইতিমধ্যে সদানন্দ বৰুৱাৰ ওচৰলৈ গৈছিল সদানন্দ বৰুৱাই তাক তিনি হেজাৰ টকা দি কৰি আলোচনী উলিয়াবলৈ উদগলি দি পঠাইছে। কিন্তু তেওঁ বৰসায়ী হিচাপে জানে নবীনৰ আলোচনীয়ে অসমীয়া সাহিত্য সংস্কৃতি প্ৰগতি কৰিব কিন্তু তাক বিত্তবান কৰি মাকগৰ বৰ হ'ব বাবে যোগ্যতা প্ৰদান নকৰে। মাকগে দাল দৰিদ্ৰ হৈ পৰি কৰিবলৈ ইচ্ছা নকৰে।

পৰহি পৰা মাকৰ বিয়াৰ সিদ্ধান্ত কৰাৰ পিছত বৰুৱাই নবীনক মাতি নি গৈছিল পিছলৈ বজাই কলে। নবীনে প্ৰথমতে দুঃখ পাইছিল কিন্তু লাহে লাহে সি তাৰ অৱস্থাৰ কথা ভাবিবলৈ উপলব্ধি কৰিলে মাকগৰ লগত হোৱা তাৰ কথাবোৰৰ সাক্ষাৎ বৰুৱাক সদাকালৰ পৰা কৰা প্ৰতি আকৃষ্ট হ'ল।

তেওঁ তাক ক'লে তোমাৰ অৱস্থা ভাল হ'ব পাৰে যদি অহা নিবাচনত সংঘ জিকে কিন্তু এবছৰ ভিতৰত তেওঁৰ ৰাজনৈতিক জীৱন হ'ব তাক তুমি ক'ব নোৱাৰা।

নবীনে উত্তৰ দিলে মই তাইক বিয়া কৰাৰ পাৰিষ। মানহে আলোচনীখন গ্ৰহণ কৰিবই।

সদানন্দ বৰুৱাই বজি পালে নবীন মনত ইচ্ছা আৰু আদৰ্শৰ তুমল সংঘৰ্ষ ঘটিছে। তেওঁ নবীনক নিৰুৎসাহ কৰি কলে মাকগে যি সিদ্ধান্ত কৰে তাৰ ওপৰত সকলো নিৰ্ভৰ কৰে। কিন্তু পৰিয়ালৰ সিদ্ধান্ত তাই লবচৰ কৰিব পাৰে নোৱাৰে ক'ব নোৱাৰে। সকলো কথাতো মানহৰ ইচ্ছাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ নকৰে।

বৰুৱাই যি কাম কৰে তাক নিয়াৰিকৈ কৰে। ৰাজিতৰ বিয়াৰ বিষয়টোও তেওঁ নিয়াৰিকৈ সমাধা কৰিবলৈ সকলো প্ৰাথমিক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে। তেওঁৰ ভাব হৈছিল যদি ৰাজনৈতিক জীৱনত নবীনক এৰাতিৰ ভিতৰত গৈ নকৰে তেন্তে নবীনকো একো দাঁত প্ৰামাণ্য নহয় মাকগে অবিবাহিত গৈ থাকিবৰ বাবে সংকল্প ল'ব পাৰে কিন্তু তেওঁৰ ধাৰণা মাকৰ তেজত সন্মাসিনী হোৱাৰ লক্ষণ এই অভিজাত ফুকন বৰুৱা পৰিয়ালৰ কোনোবা ছোৱা গৈ সন্মাসিনী হ'ব পাৰি বিয়েৰে তেওঁ বিয়া কৰে

দই পৰিয়ালৰ মাজত সম্পৰ্ক স্থাপন বৰসায়নৰ উন্নতিৰ বাবে কিমান প্ৰয়োজনীয় তাক বৰুৱা আৰু ৰবিচন্দ্ৰ উভয়েই ভালকৈ জানে।

এখন বাণী তিমথোৰি হৈছে আৰু এখন বাণী কথাতলি আছে বাৰবাৰিক সম্পৰ্ক মাজেদ ব্যৱসায় সম্পৰ্ক দঢ় কৰাৰ উদ্দেশ্যেও মতে সৎ ডেকা আৰু গভৰুৰ ভাৱপ্ৰৱণ প্ৰেমৰ সম্পৰ্ক সৎ কিন্তু ই অস্থায়ী কৰণ সিহঁত সংসাৰৰ ধাৰণা পৈণত নহয়। আনহাতে ব্যৱসায়িক সম্পৰ্ক দঢ় কৰি পৰিয়াল দটোৰ ওচৰিয়াল বানোৱাওঁ পৈণতিৰ ফল

বৰুৱাই কাল দিনতে ব্যৱসায় কাম ব্যৱস্থা ৰাখিব পৰা নহয় নহি। তদন্ত ওচৰীয়া আৰু লৈ বুঝ আহি লৈ দিলে দৈ যি অৱস্থাতে বোন্ধকৰ কাৰণে ওৱাহতী ফিচটো এডালি আছিল। আৰু এনে সতীয়া লজ সৰা। খনৰ মেনেজা পদ। তেওঁ কৰি কৰি কৰি গজলৈ বিজ্ঞাপনো পঠালে।

আজি ৰা তওঁ চিন্তা কৰি বৈলৈ সাপাৰ কাৰ ওলাওঁতেই ৰায় বাহাদৰ ছিৰাজুদ্দিন হাজৰিকা ওলালহি কাল ৰাত তেওঁৰ ভাৰা যবত জীয়েক জেৰা ক'অহা উপক্ষেপ হৈছিল। একো তাই আছিল তেওঁ নীলত। বতৰা হৈ উই সেইদিনা ৰাতি ফিৰোজা যতে থাকি ছিদ ফিৰোজাহ ৰাণতে কলিকতাল যোৱাৰ সিদ্ধান্ত লৈ। তাই তাত গৈ শান্তি নিতে তনত পতাৰ দিহা কৰিব মাকক। বীনক নোসোধাকৈ তাই মজে নিজে এই সিদ্ধান্ত লৈছিল। তাই সকলো জঞ্জালৰপৰা মজ্জা হব খজিছিল।

নবীনৰ লগত কিবা মীমাংসা হ'লনে? বৰুৱাই হাজৰিকাক প্ৰশ্ন কিলে।

একো তুন সিদ্ধান্ত নবীয়ে লব পৰা নাই।

বিপদ হ'লে বৰুৱাৰ বুদ্ধি শতগুণ বৃদ্ধি পায়। তওঁ অজপ ভাৰি ক'মে মই। একো বয়স দেখা নাই। তাইক যা লৈ দিয়ক। অবশ্যে মাকক আৰু বৰদেউতাকক টো খোৱা ভাল। তাই খৰচৰ দ্বাৰাকো অসাবধা নহ'ব মই ভাব ব্যৱস্থা কৰিব পাৰিম

ছাঁজু নদ আহমদ হাজৰিকা কাক্সৰপৰা এটা মহা ভাৰ
হল তেওঁ দ্বাৰ জীয়েকক লৈ মহা বিপদত পৰিছিল পঞ্চানন
পৰ ত বিচন্দ শয্যাগত এবে সময়ত দাবী শহৰেক আৰু
উই হতীয়া বন্ধৰ পৰামশ ৰোৱ বাহিৰে গতান্তৰ নাছিল। বন্ধৱাৰ
পৰাম। তেওঁৰ মত গি। কণেও সেই পৰামশ মানি ললে
শিঙাক। বৰদেউ কৰ নতন ইচ্ছাৰ ক। কোৱাৰ কথা
ভবাৰ। লগ। ঠিৰ মন সংকুচিত পাবল তওলোকে তাইক
ফি। জোৱাৰ লগত যাব। দয়াৰ আশঙ্কাই বেছি। কিন্তু ছি। দি
আহ।। ৰিকাই মাৰ আৰু বৰদেউতাকক কোৱা ওপৰত
শিঙাক। পৰ কৰি ফি। জোৱা তাইক জালে।
লে অক। তা ক। কৰি পছত পস্তাব।। ব। পা

কিন্তু তাই মনত তেতিয়া এটি ভ্ৰান্ত কি কৰিব। গে
কট।।। গে কি। য। লৈ। য। শ। — এটোৰ বিচনাৰ যক্তি
যন্ত।। তাই অস্বী। কৰিব। ৰা।। মাকৰ অজানিতে ওত
যবৰ বা শুচি গ্ৰাহি আৰু প্ৰেমিক প্ৰস্তুতিহীনতা আৰু নাক্ষয়তাত
কট। আচমিতে দ্বাৰী।। কত।। শান্তি।। তনৰ
ছা। হাৰা সবলত।। ই কিছু।। হ। প্ৰ। শ। লে। তাত গাইৰ
নিষ্ঠকৰা অৱস্থাও প্ৰ। শ। নেপোৱাকৈ একা নাছি। শুদ্ধাশুদ্ধৰ
শিঙাক।। তাই ক। প।। ছিল।। তাই তেতিয়া
আত্মক। নাছি।। জো। অচৰ এটা বনবীয়া শক্তিয়ে তাইক
হো।। হ।। হ।। প।। ছি।। এক প্ৰেমি ৰপ।। নি। লৈ
নি।। গছিন।।। স্ত।। সংস।। তথিয়।। দিবৰ।। স্তিও।। ই
।। ড।।। ছিল

তইৰ তাই ছি ফি। জো। জিব।। গলে যে তাই
শা।। ব

কিন্তু ফি। জোৱা তাই যে। য।। ক। প।। মশ।। লব।। য। ব। লৈ
কলে তেতিয়া তাইৰ তথিলি। লি। লা।। গ।। ফি। জোৱাই
লগতে।। ইক। বৈছিল। তাইৰ নিজৰ অসবিধাৰ ক।। তাই এতিয়া
লোকৰ তি।। তা।। আৰু পৰ। বোৱা।। পঞ্চ। ফকনৰ ছো।।
ব।। শহৰেকৈ মাকণক নিশ্চয় আদ। যত্ন ক।। কিন্তু যেতিয়া
জানিব যে তাইৰ মনৰ অৱস্থা অনিগেন আৰু তাইৰ শান্তি নিকেতনত

পঢ়াৰ ইচ্ছাটো কেৱল তাইৰ মনৰ যত্নপাৰ পৰা নিষ্কৃতি লাভৰ উপায় মাত্ৰ—ঘৰৰ মানহে তাৰ কথা ঘণাক্ষৰেও নেজানে—তেতিয়া তাইৰ প্ৰতি তেওঁৰ মনৰ ভাৱ সজনি হৈ যাব। অবলা নাৰীয়ে সম্পূৰ্ণ স্বাধীন হৈ চলাটো সহজ কাম নহয়।

তেতিয়া তাইৰ মনৰ অৱস্থা দঃখলগা। তাই অনভৱ কৰিলে ফিৰোজাৰপৰাও তাই বেলে তাইৰ অৱস্থা কাৰো লগত নিমিলে। তাই তেতিয়া ঘৰৰো নহয় পৰৰো নহয় নিজৰো নহয় তাই যেন কঙ্কচূত ভৰা—খহি গৈ আছে। তাই কো সিদ্ধান্ত কৰিব নোৱাৰা হ'ল। যি সিদ্ধান্তকেই লব খোজে তাতেই বাধা বেহৰপা। তাই ওলাব নোৱাৰে।

ফিৰোজাহত শেটচনলৈ যাবলৈ সাজু হ'ল কিন্তু মাকণ চৰা ঘৰতে বহি আছিল তাৰপৰা লৰচৰ কৰা নাছিল। বেললৈ মঠেই আধাঘণ্টা আছিল আটাইবোৰে মথ উদ্ভিন্ন। মাকণৰ তেতিয়াহে ভাব হ'ল যেন তাই ফিৰোজাহত বাবে এটা জঞ্জাল হৈ পৰিছে। অনন্তত হৈ তাই ফিৰোজা আৰু তাৰ গিৰিয়েকক যাবলৈ ক'লে আৰু অনাহকতে সিহঁতৰ জঞ্জাল তোৱা ব'বে ক্ষমাও খজিলে। তাই ক'লে শুহত যা। মই পিছে পৰেই যাম।

ফিৰোজাই তাইৰ মনৰ অৱস্থা বজি পাইছিল কিন্তু তাইক সেই বিদ্ভান্ত অৱস্থাত লৈ যাবলৈও তাই কোনো যুক্তি বিচাৰি পোৱা নাছিল। মাকণৰ ইচ্ছা অসংলগ্ন আৰু বনৰীয়া হৈ উঠিছে। সেই বাবে বাপেকৰ ওচৰত তাইক গতাই ফিৰোজাই সকলোৰেপৰা বিদায় লৈ গিৰিয়েকৰ সৈত মটৰত উঠিলগৈ।

মাকণে সিহঁতক হাহি মখেই বিদায় দিলে। বান্ধবীৰ দাম্পত্য সখত ভায়ে সখ অনভৱ কৰিছিল যাবৰ সময়ত দয়োজনীয়ে সহজভাৱেই কথা বতৰা হ'ল।

ছিৰাজুদিনেও সেই দশ্য দেখি মনত আনন্দ পালে। মাকণ ঘৰি আহি পনৰ ডইকোঁমত বহিলহি। তেতিয়া নিজক নিজে তাই শিককাৰ দিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। ঘৰৰপৰা আঁতৰি থকাৰ মাকৰ ওপৰত অভিমান কৰাৰ আৰু নৰীনৰ নিষ্কিয়তাও অসম্ভৱ হোৱাৰ কোনো যুক্তিসংগত কাৰণ তেতিয়া তাই বিচাৰি পোৱা নাছিল। কিন্তু ভিতৰৰ অহং টোৱে তাইক যেন কৈছিল

তই সকলোকে দেখুৱাই দে তই কি কৰিব পাৰ। অজ্ঞ আবেগৰ ভাড়াপত তাই কলিকতালৈ আৰু তাৰপৰা শান্তি নিকেতনলৈ যাবলৈ ওলাইছিল। শান্তি নিকেতনত কি আছে তাই ক'ব নোৱাৰে। তাত পঢ়িলেনো কি হ'ব তাকো তাই ক'ব নোৱাৰে। কিন্তু শান্তি নিকেতনৰ এটা নাম আছে কিবা এটা অসাধাৰণ অবজ আৰু সম্পদ অজিঞ্জিত। যেন তাই তাত পাব যদি তাই নবীনক বিয়া কৰাই সহজ জীৱন যাপন কৰিব নোৱাৰে তেন্তে তাই সম্পদ ৰূপে বেলেগ হৈ পৰি কিন্তু ই বেলেগ হোৱাটোনো কি তাক তাই ক'ব নোৱাৰে।

সেই বেলেগ হোৱাৰ সম্ভাৱনাও তেতিয়াও লোপ পালে অন্ততঃ সাময়িকভাৱে ছিৰাজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকাৰ ঘৰখন ফিৰোজাৰ অহিনে অথহীন আৰু নাই। তাই কলে তাৰে মই ঘৰলৈ যাও। মাই চাট কি ডাঙিছে।

ছিৰাজুদ্দিন হাজৰিকাই তাক বজাৰে তাই ক'তো একো ভুল হোৱা নাই এটা বয়সত এটা সময়ত একোটা পিস্তিত্ত সৰু। মনহৰে এনে হয় কাজেই ঘৰলৈ উভতি যোৱাটোত মাক আন্দিতহে হ'ব ক্ষণ হয়।

মাকণে কিন্তু মাকৰ স্বভাৱ জানে। তেও চগৈ তাইৰ ওপৰত ৭ কৰা নাই খং ক'ছে নিজ ওৰ মাকে প্ৰত্যেকটো ঘৰুৱা অঘটন বাবে নিজক দোষী ৰি ভাবে মাকণ গুচি অহাৰ পিছত তেও চাগৈ ভাঙিছে মোৰ কিবা এটা কৰবাত অবিচাৰ হ'ল নহলে তই তেওঁক কিয় এৰি যাব। মাকৰ মনৰ অৱস্থা এনেয়ে ভাল নহয় দেউতাকৰ অৱহেলাৰ কাৰণে এতিয়া তাই এটা নতুন আঘাতত লৈ ফকন পৰিয়ালৰ জীয়ৰী কোনো কালেই কেতিয়াও ইদৰে বাহিৰ ওলোৱা নাই।

পৰিয়ালৰ মৰ্যাদাৰ কথা যেতিয়া আছে তেতিয়া ফকন বৰুৱা আৰু আহমদ হাজৰিকা কলো এক হৈ যায় পৰস্পৰে পৰস্পৰৰ মৰ্যাদা বজাৰ বাবে সদায় তেওঁলোকে যত্ন কৰে। ইতিমধ্যে বৰুৱা আৰু আহমদ হাজৰিকাই আলোচনা কৰি ঠিক কৰিছিল মাকণক নি হাজৰিকাই নিৰ্দিষ্ট সময়ত ঘৰ পোৱা গৈ আৰু বৰুৱাক তেওঁ তাতে বহি থকা পাব। ইতিমধ্যে মাকণৰ মাক চিল্লাক বৰুৱাই বুজাই বুজাই শান্ত কৰি ৰাখিব।

আই বল যাওঁ তোক ঘৰত থৈ আহোঁগৈ । মই আজিয়েই
ভেজপ লৈ উত্ততিব লাগিব হাজৰিকাই মৰম না মাতেৰে
মাকগক কলে ।

মাকণে কোনো আপত্তি নকৰাকৈ হাজৰিকাৰ সৈতে মটৰত
উঠিলগৈ

মটৰ আহি মাকগহঁতৰ পৰি মৰত বোৱাৰ লগে লগে
হাজৰিকাই দৈলে ডুইংকম ভিৰত কিবা গুণি গাখি বৰুৱা
বহি আছে

হাজৰিকাই মাকগক লৈ ডুইংকম সোমোৱাৰ লগে লগে বৰুৱা
জীৱভাৱে থিয় হল তেওৰ খহাহি নাই । মাক লৈ চাই
তেও ে মহঁতোক আঁবলৈ যাও বজি ভাবিছোঁ হৈ । অলপ
আগতে আহি দৈছে মাৰ স্বৰী হল আচৰিত ক । । তই
ভিতৰলৈ ল'বৰমা হত আছে

মাকৰ গাত সন্নিৱ নোহোৱা হল । কৰালৈ নৈ তাই ।
মা মা বৰি হিৰু ভাৱে চিত্ৰি মাক কোঠা পালেগৈ ।

কি হল বৰু । ভাঙি পতি কওকচোন । উদ্ভিগ্ৰচিতে
হাজৰিকাই সন্নিৱ হাজৰিকাই বহিবনৈও পাহৰিল তেতিয়া ।

বৰুৱাই অলপতে আহি যি দৈলেহি তাকে হাজৰা কাক কলে

কিছ সময় আগৰ কথা । বৰুৱা মাক হতৰ ঘৰ োৱাহিব
লগে লগে য মালীচো দৌৰি আহি তে ক কলে মাঁজীৰ
কি হল চাও হিচো । একেৰে মাত বোল বাই ।

বৰুৱা মালীচোৰ পিছে হিছ হৈ মাকগৰ মাকৰ শোৱাকোঠা
পালেগৈ ে খলে মানহজনী ওপৰলৈ মৰকৈ শুই আছে পাত
গ ম তেঁিয়াও আছে বৰুৱাই ডাক্তৰ যতালে ডাক্তৰ আছে
ানে ে ঠ মানহজৰীৰ অশে পাশে কেউপিনে ডে কটিডে চোৱাদি
চালে । তেও ধৰি পাঁছিল চিত্ৰাৰ গাত জীৱ নাই সেইববে
তেওঁ এই মণৰ কাৰ অশে মণ কৰিছি

গাকৰ দাঁতিত এখন মেলা চিঠি পৰি আছিল । সেইখন দেখি
বৰুৱাৰ গা চেৰাই গল । নৈতিক দ্বিধা দশাবৰ বাবে তেঁিয়া
সময় নাছিল । তেওঁ চিঠিখনৰ আখৰবোৰ চিনি পাইছিল ।

পঞ্চাননৰ আখৰ সেই চিঠিখন লৈ তেওঁ ভুৱন্তে বাহিৰৰ ফলনি ওলালগৈ। ভাঙে তেওঁ সেইখন পঢ়িলে।

চিঠিখন দীঘলীয়া। ইমান দীঘল চিঠিখনৰ সাৰাংশ দিয়াও সম্ভৱপৰ নহয়। গিৰিয়েকে যৈলীয়েকলৈ লিখা সাধাৰণ চিঠি সেইখন নাছিল। সেই চিঠিত পঞ্চাননে চিত্ৰাৰ লগত তেওঁৰ দীঘলীয়া সহবাসৰ সমাতি ঘোষণা কৰিছে আৰু চম্পাক লৈ এটা নতুন জীৱন আৰম্ভ কৰাৰ কথা নিলজ্জভাৱে বৰ্ণনা কৰিছে। এই নতুন জীৱন আৰম্ভ হ'ব পৰপি জীৱনৰ সমাতিৰে। তেওঁৰ সম্পত্তিৰ উত্তৰাধিকাৰী হ'ব দাদ। মাকগৰ বিয়া আৰু যৈলীয়েকৰ বাবে ভৰণপোষণৰ সকীয়া ব্যৱস্থা থাকিব এজমা। মাটি সম্পত্তি অবশ্যে ভাগ কৰোঁতে সময় ল'ব। তেওঁ ক'বৰাত সকীয়াই থকাৰ কথা ভাবিছে।

চিঠিখনৰ আঘাত বেচেষ্টা চিত্ৰাই সহ্য কৰিব নোৱাৰে। ইতিমধ্যে তেওঁ মাকগৰ ঘৰ ত্যাগত ভয় খাই আছিল। আগদিনা ৰাতিবেপৰা কুটা এগছ তেওঁৰ মথত নপৰাৰ বাবে তেওঁ কিছু হুটিছিল। বস্ত্ৰচাপো বুদ্ধি পাইছিল পিয়নটো আহিছিল ঠিক চাবে হ'বজাত। তাৰ অপপ পিছতে ওঁও বোধহয় চিঠিখন পঢ়ি বিতৰ্ক হৈ পাৰ্শ্বত পৰিছিলগৈ। হৃদযন্ত্ৰৰ ক্ৰিয়া হঠাতে বন্ধ হৈ যাব পায়। তাৰ পিছত সকলো শেষ।

মানহজাৰীয়ে সম্পূৰ্ণ হতাশাত ভুৱ গৈ চাগৈ নিজৰ জীৱন বিসৰ্জন দিলে। গিৰিয়েকৰ অনাচাৰ আৰু পৰিত্যাগৰ লগে লগে তেওঁৰ পৰম্ব নিভৰশীল জীৱন অথহীন হৈ পৰিল। মাকগৰ আছিল তেওঁৰ আদৰৰ সন্ধান। তাই আচম্বিতে আঁতৰি যোৱাৰ লগে লগে চাগৈ তেওঁ ভবিষ্যতো অন্ধকাৰ হৈ গ'ল।

মালীটোৱে বোলে তেওঁ চিত্ৰাৰ স্তনিছিল। ঘন ছাবিত বাট ছেকৰাই মানহে ভয়ত যেনেকৈ চিত্ৰাবে তেনেকৈ মাকগৰ মাকে চিত্ৰাৰিছিল। এবাৰ নে দবাৰ চিত্ৰাৰৰ পিছত সকলো শেষ।

হাজৰিকা তাত থাকোঁতেই ডাক্তৰে আহি দেহটো পৰীক্ষা কৰি বৰুৱাৰ অনমনকে সত্য বলি কলেহি। হৃদযন্ত্ৰৰ ক্ৰিয়া হঠাতে বন্ধ হৈ তেওঁৰ মৃত্যু হল। তেওঁ তাক পুনৰ সক্ৰিয় কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল কিন্তু সফল নহ'ল।

তেতিয়ালৈকে মাকণে কন্দা নাছিল।

কিন্তু ডাক্তৰ হোৱাৰ পিছত তাই উচপি উচুপি কান্দিবলৈ ধৰিলে। কান্দোতেও তাই নিজৰ ব্যক্তিত্বৰ বৈশিষ্ট্য হেৰুওৱা নাছিল। সদৰ্শনা আৰু সদৰ্শনাৰ মাকে তাইক নানাভাৱে সাত্বনা দিছি কিন্তু তাইৰ ক্ষতি আছিল অপৰী। তদপৰি তেতিয়াই কে তাই ঘণাক্ষৰেও গম পেৰা নাছিল কি কাৰণে মাকৰ এই দমটনা হল। সেই খবৰ কেৱল বৰুৱা আৰু হাজৰিকাই জানে। তাইৰ বোধহয় ভাব হৈছিল কৰ মৃত্যু কাৰণ তাই এই দোষৰ ভাবে নিশ্চয় তাইক তেতিয়া খি খি খাইছিল মাকৰ দৰেই তাইৰ আত্মদোষ আৰু আত্মগ্লানি পৰা তা পৰল আছিল।

সেই দশ্য বৰুৱা সা তেও তাইক মাতি আনি তাই এক ঠাত হুৱাই বহু জি দিশে ত খাওকতে কলে সুন অই। গল। কিন্তু িো মা নাই। তো বিয়া কা লগত হয় যে ইটো তই বিচা কৰি বি কিন্তু ইতমধ্যে মই তোকে মনে মনে মোৰ ঘৰ ব বোৱাী আসনত ঠাই দিছো। তই মোৰ এতিয়া আপো। আন আ কৰো এই ম মৰ মোল বজি। ইয়াত মেৰ কোনো স্বাথ নাই কাৰণ মই কোনো কথাতে কাকো বাধ্য নকৰো। কিন্তু এটা কথা কৈ থও। মাৰ চকুৱাৰ কাৰণ তই নহয় তেনেকৈ কোো কৰ নাই ধৰি অদ ট

চিঠিখনৰ কথা নী ওৱাকৈ তেও মাকণক পাহৰানে আত্মদোষ আৰু আত্মগ্লানিৰ ভাব পৰা মন্ত কৰিলে যত্ন কৰিলে।

মাকণে তেওৰ কথাবো মন দি শুনিছিল প্ৰত্যেকটো শব্দতে যেন বৰুৱাৰ নিভু স্নেহ প্ৰকাশ হৈছিল। তাই যে কৰ মৃত্যুৰ কাৰণ নহয় এই কথা কোৱা বাবে তাই বৰুৱা ওচৰত কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰিলে তাই বজি পাইছিল বৰুৱাই তাৰপৰা কিবা এটা লকুৱাইছে কিন্তু এই গোপন কৰ ব কামটোও তেও সৎ উদ্দেশ্যেৰেই কৰিছে। তাই কলে দেউতাও নাই দাদাও নাই। বৰদেউতা পৰি আছে। মোৰ মনৰ গতি ঠিক নাই। আপনি সকলো চাব বৰদেউতা। আশীৰ্বাদ কৰক যাতে মই মোৰ মাৰ যোগ্য ছোৱালী হব পাৰো। মা যে মোৰ কি আছিল কাক ক ম কোনে পতিয়াব ?

মাকণে কথা কোৱাৰ লগে লগে উচপিবলৈ ধৰিলে। তাই দেখি ঘৰখন মেলা পি গৈছে। পাকঘৰ শূন্য। মাকৰ কোঠাত মাকৰ ৰামায়ণখন আছে মাক নাই।

তাই অকলশীয়া। এই শন ঘ নৰ ভাৰ এতিয়া ত ইৰ মৰত। তাই সকলো দখ সহ্য কৰিবই লাগিব।

বৰুৱালৈ তাই এবাৰ চালে। বগা চুলিৰ তলত এখন শান্ত গহীন মখ। তাত এষাৰি সজাল নয়ন। পবতে কোনো দমোণতে তাই বৰুৱাৰ চকুত পা ী দেখা নাছিল। তাইৰ প্ৰতি অপাধ চেনেহ থকা বাবেই তেওঁ কান্দিব পাৰিছে। তাইৰ বিশ্বাস হল এই দমোণত বৰুৱাই তাইক ৰে।

কৱাই কোনো ছোৱালীৰ বাবে আগতে ইমান সহানভূতি প্ৰকাশ কৰা নাছিল। স্বাভাৱিক ৰূপতে ই সহানভূতি প্ৰকাশ পাইছিল। আনবোৰ ছোৱালীতকৈ মাকণ বেলেগ। তাইৰ ৰূপ সিমানে উজ্জ্বল নহয় কিন্তু তাইৰ মখত আছে এটা গভীৰতাৰ চাপ। ত ই ঘ নহয় দানিহীয়া। তাইক সেই ৰূপত দেখি তেওঁ সেই স মত সচাকৈয়ে ধা ৰা হল তাই তেওঁৰ উপযুক্ত বোৱাৰী হ'ব পাৰিব। তাই বজা ছোৱালী। কাি সাময়িকভাৱে তাই বিদ্ৰান্ত হৈছি যদিও তাৰ সংগত কাৰণ আছে। তাই নবীনক দিয়া কথা উলংঘা কৰিবলৈ োৱা হ'লেহে বৰুৱাৰ তাইৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা কমিলহেতেন। বৰুৱাই কথা দি কথা োৱা মানহক ভাল নেপায়।

ী আৰু তাইৰ মাজত হোৱা বজাবজিত কোনো অবাস্তৱ ধা ৰা নাই। প্ৰেম সীমাবদ্ধতা সিহতে মানি ৈছে। সংসাৰৰ ধাৰণা দমোটাৰে বেলেগ। সেই কাৰে সিহতৰ প্ৰেম গৈ বিবাহত পৰিণত হোৱাৰ আৰু বাস্তৱত ৰূপ লোৱাৰ আশা কম। এই প্ৰেম থাকক। সেই প্ৰেমৰ পৰিণতি দেখা নাপাই আৰু পৰিয়ালৰ সিদ্ধান্তৰ হেঁচাত বিমোৰ হৈ তাই এটা অকলশৰীয়া পৰিস্থিতিৰ সন্মুখীন হৈছিল। তাইৰ অন্তৰৰ সত্য বন্ধা কৰিবৰ বাবে তাই পৰিয়াল আৰু নবীন উভয়ৰে পৰা আঁতৰি শান্তি নিকেতনত এটা নিষ্কৃতিৰ পথ বিচাৰিছিল। কিন্তু সেইটো অসম্ভৱ পথ। এই কথা তাই সোনকালেই বজি পালে। তাই ঘৰলৈ আহি আন এটা অপ্রত্যাশিত দুঘটনাৰ সন্মুখীন হ'লহি মাকৰ মৃত্যু ৰহস্যজনক। তাইৰ ধাৰণা হৈছিল কিজানি তাইৰ

উৎপাতে মাকক বিষম আঘাত দিলে আৰু তাৰ ফলতেই মাকৰ মৰণ চম চাপি আহিল। এতিয়া হয়তো তাই ঠিক পাইছে তাইৰ চকুৰে মখে কৃতজ্ঞতাৰ ডাৱ প্ৰকাশ পাইছে। তাই বজি পাইছে বৰুৱা তাইৰ প্ৰবল হিতাকাংখী। হয়তো তাই বজিছে তেওঁৰ এই চেনেহৰ সংকীৰ্ণ স্বাথ নাই। অবশ্যে তাইক বোৱাৰী ক'ব বাবে থকা প্ৰবল ইচ্ছা কথা বৰুৱাই লকাই ৰখা নাই। সেই ইচ্ছা তেওঁ লকাই ৰাখিব নোৱাৰে।

তাই যে বৰুৱাৰ প্ৰতি কৃতজ্ঞ এই কথা বৰুৱাই ধৰিব পাৰিছিল।

অলপ পিছতে তাই বৰুৱাক ডি চুই সেৱা কৰি মাকৰ শোৱা কোঠালৈ গুচি গ'ল বৰুৱা গ বাহিৰলৈ

চিৰাজুদ্দিন হাজৰিকা বাহিৰত তেওঁৰ বাবে বৈ আছিল। দমো বন্ধৰে অলপ পৰ কথা পাতিলে কথা শেষ ক'ি হাজৰিকা ঘৰলৈ ঘ'ি গ'ল

বৰুৱাই এই। ৰঞ্জিত আৰু নবীনক মতাই পঠালে মা'টোৰ হতুৱাই। তেওঁ নিজে ৰাতিৰাম ডাইন্ডাৰক মড্ডাই অ'নি দ'দ আৰু পঞ্চাননলৈ দখন জৰুৰী টেলিগ্ৰাম কৰিবলৈ দিলে ঘৰি আহোতে তাক পৰোহিতকো মাতি আহিবলৈ ক'লে। তেওঁ জনমান কৰি দেখিলে দ'দ আহি পাওতে তি /৯ জিৰ ৰাতি দহ বজা আগতে শ' মশানলৈ নিয়া সত্ত্ব নহ'ব। ইতিমধ্যে বেথাৰাম মহীক খবৰ দিয়া হৈছে বাঁহ কাঠ গোটাৰ বাবে।

ঘৰখনলৈ খবৰ কৰা মানহৰ সোত বৈছিল।

বৰুৱাই চ'ৰাঘৰত বহি সোধ পোচ ক'িছিল।

আধা ঘণ্টা মানৰ মূৰত মালীটো সদা মখে উডতি আছিল। ৰঞ্জিতে পৰাই চাহ খাই দজন মিলিটেৰী বন্ধ লৈ দীপৰ লিৰ ফালে চিকাৰ কৰিবলৈ গৈছে। মাকলৰ মাক মৰা সি ক'ব নোৱাৰে আবেলিৰ আগত সি উডতি অহাৰ আশা নাই।

নবীনক নেগালে নেকি? উৰিগুচিলে বৰুৱাই সখিলৈ।

নবীনবাবৰ অফিচ পলিচে খানাতাজাচ কৰিছে। মালীটোৱে ডল্লবিহ্বল কৰ্তে ক'লে। নবীন বাবু নাই। কিজানি প্ৰেপ্তাৰ হৈছে।

বৰুৱাৰ মৰ ঘৰি গ'ল। তেওঁ ডিতৰৰ পৰা সদশনাক মতাৰ্থ
আনি ক'লে অই। তই অলপ বাহিৰত খবৰ খাবাৰ কৰিবি।
মই নবীনৰ অফিচৰপৰা আহো।

নবীনৰ নো কি হ'ল? বি ময়ত সদশ ই সখিলে।

গে তাৰ হ'ল বৰুৱাই উত্তৰ দিলে

সংঘৰ মানহ গ্ৰেপ্তাৰ হোৱাটো আজিকালি খবৰ নহয়। তথাপি
নবীৰ গ্ৰে তাৰটো এটা খবৰেই। নবীনক সকলোৱেই জানে সৎ
মানুহ বলি।

মগ্নথলৈ খবৰ দিলানে? বৰুৱাই সখিলে।

দিছে। সদশনাৰ মাতত এটা উদাসীনতা। তেওঁ বা কোন
হাবিত গৈ সোমাই আছেগৈ। টেলিগ্ৰামে নেপায়গৈ। আপোনা
আপনি ওলাজেহি ওলোৱা

বৰুৱাই সদশনাৰ মথলৈ চোৱা। লগে লগে হত পৰি কথা
ম ত পৰি গ'ল। সদশনাক নাওঁঠৰ পৰা তেওঁ দেখিছে। বজিতৰ
লগত অসম্ভৱ মিল আছিল নাচ-গানতো দয়োটাৰে সমান চখ
পৰিলক্ষিত হৈছিল কলিকতালৈ দয়োটা পৰিয়াল ফুৰিবলৈ বা খেল
চাবলৈ গলে সদায় একেটা হোটেতে আছে। বৰিচন্দ্র বিলাতত
থকা কালত টানে আপদে পৰিয়ালক তদাৰক কৰিছিল বৰুৱাই।
এখন ফিলিম কৰাৰ কথা আছিল জিত স শনাই মিলি বৰুৱাই
পইছা দিবলৈ গাত লৈছিল। দয়োটাৰে বিয়া পাতিবলৈ বাপেকহতে
সন্মতিও প্ৰকাশ কৰিছিল। যুদ্ধই ফিলিমখনত বিধি পথাি দিলে।
অক মাতে ফিলিমৰ দাম বাঢ়ি গ'ল। বিয়াত বিধি পথালি দিলে
সদশনা মাকে

মানহজনী সংৰক্ষণশীল।

ফলত সদশনাৰ বিয়া হ'ল মগ্নথৰ ল'ত। সিহঁত যিমোৰ
হ'ল। সদশনাই এতিয়া অকলশৰে আক নিজজালে কাল কটায়।
মগ্নথ মগ্ন হৈ থাকে ধন ঘটা কামত

বজিত বেচেৰা আজিলৈকে তওঁৰা হৈয়ে আছে। কি দেখত
তাক তেওঁ জানে। সদায় এইদৰে তাক থাকিবলৈ দিব নোৱাৰি।

সদশনালৈ তেওঁৰ পতৌ হ'ল।

বৰুৱাই ক'লে গুন সদশনা। মই আকৌ আবেলিহে আহিম।
 এতিয়া যাও বজিত চিকাৰটো গ'ল। চিকাৰৰপৰা আহিলে সি
 নিশ্চয় ওলাবহি। তাক ইয়াত থাকিবলৈ ক'বি। তেওঁ অলপ বৈ
 সদশনাৰ মথলৈ চালে।

সদশনাই অভিমানত ক'লে বজিতদাই এদিনো মোৰ খবৰ
 কৰিব নেপায়নে— মাৰলো নে আছে ?

বৰুৱাই হাহি ক'লে তাৰ ছটি সাদিনে। পৰহিলৈ সি ই ফল
 ফটলৈ যাব অলপ বৈ ৰেও আকৌ ক'লে সি আহিবই নহয়
 আজি। কথা পাতিবি

সদশনাটো মন কৰিলে বৰুৱাৰ তাইৰ প্ৰতি থকা চেনেহ অলপো
 টটা নাই।

অলপ পিছতে বৰুৱা তাৰপৰা ওচি আহিল

পঞ্চানন ফুৰিব ঘৰৰ বা আহি ঘৰী পখৰী পোৱাৰ আগতেই
 সঘৰ অফিচটো পা ফিচ সন্মত যি হোৱা লগে
 তেও মন কৰিলে বাহিৰত কাৰজ পল গোটেইখ ছে লি ভেদেলি
 হৈ আছে। দৰাৰবোৰ খোলা। বৰুৱা কোনো দিনেই এই অফিচলৈ
 অহা নাছিল অফিচটো ই গঢ় প্ৰথমে সেইখন গাৰ লীয়া
 ফল যেন লাগে বৰুৱা ভিতৰটো সোমাই গ'ল ভিতৰ অফিচ
 কোঠাত সমতি আমন জিমনকৈ বহি আছে। কাষতে থিয় দি এজন
 ওখ পাখ গহীন অফিচৰ

বৰুৱাক দেখি সমতি বাহিৰলৈ ওলাই আহিল

নহা মানহ আহি দেখোন মিচিকিয়াই আহি মতিয়ে
 ক'লে আমৰ দোখছেই নহয়। বতৰ ডাল হৈছিল হঠাতে যে
 ধমহা আহিব কেনেকৈ জানিব মই বাহিৰলৈ গৈছিলো। এই
 মাত্ৰ সোমাইছোহিহে

বৰুৱাও আচৰিত হৈছিল কাৰণ ৰাজটো তিক বতৰ প্ৰকৃত পক্ষে
 ডাল। বৰদলৈৰ লগত কথা পাতি তেওঁ ধৰিব পাৰিছে বুটেইনত
 নিবাচন আসন্ন ইউৰোপত যুদ্ধ প্ৰায় সমাপ্তিৰ পথত। চাৰ্চিলে
 বিশ্বমানেই ফ'ক'ক ক'ক ক'ক ক'ক লেবাৰ পাৰ্টি ক্ষমতালৈ অহাটো

প্ৰায় নিশ্চিত। তেতিয়া ভাৰতবৰ্ষই স্বাধীনতা পোৱাৰ সম্ভাৱনা যথেষ্ট। আনহাতে সংঘৰ কাম কাজ প্ৰায় নিয়মতান্ত্ৰিক দিশতেই আগবাঢ়িছে। এনে অৱস্থাত পলিচৰ এই খানাতালাচৰ তাৎপৰ্য কি?

বৰুৱাই সমিলে কিবা কৰবাত অঘটন ঘটিছে নেকি?

বৰুৱা নগৰৰ সম্ভ্ৰান্ত ব্যক্তি লিচ অফিচাৰজন এইবাৰ নিজে বহাৰ পৰা উঠি আহি তেওঁৰ ওচৰত থিয় হ'লহি।

সমতয়ে হাহি অফিচাৰজনৰ ফালে চাই ক'লে আগনিয়েই বৰুৱাৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়ক

পলিচ অফিচাৰজন ছিলেটীয়া। তেওঁ টপীটো খুলি সসজ্জমে ক'লে পৰহিৰে প। গুৱাহাটীত কেইবাটাও হাতবোমা ফুটিছে। পৰহি অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰ ক্লাচত ফুটিল মানহজন বৰ বেয়াকৈ জখম হ'ল কথমপিহে বাচিছে। চি আই ডিয়ে ৰিপ'ৰ্ট দিছে কটন কলেজৰ যাত্ৰা বন্ধ হৈ যায় তা বাবে এদল ৰাই এই কামত ধৰিছে বোমা তৈয়াৰ হয় ক'ত য'ক'ত এইবোৰ অসন্ধান চি আছে কালি সন্ধিয়া এটা ল'ৰাই গুৱাহাটীতে নৰ প্লেটফৰ্মত এটা বোমা ফুটাইছিল গৈ ল'ৰাটোও শুংকুৰো গৈছে। সি সংঘৰে ল'ৰা আজি পৰা ৰাজহুৱা টেলিফোন ক'কোৰ্ঠাটাত এটা বোমা ফুটিছে। চহৰত এতিয়া সন্ত্ৰাস সংঘ কিছুমান মা'হ ঘৰ খানাতালাচ কৰা হৈছে। কিছুমানক ভাৰত ৰক্ষা আইনত আটক কৰা হৈছে।

অলপ সময়লৈ কাৰোমত কথা নাই

নবীনক আপো লোকে গ্ৰেতাৰ কৰিছে নেকি? উদ্বিগ্নচিত্তে বৰুৱাই প্ৰক'লিলে

অ

মানহটোৱেও দিনে ৰাতি এই কেইদিন আলোচনী এখন উলিওৱা কামত ব্যস্ত আছিল। টকা মসে দিছো তেওক বোধহয় ভুলত গ্ৰেতাৰ কৰিছে বৰুৱাই অপ'ডিয়োগৰ সবত উত্তৰ দিলে। তাক মই জামিনত খজিলে এদিবনে?

অফিচাৰজনে কথাবোৰ ম'দি শুনিলে তাৰ পিছত তেওঁৰ খানাতালাচৰ ফ'ফলৰ ক'বৰুৱাক জনালে। নবীনৰ কোৰ্ঠাত আক' অফিচত তেওলোকে ষড়যন্ত্ৰমূলক কাম চিন নিষিদ্ধ সাহিত্য

অথবা বোমা একো পোৱা নাই। কিন্তু চি-আই ডি বিপ ট মতে
বেল চেটচনৰ প্ৰটফমত বোমা ফুটুওৱা জ বাটো প্ৰায়ে সংঘৰ অফিচলৈ
আহে আৰু মাজে মাজে তেওঁৰ লগত পনৰ আন্দোলন চলোৱাৰ কথা
পাতে আৰু এটা বিপ ট তেওঁৰ বিৰুদ্ধে হৈছে। ই ফলৰপৰা
কেইজন আই এন এ চৰ আহি গুৱাহাটী পাইছিলহি। সিহঁতে এটা
নেপালী মান কালি আমি গৱত ধা। পৰিছে তা ডায়েৰীত
নবীনৰাবৰ নাম আছে মঠতে সন্দেহত গ্ৰেপ্তাৰ হৈছে। তেওঁ
বৰ্তমান সংঘৰ চাজতো আছে। জামিনত দিয়াৰ আশা বৰ কম

বৰুৱাই এইবাৰ সমতিলৈ চালে। সমতিয়ে গহীন হৈ আকাশৰ
ফালে চালে। সমতিৰ লগত এতিয়া কোনো কথাকে পাতিব
নোৱাৰি।

তেওঁ বুজি পালে নবীনক সন্দেহ কৰাৰ প্ৰধান কাৰণ তেওঁ
বিমলৰ আসনত অধিষ্ঠিত সংঘৰ উল্ল মানুহবোৰে এতিয়াও
হিংসাৰ নি ফল পথ পৰিহাৰ কৰা নাই

নবীনৰ কাম আৰু এটা দিশ তেওঁ দেখা পালে তাৰ ৰাজনীতি
তাৰ সাংবাদিকতাতকৈ অধিক কোবাল তেওঁৰ নাকেদি এটা
হুমনিয়াহ সৰি পৰিল।

দেহে এৰিলেও ছাই নেৰে। নবীন তেওঁৰ দূৰ সম্পৰ্কীয় ভতিজাক।
বিমলো সংঘৰ পথ ল'বৰ দিন ধৰি সিহঁতে পৰিয়ালৰপৰা আতৰি
আছে। আন্দোলনত মন্দা পৰাৰ লগে লগে নবীনহঁতৰ দবল কৰ্মী
বোৰ নিষ্ক্ৰিয় হৈ পৰিল। তাৰে হয়তো কোনোবাই বোমা ফুটোৱাৰ
কাম হাতত লৈছে। তাৰ দোষৰ ভাগ নবীনৰ ওপৰতো পৰিছে।

নবীনক পৰিয়াললৈ ঘূৰাই আনিবলৈ তেওঁ বহুত আগৰেপৰা যত্ন
কৰি আছিল কিন্তু সংঘৰ টন ইমা প্ৰবল হ'ল যে নবীনে চাকৰি
ৰাৱসায় খেতি একোকে মন নেমেজিলে চৰকাৰ আৰু সমাজ
পৰিবৰ্তনৰ ওপৰতে তাৰ সকলো শক্তি সি নিয়োজিত কৰিছিল
কিন্তু মাক প্ৰেমে তাক পৰিয়ালৰ মেৰঘৰলৈ সমাই আনিব খজিছে
কাগজ উলিওৱাৰ প্ৰচে টাৰ মূলতে আছে মাকগৰ প্ৰেৰণা। বৰুৱাই
তাক এই প্ৰচেষ্টাত পামমানে সহায় কৰিবলৈ গাত লৈছে মনে
মতে এখন দৈনিক প্ৰকাশ কৰাৰ কথাও ভাবিছে। নবীনৰ প্ৰতিভাৰ
ওপৰত তেওঁৰ গভীৰ আস্থা।

কিন্তু আজি তেওঁৰ খাৰ । হ'ল নবীনৰ জীৱনৰ শিয়ালোৰ ৰাজ
নীতিৰ গভীৰ উল্লীত নিমজ্জিত । প্ৰেমৰ ডুমিত হয়তো এডাল শিয়া
থাকিব পাৰে কিন্তু সেইডাল ঘাই শিয়া নহয়

স্বাধীনতা আহিলে হয়তো ৰাজনীতিৰ এই টান বহল হৈ এটা
বহল নতুন পাৰিবাৰিক জীৱনৰ আধাৰ সৃষ্টি হ'ব পাৰে । কিন্তু
স্বাধীনতা কেতিয়া আহে তাক অনমান কৰিব পাৰি নিশ্চিতকৈ কৰ
নোৱাৰি

নবীনক তুমি গ পাইছিলো নেকি সমতি ? আগহেৰে বকুৱাই
সধিলে ।

ওহোঁ । হুমনিয়াহ চাৰি সমতিয়ে উত্ত দিলে তেওঁক যে
এনেকৈ লৈ যাব সপো তো মই ভাবি পৰা নাছিলো । তেওঁক সংঘত
ধৈ মই এক আশ্ৰম খোলা পৰিকল্পনা কৰিছিলো । এতিয়া গঠ
মূলক কামৰ য

বকুৱাৰ মনটো ভাল লাগিল । তেওঁ উপযাচি কলে কৰা ।
লাগিলে ই অলপ ঠি দিম তেওঁ চমকৈ জনালে যে শৰণীয়াৰ
ফালে তেওঁৰ অলপ মাটি আছে । সেই টুকুৰা তেওঁ ভাল কামৰ বাবে
দান দিব খোজে ।

সমি য়ে বকুৱালৈ চাই চকুৱে ই কৃতজ্ঞতা প্ৰকাশ কৰিলে তেওঁ
মনে মনে পৰিকল্পনা কৰিছিল কস্তুৰবা গান্ধীৰ নামত এখন আশ্ৰ
পতাৰ তাত গ্ৰাম সেৱিকাৰ শিক্ষালয় থাকিব বিমলে তেওঁৰ
এই কামত সমর্থন জনাব ।

কৰাৰ লগত মতিৰ কিছু ময় ভালধ ে কথা বতৰা চলিল ।
ইতিমধ্যে পলিচ বিষয়াজনে খানাতালাচী শেষ কৰি কিছুমা কাগজৰ
টোোলা লৈ নিয়া বস্তৰ তালিকা এখন সমতিৰ তত দি পলিচ
কেইজন সৈতে থানালৈ খেজ লে ।

যন্তৰ দৰে কাম কৰি থকা পলিচবোৰ যন্তৰদৰে ওচি ল

সমতিয়ে আশ্ৰফা উদ্বেগ বা খং একো প্ৰকাশ নকৰিলে তেওঁ
সচৰাচৰ থকা দৰে হাস্ত হৈ ৰল । যেন অক্ষিচ খানাতালাচ আৰু
নবীনৰ গ্ৰে ৰ একেৰাৰে সাধাৰণ ঘটনা

বৰুৱাই তেওঁৰ শনৰ প্ৰশান্তি দেখি আচৰিত হ'ল। তেওঁ সেই বিষয়ে কোনো কৌতুহল প্ৰকাশ নকৰিলে। তেওঁ জানে ইয়াৰ মতে আছে কিহমান স্থিৰ মন্যত বিশ্বাস। ধৰ্ম্ম আৰু প্ৰবল সোঁতে লইতৰ বকুৰ উবশীৰ শিল চটা উটুৱাই নিয়া নাই কোনোদিনে নিনিয়েও

সমতিৰ হৃদয়ো উবশীৰ দৰে স্থিৰ

বৰুৱা যাবলৈ ওলাইছি তেনেতে সমতিয়ে হঠাতে সিলে নবীনক আপনি নিশে বিচাৰি আহিল যে। কিবা দৰকাৰ আছিল নেকি ?

বৰুৱাই হাঁহি কলে তুমি বহুত দৌ কৈ প্ৰশ্নটো কৰিল। এই কেইদিন ভিতৰত মানে তুমি থকা দিন কেইটাত— কেইবাটাও ঘটনা ঘটি গ'ল। ধৰা এখন আশোচনী উলিওৱাৰ যোজা ধৰা মাকগৰ পৰিয়ালৰ কথা বতৰা। তাৰ পিছত বোমা ফুটোৱাৰ ফলত ৰবিচন্দ্ৰৰ ভৰি ভগা আৰু— অলপ বৈসেপ চকি বৰুৱাই পনৰ কলে শেষৰ ঘটনাটো বৰ দখলগা। মাকগৰ মাক চকাল। তুমি বোধহয় এইমাত্ৰ শুৱাহাটী পোৱাহি বাবে কথাটো গম নোপোৱা। সিহঁতৰ ঘৰত কোনো নাই য়েই চাব লগা হৈছে। নবীনক বিচাৰিছিলো খাব দিয়া আৰু অন্যান্য কাজ কমৰ বাবে দিহা পোহাত সহায় কৰি দিবলৈ। নবীন থাকিলে নিশ্চিত হ'লোহে তেন।

এতিয়াতো আৰু নবীনক পোৱাৰ উপায় নাই। সমতিয়ে ভাবি চিন্তি কলে ডিফেন্স অৱ ইণ্ডিয়াৰ আইন মতে ধৰি নিছে

সমতিয়ে অলপ টে বৰুৱাৰ ফালে চাই কলে চিত্ৰা নবৌৱে যে এনেকৈ হঠাতে বিদায় ল'ব কেনেকৈ জানিম? ব'ব ময়ো আপোনাৰ গাড়ীতে য়াও। মাকগৰু এষাৰ মাত দি আহোঁগৈ।

বৰুৱা গাড়ীলৈ আহিল সমতিয়ে সংঘৰ দৱাৰত তলা লগাই আহি মটৰত উঠিলহি গাড়ীৰ উঠাৰ লগে লগে বৰুৱাই সমতিক কলে মাকগৰ বিয়াৰ কথা বতৰাৰ বিষয়ে তুমিও অলপ জানি থোৱা ভাল পৰিয়ালৰ ভেটিত ইতিমধ্যে ৰঞ্জিত আৰু মাকগৰ বিয়াৰ কথা বতৰা পকা হৈছে চিত্ৰায়ো সমতি দি গৈছে কিন্তু মাকগ আৰু নবীনৰ ভাল পোৱাৰ কাহিনী তোমাৰ অন্ততঃ অবিদিত নহয়। মাকগে নবীনক এটা চত্ৰ দিছে নবীনে তাক পৰণ কৰিবলৈ সময় লৈছে। যদি চৰ্ত পৰণ নহয় তেন্তে তাই নবীনক

বিয়া নকৰাব। তাই কাকোৱেই বিয়া নকৰাব পাৰে কিন্তু ৰজিতক শেষত গ্ৰহণ কৰাটোও একেবাৰে অসম্ভৱ নহয়।

এটা কেঁকুৰিত আন এখন গাড়ীক পাচ দিওতে বৰুৱাৰ কথাৰ সোত বন্ধ হৈ গৈছিল। গাড়ীখন পনৰ সহজভাৱে আঁৰি বাঢ়ত আগ বাঢ়িলত তেওঁ সমতিক কলে প্ৰেমৰ মই অসম্মা কৰিব নোখোজো। কিন্তু বিয়াৰ বাবে কিছমান বিশেষ বাস্তৱ অৱস্থা লাগে শেষত কিহে জয়লাভ কৰেগৈ ক'ব নোৱাৰো মাকণক মোৰ পছন্দ হৈছে। ৰজিতো সম্মত কিন্তু সবলো কথা নিভৰ কৰিব নবীনে এই এবছৰত কি বৰে আৰু মাকণে কি সিদ্ধান্ত লয়। বৰুৱাই হাঁহি পনৰ ক'লে চিত্তাই যি মাকণক এবছৰ সময় এনেয়ে দিলে এই এবছৰত কোৱাও তাইৰ বিয়াৰ কথা উলিয়াব নোৱাৰে তুমি ভাবা নেকি যে নবীনে এবছৰৰ ভিতৰত অৱস্থা ভাল কৰিব পাৰিব?

সমতিয়ে হাহি কলে চাওক বৰদেউতা নবীনে আৰু মাকণে পৰস্পৰে পৰস্পৰক নিজ নিজ স্থানলৈ ঢানি আছে। নবীনে তাইক টানিছে সংঘলৈ মাকণে তাক টানিছে পৰিয়াললৈ। মোক যদি সোধে মই নবীৰ ফালেই জোৰ দিম

বৰুৱাই একো নেমা'লে। সমতিৰ মতামতত অলপো আঁৰ নাই

কণহতৰ ঘৰ পোৱাৰ লগে লগে বৰুৱাই গাড়ী ৰখালে। সমাতি নামি গ'ল তেওঁ ল'ল ৰবিচন্দ্ৰৰ ঘৰলৈ।

বৰুৱাৰ কথা শুনি ৰবিচন্দ্ৰৰ ভাৰ্য্যা তেওঁ যেন বনৈত ডুব বাৰিষা ধমহাত টলংভটংকৈ থকা এখন নাৱত উঠি আতুৰ হৈ মৰণৰ ক্লগ গণি থাকোতে গুৰিয়ালৰ আসনত বহি বৰুৱাই অভয় দি নাওখন সোত কাটি কাটি আনি পাৰত উঠালেহি। বৰুৱাৰ প্ৰতি তেওঁৰ অন্তৰ দোখাই গ'ল

কিন্তু তেওঁৰ অনা হ'ল পঞ্চাননে যাক অঘটন ঘ'ব।

বৰুৱা আঁৰি বহুত ক'লে। মই নিজে হোৱা হলেও ইমান নিয়া কৈ কামবোৰ কাৰব নোৱাৰিলোহেতেন ৰবিচন্দ্ৰই বৰুৱাক। শেষ হোৱাৰ পিছত মৃত্যু কৰিলে। চিত্তাৰ শোক ইহজন্মত পাহৰা সম্ভৱ নহয়। কিন্তু চিত্তাৰ অবিহনে ঘৰখনৰ কি হ'ব তাক

ভাৰি মই বৰ চিন্তিত হৈছোঁ। ই পঞ্চাননে উদভ্ৰান্ত প্ৰেমৰ কাৰণে জীৱন সম্পত্তি তিৰোতা আৰু ল'ৰা ছোৱালী সকলো জলাঞ্জলি নৰলৈ ওলাইছে। এই প্ৰেমৰ গতি বোধ কৰিবলৈ কি উপায় কৰোঁ আপনি পৰামৰ্শ দিয়কচোন। মই বিমোৰত পৰিছোঁ।

বৰুৱাই কথা কৈ কৈ ভাগৰি পৰিছিল। তেওঁ জাহেকৈ চকীখনত আউজি মৰত হাত দি ক'লে ডকুতে ক'ল নপকে ফুকন। পঞ্চানন আগতে আহকচোন।

বৰিচন্দ্রই মন কাঁলে বৰুৱাৰ অঠ কঠ মেন শুকাই গৈছে। তেওঁ বাতিৰামক মাতি লৈ ক'লে চাহ দি লৈ ক'লে।

বৰুৱাই হৈ অৱসৰতে পঞ্চানন আৰু চম্পাৰ সম্পৰ্কৰ কথা ভালদৰে চিন্তা কৰিবলৈ লৈ বহু সময় ভবা মৰে। তওঁৰ মনত কোনো সমাধানৰ উদয় নহ'ল।

ফকনৰ লগত আৰু কথা পাতিবলৈ তেওঁ ইচ্ছা নাছিল। তেওঁ আকৌ মাকগহঁতৰ ঘৰলৈ যাব লাগিব।

ৰতিৰামে চাহ আৰু চিহ্নত তেওঁ আগ্ৰহেৰে চাহ কাপ হাতত তুলি লৈ এবাৰ কোঠাটো পৰ্য্যটন কৰিলে। একাষে কিতাপৰ আলমাৰী আৰু আনফালে মহামতি লড বেকনৰ ছবি। সেই ছবিখনত যেন মতিমন্ত হৈ উঠিছে যুগ যুগান্তৰৰ মানহৰ জ্ঞানৰ পিপাসা। অস'ত বৰিচন্দ্রৰ মাজত তেওঁ সেই জ্ঞানৰ পিপাসা দেখিছে সেই কাৰণে মানহজনক তেওঁ বিশেষ শ্ৰদ্ধা আৰু সহানুভূতিৰ দৃষ্টিৰে চায়। ভাৰতৰ আন আন ভাষা ভাষী মাজত বৰিচন্দ্রতকৈ হয়তো ডাঙৰ পণ্ডিত আছে। কিন্তু টোকোনা অসমীয়া জাতিৰ জ্ঞান সাধনাৰ লাখটি বলিবলৈ এই এজন মানহেই অৱশ্যে আৰু মানহ নোহোৱা নহয় কিন্তু এওঁৰ জ্ঞান স্বত্বাধাৰ। বেকনৰ শাৰীৰ জ্ঞানী এওঁ নহয় এওঁ জাতীয় সাংস্কৃতিক বিকাশৰ প্ৰেৰণাদাতা। এই কাৰণে এওঁক নিজ জালকৈ বাখিবৰ বাবে বৰুৱাই সদায় যত্ন কৰি আহিছে। বৰুৱাৰ বাবে বৰিচন্দ্র জ্ঞান লাখটি আৰু বৰিচন্দ্রৰ বাবে বৰুৱা সংসাৰৰ লাখটি দয়াকৈ দয়োৰো প্ৰয়োজন।

বিষয়ৰ জ্ঞান সাধনাৰ প্ৰতিও তেওঁৰ শ্ৰদ্ধা আছে। কিন্তু বিষয়ে প্ৰচলিত সংসাৰখনৰ আধাৰকে সলাই দিব খোজে। এই কামৰ প্ৰতি

বকৰাৰ সহানুভূতি এই। অজ্ঞ জনতাৰ মাজত তেওঁ নতুন জীৱনৰ আধা বিচাৰি নেপায়। বৰং ফুকনৰ মতকে তেওঁ মানি লয় দাৰ্শনিক গুণীয়েহে সমাজ ৰাষ্ট্ৰ ভাঙদৰে চলাব পাৰে। অজ্ঞ শিক্ষিত ভুলি উঠাৰে নহয়।

নবীনক তেওঁ সেইসকলৰ শাৰীলৈ তুলিব খোজে অসমত মানহৰ অভাৱ আন্দোলনত লাগি সি পঢ়া শুনা বেয়া কৰিলে আনকি ল পীক্ষা পাহ কৰে নকৰে সন্দেহ। সেইবাবে সি কাগজৰ কামত ল'গাত তেওঁ উৎসাহ দিছিল।

কিন্তু ডেকাসকলৰ মন উদযুক্ত হৈ পৰিছে। প্ৰচলিত জ্ঞানত আৰু মল্যবোধত ইহতৰ বিশ্বাস নাই জ্ঞানৰ যে সাধনাত কোনো ৰাজনৈতিক ফাকি নচলে সেই কথা নবীনে বজি উঠা নাই। খাটি জ্ঞান সাধনাৰ বাবে জনতাৰ আৱশ্যক এই আৱশ্যক বিনিময় একো পতীয়া সাধনাৰ। কবি পণ্ডিত বৈজ্ঞানিক আৰু লেখক জুমেৰ মাজত নোপজে। নিজৰ কোঠাতহে তেওঁলোকৰ সৃষ্টি আৰু তত্বই জন্ম লয়। ৭স। অভিজ্ঞতা তেওঁলোক আৰু মানহৰ বেই কিন্তু আধ্যাত্মিক অভিজ্ঞতা সম্পন্ন সকীয়া।

বিচন্দ্ৰৰ এই জিন কোঠাটোক সেই বাবে নবীনহতৰ সংঘ আৰু তেওঁৰ ব্যৱসায় অফিচৰতকৈ উচ্চতৰ স্থান দি আহিছে তেওঁ আশা ৰাখিছে এই কোঠাটোত নতুন ডাৱৰ জন্ম হ'ব।

বিচন্দ্ৰৰ অৱস্থা নীত হাঁহে নচৰা কৰিছে এফালে সংঘৰ উগ্ৰ বাবোৰে আৰু আনফালে তেওঁৰ মজুত ভায়েকে। সেইবাবে তেওঁ বিচন্দ্ৰক সহায় কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিছে

চাহ খাই বকৰাই বিচন্দ্ৰক ক'লে ফক মই আজিলৈ যাওঁ আজি আৰু দেখা হ'ব। খি দিয়া বোধহয় দহ বজাৰ আগত নহ'ব। অলপ বৈ তেওঁ পনৰ ক'লে পঞ্চাননৰ কথা লৈ আপোনাৰ দৰে ময়ো চিন্তিত চিন্তালৈ দিয়া চিন্তিখন আপোনা হাতত দি যাওঁ নে মোৰ হাতত থকা?

বিচন্দ্ৰই ক'লে আপোনাৰ হাততে থকা। আপোনাৰ হাতত থকা আৰু মোৰ হাতত থকা একে কথা

বকৰা উঠি উঠি গ'ল।

কোঠাটো নিজ্ঞান পৰিল।

নাচজীয়ে আহি ফুকনৰ গাৰ জ্বৰ জুখি আকৌ এটা দৰব খৱালে। তাই তেওৰ ফালে চাই হাহি কলে আপনি অলপ কাটি হওক। আৰু মানহ আহিবলৈ দিব নোৱাৰি আপোনাৰ জ্বৰ বেছি হৈছে।

তাই আকৌ উইং কামলৈ গল।

ৰবিচন্দ্ৰই কাটি হবলৈ চেষ্টা কৰিলে কিন্তু তেওঁৰ টোপনি নাছিল বাৰে বাৰে তেওঁৰ চিত্ৰাৰ মথখন মনত পৰিবলৈ ধৰিলে

ঘড়ীৰ তেতিয়া দই বাজিছিল।

ৰজিতে সেইদি। দীপৰ বিলত প্ৰায় দহোটা মান হাহ চিকাৰ কৰিলে। লগৰ মিলিটেৰী অফিচাৰ দজনৰ প্ৰতে কেই দটাকৈ হাহ পালে।

সেইদিনা ৰজিতৰ ভাগ্যও ভাল আছিল আৰু হাতো থিৰ আছিল সি গৈ পানীৰ মাজৰ ওলাই থকা চৰ এটাত এজাক শৰালি হাহ পৰি থকা দেখি নিশান কৰি সিহঁতলৈ লগে লগেই গুলী কৰিলে। একে কোবত চাৰিটা হাহ বিল। বাকী কেইটাই ভয় খাই কৰুণ আতনাদ কৰি আকাশলৈ উৰি গল।

লগৰ চিকাৰী দটা তেতিয়া বিপৰীত ফালেদি গৈ বনৰ আৰত লকাই নেদে। হৈছে।

হাহ কেইটা আতনাদে ৰজিতৰ অন্তৰ ভেদি গ।

বহুত দুৰৈত হাহ কেইটা নৈদে। হালগৈ। ৰজিতে নৈদেখা হোৱালৈকে সিহঁতক চালে তাৰ পিছত পানী এবাই এবাই খোজ কাটি একোবত গৈ চটেত উঠিলগৈ হাহ কেইটাৰ গাৰপৰা তেজ ওলাইছিল একেটা গুলীতে চাৰিটা হাহ পৰা তাৰ জীৱনত এয়ে প্ৰথম। আনন্দত তাৰ অন্তৰ নাচি উঠিল। সি ভালে সেই চাৰিটা সি মাকক উপহাৰিবগৈ। হাহ কেইটালৈ বেগত ভৰাই সি আকৌ উলটিব খজিছিল তেওঁ সি মন কৰিলে অলপ আগতে থিয় হৈ গুলী কৰা ঠাই টুকুৰাপৰা অলপ দুৰৈৰ দপানীত আৰু এজাক হাহ পৰিছেহি। চিনাকি কৰি সি আকৌ গুলী কৰিলে। এইবাৰ দটা বনৰীয়া ৰাজহাহ পৰিল। হাহ কেইটা পৰা ঠাইটুকুৰা তৰাং আছিল।

ৰজিতে জীপতে জোটা খলি আহিছিল। ডাৰিৰ পেট কোচাই দি পানীয়েদি না গৈ ওপঙি থকা হাঁহ দটা তলি আনিলে। সেই কেইটা বেগত ভৰাই মোৱাৰ লগে লগে তাৰ মনত ভাব হ'ল কিজানি উজাই গৈ থাকিলে সি আৰু হাঁহ পাব।

গৰ অফিচাৰ কেইজনে বিপীত ফাল হাঁহৰ মাজৰ কৰবাত সোঁ এই গুলী কৰিছিল। ৰজিত চৰটোৰ পৰা উলটি আহি সদৰ আলিত উঠিলহি। বৈ থকা জীপখনৰ ওচৰ পাই সি ডাইভাৰক ক'লে লগৰ অফিচাৰ দজন আহিলে তেওঁলোকক ব'লৈ কবলৈ। ডাইভাৰক উপদেশ দি ৰজিত বিলৰ নিজৰ পাৰেদি উজাই লইতৰ অভিমুখে কোঁৱ ললে।

কিছুদূৰ যোৱাৰ পিছত তাৰ ভাগ্য আকৌ ফুলি। তৰাং পানীৰ চৰ এটাত এজাক হাঁহ পৰি থকা দেখি সি নৰ নিচান কৰি গুলী ক'লে এইবাৰ মাথোন এটা হাঁহ পৰিল। তাৰ মনটো ক্ষতকলৈ প'ল কিন্তু অ'প'পৰৰ পিছতে তাৰ উৎসাহ ঘৰি আহিল। সি কষ্ট কৰি গৈ হাঁহটো পানীৰ পৰা আনি গৈ।

বেলি তেতিয়া দপৰ হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিছে। আৰু হাঁহ পাব নে নেপায় তাক ভাবি সি হাবি ভাঙি ভাঙি গৈ থাকোতে অক'মাত এটা দীঘলীয়া পানীৰ ডোঙা পা' গৈ তাত হত হাঁহ পৰি আছিল।

জহাহ হঠাতে ৰজিতৰ মনত এটা বখি খেলালে। সি মনে মনে ভাবিলে একেলগে কেইবাজানো গুলী যদি মাৰো কিবা ফল হ'বনে? ৰজিতে সদায় নত কিবা এটা ক'ি ভাল পাইছি। সেইবাবে সি নিমিষতে কেইবাজানো গুলী একেলগে মাৰাৰ সিদ্ধান্ত কৰি পেলালে।

এটাৰ পিছত এটাকৈ গুলী গৈ হাঁহ জাকৰ ওপৰত পৰিল। কিন্তু আশা কৰা মতে হাঁহ পৰিল স'হ'ভা'হাঁহ উৰি ওচি গ'ল। দীঘলীয়া পানীৰ ডোঙাটোৰ ওচৰলৈ গৈ ৰজিতে তিনিটা হাঁহ ওপঙি থকা দেখিলে। তাৰ বেয়া না গিল। হাঁহ কেইটা তুলি আ'তে তাৰ পেটো তিতিল কিন্তু তাৰ বিন্দু মন্ত্ৰও দখ'নহ'ল। এদিনত দহোটা হাঁহ মাৰা তাৰ দৰে মাজে মাজে চিকাৰ কৰা মানহৰ পক্ষে গৌৰৱৰ কথা। তৰুণ ফুকন নবীন ফুকনৰ দৰে অভিজ্ঞ চিকাৰীয়েও বোলে এদিনত দহোটা হাঁহ মাৰি পোৱা নাছিল।

হাঁহ কেইটা বেগত ভৰোৱাৰ লগে লগে তাৰ অনুভৱ হ'ল কান্ধৰ

বেগটো গধৰ হৈছে আৰু ওফন্দি গৈছে সি কোৰাকুৰিটো জীপৰ ওচৰলৈ খোজ ললে।

জীপৰ ওচৰ পাই সি দেখিলে অফিচাৰ দজনে নিৰাশ মনে জীপত বহি আছে। মথত কথা নাই কেৱল একোটা চিগাৰেট।

তাৰ গধৰ বেগটো দেখি অফিচাৰ দজনে তাক অভিনন্দন জনালে। এজনে কলে আপোনাৰ ভাগ্যেৰে নহয় আপোনাৰ নতুন কন্যাৰ ভাগ্যেৰেহে চিকাৰ ইমান ভাল হল। দহোটা হাঁহ কম নহয়

ৰজিতৰ মনটো ভাল লাগি গল। সি হাঁহকেইটা উলিয়াই ভগালে অফিচাৰ দজনক চাৰিটা হাঁহ দিলে নিজৰ ভাগলৈ ৰাখিলে চাৰিটা। টা হাঁহ বেগে এটা বেগত ভৰাই সি জীপৰ আগছীটৰ্তৈ থৈ দিলে।

তো ৱাকৰ বাবে নেকি? এজন অফিচাৰে সোধিলে।

অ

জ ৰ পিছত জীপ গুৱাহাটী অভিমুখে যাবলৈ ধৰিলে ওৰে বাটটো সি মাকৰ কথাকে ভাবি গ। তাৰ বিয়া এতিয়াও নিশ্চত হোৱা নাই। তথাপি সি মাকক মনে প্ৰাণে গ্ৰহণ কৰিছে। তাইৰ মথখনত কিবা এটা আছে দেখা মাত্ৰকে পৰমৰ চঞ্চল আৰু গৰ্বী হৃদয় শাঁত পৰি যায় বিয়া উক নহওক তাইক সি নজৰ বজি ভাবিব পাৰিছে।

মাক হতৰ পদূলি মথত জীপখন বোৱাৰ লগে লগে ৰজিতে মন কৰিলে চোভালত থোৱা মহৰীয়ে মৰাশ নিয়া চাঙী এখন সাজি আছে

উইংকম বা দলিত আমন জিমনকৈ থিয় হৈ আছে মাকক নহয় সদশনা

নিমিষতে তাৰ চিকাৰৰ সকলো আনন্দ অস্তিত্ব হৈ পৰিল কোনোবা নিশ্চয় চকাল কিন্তু কোন।

লগৰ অফিচাৰ কিজনেও বিষয় পৰিস্থিতিটোৰ কথা অনুমান কৰিব পাৰিলে। তাৰে এজনে কলে আমি এতিয়া ননমাই ভাল হ'ব। অফিচাৰ দজনে মাকক চাবৰ ইচ্ছা কৰিছিল

ৰজিত নিজৰ ঘৰলৈ যাব খজিছিল।

কিন্তু তেনেতে সদশনা আহি পদূলি মথ পালেহি। তাই ৰজিতক চিকাৰ সাজত দেখি মাতিব নে নেমাতিব ভাবিলে। তাৰ মথত বোকা এটিকটা লাগি আছিল কাপোৰ কানিও লেতেৰা। বেগত মৰা হাঁহ ও মি আহিছে। সমথতো এটা বেগত হাঁহ।

ৰজিত জীপৰ পৰা নামি আহি সদশনাৰ ওচৰ পালেহি। তাইৰ চকু সোমাই গৈছে। খোপাটো ঢিলা শুকান চুলিবোৰত মনৰ বৈৰাগ্য। সেই দিনা ফেৰীত দেখাৰ পিছত তাইৰ লগত এয়ে তাৰ প্ৰথম দেখা। তাইলৈ তাৰ আগৰ দৰে আগ্ৰহ নাছিল তেতিয়া। তাইৰ আগৰ সৌন্দৰ্যও নাই আৰু অধিকাৰো নাই।

মন থিৰ কৰি সি সন্মিলে কি হ'ল সদশনা?

খীদেউ ত কাল

ৰজিতৰ মন মৰি গ'ল। চিকাৰৰ উৎসাহ আৰু মনত নাথাকিল।

ইতিমধ্যে অফিচাৰ দজন নামি আহি সিহঁতৰ ওচৰ পাইছিলহি। ৰজিতে সিহঁতক খবৰটো দিলে।

অফিচাৰ দজনৰ তাৰ প্ৰতি সহানুভূতি হ'ল। সিহঁতে ক'লে আমি ভিতৰলৈ যাওঁ তোমাৰ ক'য়াক মাত লগাও।

সদশনাই কন্যা শব্দটো শুনি কিয় জানো খন্তেকলৈ আঘাত পালে। কিন্তু ততালিকে তাই নিজক চম্ভালি ল'লে তাই ৰজিত প'লে অফিচাৰ দজনৰ আচৰণ মা'নিলে।

চাৰিওজন মা'হ আহি ডুইং কাম পাই চকীত বহিছিল। তেতিয়া ডুইং কামত কো'লা নাছিল। সদশনাই ভিতৰলৈ গৈ মাকগৰু ৰজিত অহাৰ কথা ক'লে। মাকগৰু কথাটো শুনি প্ৰথমতে খত মন্ত খাইছিল কিন্তু শেহত মন থিৰ কৰি ওলাই আহিল। অফিচাৰ কেইজনক প্ৰণাম জনাই তাই ৰজিতলৈ কেৰাহিকৈ চালে। মাকগৰু মথ শুকাই তেতিয়া খবৰখবীয়া মাৰিছিল। চুলিবোৰ মেলা আছিল। গাত অথনিৰ সাজ পাৰ। বিহা মেখেলাষোৰ উজ্জ্বল হৈ জিলিকিছিল।

অফিচাৰ দজনে মাকগৰু দেখিয়েই মুগ্ধ হ'ল। তেওঁলোকে তাইৰ মাকৰ মৃত্যুৰ বাবে দুঃখ প্ৰকাশ কৰিলে।

বজিতে একো কব নোৱাৰিলে। সি কলে এবাৰ মাহীদেউক চাই আহোঁ মাকণ।

মাকণে বজিতক এবাৰ ভালদৰে নিৰীক্ষণ কৰিলে। তাৰ চিকাৰৰ সাজটো তাইৰ বেয়া লগা নাছিল। কিন্তু মাকৰ মৃত্যুৰ বাবে যে সঁচাকৈয়ে আঘাত পাইছে তাক দেখি তাইৰ মন ভাল লাগি গল। মাকণে তাৰ নিবাক মখখন দেখিয়েই সেই ক ॥ ধৰিব পাৰিছিল।

ব লক। তাই ব লে।

বজিতে জোটা খলি বাৰাণ্ডাৰ এদাঁতিত থৈ দিলে। অফিচাৰ কিজনেও লগে লগে জোটা খলিলে। মাকণে সিহতক মাতি লৈ শোৱা কোঠা পোৱালে গৈ। অফিচাৰ দজনে বাহিৰৰপৰাই মাকণৰ মাকৰ মৰা শটো চাই সেৱা জ লে। তাে এজনে মনে মনে এটা সংস্কৃতৰ শ্লোক স্মতিলে। এজনে হুমনিয়াহ চািলে। মাকণে দয়োজন অফিচাৰকে ভালকৈ চালে। এজন দক্ষিণ ভাৰত বে ধহয় মাদ্ৰাজী বৰণটো কেটোৰ কলা ইজন অলপ বগা বোধহয় হিন্দী ভাষী।

বজিতে কোঠাৰ ভিতৰলৈ সোমাই গৈ মাকণৰ মাকৰ ওলাই থকা শীতল ভৰি দখন ছুই আঁঠুকাড়ি সন্তপণে সেৱা জনালে। হত সময় সি সেই অবস্থাতে থাকিল।

কোঠাত সদশনাৰ মাক আৰু সুদশনা আছিল। মাকণে হঠাতে উতুপিবলৈ ধৰিলে।

বজিতৰো চকুপানী ওলাল। বজিত এইবাৰ থিয় হ'ল সি এবাৰ সদশনাৰ মাকৰ ফালে চাই নীৰবে মৰ দোৱালে সদশনাৰ মাকে তাক আহিবৰে পৰা এই প্ৰথম লগ পাইছে। তেওঁ দই আঘাৰ কথা পাতিব খজিছিল কিন্তু বজিত ধ্যানস্থ হৈ আছিল। সি এইবাৰ মাকণৰ মাকৰ মখখনৰ চৰত থিয় দিলেহি

মাহীদেউ! অস্ফট স্বৰেৰে সি থোকাথকি মাতেৰে মাত ল লে তাৰ পিছত সি বাহিৰলৈ ওলাই আহিল।

মাকণে সিহতক পদূলি মখত আগবঢ়াই থৈ গ'লহি। জীপত উঠি বজিতে ড্ৰাইভাৰক ঘৰলৈ গাড়ী চলাবলৈ কলে গাড়ী গৈ ঘৰ সোমাই বোৱাৰ লগে লগে বজিত নামি গ'ল। সি লগৰীয়া কেইজনক কলে হাহবোৰ তোমালোকেই নিয়া। মোৰ আৰু হাঁহত মন নাই।

অফিচৰ কেইজনে তাৰ মনৰ ভাব বজি পাই হাঁহবোৰ লৈ যাবলৈ সন্মত হ'ল।

।তীখন গুচি যোৱাৰ পিছত বজিতে ঘৰত গা পা খই ষ্ট্ৰাকৰ তলত পৰি থকা ধতী পাঞ্জাবী এঘোৰ উলিয়াই পিন্ধি ললে। তাৰ পিছত চাহ জলপান খাই আপোন খছীতে মাকগৰ ঘৰলৈ যাবলৈ ওলাল। চ'ৰা ঘৰত বাপেকে তালৈ অধীৰভাৱে অপেক্ষা কৰি আছিল।

তাক দেখি বাপেকে ক'লে বজিত তই মাকগৰহঁতৰ তালৈকে যাবি হয়?

অ।

যা। 'নো নাই। তদাৰক কৰা ল'ৰা এটা লাগে।

নবীনৰ কি হ'ল?

বাপেকে নবীনৰ গ্ৰে তাৰৰ কথা ক'লত বজিতৰ মন গম্ভীৰ হৈ গ'ল। বাপেকে তাক জা'নিত আনিবৰ বাবে ডেপুটী কমিশ্যনাৰৰ ওচৰলৈও গৈছিল। কিন্তু ডেপুটী কমিশ্যনাৰে জামিনত নিদিলে

বাপেক আৰু পতেকে দয়া খৰি দিয়াৰ বিষয়ে সবিশেষ কথা পাতিলে দুদপোৱাৰ পিছতেহে মশালৈ যাব পৰা হ'ব। তাৰ আগতে কি কি কৰিব লাগিব সেই বিষয়ে বাপেকে তাক ভালদৰে বজাই ক'লে।

বজিতে খোজ কাঢ়ি আহি পোন্ধৰ মিনিট মানৰ মৰত মাকগৰ ঘৰত উপস্থিত হ'লহি আহিয়ে সি প্ৰথমতে খৰি দিয়াৰ সকলো আয়োজন সম্পন্ন কৰিলে খৰি দিবলৈ যোৱা মানহবোৰকো সি নিজে গৈ খবৰ দি গৈ। কামাখ্যাৰ মশানত খৰি যোগাৰ কৰিবলৈ সি বেথোৰাম মহৰীক ঠাই দিলে।

মাকগৰহঁতৰ ঘৰখন তেতিয়া বিষাদৰ ডাৱৰে চাটি ধৰিছে। সদৰশনাই আহি তাৰ লগত পঞ্চানন ফুকন আহিব পাৰিব নে নোৱাৰে সেই বিষয়ে কথা পাতিবলৈ লাগিল। বজিতৰ মনত এটা বুধি খেলালে সি ক'লে 'ৰ'বা মই কিবা উপায় কৰিব পাৰোনেকি চাওঁ

জীপ এখন লৈ সি চিখাই মিলিটেৰী হেড কোৱাৰ্টাৰ পালেগৈ। আচমিতে তাতে সি অধ্যাপক সিমথক লগ পালে। তেওঁক কথাটো

ক'লত তেওঁ নিজে কামটো হাতত ললে। তেওঁ ক'লে যদি পেনেৰে
কিবা উপায়ে ফুকনক অনাৰ পাৰি বাতিৰ ভিতৰতে তেন্তে তেওঁ
অনাৰ কিন্তু বতৰ বৰ বেয়া। যি মখে বজ্জিতক বিদায় দি নিজে
হায়াবলৈহে ষ্টেশ্যনলৈ গ'ল।

বজ্জিত মাকগহতৰ ঘৰলৈ ঘৰি আহিল।

ইতিমধ্যে গধলি হৈছিল। বাপেক আহি মাকগহতৰ চ'ৰা ঘৰতে
বহি আছিলহি। বাপেকক কথাটো ক'লত ব'পেকৰ মথখন উদ্বিগ্ন
হৈ গ'ল। তেওঁৰ ভাব হৈছিল পঞ্চানন নাহিবও পাৰে। তাৰ মনৰ
অৱস্থাৰ কথা তেওঁ আৰু ৰবিচন্দ্ৰৰ বাহিৰে আন কোনেও জানে
কিন্তু তেওঁ পতেকক সেইবিধ কথা নক'লে।

তেও মনে মনে ঠিক কৰিলে অধ্যাপক যি মখে অহা মাহুকে আগ
ধৰি গৈ তেওঁ প্ৰথমতে কথা পাতিব। কিবা যদি বিষম খবৰ পায়
তেন্তে তাক অন্ততঃ আজি দিনটো গোনে শিবি ন'লে
কেলেঙ্কাৰী প্ৰচাৰ হৈ যাব।

বাতি আঠ বজাত দদ মটৰেৰে আহি ঘৰ পালেহি। বজ্জিতে
তাৰ লগ নৈলৈ। সি প্ৰথমতে তাক মাকৰ গুৰিতে থৈ আহিলেগৈ।
দুদৰে কান্দোতে সি হকা বধা নকৰিলে। কান্দিলেহে যদি তাৰ
শোক পাতলে দুদৰে চিঞৰি চিঞৰি কন্দা দেখি অৱশ্যে তায়ে
লািছিল। সি কন্দা দেখি মাকগেও কান্দিবলৈ ধৰিলে।

ঠিক সেই মন্ততে অধ্যাপক যি মখে আহি মাকগহতৰ ঘৰ
ওলালহি

তেওঁক দেখিয়েই সদানন্দ বৰুৱাই আগ বাঢ়ি গৈ পদূলি মাতে
লগ ধৰি চিধাই ৰবিচন্দ্ৰ ঘৰলৈ লৈ গ'ল

ৰবিচন্দ্ৰৰ ডুইং কামত বহি যি মখে ই ফল পৰা পোৱা সকলো
খবৰ বৰুৱাৰ আগত সদৰি কৰিলে। সেই বাতি পেন অহা সম্ভৱ
নহয় বতৰ বৰ বেয়া। এখন পেন ইতিমধ্যে ভাগিছে দমটনা হৈ।

এই খবৰটো দি যি মখে হঠতে বৰুৱাৰ মথলৈ চাই ক'লে
পঞ্চানন ফুকনৰ কিবা এটা হৈছে বোধহয় কিবা কাৰণে তেওঁৰ
মনৰ অসখ কামৰ পৰাও চাচপেগু হৈ আছে। কি কাৰণে তাৰ
অফিচাৰজনে ক'ব নোৱাৰিলে।

বৰুৱাই তেতিয়াই মিথক পঞ্চানন ফুকনৰ কি হৈছে তাক চমকৈ
বগ। কলে। ঘৈণীয়েকৰ যে আঘাত পাই মৃত্যু ঘটিছে তাকে
তেওঁ খোৰতে জনালে

ইট ইজ এন ইণ্ডিয়ান ট্ৰেজেডী। টিপীকেল মিথে হুমনিয়াহ
চাৰি কলে। তেওঁৰ দেশত হোৱা হলে বিবাহ বিচ্ছেদ ঘটি সমস্যাৰ
একৰকম সমাধান কোঁতয়াবাই হৈ গলহেঁতেন।

বৰুৱাই হাহিলে তাৰ পিছত কল এন ইণ্ডিয়ান ট্ৰেজেডী ইজ
অলছ এ ট্ৰেজেডী।

মিথে এবাৰ ৰবিচন্দ্ৰক দেখা কৰি তেওঁৰ লগত দই চাৰিটা
কথা পাতি কিছ সময়ৰ ভিত্তে স্বস্থানলৈ গুচি গল। যাৰ সময়ত
তেও বৰুৱাক কে ইচ্ছালৈ গলে তেও পঞ্চানন ফুকনক লগ ধৰি
সকলো কথা জানি আহিব

বৰুৱা গৈ মাকগহতৰ ঘৰ পোৱাৰ সময়তে মৰাশটো চাঙীত তুলি
বন্ধা কাম শেষ হৈছিল। ঘৰৰ মাইকী মানহবোৰে ফুল দি মাকগৰ
মাকক শেষ ৰে ৰা জনাইছিল। দদৰে শুদা ভৰি আৰু শুদা গাৰে
হাতত এফুৰা নজলোৱা বহৰ জোৰ লৈ নীৰৱে মাকৰ মথলৈ চাই
আছিল।

ৰজিতে আন তিনিজন ডেকাৰে টে চাঙীখন দঙাৰ লগে লগে
মাকগৰ উচুগনি আৰম্ভ হল

বৰুৱাই এবাৰ চিগাৰ খন চাই লৈ চকু দটা যদি অনন্ত
নিৰাকাৰ ভগৱৎ শক্তিৰ ধ্যান কৰিবলৈ লাগিল।

শৰ লগত ভালেমান মানহ মস্থানলৈ গল। বৰুৱা শোভাযাত্ৰাৰ
লগত নগল। তেওঁ মাকগহতৰ ঘৰতে ভালেমান সময় বৈ মাকগৰ
আৰু সুদৰ্শনাৰ সৈতে মানৱ জীৱনৰ কথা পাতিবলৈ ধৰিলে। দেহটো
আত্মাৰ পোছাক মাত্ৰ এই কথা জানিলে মানহে আত্মাৰ বিশ্বয়ে
সজাগ হয়। আৰু জীৱনৰো নতুন আচল অথ বিচাৰি পায়।

মাৰ আত্মা নমৰে নেকি বৰদেউতা ? আগ্ৰহেৰে মাকগে
সমিলে।

নমৰে। বৰুৱাই দৃঢ় স্বৰে কলে।

মাকগে একো নেমাতিলে

হঠাতে সদশনাই কলে খবাবেউহে নেপালেহি।

দখ নকৰিব আঁই পঞ্চাননৰ ভাগ্য বেয়া। বকুৰাই ভাগ্য
বেয়া কথাষাৰৰ অথ কিমান ব্যপক তাক সদশনাই অনমান কৰিব
নোৱাৰিলে

বকুৰাই হঠাতে মাকৰ ফালে চাই কলে আঁই নিভয়ে থাক।
শোক নেপালে জীৱনৰ আচল ৰূপ নেদেখি। একোলােকে উয়
নকৰিব একোলাে ক'ব মোহ নাৰাখিব। বিপদ হয়তো আক
আহিব। তাৰ সন্মুখীন হবলৈ সাজু থাকিব। মই সদায় তোৰ
লগত থাকিম। অল ৰৈ তেওঁ আকৌ লে তই চাটো গুনা গাই
নবীনৰ কি হল।

মাকণে নবীন গ্ৰে তাৰ হোৱাৰ খবৰ ই মध्ये পাইছিল।

মনত তাইৰ উমানক অশান্তি হৈ আছিল। নবীন জেলত পৰাতো
মাকৰ মৃত্যুৰ তুলনাত কম উমানক তাই নবীনক সেই সময়ত
চাবলৈ বিচাৰিছিল এয়া সাক্ষ্যৰ বাণী শুনিব খজিছিল। নবীনৰ
কথা তাৰ অন্তৰৰ গভীৰ পৰা ওলা। সেই বাবে আনৰ সাংসাৰিক
দটি টৰে কলমিত কথাতবৈ তাৰ কথা তাইৰ বেছি ভাল লাগে সেই
কথাই তাইক সদায় নিজকো নকৈ বাজবলৈ নিজৰ দৰলতা আৰু
সবলতা বজিবলৈ শক্তি দিয়ে। তাৰ সাংসাৰিক অক্ষমতা আৰু
তাইৰ পাণি প্ৰাৰ্থী হ'বৰ অসমথ। দেখি তাইৰ দঃখ লাগিছে।
বিশেষকৈ তাইৰ লগত তাৰ বিয়া-হোৱাত বাধা পৰিছে দেখি। কিন্তু
অকল তাই নিজৰ স্বাথ তাইৰ বাবে সিমানে মূল্যবান জন্মতাৰ স্বাথৰ
লগত নিজৰ স্বাথ মিলাই দিয়া নবীনৰ বাবে সিমানে মূল্যবান নহয়।
পৰা হলে নবীনে নিজ স্বাথক দেশৰ স্বাথতকৈ ডাঙৰকৈ চাই নিজক
সখী গহস্থীত পৰিণত কৰিব পাৰিলেহেতেন। কিন্তু তেনে কৰিলে
সি নিজত্ব হেৰুৱাব আৰু নিজৰ চকুতো হেম হ'ব। মাকণে সিমানে
তাক তাইৰ পৰিয়ালৰ শাৰীত থিয় হ'ব পৰাকৈ ধনী হ'বলৈ উদগনি
দিছে বা অনবোধ কৰিছে সিমানে তাৰ আত্মাই তাক নিজে বিচৰা
সত্যৰ পথলৈ টানি লৈ গৈছে। মাকণে ফ্ৰিডোজাৰ ঘৰত তাৰ লগত
সকলো কথা তন্নতন্নকৈ পাতিছে। তাৰ নিজৰ কথা সি পৰিষ্কাৰকৈ
তাইৰ আগত দাঙি ধৰিছে। তাৰ আৰু একো ক'বলৈ নাই তাইৰ
একো সুধিবলৈ নাই। অন্ততঃ আৰু এবছৰলৈ তাই একো তাক
নোসোধে।

এই এটা বছৰ সি কেনেকৈ কটায় কেনেকৈ সি নিজৰ অৱস্থাৰ উন্নতি সাধে সেইটো তাৰ কথা। মাকৰ পৰামৰ্শই তাত কাম নিদিয়।

আনহাতে এই বছৰটো তাই অকলশৰে কটাব খোজে। শাস্তি নিকেতনলৈকে যাবৰ তাইৰ প্ৰবল ইচ্ছা। তাই কলা চচ্চাৰ মাজেদি জীৱনত সন্দৰৰ অৰে বয়স কৰিব খোজে। মনটো সেই দিশে উধাও হৈছে। সেই বাবে তাই নবীনৰ বিষয়ে কাৰো আগত একো কৌতুহল প্ৰকাশ কৰা নাছিল।

তাই বৰুৱাক কলে শুনিছো বৰদেউতা।

বৰুৱাই তাইৰ মথলৈ চাই অকল হৈ। তাই কি ভাবিছে? তেওঁ একো ধৰিব নোৱাৰিলে।

কিছু সময় কৰো মথত কথা নোলাল।

কিছু সময়ৰ মথত বৰুৱাই দয়োজী বাই ভনীৰপৰা বিদায় লৈ মশানলৈ গ'লগৈ।

বৰুৱাৰ মটৰৰ শব্দ নগুনাত সদশনাই মাকলৈ চাই কলে বজিত অখনি মাৰ ওচৰত আঠ লওঁতে কি ভাব হৈছিল জান?

কি?

মানহটো খাটি মানহ। নহলে এ কৈ লোকৰ মাকক নিজৰ মাক বাল ভাবিব নোৱাৰিলেহেতেন। সদশনাই উত্তৰ দিলে। দদকো মানহটোৱে এক মহতলৈ এৰি দিয়া নাই দেখিছনে?

মাকণে বায়েকলৈ এবাৰ চালে তাৰ পিছত কলে তাত কিবা অসাধাৰ আছে জানো?

একো নাই। অস্বাভাৱিকো নাই। এই কাৰণেই মানহটোক ভাল লাগে। তয়ো লাহে লাহে তেওঁক ভাল পাই আহিব। মই আজি কৈ থলো। সদশনাই কলে নবীন অসাধাৰণ বজিতদা সাধাৰণ। সংসাৰখন সাধাৰণৰ বাবে। যিবোৰ অসাধাৰণ তেওঁলোকে সংসাৰত শাস্তি নেপায়। তয়ো ডুল নকৰিব খৰী আক নাই তোক বাট দেখুৱায়লৈ। তইতো মনে মনে সংসাৰকে বিচাৰিছ। তোৰ মন তোতকৈ মই বেছি বুজো। সেই কাৰণে কৈছো ধৰ ভাবি চিন্তি সিদ্ধান্ত লবি ছোৱালীৰ জীৱনত এই এটা সিদ্ধান্তই ডাঙৰ।

মই হ'লে বৰ সখী হ'ম যদি তই বজিতক গ্ৰহণ কৰিব পাৰ।
সদশনাই খণ্ডক বৈ মাকগৰ মনৰ ভাব বজিবলৈ চেষ্টা কৰিলে
মাকণে তাইৰ কথাবোৰ শুনি ভাবিবলৈ লৈছিল সদশনাই ক'লে
শান্তি নিকেতনলৈ যাব খজিছ যা। কিন্তু সেইটো এটা সৰল নিষ্কৃতিৰ
উপায়। মানহে কেতিয়াবা নিৰুপায় হৈ কঠোৰ বান্ধৱৰপৰা নিষ্কৃতি
বিচাৰে। একো লাভ নাই।

মাকণে একো উত্তৰ নিদিলে।

সদশনাৰ কথাবোৰে তাইক অস্থিৰ কৰি তুলিলে কিন্তু স্থিৰ
হ'ব পথ তাই বিচাৰি উলিয়াব নোৱাৰিলে

ঠিক তেওঁ সময়তে অপৰাজিতাক কোলাত লৈ জয়ন্তী আহি
সদশনাৰ ওচৰত থিয় হ'লহি

আইদ্রেউ জয়ন্তীৰ মাতত এটা অভিযোগৰ সৰু অপৰাজিতাই
আপোনাক বিচাৰি আছে। উপায় নেপাই তেওঁ আহিলো সৰু আইতাকৰ
কথাও খব কৈছিল।

অপৰাজিতাক জয়ন্তীয়ে এৰি দিলে। তাই দৌৰি আঁ সদশনাৰ
কোলাত সোমালেহি। তাই এবাৰ মাকৰ মথলৈ চালে এবাৰ
মাকগৰ মথলৈ চালে।

অপৰাজিতাই মাকক সদায় বিচাৰে। কিন্তু আমনি নকৰে।
চাকৰ নাকৰে ফুচুলাই মন ভাল পালে তাই তাতে ভোল যায়। অজি
কিন্তু তাই একোতে সম্বল নহ'ল। উপায় নেপাই জয়ন্তীয়ে নিজে
তাইক লৈ আহিল

তাই আজি মাক আৰু মাহীয়েক কাৰো মথত কথা নশুনি
অসম্ভৱ হৈ ক'লে মই সৰু আইতাৰ ওচৰলৈ যাওঁ।

সৰু আইতা মানে চিল্লা।

সৰু আইতাকক অপৰাজিতাই বৰ ভাল পাইছিল। কোনোও
তাইক এতিয়ালৈকে কোৱা নাই যে তেওঁ আৰু ইহসংসাৰত নাই।
ক'লেও তাই একো নবজিৰ। সদশনাৰ কোলাৰপৰা তাই অভিমানত
উঠি যাব খজিলে মাকে ক'লে অপৰাজিতা সৰু আইতা ঘৰত
নাই।

ক'লে গ'ল ? তাই সখিলে।

সদশনাই এইবাৰ নিঃসহায় ভাৱে জয়ন্তীলৈ চালে। জয়ন্তীয়ে
তাইক ক'লে স্বৰ্গলৈ গ'ল।

স্বপ্ন ক'ত ? অপৰাজিতাই সোধিলে।

ওপৰত ! জয়ন্তীয়ে উত্তৰ দিলে

অপৰাজিতাই অবাক হৈ ওপৰলৈ চালে। তৰাৰে ভৰা আকাশ
খনলৈ চাই তাই আপোন পাহৰা হ'ল

মাকণে মন কৰিলে জয়ন্তীয়েও অপৰাজিতাৰ দৰেই মাকৰ স্বপ্ন
যাত্ৰাত বিশ্বাস কৰিছে। জয়ন্তীৰ বিশ্বাস অটল। অপৰাজিতায়ো
তাইৰ কথাকে বিশ্বাস কৰিছে। সিহঁতৰ সৰল গ্ৰাম নিজজাল আৰু
জটিলতাহীন

মাকণে সদৰশনালৈ চালে তাৰ পিছত নিজৰ মনৰ ভিতৰতে
এফাকি ক'তা মাতিলে মৰি গৈ সোণ সউ তৰা এটি হ'ল ও
তৰা এটি হ'ল

চতুৰ্থ খণ্ড

ডালশলীয়াটোলে খাপ লৈ বহুত সময় সি চেজৰ বেৰৰ বিজ্ঞাটোৰ ওচৰত থিয় দি অছিল। কিন্তু সি নাছিল।

ডালশলীয়াটোৱে এটা অক্ষমণীয় অপৰাধ কৰিছিল। মাকগৰ শেষ চিঠিখনৰ পাত টানি নি সি বাহিৰ পোৱাই ছলগৈ দপীয়া তাৰ চলমিলকৈ টোপনি ধৰিছিল সেই সময়তে সি কামটো কৰিলে। টোপনি আহোতে পঢ়ি থকা চিঠিখন বোধহয় কব নোৱাৰাকৈ হাতৰ পৰা মজিয়াত সাৰি পৰিছিল। সম্পূৰ্ণ তিঁ টা পাস্‌ সি চৰ কৰিছে।

যোৱা ডেৰ বছৰ ভিতৰত ডালশলীয়াটোৱে বহুত সৰু সৰু অপৰাধ কৰিছিল কেতিয়াবা সি চাবোন নিয়ে কেতিয়াবা তামোল কেতিয়াবা লফৰ টুকুৰা কেতিয়া। মিহি কাগজ চৰকৈ নি সি নবীনক সাময়িক মনোক দিছিল কিন্তু সদীঘ কাৰাবাসৰ একমাত্ৰ সহচৰ বলি তাক সি অকাতৰে ক্ষমা কৰিছিল।

কিন্তু আজি সি যি গুৰুতৰ অপৰাধ কৰিলে তাক ক্ষমা কৰা তাৰ পক্ষে টান হৈ পৰিল।

হাতৰ মাৰিডাল পেলাই দি সি আকৌ বহুনা দীঘল দিলোঁহ। কৰিবলৈ একো নাই। খং মাৰ নিয়াই লাহে লাহে মাকগৰ লাভ কৰাৰ সকলো আশা সমলক্ষে বিসৰ্জন দিয়াই তাৰ একমাত্ৰ পথ।

ভালেই হ'ল। শেষ চিঠিখনো গ'ল। লগতে গ'ল মাকগৰ হাতৰ আখৰবোৰত সজীৱ হৈ থকা ক্ৰমাৎ পৰ্যন্ত হ'বলৈ ধৰা তাইৰ মনৰ চিনাকি।

যোৱা ডেৰ বছৰৰ ভিতৰত মাক তাৰ ওচৰৰ পৰা যেন বহুত দূৰৈত আঁতৰি গ'ল। তাই এতিয়া শান্তি নিকেতনত ববীন্দ্ৰ সাহিত্যৰ এটা ক'চ লৈছে আৰু উপক্ৰমাকৈ চিত্ৰ কলা শিকিছে। কিন্তু এই শিক্ষাত তাইৰ মন বহা নাই। তাই আকষিত হৈছে ববীন্দ্ৰনাথৰ দৰ্শনলৈ।

ৰাজনীতিৰ মোহৰপৰা তাই সম্পূৰ্ণৰূপে মুক্ত হৈছে। তাই দেখিছে ৰাজনীতিয়ে দেশৰ মানুহক একত্ৰিত কৰিছে কিন্তু সেই একতা

কাৰোবাৰ বিৰুদ্ধে। বিৰোধী পক্ষ গুচি যাবলৈ ওলোৱাৰ লগে লগে মানহৰোৰ হিন্দ মহলমান বঙালী অসমীয়া আদি সৰু সৰু বিভাগত বিভক্ত হবলৈ আৰম্ভ কৰিছে।

ৰাজনীতিয়ে একলিত কৰে কিন্তু মানহক একত্বৰ ডোজত বান্ধিব নোৱাৰে। সেই বাবে এটা বেলেগ গভীৰ বিশ্বাভুতি লাগে। বৰীশ্বৰ সাহিত্যত সেইটোকেই তাই পাইছে। মন্তু সবানি ভতানি আশ্ব ন্যাবানু পশ্যতি। সবভতেষ আশ্বানং ন ততো বিজুগ্ম সতে। ডিগ্ৰীৰ বাবে তাই ব্যাকুল নহয় তা বিচাৰিছে সকলো মানহকে এক কৰা সেই বিশ্বানুভূতি। নবীনক এতিয়া তাই তাতেই পাব।

নবীনে ইতিমধ্যে বজি পাইছিল তাৰ ৰাজনীতি আগতকৈ কঠোৰ হ'ব আৰম্ভ কৰিছে। ভয়ানক কঠোৰ। বদলৈৰ ৰাজনীতিৰ লগত তাৰ যি জোৰা নহা হৈছে। বৰদৈয়ে অসমত কংগ্ৰেছী সংযুক্ত মন্ত্ৰী সভা গঠন কৰি আপোচৰ ৰাজনীতি আৰম্ভ কৰিছে। দিল্লীত কংগ্ৰেছ অৰু মহলিম লীগৰ লগত বৃটিছ চৰকাৰৰ কথা বতৰা আৰম্ভ হৈ গৈছে।

এই কথা বতৰাৰ শেষ পৰিণতি হ'ব দেশৰ বিভাজন। আনহাতে মহামুগ্ধ বন্ধ হৈ গৈছে।

এটম বোমাই জাপানৰ ককাল ভাঙি দিলে ফেছীবাদৰ মতু্য হ'ল কিন্তু সাম্ৰাজ্যবাদ বাচিল। বৃটেইন আকৌ শক্তিশালী হ'ল। এতিয়া বৃটেইনে ভাৰত স্বাধীনতা আন্দোলনলৈ যুদ্ধকালৰ দৰে ভয় নকৰে।

এই সময়ত বন্দী আই এন এ সেনাবোৰক দেশপ্ৰোহিতাৰ অপৰাধত বিচাৰ কৰিছে বৃটিছ চৰকাৰে। যুদ্ধৰপৰা উলটি অহা ভাৰতীয় সেনা বাহিনীৰ কিছুমানৰ মাজত বিদ্ৰোহৰ ভাৱ জাগিছে।

এই সময়ত সি বাহিৰত থকা হ'লে ভাৰত ত্যাগ আন্দোলনৰ অগনি আকৌ জলাবলৈ চেষ্টা কৰিলেহেঁতেন।

পাকিস্থানৰ ৰাজনীতি আৰু আপোচৰ কথা বতৰা বন্ধ কৰাৰ একমাত্ৰ উপায় সেয়ে।

একমাত্ৰ উপায়।

এই সময়ত সি আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ আন্দোলন অথবা আজি চনী উলিয়াই উপাৰ্জনক্ষম হৈ মাকগৰু বিয়া কৰোৱাৰ কথা ভাবিব নোৱাৰে। ইতিমধ্যে মাকগৰু দিৱা এবছৰ সময় উকলি গ'ল। জেলৰপৰা সি মজ্জি নেপালে। বৰং দাগী বিপ্লবী বলি চৰকাৰে এমাহৰ আগতে তাৰ জেল ম্যাদ আৰু এবছৰ বঢ়াই দিছে।

জেলৰপৰা সি এখন চিঠি পাৰ কৰাই পঠাই দিছিল সমতি বাইদেউলৈ।

সমতি বাইদেউ তেতিয়া আছিল মদনা ক্লীত বিম। বেমাৰৰ খবৰ কৰিবলৈ গৈছিল। তিখিন কেনেবাই পৰিল পলিচৰ হাতত। সেই চিঠিত আছিল দেশ নতু পিল্লৰ বাবে সাজু কৰাৰ সিদ্ধান্ত চৰকাৰে নবীনৰ মনোভাৱত আশংকা প্ৰকাশ কৰি তাক মকলি কৰি দিবলৈ ৰাজী নহ'ল।

বৰদলৈ অসমৰ মখ্যমন্ত্ৰী হোৱাৰ পিছত আ সকলো ৰাজ ন্দীৰ লগতে তাকো মজ্জি দিব খজিছিল কিন্তু সি মজ্জি নেপালে। স্বয়ং ইংৰাজ চীফ চেফ্টেৰীয়ে আপত্তি জালে। বৰদলৈয়ে এতিয়াও চেফ্টা চলাই আছে কিন্তু সফল হোৱা নাই।

ন নীনৰ একমাত্ৰ আশা আছেগৈ সমতি বাইদেউত। তেও সংঘৰ ল বাবোৰক একত্ৰিত কৰি ৰাখি লৈ যত্ন কৰিছে কিন্তু প নাই হ'ল। গছ দেখিলে আটায়ে কুঠাৰ মাৰে মাৰিবই। সমতি বাইদেউে অৱশ্যে আগৰ দৰে একাগ্ৰভীমাকৈ ৰাজনীতিত লাগি থাকিবলৈ ইচ্ছা কৰা নাই। ৰাজনীতিৰ মাজত তেওঁ দেখা পাইছে ক্ষমতাৰ খেলা। কোনোবা হ'বলৈ চায় মন্ত্ৰী কোনোবা এম এল এ। কোনেও সেৱা কৰিবলৈ আগ বাঢ়ি নাহে।

সংঘৰ ল বা কিছুমানৰ মনতো নামি আহিছে হতাশা। মহলমান সকলৰ মাজত লীগে সমাই দিছে পাকিস্থানৰ স্বপ্ন। লীগে দাবী কৰিছে অসমক পাকিস্থানত সন্মুখোৱাৰ। গোটেই অসম জকি উঠিছে সভা সমিতি শোভাযাত্ৰাৰে কেউফালে প্ৰতিবাদৰ ধ্বনি উঠিছে। এই ধ্বনি কিন্তু ব্যাপক হৈ উঠা নাই।

মা হৈ বিয়াল্লিছৰ আন্দোলনৰ সময়ত জগা দৰে জগা নাই কিয় সি ক'ব নোৱাৰে। চেলৰ ভিতৰত বহি বহি তাৰ ধাৰণা হ'ল অতদিনে আন্দোলন স্বাধীনতা সংঘৰ ওপৰত কৰি অহা বিশ্বাস যেন

পৰ জ্ঞানৰ ওপৰত প্ৰতি ঠিত নহয় ডাৰতৰ মূক্তি মানে কি কেৱল লোকৰ মানহৰ ঠাইত নিজৰ মানহৰ শাসন? জীৱনৰ উদ্দেশ্য সাধনত জানো এই মজ্জিয়ে সহায় নকৰে? আন্দোলনত লগাসকলৰ মনত কোনো উচ্চনৈতিক চেতনা নোহোৱাৰ ফলত তেওঁলোকে যেনেভেনে ক্ষমতা পোৱাৰ কথাকে চিন্তা কৰি আছিল। সিও ডাবিছিল জীৱন শ্ৰেষ্ঠ উদ্দেশ্য হৈছে স্বাধীনতা লাভ। নেতাসকলৰ ওপৰত নিঃসংশয়ে সি আস্থা স্থাপন কৰিছিল—যেন তেওঁলোক ধ্বংসজ্যোতি। কিন্তু নেতাসকলৰ সৰহ ভাগেই আদৰ্শৰ বাবে আত্মত্যাগ কৰাৰ শক্তি হেৰুৱাই পেলাইছে। কাৰণ তেওঁলোকৰ আদৰ্শ প্ৰজা লক্ষ নাছিল উন্নত মানবৰ মতবাদ অজ্ঞাভাৱে অনকৰ কৰি তেওঁ লোকে আত্মত্যাগ লাভ কৰিছিল। স্বাধীনতাক তেওঁলোকে কেতিয়াও পৰ ৰূপত দেখা নাছিল। সেই ৰূপ অন্তৰত নাছিল বাবেই তেওঁলোকে বিদ্ৰোহ। প্ৰত্যেক কমীয়েই আজি নিজক অনসন্ধান কৰিব লাগিব জীৱনৰ অথ ৰহস্যময় কোনেও সেই ৰহস্য ভেদ কৰিব পৰা নাই এই ৰহস্য অনসন্ধান কৰিব পাৰি অকলে নিজৰ অন্তৰ লোকত।

হঠাতে সি অন্তৰ কৰিলে যি সময়ত মাকণে এটা বিশ্বানন্ত্ৰুতিৰ অনসৰণ কৰিছে সেই সময়ত কেৱল জিৰ ব্যক্তিত্বকে চকুৰ আগত দেখা পাইছে। তাৰ গো গীৱ ভাৱনাত সংকট উপস্থিত হৈছে। াৰ মজ্জিৰ কামনাৰ গত ি ন্যায় বিচাৰ সামাজিক াৰিত্ববোধ আৰু প্ৰেমৰ ভাব জড়িত আছে সেই ভাব সাধাৰণ স্তৰৰ ৰাজনৈতিক আৰু সা াজিক প্ৰয়োজন বন্ধনৰ পৰা ল ব খোজা মজ্জিৰ কামনাৰ ভাৱতকৈ উচ্চতৰ। নিজক যিমনে সি বজি আহিছে সিমাে তাৰ ধাৰণা হৈছে সাধাৰণ প্ৰয়োজন বন্ধনৰ পৰা মজ্জা নহলে প্ৰকৃত মজ্জি মানহে নেপায়। কাৰণ কৃত মজ্জি জ্ঞানত।

সম্পৰূপে অকলশৰীয়া নহলে বোধহয় জীৱনৰ অথ উপলব্ধি কৰা টান কিন্তু তা কাৰণে এতিয়া প্ৰয়োজন হৈছে পথ আৱিষ্কাৰ বিপ্লবৰ পথ

নিজৰ দীঘল দাড়িবোৰত হাত দি সি অন্তৰ কৰিলে নিজৰে অপৰিচিত এটা সৰীয়া নবীন উপস্থিতি। সি যেন জেলত পৰাৰ আগৰ নবীন নহয় এটা নতুন নবীন।

তাৰ মনত পৰিল মাকৰ সৰু সৰু বকৰৰ সামাজিক জীৱনৰ প্ৰেম
বন্ধনৰ পৰা মুক্তি দি লিখা তাৰ শেষৰ চিঠিখন। এতিয়া সি বজি
পাইছে কাগজ উলিওৱা আৰু ধন ঘণ্টা তাৰ নহ'ব। তাৰ ল'ৰা পৰীক্ষাও
বেয়া হ'ল। সেইবোৰ কামৰ প্ৰভুতিও তাৰ নোহোৱা হৈছে। নিজক
স্বিমাণে সি বজিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে সিমাণে সি ধৰিব পাৰিছে সি
নিসংগ পথিক। সেই পথেদি যোৱাই তাৰ স্বপ্ন। তাৰ প্ৰেমিকাৰ
জগত বিয়া হ'লেও এই পথ সি ত্যাগ কৰিব নোৱাৰে। কিন্তু এই পথ
সবত্ৰ ত্যাগৰ পথ মাকণে সেই পথৰ জাৰী হ'ব যেতিয়া নোৱাৰেই
তাইক টানি অনাৰ কোনো অৰ্থ নাই। জীৱনৰ নিশ্চিন্ত জীৱনৰ লক্ষ্যৰ
প্ৰতি তাৰ মোহ নোহোৱা হৈছে। বৰ সি অনন্তৰ কৰিছে মাকণে
স্বধৰ্ম বিচাৰি লৈ তাকে অনুসৰণ কৰক।

এই চিঠিৰ উত্তৰত মাকণে ডালশলীয়াই টানি নিয়া চিঠিখন
লিখিছিল তাত তাই তেনে এটা ইচ্ছাকেই প্ৰকট কৰিছে। চিঠিত
বজিতদাৰ নাম পৰ্যন্ত উল্লেখ কৰা নাই। কিন্তু এই কথা ঠিক তাই
যদি তেওঁক বিয়া কৰাব খোজে তেন্তে তাৰ ফালৰপৰা আৰু কোনো
নৈতিক বাধা নোপায়। বৰং মাকণে তাৰ সম্মত হৈ লাভ কৰিব।
মাকণৰ চত পৰণ কৰাত সি ব্যথ হৈছে।

সেইদৰে থাকোঁতেই চেলৰ লোৰ চিকবোৰৰ সিপাৰত থিয়
হ'লহি স্বয়ং জেইলৰ। মানহজন গহীন কিন্তু দয়াল। তেওঁৰ মঞ্চলৈ
চাই নবীনে সখিলে আপনি নিজে আহিল যে।

মানহজনে হাহি কলে সমতি বাইদেউ আহিছে। আপনি
সাদিনৰ পেৰল পাইছে তেখেতে লৈ যাবলৈ আহিছে

খন্তেকলৈ বীনৰ মনটো নাচি উঠিল কিন্তু পিছ মহৰ্ততে তাৰ
মন পৰি গ'ল। মই পেৰেলত নাযাওঁ।

জেইলৰে খবৰ মিছি মাতেৰে ক'লে আপোনালোকৰ সংঘৰ্ষ বিমল
বকৰাৰ খবৰ টান। শুৱাহাটীত আছেহি। আপোনাক চাব খজিছে

নবীনৰ মন কিহবাই ভিয়াই দিলে বিমলদা শুৱাহাটীতে যে
আছেহি তাকে সি ক'ব নোৱাৰে। মদনপল্লীৰপৰা ঘূৰি আহি বোধহয়
সুমতি বাইদেৱে খবৰ দিবলৈ অকণো আজিয়েই পোৱা নাই।
এনেদৰে সংঘৰ্ষ জৰাজীৱিত বৈয়া তাতে বিমলদাৰ শেষ সময়।

বহুত সময় নবীনক নিমাত দেখি জেইলৰে সুধিলে মই কি ক'মগৈ।

পেৰলত যাবলৈ তাৰ বিন্দ মাত্ৰও ইচ্ছা নাই। তাক লাগে সম্পৰ্ক মজ্জি।

নবীনক নিমাত দেখি জেইলৰে হাঁহি ক'লে আহকচোন বাক তেখেতৰ ল'ত কথা পাতি চাওক।

চেলৰ দৱাৰ খোল খাই গ'ল। নবীন আৰু জেইলৰে দয়ো শাৰী পাতি অফিচৰ অভিমুখে খোজ ললে। অফিচৰ দাঁতিতে সাক্ষাৎ কোঠা। তাতে সমতি বাইদেউ বহি আছে। নবীনে সমতি ঠায়েটুকুৰ দেখি ভয় খাই গ'ল দেহত একোৱেই নাই। সি তেওঁৰ ওচৰত বৈ সোধিলে কি হ'ল বাই উ? ইমান খীণালে যে।

সমতি বাইয়ে তেওঁৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিদি ক'লে বৰ মজ কৰি পেৰল আদেশ আনিছো তেওঁ বলি কৰা। বিমলদা কিমান সময় থাকে ক'ব নোৱাৰে। কেই।। বোকাৰ কথা সোধে।

সি কেঁচাবটো ক'ল ম' কছে নবীনে লাহে লাহে উত্তৰ দিলে।

বিবেকৰ ওপৰত জ্ঞান। জ্ঞানক সোধা। সমতি বাইদেৱে হাঁহি ক'লে।

নবীনে ক'লে মতাকতো কোনেও বোধ কৰিব নোৱাৰে। বিমলদা যাব খজিছে যাবই। কিন্তু অসম্মানজনক চৰ্তত ওলাই গৈ তেওঁক দেখা কৰিবলৈ যোৱাটো বিমলদাৰ জীৱনৰ প্ৰতিয়েই অসম্মান কৰা হ'ব বিমলদাক মই ইয়াৰপৰাই দেখিছো।

কথা কোৱাৰ লগে লগে নবী ব'চকু চলচলীয়া হ'ল।

সমতিয়ে তাৰ ম'লৈ সন্মুখ চাই ক'লে বিবেকে যেতিয়া কোৱা নাই যাব নেলাগে। মই মোৰ কতব্য কৰিলো। মই আৰু এবাৰ চেষ্টা কৰি চাম। এওঁ কিমান সময় থাকে ক'ব নোৱাৰে। শেষৰ বাক্যটো তেওঁ ইচ্ছা কৰিয়েই দোহাৰিলে।

সমতি বাইদেউ সেইদিনা কথা কৈ গুচি গ'ল। তেতিয়া আছিল আবেলি। নবীন নিজৰ চেললৈ ঘূৰি আহিল সন্ধিয়া সময়লৈকে তাৰ মন অস্থিৰ হৈ আছিল। বিমলদাক দেখা কৰিবলৈ সি সহজে

পেৰল ত স্বাৰ পাৰিলেহে তেন কিন্তু তেনে কৰিবলৈ যাওঁতে সি শপত
খাৰ লাগিব পোৱা অনগ্ৰহৰ (সবিধা) বি ময়ত নপলাওঁ বজি। তেনে
কৰাতকৈ সি শান্তি খাবলৈকে বাজী।

হয় বিনাচতে মজ্জি নহয় অনন্ত কাৰাবাস।

বিমল। ৰ লগত তাৰ নৈতিক সম্পৰ্ক কাজেই বিমলদাই বজি
পাব। তাৰ ধাৰণা সিমানে সি নীতি মানি চলিব সিমানে সি
বিমলদাৰ কাষ চাপি যাব। এতিয়া বিমলদাৰ বাবে ভাব। সেই
ভাব চলি থাকিব।

ৰাতিটো সি ভালদৰে শুব নে বাৰিলে। বাৰে বাৰে সমতি
বাইদেউৰ মথখন মনত পৰিবলৈ ধিলে। তেওঁৰ চেহেৰা ইমান বেয়া
হোৱাৰ কাৰণ কি? কিবা অসখ হোৱা নাইতো? যদি বিম দাৰ
ৰোগেই পাইছে? নহ'বও পাৰে। ক'টতো তেওঁ হ'ব পাৰে। কিন্তু
চেহেৰা একেবাৰে কিবা হৈ পৰিছে। বেছি কথাও নক'লে মানহ
জনীয়ে। আহিল আৰু গ'ল। একো সোধাও নহ'ল। অৱশ্য
চকুকেইটা আগৰ দৰেই শান্ত।

সেই ৰাতি তাৰ ভাল টোপনি নহ'ল।

পত্নী সি এটা শব্দ শুনি সাৰ পালে। দেখিলে বাহিৰত জেইলাৰৰ
মাত।

শুই উঠি সি গৈ লোৰ চিকবোৰৰ ওচৰত থিয় হ'লগৈ। জেইলাৰে
হাঁহি ক'লে ভাল থ'ব। একেবাৰে স্থিৰওৰণবা হ'বৰ আ হুছে।
আপোনাৰ মজ্জি।

মজ্জি। জেইলাৰৰ কথা বিশ্বাস কৰিব নোৱাৰি সি ক'লে
অ।

জেইলাৰে হাঁহিবলৈ ধৰিলে

চেল এৰি বাহিৰলৈ স্বাৰৰ সমস্ত হঠাতে সি ম কৰিলে
ভালশলীয়াটোৱে বেৰৰ তলৰ বিজ্জাইদি ভূমকি মাৰিছে। সি কিবা
পৰ পাইছে নেকি? তালৈ এবাৰ চাই সি হাতত টোপোলা লৈ হমনিয়াছ
চাবি লাহে লাহে গৈ অকিচ পালেগৈ।

ভাতে সি দেখা পালে দদক। গাত চিকাৰৰ সাজ। নবীনক দেখিলেই ক'লে বা একেবাৰে ঋষি হলি দেখোন মই বজ্জাকৰ হৈয়ে আছোঁ। পৰাই ওলাইছিলো চিকাৰলৈ। কিন্তু ক'বাবপৰা ওলালহি মণিকা। ক'লে তোক আনিবগৈ লাগে।

নবীনে কাগজ পত্ৰ চহী কৰি দদৰ লগত জেলৰ বাহিৰলৈ ওলাই আহিল। মটৰত উঠাৰ লগে লগে নবীনে সুধিলে কোন মণিকা?

দদৰে মণিকাৰ পৰিচয় দিলে গুৱাহাটীৰ সকলো সম্প্ৰদায় পৰিয়ালতে নচৰ আবশ্যক হ'লে মণিকাকে বিচাৰে বৰিচন্দৰ ভৰি ভাগোতে তায়েই শুদ্ধি কৰিছে। এতিয়া বিমলদাৰ শুদ্ধি কৰিছে। বিমলদা আছে খা ঘৰিৰ ফালে নৈৰ দাঁতিৰ সৰু টিলাৰ ঘৰ এটাত। ঘৰটো সদানন্দ বৰুৱা। ঘৰটো তেওঁৰ বাপেকৰ দিনতে সজোৱা তাকে চণ তেল ক্ষিয়ৰোগী থাকিব পৰাকৈ চুচি মাজি দিছে।

পৰাৰ গুৱাটী আলিবাট সজীৱ হৈ উঠিছে। নবীনে চহৰৰ দশ্য চাইছিল। যুদ্ধৰ উম যাম নাই। মাজে মাজে খালী দই টা সেনা দেখা গৈছে। আকাশত প্লেনৰ গুমগুমনি নাই। মাত্ৰ জীপ গাড়ী আছে। দ'হৰ শেষ হৈ গ'ল।

ৰজিতদাহত উত্তীৰ্ণ নেকি? নবীনে সোধিলে।

তই খবৰ নেপাব নেকি? বি ময়ত দদৰে সোধিলে ৰজিত দাদা যুদ্ধত আহত হ'ল। এতিয়া কলিকতাত আছে।

কি হ'ল?

ময়ো বিশেষ একো নেজানো। সদানন্দ বৰুৱা গৈছেহে খবৰ কৰি লৈ। আহিলেহে গম পাম। দদৰে মটৰ ঘৰত সন্মাই উত্তৰ দিলে।

মাকপহুত ঘৰটো একেবাৰে চিনিব নোৱাৰা হ'ল। গেট নতুন তাত এটা ইটাৰবৰণীয়া ৰং। বাহিৰৰ ফলনিখন নানা বৰণীয়া ফুলেৰে ৰমক জমক হৈ আছে। পৰণি মাটিটোৰ গাত থাকী ডেচ তাক দেখি মালীটোৱে চেলাম দিলে। আগতে কোনো দিনে সি এক চেলাম দিয়া ঘনত নপৰে।

ঘৰটো চাবলৈ নবীনে বাহিৰতে দ্বৈতপৰ ব'ল। দুদৰে সুহৰিয়াই হাতৰ আঙুলিৰে মটৰৰ চাবি পাত ঘৰাই ঘৰাই ভিতৰলৈ সোমাই

পল। নবীনে দেখিলে ডুইং কামটো চিনিব নোৱাৰা হৈছে। সাজ সজ্জা অপৰূপ। মাকৰ কোঠাটোৰ কামৰ ফুলনিখন নাই। তাত এটা সৰু ঘৰ হ'ল। জামাম টাইপৰ ঘৰ নহয় কনক্ৰিটৰ ঘৰ।

মালীটোৱে আহি বহুদিনীয়া আপোন মানহৰ দৰে তাৰ ওচৰত থিয় হ'লি। নবীনে সখিলে এইটো ঘৰ কাৰ ?

হাকিমৰ। মাজে মাজে নতুন মাইজীক লৈ ইয়াতে থকা কেইটি মালীটোৱে উত্তৰ দিলে।

এতিয়া আছে নেকি ? কৌতুহলত নবীনে সখিলে।

নাই। স্থলভূমি গৈছে। মালীটোয়ে হাঁহি উত্তৰ দিলে নতুন মাইজীৰ এটা ল'ৰা হৈছে।

নবীনে অধিক কৌতুহল প্ৰকাশ নকৰিলে।

মালীটোৱে হঠাতে সখিলে আনোৰ অফিচটোত একো নাই। মাজে মাজে গৰু সোমাই থাকে। কেইদিন মই খেদি থৈ আহিছো।

নবীনে একো উত্তৰ নিদিলে। তাৰ অনমন হ'ল সংঘ তেতিয়াও বোধহয় বে আইনী হৈয়েই আছে। ৱাৰ্টিং চৰকাৰে সংঘৰ সদস্য বোৰক িপ্ৰেছন কৰিয়েই এৰা নাই। তেওঁলোকৰ মনত ভয় সমাই দিবলৈ সমৰ্থ হ'ল এই ভয়ৰপৰা তেওঁলোকে এতিয়াও নিস্তাৰ পোৱা নাই।

নবীন ভিতৰ সোমাব খজিছিল ঠিক তেনেতে সৰু কনক্ৰিটৰ ঘৰটোৰপৰা ওলাই আহিল এজনী দীপলিপ হোৱালী। তাইৰ কপালত এটা দগমগীয়া সেন্দৰৰ ফোট। গাত মগাব খমখীয়া বিহা মেখেলা। হাতত এঘোৰ ৰূপৰ বালা। ৰূপৰ ডাঙৰ ফুটাকেইটাত থৰীয়া নাই ডল ওলমিছে।

ওচৰত থিয় হ'লত নবীনে ক'লে তই নগৰ এৰিব পৰা নাই নেকি জয়ন্তী ?

তাই খত মত খালে। অলপ পৰা পিছত নিজকে চম্ভালি তাই ক'লে তৈছিলো এৰি। পিছে সদশনা বাইদেৱে স্থলভূমি গৈ নাচৰ পোহাৰ মেলিলেগৈ। কেইদিনমানৰ আগতে অমকীৰ ডাক পৰিল। পতাৰ্থীক লৈ চাপলি মেলিলো। তাতে প্ৰফেচাৰো আছেগৈ। বিশ্ব বিদ্যালয়ৰ কামত। নাচ-ৰাগ কৰি এতিয়া ইয়ালৈ আহিছোঁ। পিতামো

আহিছে। তাই ব ল। মাকৰ আইদেউকহে নেপালোহি। জিহাৰ মাক মৰাৰ পিছত মোক নেৰেহে নেৰে মানুহজনীৰ কথা ভাবিলে বেয়া লাগে। চৰায়ে পোৱালিক ডেউকাৰে আৱৰি থোৱাৰ দৰে মাকে মৰমেৰে তেওঁকো আৱৰি থৈছিল। এতিয়া নিঠকৱা হ ল। মই কৈছো শিৱ পজা কৰিবলৈ বিচৰা বস্তু পাবই। পিছে ডালে ডালে আহি নহয় ?

নবীনে মৰ দপিয়ালে।

লপ পৰ কথা পাতি জন্মভূমি ক লে দদ দাদাটো একেবাৰে সৰু ল বাৰ দৰে। এতিয়া কি কৰিছে চাওঁগৈচোন ব লক নিশ্চয় জুই ধৰি চাহৰ কেটলি তুলি দিছেগৈ। আহক ভিতৰতে বহোঁগৈ। চ হ এটোপাও কৰি দিও।

জন্মভূমি আগে আগে গ ল। নবীন পিছে িছে। অলপ দূৰ গৈ সিহঁত যেতিয়া মাকৰ এক শোৱা কোঠা পালেগৈ তেতিয়া নবীনৰ মনত কিহবাই উকি মাৰি গ ল। চিত্ৰা মাহী যেন কোঠাটোতে এতিয়া ৰামায়ণ পঢ়ি আছে এনে ভাব হ ল তাৰ। কোঠাটো পৰিষ্কাৰ আৰু সন্দৰ হ ল দ ৰে কোঠাটো কাকো ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ দিয়া নাই ঠিক যাদ ঘৰৰ দৰে সজাই থৈছে মাকৰ বিচনাখন একেদৰেই আছে। খাী কাপোৰ আৰু কাঠৰ ং উজ্জল হৈছে। ৰামায়ণখন য তে মাকে এি থৈ গৈছিল ত তে আছে। চকীখনো প্ৰায় সেই দিনা দেখা দৰেই আছে। বেৰৰ ছবিবোৰো ঠাই সজনি হোৱা নাই। দেউতাকৰ ছবিখনো দদৰে আতৰোৱা নাই। মাকৰ ছবিখনৰ কাষতে সেইখন সন্দৰ হৈ জিলিকিছে তেওঁলোকে বিয়া সোমোৱাৰ এবছৰ মা ৰ পিছৰ ছবি। দদৰ তেতিয়াও জন্ম হোৱা িছিল।

জন্মভূমি ভিতৰলৈ সো াই গ ল। তাই দদৰ হাতৰপৰা চাহ কৰাৰ ভাৰ নিজৰ হাতত আনিলে।

নবীনে লাহে লাহে গৈ ছবিখনৰ ওচৰত থিয় হৈ এবাৰ চিত্ৰা মাহীলৈ চালে। তেওঁ যেন হাহিছে। মনালিহাৰ দৰে বহস্যময় হাঁহি। দিনবোৰ আকৌ ঘৰি অহা যেন লাগিল। সেই দিনবোৰ। চিত্ৰা মাহীয়ে তাক দুদ আৰু মাকৰ দৰেই আপোন বুলি গণ্য কৰিছিল। নবীনবো ঘৰত তেনেকৈ কোনো নাছিল। মাক বাপেক সৰুতেই চকাইছিল চিত্ৰা মাহীয়ে তাক সেইবাবে বিশেষ চেনেহ কৰিছিল।

ভাৰ পিছত আহিল মাকৰ বিয়া সম্পূৰ্ণ নিমম সিদ্ধান্তৰ দিন। সেই দিনাও চিহ্না মাহীয়ে তাক বৰ মৰম কৰিছিল। নিজৰ কৰ্তব্য তেওঁ সম্পৰ্ভাৱে সম্পাদন কৰিছিল।

ভাৰ পিছত আহিল সেই অপ্রত্যাশিত মৃত্যুৰ দিন।

নবীনৰ চকুত পৰিল এখন প্ৰকাশ ছবি বিচনাৰ দাঁতিৰ বেৰত। চিহ্না মাহীয়ে শয্যাতে ছবিখন তাক হৈ শুই থকা মাহীৰ মখত যেন এটা মধৰ কালজয়ী ভাৱ।

সেই সময়তে দদ আহি তাৰ ওৰি পালেহি।

নবীনে ক'লে, "ই মাহীক এই কোঠাটোৰ ভিতত জীয়াই ৰাখিছ।

দদুৱে একো নেমাতি। সি নিশ্চয় হৈ মাকৰ মখখনলৈ চাই ৰ'ল। অলপ বৈ সি ক'লে, "কি যন্ত্ৰণাত কাল কটাইছো কি কৰি। চাৰাগানত বনৰাবিলাকক মই জি সমান স্থান দিছিলো। সিহঁতৰ হাজিৰা বঢ়াই দিব খজিছিলো ইয়াত ঘৰটো লাগি গ'ল। সদানন্দ বন্ধুতা বৰদেউতা দেউতা আটাইবোৰে মোক তাপ দি কৰি গুৱাহাটীৰ অফিচত থৈ হৈ। বনৰাবোৰৰ বস্তুত টোকা মে নজাৰে ৰখাৰ নাচিব অ? মই হ'লে নাচিছিলো। কিন্তু বন্ধুতা হ'তৰ সহ নহ'ল ইয়ালৈ ওচি আহিলো। আঁ দৈখিছো মা নাই। দেউতাই প্ৰেমত পৰি ঘৰ বাৰী এঁ মো ওপৰত সংসাৰৰ মহা ভাৰ জাপি দিলে মাকগ'ল শান্তি নিকেতনলৈ শান্তি বিচাৰি কিন্তু মোৰ স্বাধীন। ইকিয়া হ'ল। এই কোঠাটো মন্দিৰ কৰি পেলালো এটা সম ঘৰ কৰি দেউতাক থাকিবলৈ মাতিলো দেউতা এবাৰ চম্পা মাহীক লৈ মাজে মাজে আহে। অলপতে আহি কেইবা দিনো থাকিল কিন্তু চম্পা মাহীয়ে কিয় জানো যাবলৈ বন্ধা নাইকিয়া কৰিলে। খিলঙলৈ গ'লগৈ তেওঁৰ এটা সৰা হ'ল বৰ ধনীয়া হৈছে ল'ৰাটো। কিন্তু তেওঁ অকল তাক লৈয়েই সন্তুষ্ট নহয়। সাদৰী বোলা ছোৱালী জনীও বিচাৰিছে। পিছে ওখৰে তাইক নিদিছে। ওগধৰে তেওঁক এতিয়াও পাহৰিব পৰা নাই। ঘৰি গ'লে চম্পা মাহীৰ সকলো দোষ কম কৰি ওগধৰে তেওঁক গ্ৰহণ কৰিব মানহুটো আচৰিত পাজী।

নবীনে অৰাক হৈ এইবোৰ কথা শুনিছিল সি সখিলে এইবোৰ খেলি মেজি জানো ভাল হৈছে?"

ভাল-বেয়া কোনে বাচে ? দুদূৰে উত্তৰ দিলে তই বাচিব পাৰ। কাৰণ তই মদন সদৃশ ফুলকোৱৰৰ শৰৰ আঘাত হেলাৰঙে জয় কৰিছ। কিন্তু মদনে কেনেকৈ মখন স সাৰ চাবখাব কৰি দিলে দেখা হৈ। মই কিমান মানসিক যন্ত্ৰণাত ভুগিছো কি কৰি মই বিয়া বোলা বস্তুটোৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস হেৰুৱাইছোঁ। দেউতালো বোধ হয়—

দদৰে কথাটো শেষ কৰি দেউতাকৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ কথা আলোচনা কৰিবলৈ সি ভাল নপালে। কিন্তু দদুৱে গম পাইছে দেউতাকেও বিয়া অনঠানটোৰ ওপৰত আস্থা হেৰুৱাইছে। তেওঁ চম্পা মাহীৰ নামত ভালেমা টকা আৰু এটুকুৰা মাটি দিছে। কিন্তু চম্পা মাহীয়ে নিয়মিত বিয়া পাতিবৰ বাবে পণ্ডিতৰ মত বিচাৰি ফুৰিছে। কিন্তু গুণধৰৰ লগত হোৱা তেওৰ বিয়াখন বিচ্ছেদ কৰিবৰ উপায় নাই গুণধা বিবাহ বিচ্ছেদ কৰিব নোখোজে। খজিলেও হিন্দ বিবাহ স্বৰ্গীয় মনিচে বা আই ত বি নোৱাৰে।

নবীনে একো কৌতুহল প্ৰকাশ নকৰিলে। সি কিন্তু বজি পালে আচল সমস্যা কিহত। এই সমস্যাৰ সহজ সমাধান নাই এই সমাজত প্ৰেমিকা হ' অহল্যা হৈ থাকিব লাগিব নহয় উবশীৰ দৰে মন্তা হৈ থাকিব লাগিব। এইখন এতিয়াও সীতা সাবিত্ৰীৰে সমাজ।

অলপ পিছতে জয়ন্তীয়ে সিহঁত দটাক ডাইনিং ৰামলৈ মাতি নিলে। ডাইনিং ৰামত চকু ফুৰাই নবীন অৰাক হৈ গল। সম্পূৰ্ণ ৰূপে নতুন সাজ সজ্জা এটা বিফিজেটৰ কোঠাৰ এটা চুকত জিলিকি আছে। তাৰ ওচৰতে কাপ ব উ। চীনা মাটিৰ বংচঙীয়া প্লেট। মথ ধোৱা বোচন সুন্দৰ কাঠৰ ডাইনিং মেজ সেইদৰে চকী।

দদৰে হাহি কলে তই ভাবিছ মই আদৰ্শ পাহৰি গলো। পাহৰিলো ঠিকেই। অধ্যাপক মিথৰ কথা মনত আছে নহয় ? তেওঁ মাজে মাজে আহি মোৰ ইয়াত থাইছিলহি লগত আলহীও লৈ আহে। মাজে মাজে নাচিছিলো বল ডে স। দিচ্ চাহিবচ আৰ জলী পিপল। মাজে মাজে মদো খাওঁ একোতো বেয়া নেলাগে। সকলো পাহৰি থাকোঁ

জয়ন্তীয়ে মেজত লটি ভাজি আৰু চাহ দিবলৈ আহি অৰাক হৈ দুদূৰ কথাবোৰ শুনি আছিল। সদৰ্শনাৰ দ্বৰত মদ ৰোৱাৰ দৃশ্য

দেখি দেখি তাই অভ্যস্ত হৈ গৈছিল। তথাপি তাই মন্থৰ ঠিকাদাৰক অন্তৰংগপৰা ঘিণ কৰিছিল। সৰুৰেপৰা তাইৰ এটা মজ্জাগত ধাৰণা আছিল যে মদ খোৱা। নহ চৰিত্ৰহীন কিন্তু দদক দেখা দিনাৰেপৰা তাই এটা ভাল ধাৰণা হৈছিল। কাণ দদ সৰল সত্যবাদী সন্দৰ আৰু মৰমিয়াল। অৱশ্যে দদক ইমান দিনে তাই নিজৰ ঘৰুৱা পৰিবেশত দেখা নাছিল। এইবাৰ বাপেকৰ লগত মিলঙৰপৰা আহি তাই ইয়াত থাকিব লগা হৈছে কাৰণ সদশনা বাইদেউহত ইয়াত নাই। থাকিলেও তাই তাক মদ খোৱা দেখা নাই। কিন্তু তাৰ কথা নিশ্চয় তাই আঘাত পালে মনে মনে তাই নিজক জিজেস্ব কৰিলে ধৰি ইমান এজন ভাল মানহৰ অতৰোৰ সদগুণ টা বদণ্ডে ন ট কৰি দিলে কিয় প্ৰভু?

নবীনে খাবলৈ লৈছিল কিন্তু জয়ন্তীক বোবা প্ৰতিমাৰ দৰে থৰ হৈ থকা দেখি কৌতূহলত সন্মিলে কি হ'ল অ জয়ন্তী? থৰ হৈ চাই আছ দেখে ন

দদৰেও তাইৰ ৰূপ দেখি অবাক হৈ গ'ল।

জয়ন্তীয়ে ক'লে এইবোৰ কোৱা কথা নহয় ঈশ্বৰ। মত থকাই ভাল।

কি হ'ল জয়ন্তী? দদৰে সিলে

জয়ন্তীয়ে হাহি ক'লে এই এইবোৰ কথা নসধিব ঈশ্বৰ।

জয়ন্তী খোৱা ঘৰৰপৰা ওলাই গৈ তামোল কাটিবলৈ লাগিল

দয়োটাই কিছু সময় মনে মনে চাহ খাবলৈ লাগি। হঠাতে দুদৰে হাহি ক'লে— এতিয়া বজি পালো বজিহ নবীন এই মই মদ খোৱাৰ কথা কোৱা শুনি দখ পাইছে। তাই মোক এনেয়ে খবৰ ভাল পায়

নবীনে উত্তৰ দিলে মদ খোৱাটো যে বেয়া এই কথাটো মজিৰে বজাব নোৱাৰে বাবেই বোধহয় তাই মনে মনে থাকিল। কিন্তু তাইৰ হৃদয়খন সৰল। কেতিয়াবা সৰল মনত আপোনা আপনি সত্য প্ৰকাশ পায়।

দুদৰে হাহি ক'লে ৰবি বৰদেউতাবো একেটাই কথা। তেওঁ জয়ন্তী বুলিলে পাগল। তাইৰ কথাত তেওঁ ফক উইজডম আৰু

মহাপৰমহীয়া কালচাৰ দেখা পাইছে। হয়তো সচা মদ খোৱাটো বেয়া। কিন্তু মই খাই বৈ হাহি মাতি ধেমালি কৰি ভায় পাওঁ। দেওধনী নাচ তাত এইবোৰ মই ভাল নেপাওঁ। য়ৰোপীয় বলডে স ভাল। সংসাৰৰ সীমাতো থাকি পৰম প্ৰকৃতি উভয়ে কাব্যকবী আনন্দ পাব পাৰে। অধ্যাপক মিথ বৰদেউতা এওঁলোকৰ প্ৰিফাৰে স হ ল বিচুৱেল অথবা ক্লাচিকেল নাচ। অধ্যাপক মিথে জয়ন্তীৰ নাচৰ বহুত ছবি তুলিছে মোৰ নাচ অধ্যয়নত ৰাপ নাই। নাচ চোৱা বস্তু। তাতেকৈও ডাঙৰ কথা নাচ নচাটো। স্মিথৰ দৃষ্টি বেলেগ। তেওঁ চৌখীন মাৰ্কিন পণ্ডিত। মোক লাগে সাময়িক উত্তেজক আনন্দ। বেয়া ভালৰ সীমা মই নেদেখা হৈছো। ৰাজ নীতিয়েই বো। নাচেই বোল —ক তো সীমা নাই। নৈতিকতা কত আছে কচোন? কোন নৈতিক? বৰদলৈ নৈতিক? দেউতা নৈতিক?

নবীনে কলে নি মন্তৰৰ প্ৰয়োজনৰ নৈতিকতাত এটা সংকট আহিছে। কিন্তু তাৰ কাৰণ নৈতিকতাক দোষ দি লাভ নাই। আমি উচ্চতৰ নৈতিকতাৰ সন্ধান কৰিব লাগিব

দদৰে চাহ খাবলৈ এৰি চকীৰপৰা উঠি মানসিক উত্তেজনাৰ খোৱা ঘৰৰ এখন খিৰিকীৰপৰা ইখন খিৰিকীলৈ অহা যোৱা কৰিবলৈ লাগিল।

সেই মহতত দদৰ মনলৈ ধমহা অহাদি ভাবৰ সোত আহিছিল। অকল এটা ফালৰপৰা নহয় কেইবা ফালৰপৰাও। সম্পত্তিৰ গৰাকী হৈ সি সখী হোৱা নাছিল বৰং মনে মনে তাৰ ভাব হৈছিল এইবোৰ অনাবশ্যকীয় বোজা। অকল টকা ঘটাই তাৰ জীৱনৰ লক্ষ্য নাছিল। সংঘৰ সংপৰ্শলৈ তাৰ মন ঢাল আহি খাইছিল খেতিয়কসকলৰ দুদশালৈ। তেতিয়া সি গাৱলৈ গৈ মানুহৰ সৰল জীৱনৰ মাজত শান্তি দেখা পাইছিল। বাগানৰ নেজাৰ হৈ থাকোতে সি গৈছিল বস্তীলৈ। সিহতে অলপ বস্তু লৈয়েই তাতকৈ সখেৰে বাস কৰিছে। অক্লান্ত জীৱন। নবীনহতে সিহতৰ আৰু বনহাবোৰৰ জীৱনৰ মাজত থকা প্ৰভেদ শুচাই দিব খজিছিল। তাৰ মনে সদায় কৈ আহিছিল যা তালৈ যা স্বতন্ত্ৰ বস্তু উৎপাদন হয় স্বতন্ত্ৰ সৃষ্টি হয়। তোৰ ঘৰত কেৱল সেই উৎপাদন আৰু সৃষ্টিৰ অপহৃত অংশ আহি থপ খাইছে। সম্পত্তি মানে চুৰি। মানুহৰ জীৱন সৰল আৰু সঁচা কৰিবলৈ সি শপথ কৰিছিল। কিন্তু কৰিব নোৱাৰিলে। বাপেকে

তাক সম্পত্তিৰ বোজা কাকত জাপি দিলে। এই বোজা সহজে নমাই থোৱা অসম্ভৱ। সি পৰিচালকৰ শ্ৰেণীৰ গণ্যতে এ'য়া নিজকে আৱদ্ধ ৰাখিব লাগিব। ইয়াৰপৰা সি ওলাব নোৱাৰে। তাৰ বাপেকে ক্লিম বাধা অতিক্ৰম কৰি প্ৰেম-পৰিত্ৰাণ বিচাৰিছে। কিন্তু ধনীৰ প্ৰেম জীৱন্ত কৰিবলৈ ধনৰ আৱশ্যক। তেওঁৰ কাম সামাজিক প্ৰতিষ্ঠা—এইবোৰ সকলো গ'ল। কিন্তু ধনৰ বন্ধনৰপৰা তেওঁ মক্তি পোৱা নাই।

দুদৰে এই ঘৰকে ক্লিম সখালয় কৰি ল'ব খজিছে। সেই বাবে এই বজাৰে স আৰু পানভোজনৰ আয়োজন। এই সখ সি বিচাৰিছে নতুন থলীত—সেই নতুন ডা'ৰ বৈ আনিছে চাহ-ববোৰে। সিহঁতে ধন ঘটিছে ধন খৰচ কৰাৰ সখ কিনিছে। প্ৰৱৃতিৰ সখ আত্মাৰ সখ সিহঁতে পোৱা নাই।

কেইদি মান আগতে অধ্যাপক মিথ আহিছিল বিদায় লবলৈ। লগত আহিছিল বাপেকৰ চিনাকি সেই অষ্টেলিয়ান নাচগৰাকী। এটা বৃষ্টিছ সৈনিকো আছিল লগত। ঘৰলৈ যোৱাৰ আনন্দত তেওঁলোকে সেই দিনা উৰাই ঘৰই নাচিছিল মদ খাইছিল।

আৰু যাতে এই ক্লিম জীৱন য'পন কৰিব নেলাগে ভগবান—বৃষ্টিছ সৈনিকটোৱে থোকাথকি মাতেৰে কৈছিল। মানহক ৰাজ্য নেলাগে লাগে প্ৰকৃত সখ মক্তি। মানহ মাৰি কি হ'ব ?

কথাষাৰ শুনি নাচগৰাকীয়ে কৈছিল মানহ াৰি মানহে সখ নেপায়। পশ্চিমৰ দেশবোৰে ভোগত গা তালি দিছে ত্যাগত যে আচল জীৱন তাক দেখা নাষ্ট।

ৰাতিপৰা সিহঁত গৈছিল ছিপাঝাৰলৈ। অধ্যাপক মিথে জয়ন্তীক নাচৰ ছবিবোৰ দিব খজিছিল। এটা ধনীয়া এল বামত কিছুমান ৰঙীন ছবি তাত সমাই থোৱা আছিল।

জয়ন্তীৰ ঘৰ দেখি সিহঁত অবাক হৈ গৈছিল। সৰু এটা জুপৰি। বাহৰ চাওঁত শোৱে। ঘৰত সৰু সৰু তিনিটা কোঠা। এটা জয়ন্তীৰ। এটা পাক ঘৰ। নবাম শোৱে চ বাঘৰত। চ বাঘৰত মানহ ৰহিবলৈ আছে বেতৰ মড়া পাতি চৰা চটাই চৰা। সিহঁতক ৰহিবলৈ দিবলৈ

নবাম ওজাই ওচৰৰ ধনী মাহ এজনৰ ঘৰৰপৰা দখন কাঠৰ ঢকী
 অনাই দিছিল। কোনেও অৱশ্যে নবহিলে।

জয়ন্তীয়ে এলবামটো লৈ কৈছিল এইটো থমকত ?

অধ্যাপক মিথ আচৰিত হৈ গৈছিল। অভাব যে কিমান আছে
 ঘৰখনত তাক তেওঁ বজি পাে

অণ্টেলিয়ান নাচগৰাকীয়ে জয়ন্তীক না। প্ৰশ্ন কৰিছিল। কত
 নাচৰ আখৰা কৰে দেওধী নাচৰ অথ কি ইত্যাদি।

কিন্তু তাই কৈছিল নাচি নাচি ডগবানক পাওঁ কেতিয়াবা
 চোতালত কেতিয়াবা নামঘৰত

সেইদিনা নঘৰি আহোতে আলহীসকলৰ মতীন হৈ গৈছিল।
 ইমান দাি দ্ৰ্য তেওঁলোকে জীৱনত খো নাই

অধ্যাপক মিথে কৈছিল এক মাত্ৰ গাঙ্গীয়ে এই দাবিদ ক
 বজিছে। এই দাি দ্ৰ্যৰ আগত আমাৰ ধন পাপ ৰাজ্য জয় পাপ।

পাপ। পাপ। পাপ। কথাষাৰ কাণত এতিয়াও ৰাজি আছে
 দদৰ। কিন্তু জিৰ বিবেক তে সি একোৱেই কৰি ব নোৱাৰে।
 একোকেই নোৱাৰে। এই যন্ত্ৰণাৰ তাড়নাতে সি মদ খায় নাচে
 প্ৰৱ্ত্তি পৰণৰ বাবে সহজ সখ লাভ লৈ চে টা কৰে। কেতিয়াবা
 এই যত কেতিয়া। বেঠাৰাম মহীৰ ঘৰত কেতিয়াবা দীপৰ
 বিজৰ দাতিৰ চিকাৰ শিবিৰত কেতিয়াবা স্থিৰত। মদ খাই
 নাচি ছোৱালীৰ লগত হাহি তামচা কৰি সি কৃত্ৰিম সখ লাভ কৰে।

জয়ন্তীয়ে ইতিমধ্যে ফুক ৰ ঘৰৰ কৃত্ৰিম সংস্কৃতিৰ বিকৃত কিহত
 উপলব্ধি কৰিছে। ফুকনৰ ঘৰৰ মানবোৰৰ সৰল সহজ পথৰপৰা
 আঁতৰি আহিছে। মানহৰ মাজত থকা ডগবানক তেওঁলোকে দেখা
 নাই

নীনে নীৰৱে চাহ খালে তাৰ পিছত দদৰ ওচৰলৈ গৈ সখিলৈ
 কি ভাবিছ ?

দুদুৱে তাৰ মৰ কথাবোৰ কবলৈ চেষ্টা কৰিলে। কিন্তু সফল
 নহল। কিন্তু নবীনে বজি পালে ই তাৰ কৃত্ৰিম জীৱনৰ যন্ত্ৰণা।

তেনেতে জয়ন্তীয়ে বঁটাৰ ভামোজ লৈ সিহঁতক ভামোজ দি ৰ টাটো
 খাওঁত লৈ তাই কলে নগৰলৈ আহিলেই মনটো অসখী হয়। দাদাই

বা কেতিয়াই আমাক থৈ আহেগৈ ? দেউতাৰে থাকিবৰ মন নাই । নহলে নাৱতো ঘাবগৈ পাৰে।

দুদুৱে হাঁহি কলে অলপ ধৈৰ্য ধৰা জয়ন্তী । বৰুৱা নাই মোৰ ওপৰতে অফিচৰ ডাৰ । তদপৰি বিমলদাৰ টান । ইয়াক ভাত থৈ আহোঁগৈ । মনিকা হাস্পতালৰপৰা আহিলেই যাম দেউতাৰ আনো বেলেতলাৰপৰা আহিল ? কিজানি বা মোৰ ঘৰতে তোৰ আঙঠি পিন্ধোৱা হৈ যায় ।

এইবাৰ জয়ন্তীৰ কাণ মৰ বঙা পৰি গ । নবীনে কোঁতুহলত সধিলে তোৰ বিয়া পতিছ নেকি জয়ন্তী ?

জয়ন্তীয়ে ব টাটো বকুত সাৱটি গন্তীৰ হৈ কলে বিয়া বিধাতাই হে পাতে দাদা । এই বলি তাই উচাট মাৰি তাৰপৰা ওচি ল । এই কথাষাৰে নবীনৰ বকু ভেদি গ ল কিন্তু বিধাতা ৰ অস্তিত্বত নবীনৰ সন্দেহ আছে । সেইবাবে সি বিধাতাৰ ঠাইত সামাজিক আৰু মানসিক শক্তিৰ কথাহে ক ব খোজে । বহুত বিয়া বাপেক মাকবিলাকৰ খেলালত হয় । কিছুমান হয় ল ৰা ছে ৱালীৰ ইচ্ছাত । কিন্তু সবহ ভাগ বিয়াই সংসাৰ বন্ধাৰ উপায় । সংসাৰ পৰিবৰ্তনৰ নহয় । এই বাবে সি অনসন্ধান কৰিছে সংসাৰৰ প্ৰয়োজনৰপৰা মজ্ঞ এক নতুন যৌন মিলনৰ পথ ইতিমধ্যে পঞ্চানন ফুকনে তেনে এটা পথ লৈছে কিন্তু তেওঁ সংসাৰৰপৰা ওলাব পৰা নাই সমতি বাইদেউহতে সন্তান কামনা বোধ কৰি এক অস্বাভাৱিক নৰ নাৰীৰ সম্পৰ্ক ৰীতি প্ৰৱৰ্তাবলৈ সম্মত হৈছে । কিন্তু এই পথ অমানৱিক ত্যাগৰ । তেওঁলোকে সংসাৰ ত্যাগ কৰিছে যদিও সংসাৰখনত কোনো পৰিবৰ্তন আনিব পৰা নাই । এই পৰীক্ষাৰোৰ চলি আছে ।

সি নিজেও পথ বিচাৰিছে । বিয়াৰ এটা বিকল্প ব্যৱস্থা সি বিচাৰিছে । ভবিষ্যতৰ নৰ নাৰীয়ে স্বাভাৱিক প্ৰৱৃত্তিকো দমন কৰিব নেলগে বা সম্পত্তি আৰু উপাৰ্জনৰ তাড়নাৰপৰাও বন্ধা পায় । কেৱল ভাল পোৱা মানহৰ মাজতে যৌন সম্পৰ্ক হ ব লাগে । যেতিয়া ভাল পোৱা অস্ত পৰে তেতিয়া সেই মিলন আপোনা আপনি শেষ হৈ যায় । তেতিয়া বিচ্ছেদ হ ব লাগে । উচ্চতৰ নৈতিকতা তেনে হোৱা উচিত ।

কিন্তু এইটো এটা তত্ত্ব । এই তত্ত্ব গ্ৰহণ কৰিবলৈ পৃথিৱী এতিয়াও প্ৰস্তুত নহয় ।

দদৰে কলে নৰাম ওজাই বেঠাবাম মহৰিক ধৰিছে। বৰ দেউতা আৰু সদশনা বাইদেউ উভয়ৰে ইচ্ছা বেঠাবাম মহৰিক লগত জয়ন্তীৰ বিয়া হওক। তাই কিন্তু একো নকয়। তাই নিৰিকাৰ। বাপেকে কোৱা মতেই তাই বিয়া কৰাব। মাৰে লগতে নহওক কিয় তাই বিয়া কৰাব। অলপ বৈ সি পন কলে আচৰিত নেলাগেনে বাক? প্ৰাচীন বিধতাৰ নিদেশত যগ যুগান্তৰ ধৰি আমাৰ গৱত এই সমাজ চলি আছে। এই বিয়াত প্ৰেম ডাঙৰ সমস্যা নহয়। কতব্য। প্ৰেম আমাৰ নগৰীয়া মানহৰ বাবে এটা স্বত্ব। প্ৰত্যেক স্বত্ব প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ আন্দোলন দৰকাৰ পতিকে ধৰি সৰু সৰা সত্যাগ্ৰহ কিন্তু যেতিয়া থিৰ মগজুৰে নগৰীয়াৰোৰে বিয়াৰ কথা ভাবে তেতিয়া দেখে আচল কথা স্বত্বৰ অনন্ত ত্যাগ। তেতিয়া সমস্যা গভীৰ হৈ পৰে সিহঁতে তেতিয়া সজাৰ চৰাইৰ দৰে মন্ত হ'বলৈ চটফটাই মৰে। আচলতে কি জ্ঞান আমি ভাবো প্ৰেম মাে অখণ্ড অনন্ত স্বাধীনতা

নবীনে স্বীকাৰ কলে দদৰ কথাবোৰত নগৰীয়া প্ৰেমৰ স্বৰূপ ধৰা পিছে। সি কলে এতিয়া প্ৰয়োজন হৈছে এই স্বাধীনতাকে আনবোৰ স্বাধীনতাৰ সৈতে লগ লগাই এক অখণ্ড স্বাধীনতাৰ সংগ্ৰাম কৰাৰ।

দদৰে মৰ লবাই দিলে সংগ্ৰামীৰ বাবে সংগ্ৰামেই সকলো কিন্তু এইবোৰ ভাব ৰাজ্যৰ কথা। বাস্তৱত ব্যক্তিহে আচল। সমষ্টি নহয়। ব্যক্তিয়ে কি পায় সেইটোহে ডাঙৰ কথা।

দদৰে আৰু কথা কলেহেতেন। কিন্তু তেনেতে ছাত্ৰীবাৰী হাস্পতালৰপৰা মণিকা আহি ওলালহি। তাইৰ গাত নাচৰ গুপ্ত সাজ পাৰ।

মণিকা। দদৰে কলে এৱে ই হল বিপ্লবী নবীন চন্দ্ৰ। আৰু নবীন এওঁ হল সেই মহীয়সী ফেলাৰেন্স নাইটেংগলৰ সমগোত্ৰিনী মণিকা। তোমালোকে অলপ সময় কথা পাত্তা মই ওলাই আহো। মাত্ৰ তিনি মিনিট।

নবীনে দেখিলে মণিকাৰ মুখখন মিহি মাখনৰ দৰে। তাত কতো চিন্তাৰ বা উদ্ভিগতাৰ ভাঁজ নাই। নিকৰিল্ল মুখখনত বিপ্লৱ স্বত্ব অক সংসাৰ যন্ত্ৰণাৰ একো ছাপ নাই। মণিকাই তেওঁলৈ চাই কলে আপোনাক দেখি কেনে লাগিছে জানে?

কেনে ? হাঁহি নবীনে উত্তৰ দিলে।

যীশুৰ দৰে। মথৰ আশা একেবাবে একে। দাড়ি চলিও প্ৰায় তেনে। মণিকাই হাহিবলৈ লাগিলে।

তেনেহে তুমি মাথা। অলপ বৈ নবীনে ক'লে নহয় তুমি মেৰী।

মণিকাই হাহিবলৈ ধৰিলে। খণ্ডেকৰ পিছতে গহীন হৈ তাই ক'লে যদি মাথা ছৰ্ত্ত তেন্তে লোজৰাহক জীয়াব লাগিব আপনি। মেৰী হ'লে আপোনাক প্ৰথমতে পিঙত দিব লাগিব। তেতিয়াহে পনৰ জীৱন দেখিম। নাই মই মাথা আৰু মেৰী ন'য়। মই হ'লো সেই ছামাৰিটান অ'মেন গৰাকী। অস্পৰ্শ।

নবীনে একে নেমালিতে। ধেমালিতে কথাষা বৈছে যদিও এই খী টান ছোৱালীজনীৰ মনত কিবা এটা দখ আছে। নহ'লে কিয় নিজকে ছামাৰিয়াৰ অস্পৰ্শ তি। তাগৰাকীৰ লগত নিজকে তুলনা কৰিব। যীশুৱে তাইৰ হাতে পানী খাই তাইক জাতত তুলিছিল।

তেনেতে দদ ওলালহি। তাৰ হাতত মটৰৰ ছাবি।

তিনিও গৈ মটৰত বহিলগৈ। যাবৰ সময়ত নবীনে জয়ন্তীক নেদেখি মনত বেয়া পালে। মালীটোৱে তাৰ বস্তুকেইটা আনি মটৰত তুলি দিলেহি।

অলপ পৰৰ পিছত সিহঁত গৈ খাৰঘলিৰ হাৰিৰ কামত থিয় হ'লগৈ। দদুৱে সিহঁতক লৈ মটৰেৰে নমাই দি ঘ'লৈ ঘৰি আহিল।

হাবিৰ লংলঙীয়া বাটেৰে মণিকা আৰু নবীন দুয়ো নিশব্দে বিমলদা থকা ঘৰটোৰ ফালে আগ বাঢ়িল। তেতিয়া ঠাইটুকুৰা আজিৰ দৰে বসতিঅঞ্চল নাছিল। কিন্তু ঘৰটোৰ সিপাৰে সদানন্দ বৰুৱাৰ দেউতাকে ৰোৱা এডবা চাহনি আছিল। তাতে কিছুমান বনুৱাবোৰে ঘৰ মানুহৰ চকুত পৰিছিল।

কিছুদূৰ যোৱাৰ পিছত নবীনে দেখা পালে জ্যোতিপ্ৰসাদে জয়ন্তীক ফিল্মৰ দৃশ্য লোৱা ঠাইৰোৰ। ওচৰতে দেখিলে স্বনামধন্য নেতা মাণিক চন্দ্ৰ বৰুৱাৰ খৰি দিয়া ঠাই। তাৰ মনটো লধুৰ হৈ গ'ল।

অলপ পিছত সি দেখা পালে ঘৰটো।

হঠাতে নবীনে সখিলে বিমলদাৰ কেনে ?

কেনেকৈ যে জীয়াই আছে তাকেহে ক'ব পৰা নাই। মণিকাই উত্তৰ দিলে। কালি ৰাতি ঘোৱা থোৱা অৱস্থা। কিন্তু আজি পুৱা অলপ ভাল দেখিলো। বেছি সময় নেথাকে।

নবীনে একো নেমাতিলে।

পঞ্চম খণ্ড

তেতিয়া জহকালিৰ বদ টান হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিছিল।

হাবিৰ লংলঙীয়া বাটেদি নবীন আৰু মণিকাই খোজ কাঢ়িবলৈ ধৰিলে। দই এটা িলা পাৰ হৈ সিহঁত লাহে লাহে নৈৰ পাৰত ওলালগৈ।

হঠাতে মণিকাই সধিলে আপনি উইলফ্ৰেড বোলা এজন মানহক চিনি পায়?

অ মোৰ গত একেলগে পি ছিল কলেজত। তোমাৰ কি হয়? কৌতূহলত নবীনে সিলে।

মণিকাৰ মখ লাজত ৰঙা হৈ পৰিল। তাই কলে মোৰ লগত তেওঁৰ িয়া হ'ব।

নবীনে কৌতূহলত এইব'ৰ মণিকাৰ মখলৈ চালে। উই ফ্ৰেডৰ ভাবী স্ত্ৰীৰ গুপ্ত নাচৰ সাজৰ মাজত জিলিকিছিল এজনী ড়ো গাভৰুৰ তেজা সগোল সৰুচকুৱা এখন মখ। উইলফ্ৰেড আছিল নকৈ খীলট দম গ্ৰহণ কৰা বড়ো ডেকা। কলেজৰ পঢ়া সাং কৰি সি দমতত্ত্বৰ ডিগ্ৰী লৈ খীলটীয় পে ট হৈছে। এতয়া ৰাণীৰাণীৰ নতুনকৈ খোলা গিজা এটাত আছে। উই ফ্ৰেড স্বাধীনতা আন্দোলনৰ প্ৰতি তেনেকৈ আকৃ ট হোৱা নাছিল। নতুন দমই তাক এটা নতুন জীৱনৰ আশা দিছিল। নবীন মাজে মাজে উইলফ্ৰেডক লগ পাবলৈ সি থকা এল এম হোৱে টললৈ গৈছিল। সেই হোষ্টেলত সি পৰতীয়া জনজাতিবোৰ বহুত ডকা ল'ৰাক লগ পাইছিল। সবহ ভাগেই খী উধমী। দমভীক উইলফ্ৰেডে বিদ্ৰাস কৰিছিল। বে টাইড হ'লে কাো যোজ্ঞ লাভ নহয় আৰু সকলো ভাল মানহেই স্বীকৃ খী টত শৰণ লস লাগে।

নবীনে সন্তোষ প্ৰকাশ কৰি মণিকালৈ চাই সধিলে সি ভালে আছেনে?

ভালে আছে। খেতি কৰে পঢ়ে আৰু গিজাৰ কাম চলাই তেওঁ মহুঙল হৈ থাকে। মই গৈছিলো খী টমাচত। একেবাৰে ঘোকোট পাওঁ। নগৰৰপৰা প্ৰথমতে গ'লে কাৰো ভাল নেলাগিব। কিন্তু উইল ফেডৰ তাতেই ভাল লাগে। মানহটোৰ ভাৱ সৰল অজ গাৱ লীয়া মানহৰোৰৰ মাজতে উগবান আছে। মোক ক'লে তুমি আহিলে আমি ইয়াত স্বৰ্গ ৰাজ্য পাতিম। মণিকাই কথাখিনি কওঁতে মাতটো কোমল হৈ পৰিছিল। নবীনে বজি পালে উইলফেডৰ সৰল ব্যক্তিত্বৰ প্ৰভাৱত তাইৰ কঠিন কোমল হৈ পৰিছে। ই প্ৰেমৰ গভীৰতাৰ চিন।

ধৰ্মৰাজ্যবোৰৰ কল্পনা মধৰ কিন্তু অবাস্তৱ। ৰাজ্য সদায় বাস্তৱৰ বস্তু। তাক মই ক'ত দিন কৈছিলো আমাৰ লগ লাগিবলৈ। কিন্তু লগ নেলাগিল। নবীনে উত্তৰ দিলে।

আশ্পেনালোকে খী টমমী আৰু মহুঙলমান মানহক টানিব কিয় পৰা নাই বাক্য? মণিকাই গভীৰ হৈ প্ৰশ্ন ক'লে।

নবীনে ক'ব খজিছিল সাম্ৰাজ্য দৰ চক্ৰান্তৰ বাবে কিন্তু নক'লে। সি দেখিলে মণিকাই তাৰ উত্তৰ পাবলৈ বৈ থকা নাই তাইৰ উত্তৰ প্ৰস্তুত হৈ আছে। তাই ক'লে স্বাধীনতা আন্দোলনটো এতিয়াও ঘাইকৈ হিন্দৰ আন্দোলনেই হৈ আছে। তাৰ কাৰণ কি ঘপ কৰে কোৱা টান। কিন্তু মই ভাবো তাৰ কাৰণ অ'পশ্যতা

নবীনে অলপ উদ্দী ত স্বৰে উত্তৰ দিলে তুমি সংঘৰ ৰাজনীতি তেনে বজা নাই স্বাধীনতা সকলোৰে বাবে আন্দোলন সকলোৰে বাবে মকলি

মণিকাই হাঁহি ক'লে সেয়ে হ'লে ভালেই

নবীনে অলপ চিন্তিত হৈ উত্তৰ দিলে তুমি বিশ্বাস কৰা ধৰ্ম লৈ একো কথা নাই। কেৱল বিভিন্ন ধৰ্মৰ মানহে ভুল ধাৰণা লৈ আমাৰ পৰা আঁতৰি গৈছে বা আমাৰ কাম ছপা নাই। এই ভুল ধাৰণা আমি ভাঙিব লাগিব।

মণিকাই ক'লে ইমান এটা ডাঙৰ আন্দোলন কৰিলে কেইটা খীষ্টান পালে? মুহুঙলমান অন্ততঃ কিছু পাইছে।

নবীনে এইবাৰ নিজকে চঙালিব নোৱাৰি ক'লে ধৰ্ম যাজকৰ ওচৰত ৰাজনীতি শিকিবলৈ গৈয়ে উইলফেডৰ দৃঢ়তা হ'ল। মই

তাক বজাইছিলো ধমই সবহ ভাগ ক্ষেত্ৰতে মানহক শোষণৰ পৰা
মুক্ত হোৱাৰ পথ নেদেখৱান্ন। ধমক সেইবাবে কানি বোলা হয়।

দাড়িয়ে গোঁফে যীশু খুটৰ দৰে চেহেৰা লৈ জেলৰ পৰা ওলোৱা
মানহজনৰ মথত এই অধমৰ বানী শুনি মণিকাৰ মথৰ আনন্দ আৰু
তাৰ প্ৰতি হোৱা আগ্ৰহ হঠাতে হেন লপ্ত হ'ব খজিলে। অবিস্থাসীক
মণিকাই বৰ ভয় কৰে। ওৱাহাটীৰ সজ্ঞাত পৰিয়ালবোৰৰ অন্তৰঙ্গৰ
দেখিছে কাৰণে তাই জানে সেইবোৰৰ মাজতো অবিস্থাসী মানুহ নাই।
অধ্যাপক ববিচন্দ্ৰবো আন কি ঈশ্বৰত দৃঢ় বিশ্বাস আছে। জয়ন্তীৰ
লগত ক।পাতোতে তাই সেই কথা গম পাইছিল। জয়ন্তীয়ে তেওঁক
ভগবানৰ ওচৰত সম্পূৰ্ণৰূপে আত্ম সমপন কৰিবলৈ উপদেশ দিছিল।
ববিচন্দ্ৰই সেই কথা শুনি অন্তৰত আশ্বাস লাভ কৰিছিল।

কিন্তু নবীনৰ মাতৃ শুনি তাই ভয় খাই গল।

নিশক্ষে খোজ কাঢ়ি সিহঁত ঘৰটোৰ ওচৰ পালেগৈ। অদূৰত
ফেনে ফোটোকাৰে বাতি অহা লহিত। নবীন অন্তৰ হ'ল ফুল
কোৱৰৰ পখীঘোঁৰাৰ আজি পখি হিগিছে ঘোৰা ক্লান্ত হৈ উঠা
মাটিৰ ওপৰেদি চেকুৰিছে।

লহিতেদি এখন নাও আহি আছিল। নাওখন প্ৰৱল সোঁতত ডুব
ডুবু হৈছিল। কিন্তু পিছ স্বহৃদতে নাওখন আকৌ স্থিৰ হৈ সোঁতত
যাব ল' ধৰে।

নবীন এবাৰ শান্ত পৰিণ আৰু আহল বহল ঘৰটোলৈ চালে।
বহুদিনীয়া ঘৰ। ঘৰটো অসম পেটানৰ যদিও সম্পৰ। বহুত দিনৰ
আগতে সদানন্দ বৰুৱাৰ দেউতাকে খাৰঘলিৰ পৰা নৈপাৰৰ বহুত
দূৰ পৰলৈকে থকা পাহাৰী মাটিবোৰত চাহ পলি কৰলৈ কাৰখাৰ
কৰিছিল কিন্তু কিবা কাৰণত সেই কাম বন্ধ কৰিলে। ঘৰটো
তেতিয়াই সজোৱা। পিছত সদানন্দ বৰুৱাই কিছু দিনলৈ এই ঘৰতে
এটা প্ৰেছ বহুৱাইছিল। এতিয়া প্ৰেছটো শিলপথৰীলৈ তুলি নিছে।

এই ঘৰটো বৰুৱা পৰিয়ালে মাজে মাজে আমোদ প্ৰমোদ আৰু
ব্যসনৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিছিল। হঠাতে তাক এতিয়া টি-বি বেমাৰীৰ
বাসস্থানলৈ ৰূপান্তৰিত কৰাৰ মন্ত ক' আছিল তাক জনাই
জানিছিল। বৰুৱাৰ বদনাতা যি আছিল তাক অস্বীকাৰ কৰি লাভ
নাই। কিন্তু লগে লগে আৰু এটা ব্যৱসায়িক বখিয়েও তেওঁৰ মনত
খেজা কৰিছিল।

সংঘৰ ডেকা ল বাবোৰে বৰিচন্দৰ ক্লাছত বোমা ফটুৱা ল বাটোৰ নেতৃত্বত বেজতলাৰ আধিহাৰবোৰক সংগঠন কৰিছিল আৰু ধান দিয়াৰ ঠাইত চাৰি ভাগৰ এভাগ দিয়াৰ আন্দোলন গঢ়িলে। ইফালে বৰুৱাই বেঠাৰাম মহৰিক লগাই আধিহাৰবোৰক বেলেগে সংগঠিত কৰিছিল। সংঘৰ ল বাবোৰে এই কাৰ্যবোৰৰ নাম দিছিল মাটীগিৰীৰ মেল বলি বৰুৱাই গাৱত এটা স্থল কৰি দিবলৈও গাত লৈছিল।

সুমতি বাইদেৱে ইতিমধ্যে বৰুৱাৰ পৰি থকা মাটিত এখন আশ্রম খলিছিল। এই আশ্রমক ল বাবোৰে প্ৰথম সন্দেহৰ চকুৰে চাইছিল শ্ৰেণী সংঘৰ দলিটে চাই সিহঁতৰ ভাৱ হৈছিল সমতি বাইদেউ ইতিমধ্যে আওপকীয়াভাৱ মালিকৰ বদান্যতাৰ কবলত পৰিছে। সমতি বাইদেৱে কিন্তু নিজৰ কামত একো দোষ দেখা নাছিল। তেওঁ বিশ্বাস কৰিছিল এই দা গ্ৰহণ দৰলতা নহয় বৰং শান্তিপূৰ্ণ উপায়ে মালিকসকলক অনপাঙ্জিত সম্পত্তিৰ পৰা আৰু উজ্জ্বলিত শোষৰ মন্ত কৰাৰ এটা পন্থাহে এই লৈ সংঘৰ ভিতৰত মতভেদ ঘটাৰ কথা নবীনে জেঁলত থাকোঁতেই গম পাইছিল।

বিমলদাৰ ৮ মাত অবিৰামভাৱে লাগি থাকিব লগা হোৱাৰ আগতেই সমতি বাইদেউ আৰু তেওঁৰ আশ্রমৰ সেৱিকাসকলৰ সেৱাৰ ক্ষেত্ৰ কৰি লৈছিল বেজতলাত তালৈ গৈ তেওঁলোকে নিয়মিতভাৱে সুতা বিলোৱা প্ৰসতিৰ সেৱাৰ দিহা কৰা আৰু মানহবোৰক উপহাচি বিভিন্ন বিষয়ত পৰামৰ্শ দিয়াৰ কাৰ্য সম্পাদন কৰিছিল।

এইবিলাকত যি ধন লাগিছিল সেই ধৰা সমতি বাইদেৱে খুজি মাগি সংগ্ৰহ কৰিছিল। তেওঁ আতৰত থাকিব লগা হোৱা বাবে বাকীবিলাক সেৱিকাই ধনৰ অভাৱত পৰি কিছুদিনলৈ কাম বন্ধ কৰিব লগা হৈছিল।

এতিয়াও কাম প্ৰায় বন্ধ হৈ আছে। বৰদলৈয়ে অৱশ্যে বাজেটৰ নানা শিতানৰ পৰা আনি কুৰি হেজাৰ টকাৰ এটা চৰকাৰী অনদান সম্পত্তি তেওঁক দিছে। তাৰ ফলত সেৱিকাসকলৰ মখলৈ পানী আহিছে

কুড়ত সেৱিকাসকলে বৰদলৈক বেজতলালৈ নি ইতিমধ্যে সম্বন্ধনাও অনায়ে। সম্বন্ধনাৰ উত্তৰত বৰদলৈয়ে যিবোৰ কথা ক'লে সেইবোৰে ডেকাবোৰক আৰু জ্বলালে। সংঘৰ শ্ৰেণী সংঘৰৰ পথ অন্তৰ্জ্ঞ আৰু

আশ্ৰমৰ সেৱিকাসকলৰ পথ শুদ্ধ বুলি দৃঢ়ভাৱে বাইজৰ আগত ঘোষণা কৰি বৰদলৈয়ে ল বাবোৰৰ অন্তৰত জাতীয়তাবাদী চৰকাৰৰ প্ৰতিয়েই বিতৃষ্ণা জন্ম লৈ।

ইতিমধ্যে বিমলদাক শ্বিলঙৰপৰা আনি গুৱাহাটীৰ আক্ৰুতীয়া ঘৰত খোৱাৰ সমস্যাই দেখা দিলে। বৰুৱাৰ বদান্যতাৰ স্তম্ভ এইবাৰ পনোদ্যমে আগুৱত হ'ল। তেওঁ উপহাচি তেওঁৰ এই ঘৰটো চুপ-ভেল দিয়াই সমতি বাইদেউক গতাই দিলে। নিকপায় জৱাহৰ সূমতি বাইদেৱে সেই ঘৰ গ্ৰহণ কৰিবলৈ বাধ্য হ'ল। এই সুবিধা গ্ৰহণৰ বাবে তওঁ পুনৰায় ডেকাসকলৰ নিন্দাৰ সন্ম খীন হ'ব লগাত পৰিল।

ইতিমধ্যে সমতি বাইদেউৰ শৰীৰ পৰি গ'ল।

মণিকাই ঘৰৰ ভিতৰ সোমোৱাৰ আগতে নবীনক লাহে লাহে ক'লে এটা কথা আপনি বোধহয় নেজানে।

কি ?

সমতি বাইদেউৰো টি বি হৈছে। তেওঁ শ্বিলঙৰ বীড চেপ্ট হ'ল গত ত এটা ছীট পাইছে। সাৱধান নোহোৱাৰ বাবেই তেওঁৰ এনে হ'ল বিমলদাৰ এতিয়া একেবাৰে শেষ সময়। আপনি তেখেতক ক'ব সাৱধান হ'বলৈ। মণিকাই ফচফুচাই কোৱাদি কথাবোৰ ক'লে। ক'লে নতুনে টাকুৰী ঘৰাদি ঘূৰি কাম কৰে খোৱা বোৱাত সময় অসময় নাই। তেওঁ এতিয়াই যদি হ'ল পতাললৈ যায় তেন্তে বাচিব পাৰে।

নবীনৰ মন মৰি গ'ল। সমতি বাইদেউৰ চেহেৰা পৰি যোৱাৰ কাৰণ কি তাক সি এতিয়া ধৰিব পাৰিলে। তাৰ বুকুখন কিয় জানো কোনোবাই ধান বনাদি বানিবলৈ ধৰিলে।

মণিকাক দেখি চ বাঘৰত বহি থকা সমতি বাইদেৱে হাঁহি ক'লে মণিকা তুমি ভিতৰলৈ যোৱা দাদৰে কেনেখন কৰিছে ! ডাঙৰ আহি গ'ল। এটা বেজী দিব লাগিব।

মণিকা খৰ খৰ কৈ বিমলদা থকা কোঠালৈ গ'ল। নবীনে সূমতি বাইদেউৰ ওচৰতে থকা এখন চকীত বহি পৰিল। চ বাঘৰৰ চৌখিন পৰিবেশ পোৱা কঠৰ এখন মেজ ত্ৰাৰ কেউকামে সুন্দৰকৈ সমান দৃৱন্তত সজোৱা কেইখনমান চকী। বামটোৰ খিৰিকীবোৰ

কাঠৰ কিন্তু তাত মিহি বগৰ পালিচ জিলিকি আছে। তাত দামী পান্ডুল বগা বগৰ পৰ্দা নৈৰ বতাহত কঁপিছে। মেজৰ তলত পকী মজিয়াত জিলিকিছে এখন প্ৰকাশ্য কাৰ্মিৰী কাপেট। বেৰত এখন আহল বহল ফট গ্ৰাফ। সদানন্দ বৰুৱাৰ দেউতাকৰ নিখত চাহাবী সাজৰ ছবি। ছবিৰ মানুহজনক দেখিলে তেওঁৰ ব্যক্তিত্বৰ এটা ছাপ মনত বহি যায়। সৰুতে মানুহজনক বাগীত উঠি স্বাৰ্ণতে কেতিয়াবা আজিবাটত সি চকামকাকৈ দেখিছিল — কেতিয়াবা দেখিছিল বিয়াই সবাহে বা মেলে মিটিওে সাধাৰণতে তেওঁ কামতে ব্যস্ত হৈ আছিল। খাৰমুগিৰ এই ঘৰটোলৈ তেওঁ প্ৰায়ে আহি জিৰণি লৈছিল। সেই কেইদিন চিকাৰ গান বাজনা আৰু বন-ভোজৰ কোবত গোটেইখন বননি বজনজনাই যায়। বংশৰ লৰা হিচাপে নবীণেও এইবোৰ ভোজ উছৰলৈ আহিবলৈ সমোগ পাইছিল। তাৰ বাপেক মাক জৱশ্যে সেইবোৰ উছৰলৈ নাহিছিল। বাপেকে কাছাবীত সাধাৰণ কেৰাীৰ চাকৰি কৰিছিল। আজৰি সময়ত তেওঁৰ চখ আছিল অসম বৰজীৰ সমল গোটোৱা। সেই বৰজীৰ তথ্য গুৱাহাটীৰ আৰু ইয়াৰ আশ পাশে থকা মঠ মন্দিৰ মাটি খানোতে ওলোৱা মতি আৰু অততত পোৱা পথি বা ফলিও লকাই আছিল। সেইবোৰৰ বগনা আৰু ইতিহাস দি তেওঁ কেইবাটাও মন্তব্যান প্ৰবন্ধ লিখিছিল। মৰিবৰ সময় লৈকে বাপেকে লিখা কামত ব্যস্ত আছিল। মাক আছিল সদা সতৰ্ক গহণী। ঘৰখনৰ বাহিৰে তেওঁৰ একো চিন্তা নাছিল। দেউতাক চকোৱাৰ কেইদিনমান পিছতে তেওঁ ইহ সংসাৰৰ পৰা এদিন অক মাতে সামান্য ৰোগতে বিদায় লৈছিল। বাপেক মাকৰ এই নিষ্ঠাৰণ প্ৰাচীন জীৱনৰ প্ৰভাৱ তাৰ ওপৰত দকৈ পৰিছিল। এই প্ৰাচীন জীৱনৰ আদৰ্শ হ'ল নীৰৱ কম।

লোকৰ ঐশ্বৰ্য্যক তাৰ দেউতাকে লোভলৈবৎ জান কৰিছিল। ইতি হাসে তেওঁক শিকাইছিল যে সম্পত্তি দদিনীয়া কীৰ্তি অপেক্ষাকৃতভাৱে স্থায়ী কিন্তু তাতোকৈও স্থায়ী বস্তু হ'ল মনস্বত্ব আৰু জ্ঞান।

চ বাহৰৰ ছবিখনৰ মানুহজনৰ ৰূপ বেছিপৰ নবীনৰ মনত নেহাকিল। তাৰ ঠাইত জিলিকি উঠিল বাপেকৰ দৰে পৰীয়া নিলোভ আৰু জানী মানুহবোৰৰ ছবি

শোল মেজখনত এদ ম চিঠি। এখন চিঠি পঢ়ি সমতি ৰাইদেৱে কলে, এটা বেয়া খবৰ আছে।

ফি ?

চেণ্ডিয়াৰ চকাল। পণ্ডিছেৰী আশ্ৰমত ভেঁও শেষ নিশ্বাস পেলালে। সুমতি বাইদেৱে চিঠিখন নবীনলৈ আগবঢ়াই দিলে। নবীনে সেইখন পঢ়ি আকৌ মেজত থৈ দি ক'লে মানুহটো ভাল আছিল। কিন্তু পণ্ডিছেৰী আশ্ৰমত শৰণ লৈ একো ভাল কাম কৰা নাছিল। অববিপ্লৱ অতি মনৰ সাধনা অতি বেছি এটা পুংসাহসিক কাম। কিন্তু এই কামেৰে মানুহৰ ভৌতিক মুক্তি আহিব বুলি মোৰ বিশ্বাস নহয়।

সমতি বাইদেৱে হাঁহি ক'লে তোমাৰ কথা মিছা বুলি ক'ব নোৱাৰি। কিন্তু মানুহৰ মক্তি অকল যে এটা পন্থাৰেই আহিব তাত মোৰ লাহে লাহে সন্দেহ হৈছে। মানুহে অকল যে ৰাজনৈতিক আৰু অৰ্থনৈতিক স্বাধীনতাই বিচাৰে এনে নহয় আত্মাৰ মুক্তিও বিচাৰে। সঁচা আধ্যাত্মিকতাৰ মল্য নহি কৰিব নোৱাৰি। সংঘৰ নতুন ডেকা ল'ৰাবোৰৰ এইফালে একেবাৰে মন কাণ নাই। চেণ্ডিয়াৰে আন একো নকৰিলেও এই দিশত কাম কৰিছিল। ভৌতিকবাদে আমাক মৃত্যুক জয় কৰিবলৈ নিশিকায়। অন্ততঃ মই এই শিক্ষা পোৱা নাই।

নবীনে ক'লে মৃত্যুক কোনেও জয় কৰিব নোৱাৰে

সমতিৰ দচকুৱেদি লোতক বৈ আহিল। তেওঁ একো নেমাতি মেজৰ চিঠিবোৰ সামৰি অলস হৈ বহি ক'লে বিপ্লৱদাৰৰ দৰে মানুহ যে মৰিব পাৰে তাক ভাবিবলৈও মোৰ টান লাগে। বিপ্লৱৰ লগত তেওঁ এক হৈ গৈছে আমি হেতিয়া ক'ওঁ বিপ্লৱ দীৰ্ঘজীৱী হওঁক হেতিয়া জানো অমৰত্বৰ কথা কে নেভাবো ?

নবীনে একো নেমাতিলে। সমতি বাইদেউৰ ভাৱগ্ৰন্থতা ক' সি গ্ৰন্থ দিব নখুজিলে। মৃত্যুৰ পিছত আত্মা বুলি যে কিবা বস্তু বিদেশী হৈ থাকি যায় তাক সি কোনো দিনে বিশ্বাস কৰিব পৰা নাই। চেণ্ডিয়াৰৰ স্মৃতি কাৰোবাৰ মনত বা কিবা কাহনত থাকি যাব পাৰে— কিন্তু সেই “স্মৃতি চেণ্ডিয়াৰ নহয় সেই স্মৃতি চেণ্ডিয়াৰক মৰণ কৰা মানুহজনৰ মনৰ অংশ বিশেষ। বিপ্লৱদাৰ কেৱলো সেয়ে হ'ব। মৃত্যুক জয় কৰাৰ একমাত্ৰ অৰ্থ হ'ব পাৰে মৰণৰ সময়লৈকে তাৰ বিষয়ে সচেতন নোহোৱাকৈ থকা আৰু মৰণ নিশ্চিত হ'লে তাক সহজভাৱে গ্ৰহণ কৰা। এই কাম গ্ৰন্থতলৈকে টান কাম। বিপ্লৱদাৰক

কেতিয়াবা বিপ্লৱৰ প্ৰতীক ৰূপে ভবাটো সকীয়া কথা কিন্তু তেওঁ
বিপ্লৱ হ'ব নোৱাৰে। বিপ্লৱ হ'ল কিছুমান পৃথিৱী সলোৱা ব্যক্তি
কাম। অৱশ্যে বিদ্ৰোহী আৰু স্বাধীনতা অতি মন এক ব্যক্তিগত
উৎসাহ সাধনাৰ বাহিৰে আন একো নহয়।

সমতিয়ে নিজকে চম্ভালি লৈ ক'লে এইবোৰ কথা এতিয়া
খাওক। স্বত্বিৰে চালে একোৱেই নাই।

কথা কোৱাৰ লগে লগে তেওঁ কাহিবলৈ ধৰিলে।

নবীনে তেওঁৰ ক'লা পৰি যোৱা চেহেৰালৈ চাই সহানুভূতিৰে
সুখিলে খিজলৈ যোৱা কেতিয়া কৰিছে?

বীড চেপ্ট হ'ল পভালত ছীট ঠিক হৈ আছে। সমতি বাইদেৱে
উত্তৰ দিলে কিন্তু এওঁক এৰি থৈ যাওঁ কেনেকৈ?

নবীনে ক'লে আপনি যোৱা ভাল হ'ব?

“ভূমিও নিষ্ঠৰ নবীন। সমতি বাইদেৱে হাঁহি উত্তৰ দিলে।
বিয়লদাৰেও একে কথাকে কৈ আছে। নাই মই যাব নোৱাৰোঁ।
অলপ বৈ তেওঁ ক'লে ইয়াত থাকি যথেষ্ট ভাল পাইছোঁ। বতাহ
সমৰ কিৰণ প্ৰকৃতি সকলোৱে মোক বল দিছে। মই ভাল হ'ম।
ৰোগো সিমানে বঢ়া নাই।

কিছু সময় দয়ো দেশৰ ৰাজনৈতিক অৱস্থাৰ কথা পাতিলে। বেড
ফ্ৰণ্ট আই এন এৰ বন্দী সেনাবোৰক বিচাৰ কৰি আছে দেশ
দ্ৰোহিতাৰ অপৰাধত কিন্তু এই অপৰাধক দেশবাসীয়ে অপৰাধ বলি
পণ্য কৰা নাই আন কি ভাৰতীয় সেনা বাহিনীৰ ৰাজতো অশান্তিৰ
সূত্ৰ পাত হৈছে। দেশত আৰু এটা আন্দোলন হেন হ'ব এনে এটা
ভাৱ হৈছে সংঘৰ ডেকাবোৰৰ কিন্তু বুঢ়া নেতাসকলে আন্দোলনৰ
কথা ভবা নাই। সাম্প্ৰদায়িক শক্তিৰ মল ৰাঢ়ি অহা দেখি জাতীয়তা
বাদী নেতাসকল হেন বিৰক্ত হৈ পৰিছে। ব্ৰিটিশৰ বনুৱা চৰকাৰেও
হেন আলোচনা কৰি ভাৰতক স্বাধীনতা দিব খোজে এনে এটা
ভাৱ প্ৰকাশ কৰিছে। কাজেই জাতীয়তাবাদী নেতাসকলৰ মন
সেই দিশে ধাৰিত হৈছে। ডেকা লক্ষ্যবোৰৰ সুখত এতিয়া দেশী
সংগ্ৰামৰ কথা। বেজবজাৰ মিহঁতে কামকসকলক সংগঠিত কৰিছে।
সিহঁতৰ আশ্ৰয়ৰ ওপৰত আহা মাই। আৰু এটা কথাই সিহঁতক

চিন্তাত পেলাইছে। মহলিম লীগে মুছলমান বাইজৰ মনত পাকিস্থানৰ সপোন সুমুৱাই দিছে। তেওঁলোক বিদ্ৰান্ত। এই বিদ্ৰান্তি আহিছে ধৰ্মৰ লগত ৰাজনীতিক সাঙুৰি দিয়া বাবে। এই বিদ্ৰান্তি ওচাৰৰ একমাত্র পথ শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ যোগেদি হিন্দু মহলমানক একগোট কৰা।

ল বাবোৰৰ এই সংকল্পত নবীনে একো ভুল দেখা নোপালে। বৰং তাৰ ভাব হ'ল বৰ্তমান অৱস্থাত তাৰ বাহিৰে আন একো পথ নাই। কিন্তু সুমতি বাইদেৱে সেই পথ আচল পথ বুলি নেভাবে। হিন্দু মহলমানৰ মনৰ মিল কৰাৰ একমাত্র উপায় গঠনমূলক কাম বুদ্ধিয়েই তেওঁ ভাবে। শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ ফলত জাতিটো স্বাভাৱিক আৰু বিভক্ত মহল তাৰ ভেঁও ব্যৱস্থা কৰিব খজিছে। প্ৰকৃত গঠনমূলক কামকে মানহৰ হিয়া জোৰা দি প্ৰকৃত জাতীয় সংহতি আনে আৰু জনশক্তিও গড়ে। প্ৰেমৰ ৰাজনীতিয়েহে মানহৰ মিলন ঘটাব সংগ্ৰামৰ বা আপোচৰ ৰাজনীতিয়ে নহয়।

অলপ পিছতে মথিকাই আহি নবীনক মিলদাৰ কোঠালৈ মাতি লৈ গ'লহি। এখন প্ৰকাণ্ড শেতেলীত বিমলদা শুই আছে। দেহত একোৱেই নাই কেৱল বগা দাতকেইটা জিলিকি আছে। হাঁহিটো শাঙ সি গৈ ওচৰ পোৱাৰ লগে লগে বিমলদাই তাৰ হাতখন নিজৰ হাতত লৈ ক'লে মই তোমাক চাবলৈকে বাই চাই আছোঁ।

নবীনৰ মনটো সেমেকি গ'ল। সি দেখিলে বিমলদাৰ দেহ দেহ হৈ থকা নাই দেহৰ জুমখিটোহে আছেগৈ। অস্থিচমসাৰ। স্বত্বেকলৈ সি ভাব প্ৰৱণ হৈ গৈছিল কিন্তু কোনো বকম নিজকে সংযত কৰি ক'লে জীৱনত আগনি মথেষ্ট কৰিলে আপোনাৰ কথা ভাবিলে মন দাং খাই উঠে

বিমলদাৰ মথখন গহীন হৈ গ'ল। তেওঁ ক'লে সেইবোৰৰ প্ৰশংসা থোৱা। বিশ্ববিদ্যালয়ৰ আন্দোলনৰ ওপৰত আমাৰ প্ৰভাৱ নাইকিয়া হ'ল। অধ্যাপক বৰিচন্দ্ৰই স্বিলঙত মোক দেখা কৰিবলৈ আহিছিল। তেওঁৰ ধাৰণা মতে আঁচনি কৰিছে। এই আঁচনি মতে হি বিশ্ববিদ্যালয় হ'ব সেই বিশ্ববিদ্যালয় হ'ব যোৰ কল্লাৰ বিশ্ব বিদ্যালয়ৰ বিপৰীত। কেৱল ডিগ্ৰী দিয়া বিশ্ববিদ্যালয়ে মানুহ গঢ়িব নোৱাৰে। শিক্ষাৰ গঢ় একেই থাকিব। এটা সপোন পানী হ'ল। ইপিনে আমি স্বাধীনতাৰ পদুজি মুছল স্বাধীনতাৰে দেখাদেখি নাই।

অলপ বৈ তেওঁ পনৰ হাঁহি কলে স্বাৰৰ সময়ত কেৱল এটা কথাই কৈ স্বাৰ্ত্ত নিজে দেখা সত্য মতে চলিবা আৰু কাম কৰিবা ।

কথা কৈ থাকোঁতে থাকোঁতে তেওঁৰ মথ ঘামি গল চেহেৰা শেতা পৰিল । তেওঁ মুখ ঘূৰাই গুই পৰিল ।

মণিকাই তাৰফালে চাই তাক দাবলৈ ইলিত দিলে ।

নবীন কোঠাৰপৰা ওলাই আহিল

বাহিৰত কেইবাজনো খবৰ কৰিবলৈ অহা মানুহ বহি আছিল । তেওঁলোকৰ ওচৰত নবীন উদাস মনে নবীন ঘৰৰ সমুখৰ মকলিলৈ ওলাই গল । বতৰ মজলীয়া বদ সিমান টান নহয় । কোৰেৰে বতাহ বলিছে লহিতৰ পাবত ।

পাবত থিয় হৈ নবীনে দেখিলে সমিতি বাইদেৱে কাপোৰ ধই আওতাৰি মেলি দিছে । সি নামি গৈ তেওঁৰ কাষৰ এচটা শিলত বহি কিছুপৰ কাপোৰ ধোৱা চালে সমিতি বাইদেউ সদায় স্বাৱলম্বী নিজৰ কাম নিজ হাতে কৰে আনলৈ বাট চাই নেথাকে

বালিত মেলি দিয়া খদ্দৰৰ কাপোৰবোৰ লহিতৰ মিহি বগা বাজিৰ লগত মিলি যাব পৰা নাছিল । শুকাবলৈ ধৰা এখন চাদৰে বতাহত দেও দি দি নাচিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল । যেন জয়ন্তীয়েহে দেওখনী নাচিছে ।

বালিত বিবিধ ৰঙৰ চৰাই পৰিছিলহি । বাজি উৰি গৈ পানীৰ ওপৰৰ বায়ত এটা চামনিৰ সৃষ্টি কৰিছিল ।

তেওঁলোকে জয়ন্তী দদু ৰবিচন্দ্ৰ ৰজিত বহুতৰে কথা পাতিলে । জয়ন্তীয়ে ধনী নগৰীয়া পৰিয়ালঘোৰৰ ভিতৰত থাকি যেন নিজৰ গাৱলীয়া সৰলতা হেৰুৱাই পেলাব খজিছে । সেইবাবে তাই সোনকালে ঘৰলৈ যাবলৈ বিচাৰিছে । কিন্তু দূদৰে তাইক যেন ধৰি ৰাখিব খুজিছে ।

দদুৰ মাজত দুটা ভান । এটা চহৰৰ এটা গাৱৰ । ঘড়ীৰ পেঙলামৰ দৰে এবাৰ সি বিলাসী ধনীৰ জীৱন জাপন কৰাৰ সপোন দেখি সোঁফালে যায় আৰু এবাৰ গাৱলীয়া হৈ একেবাবে বাওঁফালৰ সিটো মূৰলৈ ঘাব খোজে । তাৰ মন অস্থিৰ । এই কথা দদুৰ ঘৰত খন্তেক বহিয়েই নবীনে অনুভৱ কৰিছিল ।

কাপোৰবোৰ মেজি দি সমষ্টি বাইদেউ আহি তাৰ ওচৰত থিয় হ'ল। সন্মুখে তেওঁ ক'লে এই পৰিয়ালবোৰত কেৱল এজনী ছোৱালীকে দেখিলো দম্ভমন্ত। তাই ধনী আৰু অভিজাত পৰিয়ালৰ দৰ্শনকে ধৰি আছে। শান্তি নিকেতনত গৈ তাক তাই পৰিশোধন কৰি লৈছেগৈ। তাই নিখিলৰ স্বাদ লাভ কৰিছে বৰীন্দ্র সাহিত্যৰ পৰা। তাই মোক কলিকতাত লগ পাই কৈছিল বাইদেউ স্বস্তি সম্পত্তি আৰু শিক্ষাই মোৰ মন বহুত বহল কৰিলে কিন্তু আত্মাৰ অশান্তি দূৰ নকৰিলে। সেইবাবে তাই শান্তিনিকেতনত থাকি শান্তি বিচাৰিছে। উপযোগিতাবাদৰ বা প্ৰয়োজনৰ উত্থলৈ নগ'লে মানহে সেই শান্তি নেপায়। সকলোৰে লগত মিলি যাবলৈ তাই চেষ্টা কৰিছে। তাই সচাকৈয়ে এটা কঠোৰ পৰীক্ষাত নামিছে।

নবীনে ক'লে alienation ইমান সহজে নেহায় বাইদেউ। ধনীসকল ভুৰিৰে পৰা উৎপাদন আৰু হিটৰ আনন্দময় প্ৰবাহৰ পৰা বঞ্চিত। শান্তি ক'ত পাব?

সমষ্টি বাইদেৱে উত্তৰ দিলে তাই সেই শান্তি বিচৰা নাই। সমাজবাদৰ কথা তাই বৰকৈ নেভাবে। তাই কেৱল এটা আনন্দময় আধ্যাত্মিক প্ৰেৰণা বিচাৰিছে জীয়াই থাকিবৰ কাৰণে। সমষ্টি বাইদেৱে অলপ বৈ ক'লে তাই তোমাৰ পৰা আঁতৰি লগে লগে বজিতৰ পৰাও আঁতৰি গৈছিল। কিন্তু হা পতালত তাৰ যত্নশীল দেখি তাইৰ ভালৈ নতুনকৈ এটা সহানুভূতি হৈছে। বজিতৰ এখন ভৰি বোধহয় কাটি পেলাব লাগিব

নবীনৰ বুকু চিৰিংকৈ গ'ল। ভৰি কাটি পেলাবোৰ যত্নশীল কথা কল্পনা কৰিয়েই তাৰ ভয় লাগিল সি সুখিলে বজিত দাদাৰ তেনে হ'লে মোৰ বৰ দুখ লাগিব।

সুমতিয়ে আৰু কিবা ক'ব খজিছিল কিন্তু তেনেতে এখন কাপোৰ উৰি স্বাৰ্ভ স্বাৰ্ভ হ'ল! তেওঁ কাপোৰবোৰ সামৰি লৈ আনি নবীনক ক'লে ব'লা স্বাৰ্ভ। ডাঙৰ খাবৰ হ'ব পাৰে।

নবীনে সুমষ্টি বাইদেউৰ পিছে পিছে ঘৰলৈ আহিল। কলিকতাৰ হাম্পডালত সেই সমস্ত বজিতৰ অৱস্থা কেনে তাক ভাবি সি অস্থিৰ হৈ পৰিল।

ভাত খাই উঠি নবীনে গোৱা কোঠাত বাগৰ দি খবৰ কাগজ এখন পঢ়ি আছিল। সমতি বাইদেউ বিমলদাৰ কোঠালৈ গ'ল। আজৰি পাই মণিকা তাৰ ওচৰলৈ আহি কাগজখন আজোৰ মাৰি আনি ক'লে সেইখন কি পঢ়িছে? এস তাহৰ আগৰ কাগজ।

নবীনে প্ৰকৃতপক্ষে কাগজ পঢ়া নাছিল তাৰ মন তেতিয়াও বজিতৰ চিন্তাতেই মগ্ন হৈ আছিল। ভৰি কটা গ'লে বজিতদাৰ মন চাপে একেবাৰে পৰি যাব।

নবীনক চিন্তিত যেন দেখি মণিকাই স'ধিলে মাকণ বাইদেউৰ কথা মনত পৰিছে নে কি?

নবীনে উত্তৰ দিলে ওহাঁ।

মণিকাই আচৰিত হৈ ক'লে তেওঁতো আপোনাক ডাবি ডাবিয়েই পাগল। মাক মৰাৰ পিছত ইমান বিহবল হৈছিল যে জয়ন্তীয়ে এদিন কৈয়েই পেলালে আইদেউ শিৱ পজা কৰক মাকণে হাহি স'ধিলে শিৱৰ জ্ঞানো ইমান শক্তি আছে জয়ন্তী যে বিপ্লৱীৰ মন ঘুৰাব। জয়ন্তীয়ে উত্তৰ দিলে— আছে শিৱৰ শক্তি কেলেই নহ'ব? মাকণ বাইদেউ কিন্তু পতিয়ন গ'ল যেন বোধ নহ'ল।

নবীন এইবাৰ সহজ হৈ পৰিল। সি স'ধিলে মাকণে তোমাক আক কিবা কৈছিল নে কি?

ওহাঁ।

নবীন গহীন হৈ গ'ল। কাৰো মখত মাত নাই। কিছুপৰৰ মূৰত মণিকাই স'ধিলে অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই কিন্তু তেওঁক সদায় বজিতদাদাক বিয়া কৰাবলৈ উপদেশ দিছিল। তেওঁ আপোনাক জোঁৱাই কৰিব নোখোজে।

নবীনে মণিকাৰ লগত সেইদিনা বহুত সময় ধৰি কথা পাতিিলে। মণিকাই অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰক শুদ্ধা কৰোতে তেওঁৰ অভূত চৰিত্ৰ দেখি আচৰিত হৈছিল। ৰবিচন্দ্ৰৰ সম্পত্তিৰ প্ৰতি বৰ লোভ বিপ্লৱৰ প্ৰতি উদ্ব। ইফালে মৈলীয়েককো সমীহ কৰি চলে। তেওঁ বোগ শব্দ্যাত থাকোতে প্ৰথম কেইদিনমান নিতৌ জয়ন্তীৰ লগত কথা পাতিছিল।

সেই কথাবোৰত কেৱল ধৰ্মভীক বৰিচন্দ্ৰজনহে প্ৰকাশ পাইছিল। জয়ন্তীক তেওঁ সাক্ষাত দেৱীৰ দৰে দেখিছিল। অধ্যাপক স্মিথে তাইৰ নাচৰ এখন ছবি দিছিল। সেই ন তেওঁ বন্ধাই বেৰত থকা ৰেকৰনৰ ছবিৰ ওচৰতে অৰাই থৈছিল। এই সন্মানে জয়ন্তীক সহজে অভিভূত কৰিছিল।

মণিকাই জয়ন্তীৰ লগত ক'ল পতাত প্ৰথমতে আপত্তি কৰিছিল কাৰণ ডাক্তৰৰ ।। আছিল। কিন্তু জয়ন্তীয়ে নিজেই ডাক্তৰৰ আদেশ যে অস্বাভাৱিক সেই কথা সগৌৱেৰে ঘোষণা কৰিলে। এই আইন অমান্যৰ পিছত বৰিচন্দ্ৰ জয়ন্তীৰ প্ৰতি দৃষ্টি আকৰ্ষিত হ'ল। জয়ন্তী তেওঁৰ মানত তেতিয়া আছিল ফক উইজ জম ৰ মতিমন্ত প্ৰতীক। হাজাৰবছৰীয়া গৱলীয়া সমাজৰ মাজত প্ৰবহমান সত্য স্বাভাৱিক মানবীয় প্ৰতিভাৰ আছিল তাই জীৱন্ত সাক্ষ্য। তেওঁ তেতিয়া জয়ন্তীক কেন্দ্ৰ কৰি এক নবীন সংস্কৃতিৰ পোন দেখিছিল। গেলগে ঈশ্বৰৰ ওচৰত আত্ম সমৰ্পণ কৰাৰ ভাৱেও তেওঁক বৰকৈ পীড়িছিল। মাজে মাজে ডাক্তৰৰ নিষেধ আজা পালন কৰিবলৈ টান পাই তেওঁ জয়ন্তীৰ লগত বহুত সময় ধৰি একেৰাহে কথা পাতি তেওঁৰ মনৰ ভাৱ বাহিৰত সগৌৰৱে প্ৰকাশ কৰিছিল। মণিকাই নিসহায় হৈ বেমাৰীৰ উৎপাত সহি থাকিব লগা হৈছিল। জয়ন্তীয়ে তাইৰ মনে মনে ঈশ্বাও হৈছিল।

জয়ন্তীয়েও সদৰ্শনাৰ নাচ ক'লাৰ প্ৰতি বাঢ়ি অহা বিৰাগ দেখি তেওঁলোকৰ ঘৰত থকাৰ অসাথকতা উল্লিখ কৰিছিল আৰু ঘৰলৈ উভতি যাবলৈ তিৰাং ক'ৰিছিল। মাজে কামহীন সময়খিনি বুঢ়াৰ লগত কথা পাতি কটাই তাই আনন্দও লাভ কৰিছিল।

তাই আটাইতকৈ আনন্দ পাইছিল এটা কথাত। বৰিচন্দ্ৰই ইতিমধ্যে দেওধনী নাচৰ বিষয়ে যথেষ্ট চৰ্চা কৰিছিল আৰু এটা প্ৰবন্ধও লিখিছিল। সেই প্ৰবন্ধত তেওঁ পটভাৱে লিখিছিল যে অসমৰ বড়ো দেউৰী চুতীয়া বেবেজীয়া আৰু ৰাভা জনজাতিৰ মাজতো দেওধনী নাচ আছে কিন্তু মংগলদৈয়া দেওধনী ৰেলগে আৰু অপৰ্ব। কেৱল মনসা পূজাতহে এই নাচ নাচে। চোলাৰ বাদীৰ লগে লগে ভাল মান লয় বন্ধা কৰি জয়ন্তীয়ে ইমান দিনে শিখা লৈছিল সেই শিখাৰ কথাও বৰিচন্দ্ৰই তল ভলকৈ ৰখাই প্ৰবন্ধটো বিশেষ

মজ্জাবান কবি ভুলিছিল। হাড়ি নাচন আৰু সৰঙি নাচনৰ গীতবিজ্ঞাকো তেওঁ ইন্দ্ৰিয়মধ্যে নৰাম ওজাৰপৰা সংগ্ৰহ কৰি তাত প্ৰকাশ কৰিছিল। জয়ন্তীয়ে নচা শিৱ নাচন লগা নাচন আৰু কাৰ্তিক নাচোনে যি ভাৰকাসৰ বধৰ অভিনয় যো জা কৰে তাকো বৰিচন্দ্ৰই সন্দৰভাৱে বপাইছিল। আটাইতকৈ তাইৰ ভাল লাগিছিল এটা কথাত। দেওধনী নাচ উচিত মতে প্ৰকাশ কৰিলে ই যি পৃথিৱী বিখ্যাত হ'ব এই কথা বৰিচন্দ্ৰই সকলোৰে আগত দৃঢ়ভাৱে প্ৰকাশ কৰিছিল। অধ্যাপক মিথৈও এই কথা মানি লৈছিল।

বৰিচন্দ্ৰই ক'পনা কৰিছিল জয়ন্তীয়ে এদিন দেওধনী নাচ নাচি পৃথিৱীক চমক খুৱাই দিব।

তাই সেইবাবে বৰিচন্দ্ৰৰ লগত কথা পাতি খবৰ আনন্দ পাইছি।

মণিকাই এইবোৰ কথা শুনি প্ৰথমতে বিশেষ কৌতূহল প্ৰকাশ কৰা নাহি কাৰণ গোটেই নাচটোতে প্ৰথমতে তাই কেৱল বেলেগ ধৰ্মৰ গোজ পাইছিল। কিন্তু অধ্যাপক মিথৈ যিদিনা আহি জয়ন্তীক তাইৰ নাচৰ ছবি দি প্ৰশংসা কৰিছিল সেই দিনাৰে পৰা তাই তাইক বেলেগ চকুৰে চাবলৈ ধৰিলে। অধ্যাপক মিথৈ কৈছিল এই নাচ মানুহৰ আদিম জীৱন সংগ্ৰামৰ সাক্ষী। এই নাচৰ মজতে আছে অসৰ আৰু জীৱন বিৰোধী শক্তিবোৰৰ বিৰুদ্ধে কৰা ৰণৰ প্ৰেৰণা। এজন খণ্টীয় পণ্ডিতৰ মতত এই প্ৰশংসা শুনাৰেপৰা তাইৰ জয়ন্তীৰ প্ৰতিও প্ৰভাৱ বাঢ়িছিল।

এদিন তাই বোণী অধ্যাপকৰ ওচৰলৈ আহি দেখিলে অধ্যাপকে মনৰ অশান্তিত বিছনাতে চটফটাই আছে। কামত জয়ন্তী নাই।

সেইদিনা জয়ন্তী নাছিল। পিছদিনা আহিও মণিকাই জয়ন্তীক দেখা নেপালে। বৰিচন্দ্ৰই তাইক দেখিৱেই ক'লে মণিকা হোৱাচোন জয়ন্তীক চাই আহোঁগৈ। তাইৰ অসখ বিসখ কৰিছে নেকি ?

বোণীৰ আদেশ পেলাব নোৱাৰি তাই লৈ সদৰ্মনাৰ ঘৰ গাই জয়ন্তীক পজাবত অৱস্থাত পোৰ্সাইঘৰত যিচৰি উলিয়ালে।

প্ৰকাশ পোৰ্সাইঘৰটোত জয়ন্তীয়ে ঢুলিকোচা নচুৱাই নচুৱাই হাতত এডাল জোৰ লৈ নাচিছে আৰু নৰাম ওজাই চোজ বজাইছে। দুদুৰে গদ্ গদ্ হৈ চাই আছে।

জয়ন্তীৰ কঁকালত মেখেলা তাৰ ওপৰত পিছফালে এখন পেটেকা (ফুলাম কাপোৰ)। টঙালি আগফালে ওলমি আছে। পিঠিফালে আঙুৰাণ ওলমি দুলিছে। হাতত খাক আৰু বাজু। ডিঙিত গল পতা কাপত কেক নাকত নাকফুল আৰু ভৰিত মল। কপালত দগমগীয়া সেন্দৰৰ ফোট।

গোৰ্গাইঘৰৰ ভিতৰলৈ তাই নোসোমাল। নীৰবে তাই শেষলৈকে নাচটো চাই বস। হিন্দৰ ঘৰত তাই সদায় নিজকে ছামাৰিটান বমেন যেন অনুভৱ কৰিছিল।

নাচ শেষ হোৱাৰ পিছত দদু আৰু নবাম ওজা চ বাহৰলৈ গৈ কথা পাতিবলৈ লাগিলগৈ। জয়ন্তীয়ে মণিকাক দেখি নিজৰ কোঠালৈ মাতি নি সুধিলে অধ্যাপক কেনে আছে মণিকা?

মণিকাই সকলো কথা খুলি ক'লত জয়ন্তীয়ে বিষন্ন মনে ক'লে মইতো তেওঁৰ ওচৰলৈ আৰু যাব নোৱাৰিম মণিকা। কালি লঘোণে আছো আজি মনসা পজাৰ দিন বাবে নাচিলো। কাইলৈ বোধহয় যামগৈ। তেখেতক ক'বা শিৱই তেওঁক আৰোগ্য লাভ কৰোৱা।

জয়ন্তী য় মণিকাক এটা মড়াত বহুৱাই তাইক একাপ চাহ খুৱাই অন্যান্য কথা পাতি সেইদিনা পঠিয়াই দিলে।

তাই ঘূৰি আহি অধ্যাপকক জয়ন্তী নহাৰ কাৰণ ক'লত অধ্যাপকে বিষন্ন আৰু গভীৰ মখে মণিকালৈ চাই ক'লে মই বজিলো তাই নহাৰ কাৰণ কি।

পিছদিনা জয়ন্তী গল নে নাই তাক ধৰব কৰিবলৈ অধ্যাপকে মণিকাক পনৰ সদশনাৰ স্বৰলৈ গঠাই দিলে। মণিকাই দেখিলেগৈ জয়ন্তী নিজৰ কোঠাতে জপকা মাৰি বহি আছে। হোৱাৰ কোনো উমছা নাই।

সেইদিনা জয়ন্তীয়ে মণিকাক নোহোৱাৰ আচল কাৰণ খুলি ক'লে স্বয়ং সুদশনাৰ মাকে তাইক তেওঁৰ ওচৰলৈ মাৰাকলৈ মনে কৰি দিছে। মেল পাতি থকাটো তেওঁ ভাল নেগল কাৰণ অসমীয়াৰ অৱলম্বিত বুলন্তে হ'ল এই অনধৰক মেল সৰাৰ স্বভাৱ। তেওঁৰ স্বৰত তেওঁ মেল পঢ়ন্দ নকৰে বিশেষকৈ ৰোগী বুঢ়া আৰু নাচনী হোৱাজীৱ মেল।

এবাব সাপে খালে লেজলৈকো উয়। আৰু চিত্ৰাৰ দদণা দেখি তেওঁ আৰু সতৰ্ক হৈছে। ঘৈণীয়েকবোৰে গিৰিয়েকহঁতৰ আচৰণৰ ওপৰত অনন্ত সতৰ্কতাৰ দটি নেৰাখিলে পদে পদে তেওঁলোকৰ খলনৰ উয়। এই কথাত সদশনাৰ মাকে দৃঢ়ভাৱে বিশ্বাস কৰিছিল।

কথাবোৰ কওঁতে জয়ন্তীৰ চকু পানী ওলাইছিল। তাইৰ নিষ্ফলস্ব অন্তৰখনে এই অনাহক আঘাত সহ্য কৰিব পৰা নাছিল। তাই সেই বাবে সংকল্প লৈছিল ভুলতো ৰবিচন্দ্ৰৰ ঘৰৰফালে ভুমকি নেমাৰিবলৈ।

জয়ন্তী আৰু মণিকা মাজত সেইদিনাই গাঢ় বন্ধুত্বৰ সূত্ৰপাত হ'ল। ঘৰি আহি তাই বিচন্দ্ৰক সকলো কথা খুলি ক'লত তেওঁৰ মুখ নিঃসহায় বেদনাত ক'লা পৰি গৈছিল।

কেইদিনমানৰ ভিতৰতে জয়ন্তীয়ে ঘৰলৈ ব'ল মাত্ৰা কৰিলে

ইয়াৰ পিছত মণিকা নিজেই অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰ কথা পতাৰ সংগী হৈ পৰিল। এই ব্যৱস্থাও বেছি দিন নচলিল। এদিন তাইৰ ওপৰতো নিষেধ আৰোপিত হ'ল। কিন্তু মণিকাই সেই নিষেধাজ্ঞা অমান্য কৰি অধ্যাপকৰ লগত মকলি মনে কথা পাতিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে।

তাৰ ফল হ'ল 'ডিপাৰ্টেশ্যন'। এদিন তাই গৈ ৰবিচন্দ্ৰৰ চ'ৰাঘৰ সোমোৱাৰ লগে লগে ঘৰৰ জোঁৱাই মন্থৰ ঠিকাদাৰে তাইক সকলো পাওনা আদায় কৰি দি অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰক সেৱা কৰাৰ সযোগ নোহোৱা কৰি পেলালে।

কথাবোৰ কৈ থাকোতে মণিকা উত্তেজিত হৈ পৰিছিল। তিবোতা মানুহৰ এনে অকাৰণ ঈশ্বাৰ তাই নিন্দা কৰিছিল। সুদশনাৰ মাকৰ চিৰ সতৰ্কতা আচলতে উয়ৰ লক্ষণহে। গিৰিয়েকৰ ওপৰত আত্মা নেথাকিলে কোনো তিবোতাৰ গ্ৰেম আনন্দময় আৰু সন্দৰ নহয়।

নবীনে হাঁহি ক'লে বিয়া অনঠানটোৱেই তেনেকুৱা। ই নৰ নাৰীৰ কিছুমান মৌলিক প্ৰয়োজন পৰণ কৰে কিন্তু কিছুমান অত্যাধীন উপকৰণ বোজাও জাপি দিয়ে। ইয়াৰ মৌলিক সংকাৰ প্ৰয়োজন।

মণিকাৰ মন লম্বু আৰু বেডগিণ্টনৰ কৰ্কৰ দৰে চঞ্চল। হঠাতে তাই উপহাসৰ হাজৰে ক'লে অ এইবাবেই হ'ব গাল আপুনি বিয়া

কৰোৱা নাই। আগতে সংস্কাৰ তাৰ পিছত বিয়া। তাৰ মানে সন্যাস।

কথাষাৰ কৈ তাই খিলখিলকৈ হাঁহিবলৈ ধৰিলে। সেই হাঁহি যেন পাগলীৰ হাঁহি।

নবীনৰ খং উঠিল। সি কিয় বিয়া কৰাব পৰা নাই তাক ব্যাখ্যা কৰিবলৈ মথ মে লাতেই বিমলদাৰ কোঠা পৰা এটা প্ৰকাশ চিঞৰ আহি কাণত পৰিলহি। বিমলদাৰ চিঞৰ।

দম্ভোটাৰ বিমলদাৰ কোঠালৈ দৌৰ মাৰিলে।

ভেটিয়া সকলো শেষ বিমলদাই শাস্তি লাভ কৰিলে। তেওঁৰ মথত যন্ত্ৰণাৰ ভাব আক নাই। নবীনে মনে মনে গুণগুণালে—

আলো মঞ্জি কি কহবো দুখ। পৰাণ নিগৰে নেদেখিয়া চান্দ মথ শুকৰ বিয়োগ বাতা পাই মাথৰদেৱে গোৱা এই গীতটোৰ ধ্বনি বাবে বাবে তাৰ মনত বাজিবলৈ ধৰিলে। কেৱল দটা শাবী।

সমতি বাইদেৱে বিমলদাৰ বকৃত ম ও জি ও জি উচপি উচুপি কান্দিছিল। তেওঁক এতিয়া কৈ একো লাভ নাই।

কান্দক — নবীনে নিজক নিজে ক লে।

মলিকাই বাইবেলৰ এফাঁকি শ্লোক মাতিলে — There are three things that remain faith hope and love — and the greatest of these is love

নবীনে মৃত্যুক এইবাৰ স্বচক্ষে দেখিলে। মৃত্যু হোৱাৰ পিছতো সি ভাবি ব নোৱাৰিলে যে বিমলদা নাই সমতি বাইদেৱো লাহে লাহে সজিব হৈ পৰিল মলিকা বাহিৰলৈ ওলাই এসোপা ফুল গোটাৰ আনি দেহৰ কেউকামে সজাই দিলে সমতি বাইদেৱে ধপ জ্বলালে। সোজা সোটেইখন আমোল মোলাই হোৱাৰ পিছত নবীনৰ অনন্তৰ হ'ল মৃত্যু ভয়ানক বস্তু নহয়।

জাহে জাহে থকা কৰিবলৈ জাহা মানুহেৰে মৰ তনি পৰিল। মানুহে হেঁচ খাই ধৰিলে নবীনে মৃত্যুৰ সুখৰ্ভৰ গভীৰতা অনুভৱ কৰিব নোৱাৰা হ'ল। সি বাহিৰলৈ ওলাই আহিল।

বাহিৰত চাঙী প্ৰস্তুত কৰা মানুহে ইতিমধ্যে চিঞৰ-বাখৰ কৰি আচল কাম আৰম্ভ কৰি দিছে। হঠাতে নবীনে দেখিলে নৈৰ পাৰত থিয় দি আছে সেই ল'ৰাটো। থিটোৱে বৰিচল্লৰ লাহত বোমা ফটাইছিল। ল'ৰাটোৰ দেহত এটা দীঘল পাইজামা আৰু পঞ্জাবী। নবীনে কোৱাকুৰিকৈ তাৰ ওচৰলৈ গৈ দেখিলে ল'ৰাটোৰ মনত এটা ভয়ানক উদ্ভিগ্নতা।

সি নবীনক সন্তোষ জনাই ক'লে বিমলদাক এটা খবৰ দিবলৈ আহিছিলোঁ। তেওঁ খবৰটো পাই যোৱাহেঁতেন ভাল পালেহেঁতেন।

কি খবৰ? কোঁতহলত নবীনে সোধিলে।

বিপ্লৱ আৰম্ভ হৈ গৈছে

কি? আচৰিত হৈ নবীনে সুধিলে।

অ ল'ৰাটোৱে উত্তৰ দিলে আৰু আই এনৰ নৌ সেনা বোৰে ইউনিয়ন জেক দলিয়াই দি জাতীয় পতাকা হাতত তুলি লৈছে। বোম্বত ছ'ম টা ধৰি বৃটিছ সেনা আৰু বিদ্ৰোহী নৌ সেনাৰ স্বৰ্দ্ধ হৈছে। ইফালে বিদ্ৰোহীৰ সমথনত বনহাৰ হৰতাল বোকাইত।— খবৰটো পোৱাহেঁতেন বিমলদাই ভাল পালেহেঁতেন।

নবীনে মানি ললে বিমলদাই খবৰটো পোৱা হ'লে ভাল পালে হেঁতেন উপস্থিত কৰ্তব্যৰ কথাভেহে অধিক গুৰু দিয়াটো সি উচিত বিবেচনা কৰিলে কাৰণ মৰা মৰি গ'ল। সেয়ে সি সুধিলে বিমলদাটো গ'লেই। এতিয়া আমি কিবা এটা কৰা উচিত।

ল'ৰাটোৱে নবীনলৈ সত্ৰকাৰে চাই সোধিলে আপনি কি কৰিবলৈ কয়?

ল'ৰাৰোৰক মাতি এখন কামসচী গ্ৰহণ কৰিব লাগিব নবীনে সংক্ষেপতে উত্তৰ দিলে

দুয়োটাৰে আলোচনা কৰি এখন কৰ্মী সভা পতা বিমলদাৰ নামত এখন শোক সভা পাতি তাতে নৌ বিদ্ৰোহৰ উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা কৰা আৰু আজিৰ বাতিটোৰ ভিতৰতে এখন লিফ্লেট উলিয়াই আলকৰাৰীত থকা সাময়িক শিবিৰত ভাক বিলাই দিয়াৰ কৰ্মসচী তৈয়াৰ কৰিলে। তাৰ পিছত ল'ৰাটো লাহে লাহে বাঙ চলাই লইতৰ বুকুত অশ্রু হৈ গ'ল।

ইতিমধ্যে সজিয়া নামি আহিছিল।

নবীন ঘৰি আহি চোতাল পোৱাৰ লগে লগে সমুতি বাইদেৱে উদ্ধিগ্ধভাৱে সধিলে তোমালৈ সকলোৱে বাট চাই আছে। মৰাশ নিবৰ হ'ল। কি হ'ল ক'লে গৈছিলো?

নবীনে পলম হোৱাৰ কাৰণটো সমুতি বাইদেউক কোৱাৰ লগে লগে তেওঁৰ মথ উত্তেজনাৰ উদ্ধিগ্ধ হৈ পৰিল। নবীনে তেওঁক কাষ সচীখনৰ কথাও ক'লে সমুতি বাইদেউৰ মথত এইবাৰ হাঁহি ফুটিল। তেওঁ ক'লে বেচ সেই মতেই কাম হওক।

অলপ পৰৰ পিছত বিমলদাৰ শ লৈ শোভামাছা বাহিৰ হ'ল। শিয়া হ'ল কামাখ্যাৰ শানলৈ। শৰ দাহ উত্ততি আহোতে সেই দিনা ৰাতি এডোখৰ হ'ল। নবীন আহিয়েই শুই পৰিলহি।

নবীনে পিছদিনা পতা সাৰ পাই দেখিলে ঘৰ নিস্তম্ভ বেলি এডোখ হৈছে। মথ হাত ধৰি পাকঘৰত সোমাই চাহ কৰিৰলৈ ধৰোতেই হঠাতে সমুখত মলিকাক দেখিলে। তাইৰ গাত সেইদিনা শুভ্ৰ সাজ পাৰ নাই দেখনা পিল্লিহে। তাই ফোপাইছিল। তাৰ হাতৰপৰা কেটলিটো লৈ জইত তুলি দি তাৰ ফালে চাই ক'লে ঘাটত আজি নোহোৱা নোপজা কাণ্ড।

নবীনে এটা মড়াত বহি সুধিলে কি হ'ল?

ৰাতিৰপৰা পলিচে ভাত পহৰা দি আছিল। আপোনালোকৰ সংঘৰ ল'ৰাটো নাৱেৰে আহি ঘাটত নমাৰ লগে লগেই হাত কেৰেয়া দিব খজিলে। সি ঘৰি দৌৰ মাৰি হাৰিত সোমাল এতিয়ালৈকে পলিচহঁতে বিচাৰিয়েই আছে পোৱা নাই।

নবীনে বজি পালে কি ঘটিছে সত্তৰতঃ নৌ সেনাৰ বিদ্ৰোহ সমৰ্থন কৰি লিফলেট বিলোৱা অপৰাধত ল'ৰাটোক পলিছে ধৰিব খজিছিল। সি পলাই সাৰিল। সি সধিলে বাইদেউ ক'ত?

'নগৰলৈ গ'ল কিবা বোলে মিটিং আছে হেনো।

নবীনে বুজি পালে। আবেলিলৈকে বিপ্লৱৰ সমৰ্থনত হ'ব লগা সভাখনৰ বাবেই তেওঁ গৈছে। কিন্তু কিয়? অস্ততঃ আজি তেওঁ সত্ৰলৈ নোহোৱা হ'লেও কোনেও আপত্তি নকৰিলেহেঁতেন। বোধহয় নৌ-সেনাবোৰৰ বিদ্ৰোহে তেওঁক প্ৰেৰণা দিছে।

মণিকাই চাহ কৰি আনি ভাক খাওঁলে সি নিজেও একাপ হাতত লৈ ওচৰৰে মঢ়া এটাত বহিল। জুইকুৰা ইতিমধ্যে নুমাই গৈছিল। কেউফালে নিদ্ৰাবধ। সমিতি বাইদেৱে নবীনক শ্রাদ্ধৰ বাবে এটা অনন্তুীয়া অনঠান পতাৰ পৰিকল্পনা কৰিবলৈ কৈ গৈছিল। তাৰে কথা মণিকাই উলিয়ালে

নবীনে উত্তৰ দিলে বিমলদাই পৰলোকৰ কথা মঠেই ভবা নাছিল। আত্মাৰ সম্পত্তিৰ বাবে আদ্য শ্রাদ্ধ বা আন অনঠান পতাৰ একমাত্র উদ্দেশ্য হ'ব সামাজিকতা বন্ধা উচ্চ আধ্যাত্মিক অথবা উচ্চ বস্তুবাদী দয়োটো দটিৰপৰাই এই সামাজিকতা বন্ধা মল্যাহীন। এই কথা জনাব পিছত মইনো কি পৰিক পনা কৰিম মণিকা?

মণিকাই এই নিবিশ্বববাদী ভয়ানক মানহুজনলৈ চাই উয় খালে। তাই চাহ কাপ খাই কিছু পৰা গুণি গাঁথি উত্তৰ লৈ ধৰ্ম তথাপি মানিব লাগিব। সমিতি বাইদেউ আপোনা দৰে শুক গোসাঁই নমনা নহয়। তেওঁ মখলৈ চাই আপনি এই কাম কৰিব লাগিব

নবীনে হাঁহি কলে তেওঁ সেয়ে হ'ব

চাহ খাই সি বাহিৰলৈ ওলাই আহি দেখিলে বাহিৰত খবৰ কৰিবলৈ অহা মানহ ভৰি পৰিছে সমিতি বাইদেউ নোহোৱা বাবে সিয়েই গহুৰ ভাও দিব লগা হ'ল মানুহবোৰে বিশেষকৈ শ্রাদ্ধ পতাৰ ওপৰত জোৰ দিছিল নবীনে তেতিয়া বজি পালে যে সমাজ কিমান সংৰূপণীল আৰু শক্তিশালী। সংকটপণ বা বহা বহা মহত্বত সমাজে প্ৰথা বা ধৰ্ম বন্ধাৰ বাবে প্ৰত্যেক ব্যক্তিকে হেচা দিয়ে। এই হেচা সিও অনুভৱ কৰিলে।

দুগৰীয়া বেজিকা নবীনৰ অনুভৱ হ'ল শ্রাদ্ধ সমিতি বাইদেৱে নেপাতিলেও বিমলদাৰ বংশ পৰিয়ালে পাতিব। বাইজেও অনাচাৰ হ'বলৈ এৰি নিদিব। কাজেই তাৰ বাধাই এই সময়ত একো কাম নিদিব।

ভাত খাবৰ সময়ত নবীনে মণিকাক ক'লে মণিকা পৰিকল্পনাৰ কোনো প্ৰয়োজন নাই। সকলো ব্যক্তি বাইজে কৰিব।”

মণিকাই হাঁহি উত্তৰ দিলে আপনিতো বাইজৰ মানুহ সেই বাবে বাইজে আপোনাক ৰচালে।

নবীনে হাঁহিবলৈ বাধ্য হ'ল।

ভাত খাই ওঠাৰ পিছত নবীন গৈ চ'ৰাঘৰত বহিলগৈ। ডেউিয়া মানুহ পাতলিছে। সমষ্টি বাইদেউৰ বেজি ছোৱা বাবে মণিকা চিন্তিত হৈছিল। এনেয়ে গাত বেয়া বোণ লাগিছে। তাতে যদি অনিয়মিত হয় খোৱা বোৱাত তেওঁ সৰ্বনাশ। তাই জাহি নবীনৰ ওচৰত তেওঁৰ বিৰুদ্ধে অভিযোগ কৰি শেহত ক'লে শ্ৰাদ্ধৰ পিছ দিনাই যাতে বাইদেউ স্বিলঙৰ বীড চেণ্ট হাম্পভাললৈ যাব তাৰ ব্যৱস্থা কৰিব।

নবীনে একেধাৰেই উত্তৰ দিলে নিশ্চয় কৰিম। কৰিব লগীয়াটো বাইদেৱে নকৰাকৈ নেথাকে।

সিহঁতে কিছু সময় কথা পতাৰ পিছত কথাৰ তলী উদং হ'ল। মণিকা উঠি নিজৰ কোঠালৈ গ'ল।

ষ্টিক তেনেতে দদ ওলালহি। তাৰ গাত মোটা খন্দৰৰ ধতি আৰু কামিজ। ভৰিত এজোৰ সাধাৰণ চেণ্ডেল।

সি আহি তাৰ ওচৰত থিয় হৈ ক'লে ইয়াত বহি কি কৰিব? বল নৈৰ ফালে ফৰিবলৈ যাওঁ। কথা আছে।

বাহিৰত তেিয়া দৰ চোক কমিছিল। দয়োটাই হাবিৰ মাজে মাজে নৈৰ পাৰেদি খোজ কাঢ়ি গৈ এজোপা দীঘল গছৰ তলৰ প্ৰকা শিল এচটাত বহিলগৈ। তলেদি লহিতৰ সোঁত কল কল শব্দৰে কোবাল গতিত বৈ গৈছিল।

ঘৰত পয়মাল। দদৰে এটা চিপাবেট জ্বলাই ক'লে তিনিটা বিপয়য়

নিৰিকাৰভাৱে নবীনে সখিলে কি তিনিটা?

দেউতা ঘৰলৈ ঘূৰি আহিছে। চম্পাক সকলো গছিত ধৰ দি। এতিয়াবেপৰা তেওঁ কেৱল সমষ্টিৰ টেঙাৰ খেতি কৰিব। বিচ্ছেদেই হ'ল ধৰ। আৰু এটা ঘটনা ঘটিব ঘৰত। অমৃতীয়ে বেঠাৰামৰ আঙুঠি ওজোতাই দিলে তাই কৈছে তাই দেওধনী হৈয়ে থাকিব দেৱতাৰ থাক নখহায়। জাহি সকলো আচৰিত

হৈ গ'লো। বাপেকে তাইক দেওখনী নাচ শিকাইছিলহে কিন্তু দেহভাৰ ওচৰত উত্থাপ কৰি দিয়া নাছিল। একেজনী ছোৱালী পতিকৈ ভাল চাই ল'ব। এটাক গভাই দি নাতি পতিৰ মঞ্চ চাবৰ ইচ্ছা কৰিছিল। বাপেকে এতিয়া বিমৰ্ষ হৈ স্মৃতি বাইদেউৰ লগত কথা পাতিছে। সম্ভৱি বাইদেউ ক'বাবপৰা আহি মোৰ ঘৰতে জিৰাইছেহি। তেওঁ ক'লে কিজানি জন্মভূমি শুনেই। শেহৰটো বৰ দৰ্শন ধৰব। এটা Invalid ক মাকপে বিয়া কৰিব খুজিছে। দেউতাৰ দৰে মানহটোৱে—মন কৰ—তাইৰ চিঠি পঠি কান্দিছে।

কোন invalid? বিস্ময়ত নবীনে প্ৰশ্ন কৰিলে।

বজিত দা চিগাৰেটত দীঘল হোঁপা মাৰি দদয়ে উত্তৰ দিলে।

বজিত দা Invalid হ'ব কেনেকৈ?

ভই তেনে খবৰ পোৱা নাই? তেওঁৰ সোঁ ডাৰিটো কটা গ'ল।

নবীনৰ বকুখন চিৰিংকৈ গ'ল।

দদয়ে পনৰ ক'লে বৰিচন্দ্ৰ বৰদেউতা ততে আহেগৈ। তেওঁ তাইক হাক দিছিল কিন্তু তেওঁ নশুনিলে। তাই বোলে তাৰ দৰ্শনা দেখি একেবাৰে গলি গলি দেউতাই এতিয়া এই বিয়াৰ নামেই শুনিব নোখোজে তেওঁ মাকগলে পটভাৱে এই কথা লিখিছে। ময়ো লিখিছো।

নবীনে মনে মনে বহুত ভাবি শেহত ক'লে মাকপে কিয় তেনে কৰিলে তাক বজা সহজ। বোধহয় ভবিষ্যত কটাৰ আগতেই তেওঁ বজিতদাক বিয়া কৰাবলৈ খিৰাং কৰিলে। অজ্ঞাত হোৱা ব'বে বৰক মে বিসজ্ঞ দিৰ লাসিব তাক ভাবিবলৈ তেওঁ টান পালে।

দদয়ে নবীনৰ কথাবোৰ মন দি শুনিছে কিন্তু তাৰ অনমান সত্য বুলি সি স্বীকাৰ নকৰিলে। মাকপে এই সিদ্ধান্ত কৰি মনৰ বৰ্ণভাৱে প্ৰকাশ কৰিছে। অজ্ঞাত বৰৰ দেহত সৌন্দৰ্য নেথাকে। তদুপৰি সমাজত মাকপে বজিতদাকলৈ চলিবলৈ টান পাব। তাই ক'লৈকো ওলাব নোৱাৰিব ওলালেও অস্বস্তি বোধ কৰিব। ঘৰখন হাসপাতাললৈ ৰূপান্তৰিত হ'ব।

দুদুৱে ক'লে 'ভই লিখি চাৰি বেকি?'

নবীনে দুৰ লৰাই সেই কাম কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিলে। মাকপক সি এতিয়া একো ক'ব নোৱাৰে।

দুদুৱে জীৱনত প্ৰথমবাৰৰ বাবে নবীনক ভিৰঙাৰ কবি ক'লে
নিজৰো জীৱন ধ্বংস কৰিলি তাইৰ জীৱন ধ্বংস কৰিলি
এতিয়া বোধহয় সমাজখন ধ্বংস কৰিবলৈ বাকী আছে। নই
জানো ভাবপৰা একো নহ'ব।

নবীনৰ খং উঠিল কিন্তু একো উত্তৰ নিদি নিষিকাৰডায়ে
লইতৰ ফালে চাই ব'ল। কিছুপৰৰ মৰত তাৰ খং মাৰ গ'ল
আৰু দদৰো মনত অন্তাপ হ'ল।

দুদুৱে বুজি পালে বৰ্তমান অৱস্থাত মাকৰ সৎকৰ্ম বিচুস্ত
কৰিবলৈ যোৱাটো টান কাম হ'ব। কিন্তু সি তাইৰ সিদ্ধান্ত
মানি ল'ব নোৱাৰিলে। ইতিমধ্যে বাপেক আৰু সি ঠিক কৰি
পেলাইছে এই বিষয় হ'লে তেওঁলোকে তাত ভাগ নলয় গতিকে
সি কিবা এটা কৰি ই লাৱি।

এই আইবনিক অৱস্থা নবীনৰ অসহ্য হ'ল। আপেকে দদিন
আগলৈকে নবীনৰ লগত বজ্জিতৰ বিয়া পতাৰ ওপৰত গুৰুত্ব
আৰোপ কৰিছিল কিন্তু আজি মাকৰে যেতিয়া সেই বিয়া পাতিবলৈ
নিজে স'মত হ'ল তেতিয়া তেওঁ ঘোৰ িৰোধিতা কৰিছে বজ্জিতৰ
দেহৰ অলক্ষ্যতেই ইয়াৰ একমাত্র কাৰণ। এনে কাৰণে মাকৰক
বিয়াৰ পৰা বিৰত কৰিব নোৱাৰিলে যেতিয়া তাইৰ সিদ্ধান্তত
হকা বাধা কৰি লাভ নাই।

দদুৱে অৱশ্যে নবীনৰ নিষিকাৰ উপেক্ষা দেখি মনে মনে
ভয়ানক দুখ পালে। নবীনৰ লগত মাকৰ বিয়া হোৱাতো সি
একান্ত মনে বাঢ়া কৰিছিল। সেই বাবে এই শেষ মুহূৰ্ত্ততো সি
তাৰ ওচৰলৈ সমৰ্থন বিচাৰি আহিছিল। কিন্তু নবীনৰ কথা শুনি
তাৰ ধাৰণা হ'ল নবীন 'নগংশক বিপ্লৱী। বিপ্লৱী পলতা দেখি
সি স্বৰ দংশ পালে। তাৰ ভাৱ হ'ল নবীন তেজ-মণ্ডহৰ মানুহ
নহয়। কেৱল কিছুমান বিমূৰ্ত্ত ভাৱৰ সমষ্টি।

বেছি সময় সিহঁতৰ ভিতৰত কথা শুভবা নহ'ল। দুদুৱে তাৰ
পৰা বিদায় লৈ যাবলৈ উঠি গ'ল। সি ক'লে এই এই বিষয়ে
সমস্ত আকৌ কথা পাতিবহি।"

নবীনে বুজি গৈছিল দুদু কিয় ক্ৰুদ্ধ হৈছে। তাৰ সমুখত

সি দেখিছে এখন চিন্নডিল্ল ঘৰ। কিন্তু এনে হৈছে তাক সি
ধৰিব পৰা নাই। সেই কাৰণে কেতিয়াবা আক কেতিয়াবা তাক
ধ্বংসৰ জনক বলি ভাবে। কেতিয়াবা ভাবে ই দৈব ফল কেতিয়াবা
ভাবে ব্যক্তিগত ক্লষ্টিৰ ফল। সংসাৰৰ স্বৰূপ সি দেখা পোৱানাই।
সেইবাবে বিস্ময় দুপৰ কট মন্তব্য সি নীৰৱে সহ্য কৰি থাকিল।
মাকণে নিজে নিজক নবচালে আনে তাইক বচাব নোৱাৰে।

ঘৰলৈ ঘৰি আহি সি এইবোৰ কথা পাহৰি গল মণিকাই
সমতি বাইদেউ নহা বাবে ভেতিয়াও উচপিচাই আছিল। নবীনে
দদুৰ ঘৰত জিবোৱাৰ খবৰ দিল্লতহে তাইৰ সবল প্ৰাণৰ অশান্তি
ভুছিল। সবল ভাগ মানহেই সকলো কথা লৈ সময় কটায়
—নবীনে ভাবিলে— দদুৱে মাকণৰ বিষয় সিদ্ধান্ত লৈ চিন্তিত
হৈছে মণিকা হৈছিল সমতি বাইদেৱে ভাত নোখোৱা লৈ। এই
ক্ষুদ্ৰ অথপৰ জগতখন তাৰ নহয় সি ভাওৰ ভাৱ আৰু বহল
কথা লৈ সততে ব্যস্ত থাকিব লগা হৈছে।

আবেলি সভালৈ যাবৰ বাবে পোছাক পিন্ধি কোঠাৰপৰা ওলাই
আহি নবীনে মণিকাক মাত লগাবলৈ তাইৰ কোঠা পালেগৈ।

মণিকাই ভাবি গিৰিয়েকলৈ চিঠি লিখিছিল নবীনক চকুৰ
আগত দেখি তাই লাজত বঙা চিঙা পৰি চিঠিখন এখন কিতাপেৰে
ঢাকি থৈ ক'লে মই কিন্তু অকলে অকলে এই নিজৰ ঘৰত
নেথাকো। ময়ো স্বামি মিটিওলৈ।

বেচ ভেঙে ওলোৱা! কিন্তু চিঠিখন আখা লিখা হৈ ব ব
উইলফ্ৰেদক বন্ধনা কৰা নহ ব জানো? পৰিহাসৰ ছলেৰে নবীনে
উত্তৰ দিলে।

ভাবৰ সোঁতটো আগনি বন্ধ কৰি দিলেহি। এতিয়া আৰু
চোঁট চোঁটা দিলেও সোঁত ঘৰি নাহে। কিন্তু এনে হয় ক ব
নোৱাৰো। মণিকাই এই বলি কৈ আখা লিখা চিঠিখন নিজৰ
চুটকেচটোত ভৰাই থলে। অজপ পিছত তাই আকৌ কলে
এনেদৰে বহুত চিঠি আখা লিখা হৈ থাকে। চুটকেচটো ভৰি
আছে। মড'টো ভাগি গলে চিঠিবোৰ কিবা ডাল প্ৰৱণতাৰ খেলা
বেন ৰোধ হয়। থৈ দিওঁ। উইলফ্ৰেডলৈ লিখা সবলভাগ চিঠিৰে
এই দুৰ্দশা। চুটকেচটো চালে দেখিব এনেকুৱা চিঠিৰে ভৰি আছে।

সেইবোৰ যেন আপোনৰো আপোন কিবা এটা এনে ভাব হয়। কিন্তু সংসাৰৰ কঠুৱা পৰশ পালে সেইবোৰ আচহুৱা হৈ পৰে।

নবীনে উত্তৰ দিলে চিঠি লিখিলে শেষ কৰিছে উত্তিৰা। সংসাৰৰ কথা ভাবি অনাহকতে প্ৰাণৰ আৰু যৌৱনৰ আত্মপ্ৰকাশ বোধ নকৰিবা।

মণিকাই কলে সম্ভৱ হ'লে তেনে কৰাই উচিত। কিন্তু উচিত হ'লেই যে সদায় অন্তৰৰ সত্য প্ৰকাশ কৰিব পাৰি সি নহয়। উইলফ্ৰেডে ভাবপ্ৰৱণতা পছন্দ নকৰে। তেওঁ চিঠি লিখিলেও বৰ সংযত হৈ লিখে। তেওঁৰ চিঠি পঢ়িলে মোৰো দীঘল চিঠি লিখাৰ উৎসাহ কমি যায়। তেওঁৰ চিঠিবোৰ কেতিয়াবা হয় চামন কেতিয়াবা হয় ফকৰা-যোজনা। তেওঁ নিজকে মোৰ আগতো প্ৰাণ খুলি কথা ক'বলৈ টান পায়। মোৰ কিন্তু সংযম নাই। লিখোতে আবেগে জুমৰি দি ধৰে

নবীনে দেখিলে মণিকাৰ চকু মথ কিহুবাৰ পশত নাচি উঠিছে। তাইৰ অন্তৰখন এতিয়াও জনজাতীয় মুকলি মূৰীয়া অন্তৰ হৈয়ে আছে। সহজ আদৰ্শ আবেগ কিমান প্ৰাণময় তাক সি জীৱনত প্ৰথমবাৰলৈ উপলব্ধি কৰিলে। সত্যতাই আৰু জীৱনৰ জটিলতাই মাকলক সংকুচিত কৰি পেলাইছে সেই কাৰণে তাইৰ আত্মপ্ৰকাশো কিছুমান নিদিষ্ট ধাৰাত প্ৰকাশ পায়। কিন্তু মণিকাৰ আত্মপ্ৰকাশ অনিদিষ্ট অবাধ।

নবীনে কলে মণিকা তুমি নিজকে যিমান পাবা সম্পৰ্কে আত্মপ্ৰকাশ কৰিবা।

কথাখিনি কৈ সি গুছি গ'ল।

মণিকা মিটিঙলৈ যাবলৈ সাধু হ'ল। তাই কোঠাত সোমাই পোছাক পিন্ধি ওলাই আহি দেখিলে নবীনে চ'ৰাহৰৰ মেজত বহি এখন কাগজত কিবা টোকা লিখিছে।

এইবোৰ কি?" তাই সোধিলে।

বক্তাৰ টোকা। নবীনে কাগজ টুকুৰা জেগত সন্মাই থিয় হৈ উত্তৰ দিলে 'অ্যাঁজি আমি বাইজৰ আগত কাৰ্ছ সূচী ঘোষণা কৰিব লাগিব।

কিহৰ কাম সূচী ?

নবীনে এটা এটাকৈ কৈ গ'ল : ডাঙৰ ত্যাগ কৰিবলৈ সৃষ্টিহৰ
বাধ্য কৰা সাম্প্ৰদায়িকতা পৰাজিত কৰিবলৈ দখীয়া হিন্দু মহাজন-
খল্টান খেতিয়কৰ সংহতি স্থাপন কৰা আৰু এটা সংগ্ৰামী
স্বৈচ্ছাসেৱক বাহিনী গঠন কৰা—

মণিকাই অৰাক হৈ নবীনলৈ চাই ব'ল কিছুপৰ তাৰপিছত
ক'লে মাকৰ বাইদেৱে শুনিবৈ বা কি কৰ ?

নবীনে হুমনিয়াহ চাৰি ক'লে ক'ব কি ? তেওঁ জানে মই
বিপ্লৱৰ কাম কৰিছো।

মণিকাই এইবাৰ নবীনলৈ চাই অকৰাৰ দৰে সখিলৈ এইবোৰ
কৰি কিবা হ'বনে ?

নবীনে কিবা শব্দটোৰ অৰ্থ কিমান বহুল গাঢ় আৰু অধপল
তাক সেইদিনাহে উপলব্ধি কৰিলে কি। মানে মানহে বিচৰা
সকলো।

এই প্ৰশ্ন শুনি সি নিজকে সখি আজিলৈকে কোনো নিশ্চিত
উত্তৰ পোৱা নাই। সি ক'লে মই দেওখনী নহয় মণিকা।
জন্মিহাত কেনেকৈ ক'ম ? মোৰ বাবে বৰ্তমান কাম সচীয়েই
যথেষ্ট।

আপনি ইবোৰ মানহৰ দৰে নহয় মণিকাই উত্তৰ দিলে।
হঠাতে তাইৰ চকু সজল হৈ উঠিল। তাই ক'লে মাকৰ বাইদেউক
তেওঁ আপনি বিয়া নকৰাৰ নেকি ?

নবীনে এইবাৰ সৰলভাৱে মাকৰ লগত হোৱা তাৰ বিচ্ছেদ
আৰু মাকৰ বঞ্চিত দাদাক বিয়া কৰোৱাৰ সিদ্ধান্তৰ কথা ৰপাই
তাইক ক'লে মই মাকক এতিয়াও ভাল পাওঁ

মণিকাই খতুৰি খতুৰি আৰু বহুত প্ৰশ্ন কৰিছিল। নবীনেও
অকপটভাৱে সকলো কথা খুলি কৈছিল।

ক'বোৰ শুনি মণিকাৰ ধাৰণা হ'ল নবীন অতি সৎ লোক।
সেই লুহুৰ্তৰপৰা তাৰ লগত তাইৰ সম্পৰ্ক গাঢ় হৈ পৰিল।

দুয়োটাৰে সৰল হৈ বুলি বাহিৰলৈ ওলাই আহি আশু দুৱাৰত

তলা লগাব খজিছিল তেনেতে সমতি বাইদেউ জয় ভী আক
নবাম ওজা ওলালহি।

নবীনে সমতি বাইদেউলৈ চ ই বি ময়ত সখিলে আগনি
উত্ততি আহিল যে ?

সমতি বাইদেৱে উত্তৰ দিলে বিপ্লৱ আক নাই। নৌ সেনাবোৰে
বোম্বাইত বন্ধত ডাই পেটেলৰ ওচৰত আত্মসমপন কৰিলে। ইফালে
অজ্ঞ ফি ডত ১৪৪ খাবা গতিকে মিটিং বন্ধ। দুৱাৰখন খোলা
আক কথা আছে

ন বীনে দৱাৰখন খলি দি কিছুপৰ বাহিৰতে সৰণ পৰা মানহৰ
ৰে থৰ গি থিয় হৈ ব ল। নৌ সেনাবোৰে আত্মসমপন কৰাৰ
কথাটো সি বিশ্বাসেই কৰিব পৰা নাছিল। ইতিহাসে কেতিয়াও
মানহক এনেকৈ ফাঁকি দিব নোৱাৰে ইতিহাসৰ নীৰৱ নিৰ্দেশ
পাই সেনাসকলে বিপ্লৱ কৰিছিল। সেই বিপ্লৱ এনেকৈ ব্যৰ্থ
হ ব পাৰে নে ?

তাৰ অ তৰত ধমহা বলিবলৈ লৈছিল

কিছু সময়ৰ মৰত ধমুহা শা ত হ ল নবীনে ভিতৰ সোমাই
চিখা গৈ সমতি বাইদেউৰ কোঠা পালেগৈ। সমতি বাইদেৱে
বিছনাত পৰি ছিৰাইছিল। তাক দেখি উত্তি সখিলে আঘাত
পালা নহয়নে? ময়ো দখ পালো। কি তু ঘটনাটো সঁচা।
কৰোঁ বলিলেইতো আক বিপ্লৱ কৰিব নোৱাৰি। আমাৰ এটা
ডাল শিক্কা হ ল

জাতীয় নেতাসকলে বিশ্বাসঘাটকতা কৰিলে। নবীনে মন্তব্য
কাৰলে।

সমতিয়ে হাঁহি ক লে দোষ স্বাৰে তাৰে ওপৰত দিব পাৰা
কি তু চাপৰিলে মেঘ নেৰায়। দোষ আমাৰেই। আমাৰেই গণনা
ভুল হ'ল। জাতীয় নেতাসকলৰ প্ৰভাৱৰ কথা আমি পাহৰি
গ লো। বিপ্লৱৰ ক্ষেত্ৰ প্ৰস্তুত নৌহওঁতেই নৌ বিদ্ৰোহ হ'ল। আমি
এতিয়া ধৈৰ্য খৰিব লাগিব। কাম—

নবীনে বজ্জিলে সমতি বাইদেৱে কাম মানে আশ্ৰমে চলোৱা
পঠনশুদ্ধক কামৰ কথা কৈছে। 'সেই কাম সংক্ৰান্তৰ সহায়ক

বিপ্লৱৰ সহায়ক নহয় —হঠাতে তাৰ মনত এইযাৰ কথা বাবে বাবে ধ্বনিত-প্ৰতিধ্বনিত হ'বলৈ ধৰিলে কি তু বিপ্লৱো আৰম্ভ হৈয়েই শেষ হৈ গ'ল। এই বিপ্লৱ আকৌ কেনেকৈ সঠিক কৰা যায় তাক সি ক'ব নোৱাৰে। অতীত বিপ্লৱবোৰে কেৱল এটা কথাই শিকায়—বিপ্লৱৰ বাবে শক্তি প্ৰস্তুত কৰি সঞ্চয় কৰিব লাগে বিপ্লৱৰ ক্ষণৰ বাবে ধৈৰ্যেৰে অপেক্ষা কৰিব লাগে বিপ্লৱৰ ধ্যান কৰিব লাগে।

তাৰ কপালখন অকাৰণতে ঘামি উঠিল। সুমতি বাইদেৱে হঠাতে কঠোৰ হৈ সন্মিলে। ইমান সহজতে যদি বিতৰ্ক হোৱা তেতিয়া বিপ্লৱ কৰিবা কেনেকৈ? তোমাৰ ওপৰত সংঘৰ তাৰ পৰিছে। অলপ বৈ তেওঁ ক'লে বোমা ফুটোৱা ল'ৰাটোৱে তোমালৈ এটা খবৰ দিছে। আজি ৰাতি সিহঁত আহিব বিপ্লৱৰ কাষ সচী এখনৰ কথা আলোচনা কৰিবলৈ। সিহঁত আগুৰি প্ৰাউণ্ড হ'ব। তোমাৰ কি মত?

নবীনে যেন দেখিলে এটা পথ মকলি হৈছে অটবা অৰণ্য আৰু দগম পৰতৰ মাজেদি। অস্বাৰোহী সেই পথেদি গৈ আছে। অনন্ত পথ। এই পথ দীঘল অস্বাৰোহী অ'পায় অস্ব হীনবল

কিমানদৰে যে অস্বাৰোহী যাৰ লাগিব কেনেকৈ যে সময়ৰ সম্ভাৱনা কৰিব লাগিব কিমান দূৰত যে গন্তব্য ঠাই তাক একো ক'ব নোৱাৰি। এটা গতি কেৱল গতি। গতিয়েই সকলো।

গতিৰ বাহিৰে গতি নাই।

নবীনে উত্তৰ দিলে তাৰ মানে সিহঁতে নিজৰ পথ নিজে ৰাখি লৈছে। মোৰ মতলৈ সিহঁতে বৈ থকা নাই।

সেই কথা সঁচা। সুমতি বাইদেৱে ক'লে সিহঁতে কেইবা ঠাইতো মাটিৰ মালিকৰ বিৰুদ্ধে আন্দোলন কৰিব। আৰু সশস্ত্ৰ বিদ্রোহৰ পথ ল'ব ক'হু বিপ্লৱৰ পথ। তেওঁ অলপ ব'ল এই পথ সঠিক বলি মোৰ ধাৰণা নহয়।

নবীনে ক'লে মই বাইজৰ মন নবজালৈকে একো ক'ব নোৱাৰিছোঁ।

হঠাতে সি ক'লে অন্ততঃ খেতিয়কৰ মন বুজি ল'ব লাগিব।

অৱশ্যে মোৰ ধাৰণা শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ বাহিৰে আন উপায়েৰে হিন্দু মহলমানৰ একতা বৰ্দ্ধা কৰি প্ৰকৃত স্বাধীনতা লাভ কৰা সম্ভৱ নহয়। কিন্তু শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ ৰূপ কি হ'ব তাকেহে ক'ব নোৱাৰিছোঁ।

সুমতি বাইদেৱে ক'লে তেওঁ চিন্তা কৰা।

সেই মহৰ্ত্তত মণিকাই তেওঁলোকলৈ চাহ অলপান লৈ আহিল। তাই চাহ অলপান থৈ সমতি বাইদেউলৈ চাই কলে আপোনাক খিলঙলৈ হোৱাৰ কি কৰিলে? এনেকৈ থাকিলে স্বাস্থ্য বেয়া হোৱাৰ ভয়।

সমতি বাইদেৱে অলপ বৈ উত্তৰ লৈ প্ৰাৰ্থনা কৰি গ'লেই মই যাম। খালি আশ্ৰমৰ কাম চলাবলৈ এজন মানহ পোৱা নাই। নবীনে চম্ভালিব পাৰিবানে এই কাম?

নবীনে সমতি বাইদেউৰ শেঁতা আৰু ক'লা মুখমণ্ডললৈ চাই ক'লে পাৰিম নোৱাৰিম কিয়?

যদি তুমিও আগুৱাব পৰাওঁ হ'ব লগা হয়।

এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ নবীনে নিদিলে। সি মাথোন ক'লে নোৱাৰা যেন দেখিলে আপোনাক জনাম। কিন্তু আপনি চিকিৎসাত গুটি নকৰিব।

সমতি বাইদেৱে নবীনক আশ্ৰমৰ কামৰ থল মজা এটা বিতৰণী দিলে। সেৱিকাসকলে সম্প্ৰতি বেলতলাত বাইজৰ মাজত সেৱাৰ কাম আৰম্ভ কৰিছে। শিপিনীসকলক সত্য দিয়া প্ৰসূতিৰ গুৰুত্ব কৰা ভাল খোৱা পানীৰ বাবে কুৱা খনা সচল পান্থখানাৰ প্ৰচলন কৰা আৰু প্ৰাথমিক শিক্ষা দিয়াৰ কামত ব্যস্ত আছে। এইবোৰ কাম ছেপা চোবোকাকৈ চলিছে। হ'লেও বাইজৰ সেৱাই তেওঁলোকৰ বাবে একমাত্ৰ ধৰ্ম। এই সেৱা ধৰ্ম প্ৰজ্জ্বলিত ৰাখিলেহে জনসাধাৰণক মানহ কৰিব পৰা যাব। গাওঁবোৰত এতিয়াও বিবিধ ভয়ৰ ৰাজত্ব চলি আছে। প্ৰকৃত মনঃশান্তি বিকাশ নহ'লে এই ভয় নেহায়।

কথাবোৰে নবীনতকৈ মণিকাক বেছি অভিভূত কৰিলে। খ্ৰীষ্টান মিশ্যনৰোৰেও এনে সেৱাত বিশ্বাস কৰে। ৰাণীবাৰীৰ পীৰ্জাত

কাম কৰা ভাইৰ ভাৰী পিৰিয়েকো এনে কিছুমান কামৰ নামক । কিন্তু ভাই একো নক লে । শেষ হোৱালৈকে কথাবোৰ শুনি ভাই পাকঘৰলৈ উভতি গল ।

সমতি বাইদেৱে নবীনৰ লগত চমকৈ শ্ৰদ্ধৰ কথা আলোচনা কৰি অলপ পৰৰ পিছতে ভিতৰৰ ঘ লৈ সোমাই গল ।

ভেতিয়া গধূলি আৰম্ভ হৈছিল ।

নাম ওজাই সূমতি বাইদেউৰপৰা বিদায় লৈ নগৰলৈ যাবলৈ ওলাল । তেওঁ জয়ন্তীকো লৈ যাব খুজিছিল কিন্তু সমতি বাইদেৱে স্বাৰলৈ নিদিলে । নবাম ওজা কিন্তু নেথাকিল কাৰণ য তে ত তে তেওঁৰ চাউল সিজোৱা নচলে জয়ন্তীৰ ক্ষেত্ৰত তেও নীতি-নিয়ম কিছু শিখিল কৰি দিবলৈ বাধ্য হৈছিল কাৰণ তেনে নকৰিলে নগৰত নচলে ।

নবীনে হাতত টুচ এটা লৈ নবাম ওজাক কিছু দূৰ আগবঢ়াই দিবলৈ ওলাল । স্বাৰৰ সময়ত জয়ন্তীৰ পদূলি মথত আহি থিয় দিছিলহি । সমতি বাইদেউ আৰু মণিকা ভিতৰৰ কামত ব্যস্ত আছিল

আপোনাৰ লগত ময়ো যাওঁ নে ? —নবীনলৈ চাই জয়ন্তীয়ে সখিলে ।

নবীনে নবাম ওজালৈ চালে নবাম ওজাই হাহি ক লে জাহ বাক বোপাও বেছি দূ লৈ নেহায় । হাবিখনৰ ওৰিতে থৈ আহিলেই হ ব ।

ভিনিও একেলগে খোজ ললে । জোনৰ পোহে স্বৰৰ আগৰ বননি খন চোৱাই পেলাইছিল । হাবিৰ ওচৰ নোপোৱালৈকে কাৰো মুখত কথা নাই । হাবিৰ ওচৰ পাই নবাম ওজা ব'ল ভাব পিছত ছমুনিয়াহ চাৰি ক লে দুদ বোপাক মাজে সময়ে স্বৰৰ স্বাৰ কৰি থাকিব । শনিৰ দশা পৰিছে যেন পাওঁ । এনেকুৱা বিপদৰ কালত বন্ধুৰ আবশ্যক ।

নবীনে ক লে জখনি সি আহিছিল । এতিয়া ভাৰ মনৰ জৰুৱা বৰ বেয়া । তাক ক ব বৰকৈ চিন্তা-ভাবনা কৰি লাভ নাই ।

নবাম ওজাই উত্তৰ দিলে সেই পৰিৱাজটোও অৰ্থ নাই

ঈশ্বৰ। প্ৰত্যেকৰে একোটা স্বপ্নেৰ মন। মানহুজনী কাজ হ'ব
পৰা ধৰ্ম প'জ। বোপাব কিন্তু ভাল হ'বৰ সময় আহে।

নবীনে হঠাতে সুধিলে এইব বিয়াখন হ'বপায় নহ'লৈ ?

নবাম ওজাই হাহি উত্তৰ দিলে তাইক সোধক ছি ক'বে
তেবাই কৰিব আমি নিমিত্তহে মাত্ৰ। বাধহৰ ওপৰতই মোৰ
মায়া ওচাবলৈহে এইব হতুৱাই বিয়াখন উভালে।

ওজা বিদায় লৈ ওহি গ'ল। স্বাৰৰ সময়ত জয়ন্তীক কৈ
গ'ল পিছদিনা সোনকালে যাবলৈ ওলাই থাকিবলৈ। দন্দুৱে জীপেৰে
নি তেওঁলোকক ছিপ আৰত থৈ অহাৰ কথা।

ওজাক বিদায় দি নবীন আক জয়ন্তী যবলৈ উভাত আহিল
জয়ন্তীৰ খোজ ছিৰ মথ গ'ল। নবীনৰ কাষে কাষে আহি
থাকোতে তাই তললৈ মূৰকৈ কিবা ভাবি আহিল। নবীনৰ অনুভৱ
হ'ল জয়ন্তী সকায়া ধৰণৰ ছোৱালী। তাইৰ দেহৰ সান্নিধ্যই তাক
এনে এটা ভাৱ আনি দিছিল যি ভাৱ কোনো মন্দিৰ নাম যবলৈ
গ'লে মানুহৰ হয়।

হঠাতে নবীনে সুধিলে তই কিয় এনে কৰিলি জয়ন্তী ?
তই জানো সদায় দেওধনী হৈয়েই থাকিব ?

পিতাই জনে দেহতাৰ ওচৰত নিজকে উহুগা কৰা মানে কি ?
জয়ন্তীয়ে গহীন হৈ ক'লে পিতাই যেতিয়া মণিচক ছোৱালী
কৰিবলৈ ক'লে তেতিয়াও মই বৰকৈ ভবা নাছিলো। পিতাই
মোৰ ওকত। প্ৰথমতে পুৰুষক ভালেই লাগিছিল। বেঠাবাম
মহৰীক দেখিলে মনটো জুৰ পৰি গৈছিল। কিন্তু তাৰ পিছত
আক এজন পৰ পুৰুষ সোমাজহি মনত। আভ্যন্তৰীণ ছিৰ ভাছিল
হ'ব পাৰ। খেলি-মেলি লাগি গ'ল তাৰ পিছতো আক এক
ছদ্ম পকৰে মন সুধিলে খেলি-মেলি গৈ অশান্তিত পৰিণত হ'ল।
বেঠাবাম মহৰীয়ে আভ্যন্তৰীণ পিছাবলৈ অহাৰ আগ দিনা ৰাতি মনসা
আই মাতৃক সপোনত দেখিলো। সুধিলে কিবা বুজিলে ?
মই ক'লো নাই বুজা। তেওঁ ক'লে বুজিব বুজিব মণিচক
মন পিছে দেহজাক ছেকৰাৰি। শেহ নিশা সপোনটো দেখিলো।
তই ওচি সপোনটোৰ কথাৰে জৰি আহিলো। শেহত কটকটীয়া

হৈ পল। দেৱতাহে আচল মণিচ নহয়। বেঠাবাম মহৰি আহিলত ভেৰ্তকো তাকে কলো। তেও তৰখ মানিলে পিতাই তলমূৰ কৰিলে। দুদ দাদাৰ হাতত চাহ এবাটি আহিল সৰি পৰিল।

জয়ন্তী এইবোৰ সঁচানে? আচৰিত হৈ নবীনে সুধিলে।

জোন বেজিৰ দৰে সচা ঈশ্বৰ। সহজভাৱে জয়ন্তীয়ে উত্তৰ দিলে।

জয়ন্তীৰ সহজ আত্মবিশ্বাস দেখি নবীন আচৰিত হ'ল। প্ৰথম বাৰলৈ সি বজিব পাৰিলে আদিম আৰু গাঁৱলীয়া মনৰ এই ঐশ্বৰিক আত্ম সমপনে কিয় এসময়ত বিশা ধৰ্মীয় সাহিত্য আৰু সংস্কৃতি ৰচনা কৰিবলৈ মানহক বল দিছিল বিভানৰ যুক্তিয়ে জয়ন্তীৰ গুন পশ নকৰা বাবেই তাইৰ এই সবলতা। সি কিন্তু ৰবীন্দ্ৰৰ দৰে তাইৰ স্বাভাৱিক প্ৰত্যাক সহজে গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰিলে। সি কলে ছোৱালীয়ে তিনিজন পুৰুষক ভাল পাই খেলি-মেলিত পৰিলেই যে এজন পুৰুষক বাছি বিয়া কৰিব নোৱাৰে তাক মই মানি নলওঁ। দেৱতাৰ মাজত তই জানো তেজ মওহ পাবি? কথাখিনি কোৱাৰ লগে লগে তাৰ এযাবি অসমীয়া কবিতা মনত পৰিল : আমাৰ কাৰণে হেৰা আমাৰ কাৰণে কান্দে গাভৰুৰ ওঠৰ জালিমা। জয়ন্তীয়ে প্ৰাক বৈজ্ঞানিক আধ্যাত্মিকতাৰ নামত ঐহিক জগত আৰু দেহ সম্পূৰ্ণৰূপে অস্বীকাৰ কৰিছে। তাই যদিও দেওধনী নৃত্য জীৱাই ৰাখিছে সেই জীৱন একপ্ৰকাৰ মৰণহে

জয়ন্তীয়ে হাত যোৰ কৰি কলে এইবোৰ নগৰীয়া যুক্তিৰ মাত্ৰাৰ ফালত আৰু মোক নেপেলাব ঈশ্বৰ। দেহৰ খল-বমাত পিছলি পৰি কক বকোৱাই সবহ ভাগ নগৰীয়াৰ জীৱন। আমি গাঁৱলীয়াই ভেনে কৰিব নোৱাৰো।

নবীনে একো নেমাতিলে।

কিমান গভীৰত এই পুৰণি সমাজৰ শিণা তাক সি এই প্ৰথম বুজিলে। ঈশ্বৰে গাঁৱৰ মানহৰ জীৱন পদে পদে নিয়ন্ত্ৰণ কৰে। পিছে এই গাঁৱলীয়া ঈশ্বৰ বিপ্লৱৰ বিৰোধী।

ঘৰ গাই নবীন আৰু জয়ন্তী চ বাঘৰ চকীত খন্তেক গৰ বহিল। নবীনে ক'লে জয়ন্তী তুমি বিয়া কৰায়ো জানো নৃত্য চচ্চা কৰিব নোৱাৰা ?

দেওধনী নাচ নোৱাৰি। জয়ন্তীয়ে উত্তৰ দিলে। মই ইয়াত আৰু খিলঙত নাচোতে কেতিয়াও দেৱতাক পোৱা নাছিলো। দৰ্শকে কেৱল দেহটো বখলিয়াই চাব খোজে। মওহৰ জোড় জানো নাচ ? টকাৰ স্বল্পজননি বক্তৃতাৰ ফৰ ফৰলি আৰু মনৰ অসুখৰ মাজত নাচ হৈ পৰে অতি বেছি বিদ্যা বা খেল। তাত দেৱতা নেজায়ে। দদ দাদাই বা সদশনা বাইদেৱে মোৰ নাচ কেইবাদিনো চালে কিন্তু তেওঁ লাকেও বাহিৰাটোহে দেখিছিল ভিতৰটো দেখা নেপালে।

জয়ন্তী তই আচল নগৰীয়াক দেখা নাই। নবীনে ক'লে

দেখিছো ঈশ্বৰ। অধ্যাপক বৰিচন্দ্ৰ নগৰীয়াৰ সাৰ। তেওঁ জ্ঞানৰ ডবাল কিন্তু তেৱে। ইহ সংসা তে মজি আছে। তেওঁ মোৰ মাজত কিবা এটা দেখিলে কিন্তু সেই কিবাটোনো কি তাক ধৰিব নোৱাৰিলে। বহাগ বিহুৰ পিছতে চাহাব পণ্ডিতজনো আমাৰ ঘৰলৈ গৈছিল তেৱে। কিবাকিবি দেখিলে মোৰ নাচৰ মাজত। তেওঁলোকক বিদ্যা লাগে। মই দেওধনীয়ে কি বিদ্যা জানো ? দেহটোতে সকলো আছে তাকে দেৱতাক দিও পাহৰি আকৌ মনিচ'ল মন মেলিছিলো। নগৰীয়াই এই তত্ত্ব নবজে।

মন মোৰ মলতীয়া যেনি তেনি স্বায়।

জান শুক গৰখীয়া আনিব ঘৰাই।

নবীনে মন কৰিলে কথা কৈ কৈ জয়ন্তীয়ে যেন কিবা জ্ঞানক মানসিক খেলিমেলিবপৰা নিজক বন্ধা কৰিব খজিছে। এই আধ্যাত্মিক তত্ত্বত তাইৰ আহত আত্মাই যেন সাক্ষ্যনা বিচাৰিছে। ধৰ্মই চিৰকালেই সাক্ষ্যনা দিয়ে পীড়িতক। পীড়নৰ মূল কাৰণ দেখুৱাই দিয়ে দেহৰ আৰু বস্তৱ নশ্বৰতাত। সনাতন আৰু শাস্ত্ৰৰ মোহ জন্তৰত সমাই দি ধৰ্মই মন টানি নিয়ে ঈশ্বৰৰ ফালে। ফলত যিবোৰ গুৰি কাৰণৰ বাবে সংসাৰ আৰু সমাজৰ সবহুগ পীড়াৰ উদ্ভৱ হৈছে মানহে তাক নেদেখা হয়। সমাজ সংসাৰ সংশোধন বা ৰূপান্তৰ কৰাৰ কাম তেতিয়া তল পৰি যায় ব্যক্তিগত মোক্ষ বা মুক্তিৰে আগ ঠাই পায়। ৰাজনৈতিক সংগঠন আৰু সংস্কাৰ হৈ

পৰে অৰ্ধহীন কোলাহল। জয়ন্তীয়ে এতিয়া সংসাৰবপৰা নিষ্কৃতি বিচাৰিছে।

সি ক'লে দেওধনী হৈ কি কৰিব জয়ন্তী? দেৱতা যে নাই। দেওধনী নাচ থাকক তই নাচি কিন্তু নথকা বস্তৱ ওচৰত দেহ সঁপি দি কি কৰিব? দেহটো এটা বস্তু। বস্তুটোত প্ৰকৃতিৰ বাহিৰে একো নাই। দেৱতাই একো নকৰে কেৱল পজ লয়। মানুহেই সকলো কৰে আন্দোলনৰ মাজেদি। আন্দোলন হ'ল এমটি বুদ্ধিমান মানুহৰ আচনিমতে কৰা সংগ্ৰাম তাত জনতা হয় শক্তি। আমি আন্দোলনৰ শেষত পাম এখন ৰাষ্ট্ৰ যিৰাষ্ট্ৰই দিব শক্তি সমতা সুখ ভ্ৰাতৃত্ব মম। দেৱতানহয় ৰাষ্ট্ৰ। ৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতিভা এই আন্দোলন। এই আন্দোলনেহে আচল মোক্ষৰ পথ।

জয়ন্তীয়ে জবাব হৈ নবীনৰ মথৰ ফালে চাই ৰল তাই বজি নেপালে। কিন্তু এটা কথা তাই বজি পালে নবীনে আন্দোলনতে তাইৰ দেৱতাক দেখিছে।

জয়ন্তীয়ে মৰ জোকাৰি ক'লে মোৰ বিশ্বাস হোৱা নাই ঈশ্বৰ। মানুহেনো কেতিয়াবা কল্পতৰু বৃক্ষ সৃষ্টি কৰিব পাৰেনে? এইটো দেৱতাৰ কাম।

ঠিক সেই মহতত ভিতৰবপৰা সমতি বাইদেউ ওলাই আহি হাঁতৰ ওচৰত বহিলহি। কিহৰ তক কৰিছা তোমালোকে নবীন?

নবীনে চমতে তকৰ বিষয়টো ক'লত সমতি বাইদেৱে হঠাতে ক'লে বিমলদাৰে এটা কথা কৈছিল গণ ৰাজনীতিৰ দোষৰ কথা কৈছিল গণ ৰাজনীতিৰ দোষৰ কথা। গণ ৰাজনীতিৰে সংখ্যাক ওখ আসন দিছে গুলক নিদিছে। ধন আৰু ক্ষমতাৰ হেঁপাহ নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ কোনো নৈতিক উপায় আন্দোলনত বা ৰাষ্ট্ৰত নাই। সেই কাৰণে তাক নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ মানহক আত্মসংৰক্ষণৰ আধাৰ কিবা এটা লাগে। সেইটো হ'ব লাগিব মানৱ ধৰ্ম

‘বিমলদাই কৈছিল?

জ।

কিছুসময় নবীন আৰু সুমতি বাইদেউৰ মাজত আত্ম সংৰক্ষণৰ

প্ৰয়োজন সম্পৰ্কে আলোচনা চলিল। সংঘৰ ডেকা ল'ৰাবোৰে সদস্য সকলৰ ব্যক্তি স্বাধীনতা অপহৰণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছে। বৰ্তমান খেতিয়কৰ আন্দোলন কৰাৰ ভেঁও সিহঁতে সমষ্টি বাইদেউকো সন্দেহ কৰি বাদ দি থৈছে। তেওঁৰ একমাত্র দোষ হ'ল সদানন্দ বৰুৱাৰ মাটিৰ দান গ্ৰহণ কৰা। ল'ৰাহঁতৰ আন্দোলনৰ কাষসচীও চৰম পছীৰ সিহঁতে তলে তলে অস্ত্ৰ শস্ত্ৰ যোগাৰ কৰিছে। বেজভজাত থকা আশ্ৰমৰ সেৱিকাসকলৰ প্ৰতিও সিহঁতৰ ভাৰ ভাৱ নাই। জাতীয়তাবাদীসকলকতো এতিয়া সিহঁতে শ্ৰেণী শত্ৰু বুলি গণ্য কৰা হৈছে। সিহঁতৰ আলাপ আলোচনা আৰু সিদ্ধান্ত আদিও গোপনে কৰা হয়।

সমষ্টি বাইদেউৰ কথা শুনি নবীনৰ অনমা হ'ল সংঘ যেন লাহে লাহে সিহঁতৰ নেতৃত্বৰ বাহিৰলৈ চলি গৈছে। তাৰ দুখ লাগিল। সি লাহে লাহে কলে সংঘত নৈতিকতাৰ অভাৱ ঘটিছে। হুমনিয়াহ চৰি সি আকৌ কলে কি তু নৈতিক সংঘৰ অনাৰ এক মত্ৰ পথ হ'ল আদৰ্শৰ শিক্ষা।

আদৰ্শ সিহঁতেও মানে। সুমতি বাইদেৱে উত্তৰ দিলে। সিহঁতে নিয়মিতভাৱে পঢ়া শুনা কৰে তত্ত্ব চৰ্চা কৰে আদৰ্শই সিহঁতক শিক্ষা দিছে : প্ৰোগ্ৰেটেৰিয়েট হ'ল সকলোৰে মূল। নৈতি কতাৰ আধাৰো সেই প্ৰোগ্ৰেটেৰিয়েট।

নবীনে একো নেমা তলে। সি মাথোন দেখিলে অৱতীৰ্ণে অৰাক হৈ নিবোধৰ দৰে তাৰ ফালে চাই আছে।

এফালে ঈশ্বৰ আনফালে প্ৰোগ্ৰেটেৰিয়েট। সি মাজে মূখে ককৰকাই আছে ৰাষ্ট্ৰত খামোচ মাৰি ধৰি। প্ৰোগ্ৰেটেৰিয়েটকো এটা দশনৰ প্ৰাৱণ্যক।

সেই দশনে সংগ্ৰামৰ লগতে পথ মানৱতাকো সম্বন্ধ আন দিব লাগিব। প্ৰোগ্ৰেটেৰিয়েটক দিব লাগিব শ্ৰেণী স্বত্বৰ লগে লগে ব্যক্তিৰ আপোন বিকাশৰ পথ। সকলো মানহেই হ'ব লাগিব জিন্নাত দ্য ভিক্টৰী বা শংকৰদেৱ। ধৰ্মৰ স্থান ল'ব লাগিব কলাই। মানহ হ'ব লাগিব বিশ্বকৰ্মা বিশ্বশিল্পী। ভেতিকাছে নাচ হ'ব আনুহৰ মন্ত্ৰ স্থিতি।

অন্তৰ্ভূম কিবা এটাই নবীনক পৰীক্ষাৰে আলোড়িত কৰিলে।
সি বহাৰপৰা উঠি বাহিৰলৈ ওলাই গ'ল।

সন্ধ্যা জয়ন্তীয়ে সখিলৈ কি হ'ল বাইদেউ? নবীনদাই বোকা
পালে নেকি?

‘নাই। সমষ্টি বাইদেৱে উত্তৰ দিলে। তেওঁ ঈশ্বৰৰ সন্ধান
আন কিবা এটা বিচাৰিছে। তেওঁৰ আত্মা অস্থিৰ হৈছে।

ঈশ্বৰৰ সন্ধান কিবোৰ পাব?

মই নেজানো।

সমষ্টি বাইদেউ অলপ পৰা ব'ল। তাৰ পিছত তেওঁ জয়ন্তীক
সখিলৈ লৈ যোৱাৰ দোহাৰী হৈ থাকিবলৈ সঁচা কৰিছিল পাৰিবি
জানো?

পাৰিবি। জয়ন্তীয়ে উত্তৰ দিলে। হঠাতে তাইৰ দুচকুৱেদি
লোভক বৈ আহিল।

কান্দিছ কিয়?

বেঠাৰামলৈ বোকা লাগিছিল। মানহটোৱে মোক পাবলৈ বৰ
ইচ্ছা কৰিছিল কি কৰিম? আজিকালি তাক মই অকলে নেদেখো
লগতে দেখো অধ্যাপক বৰিচন্দৰক তেওঁ মোক একেবাৰে মনৰ তলী
লৈকে দিছিল। তেওঁৰ মূৰ্তিটো মনত পৰিলে নিজকে বিচাৰি
পোৱা যেন লাগে। যেন মই স্বৰ্গল মূৰ্তিহে। এতিয়া আকৌ দুদুদাৰ
তেজাল ধীয়া মুখখনে সততে আমনি কৰে। দেহাটো বিহ জলকীয়াই
পোৱাদি পোৱে। তেওঁক যেন ডিঙিত গলপতাৰ দৰে পিঞ্জিৰ বকুত
বিহাৰ দৰে ল'ম। জয়ন্তী ব'ল তাই চকু পানী মচি আকৌ
ক'লে গোসাঁনীয়ে সপোন দেখুৱাই বুজাই দিলে। এই ভালপোৱা
পদুম পাতৰ পানীৰ দৰে সৰি সৰি পৰে। তেওঁৰ মাজতেই সকলোকে
পাম। দেৱতাই মাতিছে নেওচা দিব নেপায় ঈশ্বৰ।

সমষ্টিয়ে জয়ন্তীৰ মথলৈ চাই অৰাক হৈ গ'ল। এইৰ মথত
সঁচাকৈয়ে সম্ভৱতা আছে। দেহটো বৰিবি জানো পাৰিবি ডিঙিৰ
পৰা? বাইদেৱে সখিলৈ।

মইতো নবখো ঈশ্বৰ। গোসাঁনীয়ে বৰিবি। জয়ন্তীয়ে উত্তৰ
দিলে। বেঠাৰামে নিজক চম্ভালি ল'ব। খেতিয়ক মানুহতো।
কিন্তু দুদু দাদাই কি কৰে সঁচা নাই। আপুনি চাব।

সুখতিৰ অনুমান হ'ল জয়ন্তী স্বয়ং সম্পূৰ্ণ নাহি।

নবীনে বহুত সময় নৈৰ পাৰত ফুৰি ফুৰি ভাত খাবৰ সময়ত ঘৰলৈ উভতিল। তাৰ মন ভেটিয়া শান্ত। তাৰ ডাৱ হ'ল বিপ্লৱ অনিৰাশ গতিও অনিৰাশ। গতিকে বিপ্লৱীসকলে লক্ষ্যৰ লগত যিজন বাখি প্ৰত্যেক কামকে নিজে নিয়ন্ত্ৰিত কৰিব লাগিব। এইটোৱেই একমাত্ৰ পথ। মানহে নিজে নিজক নিজৰ অন্তৰ-শক্তিৰে সংযত কৰিব লাগিব। মানহৰ সম্পৰ্ক যক্তিৰ লগতে সমতা প্ৰেম; সত্য আৰু সন্দৰৰ অনশাসনত থাকিব লাগিব। ডেকা ল বাবোৰক সি বজাব।

সেইদিনা ভাত খাই উঠি নবীনে বিছনাত পৰি শুৱ নোহাবিলে। তাৰ মনত এটা ঋতু পৰিবৰ্তন উপস্থিত হৈছিল। অধীৰভাৱে সি ডেকা ল বাবোৰ অহালৈ বাট চাই আহিল।

মাজনিশা তাৰ খিৰিকীত শব্দ শুনি খিৰিকীখন খুলি দি সি দেখিলে সংঘৰ তিনিটা ডেকা ল বা খিৰিকীৰ ওচৰৰ বাৰান্দাত থিয় দি আছে। সি সধিলে ভিতৰলৈ আহিবা নে মই বাহিৰলৈ যাম?

বোমা ফুটোৱা ল ঠোৱে ক'লে আপনিয়োই আহক

নবীনে দুৱাৰ খলি নিশৰে বাহিৰলৈ ওলাই আহিল। তাৰ পিছত চাৰিওটা লগ লাগি খোজ কাঢ়ি ঘাটলৈ গ'ল। ঘাটত বাক্সি খোৱা নাৱত উঠি সিহঁতে ডব বাৰিষা পানীত নাও উত্তৰ মুৱাকৈ চলিহা নিবলৈ ধৰিলে।

ক'লে যাবা? নবীনে বিবজ্জিত সধিলে। এনেকৈ আহিব লাগিব বজি সি জনা নাছিল আগতে।

সিপাবলৈ।

কিছুপৰ মৰত নবীনে বোমা ফুটোৱা ল বাটোলৈ চাই সধিলে ভোমালোকে আমাৰ লগত আলোচনা নকৰাকৈ খেতিয়কৰ আন্দোলন চলোৱাটো স'চা নেকি?

সচা। ল বাটোৱে উত্তৰ দিলে আপুনি কালিহে ওলাইহে আপোনাৰ লগত পৰামৰ্শ কৰিবলৈকে আমি আজি আহিছো। সুখতি বাইদেউৰ লগত আমি আজি আহিছো। সমস্ত বাইদেউৰ লগত আমি কিয় বৰফৈ সম্পৰ্ক ৰখা নাই তাক আপুনি জানে। কাজেই

ভাক কৈ সময় নষ্ট নকৰো। এতিয়া আপোনাক লৈ আহিছো। আক বোধহয় উলটি যাব নেজাগিব। আপুনি পলাই থাকিব লাগিব। বিশ্বেদ্বী নৌ সেনাসকলে আশ্ব সমৰ্পণ কৰিলে কোনো কথা নাই। আমি যুদ্ধ চলাই যাম। আমি আশ্ব সমৰ্পণ নকৰো।

নবীনে প্ৰথম বাৰৰ বাবে বজি পালে সম্ভি বাইদেৱে কৰা মন্তব্য বোৰ কিমান সচা। সিহঁতে আন ঐতিহাসিক বিপ্লৱৰ অন্ধ অনকৰণ কৰিছে। ল'ৰাবোৰে ভাকো সিহঁতৰ অনগামী কৰিব খুজিছে। নবীনে ক'লে তোমালোকৰ লগত কথা পাতি মই আজি উভতি যাব লাগিব। প্ৰথমতে মই তোমালোকৰ কাষ সচী ভালকৈ পৰীক্ষা কৰিম। তাৰ পিছতহে মোৰ সিদ্ধান্ত জনাম। দ্বিতীয়লৈ বিমল দাৰ কাজত মই থাকিব লাগিব।

বোৰ্মা ফুটোৱা ল'ৰাটোৱে ই দটা ল'ৰাৰ লগত গুৰুগুৰকৈ মেলা পতি অতাই ভাক ক'লে আপুনি যেনে ভাল দেখে কৰক। কিন্তু আমি মন থিৰ কৰি লৈছো।

নিশা এডোখৰত গৈ সিহঁত উত্তৰ ওৱাহাটীত নামিলগৈ। তাৰ পৰা গৈ বংমহলৰ এঘৰ মানহৰ ঘৰত উল্লিখিত হ'লগৈ। ঘৰত গহস্থ নাছিল। আন মানহেহে দৰাৰ খুলি দিলে। বোৰ্মা ফুটোৱা ল'ৰাটোৱে সিহঁতক নি পিছফালৰ এটা আছুতীয়া কোঠাত সমাই দি নিজে খন্তেকৰ বাবে বাহিৰলৈ ওলাই গ'ল। সি ঘৰি আহিলত সিহঁতৰ মাজত বিপ্লৱৰ কথা আলোচনা হ'ল।

ল'ৰা তিনিওটাৰ ওপৰতে স্বাৰেষ্ট আছে। সিহঁতে সেই বাবে বেলেগলাত থাকিবলৈ এৰি দিছে। কালিৰে পৰা ইয়াত আছেহি। পৰহিৰ পৰা সিহঁতে বেলেগৰ আৰু আন আন অঞ্চললৈ যাবলৈ থিৰাং কৰিছে। তাৰ পিছত কমকেন্দ্ৰ সকলো অসমলৈ বিয়পিব। ইহঁতৰ পাত ভাৰ পৰিছে অস্ত-শস্ত্ৰ সংগ্ৰহৰ। কিছুমানৰ পাত ভাৰ পৰিছে অস্ত্ৰ প্ৰশিক্ষণৰ। আধিয়াৰ খেতিয়কক সংগঠিত কৰি এক পঞ্চমাংশ খান দিয়াৰ আন্দোলনৰ ভাৰ পৰিছে আন কিছুমানৰ।

কাষ সূচীবোৰ অধ্যয়ন কৰি নবীনৰ ভাৰ হ'ল সিহঁতে যেন সপোন দেখিছে। ইচ্ছা শক্তিৰ বলেৰে সিহঁতে অসাধ্য সাধন কৰিব খুজিছে।

ঘৰটো সম্পূৰ্ণ ৰূপে নিৰ্জন। শেহ নিশা কুকুৰাৰ ডাক শুনিছে নবীনৰ ডাৰ হ'ল সময় বহুত হ'ল। খাবলিৰ ঘৰটো হেন ইয়াৰপৰা শৰোজন আঁতৰত এনে ডাৰ হ'ল নবীনৰ। ল'ৰাহঁতৰ পৰি কল্পনাত দেখাত আঁৰ নাই। দীঘলীয়া পৰিকল্পনা। দুবছৰ তিনি বছৰৰ আগত সিহঁতে ক'তো কাৰো ওপৰত আক্ৰমণ নটোৱা কিন্তু আন্দোলনত বাধা দিয়াসকলক কঠোৰ শাস্তি দিব। সংঘৰ বহু বছৰ সদস্য লৈ এটা গুৰু পৰিচালনা কমিটী গঠিত হৈছে। ইয়াৰ ওপৰত ন্যস্ত হৈছে আন্দোলনৰ আটাইবোৰ শাখাৰ সমন্বয় সাধন আৰু বাৰ্জনৈতিক আৰু সামৰিক কাৰ্যসূচীৰ নিদেশ দানৰ কাৰ্য। তাৰে সভাপতি হ'ব লাগে নবীন আৰু সচিব হ'ব বোমা ফুটোৱা ল'ৰাটো।

আলোচনা কৰোতে কৰোতে ৰাতি গৰাই গ'ল। চাহ খাই সিহঁতে পুনৰ আলোচনা কৰিলে। আলোচনা শেষ হ'লত নবীনে ক'লে বাইজে এই পৰিকল্পনা গ্ৰহণ কৰিব নে নকৰে সেটোৱেই ঘোৰ ঘাই বিবেচনাৰ বিষয়।

বোমা ফুটোৱা ল'ৰাটোৱে ক'লে বাইজক গ্ৰহণ কৰোৱাৰ লাগিব নহ'লে আন পথ নাই। যুটীয়া চৰকাৰেতো কংগ্ৰেছ লীগৰ হাতত ক্ষমতা দি গুটি দাৰ খজিছে। এতিয়া এই শক্তিবোৰক লাই দিব নোৱাৰি।

ক্ষমতা হস্তান্তৰ হৈ যোৱালৈ বাট চালে কেনে হয়? নবীনে সম্বন্ধে।

নাই বাট চাই লাভ নাই। ল'ৰাটোৱে উত্তৰ দিলে। বাট চালে বজোৱা গণতন্ত্ৰ দহদহীয়া হৈ বহিব। নবীনে বিমোৰত পৰি ক'লে মই একো সিদ্ধান্তলৈ আহিব পৰা নাই।

আপোনাক আমাক লাগে। ল'ৰাটোৱে ক'লে 'আপোনাক আমি নেতা মানিম। আপোনাৰ অভিজ্ঞতা আছে। কিন্তু—

নবীনে দেখিলে ল'ৰাটোৰ মুখখন কঠোৰ হৈ গৈছে।

লাহে লাহে বেলি উঠি আহিল। ল'ৰাকেইটা গুটি গ'লগৈ। নবীনক দাবৰ সময়ত কৈ গ'ল সিহঁত আকৌ আহিব পথলি।

নবীনে বহুত পৰ্য্যটকে কৰাটোত চিন্তা-ভাবনা কৰি বহি ব'ল। তাৰ পিছত সি উঠি গ'ল আৰু ঘৰৰ বাহিৰে দিলা ভাঙ খাই

এৰাৰ ধাৰমূলিলৈ যাবলৈ মনস্থ কৰিলে। পোছাক কৰি বাহিৰলৈ ওলাই যাব খোজোতেই এজন ল'ৰা আহি ক'লে ক'বালৈ যাব খুজিছে নেকি ?

নবীনে ক'লে অ ।

আপনি যাব নেজাগে। ল'ৰাটোৰ কথা মিছি কিন্তু সব কঠোৰ ।

নবীনে ভেতিয়াহে অন্তৰ কৰিলে সি ইতিমধ্যে সংঘৰ ল'ৰাবোৰৰ ওচৰত নিজৰ চলা ফুৰাৰ স্বত্ব হেৰুৱাইছে। সি ক'লে মোৰ ফুৰা চকাত বাধা দিছা কেনেই ?

ল'ৰাটোৱে হাঁহি ক'লে আপনি আমাৰ সংঘৰ নেতা স্বত্ব তে ফুৰা আপোনাৰ পক্ষে বিপদজনক ।

নবীনে একো নেমাতি বিছনাত বহি পৰিল

সেই ৰাতি ল'ৰাকেইটা নাছিল। সিহঁতৰ সন্নি আছিল এখন বিপট। সংঘৰ দিনটোৰ কাম কাজৰ এটা ধলমল বিপট তাত আছিল। বিপটটো ল'ৰালবিকৈ পঢ়ি সি বজি পালে সি বন্দী নহয় সন্মানিত আলহীহে। সি সেই ঘৰটোত এদিন থাকিব পাৰিব। তাৰ পিছত তাক আন ঠাইলৈ নিয়া হ'ব

নবীনে বিনা বাক্য ব্যয়ে গুই ব্যৱস্থা মাি ল'লে। সি মাথোন ল'ৰাটোক ক'লে খালি সমতি বাইদেউলৈ এটা খবৰ পঠাবা।

ল'ৰাটোৱে উত্তৰ দি ল' ইতিমধ্যে সেই খবৰ তেওঁ পাইছে

ল'ৰাবোৰৰ সংগঠনৰ শক্তি দেখি প্ৰথম বাৰলৈ নবীন সিহঁতৰ প্ৰতি আকৃষ্ট হ'ল। সি ক'লে মই এনেমে বহি থাকিব নোখোজো। মই গাঁৱে ভূঞা ফুৰি বাইজৰ মন বজিব খোজো।

ল'ৰাটোৱে মিচিকিয়াই হাঁহি ক'লে বেলেতলালৈ যাব নেকি ? তাত থকা কিন্তু ইয়াৰ দৰে নিৰাপদ নহয়।

স্বাম

সেইদিনা পহলি ৰোমা ফুটোৱা ল'ৰাটো ক'বাবপৰা চাহাবী পোছাকত আহি ওলালহি। মুখৰ পাড়ি-তাড়ি সোজোকাই সি ক'লে 'কাজি মই আহিব নোৱাৰিলো'। বেজবৰত তাল এটা ইটমিট হ'ল।

ধন আৰু বন্দুকো সংগ্ৰহ কৰিলো। পিছে পুলিচে গম পালে।
পলাই পলাই এইখিনি পালোহি আজি এতিয়াই উজনিৰ ফালে
যামগৈ। আপুনি বেলতলালৈ যাব খুজিছে? ল বাটোৱে লৈ যাব।
ইতিমধ্যে আপোনাৰ নামতো ওৱাৰে ট বাহিৰ হৈছে। কাজৰ দিনা
যায় যদি গোপনে যাব।

কিছু সময়ৰ পিছতে ল বাটো ওচি গ'ল। নবীনে বুজি পালে
তাৰ মনৰ ভিতৰত যিয়েই নাথাকক কিয় বাহিৰত সি এতিয়া
পলাতক বিপ্লৱী। তাৰ ভাগ্য বেয়া। এতিয়া হাওঁ বলিলেও সি
মকলিমৰীয়া হৈ ফুৰিব নোৱাৰে। তাৰ মনটো খেত্বেকাল বেয়া লাগি
গ'ল। ল বাবোৰে তাক নিগনিক ফান্দত পেলোৱাদি পেলোৱে।

সি কাপোৰ কানি গিলি ল বাটোক লগত লৈ ৰাতি নাৱেৰে ঘৰ নৈ
পাৰ হৈ উজানবজাৰৰ ঘাটত উঠিলগৈ। তাৰপৰা সিহতে বেলতলালৈ
খোজ ললে বেলতলা পাওঁতে পাওঁতে প্ৰথম কুকুৰাই ডাক দিলে।
বশিষ্ঠৰ দাঁতিৰ এটা ঘৰত গৈ উপস্থিত হোৱাৰ লগে লগে কোনোবা
এজনে মাত গলালে কোন অ?

ল বাটোৱে পৰিচয় দিলত মানহুজনে দৱাৰ খুলি দি নবীনক খি
আচৰিত হৈ সধিলে এতে কোন? ল বাটোৱে নবীনৰ পৰিচয়
দি অহাৰ উদ্দেশ্য ক'লত মানহুজনে ক'লে আহক।

নবীনক ভেওঁ নিজৰ খেৰৰ বিছনা এখন এৰি দি পনৰ ক'লে
শোৱক। এঘমটি ভালকৈ মাৰিব পাৰিব। নবীনৰ ভাগৰ
লাগিছিল শুই দিয়া মাৰুকে টোপনি ধৰিলে। ল বাটোৱে আৰু
মানুহজনে কথা পাতি পাতি কিছু সময় উজাগৰে কটাই মাটিতে দীঘল
দি পৰি ব'ল।

পিছদিনা পুৱা শুই উঠি নবীনে দুৱাৰ খুলি বাহিৰৰ চোতাললৈ
ওলাই আহিল। ঘৰটো পবতৰ নামনিত কেইঘৰমান উঠি অহা
মানুহত বাদে আনৰ ঘৰ তাত নাই। মানুহটোৱে চোতালতে খৰি
ফালি আছিল। ওখ শকত বড়ো খেতিয়কৰ দৰে দেখি মানহুজন।
কিন্তু অলপ ভালকৈ চাই সি মন কৰিলে মানুহজন খেতিয়ক নহয়।

টোপনি হ'ল নে? মানুহজনে সুধিলে।

কথাৰ সবটো চহুৱীয়া। নবীনে উত্তৰ দিলে, হ'ল। আপুনি
ইয়াৰে?

ওহো! মানহজনে হাঁহি উত্তৰ দিলে। আপনি মখ হাত
খোন্তক মই চাহ কৰোঁ

আপোনাৰ নাম ?

সন্দৰ বাভা। কথা কৈয়েই মানহজন ভিতৰলৈ সোমাই
গল। নবীনৰ শৰীৰ বোমাকিত হৈ গল। অসমৰ এনেকুৱা এজন
শিক্ষিত মানহ নাই যি সন্দৰ বাভাৰ নাম নাজানে। নবীনৰ মন
হঠাতে অনুভূত পৰি গৈছে। কাৰি বাতি সন্দৰ বাভাই তাক
বিহুনাখন এৰি দি নিজে মাটিত শুইছিল। তাৰ অনুভূতি হ'ল।
অধ্যাপক বৰিচন্দৰ দৰে বাভাৰ ডিগ্ৰী নাই। কিন্তু ছবি গান নাচ
পঢ়া শুনা সকলোতে আগবঢ়া মখ হাত ধই সি ভিতৰলৈ সোমাই
গৈ দেখিলে বাভাই চাহ আৰু পিঠা নটা এখন পীৰাত সজাই থৈ
নিৰিকাৰভাৱে এখন ছবি আঁকি আছে।

নবীনে এখন পীৰাত বহি চাহ খাই খাই অঁকা ছবিখন চাবলৈ
ধৰিলে। বং তুলিকা সকলোবোৰেই সামান্য।

চাহ খাই সি গাতলৈ ওলাই গল। লৈ লৈ সি পথাৰ পালেগৈ।
নবীনে পথাৰ পাই দেখিলে কেইজনমান খেতিয়কে গৰু খেদাই খেদাই
হাল বাইছে। আটাই কেউজনেই বড়ো খেতিয়ক। সি খেতিয়ক
কেইজনৰ লগত কথা পাতিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। আটাই কেউজনেই
সদানন্দ বৰুৱাৰ মাটিত খেতি কৰে। সিহঁতৰ দাতিৰ পথাৰবোৰ
দুৰ্ভিক্ষৰ। তাত ইতিমধ্যে ভুই বোৱা হৈ গৈছে। সি বহুত পৰ ধৰি
খেতিয়কবোৰে হাল বোৱা চাই আহিল। সেই তলত অৱস্থাত
কাৰোৰাৰ মাত শুনি সি উঠপ খাই উঠিল। ঘৰি চাই দেখে কালি
বাতি তাক লৈ অহা ল বাটোৱে তাক ঘৰলৈ আহিবলৈ কৈছে।

নবীনে খেতিয়ক কেইজনৰপৰা বিদায় লৈ ল বাটোৱে উভতি
আহিল। ঘৰটোতেতিয়া নিৰ্জন। বাভাৰ ছবি অঁকা ইতিমধ্যে
শেষ হৈছে। সেইখন ডগা চকীৰ ওপৰত আঙুৰাই থোৱা আছে।
সি ছবিখন চালে। জ্যোতিৰ্ময় এজন সৌৰবৰ্ণ পৰম পদ্মাসনত
বহি আছে। সন্মুখত শৰাই ভোৰভাল। দেহৰ পিছত এটা সৰু
তাৰ কেঁচা সোণৰ বৰ্ণই গোটেই শূন্য ঠাইখিনি সুন্দৰকৈ পোছৰাই
থৈছে। ছবিখন চাই নবীনৰ মনটো জ্বল পৰি গ'ল।

এখেত গ'ল ক'লৈ ? নবীনে সুধিলে।

‘ছুটিং চাবলৈ। এদল মানুহ আহিছে এখন ফিচম কৰিবলৈ।
এখেতক মাতি নিছে। ল বাটোৱে উত্তৰ দিলে। অভিমেতা আৰু
কেমেবামেনবোৰ এই মন্ত্ৰ ওলাই গৈছে।

ল বাটোৱে ডাঙ বাঢ়ে মানে নবীনে ওচৰৰে বশিষ্ঠ ঘাটত গৈ গা
ধই আহিলগৈ। ডাঙ খাই উঠি নীনে সখিলে ইয়াত ক’ৰবাত
গোট খোৱা ঠাই আছে নেকি ?

আছে। বাতিলৈ ব ব লাগিব। দিনত আপুনি একোকেই গম
নেপায়। ল বাটোৱে উত্তৰ দিলে। আপুনি ইয়াতে জিৰাওক
মই কেইখনমান কিতাপ আনিছো। পঢ়ক। আজি বাতি কৰ্মী
সকলক আপুনি কিবা ক’ব লাগিব।

কথাখিনি কৈ ল বাটো বাহিৰলৈ ওলাই গ’ল। যাওঁতে দুৱাৰখন
বাহিৰৰপৰা মাৰি থৈ গ’ল। নবীনে বিছনাত শুই গৈ কিতাপবোৰৰ
পাত লুটিয়াবলৈ ধৰিলে। তাৰে এখন কিতাপ গভীৰ মনোযোগেৰে
পঢ়ি থাকোঁতে তাৰ আবেলি হৈ গ’ল। কিতাপখন আছিল ৰাষ্ট্ৰ
আৰু বি লৰ।

ঠিক তেনেতে সন্দৰ ৰাভা সদল বলে আহি বাহিৰৰ দুৱাৰ
খুলিলেহি। নবীনে বিছনাত বহি মানহবোৰলৈ চাই অৰাক হৈ গ’ল
বিশেষকৈ চম্পাক দেখি। বাকীবোৰক সি চিনি পোৱা নাছিল।

চম্পাই তাক দেখি মাত লগালে সিও চম্পাক ওচৰলৈ মাতি আনি
কথা বতৰা হ’ল। বাকীবোৰে নিজ নিজ কামত ব্যস্ত আছিল দেখি
সিহঁতে অতি স্বকৰা কথা গভাতো অসবিধা পোৱা নাছিল।

তুমি ক’ত আহাহি ? নবীনে সখিলে

হোটেলত আহোহি। নিসংকোচে চম্পাই উত্তৰ দিলে কিন্তু
ফুকনৰ ভালৈ এবাৰ গৈছিলো। তেওঁ মানুহটো একেবাৰে ভাগি পৰিছে।
তেওঁ তেওঁৰ ঘৰতে থাকিবলৈ কৈছিল। ময়ো তাতে থাকিম বুলি
আহিছিলো। পিছে এওঁলোকে নেৰে একেলগে হোটেলত থাকিব
লাগে। ফুকনো খানাপাৰাৰ ফাৰ্মলৈ গ’ল। দুদিনলৈ নাহে। তাত
অকলে থাকিবলৈ মই ভাল নেপাওঁ। দুদুবো মই আসি নেপাওঁ।

ভুল বুজিছা। নবীনে সখিলে দুদু ইমান সৰু মনৰ
মানুহ নহয়। সোৱালোকৰ স্বকটো সিলেই সজাই দিছে।

চম্পাই মনৰ অস্বস্তিত উচপিচাবলৈ ধৰিলে। তাই ক'লে 'মোৰ ভুল হ'ব পাৰে। দদূৰ মন সৰু নহয়। কিন্তু সমাজখনে যে মোক গ্ৰহণ কৰা নাই। সাদৰীৰ দেউতাকে ডাইভোচ নকৰে। ডাইভোচ নহ'লে আমাৰ বিয়াও নহয়। চম্পাই হঠাতে ক'লে ফুকনো আজিকালি মাৰ ওপৰত সহজে বিৰক্ত হয়। সাদৰীৰ বাবে মই পাগলীৰ দৰে হৈ পৰিছো। তাইক মোৰ ওচৰলৈ আহিবলৈ নিদিয়ে ককাকে। ফুলত এদিচ চাবলৈ গৈ তাইক লগ পাজোগৈ। তাই খুব কান্দিলে। কিন্তু পিছদিনা লগত ফুলৰ হেণ্ড মিষ্ট্ৰে তাইক দেখা কৰিবলৈকে নিদিলে অভিভাৱকে হেনো মানা কৰি দিছে। নিয়তিৰ কি কঠোৰ পৰিহাস চোৱাচোন মাকৰ পৰা জীয়েকক আঁতৰাই লৈ যায়—

নবীনে সেইোৰ কথা শুনি কৌতূহলত সধিলে। তুমি এতিয়া তাইক পাহৰিবলৈ যত্ন কৰাই ভাল। তাইক লৈয়েইতো ফুকনৰ লগত তোমাৰ আভাৰি হৈছে। স্থিৰও এৰি তুমি গুৱাহাটীলৈ গুছি আহাঁ। তদপৰি তোমাৰ এটা ধনীয়া ল'ৰা আছে নহয়।

চম্পাই কিবা এটা অবজ যত্নগত চটফটাবলৈ ধৰিলে। প্ৰকৃত পক্ষে তাইক বজা নবীনৰ পক্ষে মৰ্কিল হৈ পলি। তাই ক'লে তুমি মাক হোৱা হ'লে বজিলাহেতেন প্ৰথম সন্তানৰ প্ৰতি মাকৰ কি ভান।

চম্পাৰ চকু সজল হৈ পৰিল

সন্দৰ বাডাই ইমান পৰে ইবোৰ মানহৰ লগত আগন্তুক ফিল্মখনৰ বহিদ্ৰূপ্য গ্ৰহণৰ বিষয়ে কথা পতাত ইমান মগ্ন আছিল যে সিহঁতৰ কথা বতৰা কাৰো কাণলৈ যোৱা নাছিল।

চম্পাই ক'লে অ'ল'ৰাটো খুব সন্দৰ। কিন্তু তাক আয়াৰ ছাত্ৰত এৰি থৈ আহিলেও মোৰ স্বত্বনা নহয়। নহ'লে মই এইদৰে ফিল্ম কৰিবলৈ আহোঁ নে? এইৰ কথাহে চেৰেং চেৰেংকৈ মনত পৰি থাকে। তাইৰ সুৰীয়া ছোৱালী দেখিলেই মনটো কিবা হৈ যায়।

নবীনে আক' কিদূপৰ কথা পতাৰ পিছতে মানুহখিনি সদল বলে গুজাই গ'ল। ক'ৰবাত ওচৰতে থোৱা পুজা হোৱাৰ কথা

আছিল তাকে চাবলৈ গৈছিল। চম্পাও লগতে গ'ল। নবীনে আকৌ বিছনাত শুই শুই শেনিনৰ কিতাপ পঢ়িবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। কিন্তু নোৱাৰিলে। চ পাৰ কথাবোৰে তাক বিচলিত কৰি তুলিছিল। চ পাৰ ব্যৱহাৰত কোনো যন্ত্ৰ নাছিল আছিল মাথোন আবেগ। তাই মনৰ স পণ স্বৰূপ তাৰ আগত প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰিলে। এই স্বৰূপ তাইৰ নিজৰো অভাৱ। তাইৰ চৰিত্ৰ স পূৰ্ণৰূপে বহস্যময় জয়ন্তীৰ দৰে প্ৰেমৰ বা ভৱিষ্যতৰ পৰ্য্যটন তাইৰ নাই। তাই এক মহতত এক ৰূপ ধৰে আন মহতত স পূৰ্ণ বেলেগ। জিকেই তাই ভালদৰে বুজি নেপাই বাবেই ফুকনৰ প্ৰেমত কিছু দিনৰ বাবে মজি গ'ল। তাৰ পিছত তাইৰ অস্থিৰ মনত বাসনা জগিল সাদীক পাবৰ। সামাজিক দৃষ্টিত এইটো অসম্ভৱ কাম। ফুকনৰ হয়তো নিজৰ মধ্যদাবোধত লাগিল। তেওঁ এতিয়া চ পাক নিজৰ খহীত চলিবলৈ এৰি দিছে। এইবাৰ চ পা নামিছে ফিল্মত।

চ পাৰ কথা ভাবি চিন্তি থাকোঁতেই কৰবাৰ পৰা ল'ৰাটো ওলালহি তাৰ লগত সি জোনাকৰ পোহৰত গাবৰ মাজে মাজে খোজ কাঢ়ি এটা সৰু পঁজা ঘৰত ওলালহি জোনাকত জিলিকি উঠিল এজোপা সিঁজু গছৰ তলত জ্বলি থকা এটা মাটিৰ চাকি। পঁজাৰ ভিতৰত এটা টিপ চাকি জ্বলিছে। চোতালতে এখন পাটী পাৰি এজন মানহ বহি আছে। সিহঁত পোৱাৰ লগে লগে তেওঁ থিয় হ'ল আঁঠুমৰীয়া খতি গাটো উদং কালত এখন গামোছা।

বহক। মানহজনে পাতনি নেমেলাকৈ ক'লে বাকীৰোৰ মা'হ আহিব।

নবীন পাটীখনতে লেপেটা কাঢ়ি বহিল। ল'ৰাটোৱে ক'লে মই ঘাওঁ। ৰাতি আহি আপোনাক লৈ যামহি। নবীনে মূৰ জোকাৰিলে মুখেৰে একো নেমাতিলে। ল'ৰাটো গ'লত মানহজনে সখিলে এইবাৰ বৰমুণ বৰ কম। খেতি ভাল হোৱাৰ আশা নাই।

বৰমুণৰ অভাৱ তেওঁ হাড় হিমজুৱে অনুভৱ কৰিছিল। সিহঁতে খেতিৰ কথা আলোচনা কৰিবলৈ লাগিল। মানহজনে দুদুহঁতৰ আঁঠিত জোঁড় কৰে। ফুকন বা দুদু মাটি চাবলৈ কেতিয়াবাহে এহে। জাগোপ ৰাহৰ খান কটা হ'লে বেঠাৰাম মহৰীয়ে গৰুখাণী

বা টুক আনি ভাগৰ খানখিনি লৈ যায়। তেওঁ যি খান পায় তাৰে খাবলৈ নোজোৰে গভিকে খাব কৰি চলিব লগা হয়। এই বছৰ তেওঁ সংঘৰ উ গনি পাই আধা খানৰ ঠাইত এক পঞ্চমাংশ কচলহে দিব। সংঘৰ নীতি সিহঁতে মানি লৈছে। আচলতে যি নাঙলেৰে খেতি কৰে তাৰ হে খান হ'ব লাগে। অকল খানেই নহয় মাটিও খেতিয়কৰ হ'ব লাগে।

বেঠাৰামে তেওঁক সংঘত যোগ দিবলৈ হাকিছে। সংঘত যোৱা দিয়া মানহে শেহত মাটি হেৰুৱাব ভয় আছে হেনো। বহুতে সেই ভয়ত সংঘলৈ অহা নাই। তেওঁৰ কিন্তু সেইবোৰ ভয় নাই। সংঘৰ শিক্ষিত ল'ৰাবোৰে মাটিৰ মালিকসকলক শৰু বলি গণ্য কৰে। তলে তলে সিহঁতে যজৰ হো জা কৰিছে। মানহজনে কিন্তু মালিক সকলক শৰু বলি নেভাৱে

নবীনে বজি পালে সবল খেতিয়কবোৰে মাটি লাভৰ আশা দেখি সংঘলৈ আহিছে। সিহঁতে ল'ৰাহঁতৰ বিপ্লৱ তত্ত্ব স'পৰকাপে আয়ত্ত কৰা নাই। তত্ত্বত সিহঁতৰ ৰূপ নাই।

কিছুপৰৰ মৰত কেইজনমান আদহীয়া খেতিয়ক ওলালহি। তেওঁলোক খেৰায় জাৰ খলীৰপৰা চিধাই আহিছিল। সিহঁতে আহি ঘৰৰ চাফা পিৰালিতে বহি পৰিল। চোতাগত পাতল পোহৰ মানুহবোৰ কোনোৰকমেহে ধৰিব পাৰি

কিয়নো মাতিজি ৰতি? এটা গাঠলু ডেকাই লগলীয়া মাতেৰে সখিলৈ চহৰৰ মানহ আহিছে নেকি? সি নবীনলৈ এবাৰ চালে তাৰ পিছত গহস্থলৈ মথ ঘৰাই ক'লে দৌবিয়ে মজ মাতি ৰাখোঁ পজা আৰম্ভ কৰিছিলহে উঠিব লগা হল। দৌদিনী আহিছে কোকৰাম্বাৰৰ পৰা। বুঢ়ীজনীৰ চুলি দেখিলেই ভয় লাগে। কি আছে সোনকালে দে। খাই কথা পাতো জাকৌ স্বাৰ লাগিব। নাচ চাব লাগিব। চিফুং বজাব লাগিব। দৌদিনীৰ কথা শুনিব লাগিব।

ৰতিয়ে ঐ অহালি জৌ লৈ আহ বুলি কোৱাৰ লগে লগে এজনী মানুহে এটা কলহ আৰু কেইটা মান ৰব ৰাটি আনি মানুহ কেইটাৰ আগত থলেহি। তাই সুখিলৈ আজহীয়ে খাৰ নে চাহ কৰিম?

বতিয়ে নবীনক সুধিবলৈ নৌ পাওঁতেই মানুহটোৱে মাত লগালে
বড়ো মানহৰ মাজত কাম কৰিবলৈ আহিছ নেখালে কেনেকৈ
হ'ব? খা অলপ।

এই বলি সি বাটি কেইটাত জোঁ বাকিবলৈ ললে। বকা
শেষ হ'লত প্ৰথম বাটি সি নবীনৰ ওচৰত থলেগৈ। তাৰ পিছত
বাকৌবোৰে নিজে নিজে কলহৰপৰা াটিত জোঁ বাকী ললে।
সকলোৱে খাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে কিন্তু নবীনে বাটিটোত হাতকে
নিদিলে

অহালিয়ে নবীনক একেথৰে বহুত পৰ চাই আছিল। তাৰ
অৱস্থা দেখি তাইৰ সহানু হ'ল তাই হাঁহি কলে আলহীয়ে
জোঁ নেখায়। মই চাহ ক'িওঁ। গাঙ্গী মহাআৰ শিচ হ'ব
পায়।

ডেকা মানহটোৱে হাঁহি কলে প্ৰথম পৰীক্ষাতে ফেইল।
বাক নে।

অহালিয়ে বাটিটো নবীনৰ ওচৰৰপৰা তুলি লৈ আনি তাৰ
ওচৰত থৈ কলে এই বাটি তয়েই খা। তোৰ মিটোহে মৰ
পিয়াহ এবাটিয়ে নেপায়গৈ।

তাইৰ কথাত এটা মৰম সব আছিল।

খেৰায় পজাৰ থলীৰ পৰা খাম চিফুং আৰু গংগোনাৰ
সব বতাহত উঠি আহিছিল। নবীনে অনুভৱ কৰিলে জোনাকত
এখন বেলেগ পৃথিবীৰ সৃষ্টি হৈছে আদিম পৃথিবী।

অ। এতিয়া ক। গামোচাৰে মুখত লাগি থকা জৌবোৰ
মচি মচি মানহটোৱে কলে। এতিয়া মই বাহিৰাম হ'লো।
কাটিবলৈ দিলে কাটিম হানিবলৈ দিলে হানিম।

নবীনে সুধিলে তোমালোকে সুজিবলৈ জানো সাজু হৈছা?
এইখন উল্লামূল্য সুজ নহ'ব। সি দেশৰ অৱস্থাৰ কথা বুজাবলৈ
চেচুটা কৰিলে। দেশখন স্বাধীন কৰি লৈছে জমিদাৰ পুজিপতিৰ
প্ৰতিপত্তি নাশ কৰিব লাগিব। সেই কথা খেতিয়কবোৰে মনত
বাখিছে কাম কৰা ভাল হ'ব।

ডেকা ল বাটোৱে শুভাৰ্থকে উত্তৰ দিলে আমি টাইবেল

মানহ দুটা কথা নকৰি। ইবোৰে কৈছে জমিদাৰক য'জিলেই ইবোৰক য'জা হৈ যাব। তই আকৌ কৈছ এইখন য'জ পাছত হ'ব। এইবোৰ কি কথা?

তাৰ ঘৰ কৰ্কশ হৈ উঠিছিল।

নবীনে একো নেমাতিলে। সি ক'লে য'জ একেখনেই। দুখন হৈছে। কিন্তু এখন আগ এখন পিছ। কথাটো সি বজাই ক'লে। বিদেশী শাসন ওফৰোৱা প্ৰথম কতৰা

মানুহ কেইটাই মন দি শুনিলে। তাৰ পিছত ডেকাটোৱে ক'লে মাটিৰ যুজখনেই আমি বজো। তহতি পঢ়া শুনা কৰি একেখন য'জক পখন কা'ছ। সেইদৰে নহ'ব বজিছ ব। চাহাবো যি ক'লা চাহাবো সেই। কোনেও আমাক মাটি নিদিয়ৈ এনেয়ে

নবীনে তাৰ কথা শুনি একো নেমাতলে।

বহুত পৰলৈকে সিহঁতে কথা বতৰা পাতিলে। শেহত নবীনে বজি পালে গাঁৱৰ মানহে কি বিচাৰিছে। মাটি। মাটিয়েই সিহঁতৰ মাজত মজি। কথা োষ কৰি মানহকেইটা খেৰাই পজালৈ গুচি গ'ল। বতিও লগতে গ'ল। নবীনে চোতালতে বহি ল'ৰাটোলৈ বাট চালে।

অহালি ওলাই আহি তাৰ ঘৰৰ কথা সধিলে। যেতিয়া শুনিলে যে সংঘৰ বাহিৰে তাৰ আন আশ্ৰয় নাই তেতিয়া তাইৰ সহানুভূতি হ'ল। হঠাতে তাই সেৱিকাসকলৰ কথা উলিয়ালে। সিহঁতক অহালিয়ে চিনি পায়। সমতি বাইদেউকো তেওঁ দেখিছে কেতিয়াবা মাজে সময়ে দুদ আৰু সদশনাকো দেখিছে।

কিছু সময় সেৱিকাবিলাকৰ কথা হওঁতেই গ'ল। মাজে মাজে গাঁৱৰ মহিলাবোৰৰ সন্মত সিহঁতে বক্তৃতাও দিয়ে। তাৰ পিছত জ'জা ক'থ শিকায়। অহালিয়ে তাতে পঢ়ি লিখিবলৈ শিকিছে

নবীনৰ ডাল লাগি গ'ল। সি ক'লে পঢ়িবলৈ জানো সময় পায়?

ক'ত পাওঁ। দিনটো কাম কৰোতেই যায়। তাই উত্তৰ

দিজে ডাবিছিলো আজি খেৰায় পজা চাবলৈ যাম। পিছে বাদ দিলো। আজি গড়িম।

নবীনে হঠাতে কলে এটা কথা অহালিৰাই অহালিক তাৰ আপোন আপোন লাগি গৈছিল। সেৱিকাবোৰক পালে এটা কথা ক'ব। নবীন ইয়াতে আছে বুলি।

ঠিক সেই মহৰ্ত্ত তাৰ সঙ্গী ল'ৰাটো ক'বৰ পৰা ওলালিহি। অহালিৰ পৰা বিদায় লৈ দলোটা পুনৰ পৰ্বতৰ দাঁতিৰ প'জাঘৰটোলৈ গ'ল। ল'ৰাটোৱে তাক ভাত খৈ নিমিষতে অন্ধখান ল। ল'ৰাটো আহে আৰু স্বায়। অন্ধত তাৰ ব্যৱহাৰ।

কিছপৰৰ মৰত বাহিৰত মটৰৰ শব্দ হল। লগে লগে শুনা গ মতা মানুহ আৰু মাইকী মানহৰ হাঁহি ঝিকিদ্দালি। নবীনে কোনো কৌতূহল প্ৰকাশ নকৰিলে। তাৰ মনত তেতিয়া যত্নে ডেকাজন আৰু অহালিৰ কথাবোৰ বাজি আহিল তেওঁ লোকে মাটি বিচাৰিছে। কিন্তু তেওঁলোকৰ মনত এটা নিৰ্দোষিতাৰ ভাৱ। তেওঁ শাকক হে কোনোবাই অন্যান্য কৰিছে এই ভাৱ তেওঁলোকৰ নাই শোষকো থাকক শোষিতো থাকক মানহৰ বাপে মান শোষিতৰ অৱস্থা ভাল হওক এই ভাৱে মনত ফুটি উঠিছে বোমা ফুটোৱা ল'ৰাটো আৰু সঙ্গীবোৰে সশস্ত্ৰ গৰিলা কৰাৰ যি পৰিকল্পনা কৰিছে তাক তেওঁলোকে গ্ৰহণ কৰিছেনে নাই তাক সি ধৰিব নোৱাৰিলে।

আন আন মানুহবোৰ খেৰায় উছৰত ব্যস্ত। চম্পাহত ফিল্ম কৰাত ব্যস্ত। বিপ্লৱৰ বাবে মাথোন কেইটামান ল'ৰা ব্যস্ত। এনে অৱস্থাত জানো বিপ্লৱ সম্ভৱ? তাৰ উত্তৰ সি নিজেই দিব লাগিব। কালিৰেপৰা সি ভূমিগত হৈ আছে। অসম্পূৰ্ণ আগুটি বিলম্ব সম্পূৰ্ণ কৰাৰ নৈতিক দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰি নিজৰ সুখ দখল ভাৱ নেওচা দি সি নতুন আন্দোলন কৰিম যদি জেলৰ পৰা ওলাই আহিছিল। এতিয়া সি এটা আন্দোলনত হঠাতে সোমাই পৰিল। ল'ৰাটোৱে বুধি কৰি তাক আনি ইয়াৰ অংশীদাৰ কৰি পেলালে।

কিন্তু বিপ্লৱৰ একো উষ্ম মাগেই নাই খালী কিম্বা এটা হুঁহুয়াৰী ভূত ঘূৰি ফুৰিছে এমুঠি ল'ৰাৰ মনৰ মাজত। সিহঁতে তাৰ বিবেক তাৰ বিবেচনা মতামত একোলােকে প্ৰক্ষেপ

মৰুৱি তাক এটা কল্পিত বিপ্লৱৰ পক্ষলৈ লৈ আহিছে। তাৰ ভাৱ হ'ল সি যুঁজি যাব। কিন্তু পিছ মূহূৰ্ত্ততে তাৰ চেতনা হ'ল এতিয়া ঘৰি যোৱা মানে আকৌ জেললৈ যোৱা। নহ'ল সি এইদৰেই কেই দিন মান থাকিব লাগিব—মানহৰ মন বুজিবৰ বাবে ল'ৰা যোৱাৰ লগত কথা পাতিবৰ বাবে।

এইদৰে ল ডাবি থাকোঁতেই ঘৰটোলৈ সন্দৰ ৰাভা সোমাই আহিল। তেওঁৰ মথত জোঁৰ টেঙা টেঙা পোক। তেওঁ হাঁহি পাৰ কামিজটো খুলি নিজৰ বিছনাখনত হি সখিলৈ আজি স্নেন খেৰাল ভূমিলৈ সকলো দেৱ দেৱতা নামি আহিছিল। খব নাচিলো গীত গালো। আপনি নগ ল কিয়?

নবীনে এখন নতুন বিছনাত শুই আহিল। সি কাটি হৈ কলে মোৰ নামত ৰাৰে ট আছে আপি হ'ব পাল গম নেপাল?

সুন্দৰ ৰাভাই এখন কেনডাহু আৰু ৰং লৈ ছবি আঁকিবলৈ বহিছিল। নতুন ছবি। তেওঁ ৰাছডাল ৰঙত জুবৰিয়াই জোকাৰি কেনডাহুখনলৈ চাই কলে ৰাৰে ট অকল আপোনাৰ নামতেই আছে নে মোৰ নামতো আছে। সেই বুজি আনন্দৰ মূহূৰ্ত্তত আনন্দ নাচৰ মূহূৰ্ত্তত নাচ ছবি আঁকাৰ মূহূৰ্ত্তত ছবি নে আঁকিব নে? সমাজবাদৰ লক্ষ্যই হ'ল মানহক শিল্পী কৰা।

আপনি জানো ইয়াত কি ম কৰিবলৈ অহা নাই? নবীনে সুধিলে।

ওহোঁ। মই ফিল্মতো আছোঁ উপদেষ্টা ৰূপে।

এই বলি ৰাভাই নবীনলৈ নোচোৱাকৈ ছবি আঁকিবলৈ লাগিল। নবীনে দেখিলে ৰাভা নিমাত হৈ গৈছে। তেওঁৰ মিঠা বৰণীয়া মথ খনত একো ডাবাবোগ নাই। এগৰাকী মাইকী মানুহৰ মথ লাহে লাহে কেনডাহুত জিলিকি উঠিছে।

নবীনে কিছুপৰ ছবিখনলৈ চাই ৰল। মানুহজনে মাত মতা নাই কেৱল অঁকি আছে।

নবীনৰ আঁহনি লাগিল। সি পাকত আউজি টোপনি স্নাবলৈ চেল্টা কবিলে। লাহে লাহে তাৰ চকুৰ পতা আপোনা-আপুনি আপ খাই ল'ল।

সি তেতিয়া সাৰ পাৰে তেতিয়া বাহিৰত পোহৰ। নবীনে চকু মোহাৰি বিছনাবগৰা উঠি দেখিলে সুন্দৰ ৰাভাই বাহিৰত কাৰোবাৰ লগত কথা পাতিছে। কথা গতা গৰাকী মাইকী মানহ। ডিঙৰৰ জহাজত পানী উতলিছে। নবীনে পিছ ফালে ওলাই গৈ মুখ হাত ধুই পনৰ ভিতৰলৈ সোমাই আহি দেখিলে ৰাভাই চাহ কৰিছে

তাক দেখি তেওঁ ক'লে চাহ বাকোনে ?

বাকক।

চাৰিটা সিজোৱা কুকুৰা কণী লগতে কাঠ আলৰ ডজা আৰু কল কেইটামান এখন কাচৰ থালত সজোৱা আছিল। চাহ কাপৰে সৈতে সেইখন তালৈ আগবঢ়াই দি ৰাভাই নিজেও একাপ চাহ হাতত লৈ ক'লে অহালিয়ে দি গ'লহি তাইৰ তালৈ আগনি গৈছিল। তাইৰ মই নাম দিছে। সৈৰিজী। মনটো ফৰকাল বতৰৰ দৰে।

চাহ খাই খাই নবীনে অহালিৰ মখখন মনত পেজাবলৈ চেষ্টা ক'লে। কিন্তু ভালকৈ মনত নপৰিল। চোতালৰ ক্ষীণ পোহৰতহে দেখা মথ তেওঁ।

ৰাভাই তালৈ চাই ক'লে সদায় পৰা তাই খোৱা বস্তু লৈ আহে। সেই মহৰ্ত্ত টা মোৰ বাবে অনগম। তাইক দেখাৰ লগে লগে মোৰ ইন্দ্ৰিয়াতীত কল্পনা আগে তেতিয়াই মই ছবি আকে। তাইৰ নাম দিছে। চক্ৰিণী তাইক দেখাৰ পিছত ডাৰ হয় গোটেই জড় আৰু জীৱ জগতখন যেন চক্ৰশালা। চাহ খাই তেওঁ বিছনাতে গাটো পোনাই পনৰ ক'লে কালি কিন্তু চম্পাক দেখাৰ লগে লগে ডাৰ হ'ল পৃথিৱীখনৰ অঙ্গে অঙ্গে কোমল লাৱণ্য। ইমান ৰূপ যে নাৰীৰ থাকিব পাৰে তাক আগতে জনা নাছিলো। আহিয়েই ছুজিকা লৈ বহি গ'লো। পৰা হ'লতহে উঠিছো।

ৰাভা হঠাতে নীৰৱ হৈ গ'ল। খন্তেক পিছতে তেওঁ বিছনাত শুই পৰিল। কেই মিনিটমানৰ ভিতৰতে তেওঁৰ নাকৰ ঘোৰ ঘোৰণি শুনা গ'ল। প্ৰকাণ্ড শব্দৰটো মাটিত কাঠ হৈ পৰি ব'ল।

হঠাতে ডাৰ চকু পৰিল কালি জ'কা ছবিখনত।

হুৱে হুৱে লাৱণ্য। ক'লা ছাই বঙৰ বহু সাজ-পাৰত এজনী তজমুখীয়া নাৰী, সেৱা কৰাত এটা পূৰ্ণ ছটি।

নবীনে ছবিখনলৈ চাই ব ল । চম্পা নহয় আন এজনী নাবী—
 ৰাভাৰ মনেৰে সৃষ্টি কৰা তিলোত্তমা । আক কিছ সময় চোৱাৰ
 পিছত তাৰ ডাৱ হ ল চম্পাই ছবিখনত যেন পনৰ্জন্ম লৈছে । তাই
 মানহৰ অনাখ্যায় আখ্যায় ।

ছবিখনৰ কাষতে পৰি আছিল কিছুমান লিখা কাগজ ।

এজাক বতাহ আহি এটুকুৰা কাগজ উৰুৱাই লৈ যাব খজিলে ।
 নবীনে থাপ মাৰি ধৰি কাগজ উৰুৱা চাই দেখি ল শিতানত লিখা
 আছে কিছুমান নৃত্যৰ তাল সবৰ স্বৰগ্ৰাম ।

ৰাভা মানহুটাৰ মাজত বিন্দু মাত্ৰও ৰাজনীতি নাই । তথাপি
 কিয় তেওঁৰ নামত বাবে ট ওলাইছে ? তেওঁ লিখা কাকতবোৰত তাৰ
 চকু পলি কোনোখনত এটা আধা লিখা গান । কোনোখনত
 আধা লিখা গল্প কোনোখনত আধা লিখা প্ৰবন্ধ সকলো ফালে যাৰ
 ৰাপ তাৰেই এনে হয় —একো কামেই সম্পূৰ্ণ নহয় মাথোন অন্তৰত
 জ্বলি থাকে এটা সম্পূৰ্ণতাৰ কামনা

এজন পল মানহৰ ছবি তথাপি তেও অ কিলে ছবিখন য়ে
 অত্যাশংকৰ সেই বিষয়ে সন্দেহ নাই । নাবীৰ ছবিখনৰ দাতিতে
 সেইখনো আউজাই থোৱা আছিল খন্তেকপৰ সি ছবি দখ চাই
 ব ল । মনটো জৰ পৰি গ ল

নবীন গা ধবলৈ বশিষ্ঠলৈ গ ল । সেইদিনা বশিষ্ঠৰ ঘাট নিজন ।
 মানহৰ সমাগম একেবাৰে নাই ।

নবীনে গা ধই সাজ পাৰ কৰি পজালৈ উভতি আহিল । ৰাভা
 তেতিয়াও শুয়েই আছে গা লৰ চৰ কৰা নাই নবীনৰো একো
 কাম নাছিল সি আকৌ পাটীত পৰিল অলপ পিছতে হৰ হৰকৈ
 বৰষণ আহিল লগে লগে গাজ ন বিজু ী বতাহৰো কোব চলি
 গ ল বৰষণ ইমান জোৰেৰে আহিছিল যে খন্তেক পৰৰ পিছতে
 মাটি আক বায় চেঁচা পৰি গ ল নবীনৰ গা কঁপি গ ল

আচাৰকণি আহি ছবি ৰঙ আক লিখা কাগজবোৰত পৰাত
 নবীনে উঠি গৈ সেইবোৰ ভুলি আনি তাৰ বিছনাৰ ওচৰত থলেহি ।
 ভাগ্যে ছবি দখন বাছিল । নবীনে এবাৰ মহাপক্ষ্ম এবাৰ নাবীৰ
 ছবিখনলৈ চকু দিবলৈ ধৰিলে । এই দুটি বস্ত্ৰৰ পৰা সি যেন বহুত

দুৰৈভ । প্ৰকৃততে হয়ো । যাক সিহঁতে বিপ্লৱ বুলি কয় সি হৈছে জীয়াই থকাৰ সাধাৰণ প্ৰয়োজন পৰলব দিহা । আত্মাৰ পৰম প্ৰয়োজনৰ দিহা বিপ্লৱে নিদিয়ৈ ।

ৰাভালৈ তাৰ দীৰ্ঘা হ'ল । এই দুটি বস্তু তেওঁ নিজৰ লগৰ বস্তু কৰি লৈছে । নবীনৰ ভিতৰত কলা নাই কলাৰ আনন্দও সি লাভ কৰা নাই । মানহ গঢ়াৰ কলাৰ সি সাধনা কৰিছে কিন্তু মানহ সৃষ্টি কৰিব জনা নাই । কিবা এটা তাৰ ভিতৰত অন্তৰ আছে । ৰাভাই কিন্তু কলাৰ মাজেদি নিজকো আনন্দ হিছে আৰু সেই আনন্দ পজা যবলৈকো বিয়পাই দিছে

ঠিক সেই মহৰ্ত্তত মৰত এটা জাপি পিজি এটা চৰিয়াত আহাৰ লৈ অহালি ওলালহি পিছে পিছে বতি । বতিয়ে এটা জৌৰ কলহ লৈ আহিছে । ভিতৰ সোমায়ৈ ৰাভাক শুই থকা দেখি অহা য়ে খিল খিলকৈ হাহি চিঞৰি ক'লে এই আদা উঠ উঠ পলিচ আহিছে । খাই ল জেললৈ যাব লাগিব এতিয়া

ৰাভাই সাৰ পাই হাহি উঠি হি ক'লে বহুত দেৰি গুলো অ । আজিভো মই বেজলৰলৈ যাব লাগে । কালি দৌদিনীয়ে কি ক'লে অ বতি খেলি ভাল হ'বনে ?

হ'ব বতিয়ে তেওঁৰ আগত কলহটো থৈ ক'লে কালি বোশে বতি ছোঁপী উঠিব এইবাৰ তই বাহিৰাম আছই নহয় ।

ৰাভা অহালি আৰু বতিয়ে হাহিবলৈ ধৰিলে নবীনে সিহঁতলৈ ভেবা লাগি চাই ব'ল । ৰাভাই তালৈ চাই ক'লে আপনি চাগৈ একো বজা নাই নহয়নে ? কালি দেওধনীয়ে কৈছে এইবাৰ গাঁৱত বগচঙী উঠিব । আৰু মই বাহিৰাম বীৰ হ'ম ।

বাহিৰাম কোন ? নবীনে কৌতূহলত সধিলে ।

বাহিৰাম ? শুনক কওঁ ।

এই বলি সন্দৰে এটা গীত গাবলৈ ধৰিলে—

দানহাং সহাং আদা বাছিৰাম সানমীখাং
 আখাবাৰীণি আখি বংদাও আদা আখি বুংদাও ।
 হাজী খবোন্নাও দাওহা নাংনৌ গবান্না মাঝাৰ জীংদাও
 দানহাং সহাং আদা বাছিৰাম সানমীখাং
 খাংয়া খাংলায়গোন হাজী খবোন্নাও দাওহা নাংনৌ
 খীয়া খীলায়গোন গংগাৰ খেত্ৰানি আখন্নাও
 দানহাং সহাং আদা বাছিৰাম সানমীখাং ।

অসমীয়া অথ : কাটো ছানো দাদা বাছিৰাম সন্যামখী । অৰণ্যৰ
 বাধা অতিক্ৰম কৰা দাদা অতিক্ৰম কৰা । পবতৰ টিওত বগ
 কৰিবলৈ কোবোৰে ঘোৰা চেকুৱে । কাটো ছানো দাদা বাছিৰাম
 সন্যামখী । অগম্য পবতৰ টিওলৈ যায় তেও স্বপ্ন কৰিবলৈ । অবধা
 বাছিৰাম অকৰা ভটীয়াৰ হাতত মৰিবগৈ পাৰে ।

গীতৰ ছেৱে ছেৱে অকল সম্পৰ্বে নহয় ৰতি আৰু অহালিৰো
 গা নাচিবলৈ ধৰিলে । গীতৰ অন্তত ৰাভাই কাহিনীটো নবীনক
 বুজাই দিলে । বড়ো কছাৰী বংশত এজন ৰূপকোঁৱৰ বীৰ আছিল ।
 নাম বাছিৰাম । তেওঁৰ ৰূপ আছিল শৰৎ কালৰ উপজি পত্ৰাৰ
 বেলিৰ পোহৰৰ দৰে । পিছে কি হ'ব সেই হেন বীৰ ভুটীয়া
 স্বপ্নত গৈ আলৈ আখাি হৈ মৰিল ।

নবীনে গীতটো লিখি ল'লে ।

অহালিয়ে ব'টি লৈ সম্পৰক এবাটি জৌ দিলে ৰতি আৰু
 নিজলৈও একো বাটি জৌ আছুতীয়াকৈ ৰাখিলে । অহালিৰ হঠাতে
 বেয়া লাগিল নবীনক দিবলৈ একো নাই দেখি । তাই ক'লে
 বড়োৰ মাজত থাকিবলৈ আহিছ খাই চা । সদায় এনেকৈ কেনেকৈ
 থাকিবি ? দদু আদাটোৱে খব খায় বড়ো মানহেও তাৰ লগত
 নোৱাৰে

নবীনে এবাৰ ৰাভালৈ চালে এবাৰ চালে ৰতিলৈ ।

ৰাভাই ক'লে খাওঁক । চাউলৰ বস্ত্ৰছে ! দে অহালি এবাটি
 এখেতকো দে ।

নবীনে নেখাওঁ বলি ক'ব নোৱাৰিলে । অহালিয়ে জৌ বাটি
 দিল্লৰ লগে লগে সি বাটিটো ওচৰ চপাই ললে ।

খাই থাকোঁতে অহালিন্দে ক'লে তোৰ খবৰ লবলৈ আজি বেঠাৰাম মহৰি আহিছিল। নক'লো। পিছে সমতি বাইলৈ হ'লে খবৰ দিলো। সকামটো হ'লে তেওঁ খিলঙলৈ যাবগৈ গা বেয়া। অ' তোৰ এখন চিঠিও আহিলে। এই বজি খাবলৈ এৰি খোঁচোনাব পৰা এখন সোত মোচ কাগজ উলিয়াই বাওঁ হাতেৰে সেইখন নবীমক দিলে। নবীনে খাই থাকোঁতেই চিঠিখন খুলি মনোমোহৰে পঢ়িবলৈ ধৰিলে। বড়িকান্ত আৰু সন্দৰে ব'ষণে খেতি কিমান ভাল কৰিব তাৰ কথা পাতিবলৈ ধৰিলে।

নবীনে চিঠিখন পঢ়ি কামিজৰ জেপত সমাই থৈ ভাত খাবলৈ ধৰিলে। অহালিহঁত গলত সন্দৰে সধিলে কিবা বেয়া খবৰ পালে নেকি? মন দেখোন মৰি গ'ল।

সমতি বাইদেউক চিনি পায় নেকি? তেওঁৰ টি বি অসখ অলপ বেছি হৈছে।

পাওঁ। আই এ' দেখি।

ভাত খাই খাই নবীনে সমতি বাইদেউৰ জীৱনৰ কথা ক'বলৈ লাগিল ব'ডাৰ আগত।

কথাখিনি শুনি সন্দে ক'লে বিমল বৰুৱাৰ লগত মোৰ সৰুৰে পৰা সঘল আছিল সেই সল্লৈ তেওঁ মোৰ বন্ধ পত্নী। আৰু সমতিৰ নাম নজনা অসমীয়া নাই বুলিলেই হয়। তেওঁ আমা মুজা গাভৰু আৰু ফোৰে স নাইটেংগল

ভাত পানী খাই সন্দৰ বাডাই গাৰুৰ তলত সমাই থোৱা এমোৰ খাকী পেট চাট উলিয়াই গিলি গাৰুৰে ব্যৱহাৰ কৰা কিট বেগটোত চোলা চুৰীয়া আৰু অ'্যান্য লাম লাকটুবোৰ ডবাই আকৌ এবাৰ খেৰৰ ওপৰত বহি কলহত বাকী থকা জৌ এবাটি খাই ললে।

বৰষুণ তেতিয়া কমক চাৰি বেছিহে হৈছিল।

সন্দৰে ক'লে মই আজি যাবগৈ। মই আপোনাৰ লগত ভালকৈ কথা পাতিবই পৰা নাই বেলতলাত আমোজন হ'বলৈ দেখা আছে। বশিষ্ঠৰ ঘাটৰপৰা ঠিক এমাইল ভিতৰৰ হাবিত ল'ৰাহন্তে শিক্ষা-নিবিৰ পাতিছে। মই আচলতে তালৈ আহিছিলো। এখন কাৰ্ছসূচী প্ৰস্তুত হৈছে। অল্প শিক্ষা শেষ হ'লেই বেলতলাৰ

পৰা ভয় অঞ্চলেদি পাহাৰ উঠি শ্বিলং পথত চৰকাৰী গাড়ী আৰু
পজিচৰ ওপৰত চকু বন্ধা এটা পহৰা শিৰিব হ'ব। মই বেজলৰলৈ
যাওঁ। তাত মাটিহীন খেতিয়ক সংগঠিত হৈছে। মই তাৰপৰা
বহা বহা মানহ লৈ ভুটানলৈ যাম তাত শিৰিব পাতি থাকিম
পাৰিলে বন্দক বাকদ গোটাও।

নবীনে উত্তৰ দিলে ৰাইজৰ সমখন জানো পাইছে আপোনা
লোকে ?

ৰাভাই হাঁহিলে তাৰ পিছত ক'লে মানসিক বাতাবৰণ অনুকূল
হোৱা নাই। বৃষ্টিছ যাবলৈ ওল ইছে জিম্বাক লাগে পাকিস্থান।
অসমকো গ্ৰাস কৰিবলৈ বিচাৰিছে আমি সাজু থাকিব লাগিব
শক্তি বাঢ়িলে জনসাধাৰণ আপোনা আপনি আহিব।

দম্বোৰে ভিতৰত প্ৰায় দহগুটা মান তুৰ্ক বিতৰ্ক হ'ল। নবীনে গ'ল
যুদ্ধৰ কামসূচী আগতীয়াকৈ লোৱা হ'ল বলি ডিম্বাগ কৰিলে।
ৰাভাই কিন্তু তাক সমখন নকৰিলে। সময় সোনকালেই আহিব।
কিন্তু আমি যদি সাজু নেথাকো সময় মলভি যাব। অসম পাকিস্থানে
গ্ৰাস কৰিব। তদপৰি প জিবাদক নাশ কৰি লৈ আন পথ নাই।
কংগ্ৰেছে লোৱা সাংবিধানিক পথ বন্ধা। —সন্দৰ ৰাভাই উত্তৰ
দিলে। তাৰ পিছত হুমিয়াহ চাৰি ক'লে সমাজখন সন্দৰ
কৰিব লাগিলে বিপ্লৱো সন্দৰ হ'ব লাগে। কিন্তু হোৱা নাট

সেইদিনা ৰাতিলৈকে বৰষণ হৈ আছিল।

ৰাভা ৰাতি শুচি গ'ল যাবৰ সময়ত তেওঁ লেখাবোৰ নিজে
লৈ গ'ল কিন্তু ছবি দখন নবীনক গভাই ন চ পাক দিয়াৰ কথা
ক'লে। চম্পাই তাৰ এটা দাম দিব পাৰে। কিন্তু দাম হিচাপে
নৈ দান হিচাপে লোৱাই ভাল হ'ব ৰাভাই ক'লে চম্পাব
এতিয়া লেখাট টকা। তেওঁৰ মনো উদাৰ। কিন্তু এই শিল্পীসকল
এতিয়াও সমাজ সচেতন হোৱা নাই তেওঁলোকে বুজা নাই যে
কলা প্ৰত্যাহা নহয় কলাই আমাৰ দৈনন্দিন জীৱন সৌন্দৰ্য্যে
যোৱাই জীৱনকে কলালৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব। মই সংগ্ৰহ শুভি
হোৱা নাই, কিন্তু সংগ্ৰহ কামত সহায় কৰি দিছো। ল'ৰাবোৰৰ

কল্ক সমাজবাদ যাতে কলাৰ সৌন্দৰ্যৰে বিভূষিত হয় তাৰ দিহা কৰিছোঁ।

ৰাভাৰ লগত কথা পাতি নবীনে সমাজবাদৰ এটা নতুন ৰূপ দেখা পালে।

ৰাভা গুটি হোৱাৰ পছত নবীনৰ মন উকণ্ডা উকণ্ডা লাগিল বৰষণে গোটেইখন ধসৰ কৰি ৰাখিছিল। তাৰ গুচবত ছবি দুখন নথকা হ'লে কিজানি এই বিষয় নিজ নতাই সহ্য কৰিব নোৱাৰিলে হেতেন। এনে ষোণাষোণহীন নিজ নতাই তাৰ অন্তৰ বিকৃত কৰি তুলিলে। ধাৰামাৰ বৰষণত খেৰৰ চালৰ সুকণ্ডা ভেদি সেমেকা মজিয়াত থাকি থাকি পানীৰ টোপাল সৰিছিল।

ঠিক সেই সময়তে তিতি বৰি আহি কৰাবাৰ পৰা ল'ৰাটো ওলালহি। সি আহিয়েই ক'লে আমি এতিয়াই ইয়াৰপৰা স্বাৰ লাগিব নবীন দাদা। গাঁৱত পুজিচ সোমাইছে। শিবিৰটো ভাঙি ল'ৰাবোৰ পলাল। মই কথমপি তাৰপৰা আহি এইখিনি পাইছোহি। বেজি নকৰিব ওলাওক।

নবীনে ল'ৰাটোলৈ চাই ব'ল খন্তেকপৰ তাৰ পিছত ক'লে পুজিচ কেনেকৈ আহিল?

সেইবোৰ বহুত কথা।

ৰাভা ইয়াত থকা কথাটো পুজিচে গম পোৱা নাছিল। কিন্তু আপোনাক ইয়ালৈ অনাৰ কথা গম পাইছে ল'ৰাটোৱে ফোপাইছিল বেঠাৰাম মহাৰিয়ে কিবা সুত্ৰে খবৰটো পালে। সিয়েই কাল হ'ল। অলপ বৈ সি আকৌ ক'লে কালি খেৰায় পুজালৈ ৰাভা হোৱা কথা গোটেইখন সদৰি হৈ গৈছে। আমি এতিয়া নগৰৰ ফালে যোৱাই ভাল হ'ব।

নবীন স্বাৰলৈ সাঙু হ'ল। ৰাভাৰ ছবি দুখন সি খেৰ আৰু কাগজ দি ভালকৈ ৰাখিলে তাৰ পিছত ক'লে এই দুখন অহালিব তাত ধৈ ধাম কি বোলা?

ল'ৰাটোৱে সুৰ দুপিয়ালে। ল'ৰাটো কলেজীয়া চেণ্ডেলীয়া ল'ৰা। তাৰ উৎকণ্ঠিত মুখখন দেখি নবীনৰ বোৱা লাগিল।

ভেনেডে সুৰত এটা জাপি লৈ কৰাবাৰপৰা অহালি ওলালহি।

বৰষুণ বতৰ দেখি তাই নবীনক ঘৰত ডাঙৰ খাবলৈ মাতিবলৈ আহিছিল। কিন্তু তাক খাবলৈ ওলোৱা দেখি বিমিত হৈ তাই সখিলৈ উঠি স্বাক্ষৰ ক'লে? আজি দটা কুকুৰা মাৰিছো। মোৰ ভাতে খাবি আৰু থাকিবি।

নবীনে ক'লে মই থাকিব নোৱাৰো অহালি খাব লগা হ'ল।

অহালিয়ে এইবাৰ ল'ৰাটোৰ মথখনলৈ চালে। ল'ৰাটোৱেও তাইৰ মথলৈ চালে। অহালিৰ গা বাজি গ'ল। তাই উত্তৰ দিলে পুলিচ আহিছে নেকি অ' গোপাল?

অ।

অহালিয়ে সখিলৈ কিমান আহিছে?

গোপালে ক'লে দই ল'।

অহালিয়ে এবাৰ বতৰলৈ চালে তাৰ পিছত ক'লে এই বৰষুণত পলিচো নোলায় তয়ো ওলাব নেজাগে। ব'ল গদাপালিক বন্ধা কৰাদি ভোক বন্ধা কৰিম। ৰাভা আদাটোক কেইদিন পলহাই ৰাখিছো।

নবীনে ল'ৰাটোলৈ চালে। সি মৰ দিয়াহে।

অহালিৰ পিছে পিছে নবীন গ'ল। গোপাল আন এটা বাটেদি গৈ বৰষুণৰ মাজত নেদেখা হ'ল।

বৰষুণৰপৰা ছবি দুখন বন্ধা কৰিবৰ বাবে সেই দুখন সি কাপোৰৰ ডিঙৰত সমাই লৈছিল। বাটত অহালিয়ে ক'লে দৌদিনীয়ে তেনে ঠিকেই কৈছে বগচণ্ডী ওলাব।

নবীনে একো নেমাতিলে।

ঘৰ পাই নবীনে দেখিলে ঘৰত কালিৰ দৰে টিপ চাকি জ্বলিছে। অহালিয়ে নবীনক নি একেবাৰে সিহঁতৰ শোৱা কোঠা পোৱাজেপৈ। তাই ক'লে শুভ নগৰৰ আলহী তই ইয়াতে থাকিবি। আমি বেলেগত শুভ। ইয়াত পলিচৰ বাপেকৰ সাখ্য নাই ভোক খৰিবহি।

বিয়লপাৰ প্ৰান্ধৰ দিনাকৈ নবীন অহালিৰ ঘৰতে থাকিল। সেই কেইদিন পৰ্য্যন্ত পুলিচ আহিল কিন্তু সিহঁত কোনো অহালিৰ ভালে জ্ঞান নাছিল। বেলেগভাৱে স্থানুহে পলিচৰ লগত সখিনে

ভাৱ দিবলৈ শিকি গল সেই কদিনতে। ভাৱৰ দিনা পুৱা পলিত নগৰলৈ উঠি গলন্ত অহাভিয়ে নবীনক ওলাবসোমাবলৈ অনুমতি দিলে। সেই কেইদিনতে নবীনৰ লগত বহুত খেতিয়কৰ আত্মীয়তা হৈ গল। সিহঁতে তাক আপোন যেন ডাবি প্ৰথম বাবৰ বাবে মুকলি মনেৰে কথা পাতিবলৈ ধৰিলে।

অসমৰ বিভিন্ন ঠাইত টাইবেল বেক্টৰ মাটিত পৰুৱা আহি বহিছেহি। চহৰৰ জমিদাৰবোৰেই মাটি সিহঁতক কম দামত বেছি দিছে। বেলেতলাৰ খেতিয়কৰ মাটি চুৰি হৈছে। সেই মাটি ককা কৰিবলৈ সিহঁত দুষ্ট প্ৰতিভ। খেতিৰ মাটিৰ খানো সিহঁতে সেইবাবে পাৰ্চভাগৰ এভাগ দিবলৈ ঠিক কৰিছে।

সেই কেইদিন গোপনে আক প্ৰকাশ্যে নবীনে বহুত মানুহৰ লগত আপোজনৰ কথাও পাতিলে। সকলো কথা বতৰা হৈছিল অহাভিৰ শোৱা কোঠাটোত। আগতে বহুত নুৰজা কথা এতিয়া ভাইৰ পৰিষ্কাৰ হৈ গৈছে। যিখন চহৰত মানুহে সিহঁতক মানুহ বুলি গণ্য কৰা নাছিল সেইখন চহৰৰ মানুহ আহি সিহঁতক কৈছে — তহঁতৰ মাটি তহঁতৰ দেশ তহঁত এইবাৰ বণচণ্ডী হৈ আগ। ই কম কথা নহয়। দিন কাল ভাজলৈ আহিছে।

ভাৱৰ দিনা বতৰ স্বৰকাল আছিল। সেইদিনা নবীনে পুৱাতে কুৰুক সভা আৰু মহিলা সমিতিৰ কাৰ্য নিবাহকক লগ ধৰিলে। কুৰুক সভাৰ সম্পাদক হ'ল ৰতি আৰু মহিলা সমিতিৰ সম্পাদিকা হ'ল অহাভি। সিহঁতক সি কি কাম কৰিব লাগিব তাকো কৈ দিলে। সভা, ভতি সভা সেৱা আৰু আয়োজন মাহত আপোজন। অহাভিয়ে নিজেও কাম কৰিবলৈ আগৰে পৰাই শিকিছিল।

অবেলি বেজিকা অহাভি ওলাই গৈছিল এঘৰ মানহুত হোৱা হাগনি বেয়াৰৰ খবৰ কৰিবলৈ। তাই গৈ দেখিলে ল'ৰাটো অসুখত মৰোঁ মৰোঁ হৈছে। মৰত বুঢ়া ককাকে 'ন'নি খেৱাৰ' এভাগ কৰিবৰ বাবে 'মদৰ ৰাখৰ আগ কৰিছিল। অহাভিয়ে উখাড় খাই জৰি আহি নবীনক ভালে মাতি নিজেহি। নবীনে গৈ ল'ৰাটো চায়েই বুজি পালে গাঁৱত হাইজা লাগিছে।

স্বৰলৈ উভতি আহি সি শান্তিৰে থাকিব নোৱাৰিলে। সি ল'ৰা জমিকৈ পৰাবলৈ গৈ বক্তিক বিচাৰিলে। বক্তিক লগত লৈ সি আক

কেইজনমান মানুহ ঘৰিলে হাইজা কেইবামহতো হৈছে। সুবি
আছি সি কৰক সত্তা আৰু মহিলা সত্তাৰ হাততে পোতা সদস্য
সকলক পোতাই শুকশূণ্য চিকিৎসা আৰু সাৱধানতা কেনেকৈ ল'ব
লাগিব ডাক বুজাই দিলে। পানী গৰম কৰি খাব লাগিব শাক
পাচজি পটাহেৰে ধুই ব্যৱহাৰ কৰিব লাগিব। লগে লগে প্ৰয়োজন
কলেবাব বেজী। অকল ন নি খেবায়ৰে 'হ'ব। বেজীৰ বাবে
গাঁওবুঢ়াক এতিয়াই চহৰলৈ পঠাব লাগিব — কলেবা হাস্পতাললৈ।

বতি পল গাঁওবুঢ়াক বিচাৰি। গাঁওবুঢ়াই ইতিমধ্যে গম পাইছিল
বেমাৰৰ কথা। কিন্তু কি কৰিব লাগে তাক তেওঁ নাজানে। বতিৰ
মুখত কথাবোৰ শুনি গাঁওবুঢ়াই সধিলে এইবোৰ কৰিবলৈ কোনে
ক'লে? ভোৰতো নিজৰ মগজেৰে এইবোৰ ক'ৰা নাই।

বতিয়ে হাঁহি ক'লে এই কথা মোক নসধিব। বঢ়া বঢ়ীয়ে
সকলোকে ডাৰিবলৈ শক্তি দিছে। তই খালি পলম নকৰিব।
নহলে গাঁও উছন হ'ব।

গাঁওবুঢ়াই গহীন হৈ ক'লে পলিচে কিন্তু তোকে অহালিকে
চোফা কৰিছে। চাই চিতি চলিব। বেবৰ চালৰো কাণ আছে।
মই বাক মাওঁ।

গাঁওবুঢ়া ওচি যোৱাৰ পিছত বতিহতে খবৰ পালে বঢ়ীৰ নাতি-
নীয়েকটো মৰিল। কৰ্মীবোৰে ইতিমধ্যে ঘৰে ঘৰে গৈ মানুহবোৰক
সাৱধান হ'বলৈ উপদেশ দিছিল।

পধুজি গাঁওবুঢ়াই কিছুমান বেজী লৈ ঘৰি আহিল বেজী দিয়া
মানুহ কাইলৈহে আহিব। কথাটো শুনি নবীনে প্ৰমাদ গিলিলে।
সি বতিক ক'লে মোৰ লগত ওলোৱাচেন। মানুহ পাওঁ নেকি
চেপটা কৰি চাওঁ।

ক'লে ৰাৱ? বতিয়ে সধিলে।

নবীনে ক'লে খাবলুজিলৈ।

দুয়োটায়ে ভেতিয়াই খোজ ল'লে। লেইদিনা পুনৰ বৰষুণ আৰম্ভ
হৈছিল। সিহঁত গৈ দুফালমানৰ দূৰত গৈ খাবলুজিৰ ঘৰ ওলোৱালৈ।
ভেতিয়া ব্ৰাহ্মণ মানুহ ডাঙিল। সুমতি বাইদেউৰ ঘৰ উঠিছিল,

ভাই আছিল। মণিকা আৰু জয়ন্তীয়ে বাহিৰত বহি কথা পাতি জিৰণি লৈছিল।

নবীনক দেখি মণিকাই হাত চাপৰি হাঁহি চিক্ৰবি ক'লে সমতি বাইদেউ নবীন দাদা আছিল।

সমতি বাইদেউ জবৰ গাবেই বাহিৰলৈ উঠি আছিল। তেওঁৰ শৰীৰ আৰু পৰি গৈছে। আটাইবোৰ বহিৰত নবীনে শ্রদ্ধাৰ কথা পাতিলে নিজৰ গোপন জীৱনৰ আভাস দিলে আৰু উপস্থিত কৰ্তব্যৰ কথা উনুকিয়াই মণিকাক বেজতলালৈ লৈ যাবলৈ বিচাৰিলে।

সমতি বাইদেৱে মণিকালৈ চাই ক'লে ভাই যাব পাৰিবি মণিকা?

মণিকাই উত্তৰ দিলে হাম

নবীনে তাইলৈ কৃতজ্ঞতাৰ দৃষ্টিৰে চালে। মণিকাই ক'লে খালি আপুনি থাকক বাতিটো। আপনি হেৰোৱাৰ পিছত মোটেই খন হলমূল হৈ গ'ল। পলিচ দিনতো আহে বাতিও আহে। জয়ন্তীক মই বগেৰে ৰাখি থলো। ওজাৰ লগত নগ'ল। তাই জানিবা থাকিল। আপনি আজি জিৰণি লওক। সমতি বাইদেউ কাইলৈ স্থিৰলৈ যাব

নবীনে মন কৰিলে মণিকা ইতিমধ্যে সকলো কালে তৎপৰ হৈ উঠিছে। সি ক'লে মই কিছু সময় থাকিম তুমি যোৱা। অহালি আছে। তুমি একো অসবিধা নোপোৱা।

অহালি কোন ডাক কৈ দিলত মণিকা আশ্চৰ্য হ'ল। তাই পোছাক পিন্ধিবলৈ ডিঙিবলৈ গ'ল। জয়ন্তীয়ে সিহঁত দুয়োকে চাহ দিলে।

ৰতিকান্তৰ জাৰ লাগিছিল। তেওঁ এটা বিড়ি উলিয়াই হাঁপি জয়ন্তীৰ লগত কথা পাতিবলৈ ধৰিলে। তাইক দেওধনী বুজি জানি তেওঁ বিশেষ সমীহৰ চকুৰে চাবলৈ ধৰিলে। ইতিমধ্যে বেজতলাত হোৱা খেৰাৰ পূজা আৰু সুন্দৰ ৰাতাৰ নৃত্যৰ কথা ফিল্মৰ দৰে ল'লে যোৱা মানুহবোৰে নগৰত প্ৰচাৰ কৰিছিল। সুন্দৰ ৰাতাই গ'ল আৰু ফিল্ম চাই দিয়াৰ কথাও ইয়াত সকলোৰে মুখে মুখে। খেৰাৰ পূজাৰ দেওধনী নাচৰ নাচনীজৰী ফিল্মৰ দৰেটোৰ কাৰো পচন্দ হোৱা নাছিল। সেইবাবে সিহঁতে জয়ন্তীক অনুৰোধ কৰি

যেয়েগে এটা নাচৰ দৃশ্য ল'ব খজিছিল। কিন্তু জয়ন্তী নাচিবলৈ সক্ষম নহ'ল। তাই ঘৰলৈ ঘ'ৰি যাবলৈ বেছি উদগ্ৰীৱ।

এইবোৰ খবৰ সাধাৰণ টুকুৰা খবৰ। কিছুগৰৰ মূৰত অধিকা সাজি কাচি ওলাই আহিল আৰু পিছদিনা সমষ্টি বাইদেউ বোন্ধাৰ আগতে পাবহি বুলি কৈ বতিকাভৰ লগত নিসংকোচে ওলাই গ'ল।

বাতি সেইদিনা জাত পানী খোৱা পৰলৈকে নবীনে সমস্তিক অকলে লগ ধৰি আগাবগ্ৰাউণ্ডৰ অভিজ্ঞতাৰ কথা ক'লে।

সমষ্টি বাইদেৱে হাঁহি ক'লে এইটো লেকচ'ৰ চেকটেবিলিয়ানিজম। দঃসাহসিক হিংস কামত কণ্ঠ আৰু বোমা স আছে কিন্তু সশস্ত্ৰ বিপ্লৱ কৰা বা চলাই নিয়াৰ পৰিবেশ দেশত নাই। ছাত্ৰ খেতিয়ক সকলো সমষ্টি বিৰোধী আন্দোলনত লাগি গৈছে। আৰু এই বিপ্লৱৰ গোটেই তত্ত্বটোতে মই এটা কেণা দেখা পাইছো। বাইজে নহয় এমুঠি মানুহেহে এই বিপ্লৱ কৰিবলৈ ওলাইছে। ই পুজিবাদ ধ্বংস নকৰে। সফল হ'লে কেৱল ব্যক্তিৰ ঠাইত ওপৰৰ পৰা ৰাষ্ট্ৰক বহুৱায়। বৰদলৈয়ে নিজেও অসমৰ ঘাই উদ্যোগবোৰ ৰাষ্ট্ৰৰ হাতলৈ নিয়াৰ কথা ভাবিছে। ল'ৰাবোৰে আমোলাভৱ গুচাব খুজিছে কিন্তু বাইজক সচেতন কৰা নাই। কাজেই এই বিপ্লৱত তুমি লগা বাবে মই দখ পাইছো।

নবীনে উত্তৰ দিলে আপনি তুল বুজিছে। ল'ৰাবোৰে দুখীয়া খেতিয়কসকলক সংগঠিত কৰি শ্ৰেণী সংগ্ৰাম কৰাৰ কথা ভাবিছে। কিন্তু তাক জাতীয় মতি সংগ্ৰামৰ লগত মিলাব পৰা নাই। সেইবাবে সি ল'ৰাবোৰক লগ ধৰি বৰ্তমানৰ কাৰ্যসচী পিছুৱাই গিবলৈ অনুৰোধ কৰিব খজিছে। কিন্তু সি সৰোগ পোৱা নাই।

সুমতি বাইদেৱে হাঁহি ক'লে মই খবৰ পোৱা মতে সিহঁতে ইতিমধ্যে শ্ৰেণী শস্ত্ৰ উচ্ছেদৰ আঁচনি লৈছে। এইবোৰ কামত উন্নতা আছে পুৰ দৃষ্টি নাই।

নবীনে একো নেমাতিলে। তাৰ কপালত উন্নতিৰ বেৰা জিৰিকি উঠিল।

সেইদিনা নিশা খাবজুজিৰ কোৱল-শব্দা নবীনৰ বাবে হ'ল কণ্ঠক শব্দা। বাতিপুৱা সি ঘৰলৈ ওলাল।

চাহ খাই নবীনে ৰোহাৰ আয়োজন কৰিলে। ৰোহাৰ আগে আগে নবীনে এবাৰ বাহিৰলৈ গৈ নৈৰ পাৰত থিয় হ'লগৈ। অজপ সময়ৰ পিছতে কান্ধত বন্দুক আৰু দুটা চৰাই লৈ ঘাবহাজিৰ হাবিৰ ফালৰ পৰা দদু ওলালহি। নবীনক দেখি সি বন্দুকটো টোঁহাই ক'লে এইটো শ্ৰেণী শয়্য নহয়নে? ছেঙচ আপ।

নবীনে হাঁহিবলৈ ধৰিলে।

দুদুৱে বন্দুকটো সামৰি ক'লে তোক মই কেইবাদিনো ৰেল তলাত বিচাৰি গৈছো। কিন্তু নেপাওঁ। এই অৰ্থহীন পোপনীৰতা এক প্ৰকাৰ অ পশ্যতা। মই তোক ধৰাই দিম এই কথা তই ভুলভাৱে ভাবিব পাবনে? মই নিশ্চয় বুজিছো তই লোকৰ বন্দী।

নবীনে একো নেমাতিলে। সি ক'লে সেইবোৰ কথা এতিয়া বাদ দে। বিষয়টো লৈ তোৰ মৰ ঘৰাব লগা একো নাই। অজপ বৈ সি ক'লে তই ক'লে আহিছিলি? আৰু ক'লে হ'ব?

দুদুৱে উত্তৰ দিলে মনে খালি জয়ন্তীক বিচাৰি ফৰে।

এইবোৰ কি কৰিছ? মানে জয়ন্তী— 'নবীনে সধিলে।

দুদুৱে হাঁহি ক'লে তয়ো অ কৰাৰ দৰে কথা কৈছ দেখোন। মানহক মই rational animal বুলি নেভাবো। মই জয়ন্তীক ভাল পাওঁ। আৰু ভালপোৱা মানেই পাবলৈ বিচৰা। তাৰ দৰে মই ডিআৰটাৰ নহয়। মই তাইক বুজাইছো ঈশ্বৰ নগংসক। ঈশ্বৰক ভাল পোৱা মানহৰ বিজ্ঞাসিতা। মানুহে মানুহকে বিয়া কৰাব লাগিব।

তাইৰ সবল মন তই নষ্ট নকৰিবি। নবীনে ক'লে। তাই তোক বিয়া কৰালেও সদায় এটা মই সৰু ছাত্ৰ থাকি যাব। নগৰত তাই শান্তি নেপায়।

দুদুৱে হাঁহিলে তই তাইক নেজান। তাইৰ মই সৰু ছাত্ৰ নাই। তাই খালি এটা বিগ্ৰহতা সত্যতা সবলভাৱে বিচাৰে। মই সবল হ'বলৈ চেষ্টা কৰিছো। খেতিয়ক হ'ব খুজিছো জমিদাৰ নহয়।

নবীনে দুদুৱে চালে একো নেমাতিলে। সি ক'লে মই ৰেল তলাত বসি আছে। কান্ধ হাইজা হৈছে।

হাইজা?"

অ' ।

ভেনেহ'লে ময়ো যাও বজ। ডাক্তৰ আৰু দৰব লৈ যাও।
দুদুৱে উত্তৰ দিলে।

ষ্টিক সেই সময়ত কোবাকবিকৈ হাবিৰ মাজে মাজে ৰতি আৰু
মণিকা আহি সিহঁতৰ ওচৰ ওলালহি।

মণিকাৰ চকু তকু সোমাই আহিছে গুৰে ৰাতি তাইৰ টোপনি
নাই। তাই ক'লে বৰ কণ্ট হ'ল নবীন দাদা। মানহ তিনিজন
অৰিছে। এম্পোল কম। আৰু বহুত লাগে। এখন এম্বলেকৰো
দৰকাৰ। ডাক্তৰ বা নাৰ্চো লাগে। মই সমতি বাইদেউক বিদায়
দি আকৌ যাম বুলি ডাবিছিলো। কিন্তু হা পতালৰপৰা খবৰ
আহিছে আজি কাম কৰিবগৈয়ে লাগে।

নবীনে নিসহায় বোধ কৰি ৰতিকান্তলৈ চাই সন্নিধে ডাক্তৰক
খবৰ কৰিছিলানে ?

অ। আহোঁতে বাইৰে সৈতে সোমাই আহিছোঁ। তেওঁলোকৰ
পাড়ী ঘোণাৰ হ'লেই যাব। ৰতিকান্তই উত্তৰ দিল।

দুদুৱে ইমান পৰে নীৰৱে কথাবোৰ শুনি আছিল। তাৰ পিছত
সি ক'লে শ্ৰেণী শব্দৰ সাহায্য লব যদি মই গাত লব পাৰো
পাড়ী নিয়াৰ।

নবীনে হাঁহি ক'লে জীৱনৰ সকলো ক্ষেত্ৰলৈকে শ্ৰেণী সংগ্ৰাম
প্ৰসাৰ কৰা ভাল। সহযোগিতাৰ ক্ষেত্ৰও আছে।

দুদুৱে উত্তৰ দিলে তেন্তে বজ। মই নিজে তহঁতক লৈ যাম।

নবীনে হাঁহি উত্তৰ দিলে মই তোৰ লগত যাব নোৱাৰো।
মোৰ নামত ক্লাবেষ্ট আছে পাহৰিলি নেকি ?

মণিকা ইতিমধ্যে ঘৰৰ ভিতৰলৈ সোমাই গৈছিল। ৰতিকান্তই
হঠাতে ক'লে তই এতিয়া নোহোৱাই ভাল নবীন বাবু। আকৌ
পজিচ গৈছে।

নবীনে ৰতিৰ লগত ডালকৈ আলোচনা কৰি সেইদিনা বেজ-
তলালৈ নোহোৱাকে ষ্টিক কৰিলে। তাৰ সন্নিধি সি দুদুৱে ৰতিবামৰ
লগত হাবলৈ অনুৰোধ কৰিলে।

দুসু আৰু বতিয়ে নবীনৰ লগত কথা পাতি থাকোতেই অন্নভী আহি সিহঁতৰ কাষ পাই দ্বিৰ হৈ থিয় দিলেহি।

জয়ন্তী দশবে সখিলে নবাম ওজাই তোক মাতি পঠাইছে ।
 হাব যদি বজ । তহঁতৰ কালিলৈ যোৱা হ'ব মই থৈ আহিমই ।

মই সমস্তি বাইদেউহ ভৰ লগতে ছাম । পিতাক ক বগৈ ।

জয়ন্তী গুটি গল্প। দুদরে তাইব পিছে পিছে গল্প সমষ্টি
বাইদেউক মাত্ৰ দিবলৈ।

নবীনক অকলশৰে পাই বড়িয়ে ক'লে জ্বহাৰিয়ে ছবি দখন
পঠাই দিছে এইবোৰ বস্তু তাত শোভা নাপায়। ভদপৰি ছোৱে
দেখে ছবি দখন সেয়ে বাতাৰ কথা সোধে।

কাজত ওলমি থকা বেগটো নবীনক দি বত্ৰিকান্ধই আকৌ
কলে আন্দোলনৰ খবৰ ব ভাল নহয় বেলশৰত এজন মহা
অক মাৰি পেলালে বলি গুনিছো। অত্যাচাৰী মহাজন বুজি।
তাৰ পিচত পলিচৰ অত্যাচাৰ অৰত হৈছে। জগপ বৈ সি কলে
গোপাল লৰাটোৰ দেখাদেখিয়েই নাই কিজানি ধৰিলে।

নবীনে উত্তৰ দিলে ডাবি একো লাভ নাই কাম কৰি যোৱাই
আমাৰ কাম।

কিছপৰাৰ মৰত দদু আৰু বতিকাৰ গুচি গল নবীন ঘৰলৈ
ঘৰিল।

আবেলি এখন নাও আহিল সুমতি বাইদেউক নিবলৈ। ভাতে
জয়ন্তী আৰু ম'কাও বাবলৈ ওলাল। নবীনৰ বেয়া লাগিল।
আনৰ দিনবোৰ তাৰ বাতি বাতি নোহোৱালৈকে সি ইয়াতে থাকিব
লাগিব।

সমতি বাইদেউহত হোৱাৰ পিছত নবীনে কাষত বান্ধাৰ ছবি
দখন জৈ বিছনাত কাটি হৈ হোৱা ঘটনাবোৰৰ কথা জাবিবলৈ
থকিলে। ঘটনাবোৰৰ প্ৰতি গম্ভীৰ নহয়। সংঘৰ ওপৰত ভাব বা
সুখতি বাইদেউৰ নিয়ন্ত্ৰণ নাই। জ বাৰ্হতে এটা চৰম পহা জৈ
জাল কৰা নাই। সিহঁতৰ চিন্তা ভাবনাত সুস্থিৰ নহয়। বুৰ্জোৱা
পদভ্ৰম সিহঁতে নিবিচাৰে। তথাপি বুৰ্জোৱা পদভ্ৰম প্ৰভাৱ পালে-
জৈ প্ৰবল। বৰদৈয়েইতৰ প্ৰভাৱ কাই কৰিবলৈ আক সুস্থিৰ

জীৱৰ প্ৰভাৱ বোধ কৰিবলৈ যি বৌদ্ধিক আৰু ৰাজনৈতিক প্ৰচেষ্টাৰ আৱশ্যক তাৰ অভাৱ। ইতিমধ্যে সমগ্ৰ অসমত সাম্ৰাজ্যবাদ খিৰোখী আন্দোলন সমষ্টিবিৰোধী আন্দোলনলৈ ৰূপান্তৰিত হৈছে। জৰা-বুঢ়া ভিৰোতা সকলোৱে অসহক অন্যায়াভাৱে গ সমষ্টিত সুসুওৱাৰ বিৰুদ্ধে বৰদলৈৰ পিছত খিন দিছে। এই সময়ত অকল খেতিয়কৰ আন্দোলনত লাগি থকাৰ অৰ্থ অসমৰ জাতীয় আন্দোলনৰ পৰা আঁতৰি থকা। অকল যে নহয় কলৈবা বোদীৰ শুদ্ধা কৰিবলৈও গাঁৱত কমী তৈয়াৰ হোৱা নাই বিপ্লৱ কৰি গাঁও চলাবলৈ মানুহ ওলাব কৰ পৰা? পঞ্জিবাদ অকল বন্দকৰ গুলীয়ে বা সংগ্ৰামী সংঘৰ সহায়ত ধ্বংস কৰিব নোৱাৰি। গৰিলা যি জেই হওক বা সত্যাপ্ৰহেই হওক প্ৰথমতে প্ৰয়োজন হৈছে জনমত গঠন আৰু সামাজিক প্ৰাগৰণ।

গধজি বেজিকা দদ ওলালহি।

সি আহিয়েই ক'লে বেজী দিয়া কাম খব জোৰে চলিছে।
তথাপি মানুহ মৰিবলৈ এৰা নাই

এখন চকীত বহি সি প্ৰথমতে হুৰি দুখনলৈ চালে তাৰ পিছত
ক'লে মই কাইলৈ পৰা এবাৰ মাম। তই মাম নালাগে।
চি আই ডিয়ে পিয়া পি দি কৰিছে

হুৰি দুখনলৈ আৰু কিছু সময় তপ্পৰভাৱে চাই সি ক'লে
অহালিয়ে ক'লে তই বোলে কেইদিনমান ৰাভাৰ লগত আহিলি।
মানহটো সংঘাই নষ্ট কৰিলে।

নবীনে হাঁহি ক'লে এই সমাজে নষ্ট কৰা নাই কাক? ৰাভাই
অন্ততঃ চেল্টা কৰিছে সমাজখন সলাবলৈ তহঁতে সমাজৰ সকলো
সৰিধা ভোগ কৰিও নিজক নিজে নষ্ট কৰিছ? সম্পত্তিয়েই তাৰ
মূল কাৰণ।

ভোৰ মাক বৰদেউতাৰ উদাৰনৈতিক চিন্তা জয়ন্তীৰ ঈশ্বৰ
অহালিহঁতৰ খেৰাৰ ৰাভাৰ মানৱতাবাদ সকলোবোকেই ভোৰ এই
জমাজৰে দশন। মানুহে নিজকে বিচাৰি কুৰিছে গোৱা নাই।
স্বত্ব তাৰ সকলো চিন্তাৰ এটা উদ্দেশ্য—ঘটনাৰ এটা ৰূপ দিবলৈ
চেষ্টা কৰা। আনহাতে অৰ্থত সকলো হৈছে দেওখনী। বৰ্তমান
ৰাজস্বতাক নজনাকৈয়ে তহঁতি ভৱিষ্যতৰ কথা কয়। মই বিচাৰিছো।

সত্য। তহঁতৰ ল'ৰাৰে জনতাৰ অন্তৰ্ভাৱ আৰু কৃপমণ্ডুকতাৰ সুযোগ লৈ সিহঁতৰ আগত নিজে ডালকৈ টলকিব নোহোৱা এটা কৃত্তিম্যতৰ ছবি দাঙি ধৰি এটা শুধাকথিত শ্ৰেণী সংগ্ৰামলৈ টানি নিহ। তহঁতি এটা আমোজাবাদ ওচাই আন এটা আমোজাবাদ জাপি দিব খাজহ আমাৰ ওপৰত। এই বিপ্লব কেতিয়াও authentic হ'ব নোৱাৰে authentic বিপ্লৱত মানুহ নেতা নোহোৱাকৈ অন্যায়ৰ বিৰুদ্ধে জাগে। প্ৰথমতে তহঁত নিজে authentic হ'ব লাগিব আৰু আপোনাআপুনি পথ দেখা পাব। দুদূৰে উল্লেখ দিলে সম্পত্তি এটা ধাৰণা। এই ধাৰণাটো প্ৰথমতে মানব পৰা হ'ব লাগিব। আৰু সম্পত্তিয়েই সকলো অন্যায়ৰ মূল কাৰণ নহয়। ধৰ্ম্ম মাকণৰ অৱস্থা মাকণৰ দূৰৱস্থাৰ কাৰণ তই।

নবীনে ক'লে তোৰ কথাবোৰত মকুতাও আছে গোবৰো আছে। বাক সেইবোৰ তৰ্ক বাদ দে। মাকণৰ নিজৰ ধাৰণাৰ বাবেই এই বিদ্ভা নহ'ল। মোক দোষ দিহ কেনেই?

আজ প্ৰভাৱশালক তই এটা বৈপ্লৱিক চাকনী দিলেই তাৰ চিন হেৰাই নেহাৰ সকলোৰে মূলতে হৈছে তোৰ অবাস্তৱ শ্ৰেণী বিদ্বেষ। দূৰে উত্তেজিত হৈ ক'লে তই যে নিজকে উপাৰ্জনক্ষম কৰিব নোৱাৰো বুলি তাৰ ইও এটা বৈপ্লৱিক আত্মলক্ষিমা। মাকণৰ কথা শুনি মোৰ বাতিও টোপনি নহা হয়।

নতুন কিবা খবৰ আছে নেকি মাকণৰ? নবীনে সুধিলে।

দূৰে ক'লে তাকে মই কবলৈ আহিছো। মাকণে কোনো দিনেই বজিভদাক ভাল পোৱা নাছিল। আজিও নেপায়। কেৱল সামাজিকতা বন্ধাৰ দৰলতাই তাইক বজিভদাৰ লগত ঘৰ পতাৰ কথা পাতিবলৈ বাধ্য কৰিছে। তাকে আজ-প্ৰভাৱশাল কৰিছে। এতিয়া সকলো খান বান হ'ল বজিভদাৰ ভৰি কটা গ'লেই। তেওঁক এতিয়া বন্ধাই লগনলৈ নিব ভৰি লগাবৰ বাবে। এইটো এটা চিকিৎসাৰ বিজ্ঞাসিতা বজিভদা defeatist হৈ পৰে। বজিভদাই বিদ্ভা নকৰাও বুলি ঠিক কৰিছে। মাকণৰ নিজৰ মনো অস্থিৰ হ'ল। এতিয়া সদানন্দ বন্ধাই ধৰিছে তাইকো বিজ্ঞাতলৈ লৈ যাবলৈ। তাইক বোৱাবী কৰিবলৈ বন্ধাৰ দূৰ প্ৰতিভা। তাইক এই জিখিছো তই মাকণে, ঘৰলৈ আহি আহ।

নবীনে উত্তৰ দিলে মাকৰ এটা গুৰুত্বৰ সমস্যাৰ সম্বন্ধীন হৈছে সম্প্ৰদায় নাই। কিন্তু চেম্টিমেণ্টেল হৈ জাতি নাই নদু। ভেটলৈ তই লেখ যদি এতিয়াও বিনা চৰ্তে মোৰ গুৰুলৈ যাবি আহে ভেটলৈ এতিয়াও মই ভেটক গ্ৰহণ কৰিম।

দুদুৰ মন অলপ ভাল লাগিল। সি ক'লে বিনা চৰ্তে কথাষাৰ স্বাস্থ্য দাও। প্ৰথমত এই চৰ্ত ভৰ্তব্যৰ মই ভাল নেগাওঁ। মই তাইৰ সমস্যা সমাধান কৰি দিম। মোৰ আধা সম্পত্তি তাই পাব।

নবীনে উত্তৰ দিলে মোৰ সম্পত্তিৰ ওপৰত মাকৰ কোনো লোভ নাই। মই জানো এই কথা। ময়ো এটা আত্ম সমালোচনাৰ প্ৰবাহত আছো। সম্পত্তিৰ লোভ তই নেদেখুৱাবি।

দুদুৰ যাবিছিল। কমালেবে কপালৰ ঘামখিনি মচি সি ক'লে তই ভাব। ভাবো ভাবক। তাইক মই কিমান মৰম কৰোঁ কি কবি তাইৰ জীৱন মাটি হ'লে মোৰো জীৱনত অশান্তি হ'ব

নবীনে হাঁহি উত্তৰ দিলে মাকৰ জীৱন মাটি হোৱা নাই। ভেট শান্তি নিকেতনত থাকি নতুন পথ নিশ্চয় দেখা পাইছে।

তাই দিনক দিনে নিজক অৱাস্থৰ ভাৱৰ জগতলৈ ঠেলি লৈ গৈছে। তাত তাই নিজক বিচাৰি নেপায় দুদুৰে উত্তৰ দিলে।

বুজিছ নবীন যেনো এখন দমনবিহীন সমাজ বিচাৰো। যৌন পৰা বা ভাল পোৱাৰ দমনো গুচিব লাগিব এই সমাজত। আমি নতুন ধৰণৰ যৌন সম্পৰ্কৰ কথা ভাবিব লাগিব। নতুন সম্পৰ্কৰ পৰীক্ষা এতিয়াই আৰম্ভ হ'ব লাগিব। দৰকাৰ হ'লে আমি পৰিয়ালৰ বাহিৰলৈ যাব লাগিব হোমৰ বাহিৰলৈ গৈও নতুন সম্পৰ্ক স্থাপন কৰিব লাগিব সেয়ে নহ'লে মানহৰ সামাজিক বিপ্লৱো অসম্ভৱ। আমাক এটা নতুন নৈতিকতা লগা হৈছে। দেউতাই মোক এটা বাট দেখুৱাইছে। কিন্তু দেউতাৰ কিছুমান পৰলি সংৰক্ষণশীল ধাৰণা এতিয়াও আছে। মাকৰক 'ভেট' যৌন যুক্তি দিব খোজা নাই। চম্পা স্বাহীয়ে ফিল্মৰ দলত হ'লি গ'লি কবি গুৱাহাটী চহৰত ঘৰি কৰা বাবেও ভেটৰ ঈৰ্ষা হৈছে। তহ'তো সংৰক্ষণশীল বিপ্লৱী। প্ৰত্যেক ক্ষেত্ৰতে মানুহক বিপ্লৱ লাগে জানত কলত সংকল্পিত যৌন সম্পৰ্কত। সম্পত্তিটো লাগেই। কিন্তু আমতে লাগে মনত বিপ্লৱ।"

নবীনে একে নেমাতিলে। কিন্তু তাৰ অন্তৰ হ'ল দদৰ অন্তৰ একেবাৰে মিছা নহয়। সংৰক্ষণশীল সমাজ এখনত বিপ্লৱ কৰা বৰ টান। ওৱাহাটী চহৰতেই হওক বেঙ্গলতোই হওক সবাদীন বিপ্লৱৰ কথা আনকি বিপ্লৱীবিলাকেও ভবা নাই। সিহঁতে কৰা বিপ্লৱটোও অন্য কাৰোবাৰ অন্য কোনোবা দেশৰ ধাৰণাৰ অক্ষম ৰূপায়ন মাত্ৰ।

ফটাই সি কলে এই বিষয়টো মই চিন্তা কৰা নাই। তোৰ যদি কিবা নতুন ভাৱ আছে কাষসূচী দিয়া ভেঙে তাক মই বিচনা কৰি চাম। তই আজি মোৰ মাকগৰ প্ৰতি ব্যৱহাৰ যি সমালোচনা কৰি তা সত্যতা একেবাৰে নাইকিয়া নহয়। কিন্তু পৰম্পৰাগত বিয়াৰ কিবা বিকল্প জানো আছে ?

দদৰে উত্তৰ দিও এতিয়ালৈকে এটাই বিকল্প। ব্ৰহ্মচৰ্য আৰু এটা আছে যিটো সমাজে ঠিক বুলি নধৰে—প্ৰটিটিউশ্যন বা প্ৰমিচকিউটি আচল সমস্যা হৈছে নাৰীয়ে বিয়াৰ বাহিৰে এতিয়া লৈকে আন একোতে নিজৰ নিৰাপত্তা বিচাৰি পোৱা নাই। কিন্তু বিয়া মানেই ঘৰ সামাজিকত দেখনিয়াৰ জীৱন। প্ৰেম নাথাকে গতিকে মাকগে শান্তিনিকেতনত জয়ন্তীতকৈ বিশেষ একো নেপায়—transcendence ৰ বাহিৰে। জয়ন্তীয়ে অবাস্তৱ পৰম স্বামীত আত্মসমপণ কৰিছে। আৰু মাকগে বহুল মানৱ প্ৰেম বা আধ্যাত্মিক প্ৰেমৰ অনসন্ধান কৰিছে। just my tic l ve nothing more তাতকৈ জয়ন্তী আৰু মাকগ দয়ো উপাজনকৰ্ম হওক কিবা কাম কৰক। তেতিয়া সিহঁতে দেখিব প্ৰেম mystic নহয় e otic। তোৰ সমাজবাদতো মই বিমলদাহতৰো ব্ৰহ্মচৰ্যৰ গোন্ধ পাইছো মোৰ বা জয়ন্তীৰ তোৰ বা মাকগৰ নিজা অধিকাৰ আছে প্ৰেমৰ ভেটিত নিজক স্তম্ভ একোটা স্পক গঢ়ি ল'বৰ সেইটো হ'ব নৈতিক সম্পক অলপ বৈ সি আকৌ কলে এই সম্পকত টকাৰ বা সবিধাবাদৰ সম্পক নেথাকে। বিয়া বা prostitution ত এই সম্পক থাকি যায়। গতিকে মই ভাবিছো জয়ন্তীয়ে নিজক উপাজন কৰ্ম কৰিব লাগিব। তাই নৃত্য শিল্পী হ'ব লাগিব। দেওধনী নহয়। আৰু মাকগে ঘৰি আহি কৰবাত কাম কৰক।

নবীনে দেখিলে দদৰ কথাবোৰত এটা অলংঘনীয় যজ্ঞ আছে । এই কালটো পৰীক্ষাৰ মণ । সকলোতে পৰীক্ষা বিপ্লৱো এটা পৰীক্ষা সম্পৰ্কে বাতাব জীৱন কলাও এটা পৰীক্ষা বৰদলৈৰ মজ্জিত লুপ্তো এটা পৰীক্ষা সদৰ্শনাৰ বা চম্পাৰ কলা বা ফি মৰ কামো — এটা পৰীক্ষা । কালটো সংক্ৰান্তি কাল কাজেই বিয়াৰ এটা বিকল্প বিচৰাটোও এটা পৰীক্ষা হ'ব পাৰে । সি কলে সমাজত আৰু ব্যক্তিগত জীৱনত এটা m tation ৰ আৱশ্যক হৈছে আগৰ গৰু সদায় বাহে খায় গতিকে পৰীক্ষাৰ বাবে উন্নয়ন কৰিলে নহ'ব । ময়ো অনন্তৰ কৰিছো মাকৰ লগত সৎ ব্যৱহাৰ কৰি আত্মবি আহিলেই প্ৰেমৰ সমস্যা সমাধান নহয় । মই তেওঁক পাহৰিব পৰা নাই । প্ৰকৃতিক দমন কৰি যোৱাটোও অনিষ্টকৰ গতিকে যদি মাকৰে সদানন্দ বন্ধুতাৰ আৰু পাৰিবাৰিক দায়িত্বৰ পৰা মন্ত হৈ থাকিবলৈ অগবাতি আছে তেন্তে ময়ো প্ৰেমিকৰ দৰে তাইৰ ওচৰলৈ উভতি যাম । দয়ো স্বাধীন হৈ নিজ নিজ ভাগে চলিম

দুদৰে হাঁহি কলে তই স্বাক পাৰিবাৰিক দায়িত্ব বলিহ তাৰ পৰা তাই এতিয়া মন্ত দেউতাই তাক মন্ত কৰি দিছে আৰু সদানন্দ বন্ধুতা আচল মানহ নহয় । বজিতদাহে আচল মানহ । তেওঁ বজি পাইছে প্ৰেমবিহীন বিয়া বজা বজিৰ মাজেদি কেতিয়াবা সফল হয় । কিন্তু বজাবজিৰ এটা আধাৰ নষ্ট হৈ গ'ল । বিকলাংগ স্বামীক লৈ মাকৰ সখী হ'ব নোৱাৰিব । ফিৰোজায়ো তাকে কৈছে

ফিৰোজাই ? নবীনে কৌতূহলত সধিলে ।

তাই কলিকতাৰ পৰা সদৰ্শনা বাইদেউলৈ চিঠি দিছে । বৰ দীঘল চিঠি তাই চিঠি আৰম্ভ কৰিছে বহুত দিনৰ আগৰ এটা কথাৰে । বজিতদাই মিলিটেীত সোমোৱাৰ পিছত যি উন্নত বৰমাই সদৰ্শনাক তেওঁলৈ বিয়া দিব নখজিছিল ঠিক সেই উন্নতই এতিয়া ক'য়ালে । বজিতদা বিকলাংগ হ'ল । তেওঁৰ দেহ দেখিলে মাকৰ পতৌ হয় । পুতৌৰ ফলত বহুতে বহুত কাম কৰি পেলায় । কিন্তু বিয়া দৈহিক সঠতাৰ অবিহনে কেতিয়াও সফল হ'ব নোৱাৰে । মাকৰে উপায়বিহীন হৈ আত্মগোবৰ বন্ধা কৰিবলৈছে সদানন্দ বন্ধুতাৰ প্ৰস্তাবত সন্তত হৈছে বিলাতলৈ যাবলৈ । বন্ধুতাই জানে বজিত

এতিয়া বিয়াৰ বিবোধী। কিন্তু সদানন্দ বৰুৱাই মাকগৰ বোৱাৰী হিচাপে পোৱাৰ লোভ সামৰিব পৰা নাই। তেওঁ দদলৈ চিঠি দিছে টকা খজি। ৫ টকা। কালিলৈ হিৰাজুদিন হাজৰিকা যাব কলিকতালৈ। তেওঁ টকা লৈ যাব। টকা ঠিক হৈছে বৰুৱাৰ উত্তমণ ফাচী বজাৰৰ ব্যৱসায়ী লালচাঁদৰ পৰা যুদ্ধত নানান ব্যৱসায় কৰি মানহটো কোটিপতি হৈছে। টকাখিনি আনিবৰ বাবে মন্থথ ভিনিহি গৈছে। বৰ বিশ্বাী লিগি। বৰুৱাৰ—

ন নীনে আচৰিত হৈ সমিলে ইমান টকা নগদ কৰি নিয়ে কিয় বৰুৱাই? ভয় আছে।

দদৰে হাঁহিলে কলে এইবোৰ কলা টকা। লালচাঁদ হল কলা টকাৰ বেঙ্ক কলা টকা নগদ কৰি নিনিলে উপায় নাই সি অলপ টকলে কলা টকাই সভ্যতা আৰু সংস্কৃতিও কৰা কৰিছে। বেলতলাত যিটো ফিল্মৰ দল দেখিলি সেইটো দলৰ টকা কোনে দিছে? মন্থথ ভিনিহিদেৱে। কলা টকাৰ সংস্কৃতি। মই পাৰোতে সম্পত্তিৰ পাপৰ পৰা উদ্ধাৰ লাভ কৰিবলৈ পাতিছো। মাকগলৈও লিখিছো। তাই যি নিৰাপত্তাৰ কথা ভাবিছে সেই নিৰাপত্তাৰ আধা কলা টকা। এইবোৰ কথা কবলৈও মোৰ ঘৃণা হয়। ধনী হোৱাতকৈ দখীয়া হোৱা ভাল। জমিদাৰ আৰু মালিক হোৱাতকৈ খেতিয়ক হোৱা ভাল। আগতে ময়ো এই কথা নাজানি ছিলো। এতিয়া জাহিছো মন্থথ ভিনিদেৱে টকা আনিবলৈ গৈছে পলাশবাৰীলৈ। লালচাঁদ এতিয়া তাত আছেগৈ। এটা মিল সাজিছে।

নবীনে এইবোৰ যেন সাধ কথা শুনিছে। দনীতিৰ সাধ সি সমিলে সেইবোৰ থ মাকগৰ কি কৰিব ফিৰোজাই কিবা লিখিছে নে কি?

ভাই ভাবি আছে। সম্ভৱতঃ সেই বিয়া নহবগৈ।

অ। আৰু তই? জয়ন্তীক তই জানো বিয়া কৰাব পাৰিবি?

সম্ভৱতঃ নোৱাৰিম যদি ভাই এই মতি ধৰি থাকে। ভাইকো মই নকৈ গঢ়িবলৈ চেষ্টা কৰি আছো। এটা নতুন মণ্ডল খজিব খজিছো। দদুৱে কলে জয়ন্তীয়ে এই কথা কলে গভীৰ আগ্ৰহ

দেখবায়। কিন্তু লাহে লাহে ভয় খাই যায়। তাই কাক বেছি ভাল পায় তাকো কব নোৱাৰে। যদি এনেকুৱা কোনোবা মানহ ওলায় যি তাইৰ প্ৰাণ সম্পূৰ্ণৰূপে টানি লৈ যায় তেন্তে তাই হয়তো তেওঁৰ ওচৰতেই আত্মসমপণ কৰিব। কিন্তু মই মই তাইক পাবই লাগিব তাইক পাবলৈ মই সকলো কৰিম

নবীনে দেখিলে দদৰ চকু সজল হৈ পৰিছে। চকুৱে মখে সন্দৰ কোমল অশান্তিৰ ভাৱ।

দম্বো লাহে লাহে খাৰঘলিৰ ঘৰত তলা লগাই বাহিৰলৈ ওলাই আহি নিজৰ হাবিৰ মাজেদি খোজ কাঢ়ি গৈ দদহতৰ ঘৰ পালেহি ঘৰ সোমাই ই মাজীয়ে ক'লে চাহাব আপোনাক দেউতাই বিচাৰিছিল।

কিয় ?

হ'তে ওচৰৰ ঘৰটোৰ পৰা উধাতু আই ৰৈ আহিল জয়ন্তী সৰনাশ হল দদ দাদা। ক'বলৈকে সত যোৱা নাই ঈশ্বৰ।

কি হল ?

ম মথ তিনিদেউক কোনোবাই মাৰিলে।

দদৰে গহীন কৈ ক'লে ভিতৰলৈ আহ জয়ন্তী। লগত নবীন আছে তাক আগতে নিৰাপদ ঠাইত থৈ লও।

তিনিও গৈ দৰ শোৱা কোঠা পালেগৈ। শোৱা কোঠাত নীনে কান্ধৰ মোনাটো থৈ বিছনাতে বহিল। দদৰে থিয় হৈ জয়ন্তীলৈ চাই সোধিলে কি হৈছিল কচোন ?

হ'ব কি আৰু ? টকা আনবলৈ গৈছিল। টকা লওঁতেই ডকাইতৰ লগত জোটা-পোটা লাগিল। তেওঁলোকে লালচাপকে গুলী কৰি মাৰি সিহঁত টকা লৈ পলাই গ'ল জয়ন্তীয়ে ম'ম ন উশাহ লৈছিল উত্তেজনা আৰু আতঙ্কত

দেউতা আছে নে নাই ?

তেখেত খানাপাৰাৰ পৰা পাইছিলহে। পলিছে লৈ গ'লহি ভুলভ গৈছে পিতাই। মাওঁতে ছিলওত বৰদেউতালৈ ফোন কৰি গৈছে। তেওঁ লাক পাবছি। জয়ন্তীয়ে কান্দিছিল।

দুদৰে দেৰাজ খুলি চাবি কোচা ল'লে তাৰ পিছতে নবীনলৈ চাই
ক'লে তই ইয়াতে থাকিবি বাতিটো। পৰা হ'লে গুটি হাবি।
ক'লৈকো নোলাবি। আৰু জয়ন্তী।

জয়ন্তীয়ে দদলৈ চাই ৰ'ল বিহবল নেত্ৰে

ইয়াৰ গুত্ৰ মাৰ ডাৰ তোৰ ওপৰত। সি ক'লে মই যাওঁ
কিমান বাতি হয় ঠিক নাই।

নবীনলৈ চাই দদৰে ক'ল কিবা বজি পাইছনে ?

ওহো নবীনে উত্তৰ দিলে

C ude class war। ই তহতৰ সংঘৰ্ষ। ৰাৰে কাম হ'ব।
দদৰে ক'লে The morning shows the day

নবীনে অৰাক হৈ দদটো চাই ৰ'ল। দদৰে চাবি লৈ ওলাই
গ'ল অলপ পৰৰ পিছত বাহিৰত জীপ চলাৰ শব্দ হল

কিবা বজি পাইছেনে ঈশ্বৰ ? জয়ন্তীয়ে সখিলৈ এখেত
এনেকৈ গ'লত মোৰ ভয় লাগিছে

জয়ন্তীৰ দচবুৱেদি জৰ জৰকৈ চকুলো বৈ আহিল।

নবীনে জয়ন্তীৰ মখমণ্ডল পৰীক্ষা কৰি দেখিলে তাইৰ চকুৱে মখে
প্ৰেমৰ অভিযাজ্ঞ

তই মোক নাভাবিবি। তই দদুক সকলোতকৈ বেছি ভাল
পাৰ নহয়নে ? নহ'লে এনেকৈ কান্দব নোৱাৰিলিহেতেন হয়নে
নহয় ? চাব মাৰি নবীনে সখিলৈ।

পাওঁ ঈশ্বৰ পাও। ঈশ্বৰৰ পিছতে এওঁ এতিয়া হঠাতে বুকুখন
তেওঁৰ কথা ভাবি কপি উঠাতহে গম পাইছো। আগতে কাৰো
বাবে দেওখনীৰ এনেকৈ বকু কপা নাই ঈশ্বৰ। বন্দুকটোও নিনিলে
লগত জয়ন্তীয়ে ক'লে। তাৰ পিছত হঠাতে ক'লে ঈশ্বৰৰ
শপত দুদু দাদাক এই কথা নক'ব। ক'লে তেওঁ কিবা হৈ যাব।
মই তেওঁৰ পৰা আঁতৰি যাব খুজিছো। ঈশ্বৰৰ দৰে লাগে মখখন।
অলপ বৈ তাই প্ৰকৃতিস্থ হৈ আকৌ ক'লে মাৰে গোসানীয়ে আজি
দিনটো মোক কৈ আছে তই গুটি মা'ৰ বগৰা আহিছ তলৈ গুটি মা'।
সইতে কৈছোঁ কাইলৈ মই গুটি মা'ম। ওস ঈশ্বৰ ইমান স্বৰ্গণ।

নবীনে ক'লে যাবি। কিন্তু নিজক ফাঁকি নিদিবি। দদুৱে আজি মোক সকলো খলি কৈছে। সি তোক গতি ল'ব দেৱতাৰ হাতৰ পৰা তোক লৈ আহিব। তই হ'বি পাবতী সি হ'ব মহাদেউ।

জয়ন্তীয়ে অ'বাক হৈ নবীনৰ ফালে চাই ব'ল অলপ বৈ তাই ক'লে শুক্লানী আৰু বিয়াহৰ ওজাপালীত হে কথা হয় ঈশ্বৰ। মনিচৰ ভাৰস্তুত নহয়।

নবীনে উত্তৰ দিলে হ'ব অ হ'ব। পৃথিীত অসম্ভৱো সম্ভৱ হৈছে।

জয়ন্তীক সি অভয় দান কৰিলে। তাইক সাহসেৰে প্ৰেমৰ স'মথীন হ'বলৈ ক'লে। এই মহা দয়োগৰ মাজতে হঠাতে তাই নিজকে আৱিষ্কাৰ কৰিলে। তাই দদ দাদাকে আটাইতকৈ ভাল পায়। দদক ভাল পোৱা মানে দেহ আৰু াটিক ভাল পোৱা।

জয়ন্তীয়ে কান্দিলে। একো নেমাতিলে। নবীনক ভাত পানী খৱাই তাই নিজৰ ঘৰলৈ যাবলৈ ওলাল। হঠাতে নবীনে ক'লে এই বেগটো লৈ যা। এই বেগতে দখন ছবি আছে। চম্পা আই দেৱেৰক দিয়াবি। আৰু কবি টকাখিনি বেলেতলাৰ অহালিৰ নামত পঠাই বি। দদক দিলেই হ'ব

ছবি দখন চাই জয়ন্তী থৰ হৈ গ'ল। কোনে আকিলে ঈশ্বৰ?

নবীনে ক'লে কোনে আকিঁ।

জয়ন্তীয়ে ছবিকেইখন চাই ব'ল কিছুপৰ। তাৰ পিছত ক'লে পৰম্পৰে নিজকে চালে মহাপৰম্পৰ যেন দেখে ঈশ্বৰ। থিৰ। কিন্তু প্ৰকৃতিক চালে শংগাৰ হে দেখে। হেওঁল হাইভালত নৱ বস ফুটি উঠিব লাগে ঈশ্বৰ মাইকী মানহৰ আতমাৰ হামৰাও যেনে সেনে নুগুনে। জয়ন্তী ওচি যোৱাৰ পিছত নবীনে জয়ন্তীৰ কথাকে ভাবিবলৈ ধৰিলে। তাইৰ এটা আচৰিত বোধ শক্তি আছে।

বাতি বাহিৰত দদুৰ মাত শুনি নবীনে লাইট জ্বলাই দুৱাৰ খলি দি সোমাই আহিবলৈ দিলে।

সি সোমায়েই ক'লেহি It is a crude class war। তহতৰ সংঘৰ পতন হ'ল। চৰকাৰে ৰূপক গ্ৰে ভাৰৰ সিদ্ধান্ত লৈছে।

আৰু ভয়ানক খবৰ কি জান — সেই বোমা ফুটোৱা ল বাটো সি এই ডকাইতি কৰিছে। স মথ ভিনিহিদেৱে মৰাৰ আগতে মেজিষ্টেটৰ আগত বিবৃতি দি গৈছে। তাৰ ফাচী হ ব —sure। বৰদেউতা আৰু সদশনা আহি পাইছেহি স্থলওৰপৰা। বেয়া লাগিল। শুচি আহিলো। কোনেও কাৰো মথলৈ চাব নোৱাৰা অৱস্থা।

নবীনে ক লে ভাত খাই ল তাৰ পিছত কথা কৰি। মই জয়ন্তীক মাতি দিওঁ।

একো দৰকাৰ নাই। তই শো। এতিয়া অলপ মদ খাম। অস্থিৰ হৈ দুদৰে ক লে সম্পত্তি হল কাল। এই সম্পত্তিৰ নাগ পাশৰ পৰা উদ্ধাৰ নোপোৱালৈকে মই শান্তি নেপাওঁ। something must be none। ক লা টকা বগা টকা মাটি বাগান আজি সকলো অথহীন যেন লাগিছে। জীৱনৰ অথ কিহত? টকা ঘটা নহয়। তহতৰ crude class war তো নহয়। তহতিও টকাকেই বিচাৰিছ। what's the unde ly g dea behind this mad act? ব্যক্তিৰ টকা পাপ সংঘাই ডকাইতি কৰি নিয়া টকা পণ্য! Damn it।

নবীনে দদৰ অসংলগ্ন আৰু অসংগতিপন আলাপ বোৰলৈ কাণ নিদিলে। সি মাথোন শুনি গ ল। হঠাতে দদৰে শোৱা কোঠাৰ আলমাৰিৰ পৰা এটা হইজীৰ বটল উলিয়াই মজত থৈ গিলাছ আনি পানী মিহলাই খাবলৈ ধৰিলে। খাই খাই সি বক্ততা দি যাবলৈ ধৰিলে। যেন জজ ফিল্ডত জৱাহৰলাল নেহৰুৱেহে বক্ততা দিছে। নবীনে নীৰৱে সকলো শুনি গ ল। সি বুজি পালে দদৰে যি ভয়ানক আঘাত পাইছে তাৰ দখ উজাৰি নিদিলে সি পনৰায় স্থিৰচিত্ত হ ব নোৱাৰে। তাৰ catharsis ৰ প্ৰয়োজন হৈছে।

দদৰে এবটল মদ শেষ কৰি ভাগৰি নবীনৰ কাষতে বিছনাত বাগৰি পৰিল।

নবীনে বিছনাৰ পৰা উঠি গৈ বটল আৰু গিলাছ নি আলমাৰিত ভৰাই থৈ তাৰ ওচৰলৈ আহি তাৰ গালে মখে হাত ফুৰাই ক লে মোক এটা কথা দে।

কি?

আৰু এইদৰে মদ নাখাওঁ বলি। তইতো মদ খোৱা নাই মদে তোকে খাইছে। তাৰ গালে-মখে হাত ফুৰাই ক লে।

অসম্ভৱ। ইমান দিন তাইৰ মথলৈ চাই মদ খোৱা বাদ দিছিলো। আজি নোৱাৰিলো বৰ। তাই শাখীদীয়ে মোকতো খালেই এতিয়া স পতিয়েও মোক খাব। মই এইবোৰ এৰি দি খেতিয়ক হ'ব খজিছো। দদৰে নিবাস মন কলে।

তই এটা কথা গম পোৱা নাই

কি ?

তই ভাগ্যবান। জয়ন্তীয়ে আজি গম পাইছে। ই বৰ পাছত তাই তোকে ভাল পায়। তই এইদৰে মদ খাই থাকিলে তাই বেয়া পাব। নবীনে উত্তৰ দিলে।

দদৰে নবীনৰ মথল চাই অকমতে ই বহে। এই নীৰৱতাৰ অৰ্থ কি নবীনে বজিলে।

সেইদিনা ওৰে ৰাতি সিহঁতে প্ৰেম আৰু ই বৰ কথা পাতিলে।

পৰৱৰ্তী নিশা জয়ন্তীয়ে আহি সিহঁতক মতাৰ লগে লগে দোহাটো উঠি পৰিল। দদৰে কলে বৰ মই লোক বেত। তথৈ আহোঁগৈ। তই আৰু মই স প্ৰতি দটা বিবৰত। কিন্তু মই অনন্ত ত মালিক আৰু তয়ো সম্ভৱতঃ crude revolutionary নহব। হয় নে নহয় ?

মই crude বি লৱত বি বাস নকৰো। কিন্তু তোৰ মতৰ লগত মোৰ মতৰ বহুত অমিল। বি বাস কৰ মই ল ৰাহতক প্ৰকৃত বি লৱৰ পথলৈ আনিবলৈ দড় প্ৰতিজ্ঞা আশা ৰাখিছো বি লৱৰ এই আদিম ৰক্ষ ৰূপ লাহে লাহে নাইকিয়া হ'ব। কিন্তু এটা কথা মনত ৰাখিব ময়ো বি লৱ বিচাৰো।

দদৰে তাক কপালতে এটা চুমা খালে তাৰ পিছত কলে ময়ো কি কৰিব পাৰো চাওঁ। ম কণৰ কথা নেপাহৰিব।

দৰাবখন খলি দিয়াৰ লগে লগে নবীনে মন কৰিলে জয়ন্তীৰ হাতত থকা চাহ জলপানৰ ট্ৰেখন কঁপিছে। দুদুক দেখি বোধহয় তাইৰ কপনি উঠিছিল। বহুত দিনৰ আগতে এদিন মাকৰ হাতৰ ট্ৰেখন এনেকৈ কপি পৰি গৈছিল। সি দৌৰি গৈ সেইখন ধৰি পেলাজেগৈ।

নবীনে কলে জয়ন্তী ই ডুল নবুজিবি দদক মই সকলো কৈছো। অকল সিয়ে যে তোক গঢ়িব এনে নহয় তয়ো ইয়াক গঢ়িবি। বিয়া হয় নহয় সেইটো বেলেগ কথা বেথা নেৰিবি বেথাহে আচল।

দদৰে হঠাতে কলে তোৰ কথা শুনা মোৰ মালৈ মনত পৰিছে নবীনে। এনকৈ কওতা আজিকাল কোনো নাই।

জয়ন্তীৰ চকু পানী ওলাই আহিল। তাই কলে মেৰ আই সৰুতে চকালে। আপান আইৰ দৰে কথা কৈছে

বেলখন আহি ৰ হি

পেং মাৰিডাল লৈ বজিত ফাট ক্লাচৰ ডবা এটাৰ পৰা নামিল। সি মটিয়া বিচাৰিবলৈ গৈ দেখিলে যোতেইখন পলিচ। সি আগবাঢ়িব খজিছিল এনেতে এজন পলিচ অফিচাৰ আহে তাক নমস্কাৰ জনাই কলে কিছুপৰ ডবাৰ ভিতৰত থাকক। খান্নাতান্নাচ হৈ আছে।

বজিতে আচৰিত হৈ সধিলে। কয় ?

এই বেলত কেইজনমান পিগৰী অহাৰ কথা

অসমত বিপ্লৱ হৈছে নেকি ?

অ।

বজি ডবাৰ ভিতৰলৈ সোমাই গেল। মাকণে হাতত বেগটো লৈ নামিব খজিছিল বজিত উঠি অহা দেখি আচৰিত হৈ সধিলে আকৌ উঠিলা যে বজিত দা ?

বজিতে পুলিচ অফিচাৰে কোৱা কথাখিনি কলত মাকণৰ ফপালৰ বেথা থিয় হৈ গল দয়ো শান্ত হৈ বেঞ্চত বহিল। ডবাটো ডাঙৰ। কেইজনমান যাত্ৰী গহীন হৈ বহি আছে এমুৰত তেওঁলোকে কথা পাতি আছিল।

মাকণে হঠাতে হাঁহি কলে বজি পাইছো। নবীন দাদাহঁতৰ বিপ্লৱ

বজিতে গহীন হৈ মাকণলৈ চালে। অলপ বৈ সি ক'লে সি এতিয়াও বিপ্লৱ কৰিয়েই আছে নেকি ?

অ। নহলে নো— মাকণে হাঁহিবলৈ ধৰিলে।

মাকণ একেবাৰে সজনি হৈ গৈছে বিশেষকৈ যোৱা এসপ্তাহত। কলিকতাত একেটা হোটেলতে সিহঁত আছিল তিনিদিন। সাম্প্ৰদায়িক অশান্তি হোৱা বাবে হোটেললৈ আহি মাকণ যাব নোৱাৰা হৈ গ'ল। শান্তি নিকেতনত তাই ববীন্দ্ৰ সাহিত্যৰ পৰীক্ষা পাছ কৰি কেবা গৰাকীও অসমীয়া মহিলাৰ লগত তাই নোৱাখালিত গান্ধীজীক লগ পাবলৈ গৈছিল। অসমৰ মহিলাসকলে সাম্প্ৰদায়িক অশান্তিত নিপীড়িতা তিৰোতাবোৰৰ বাবে সাহায্য শৈ আহিছিল। এই সাহায্যৰ ভিতৰত ধনৰ উপৰিও আছিল বালা আৰু সেন্দৰ। ফিৰোজাহঁতৰ তাতে তেওলোকে মাকণক পাই তালৈ লৈ গ'ল।

নোৱাখালিত গান্ধীৰ লগত কেইবাদিনো ঘৰি মাকণে বজিলে যে সাম্প্ৰদায়িক অশান্তিত আটাইতকৈ বেছি নিঃসহায় অন্তৰ কৰে নাৰীয়ে। তাইৰ মনত বিদ্ৰোহৰ ভাব উপজিল। তাই অন্তৰ কৰিলে নাৰী যিমান দিনলৈকে পক্ষমৰ ওচৰত অৱলা হৈ থাকে সিমান দিনলৈকে তেওলোকৰ মক্তি নহ'ব সত্যক্ৰ অকল নাৰীয়েই যে বক্ষা কৰিব লাগে এনে নহয় পক্ষমও লাগে তাই সিদ্ধান্ত কৰিলে তাই বিয়া সত্যক্ৰ ফুৰা চকা এইবোৰত পবৰ বাধা নিষেধ মানি নচলে। সংঘৰ্ষত নিপীড়িতা নাৰীৰ শতনা নিপীড়িত পক্ষমতকৈ শত গুণে অধিক। পক্ষমৰ দৰেই নাৰীয়ে সংসাৰত সমান অধিকাৰ পাব লাগিব। নৈতিকতাৰ অচল আৰু উৱলা ধাৰণাৰ বিৰুদ্ধে নাৰীয়ে বিদ্ৰোহ কৰিব লাগিব। নোৱাখালিলৈ গৈ তাই বজি পাইছিল নোৱাখালিৰ তিৰোতাৰ বাবে বালা আৰু সেন্দ তকৈ লাগে নতুন সবল যোগোপযোগী নৈতিকতাৰ ধাৰণা। লাগে নতুন পক্ষমৰ দাসত্ব বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ। বালা আৰু সেন্দৰ নাৰীৰ অৱলাখৰ প্ৰতীক।

কলেজ ষ্টীটৰ হোটেল চেলিমত অপাৰেশ্যনৰ পিছত ৰজিত দাদাই কিছুদিন জিৰণি লৈ এনেয়ে আছিল। কলিকতাৰ মেডিকেল কলেজতে পঢ়া ভৰিটো কটাব লগা হোৱাত তেওঁৰ বিলাতলৈ যোৱা নহ'ল। সদানন্দ বৰুৱাই মন্থখে পঠাব লগা ৫ ছেজাৰ টকা চুৰি হোৱাটোও বিলাতলৈ নোযোৱাৰ আন এটা কাৰণ। মন্থখ ঠিকাদাৰ আৰু তেওঁৰ মাৰোৱাৰী বন্ধৰ হত্যাৰ কথা শুনি তেওঁ ভতালিকেই গুৱাহাটীলৈ যবিল। গুৱাহাটীত আহি দেখিলে

গোটাইখনতে এটা বিশ্বংখলা। পঞ্চানন ফুকন থাকে খানাপাৰাৰ পামত বাগানৰ কাম কাজ বা মাটি বাৰী নাচায়। দদ জয়ন্তীৰ প্ৰেমত মজি আছে। খেতিয়ক হোৱাৰ আশাত হিপাবাৰত গৈ পাম পাত নৰাম ওজা আৰু জয়ন্তীকো তালৈ নি লৈছে। নৰাম ওজাৰ বেমাৰ তাৰো শুদ্ৰিমাৰ ভাৰ সি লৈছে বাগানৰ অফিচ অচল হৈছিল। বাগানলৈ দস তাহ পইচা যোৱা নাছিল। বৰিচন্দ্ৰ শ্বিলঙত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ৰিপট লিখাত ব্যস্ত। এইবোৰত লাগিবলৈ তেওঁৰ সময় নাই। সদানন্দ বৰুৱা নিকপায় হৈ ব্যৱসায়ৰ কামত লাগি যাব লগা হ'ল। ৰজিৰ তদাৰক কৰাৰ ভাৰ পৰিল আধা নৰেন দত্তৰ গাত আধা মাকণৰ গাত।

ৰজিত আৰু মাকণৰ বিয়াখন পতিবৰ বাবেও তেওঁ ফুকনৰ লগত কথা পাতিব পৰা নাছিল। কাৰণ মম্বথ ঠিকাদাৰ আৰু মাৰোৱাৰী উত্তমণৰ হত্যাৰ কেচ বাবে তেওঁ অনবৰত ব্যস্ত থাকিব লগাত পৰিছিল। বাগান আৰু মাটিৰ জঞ্জালটো আছেই। ইতিমধ্যে ৰজিতে নিজেই এটা নেতিবাচক সিদ্ধান্ত লৈ পেলালে। নোৱাখালিৰপৰা ঘৰি আহি তাই ৰজিতক হোটেলত লগ ধৰিবলৈ আহিছিল। হঠাতে সেইদিনা কলিকতাত সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষ লগাও তাই হোটেলৰ পৰা যাব নোৱাৰি তাতে থাকিব লগা হ'ল। ৰজিতে এই তিনি দিনত মাকণক বজাই কৈ দিছে সি পংগু সেইবাবে সি বিয়া নকৰায়।

মাকো প্ৰথমতে আপত্তি কৰিছিল কাৰণ তাই তাৰ পত্নী হ'বৰ বাবে মনক সকলো ফালৰ পৰা সাজ কৰি থৈছিল। ইয়াৰ পিছত আছিল পাৰিবাৰিক কতব্যৰ তাগিদ।

কিন্তু ৰজিতে তাইক বিয়া কৰাবলৈ সংকোচবোধ কৰিলে। সি মাকণৰ বোজা হৈ সংসাৰত জীয়াই থাকিব নোৱাৰে। তাৰ ইচ্ছা তাই নিজ খুচি মতে আন ক'বাত সংসাৰ কৰক। তাইক সখী দেখিলে সিও সখী হ'ব।

ৰজিতৰ কথা শুনি মাকণৰ প্ৰথমতে খং উঠিছিল। কিন্তু পিছত দেখিলে ৰজিতৰ মন সলনি হোৱাৰ আশা নাই।

মাকণে শেহত কথাটো সহজভাৱে ল'লে। তাই বিয়াৰ কথা

পাতিবজৈ বাদ দি ব্ৰজিতৰ লগত এটা বেলে। সাধাৰণ সম্পৰ্ক গঢ়ি তুলিলে। সেই তিনিদিন সিহঁত বন্ধৰ বে হোটেলত কটালে।

তাৰ পিছত গুৱাহাটীলৈ বেলেত একেলগে আহিল। আহি টেশ্যনত এই দশা।—

— মাকণৰ শেষ নোহোৱা উত্তৰ শুনি বজিতে হাঁহি সখিলে
নহ লেনো তোমাক বিয়া নকৰায় নে ইয়াকে ক'ব খজিছিলাতো ?
বজিতৰ মথত কোনো বিৰক্তি বা অন্তাপৰ ডাব নাছিল। তাৰ
চিত্ত স্থিৰ আছিল

অ মাকণে উত্তৰ দিলে। এতিয়াৰে পৰা মোৰ পাল
পৰিছে নাৰীৰ বাবে নতুন পথ বিচৰা।

বজিতে ক'লে তুমি তেনে ফেমিনি ট ?

ওহো। বিদ্ৰোহী।

এইটো কেনেকুৱা বিদ্ৰোহ কাৰ বিৰুদ্ধে ?

পৰম্পৰা আধিপত্যৰ বিৰুদ্ধে

মাকণে শান্তভাবে কথাবোৰ কৈছিল।

বজিতে কিবা ক'বলৈ ধৰোতেই প্লেট ফৰমত পচিৰ হুইছেল
মানহৰ দৌৰাদৌৰি আৰু চিঞৰ বাখৰ শুংগল।

মাকণে বহাৰ পৰা উঠি গৈ দৱাৰ মথৰপৰা দীঘল প্লেটফৰম
খনলৈ চাই পঠালে। পুলিচে কেইটামান মানহ আৰু এজনী তিৰোতা
একেলগে সাঙৰি বাজি সিহঁতৰ ডবাৰ ফালে লৈ আহিছে। তাই
মানুহবোৰলৈ একেথৰে চাই ব'ল। ওচৰ পালত দেখিলে এটা
ৰতিকান্ত আৰু এজনী অহালি। তাইক দেখাৰ লগে লগে সিহঁতে
হাহ তলমৰ কৰিলে। অহালিৰ মথত এটা শান্ত ডাব। ৰতি
কান্তৰহে মথ গোঁমোঠা। পুলিচে সিহঁতক নি বেলেৰে পলিচ থানাৰ
ভিত্তৰ সোমালেগৈ।

অলপ পিছতে আৰু এজন মানহৰ ওপৰত চকু পৰিল। পুলিচে
বেৰি আনিছে।

তেনেতে বজিত আহি তাইৰ পাছত ওচৰতে থিয় হ'লহি।

গুড গড। সম্পৰ ৰাডা দেখোন। বজিতে আচৰিত হৈ
মাত লগালে।

এবেই নেকি সন্দৰ ৰাভা ? ছবি যি আঁকে— ?

অ

সন্দৰ ৰাভাই ৰজিতক দেখিয়েই চিনি পালে আগতে একে
লগে উডান বজাৰত গান বাজনা কৰা মানহ। ৰজিতক দেখি
ৰাভাই ত দাঙি হাহি সন্ত মগ জনালে

সন্দৰ ৰাভা গৈ থানা সোমালত মাকণে চকু আকৌ সন্মথৰ
ঠাইক ত পেলাে।

পিচে আৰু মানহ আছিল। তাই মনে মনে নবীনক চোৱাৰ
আশা কৰি আছিল কিন্তু নবীনক নেদেখিলে

দিনিটমানৰ মৰত দটা মটিয়াৰ সৈতে ৰজিতহতৰ ডাইডাৰটো
আহি সিহঁতৰ ডবাৰ ওচৰত থিহৈ কলে ককাইদেউ দেউতাহঁত
আহিব নোৱৰিলে।

কিয় ? ৰজিত সখিলে।

ফুক ততন ইদেউৰ মটৰ এঞ্জিডে টহল।

কত ?

নানাপাৰাৰ পৰা অলপ আহি ডাইডাৰটোৱে উত্তৰ দিলে
খৰ পায়েই দদ দাদাই দয়োক লৈ তাই গৈছে।

মাকণে ইমা পৰে চপাৰ এঞ্জিডে টৰ কথা কৈ শুনি
আছিল শুনাৰ আহিৰে তাইৰ কৰিব লগা একা নাছিল।
কিন্তু দদৰ কথা ওলোৱাৰ লগে লগে তাই সখি দদ দাদা
ইয়ালৈ আহিলে নেকি ?

কেইদিনমানৰ কাৰণে অহিছে। নাম ওজাৰ গা বেয়া।

দয়ো প্লেটফৰ্মৰ বা আমি আহে লাহে গেটৰ ফালে আগবাঢ়িল
টিকট চেকাৰক টিকট দি দয়ো আহিল গৈ মটৰৰ ভিতৰত বহাৰ
লগে লগে মাকণৰ মন চাৰি বছৰৰ আগৰ শুৱাহাটীলৈ ঘৰি গল।
সামৰিক বাহিনীৰ ব্যস্ততা আৰু উৎপাত নাই তাৰ ঠাইত শান্ত
জীৱন আৰম্ভ হৈছে। প্লেটফৰ্মত পলিচৰ কাৰাই সেই শান্ত জীৱনৰ
ঘৰিমণা লবাব পৰা নাই।

চম্পাৰ এঞ্জিডেটে তাইৰ মনত বিশেষ উদ্বেগ সৃষ্টি কৰিছে

নোৱাৰিলে। অন্ততঃ কি হৈছে তাক নজনালৈকে তাই একো অনন্তৰ কৰিব নোৱাৰে।

ৰজিতে এটা চিগাৰেট উলিয়াই কেইহোঁপামান মৰি চিন্তা কৰি কলে চম্পাই চিনমাৰ দলটোত সোমাই একেবাৰে নিজক এৰি দিছিল কাৰণ তাই মন্ত পালে কব নোৱাৰে কিন্তু নিষ্কৰণ সমাজ আৰু পৰম্বৰ আধিপত্যৰ পৰা উদ্ধাৰ পাবলৈ তাই যৌনতাৰ মন্তি আৰু অবাধ তৃতি পথৰ গ্ৰহণ কৰিলে। পৰম্বৰ বিৰুদ্ধে নাৰীৰ মন্তিৰ প্ৰথম খোজ হেনো যৌনতাৰ মন্তি। তাই মোক নিজ মখে কোৱা কথা। গুণধৰৰ বিৰুদ্ধে তাইৰ ক্ষোভ তাইক ডাইডোচ নক। বাবে। পঞ্চনন মহাৰ বিৰুদ্ধেও তাইৰ ক্ষোভ হৈছিল— তাই কেৱল প্ৰেম চিচিছিল দ্বিতীয় সংসাৰ ঘৰ আৰু সন্তান বিচৰা নাছিল পত্নীত্ব আৰু মাতৃত্ব পৰম্বৰ প্ৰধান সমাজত নাৰীৰ হেনো শোষণৰ চিন। কলিকতাত তাই হোটেলত থাকি এই অবাধ যৌনতাৰ বিদ্ৰোহ ঘোষণা কৰি ছি।

এই কথা ৰজিতে মাকণক সেইদিনাটো কে কোৱা নাছিল তাই মাত্ৰ জানিছিল চম্পা মাহী কলিকতাত এবছৰ আছিল ফি ম কৰি লৈ। দদৰ চিত্তিত আৰু এটা খবৰ তাই পাইছিল। সেইটো হ'ল বাপেকে তেওঁক দিয়া টকাবোৰ তেওঁ উৰুৱাই শেষ কৰি দি বাপেকক আকৌ টকা খজিছিল এই লৈ দেউতাকৰ লগত তেওঁৰ মনোমালিন্যও হৈছিল। ফি ম কৰি শ্বিলঙলৈ ঘৰি আহি অনাটনত কটাৰ লগা হোৱাত তেওঁৰ ভয়ানক অশান্তিত দিন গৈছিল মাকণে সখিলে তুমি তেওঁক লগ পাইছিলো নেকি ?

লগ পোৱা মানে! মই মতাই আনি তাইক উপদেশ দিছিলো শ্বিলঙলৈ উভতি যাবলৈ। তাই ওঁ আ কৰি শ্লগিলে কিন্তু নগল। ৰজিতে উত্তৰ দিলে যৌন বিদ্ৰোহৰ মন্ত তাইক কোনে দিলে কব নোৱাৰো। ৰজিতে কথাষাৰ দোহাৰি যৌন হৈ ৰল।

মাকণে হাঁহি কলে আজিকালিতো বিদ্ৰোহীৰ অভাৱ নাই। উপদেশৰো আটক নপৰে। আৰু যৌন বিদ্ৰোহ কৰিবলৈ নাৰীক কাৰো উপদেশ নেলাগে। নিজৰ মনেই গুৰু। মই জানো পৰম্বৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ কৰা নাই ?

ৰঞ্জিতেও হাঁহিলে। যোৱা এস তাহৰ কথা তাৰ মনত পৰিল। মাকৰ সম্পৰ্ণৰূপে মজু হৈ পৰিছিল। পাৰিবাৰিক শংখলা বিয়া কৰ্ত্তব্যক কৌমাৰ্য — একোলৈকে তাইৰ ডয় নাইকিয়া হৈ গৈছে। তাই অনন্তৰ কৰিবলৈ লৈছে তাই মতা মানহৰ সমান হৈ আৰু বিশ্ব মানৱতাৰ আদৰ্শৰে জীৱন যাপন কৰিব লাগিব। বৰীন্দ্র সান্নিধ্য পঢ়ি তাই এই মন্ত পাইছিল। নোৱাখালিত মতা মানহৰ পাশৱিকতা আৰু ধৰ্মৰ বিকৃতি দেখি তাইৰ মনো বিদ্ৰোহী হৈ উঠিছে নেৱাখালিত থকা নবেন দত্তৰ ভাগি নীয়েকজনীক কৰা অত্যাচাৰে তাইক সজাগ কৰি দিছে নাৰীৰ কৰ্ত্তব্যৰ বিষয়ে। নাৰীয়ে সকলো বিধ অৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে থিয় দি এক নতুন যৌন সম্পৰ্ক গঢ়িব লাগিব যাতে দ টৰ প্ৰবল অঘাততো সি ভাগি নপৰে।

কলিকতা চহৰৰ সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষত ট্ৰাম বাচ বন্ধ হৈ যোৱাত তাই ৰঞ্জিতৰ লগত একটা হেটেৰতে থাকিব লগা হ'ল। কিন্তু তাই সংকোচ বোধ নকৰিলে পংগু ৰঞ্জিতে তাইক ইতিমধ্যে বিয়া নকৰাও বলি খোলাখলিভাৱে কৈছিল। তাই প্ৰথমতে তেওঁক বজাবলৈ চেষ্টা কৰিছিল এই নিয়ম অনুবাহ। কিন্তু ৰঞ্জিতে তেওঁক বজালে জানি শুনি তাই তাৰ দৰে পংগু এটাক বিয়া কৰোৱাটো অসম্ভৱ।

বিয়ালৰ নিদৰ্শ লাগে ভগৱানৰ পিদেশেও তাক তাৰ সংকল্পৰ পৰা বিচ্যুত কৰিব নোৱাৰিলে। সি বাপেকলৈ খোলাচাকৈ লিখি দিছে সি কাকো বিয়া নকৰায়। স'ওঁ বা হৈ থাকিব আৰু—

সি কি কৰিব তাক তেতিয়াও ঠিক কৰিব পৰা নাছিল। তাৰ হাতে ট টকা আৰু মাটি বাৰী আছে সেইবিলাক সি চলাই খাব। বাপেকে উত্তৰাধিকাৰী বিচাৰিছে উত্তৰাধিকাৰীৰ সমস্যাটো সি সমাধান কৰিব পৰা নাই। কিন্তু সম্পত্তিৰ কাৰণেই সি বিয়া কৰাৰ লাগে বিয়া কৰাই ফুকন আৰু বৰুৱা পৰিয়ালৰ যতীয়া বাগান পৰিচালনাৰ পথ নিৰাপদ কৰিব লাগে — এই ভাব তাৰ ভাল লগা নাই। মানহে এই কাৰণে বিয়া নকৰায়। বাপেকহঁতৰ আদৰ্শ তাৰ আদৰ্শ নহয়। সি বিকলাংগ কাজেই তাৰ বাবে বিয়া নহয়।

সময়ে তাক সম্পত্তিৰ সমস্যা সমাধান কৰিবলৈ পথ দৰ্শাব।

কি ভাবিছ ইমানকৈ ? — বজিতক নিমাত দেখি মাকণে সধিলে । — মই জানো বিদ্ৰোহ কৰা গাই ? নিভয়ে অথচ সংযত ভাবে এটা মতা মানহৰ লগত একেলগে এটা কোঠাতে সহজভাৱে থকাটো জানো মোৰ সাথক বিদ্ৰাহ নহয় ?

বজিতে ভাবি চিন্তি উত্তৰ দিলে তোমাৰ এই কামৰ মল্যায়। জানে কেনেকৈ কৰে তাক মই কব নোৱাৰো কিন্তু মই ক'ম এইটো গুৰুত নৈতিক আৰু সাহসী কাম । তুমি আৰু মই জানি বজি সীমা বন্ধা কৰি একেটা কোঠাত যে আছিলো এই কথা ভাবিলে মোৰ আনন্দ হয় । যে ব লালসাই নৰ নাৰীৰ এ মাত্ৰ সম্পৰ্ক নহয় । যুদ্ধৰ কালত নেশাগে প্ৰাক যুদ্ধৰ কালতো মানহে এনে কথা ভাবিবলৈ টান পালেহেতে আমা ঘৰবো ত মাক তোক আৰু ভাই ভনীও একে কোঠা নেথাকে

মাকণৰ চকুৱেদি আনন্দৰ চকুলো ব বলৈ ধৰিলে । তাই ক'লে নৰ নাৰীৰ মাজত এই লালসা শন্য সম্পৰ্ক স্থাপন কৰাৰ অথ হ'ল শোষ হী। সমতাৰ সম্পৰ্ক স্থাপন । নৰ নাৰীৰ মাজত এই সম্পৰ্ক স্থাপন কৰিব পাৰি বিশ্বত জাতিৰ মাজত শ্ৰেণীৰ মাজত থকা অ ায় আৰু শোষণ ও চাৱাৰ এটা নতুন পথ পোৱা যাব । স্বাধীনতাৰ বিশ্বমানৱতাৰ ধাৰণা মই সংশোধন কৰি লৈছিলো কাৰণ তেওঁ আমাৰ জীৱনত থকা সৰু বেৰবোৰ দেখা নাছিল । ফুকন পৰিয়াল পৰা ওলাই বৰুৱা পৰিয়াললৈ যাবলৈ মোৰ পথ প্ৰশস্ত কিন্তু পৰিয়ালৰ আভিজাত্যৰ বেৰা ভাঙি সংঘৰ মেৰঘৰলৈ যাবলৈ মই অসমথ হ'লো । আভিজাত্যৰ আবে টনীৰ পৰা বিচ্ছিন্ন হ'ব নোখোজাই তাৰ প্ৰধান কাৰণ কিন্তু অভিজাত মানৱতাত বিশ্বমানৱতাৰ বীজ নাই । নবীনহতৰ দলতো এটা নেতিবাচক বাতাবৰণ । বিশ্বমানৱতাৰ দশন তেওঁলোকে দেখা নাই । এতিয়া মই বিশ্বমানৱতাৰ যথাথ তাবৰণ বিচাৰি আছো । মোৰ বিবাহো বিশ্ব মানৱৰ লগত হ'ব

বজিতে যোৱা কেইদিনৰ কথা বতৰাৰ ফলত মাকণৰ নতুন জীৱন দশনৰ কথা ডালদৰে বুজি পোৱা হৈছে । সি ক'লে এই পথ কঠিন । গতিকে তোমাৰ কণ্ট হ'ব

মাকণে হাঁহি ক'লে এতিয়া মোৰ একোমেকৈ ভয় নাই ।

ভাইভাৰটোৱে বস্তুবোৰ আনি মটৰৰ পাহফালে ডবাই ইতিমধ্যে গাড়ী চলাই দিছিল।

মাকণৰ ঘৰৰ ওচৰত গাড়ী বখোৱাৰ লগে লগে মালীটো দৌৰি আহি মটৰৰ ওচৰত থিয় হ'লহি।

সি হাহি দম্বোকে নমস্কাৰ কৰাৰ লগে লগে মাকণে তাক বস্তুবোৰ নমাই ভিতৰলৈ নি লৈ ক'লে

তাইৰ হাতখনত ধৰি ৰজিতে এটা চমা খাই ক'লে মই ঘৰ সখী মাকণ তুমি নিজেও মজ্জি পাইছা মোকো মজ্জি দিছা। তোমাৰ কথা মোৰ সদায় মনত থাকিব।

তাৰ মাত খোকাথকি হল হাহি ক'লে তুমি এতিয়া প্ৰকৃততে ৰণ জিৎ তোমাৰ দৰে পক্ষম যিমনে সবহ হ'ব সিমনে নাৰীৰ মজল হ'ব।

মটৰখন ওচি গ'লত মাকণ ঘৰৰ ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল। তাই উকঙা ঘৰটোৰ বাৰাণ্ডাইদি গৈ নিজৰ কোঠা পাই দুৱাৰ বন্ধ কৰি বাথ ৰুমত সোমাই গা ধৰি আৰম্ভ কৰিলে

শুক হৈখিনি সময়তে চম্পাৰ স্থিৰতাৰ ধানখেতিৰ ঘৰটো চোতালত চম্পাৰ মৰাশটো আগত সৈ গুণধৰে গুণা গ'থা কৰি আছিল। পঞ্চানন ফকনে নীৰৱে চম্পাৰ শটো চাই আছিল। দাটো নিজৰ ঘৰলৈ নিব নোৱাৰি গুণধৰ চট ফটাই আছিল। মৰাৰ পিছতো মানুহজনীক নিজৰ বি দশাবলৈ মানহটোৱে এৰা নাছিল। এক মাত্ৰ ৰাপেকে নিয়াত বাধা দিলে। তেওঁ আনকি সাদৰীকো চম্পাৰ ঘৰলৈ আহিবলৈ দিয়া নাছিল—।

—দদ আৰু সদানন্দ বৰুৱাই পঞ্চানন ফকনক চম্পাৰ ঘৰটোত থৈ অধ্যাপক ৰবিন্দ্ৰৰ মাদান লাবান ঘৰলৈ গৈছিল জিৰাবলৈ। তাত সবহপৰ থকাটো সদানন্দ বৰুৱাই সমীচীন বোধ কৰা নাছিল। বৰুৱা আৰু ৰবিন্দ্ৰই ঘৰতে বহি ৰ'গান আৰু মাটিৰ অৱস্থাৰ কথা আলোচনা কৰিছিল। দয়ো ঘৰৰ বাহ্যসাম্পৰিক সম্পৰ্ক দদৰ কামৰ অৱহেলাৰ ফলত বেয়াৰ ফাললৈ ঢাল খাইছিল।

কথা বতৰাত উদ্ভাপ নাছিল যদিও সদানন্দ বৰুৱাৰ মন এত না আগ্ৰেয়গিৰিৰ দৰে উত্তপ্ত হৈ আছিল জীৱন যুদ্ধত তেওঁ লাহে লাহে যেন ছাৰি আহিছে। মান্ন কালি ৰাতি তেওঁ ডিব্ৰুগড়ৰ পৰা ঘাইছেহি। বাগানত নবীনহঁতৰ দলে আকৌ হাজিৰা বড়োৱাৰ দাবী জনাইছে। দিনে ছয় অনাকৈ। লগতে বনাচ ঘৰ চিকিৎসা আদি কেইবাটাও দাবী লগাই দিছে। তেওঁ অহা বলি শুনিয়েই বনৰাবিলাকে শোভাযাত্ৰা কৰি আহি অফিচ ঘেৰাও কৰি গৈছিল ছয়টা। তেওঁৰ গাত প্ৰেচা হৈছিল হাজিৰা বন্ধি আৰু ঘৰৰ দাবী মানি ল'ব লগা হৈছিল শঠকত পৰি।

তেওঁ আহোতে প্ৰতিজ্ঞা কৰি আহিছিল দি তে উভতি গৈ বাগানৰ বুনৰাৰ দাবীবোৰ পৰণ কৰাৰ দিহা কৰিবলৈ। কিন্তু কালি আহিয়েই খবৰ পালে যে তলৰ খেতিয়কবোৰে আধা ধান দিবলৈ ৰাজী হোৱা নাই। তেওঁ ধান ৰক্ষাৰ কামত ব্যস্ত থাকিব লগা হ'ল। পলিচ মতাই বেথাৰাম মহৰিক লগত দি পঠিয়াই দিলে ধান আনিবলৈ। ৰাতিয়েই পলিচ গৈ বেলতলাত শিবিৰ পাতি আছেগৈ।

পলিচৰো মজা ওলাই গৈছে। অকল অস্ত্ৰ শস্ত্ৰৰ বলত মানহক কিমান সৈমান কৰি ৰাখিব? পলোৱা মানহবোৰ ধৰা পৰা নাই।

ধৰা পৰাৰ ভিতৰত কেৱল সেই বোমা ফুটোৱা আৰু মন্থৰ ঠিকাদাৰহঁতৰ মৰা ল'ৰাটো ধৰা পৰিল। তাৰ বিচাৰো হৈ গ'ল। চেছন আদালতে তাক মৃত্যুদণ্ড দিছে। কিন্তু জৰীয়ে এতিয়াও ৰায় দিবলৈ বাকী আছে। জৰীৰ ৰায়ৰ ওপৰতে তাৰ জীৱন নিৰ্ভৰ কৰিছে।

সেইদিনাই শুৱাহাটী জজ ক'ৰ্টৰ আদালতত জুৰী বহি হত্যা দণ্ডৰ ওপৰত বিচাৰ চলোৱা কথা।

পঞ্চানন ফুকনে চৰাঘৰত বহি চম্পাৰ মৰাশটো চাই আছিল। তেওঁৰ মনত পৰিছিল জানাপাবাত শটো লৈ খিনঙলৈ অহাৰ কথা। এখন জীপত চম্পাৰ মৰাশটো লৈ গুণধৰ আৰু তেওঁ একেলগে জীপত বহি আহিছিল। চম্পাৰ হাত ভৰি একো ভালে নাছিল। কেৱল মুখখন একেদৰেই আছিল যিবলৈনে শুই আছে ধৰিব নোৱাৰি

মখখন চালে। মখত একো মজ্জাগাৰো চিন নাছিল। ওৰে ঘাটটো তেওঁ মখখনলৈ চাব পৰা নাছিল। দহটনাটো হৈ গ'ল। চম্পাৰ পাড়ীখনে খানাপাৰাৰ এটা কেবুৰিত সোমাই হঠাতে সোঁ দাঁতিলৈ ৰাগৰি গৈ পথাৰ পালেগৈ। তাই থৰ হেৰুৱাই পেলালে।

নহব কিয় ? বাটত গুণধৰে পঞ্চানন ফকনক কৈছিল। কালি ওৰে ৰাতি তেওঁ ক্লাবত নাচিছিল। মদো খাইছিল বেছিকৈ। ওয়াহাটীত আজি তেওলোকৰ ফিল্মখনৰ ট্ৰেড শ্ব হোৱাৰ কথা আছিল। তালৈক ব'লি তেওঁ শেষ নিশাতে ঘৰৰ পৰা ওলাই গ'ল। ঘৰৰ ফংজনীয়ে মোক সকলো কথা কৈছে।

পঞ্চানন ফুকনে সখিলৈ এইবাৰ আহি তেওঁ আপোনাৰ লগত কিয়া কথা হৈছিল নেকি ?

হৈছিল। সাদৰীক চাব খজিছিল। গুণধৰে ক'লে কিন্তু দেউতাই এইবাৰো নিদিলে।

আপোনাৰো দোষ হ'ল। গহীনাই ফুকনে উত্তৰ দিলে। সকলোৱে মোকেহে দোষ দিয়ে। গুণধৰে অভিমানত উত্তৰ দিলে। লোকৰ সাত খন মাফ। কিমান বাচি বাচি এইজনী তিৰোতা ৰিয়া কৰাইছিলো মইহে জানো। কিন্তু মোক তেওঁ মানহ যেনেই নেভাছিলে। মোৰেই অদ ট। তেওঁক মই কিয় এৰি দিয়াৰ কথা ভাবিব পৰা নাছিলো তাকো কেৱল ময়ে জানো।

পঞ্চানন ফকনৰ হঠাতে গুণধৰৰ প্ৰতি সমবেদনা হ'ল। যোৱা দুবছৰৰ ভিতৰত তেওঁ চম্পাৰ পৰা বহুত আঁতৰি আহিছিল। চম্পা আৰু আগৰ চম্পা হৈ থকা নাছিল। তেওঁ হৈ পৰিছিল বহুগামিনী। কথাটো ভাবিলে ফকনৰ গোটেই গা ঈষাত জ্বলি উঠে। মাজে মাজে তেওঁ চম্পাক গৈ গুলীয়াই ঘৰাৰ কথা ভাবিছিল। টকাৰোৰ আধানাজি কৰি নিজৰ বৰ্তমান আৰু লৰাটোৰ ভবিষ্যত নষ্ট কৰাৰ বাবে তেওঁ খঙত জ্বলি আহিছিল। কিন্তু আচৰিত কথা এইবাৰ ঝিলঙলৈ অহাৰ আগতে চম্পাই তেওঁৰ ঘৰত দেখা কৰোঁতে ফকনৰ ঈষা বা থং একো নহ'ল। মানহজনী দেখা মাৱলৈ তেওঁৰ ভাব হ'ল তেওঁ যেন উবসী অনন্ত যৌবনা। তেওঁ প্ৰেম মণ্ড মনে প্ৰেমসীৰ সবদোষ অকাতৰে মৰিষণ কৰিছিল।

মাল্ল পৰহি চম্পাই ঘৰত বহি তেওঁক ক্ষমা খজি পনৰ টকা খুজিছিল।

ফুকনে ক'বাব পৰা ধাৰ কৰি আনি তেওঁক চাৰি হেজাৰ টকা দিছিল। যাওঁতে চম্পাই কৈ গৈছিল ল'ৰাটো লৈ তেওঁ কিছুদিন ফুকনৰ ল'ত থাকিবলৈ আহি

কিন্তু কওঁতেই ফুকনে খৰিব পাৰিছিল চম্পাই তেওঁক ফাকি দিছে।

মনে মনে তেওঁ চম্পাক আকৌ ক্ষমা কৰিছিল।—

—চম্পাৰ শটো তেতিয়াও জীপত আছিল। ফুকনে মৰাশটো নমাই চাঙী সজাই ফুলেৰে সশোভিত কৰি সজাইপৰাই মশানলৈ নিয়াৰ দিহা কৰিব খজিছিল। কিন্তু গুণধৰে জেদ ধৰিলে—শেষ জেদ। চম্পা তেওঁৰ—গতিকৈ তেওঁৰ ঘৰলৈ নি নিয়ম কাৰণ মানি তেওঁ ধৰি দিব খজিছে।

ফুকনে ক'লে বেছ তেনে তাকেই কৰক। এই বলি তেওঁ নিৰিকাৰ হৈ ভিতৰলৈ গৈ চম্পাৰ কোঠাত সোমাই চম্পাৰ বস্তু বাহানি বোৰ চাবলৈ লাগিল। বস্তু বিশেষ একো নাছিল কাপোৰ কানিৰ বাহিৰে। সেইবোৰ টোপোলা বান্ধি জীপত ভৰাই দিছিল।

গুণধৰে কিন্তু শটো ঘ'লৈ নিব নোৱাৰিলে। বাপেকে আপত্তি কৰিলে। উপায়হীন হৈ মান মাতি তেওঁ তাৰ পৰাই চিধা মৌ ই মশানলৈ লৈ গ'ল। ফুকনে গুণধৰকে শ সৎকাৰৰ সকলো দায়িত্ব এৰি দিলে। মৰাশটো লৈ কাজিয়া কৰাৰ তেওঁ প্ৰয়োজন অন্তৰ মকৰিলে।

গুণধৰহঁত শ'লৈ গৈ নেদেখা হ'লত ফুকন কিছু সময় চ'ৰাঘৰতে বহি ব'ল। স্থলভূত তেতিয়া জাৰকালিৰ মিঠা ব'দে চোতাল সোণোৱালী কৰি তুলিছে। ফুকনৰ ভাৱ হ'ল তেওঁ যেন এফালে চিন্ধাৰ ৰামায়ণ পাঠ আৰু আনফালে চম্পাৰ মিঠা গান শুনিছে। এতিয়া তেওঁৰ জীৱনৰ শেষ কাল। তেওঁৰ মনলৈ পৰলি মতি ঘৰি আহিল ডোখৰ ডোখৰ হৈ। অসংগত চিন্তা। পলিচৰ জীৱনটো মনুষ্যত্ব বিকাশৰ অন্তৰায় আছিল বলি তেওঁৰ ভাৱ হ'ল। অন্তৰক এটা ড্ৰিলড লাইফ চম্পাই তেওঁক এটা নতুন যজ্ঞ জীৱন দান দিলে।

ভাৰ বাবে তেওঁ কতজ্ঞ। চম্পাই তেওঁক লৈ আহিল বৰদৈচিলাৰ
ডেউকাত তুলি এটা মানবীয় পৰিবেশলৈ। মৰাৰ সময়লৈকে চম্পা
আছিল অস্থিৰ সৌন্দৰ্যৰ সংগীত। নমৰালৈকে তেওঁ চম্পাৰ এই
দানৰ কথা নেপাহৰে। শ্ৰেমে তেওঁক দেউলীয়া কৰিলে—স মান
সম্পত্তি ধন ঘটাৰ স্পৰ্শ এইবোৰ তেওঁৰ আজ নাই।

কেবল এতিয়া আছে এটা দায়িত্ব।

এই ল বাটো।

কংজনীয়ে ল বাটো খোজ কঢ়াই বাপেকৰ ওৰিলৈ লৈ আহিল

ল বাটোৱে ফুকনলৈ চাই সংকোচত কংজনীৰ আঁচলত ধৰি বৈ
গ ল।

আহ সোণ ওচৰলৈ আহ

ল বাটো নগ ল।

কংজনীৰ মথলৈ চাই ফুকনে ক লে তয়ো মোৰ লগত যাব
লাগিব কং। ই মোৰ লগ নল। দেখিছই নহয়

কংজনী চিন্তাত পৰিল। তাই অলপ বৈ সন্মিলে কিমান দিন
থাকিব লাগিব ?

ল ঠোলৈ চাই ফুকনে ক লে মই ক ব নোৱাৰো। তাই ক ব
পাৰিবি।

মানহজনীয়ে বহুত সময় ল বাটোলৈ চাই আছিল হঠাতে তাইৰ
চকু পানী ওলাই আহিল। তাই ক লে মই যাম। এবছৰতকৈ
বেছি থাকিব নোৱাৰো।

তাই ভিতৰলৈ গুচি গল। নিজৰ টোপোলা টাপলি বান্ধি জীপত
ভৰাই দি ফুকনৰ অনমতি লৈ তাই নিজৰ ঘৰলৈ গ ল। লগতে
ল বাটো লৈ গ ল। যাওঁতে ফুকনক কৈ গ ল আপনি বহক। মই
ঘৰৰ পৰা আহোঁ। মাক ক ব লাগিব। আক বজাবো কৰিব
লাগিব। ল বাটোৰ গাখীৰ নাই।

ফুকনে স্বস্তিৰ নিশ্বাস পেলালে ফুকনে বহাৰ পৰা উঠি আকৌ
চম্পাৰ শোৱা কোঠালৈ গ ল। হঠাতে তেওঁৰ চকুত পৰিল নোখোলা

দেৰাজটোত । চাবিকোছা তেওঁৰ হাততে আছিল । কেইঘ টামান আগতে চম্পাৰ বেগৰপৰা উলিয়াই লৈছিল দেৰাজটো খলি তেওঁ দেখিলে এটা অলঙ্কাৰৰ টোপোলা । সেইটো টোপোলা চম্পাই সাদৰীৰ বাবে সাঁচি থৈছিল । এই কথা ফুকনক তেওঁ কেইবাবাৰো কৈছিল ।

টোপোলাটো তেওঁ খলি নেচালে । বাহিৰত উলিয়াই থৈ দি বাকীবোৰ বস্তু তন্নতন্নকৈ পৰীক্ষা কৰিলে ।

কেইখনমান চিঠি তাত পৰি আছিল ।

চিঠিকেইখন এখন এখনকৈ পঢ়ি তে ফালি পেলালে ।

চম্পাৰ নতুন বন্ধুবোৰৰ চিঠি । সেইবিলাকৰ প্ৰতি ফুকনৰ বিন্দুমাত্ৰ মোহ নাই । কেইখনমান চিঠি । সেইবিলাকো ফুকনৰ চকুত বিৰক্তিকৰ হৈ পৰিছিল ।

তেওঁৰ চকুত এইবাৰ পৰিল সন্দৰ ৰাডাই অকা ছবি দখন । সেই দখন চম্পাই ৫ ০ টকা দি কিনি লৈছিল । ছবি দখন তেওঁ জয়ন্তীৰ পৰা পাইছিল । ছবি দখন ফুকনে চালে কিন্তু বেছি সময় চাই থাকিব নোৱাৰিলে । মহাপকস্বৰ ছবিখন সিমান ভাল নালাগিল কিন্তু নাৰীৰ ছবিখন মনোমোহা । তেওঁ চায়েই বজিছিল ৰাডাই অকা ছবিখনৰ উৎস চম্পাৰ বাহিৰে আন কোনো নহয় । ছবি কেইখন বান্ধি তেওঁ গহনাৰ টোপোলাটোৰ সৈতে আকৌ বাহিবলৈ ওলাই আহিল ।

অলপ সময়ৰ পিছতে ঘৰৰ মালিকজন ওলালহি । তেওঁৰ লগত কথা বতৰা হৈ ঘৰটোৰ ভাৰা সেইদিনা পৰন্ত সম্পৰ্কে দি আজৰি হৈ তেওঁ মালিকক বিদায় দিলে ।

অলঙ্কাৰৰ টোপোলাটো হাতত লৈ তেওঁ সেইটো কেনেকৈ সাদৰীক দিয়া যায় সেই কথা চিন্তা ভাবনা কৰি থাকোতেই দৌৰি দৌৰি কৰাৰ পৰা সাদৰী ওলালহি ।

সাদৰীক দেখি ফুকন খৰ হৈ গল ।

সাইলাখ যেন চম্পাই ।

সাদৰীয়ে পদূলি মৰত খৰ হৈ বৈ আছিল । তাই পলাই মাকৰ শটো চাবলৈ আহিছিল । কিন্তু শটো নেদেখি তাই খৰ হৈ গৈছিল ।

ফুকনে ভাইৰ ওচৰলৈ গৈ মাতিলে সাদৰী ।

সাদৰীয়ে একো নকৈ কান্দিবলৈ ধৰিলে । মা ক ত ? তাই চিঞৰি সধিলে ।

ফুকনে ভাইক হাতেৰে ধৰি আনি চ বাঘৰতে বহুৱালে ।

সাদৰীয়ে উচুপি উচুপি কান্দি ক লে ককা কি নিষ্ঠুৰ । মৰাৰ পিছতো মাক চাবলৈ নিদিলে ।

ফুকনে ক লে এতিয়া আক শোক কৰি লাভ নাই সাদৰী । দেউতাৰে তেওক খৰি দিবলৈ নিজে । এতিয়া হিয়া ডুকুৰাই মৰিলেও মাৰক নেপাৰ ।

সাদৰীয়ে কিছু সময় কান্দিয়েই থাকিল । হঠাতে ফুকনৰ হাতত ছবি দখন দেখি সাদৰীয়ে সধিলে এই কেইখন কাৰ ছবি মহাদেউ ?

ছবি কেইখনৰ ইতিবৃত্ত ক লত সাদৰীয়ে সূ লিে মাকতো নেপালোৱেই । ছবি কেইখন মোক দিবনে ?

ফুকনে বহুতপৰ ভাবিলে তাৰ পিছত ক লে তয়ে নে বাক সাদৰী । খালি ভালকৈ ৰাখিবি

ছবি কেইখনৰ এখনত সাদৰীৰ চকু বৈ গ ল । ছবিখন চাই মা মা বলি চিঞৰিবলৈ ধৰিলে ।

হঠাতে ফুকনৰ চকুৰ পৰাও চকুলো ধৈ আহিল । তেও সাদৰীক নিজৰ বুকুৰ মাজলৈ চপাই আনি ক লে আই নেকান্দিবি । মাৰে তোলৈ কি বস্তু থৈ গৈছে চা ।

সাদৰীৰ হাতত অলঙ্কাৰৰ টোপোলাটো দিয়াৰ লগে লগে খন্তেকপৰ তাই বিমত্ৰ হৈ ফুকনলৈ চাই ব ল । তাৰ পিছত টোপো লাটোলৈ চাই উচুপিবলৈ লাগিল ।

ঠিক সেইখিনি সময়তে জীপখন লৈ কংজনী ঘূৰি পালেহি । তাই ল বাটো পিঠিত লৈ নামি আহি সাদৰীক ভাত দেখি আচৰিত হৈ গ ল । আজি কেনেকৈ আহিল ?

পলাই । সাদৰীয়ে উত্তৰ দিলে ।

ফুকনে সাদৰীলৈ চাই ক'লে তই ঘৰলৈ যা সাদৰী। ডাইডাৰে জীপেৰে গৈ আহক।

সাদৰীয়ে এবাৰ ল'ৰাটোলৈ চাই এবাৰ ফুকনলৈ চাই কান্দিবলৈ ধৰিলে। ছবি দখন আৰু জলফাৰৰ টোপোলাটোৰ সৈতে তাইক লৈ গৈ ফুকনে জীপত তলি দিলে। সাদৰীয়ে তেতিয়াও কান্দি আছিল।

উত্ততি আহি ফুকন বিমৰ্ষ মনে বহি ৰ'জ চৰাঘৰত কংজনীয়ে ভিতৰত চাহ কৰাত লাগিল। ঠিক তেনেতে ক'ৰবাৰ পৰা আহি এখন মটৰ ঘৰৰ আগত ৰ'জহি মটৰৰ পৰা নামি আহিল। ছিৰাজদ্দিন হাজৰিকা আৰু ফিৰোজা

ফুকনে তেওঁলোকক বহিবলৈ দিলে। ফিৰোজালৈ চাই ফুকনে বজিলে ফিৰোজা সন্তান সন্তৱা ফিৰোজাই নিশব্দে ভিতৰলৈ গুচি গ'ল কংজনীৰ ওচৰলৈ

আপনি ইয়াত আছে নেকি? ফুকনে সোধিলে

অ। গোটেইখনতে অশান্তি। শুনিছেই চাগৈ চাহৰ আমবেয়া। দেশ অস্থিৰ এই মাত্ৰ সদানন্দ বৰুৱাৰ সৈতে আলোচনা কৰি যি বজিলো মেনেজমেট ভাল নক'লে আমাৰ বাগান নচলে দদক লৈ নহ'। দেওধীততো মজিছেই ইপিনে খালি খেতিয়ক বনুৱালৈ অকাৰণ দয়া। কিন্তু লব কোনে ভাৰ? হয় বজিত নহয় আপনি। বজিতটো অকামিলা হ'ল। গতিকে আমি ভাবিছো আপনি উদ্ধাৰ কৰিব লাগিব। নহ'লে ময়ো যোৱাৰ এৰি দিম সদানন্দ বৰুৱায়ো এৰি দিব আপোনাৰ ককাই বেকে সপোন দেখিছে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ। খালি বৰদলৈৰ ঘৰ ল' অহা যোৱা। পাৰিলে ডাইচ চেকেলাৰো হয় কি চয়?

শ্বিলঙৰ চেচা সেমেকা বতৰতো হাজৰিকাৰ ঘাম ওলাইছিল। ফুকনালৈ কপাল মৰি তেওঁ এবাৰ পক্ষী ন ফুকনলৈ চালে। মানহ নহয় যেন মাৰলৰ মতি। গাত প্ৰাণৰ চিন নাই। হঠাতে হাজৰিকাৰ চেতনা হ'ল। প্ৰিয়াৰ বিয়োগত কাতৰ এই বক্তৃজনক তেওঁ এইবোৰ কথা ক'ব নেলাগিছিল। অবশ্যে তেওঁৰ ধাৰণা আছিল চম্পাৰ বাবে ফুকনে আগৰ দৰে কাতৰ নহ'ব। চম্পাৰ এতিয়া কলঙ্ক

থ বলৈ ঠাই নাই আজি কিছু দিনৰ পৰা তাই কাৰো প্ৰতি অনুৰক্ত নাছিল — আনকি নিজৰ প্ৰতিও।

মাল্ল কালি ফিৰোজাই তাইক লগ পাইছিল মোচমাই ফকচৰ ভৰিত। কোনোবা এজন অচিন ভদ্ৰলোকৰ লগত তাই ঘৰি ফুৰিছিল। তাইৰ বাবে চকুলো টোকাটো পাপ। এইটো অকল হাজৰিকাৰ ধাৰ। নহয় অধ্যাপক বৰিচন্দ্ৰ আৰু সদানন্দ বৰুৱাবো ধাৰণা অলপ আগতে বৰিচন্দ্ৰই কৈছে তাইৰ লগত জাগি পক্ষাননে নিজৰ সম্পত্তি আৰু ঘৰ ধ্বংস কৰিলে। মই তাইৰ খবৰ কৰিবলৈতো নেযাৱে ই পক্ষাননে যদি এতিয়া ঠিক পথলৈ ঘৰি নাহে তেন্তে পক্ষাননৰো মই আৰু মঞ্চ নেচাওঁ।

কিন্তু ফকনৰ কোনো সলনি নেদেখিলে হাজৰিকাই। বৰং ফুকনে তেওঁৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ কথাবোৰলৈ মন নিদি সেই বিপথগামী প্ৰিয়াৰ কথাকে ভাবি আছিল। অলপ পৰৰ পিছত কংজনী আৰু ফিৰোজা চাহ লৈ ওলাই আহিল পিছে পিছে চম্পাৰ ল বাটো। চম্পাৰ ল বাটো দেখি ছিৰাজুদ্দিন হাজৰিকাৰ চকু খৰ হৈ গ'ল। তাৰ মথখন ইমান ধনীয়া যে নেদেখিলে তাৰ আকৰ্ষণৰ তান উপলব্ধি কৰিব নোৱাৰি।

ল বাটো দেখাৰ লগে লগে তেওঁৰ কিবা এটা হৈ গ'ল। তাক তেওঁ ওচৰলৈ মাতিলে। কিন্তু সি আচহুৱা দেখি তেওঁৰ ওচৰলৈ নাছিল। ফুকনে চাহ কাপলৈ উভতিও চালে কংজনীলৈ চাই কলে মই একো নেখাওঁ। তই ওলাই আহগৈ। মই এতিয়াই স্বামগৈ। তেওঁৰ দ্বৰ বিষয়। তেতিয়া তেওঁ কিয় জানো পৃথিৱীৰ সকলো বস্তুৰে পৰা বিচ্ছিন্ন অনন্তৰ কৰিছিল।

কংজনীয়ে কলে মই ওলাই আহো। কিন্তু মাইহে কৈছে আজি গুৱাহাটীলৈ নগ'লে ভাল। মহলিম লীগৰ ডিবেকট একশ্যন ডে আছে।

মহলিম লীগৰ ডিবেকট একশ্যন বুজিলে সাধাৰণ প্ৰজাই ভয় খাইছিল। কলিকতাৰ ডিবেকট একশ্যনত বহুত নিদোষী হিন্দু আৰু মুছলমানলোক অকাৰ্য্যতে মৰিল। সেই ধৰণৰ ডিবেকট একশ্যন গুৱাহাটীত হ'লে সবনাশ।

কংজনীয়ে যে ভয় খাইছে সেই বিষয়ে ফুকনৰ বিন্দু মাহুও সন্দেহ নৰ ল। তেওঁ নিজে আজি কালি ৰাজনীতিৰ একো খবৰেই নোবাখে। গতিকে তেওঁ হাজৰিকাৰ ফালে চাই সখিলে ভেনে কিবা গঙগোল হোৱাৰ ভয় আছেনেকি হাজৰিকা?

ক'তো একোতো গম পোৱা নাই। হাজৰিকাই উত্তৰ দিলে অৱশ্যে এটা কথা সঁচা। গণ পৰিষদৰ অসমীয়া সদস্যসকলে বংগদেশৰ সদস্যসকলৰ লগত চেন্নন ত নবহো বলি বৰদলৈয়ে ঘোষণা কৰাৰ পিছত মহলিম লীগে অসমতো ডিৰেকট একশ্যন আৰম্ভ কৰিছে। কিন্তু কিবা যে গঙগোল হ'ব তাক মনে নধৰে। লীগৰ ৰাজনীতি আমি বহুতেই সম্বন্ধ নকৰো।

অলপ সময়ৰ বাবে দয়ো বন্ধৰ মাজৰ ৰাজনীতিৰ চৰ্চা হ'ল। ফুকনে সখিলে বৰদলৈহঁতে অসমক পাকিস্থানলৈ নিয়াত বাধা দিব পাৰিবনে?

পাৰিব নে বলি সখিবই নেলাগে পাৰিবই। হাজৰিকাই উত্তৰ দিলে। বলেৰে এখন প্ৰদেশক কোনে পাকিস্থানলৈ টানি নিব পাৰে? কথা কওতে কওতে হাজৰিকাৰ মাত অস্বাভাৱিকভাৱে ডাঙৰ হৈ গ'ল। তেওঁ স্থলভূত কেইবামাহো আছে। লীগ নেতাসকল ইয়াতেই থাকে তেওঁলোক সকলোৰে লগত তেওঁৰ ভাল। ইয়াতেই দহ দিনমানৰ আগতে লীগে ডিৰেকট একশ্যনৰ প্ৰস্তাৱ লৈছে। কিন্তু স্থলভূত একো নহয় মই তেওঁলোকক কৈ দিছোঁ এই বিভাজনৰ ৰাজনীতিত মই নাই। মই মনে প্ৰাণে বৰদলৈৰ লগত আছোঁ।

ফুকনে হাজৰিকাৰ কথা শুনি সকাহ পালে। তেওঁ সোনকালে ঘৰ পাবগৈ খোজে। মাকণক ল'গাবৰ বাবে তেওঁৰ মন ব্যাকল হৈ পৰিছে। ঘৰৰ বাকীবোৰ মানুহৰ পৰা তেওঁ বিচ্ছিন্ন হৈছে। দুদৰ লগত তেওঁৰ বহুত দিন কথা হোৱা নাই। ককামাক বৰিচন্দ্ৰই আজিকালি তেওঁৰ নামকে নশুনেন। কিয় জানো মাকণলৈ তেওঁৰ এটা বেলেগ মৰম আছে— হয়তো তাই হোৱালী বাবে হয়তো তাই বিবেচক বাবে হয়তো তাই তেওঁক শ্ৰদ্ধা কৰে বাবে—

এই স্বেদ স্বপ্নৰ জড়িত।

হঠাতে ফিবোজাই ক'লে মাকৰ আজি গুৱাহাটীলৈ আহিব
পায়।

ফকনে মৰ দুপিয়াজে। অলপ বৈ তেওঁ সধিলে তাই কি
কৰিব কিবা কৈছে নেকি ?

ফিবোজাই মিচিকিয়াই হাঁহি উত্তৰ দিলে মাকৰ মন দিনক
দিনে বহল হৈ গৈ আছে। কালি কেইবাগৰাকীও মাইকী মানুহ
লগ পালে সমতি বাইদেউৰ ভাত তেওলোক নোৱাখালিৰ পৰা
উভতি আহিছে।

সমতি ? তেওঁৰ কেনে হৈছে।

তেওক খোজ কাঢ়িবলৈ দিছে। ফিবোজাই উত্তৰ দিলে
বেমৰতো ৰাজনীতি এৰা হৈ। আশ্রমৰ মানহবোৰে গান্ধীজীৰ
নোৱাখালি মিশ্যনৰ বাবে বালা সেন্দৰ আৰু বস্ত আৰু ধন তুলি
কেইগৰাকীমান মহিলাৰ হাতত পঠাই দিছিল। লগতে মাকপো
গ'ল। ঘৰি আহি তাই কলিকতাৰ পৰা চিঠি লিখিছে। মোলৈও
লিখিছে সমতি বাইদেউলৈও লিখিছে। তাই সেৱিকা হ'ব। সুমতি
বাইদেউৰ বৰ ভাল লাগিছে। আশ্রম পৰিচালনাৰ বাবে এগৰাকী
মানহ বিচাৰি আছিল। এতিয়া মাকৰ কথা ভাবিছে। তালৈ
বোধহয় তেনে এটা কথা ভাবিছে

ফকনে জীয়েকৰ এই পৰিবৰ্তনৰ কথা নেজানে। তেওঁ চিন্তিত
হৈ সধিলে তাই বিয়া নকৰাই নেকি ?

ফিবোজাই মূৰ লৰাই মাথোন জনালে যে তাইৰ বিয়াৰ ইচ্ছা
নোহোৱা হৈছে। ফকনেও আৰু কথা সধিবৰ ইচ্ছা প্ৰকাশ নকৰিলে।
তেওৰ তেতিয়া ধাৰণা হৈছে মানহে প্ৰকৃতপক্ষে জীৱন উপভোগ
কৰিবলৈ হ'লে প্ৰেমঃ বস্ত পালে যেনেকৈ গ্ৰহণ কৰিব লাগে নেপালে
তাৰ আশাও ত্যাগ কৰিব লাগে। অবাস্তৱ আশাৰ কোনো অর্থ
নাই। বানুহে প্ৰেম মত্ৰ সেৱা বিদ্ৰোহ নিৰাশা এটাকো ত্যাগ
কৰিব নেলাগে। কৰ্তব্যৰ লগত যেতিয়া এইবোৰৰ সংঘৰ্ষ হয়
তেতিয়া মানহে অব্যর্থ ভাগ্যক নীৰৱে গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

ছিৰাজুদ্দিন হাজৰিকাই হঠাতে দেখিলে চম্পাৰ ল'ৰাটোৱে এবাৰ

ফিৰোজলৈ চাইছে এবাৰ জীপখনলৈ চাইছে সম্ভৱতঃ সি মাকৰ কথা ডাবিছে এই ল'ৰাটো যেতিয়া ডাঙৰ হ'ব তেতিয়া বজি। ব সি ফুকন আৰু চম্পাৰ অনিয়মিত মিলনৰ ফল। হিন্দু সমাজত সি স্বীকৃত পত্নৰ এখন আসন বিচাৰি ব্যৰ্থতাৰ সন্মুখীন হ'বনে নে সেই সমাজ নেওচা দি বিদ্ৰোহীবোৰৰ লগ লাগি এখন নতুন সমাজ বিচাৰিব সেইটো সি নিজে নিজে ঠিক কৰিব লাগিব। এটা ধৰ্মত আৰু এটা পৰিয়ালত জন্মিলে সেই ধৰ্ম বা পৰিয়ালৰ বান্ধোনত থাকি জীৱন কটোৱা মানহৰ স্বভাৱ। কিন্তু বান্ধোন অমজিকৰ হ'লে বা চলিত ৰীতি নীতি লগত মনৰ স্বাভাৱিক প্ৰৱৰ্ত্তিৰ বিৰোধ ঘটিলে মানহে সেই বান্ধোন বা ৰীতি নীতিৰ বিৰুদ্ধে বিদ্ৰোহ কৰাটো মানহৰ ধৰ্ম।

এদিন তেওঁ ফিৰোজাৰ বিয়াত অসন্তুষ্টি প্ৰকাশ কৰিছিল কিন্তু আজি সেই বিয়াখনত এটা জাতি গঢ়াৰ ডাঙৰ উপাদান বিচাৰি পাইছে। যদি দেশত হিন্দুৱে মহলমানক আৰু মহলমানে হিন্দুক বিয়া কৰায় তেন্তে ভাৰত প্ৰকৃতপক্ষে এটা জাতি হ'বলৈ বেছি দিন নালাগিব প্ৰকৃততে ধৰ্মই এনে বিয়াত বন্ধা নিদিয়ৈ অন্ধ মানহেহে দিয়ে ফিৰোজাক দেখিলে তেওঁৰ সেই ভাবেই হয়। তেওঁ এতিয়া ফিৰোজাৰ সন্তান হোৱালৈ বাট চাইছে। সেই সন্তানৰ পিতৃ হ'ব হিন্দু মাতৃ মহলমান সন্তানটো হ'ব এক নতুন জাতীয় সংস্কাৰৰ প্ৰতীক।

ফিৰোজাক তেওঁ এই কেইদিন য'লৈকে গৈছে ত'লৈকে তাইক লৈ গৈছে তাই লগত থাকিলে তেওঁ মনত এটা সাহস পায় সাম্প্ৰদায়িক নেতাৰোৰৰ সন্মুখীন হ'বৰ বাবে। ধৰ্মই মানহক মানহৰ পৰা সম্প্ৰদায়ক সম্প্ৰদায়ৰ পৰা বিচ্ছিন্ন নকৰ। অধৰ্মইহে তেনে কৰে। আচ' ধৰ্মই সকলোকে এক কৰে।

তেওঁ এইবাৰ চ'পাৰ ল'ৰাটোক নিজৰ কাষ চপাই আনি তাক মৰম কৰি কোলাত বহুৱালে। ল'ৰাটোৱে অৰাক হৈ হাজৰিকাৰ ফালে চালে।

অলপ বৈ হাজৰিকাই ফুকনলৈ চাই ক'লে এই ল'ৰাটোক মই ফিৰোজাৰ সন্তানৰ দৰেই মৰম কৰিম ফুকন। ইহঁত একোটা একোটা ক্ষত্ৰ বিদ্ৰোহৰ ফল। হৃদয়ক অৱমাননা কৰিলে আজ্ঞা নেথাকে।

আজ্ঞা নেথাকিলে ধম নেথাকে। ৰাজনীতিজবোৰে মিছাই ধম ৰাষ্ট্ৰৰ কথা কয়। কেৱল ক্ষুদ্ৰ বিদ্ৰোহবোৰতহে প্ৰকৃত ধম লকাই আছে।

অক মাতে ফুকনৰ মনৰ ভিতৰত ঠৈ থকা এখন নৈৰ বাজ ছিগি গ'ল তেওঁ যেন বাজৰ যন্ত্ৰণা আৰু অনভৱ নকৰা হ'ল। হিন্দ মহলমান সমাজভুক্ত পতিত শোষিত শোষক সকলোবোৰৰ সপৰ্ক যে সেই বাজটোৱে ইমান দিন বন্ধা কৰি আছিল। আজি সেই বাজ ভাগি গ'ল। আজি তেওঁ যেন দেখিলে চপাৰ প্ৰতি তেওঁৰ ভাল পোৱা সেই নৈ। সেই নৈক আজিয়ে একোৱে ৰাধা দিব নোৱাৰে।

ফিৰোজাই মনে মনে আজি বৰ আনন্দ পালে। তাই বিয়াৰ পিছতে এটা নতুন মন্ত্ৰিৰ স্বাদ পাইছিল কিন্তু বঢ়াবোৰে ইমান দিনে সেই মন্ত্ৰি পাপ বা অনাচাৰ বলি ধৰিছিল বাপেকে আজি ধমৰ যি ব্যাখ্যা দিলে তাক শুনি হৃদয় আনন্দত নাচি উঠিল।

ঠিক সেই সময়ত স্থলত পাইন বনত উজ্জ্বল সেম্ভৰীয়া আবেলিৰ ব দেখা গ'ল।

লগে লগে ফুকনে সকলোৰে পৰা বিদায় লৈ ল'ৰাটো আৰু কং জনীৰে সৈতে গুৱাহাটীলৈ ৰাওনা হ'ল।—

— ফিৰোজাহত উত্ততি গ'ল অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰ তালৈ।

গৈ পোৱাৰ লগে লগে দেখিলে ঘৰ সদা। কেৱল ৰবিচন্দ্ৰই বাৰাণ্ডাত অহা যোৱা কৰি কিবা চিন্তা কৰি আছে।

ই প্ৰশ্নানন গ'লনে? হাজৰিকাক দেখি উদ্বিগ্ন হৈ ৰবিচন্দ্ৰই সখিলে

অ।

কেনে দেখিলা?

মানহজনলৈ এতিয়া দেখোন সহানভূতিহে হ'ল। মাকগক লগ পাবলৈ উদ্বিগ্ন হৈ আছে।

বজি পাইছোঁ। অলপ বৈ ৰবিচন্দ্ৰই উত্তৰ দিলে ডেকা ল'ৰাই বোলক গাভৰুৱেই বোলক কোনেও বঢ়াবোৰক গ্ৰাহ্য নকৰে।

চাওক—স পত্তি ঘটিছো কিন্তু ইহ তৰ খাবৰ মন নাই। দুদৰ ওপৰত মোৰ আৰু আস্থা নাই। সি স পত্তি নেজাগে বলি কৈছে। মাটি খেতিয়কক দিবলৈ উৰাউল। কিন্তু আইন জানো সলাব পাৰিব? কাজেই বাপেকহতে ঘটা স পত্তিকে আধানাজি কৰি জীয়াই থাকিব। আমি খালি ধ্বংসযজ্ঞ দেখিম। অৱশ্যে পঞ্চানন নিজেও দায়ী। দেখিলেনে চ পাই কি কৰিলে টকাবোৰ? অপচয়। আৰু দদৰে কি কৰিছে দেখিছেনে? তাক আমি কামত ৰাখিব পাৰিছো। সি কৈছে কাম গ লে সি সুখী হ ব সি এতিয়া তাৰ ফামলৈ যাবগৈ। ৰজিত হ ল ইনভেলিড। বেচেৰা সদানন্দই এতিয়া ধোৱা কোৱা দেখিছে। বাগানত ঘমঘট মাটিত খেতিয়কৰ বিদ্ৰোহ। মোৰ বেয়া লাগিছে। মই চিন্তা কৰিছো লিখা পঢ়া চাকৰি সকলো এৰি দি মই ব্যৱসায়ত লাগিম। ইতিমধ্যে মই পদত্যাগপত্ৰ দিয়াৰ সিদ্ধান্ত কৰিছো। বিশ্ববিদ্যালয়ৰ লগত লাগি মই মোৰ ইবোৰ দান্নিত্বৰ কথা পাহৰি গৈছো। এই কামটো এৰি দিম বৰজী চচা এৰি দিম—

ছিৰাজুদ্দিন হাজৰিকা অৰাক হৈ গ ল। আপনি ব্যৱসায় কৰিব? তেন্তে বৰজী চচা কোনে কৰিব? বিশ্ববিদ্যালয় কোনে পাতিব?

উপায় নাই। মই জীয়াই থকা কেইদিন ব্যৱসায়ৰ অপায় অমংগল হ বগৈ নিদিওঁ পঞ্চাননক কৈ লাভ নাই। ডেকা গাভৰুৰ ওপৰত আৰু মোৰ বিশ্বাস নাই। অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই উত্তৰ দিলে বিশ্বাস কৰিব কেনেকৈ? গাত একে ভেজ থাকিব পাৰে কিন্তু ইহঁতৰ মন একে নহয়। সম্পৰকপে negative। মই সদানন্দক কৈছোঁ—ইউ আৰ বাইট। দদ চুড বিজাইন। মই গুৱাহাটী অফিচৰ চাৰ্জ ল ম।—আৰু আৰু বৰজী চচা কৰি কি কৰিম হাজৰিকা? লাচিতৰ কথা পঢ়ি আৰু লিখি থাকিলে কি হ ব? লাচিত হলেহে দেশ ৰক্ষা হয়। আজি মহলিম জীয়ে অসমৰ মাটি দখল কৰিবলৈ খিলিজী ডল্টা পঠিয়াইছে। মানে বকুটিয়াৰ খিলিজীৰ নামত ডল্টা পঠিয়াইছে খিলিজী!—খি খিলিজীয়ে ১৭ টা অস্থাবোহী সেনা লৈ নৱদ্বীপ জয় কৰিছিল। কিন্তু এই খিলিজী আহি কানাই বৰশীত অসমীয়াৰ হাতত পৰাস্ত হৈ উভতি গ ল। এই ৰাজ্য কোনো দিনে বংগদেশৰ তললৈ যোৱা নাছিল।

স্বাধীনতা আহো আহো এই সময়ত অসম আনৰ তললৈ কিয় যাব লাগে ? ইংৰাজৰ উদাৰতাত আৰু মোৰ আস্থা নাই। আজি যদি অসম যায় লাগে ? ইংৰাজৰ উদাৰতাত আৰু মোৰ আস্থা নাই। নাই। আজি যদি অসম যায় বৰজী পঢ়ি কি কৰিম ? সেই কথাটোও ভাবিছো। মই কেৱল স্থলভূত বহি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ প্লেণ কৰি থাকিলে কি হ'ব ?—কাৰ বাবে এই বৰজী আৰু সংস্কৃতি চচা ? এই সোণৰ মাটি যদি এই মাটিয়েই যায় এইবোৰ কৰি লাভ কি—

কথাবোৰ উত্তেজনাৰ অসংলগ্ন হৈ পৰিছিল। ব্যৱসায়ৰ ইচ্ছা আৰু দেশপ্ৰেম দয়োটাই তেওঁৰ প্ৰবল হৈ উঠিছে। দয়োটাই তেওঁক দক্ষাৰ্জলৈ টানিছে। হাজৰিকাই চিৰংসম্মত অধ্যাপক বন্ধৰ এনে উন্ন মতি আৰু আগতে কেতিয়াও দেখা নাছিল। তেওঁৰ চিত্ত ক্ষত বিক্ষত। তেওঁ নিকপায় হৈ ফিৰোজালৈ চালে। অলপ আগতে বৰিচন্দ্ৰই তেওঁক যিবোৰ কথা কৈছিল সেইবোৰ কথা জাতে পাতে তেওঁৰ স্বভাৱৰ লগত খাপ খোৱা। কিন্তু এইবোৰ—

ফিৰোজায়ো নিঃসহায় বোধ কৰিছিল।

ঠিক সেই মহৰ্তত আহি ওলালহি সদশনা।

তেও আহিয়েই আটাইবোৰকে মাতি নি ডুইং কমত বহুৱালে। নিজেও এখন চকীত বহি লাহেকৈ দেউতাকলৈ চাই ক'ব বৰদলৈয়ে কৈছে তেওঁ আপোনাৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিশেষ বিষয়াৰ পদত্যাগ পত্ৰ গ্ৰহণ নকৰে। তেওঁ এতিয়া মংগলদৈলৈ যাবলৈ ওলাইছে তাত মহলিম জীগৰ তলটি টিয়াৰে বলেৰে মাটি দখলৰ আয়োজন কৰিছে। তেওঁ নিজে তাত থাকিবগৈ। তেওঁ কৈছে এতিয়া অসম বন্ধাৰ সময়। তাৰ বাবে আপনি কাম কৰিব খজিলে তেওঁ আপত্তি নকৰে। তেওঁ আজিয়েই আমাক গুৱাহাটীলৈ যাবলৈ কৈছে। মংগলদৈ বা গুৱাহাটীতে আপোনাক লগ পাই তেওঁ কথা হ'ব অসমৰ হেনো উন্নয়নক বিপদ।

বিপদটো কি তাক অধ্যাপকে ল'ল টভাৰে ধৰিব পাৰিলে। অলপ সময় ভাবি তেওঁ হাজৰিকালৈ চাই ক'লে 'কি ক'ৰা ভাল হ'ব হাজৰিকা ?

আপুনি যাওক একে আশাৰেই তেওঁ ক'লে বৰদলৈলৈ কোৱা কথাত আমি শুকতু দিবই লাগিব। কথাবোৰ শুনি মোৰ নিজৰে যাওঁ যাওঁ লাগিছে। হঠাতে তেওঁ ফিবোজালৈ চালে।

ফিবোজাই দেখিলে বাপেক কিবা এটা আবেগত উচপিচাই আছে।

কি হ'ল দেউতা? ফিবোজাই সধিলে আপোনাবোৰ যাবৰ মন গৈছে নেকি?

অ হাজৰিকাই উত্তৰ দিলে ময়ো যাওঁ বলি ভাবিছো। অলপ বৈ তেওঁ সধিলে তই অকলে থাকিব পাৰিবি? সদশনাও থাকিব হ'ব পায়?

মুই নেথাকো। মই যাবই লাগিছিল নাম ওজাক চাবলৈ যাব লাগে। তেওঁৰ ভয়ানক অসখ।

ফিবোজাই হঠাতে ক'লে মই নো অকলে থাকি কি কৰিম? ময়ো যাওঁ।

সেই মহততে হাজৰিকাই বিলং ত্যাগ কৰি ভৈয়ামলৈ নামি যোৱাৰ সিদ্ধান্ত কৰি পেলালে। কি কাৰণে তেওঁ ক'ব নোৱাৰে। কিন্তু মনত যেন ভাব হ'ল তেওঁক যেন অসমী আয়ে যাবলৈ আদেশ দিছে।

অধ্যাপক বিচক্ষণ বক্তাৰ সিদ্ধান্ত শুনি মনে মনে বৰ উৎসাহ অনুভৱ কৰিলে। তাৰ পিছত লাহেকৈ ক'লে বৰদলৈলৈ মাতিছে যেতিয়া মই যোৱা ভাল হ'ব তেওঁৰ কথা শুনাটো আমাৰ কৰ্তব্য।

হাজৰিকা আৰু ফিবোজাই বিদায় লৈ নিজৰ বহালৈ গ'ল। অধ্যাপক বিচক্ষণই পোছাক কৰিবৰ বাবে নিজৰ কোঠা সোমাল।

সদশনাই অপৰাজিতা অপৰাজিতা বলি চিঞৰি নিজৰ কোঠালৈ অপৰাজিতাক বিচাৰি গ'ল।

অপৰাজিতাই কমৰ বাৰাণ্ডাত বহি আপোনমনে দৰা কইনা খেলি আছিল। কেইবাহোৰাও দৰা কইনাৰ ভাই একেলগে বিয়া পাতিব খজিছে। কিন্তু হোৰ মিলিব পৰা নাই।

মাকক দেখি তাই সখিলে এই পে ট পিদ্ধা দৰাটোলৈ এজনী মেমনী লাগিব নেকি মা ?

সদশনাই দেখিলে অপৰাজিতাৰ কইনাবোৰৰ সকলোৱেই হয় ৰিহা মেখেলা নহয় শাৰী পিন্ধিছে। গাউন পিদ্ধা এজনীও নাই।

লাগিবতো। সদশনাই হাহি উত্তৰ দিলে।

তেওঁ অপৰাজিতাৰ ওচৰত বহি এজনী ছোৱালীৰ গাউন পিদ্ধাই কইনা তৈয়াৰ কৰিলে কোট পে ট পিদ্ধা দৰাটো আনি তাইৰ ওচৰত বহুৱাব ধোজোতে সদশনাই দেখিলে বাৰ সোঁ ফালৰ কু হিলাৰ ভৰিটো পে টৰ তলেদি সৰকি মজিয়াত পৰিলগৈ।

কি কৰিলি মা ? দৰাটো খোৰা হ'ল। অপৰাজিতাই বকি বুলি লাগিল মাকক। মাকে ধৰিব নজনা বাবে কু হিলাৰ ভৰিটোৰ জোৰা ভাগি ওলাই আহিল। সেইটোৱেই আছিল অপৰাজিতা আটাইতকৈ প্ৰিয় দৰা।

সদশনাই ক'লে খোৰা হ'লে একো নহয়। বিয়া দি দে। আমি এতিয়া গুৱাহাটী ঘাব লাগিব খব কৰ

ভৰিটো ভাল কৰি দে। — অপৰাজিতাই তেঁক ধৰি ক'লে। —
নহ'লে কইনাই বেয়া পাৰ।

নেপায় অ। মাকগ পেহীয়ে খোৰা দৰাকে দেখোন বিয়া কৰাব খজিছিল।

অপৰাজিতাই কিন্তু যাবৰ সময়লৈকে তেঁহ নেবিলে। বিয়াখন নপতাকৈয়ে তাই গুৱাহাটীলৈ যোৱা মটৰৰ বেক ছীটত গৈ বহিলগৈ। সেই দিনা সদশনাই নিজে মটৰ চলাইছিল।

সেইদিনা অ বেজি গুৱাহাটীত মহলিম লীগৰ এটা সৰু শোভাযাত্ৰা ওলাল। কিন্তু লগে লগে ওলাল তাৰ বিৰুদ্ধে ছাত্ৰৰ এটা বিৰাট শোভাযাত্ৰা। এনেকুৱা বিৰাট শোভাযাত্ৰা গুৱাহাটী চহৰত আগতে ওলোৱা নাছিল। ছাত্ৰসকলে সমগ্ৰ নগৰ পৰিস্ৰমণ কৰি আহি জজ ফিল্ডত সমবেত হৈ ক্ৰুপিং বিৰোধী ৰাজহুৱা সভা পাতিছিল সেই সভাত ছাত্ৰৰ লগতে অন্যান্য লোকেও ৰোগ দিছিলহি।

মাকপেঙ সেইদিনা সভালৈ গৈ মহিলাসকলৰ লগত বহি আছিল। সভাত অসংখ্য মানহ। কোনে বক্তৃতা দিব সেই বিষয়ে ছাত্ৰসকলে জাননীত একো লিখা নাছিল।

মাকপে যেনে যেনে মঞ্চলৈ চাই আছিল।

হঠাতে নৈৰ পাৰৰ আলিবাটত আহি এখন গাড়ী বজহি। কোনোবাই কাৰোবাৰ জন্মধ্বনি দিলে। কাঠৰ চালপীৰা জোৰা দি কৰা মঞ্চটো চাপৰ আছিল। তাতে মাইকৰ ওচৰত এজন ছাত্ৰটো সভাপতিৰ নাম প্ৰস্তাব কৰিলে। তাৰ পিছত হ'ল উদ্দেশ্য ব্যাখ্যা। তাৰ পিছত হঠাতে বক্তাৰ নাম ঘোষণা কৰা হ'ল।

নাম শুনাৰ লগে লগে মাকপেৰ গা বোম্বাৰ্জিত হৈ গ'ল।

বক্তাজনে বক্তৃতা দিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। শুৰঙৰীয়া শব্দত আলোড়িত হৈ থকা ৰাজহুৱা পথাৰৰ মানহুখিনি হঠাতে শান্ত হৈ পৰিল।

বক্তাজনে আধাঘণ্টামান বক্তৃতা দি হঠাতে নামি গ'ল। তেওঁ কি কৈছিল তাক মাকপেৰ ভালকৈ মনত নৰ'ল। বক্তৃতাৰ সাৰাংশ হ'ল : এতিয়া সকলোবোৰ ৰাজনিতিক শক্তি গোট খাই অসমক পাকিস্তানৰ গৰাহৰ পৰা ৰক্ষা কৰি সকলো শ্ৰেণীৰ ৰাইজক স্বাধীনতা ৰক্ষাৰ কাৰণে একত্ৰিত কৰি আগ বাঢ়ি ওলাই আহিবৰ সময় হ'ল। যদিও তেওঁ নিজে চৰকাৰৰ বিৰুদ্ধে এটা ডাঙৰ খেতিয়ক বনুৱাৰ আন্দোলন কৰাৰ কামত লাগি আছে তথাপি তেওঁ এই ত্ৰুপিং বিৰোধী আন্দোলনৰ পৰা আঁতৰি থাকিব নোৱাৰিলে। তেওঁ স্পষ্টভাৱে সংঘৰ অভিযানপন্থী উগ্ৰ সহকৰ্মীসকলৰ কাম পন্থাৰ বিৰুদ্ধে মত প্ৰকাশ কৰিলে। সবহভাগ সংঘৰ কৰ্মীয়েই বজি পাইছে স্বাধীনতাৰ লাভৰ শেষ পৰ্যায়ৰ সাংবিধানিক সংগ্ৰাম চলি থকাৰ সময়ত এনে ধৰণৰ উগ্ৰ কাম পন্থা অবাস্তৱ।

তেওঁৰ বক্তৃতা হৈ যোৱাৰ পিছত এজন ডেকা ছাত্ৰ আহি সপৌৰষে ঘোষণা কৰিলে। তেখেতক পল্লিচৈ প্ৰেস্তাৱ কৰি জে. লৈ. লৈ. গৈছে।

সভাত প্ৰতিবাদৰ মৃদু ধ্বনি ফুটি উঠিল। কিন্তু কোনো উত্তেজিত নহ'ল। মানুহবোৰে এই পেশাৰ এই সময়ত হোৱাটো ভাল পোৱা

নাছিল। এই মুহূৰ্ত্তত সকলোৱে নিবিবাদে একমঠ হৈ থিয় হোৱাৰ সময় তথাপি কোনেও একো কোৱা নাছিল।

সভাত কেইবাজনো মাাহে বক্তৃতা দিছিল মাকণ শেষলৈকে নেথাকিল। তাই উত্তেজনাৰ বক্তৃতাত কোনো দিনেই বিশেষ সোৱাদ পোৱা নাছিল আজিও নেপালে। কিন্তু সকলো শ্ৰেণীৰ মানহ আহি এক ভাৱত ঠেট খোৱাৰ এই জাতীয় অনুভূতিত তাই বিশ্ব ঐক্যৰ অনুভূতিৰ আভাস পালে মহৎ কবিসকলৰো ব্যক্তিগত অনুভূতি কেতিয়াবাহে বিবানভূতিত পৰিণত হয়। শব্দত সেই অনুভূতি ধৰা থাকিলে কেতিয়াবা সেই বিবানভূতিয়ে পাঠককো অনুপ্রাণিত কৰে। ৰাজনৈতিক একতাই মানহক কাম কৰিবৰ জোখাৰে এক কৰে কিন্তু এই একতা চনকা এক মান্নিক। তেওঁ সাধনা কৰিছে বহু মান্নিক ঐক্যৰ।

মাকণ কোৱা কুৰিটক জজ কটৰ ফালে আহিল। তাত এটা মানহৰ জুৰ দেখি তাইৰ কৌতূহল হল। দীঘলী পথৰীৰ ফালে গৈ তাই কজন হলৰ ওৰি পাইছে গৈছে এনেতে দেখিলে বেথোৰাম মহৰিয়ে আইদেউ আইদেউ বলি মাত লগাই কটৰ ফালৰপৰা তাইৰ ফালে উধাতু খাই আহিছে

বহুত দিনৰ মূৰত ঘৰৰ পৰা বাহিৰত পথাৰৰ পৰা দৰৈত শাভ দীঘলী পথৰীৰ পাৰত বেথোৰামক দেখি তাইৰ ডাল লাগি গল।

বেথোৰামৰ চেহেৰা আগৰ দৰেই আছে মাত্ৰ মানহটোৰ মঞ্চখনত আগৰ সবলতা নাই

বেথোৰাম ককাইটি ইয়াত কি কৰিছাৰি ? মাকণে হাঁহি সধিলে।

বেথোৰামে কলে সেই যে ৰোমা ফুটোৱা লৰাটো তাৰ ফাঁচী হুকুম হৈছিল ইয়াতে জুৰি বহি আছে। তাকে চাবলৈ আহিছিলো।

কলিকতাত থাকোঁতেই মাকণে সদানন্দ বৰুৱাৰ মৰ্খদি লৰাটোৱে কৰা হত্যাকাণ্ডৰ কথা জনিছিল। বাপেক আৰু দুদূৰ চিঠিতো তাৰ আভাস পাইছিল।

জুৰিয়ে কিবা সিদ্ধান্ত কৰিলে নেকি ? মাকণে কৌতূহলত সধিলে।

জুৰিয়ে আজি একো ঠিক কৰিব নোৱাৰিলে। যি বজিছো ৫ জন এফালে ৫ জন সিফালে। টনা আজোৰা চলি আছে। কাই লৈছে কিবা এটা হ'ব। এতিয়া নৰাম ওজাৰ ডোটৰ ওপৰত তাৰ প্ৰাণ নিৰ্ভৰ কৰিছে। তেওঁ আজি আহিব নোৱাৰিলে। ছান্দীবাৰী হাস্পতালত আছে। কাইলৈ আহিব।

নৰাম ওজাও জুৰিব মেঘৰ নেকি ?

অ বেথাৰামে উত্তৰ দিলে তেওৰ মনহে বজিব পৰা মাই। আজি হাস্পতাললৈ যাওঁতে ক'লে প্ৰায় চিত্ত শু কৰি মানহটোক মাৰিব পাৰিবা কিন্তু তাৰ তাৰণ নহ'ব। জীৱবধৰ পাতকৰ পৰা এই অজামিলটোক ৰক্ষা কৰিবলৈ হ'লে তাক ক্ষমা কৰাহে জাল। মই ক'লো ক্ষমা কৰিব পাৰিবা কিন্তু এই পাতকীয়ে কি ক্ষমাৰ মোল বজো? সি আকৌ মানহ মাৰিব। সিতো তোমাৰ দৰে হৰিক নজো। তেওঁ ক'লে মহৰি তুমি সম ভাব ল'ব পৰা নাই। ম'ৰা মৰি গ'ল। এতিয়া দৰকাৰ হৈছে তাৰ আত্মমাটো উদ্ধাৰ কৰা। তাক মই ফাটী দিবলৈ নকওঁ জনমতৰ ফাটেক দিয়াম। বড়াক বজালেও লাভ নাই—অবজ ক বজোৱা আৰু ধেকৱাৰ ঠাৰি সিজোৱা একে কথা। এনে এটা অঘটন ঘটাই সাৰি গ'লে সংসাৰো নেথাকে বেদো নৰয়। ই আৰু মানহ মাৰি।

মাকণে সখিলে তুমি সভালৈ গৈছিলো ?

অ। বেথাৰামে উত্তৰ দিলে পৰাৰে পৰা গুনিছোঁ আজি নবীন দাদাই সকলোৰে আগত দেখা শুনাকৈ বক্তৃতা দি প্ৰেপ্তাৰ হ'ব। তেওঁ সংঘৰ ল'ৰাবোৰৰ মতি গতি ঘাই পেলোৱে। ব'ৰ দলেয়ে সকলো গুনি কৈছে নবীনক তেও খালাচ দিব। এতিয়া অসম ৰক্ষা কৰিবলৈ তেওঁ সংঘৰ সহায় বিচাৰিছে। আপনি নবীন দাদাক লগ পালে নেকি ?

ওহোঁ। মাকণে নিৰিকাৰভাৱে উত্তৰ দিলে নবীন দাদাই ৰেতিয়া এনে পছা লৈছে এই বোমা ফুটোৱা ল'ৰাটোৱেও ল'ব। সিতো অকলে একো কৰিব নোৱাৰে। অৱশ্যে হত্যাৰ দণ্ড হ'ব লাগে। কিন্তু আটাইতকৈ ডাঙৰ দণ্ড নিজৰ প্ৰৱৃত্তিক দমন কৰা।

সি যদি নিজে ভাল হৈ সকলোকে ভাল কৰিব খোজে তেন্তে বিপ্লৱ কৰিব পাৰিব নহ'লে নোৱাৰে।

বেথাৰামে ম মথ ঠিকাদাৰৰ খলশালিয়েকৰ মথত এই কথা শুনি আচৰিত হ'ল অলপ নিৰাশো হৈ পৰিল। এই মানুহ ঘৰৰ পথাৰৰ খান লটি নিয়া মানহবোৰক বেথাৰাদেই ইমান দিনে ধমক দি আৰু পলিচ লগাই গ্ৰেপ্তাৰ কৰোৱাই দমাই থৈছে। এতিয়া যদি এই ল'ৰাটো সাহি স্মৰ তেন্তে মানহবোৰে মাটি কাঢ়ি ল'ব।

বেথাৰামৰ খণ্ডো উঠিল বেয়াও লাগিল।

একমাত্ৰ সদানন্দ বৰুৱাৰ বাহিৰে মাটি সম্পত্তি আদি বখাত কোনো নাই। পঞ্চানন ফুকন মজিল চম্পাত অধ্যাপক বৰিচন্দ্ৰ এবাৰ কিতাপত মজে এবাৰ মজে ঘৰুৱা বা সম্পত্তিৰ চিন্তাত দদ মজিছে জয়ন্তী আৰু খেতিয়কক মাটি এৰি দিয়াৰ সবনাশী ভাৰত — এতি। আইদেৱেও সাধ ফকীৰৰ দৰে কথা কৈছে। চিন্তা ফুকননীৰ লগে লগেই ফুকনৰ ঘৰৰপৰা লক্ষ্মী পলাল।

বেথাৰামে ক'লে যি কৰে কৰক ঈশ্বৰ মই আৰু এইবোৰ কামত লাগি গাঁৱৰ মানহৰ লগত আতাৰি নহওঁ

দীঘলী পথৰীৰ পানী শান্ত হৈ আছিল। মাৰুগে এবাৰ তালৈ চালে এবাৰ চালে বেথাৰামৰ মথলৈ। সম্পত্তিৰ প্ৰতি তাইৰ বিন্দুমাত্ৰও মোহ নপৰিল। বেথাৰামৰ সেৱাতো তাই কোনো মহত্ব নেদেখিলে। তাই ক'লে এই কথা মোক কৈ লাভ নাই বেথাৰাম কাইটি। মাটি ল'ব পৰিব মই মালিক নহয় দদ দাদাহত। কিন্তু এইবোৰ পালেও মই নেৰাখোঁ। কিয় ক'ব পাৰ ?

কিয় ?

এই মাটি সম্পত্তিয়ে আমাক খেতিয়কবোৰৰ পৰা বিচ্ছিন্ন কৰি ৰাখিছে। বিচ্ছিন্ন হোৱাৰ ফলত আমি শত্ৰু হৈছোঁ। সিহঁতে ঠিকেই লুখিছে—মাটিত জানো আমি খেতি কৰোঁ ? ধান জানো আমি ৰোওঁ ? ঠিকেই। কেৱল গৰাকী বুলি সিহঁতৰ পৰা ধান আনি আমি আৰামত খাই বৈ ধনৰো আধানাজি কৰিছোঁ। ভোগ কৰিছোঁ। আজৰি সময়ত পঢ়িছোঁ প্ৰেম কৰিছোঁ লিখিছোঁ ভদ্ৰ হৈছোঁ সংস্কৃতি ৰান হৈছোঁ। কিন্তু আমাৰ আত্মা দুখত ডোখৰ ডোখৰ হৈছে। আমি

কেৱল নিজক ক্ষয় কৰিছে। চ পা মাহীলৈ চা দেউতালৈ চা দদ দাদালৈ চা কেৱল নিজক ক্ষয় কৰিছে। ম মথ ডিনিহি দেউ টকা টকা বলিয়েই মৰিল সদশনা বাইদেউ প্ৰেমৰ দখত তেওঁৰ সংসাৰত জীপ হাব নোৱাৰিলে—। মই এতিয়া ভালকৈ বজিছো এইদৰে চলিলে মানহ হ ব নোৱাৰি। মানহ হ ব পাৰি ত্যা আৰু সেৱাৰ বলৰে। মাকণ বল তাৰ পিছত ক লে এবাৰ সমতি বাই দেউৰ আশ্রমলৈ হাব খজিছে। মোক লৈ বলা বেথাৰাম।

মাকণৰ মাত বৰ কক হৈ উঠিছিল।

বাৰে পতি অন্তৰত নবীনৰ বক্তৃতাৰ মাতটো বাজি আহি। তাই সেই মাতত প্ৰথমতে চকু খাইছিল কিন্তু লাহে লাহে শান্ত মনে কথাবোৰ শুনি গৈছিল। বাজহুৱা বাজনৈতিক শব্দবোৰ শুনি তাইৰ ভাললৈ লাগিছিল কিন্তু শব্দবোৰ আছিল শুকান। মাজে মাজে নবীন বৈছিল ভাবৰ খেলি মি লাগিছিল। সংঘৰ মাটি আন্দো ন বাবে সংঘৰ ল ববোৰে কৰা হিংসাপণ কাহবোৰৰ নবীনে খোলা প্ৰতিবাদ কৰিছিল কিন্তু সেইবোৰত যে তাৰো নাম যোগ আছে সেই কথা সি অস্বীকাৰ কৰিব পাৰিলে। লগে লগে অসমক পাকিস্থানৰ পৰাহৰ পৰা বন্ধা কৰিবলৈও সি উদাত আহ বান জনাইছিল। তাৰ বাবে লগেজাতীয় একতা। সেই একতাৰ ভিতৰত জমিদাৰ কৃষকৰ একতা হিন্দ মহলমানৰ একতা অসমীয়া পবতীয়াৰ একতাও পৰিছে। একাণে শ্ৰেণী সংঘৰ আহবান আনফালে শ্ৰেণী ঐক্যৰ আহবান।

দয়োটা ভাৱৰ আঘাত প্ৰত্যাঘাতত নবীনৰ বক্তৃতা মাজে মাজে সামঞ্জস্যহীন হৈ পৰিছিল।

মাকণৰ ভাৱ হৈছিল ন নীনৰ মনত লকাই থকা ইটো দম্বৰ দৰেই আন এটা দম্বও আছিল যন্ত্ৰণাকৰ। মাকণক বিয়া কৰাবলৈ তাৰ এদিন আছিল প্ৰবল ইচ্ছা কিন্তু সেই বিয়া কৰাব নোৱাৰিলে। কাৰণ সি অভিজাত পৰিয়ালৰ জীৱনৰ লগত নিজৰ জীৱন মিলাই শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ মনোভাৱ বিসৰ্জন দিবলৈ সি অপাৰগ হল। তাইৰ মনত পৰিল কেনেকৈ সি চৰম সিদ্ধান্ত কৰিবৰ মুহূৰ্তত অন্তদম্বত জজৰিত হৈ শেহত মাকণক ত্যাগ কৰাৰ কথা ডাৰিছিল।

এই অন্তৰ নাই তাক খলি খুলি খাইছে। সেই কাৰণে বৰ্তমান

তাৰ বাবে সদায় যন্তণাদায়ক অন্তৰ্দ্বাৰৰ মহততে সি ব্যক্তি সত্তা আৰু সমিতিসত্তাৰ যি সংঘৰ্ষ অন্তৰ কৰে সেই সংঘৰ্ষত ভাগী নৈ নিজৰ সদাৰ প্ৰয়োজন মতে সি কাম কৰিব নোৱাৰে। কৰিবলৈ গ'লেই যেন তাৰ দোষ হয়। সেই বাবে সি সদায় সমাধান ভবিষ্যতলৈ ঠেংলি দিয়ে। এদিন সমাজবাদ হ'ব এদিন সকলো দাৰিদ্র্যৰপৰা মুক্ত হ'ব এদিন প্ৰেম মৰ্ত হৈ উঠিব।

এই ভবিষ্যত কি তাক মাকণে বজি নেপায়। বৰ্তমানত মৃত্যু নহ'লে ভবিষ্যতৰ মল্য কি? সমতাৰ পণ মতি নবীনে স্নেহ দেখা নাই তাক মাকণে আজি স্পষ্টভাৱে ধৰিব পাৰিছে। তাই বৰ্তমানক বেছি মল্য দিয়ে। নীনে কেৱল যান্ত্ৰিক তত্ত্বৰে জীৱনটো বজিবলৈ চাইছে শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ লক্ষ্যৰ কথা নবীনে কোনো দিনে সম্পৰ্ণ ভাৱে উপলব্ধি কৰা নাই এই লক্ষ্য হ'ল মানুহৰ মাজৰ বিবিধ বিচ্ছিন্নতা নাশ। ব্যক্তিসত্তাই এই শ্ৰেণী সমাজত থাকিও বৰিঠাকুৰৰ দৰে প্ৰকৃতি সমাজ ৰাষ্ট্ৰ সকলো শ্ৰেণীৰ জীৱ আৰু মানুহৰ লগত এক বলি অন্তৰ কৰিব পাৰে এটা সমমখী সংযুক্তিৰ প্ৰবাহৰ হায়েৰে।

জীৱনত কাব্যানুভূতি য'লৈ জীৱনোপলব্ধি সম্পৰ্ণ নহয়। প্ৰেম শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ উৰৰ বস্তু নহ'লে ৰজোৱা হোৱালী আৰু প্ৰোলেটেৰিয়টৰ সেৱকৰ মাজত আকৰ্ষণ সম্ভৱ নহ'লহেতেন।

বৰ প্ৰেমক সকলো সংঘৰ্ষৰ বিকৃতিৰ পৰা উদ্ধাৰ কৰি এক বিশাল অনন্তত পৰিণত কৰিবলৈকে বিশ্ব ধম আৰু সাহিত্যই শিক্ষা দিয়ে। মানুহৰ ভগা মন জোৰা লগাবৰ বাবে আৰু সংঘৰ্ষত মানব মনত পাণ্ড ৰস সৃষ্টি কৰিবৰ বাবে প্ৰয়োজন সেই বিশাল প্ৰীতিৰ।

সমিতি বাইদেউৰ ব্ৰহ্মচৰ্য পথ তাই কোনো কালেই গ্ৰহণ কৰা মাই আজিও নকৰে। কিন্তু সমিতি বাইদেউৰ আশ্ৰমলৈ আজি তাই মন উধাও হৈছে। কিয়? কাৰণ তাত এটা বিশাল সেৱাৰ অনন্তত একাংগী ৰূপ প্ৰকাশ পাইছে। যি তে তাই বিশ্বমানৱতাৰ আভাস পায় তে তাই ভীষ্মদ্বন্দ্ব বিচাৰি পায়। যৌনতাক অৰ্হন কৰাটো মাকণে অস্বাভাৱিক বুলি ভাবে। কিন্তু মান অন্ধ বুদ্ধিহীন

সংস্কাৰৰ বাবে এই অস্বাভাৱিক অবদমনক এটা ধৰ্মীয় মহাদাও দিয়া হৈছে। কিন্তু ইয়াক তাই মনে প্ৰাণে গ্ৰহণ কৰা নাই — কৰিব নোৱাৰেও। ভাল পোৱা মানহুণৰ দেহ আৰু মনক বিচ্ছিন্ন কৰি চাই সমতি বাইদেৱে ভাল আদৰ্শ ৰাখি যোৱা নাই। কিন্তু সমতি বাইদেউৱে সমস্যাটোৰ সন্মুখীন হৈছিল সাহসেৰে এক ভীষ প্ৰতিজ্ঞাত আৱদ্ধ হৈও তেওঁ বাহ্যিক লোকাচাৰ বিসৰ্জন দি বিয়া নকৰাকৈয়ে বিশ্বজন্যক অন্তৰেৰে গ্ৰহণ কৰি লৈছিল।

সেই পীক্ষাৰ প্ৰভাৱ নবীনৰ মত পৰিছি কিন্তু তেওঁ নিজে নিজৰ ব্যক্তিসত্তাৰ প্ৰয়োজন অনুসৰি এটা সকীয়া পৰীক্ষা কৰি লৈ সম্মত হ'ল। তায়ো একো উপায় নেপাই পৰম্পৰাৰ দাবীত গৈ যৌৱনৰ সকলো সম্ভাৱ লৈ ৰজিতদাৰ দৰাৰত উপস্থিত হৈছিল কিন্তু দৈহিক-প্ৰপঞ্চতই ৰজিতদাক দৰল কৰি তুলিলে তেৱোঁ তাইক গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰিলে।

ৰজিতদাৰ ওচৰৰ পৰা তাই ব্যথ হৈ উভতি অহা নাই। সিহঁতে বন্ধু হৈ ইজনে সিজনৰ পৰা বিয়া ললে।

তাই এতিয়া নিজৰ পথ পটভাৱে দেখা পাইছে। এই পথ কেতিয়াবা স্বাৰাজ্যনৈতিক সম্ভাৱ মাজেদি কেতিয়াবা আশ্ৰমৰ ভিতৰেদি কেতিয়াবা কবিতাৰ মাজেদি কেতিয়াবা হোটেলৰ দুৱাৰ দলিয়েদি কেতিয়াবা আন আন বচিহ্ন পৰিস্থিতিৰ পদূলি মৰ্শেদি।

এই যাত্ৰাৰ শেষত কি আছে তাই ক'ব নোৱাৰে কিন্তু মনত আছে অক্ষুব্ধ প্ৰেম।

অক্ষুব্ধ ।—

—বেথাৰামে ক'ববাৰ পৰা এখন ঘোৰা গাড়ী আনি ক'লে
এতিয়া উঠক আইদেউ মই খোজ কাঢ়ি যাওঁ

মাকণে হাহি উত্তৰ দিলে সেইবোৰ নিয়ম থোৱা বেথাৰাম।
একেলগে যাওঁ ব'লা ধৰা আমি দুয়ো ককাইজনী। ৰা বন্ধ।

বেথাৰামে মাকণৰ কথা শুনি অবাক হৈ গ'ল। ফুকনৰ ঘৰৰ
ৰাজকুঁৱৰী যেন ছোৱালীৰ লগত এজন সামান্য বেলতলীয়া মহৰিৰ
স্নাতৃ বা বন্ধু জানো সম্ভৱ?

সংকোচ কৰি কৰি বেথাৰ মে গৈ ঘোঁৰা গাড়ীত উঠিলগৈ। দেখিলে ঘোঁৰা গাড়ীৰ ভিতৰত ৰাজকন্যাৰ দেহ দুজিছে মন কিন্তু অসীম আকাশত। সম্পূৰ্ণ সহজ পৰিবেশ।

ঘোঁৰা গাড়ী গৈ যেতিয়া আশ্ৰমৰ ওৰি পালেগৈ তে তয়া আশ্ৰমত সন্ধিয়াৰ চাকি জ্বলিছে।

শ্ৰীলঙ ৰ ডৰ দাঁতিতে আশ্ৰমখন। এটা টিলাৰ ওপৰত।

সিহত আশ্ৰমত সোমাব খজিছে ঠিক তেনেতে আছি এখন গাড়ী সিহতৰ ওচ ত বৈ গ লহি

এটা প্ৰকাণ্ড শব্দ হৈ গাড়ীখনৰ টান্নাৰ ফুটি গ ল অক গাড়ী খনে এটা প্ৰকাণ্ড জোকা খালে।

তেতিয়াও আকাশত পোহৰ আছিল।

এই মাকণ।

মাকণে ঘৰি চাই দেখে মটৰৰ পৰা ফিবোজা নামি আহিছে। মটৰৰ ওচৰত থিয় হৈ হাজৰিকাই চকা সলাবৰ বাবে যত্ন পাতি উলিয়াইছে গাড়ীৰ ভিতৰ পৰা। তেওঁ বেথাৰামক দেখি নোপোৱাই পোৱাদি পালে। বেথাৰাম এইফালে আহাঁ। চকাটো বদলোৱাত লাগি দিয়াহি। হাজৰিকাই মাতিলে।

বেথাৰাম গৈ হাজৰিকাৰ ওচৰ পাই ইটো সিটো যোগান ধৰি হাজৰিকাক কামৰ সহায় কৰিবলৈ লাগিলগৈ।

ফিবোজা আৰু মাকণে কথা পাতি পাতি আশ্ৰমৰ ভিতৰলৈ সোমাই গ লগৈ।

আশ্ৰমত তেতিয়া প্ৰাথনা আৰম্ভ হৈছে। নামঘৰটো অলপ দৰত। সিহত তালৈ নগৈ নিশ্চৈ ওচৰৰে এটা ঘৰত চাকি জ্বলি থকা দেখি তালৈ গ ল।

দুৱাৰ খলি দিয়াৰ লগে লগে মাকণৰ চকুত পৰিল এখন খালী বিচনা এখন মেজত খেলিমেলি হৈ থকা কিছুমান কিতাপ তাতে এটা জেম এডাল ডাৰত এজোৰ খন্দৰৰ ধতি পজাবী।

ইয়াত কোন আছে বাক মাকণ? বি ময়ত ফিবোজাই সখিলে। আমি এনেকৈ সোমাই বেয়া কৰিছো নেকি?

মাকণে একো নেমাতি গৈ মেজখনৰ ওচৰত থিয় হ'লগৈ
কিভাপবোৰ তল তলকৈ চোৱাৰ পিছত মাকণে হাহি ক'লে কোন
হ'ব আৰু নবীন দাদা।

ফিবোজাৰ বি ময় বাঢ়িহে গ'ল। ইয়াত তেওঁ থাকিবনে ?

একো অসম্ভৱ নহয় মাকণে উত্তৰ দিলে য'তে নিৰাপদ
যেন ভাবে আগুৰি গ্ৰাউণ্ড কমী ত'তে থাকে

তেওঁ হ'লে যাওঁগৈ ব'ল। ফিবোজাই ক'লে তেওঁৰ বিপদ
হ'ব পাৰে।

সেই উন্নয়নৰ সময় গ'ল হাহি মাকণে উত্তৰ দিলে মানহ
এতিয়া জেলত। জজ ফিল্ডত অসম বন্ধাৰ বক্তৃতা দি গ্ৰেতাৰ
হ'ল

ফিবোজাই গোটেই ঘটনাটো শুনি ক'লে ভালেই হ'ল মাকণ
এইবোৰ আন্দোলনত লগা বাবে মানুহটোৰ বদনাম হৈছিল।
অধৰাজিতাই কি কয় জান ? মই ডাঙৰ হ'লে দেউতাক মৰা
মানহটো ওলোৱাই মাৰিম। Violence begets violence।
নবী দাই এইবোৰ মানহৰ লগ লৈ নিজৰ মনক িজে ফাকি দিছিল।
ফিবোজাই উত্তৰ দিলে।

নবীনৰ আন্দোলনৰ কথাহে আলোচনা হ'ল দয়োৰে ভিতৰত
কিন্তু মাকণৰ লগত তাৰ প্ৰেমৰ প্ৰসংগটো এবাৰো নোলাল। ইচ্ছা
কৰিয়েই ফিবোজাই সেই কথা কোৱা নাছিল। সেইদিনা সেইবোৰ
কথা পতাৰ সময়ো নাছিল। বাপেকে গুৱাহাটীলৈ আহিছে বহুত
দিনৰ নিবাসনৰ পিছত মহলীম লীগ পাকিস্থান আন্দোলনৰ
বিকল্পে অসমীয়াক জগাবলৈ একগোট কৰিবলৈ। ওৰে বাট তেও
কেৱল এখন দৈনিক কাগজ উলিওৱাৰ কথা কৈ আহিছে। জনমত
পঢ়িবৰ বাবে। এই প্ৰসংগতে ওলাইছিল নবীনৰ কথা।

হাজৰিকাই কৈছিল He is wasting his talent

কথাষাৰ আখৰে আখৰে সঁচা — ফিবোজাই মাকণক কৈছিল
আন সকলো কথা কৈ অতোৱাৰ পিছত

প্ৰাৰ্থনা ইতিমধ্যে শেষ হৈছিল।

আশ্ৰমৰ মধ্য সেৱিকা গৰাকী আহি সিহতৰ আগত থিয় হ'লহি।
অলপ ভাজকৈ চেঁহাৰ পিছত তেওঁ দুয়োকে চিনি পালে। মাকণে
ফিৰোজাৰ সৈতে ঘৰি পকি আশ্ৰমৰ ভাৰতীয় শ্বেতি আৰু গীতা
ভৱন চালেগৈ।

কঠোৰ নিয়মানুষ্ঠিতভাৱে এই আশ্ৰম চলে। সেৱিকাসকলসকল
সকলো ব্ৰহ্মচাৰিণী। তেওঁলোকৰ মন্থত সাধাৰণ কৌতুহল নাই
উদ্বেগ নাই চঞ্চলতা নাই। কেৱল একসৰীয়া এটা বাতাবৰণ।
মাকণৰ ভাল নেলাগিল

সিহত খোজ কাঢ়ি কাঢ়ি গৈ শোৱা কোঠাৰ ভৰি পালেগৈ।
তাত সোমাই মাকণৰ ভাব হ'ল এইটো ঘেন আদৰ্শীয়া তিবোতাৰ
হোষ্টেল। সেৱিকাবোৰ তাত নাছিল বিচনাবোৰ খন্দৰৰ কিন্তু
পৰিষ্কাৰ।

তুমি কিয় আহিছিলি মাকণ? হাহি মধ্য সেৱিকাগৰাকীয়ে
ভাইক সেইখিনিতে লগ পাই সুধিলে।

কণে উত্তৰ দিলে সমতি বাইদেৱে একো লিখা নাই?

লিখিছে তুমি যে নোৱাখালিলৈ গৈছিলি তাকো গ'ল পাইছো।
হঠাতে সেৱিকাগৰাকী গহীন হৈ গ'ল। নবীনদাই আজিলৈকে
আশ্ৰমৰ তত্ত্বাবধান কৰিছিল। ভূমিগত হৈ থাকিলেও মাজে মাজে
আহি দিহা পোহা দিয়েহি। তেওঁৰ উপদেশ মতে এতিয়া সেৱিকা
সকলে অসম ৰক্ষাৰ আন্দোলনৰ বাবে মহিলাসকলক সংগঠিত
কৰিছে তুমি যদি আমাৰ লগ লাগা তেন্তে ভাল হয় প্ৰথম কাম
হ'ব সাম্প্ৰদায়িক শান্তি ৰক্ষা কৰা।

মাকণৰ মন প্ৰফুল্ল হৈ গ'ল। তাই ক'লে মই আপোনালোকৰ
লগ লাগিম। কিন্তু মই হ'লে ব্ৰহ্মচাৰিণী নহ'ব দেই।

মুখ্য সেৱিকাগৰাকীয়ে হাহি উত্তৰ দিলে আমিও অৱজ্ঞচাৰিণীৰ
লগত কাম নকৰাকৈ নেথাকো। কালি নবীন দাদাৰ লগতো কথাটো
পাতিছিলো। তেওঁ তুমি আহিলে ভাল পায়। তেওঁ ভাবে যে তুমি
আহিলে তেওঁ আশ্ৰমৰ ভাৰ লাহে লাহে তোমাকে গুণাব পাৰিব।
সমতি বাইদেউবোৰে সেয়ে ইচ্ছা।

মাকণৰ গাল লখন লাজত বঙা পৰি গ'ল। ফিৰোজাই কথাটো খবৰ পাৰি ভাইৰ গাত খচি দি ক'লে এতিয়া আক তোৰ সেৱিকা হোৱাৰ বাহিৰে আন উপায় নাই। তই লাগ বজিছ তই লাগিলে ময়ো মাজে মাজে লাগি দিম আন্দোলনত

মাকণৰ মন ইতিমধ্যে থি হৈ গৈছিল। ভাই হঠাতে সখিলে আশ্ৰমত মই যদি থাকিব খোজো আপত্তি আছে নেকি ?

মধ্য সেৱিকা গৰাকীয়ে অলপ ভাবি উত্তৰ দিলে যদি একাঙাই থাকিব খোজা তেন্তে নবীনদা থকা ঘৰটোকে দিব পাৰে। তেওঁতো এতিয়া বজাঘৰৰ আলহী হ'ল

মাকণে ক'লে মই কালিলৈকে আহিম। কিন্তু আশ্ৰমৰ কঠোৰ বাঞ্ছন মানি মই সৰহ দিন থাকিব নোৱাৰো কাৰণ মই সন্যাস ভাঙি পোও। কেৱল আন্দোলনৰ দিনকেইটা থাকিম।

হঠাতে ফিৰোজাই ক'লে তই দেখোন ইয়ালৈ নহাকৈয়ে পাব অ মাকণ

মাকণে একো নেমাতিলে। সিহতে বিদায় লৈ উভতি আহিল। আহোতে বাটত মাকণে ফিৰোজাক ক'লে ঘৰখনত মোৰ ভাল নলগা হৈছে। এদিন নবীন দাই ঘৰৰপৰা ওলাই সংঘলৈ আহিবলৈ কওতে মই ভাবিছিলো এই কাম কৰা অসম্ভৱ। আজি কিন্তু ঘৰ এৰা মোৰ পক্ষে একো কথাই নহয়।

দেউতাক জানো এৰিব পাৰিবি ? ফিৰোজাই সখিলে। তেওঁৰ এতিয়া তোৰ ওপৰতে মায়ী আছেগৈ। আক সেই ল'ৰাটো—

মাকণে হাঁহি ক'লে দেউতাকটো মই আক বখি থাকিব নেলাগে। মোৰ পথ মই বাচি লৈছো আপত্তি নকৰে। অৱশ্যে দেউতাক চাবলৈ মানহ লাগিব। সেই দায়িত্ব মই পালন কৰিম।

ফিৰোজাই বজি পালে এইজনী নতুন মাকণ তাই নিজৰ মনে দেখা সত্য অনকৰণ কৰিবলৈ দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ। তাই সুখী হ'ল।

সিহঁত আহি মটৰৰ গুৰি পালেহি।

হাজৰিকাই গাড়ী ভাঙ কৰি সিহঁতলৈ বাট চাই আছে। বেথাৰাম মহৰিৰে সৈতে দেশৰ অৱস্থাৰ কথা পাতিছে।

ফিৰোজাই আহি বা পকক ক'লেহি। দেউতা মাকণে আন্দো জনত লাগিবলৈ ঠিক কৰিছে

ফিৰোজাই মাকণৰ সিদ্ধান্তৰ কথা বিহুৰি কোৱাত হাজৰিকাই সম্ভৱত হৈ ক'লে স্ত্ৰী শক্তি জাগিছে যেতিয়া আন্দোলন গৈ পাকঘৰত সোমাইছেগৈ। যি দেখিছো জয়ৰে লক্ষণ

গাড়ী চলাই চাৰিওজম আহি প্ৰথমতে মাকণহঁতৰ ঘৰ পালেহি। তাতে মাকণ আৰু বেথাৰাম নামি গ'ল। ফিৰোজাক লৈ হাজৰিকাই ঘৰৰ অভিমুখে যাব খজিছে এনেতে ভিতৰৰ পৰা অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰ ওলাই আহিল। তেওঁ আহিয়েই ক'লে বৰদলৈয়ে মোক মংগলদৈলৈ মাতি লৈছে তেওঁ তাতে নীৰলে কথা পাতিব খজিছে। তেওঁ আপোনাকো লৈ যাবলৈ কৈছে। যাবনে কি?

অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰৰ হাতত দখ মান কিতাপ। তেওঁ আহিয়েই বোধহয় পঢ়াত লাগি গৈছে। নিশ্চয় কিবা তথ্যৰ দৰকাৰ হৈছে—মানে ঐতিহাসিক তথ্য। কিয়? হাজৰিকাই প্ৰশ্ন কৰিলে ৰবিচন্দ্ৰৰ মথত অথনি স্থিৰভাৱে দেখা মও নাই।

ৰবিচন্দ্ৰই কলে জাতীয় প্ৰশ্নটোৱে উয়ংকৰ ৰূপ ধৰিছে। লীগে কৈছে মহলমান এটা জাতি। কংগ্ৰেছে কৈছে হিন্দু মহলমান এটা জাতি। আনহাতে আমি ভাবিছো অসমীয়া এটা জাতি। তত্ত্বৰ খেলিমেলিত পৰিছে বৰদলৈ। তেওঁ জানিব খজিছে অসমীয়া এটা জাতি হয় নে নহয়। তত্ত্বৰ দিশৰ পৰা। তেওঁ ওৰে জীৱন একালে বন্দে মাতৰম গীত গাইছে আনফালে অ মোৰ আপোনাৰ দেশ। মহাত্মা গান্ধীয়েই পণ্ডিতৰে কৈছে অসমে ১৯৩৫ চনৰ সংবিধান মতে যি প্ৰাদেশিক স্বায়ত্ত্ব শাসন পাইছে সেই স্বায়ত্ত্ব শাসন অসমে এৰিব নোলাগে। তাতে অসমৰ আৰু ভাৰতৰ স্বাধীনতাৰ বীজ নিহিত আছে। তেওঁ আপোনাক বিচাৰিছে অসমীয়া মহলমানৰ মতামত জানিবৰ বাবে।

আপনি তেওঁক লগ পাইছিলে নেকি? হাজৰিকাই আগ্ৰহেৰে প্ৰশ্ন কৰিলে।

লগ নহৈ পোৱা নাই। তেওঁ নিজেই মংগলদৈলৈ গাড়ীতে মোৰ ইল্লাত সোমাই গৈছে ৰবিচন্দ্ৰই উত্তৰ দিলে মই নিজৰ সমস্যা

জৈ উত্তেজিত হৈ আছিলো। ঘৰখনত সোমাবৰ মন নোহোৱা হ'ল। কিন্তু তেওঁ আহিলত ঘৰুৱা কথা পাহৰি গ'লো পাহৰি গ'লো পদ ত্যাগৰ কথা। তেওঁৰ মানসিক যন্ত্ৰণা দেখি দুখ লাগিল। একমাত্ৰ পাকীয়ে তেওঁক সাহস দি আছে। তেওঁ অকল ৰাজনৈতিক দুটিৰ পৰাই নহয় তত্ত্বৰ দলিটৰ পৰাও পল্ট হ'ব খুজিছে। কাৰণ এই মুহূৰ্ততে অসমে অকলে য'জ দিব লগা হৈছে। গতিকে বন্ধিজীৱী ব্যৱসায়ী নাৰী পক্ষৰ বাওঁপন্থী সকলোৰে সহযোগ তেওঁক লাগে।

হাজৰিকাৰ মন হঠাতে আনন্দিত হৈ গ'ল।

তেওঁ ক'লে স্বাম নিশ্চয় স্বাম। অসম মৰিলে আমিও মৰিম। কোনে কৈছিলে কথামাৰ। মই পাহৰি গ'লো।

লক্ষ্মীধৰ শমাই। ৰবিচন্দ্ৰই ক'লে তেন্তে আপনি ওলাওকগৈ।

হাজৰিকাই জোৰেৰে গাড়ী চলাই গৈ নিজৰ ঘৰ ওলালগৈ। তেওঁ ফিৰোজাক নমাই দি নিজে গাড়ীখন এবাৰ তল তলকৈ পৰীক্ষা কৰিলে। গাড়ীৰ ইঞ্জিনেদি পেটল ডালদৰে পাচ নকৰা হৈছে তেওঁ অলপ চিন্তিত হৈ হঠাতে ৰাতিৰাম ডাইডাৰ কথা স'বিলে। এইবোৰ কামত সি বৰ ডাল।

তেওঁ খোজ কাঢ়ি বাহিৰলৈ ওলাই আহিল।

বাহিৰত তেতিয়া সম্পৰ জোনাক। তেওঁ খোজ কাঢ়ি আহি আহি সংঘৰ নিজৰ অফিচটো পাৰ হৈ লাহে লাহে সদশনাহঁতৰ ঘৰৰ পদূলিত থিয় হ'লহি। তেওঁৰ গলথেকাৰি শুনি ডুই ৰামত নীৰলে ৰহি থকা সদশনা ওলাই আহিল।

আই ৰাতিৰাম আছেনে? হাজৰিকাই সোধিলে।

তাকেইতো। মই আহি তাক পোৱাহি নাই। তালৈ বাট চাইহে আছে। আমাৰ গাড়ীখন আজিকালি টেকী কৰি সি চলায়। বোধহয় সি দূৰলৈ গৈছে। আপোনাৰ কিবা দৰকাৰ আছে নেকি? হাজৰিকাই অহাৰ উদ্দেশ্য ক'লত সুদশনাই হাঁহি ক'লে অসম ৰক্ষাৰ অভিযান তেনে ৰাতিও চলিব। মোৰ শৰাইঘাটৰ যুদ্ধলৈ মনত পুৰিছে। চক্ৰধ্বজ ৰজাৰ আই কঁঠৰীয়েও বোলে ৰজাক কৈছিল— বৰকুকনে ঘেনেকৈ বুজিছে সেই মুখে ৰাজাও ৰক্ষা হ'ব

প্ৰজ্ঞাও বক্ষা হ'ব। সকলো বক্ষা হ'ব বাজেও জিকিব।

হাজৰিকাই হাঁহি ক'লে বায়নৰ ঘৰৰ বোন্দায়ো বাগ দিয়ে।
ঘৰফুকনে কি বলিছিল মনত আছেনে?

ঘৰফুকনে কি বলিছিল মনত নাই। শপত খাইছিল কামাখ্যাৰ
কৈছি মাও বগত যি লোক পাছ ভৰি হহকিব এই হেঁসুডানে
তাক কাটিম পাছে মহাবজ্জাক জনাম। কথাখিনি কৈ সুদশমাই
হাঁহিলে।

ঠিক ভেনে সময়তে বাতিৰাম গাড়খন লৈ ওলালহি। জগত জয়ন্তী
আৰু নৰাম ওজা। সিহঁত আগবদৰে এইবাবো পকানন ফুকনৰ
ঘৰত থকাৰ কথা আছিল কিন্তু আয়া আৰু ল'ৰাটো অহা বাবে
তেওলোকক দদৰে সদশ। তাত থাকিবলৈ পঠাইছে।

নৰামৰ অৱস্থা কাহিল জয়ন্তী আৰু বাতিৰামে ধৰাধৰি কৈ
তেওক ভিতৰলৈ নি বাতিৰামৰ বিহুনাত শুৱাই দিলেগৈ। হাজৰিকা
আৰু সদশনাই গিছে গিছে গৈ নৰাম ওজাৰ ওচৰত থিয় হ'লগৈ।
নৰাম ওজাই শুই শুয়েই হাজৰিকালৈ চাই ক'লে আৰু বেছি দিব
নাথাকো যমে ঢুলিত ধৰি আছে। যোৱাৰ আগত খালি জুৰিত
হহি ফাচি যাব খোজা ল'ৰাটোক বচাই যাওঁ বলি ভা'ছোঁ। পলা
হ'ব। কাঁচী সাত শতকৰো হ'ব নেলাগে। তাতকৈ জনমতৰ ফাটেক
হওক।

নৰাম কথা হাজৰিকা আৰু সদশনাই প্ৰথমতে বজিব পৰা
নাছিল। বাতিৰামে বোমা ফুটোৱা ল'ৰাটোৰ ফাচীৰ হুকুমৰ বিচাৰ
চলি থকাৰ কথা বিহুৰি ক'লত দয়োৰে মথ গহীন হৈ গ'ল।

হাজৰিকাই দেখিলে সদশনাৰ মথ গহীন হৈ গৈছে হেজাৰ
হওক গিৰিয়েকক মৰা ল'ৰাটোৰ চৰম শাস্তি হুঁস কৰাৰ কথাটো
তেওঁ সহজে হজম কৰিবলৈ টান পালে তাই মন্থক ডাল নেপাই
ছিল সেইটো সকীয়া কথা। কিন্তু নৰাম ওজাই ম'মথৰ ঘৰতে
কটাই ম'মথৰ হত্যাকাৰীক চৰম শাস্তিৰ পৰা বেছাই দিব সেই
কথাটো তাই ডাল নেপালে অথচ এই নৰাম ওজাক শিল্পীৰূপে তাই
সদায় স'মান কৰি আহিছে আৰু আজিও তেওঁৰ নৰিয়াৰ খবৰ
কৰিবলৈকে তাই বিজ্ঞপ্তিৰ পৰা উধাতু খাই ওলাইছেহি।

নবাম ওজাই হত্যাকাৰীক বচাবলৈ কৰা সংকল্পৰ কথা শুনি সুদৰ্শনাৰ অন্তৰৰ উৎসাহ মৰি গ'ল। তাই কা কা একো নোকোৱাকৈ স্নাউত কৰে গৈ নিজৰ শোৱা কোঠা পালেগৈ। শ্ৰাক্ষৰ দিন ধৰি এই কোঠাত তাই শোৱা নাই। কোঠাটোত সোমোৱাৰ লগে লগে তাইৰ অনুভৱ হ'ল ম মথৰ প্ৰতি যেন তাই কিবা এটা ঘোৰ অন্যায় কৰি আহিছিল ওৰে জীৱন। আজিও সেই অন্যায়ৰ পৰা শেষ হোৱা নাই। নবাম তাইৰ স্নানহী। স্নানহীৰ কামৰ পৰ্যায় স্নানহীক মহিমাম্বিত কৰিব পাৰে কিন্তু তাইক দোষীহে কৰিছে মৃত গিৰিয়েকৰ ওচৰত। কি কৰিব তাই ?

অপৰাজিতা শুই আহিল।

ঘৰটোৰ পৰা তাইৰ পলাবৰ ইচ্ছা হ'ল। কিন্তু পলালে বেয়া দেখাব। তাই ঘৰতে থাকিব। ঘৰতে থাকি নিজক নিজে বজাব মনে মনে গিৰিয়েকৰ ওচৰত ক্ষমা বিচাৰিব।

তাই পাকঘৰলৈ গৈ ডাত বজাব হো জা কৰিলেগৈ।

অলপ সময়ৰ মূৰত জয়ন্তী আহি তাইৰ ওচৰত থিয় হ'লহি। তাইৰ চুপ মেলা গাৰ কাপোৰ কানি লিখি মথ বিৰূপ

কি হ'ল জয়ন্তী। তোৰ চেহেৰা হঠাতে এনে হ'ল কিয় ? সুদৰ্শনাই সমিলে।

পিতাইক হাজৰিকাই কিবা কিবি ক'লে। ফাচী দিয়া ল'ৰা টোক বচোৱাৰ কথা লৈ। যাক মাৰিলে তাৰ ঘৰত থাকি হত্যা কাৰীক ফাচী মাফ দিবলৈ যোৱা কথাটো হেনো দেখে দেখকৈ অন্যায়। পিতাই কথাটো তেনেকৈ ভবা নাছিল। তেওঁ কৈছে আইনতকৈ ধৰ্ম ডাঙৰ। জীৱনৰ বদলি জীৱন মোৱাটো আইনে ভাল বলিব পাৰে ঈশ্বৰে নোবোলে। তেওঁ ইয়াৰ পৰা যাব খজিছে। এই অৱস্থাত কি কৰো ? জয়ন্তীৰ মাতটো বেজাৰত থোকাথুকি হ'ল। ডাক্তৰে বৰ সাৱধানে ৰাখিবলৈ কৈ পঠিয়াইছে।

সুদৰ্শনাই চিন্তিত হৈ সমিলে 'হাজৰিকা মহা আছে নে গ'ল ?

গ'ল। ৰাতিৰামক লৈ গ'ল

জয়ন্তী ভই বজাত লাগ। সুদৰ্শনাই ক'লে। মই এচাক বুজাই কওঁগৈ। অঁ মোৰ হঠাতে বেয়া লাগি গৈছিল। কিজানি তেওঁৰ

আজ্ঞাই বেয়া পায়। অলপ বৈ তেওঁ ক'লে তই বুজা হোৱালী।
ধৈৰ্য ধৰ। মই নিজক নিজে বজাইছো। এতিয়া তেওঁক বজাওঁগৈ।
অলপ বৈ তেওঁ আকৌ ক'লে নজেই বজাওঁ নে তেওঁৰ পৰা বজনি
লওঁ? তেওঁ মোতকৈ এইবোৰ কথা বেছি বজি পায়।

জয়ন্তীয়ে সদশনালৈ চাই দেখিলে মানহজনীৰ মনত চিন্তা
সোমাইছে। তাই ক'লে তাক মাৰি ল'জ নো আৰু মৰাজনক
কিবা ঘৰাই পাব? সকলোৱেই এদিন মাৰ লাগিব। মাথোন
এদিনৰ আগ পিছ তাৰ যদি অন্তৰত ভগবানক জগাব পৰা যায়
সি ভুল বুজি পাব বয়সো কম হৈ আছে সেইবাব দেউতাকক
বোমা মাৰোতে জানো দেউতাকে ক্ষমা কৰা নাই। মই যি শুনিছো
ল'ৰাটোৰ বোলে এতিয়া সন্তাপ হৈছে। ভালো হৈ যাব পাৰে।

সদশনাই উত্তৰ দিলে সি যি মানহ মাৰিছিল জানি শুনি
মাৰিছে। সি ভগবা ক'নেমানে। সন্তাপ যদি হৈছেও সেইটো ধৰ্ম
ভাৱৰ বলত হোৱা নাই আবেচনা বিলোচনাৰ বলত হ'ব পাৰে।
নৰাম ওজাই তাক বচাব খজিছে যেতিয়া আমি হকা বধা কৰা ভাল
নহয়। কিজানি সি ভাল হৈয়েই যায় অলপ বৈ সদশনাই আকৌ
ক'লে মই ইমান নীচ হয় জয়ন্তী। নৰাম ওজা ইয়াতেই থাকক।
তই ঠিকেই কৈছ দেউতাৰ দৰে ময়ো তাইক ক্ষমা কৰাই ভাল হ'ব

জয়ন্তীৰ চকুত কৃতজ্ঞতাৰ চকু পানী বিৰিভিবলৈ ধৰিলে।

সদশনা গৈ নৰাম ওজাৰ ওচৰত থিয় হৈ দেখিলে মানহজনে অতি
কণ্টেৰে উশাহ লৈছে। তাই ওচৰত বহি তেওঁৰ কপালত হাত দি
জ্বৰ চাই ক'লে ওজা আপনি অলপ শান্তিৰে শোৱক। কথা ক'ব
নেলাগে

নৰাম ওজাই কিছপৰ তি তাল যি শুলে আৰু আপোনমনে
ঈশ্বৰক ধ্যান কৰিবলৈ লাগিল। কিবাকিবি মথত ফুটিছিল কিন্তু
সকলো অ'পল্ট।

নৰাম ওজাৰ পাত জ্বৰ আছিল

কিছু সময়ৰ মূৰত চকু মেজি চাই ওজাই হঠাতে ক'লে আজি
তোমাক দশ দিবৰ ইচ্ছা মোৰ সমি নাছিল। কিন্তু আজি মানুহৰ

ভিতৰত অধম মধ্যম উত্তম আছে। মহত্তৰ সদায় ক্ষমাছে ভুলণ। মাথৰদেহৰ অধৰে কেবল দোষ নহয় মধ্যমে গুণ দোষ লৱে কৰিয়া বিচাৰ উত্তমে কেবল গুণ নহয় উত্তমোত্তমে অল্পগুণ কৰয় বিস্তাৰ।

মৰাক জীওৱা অসম্ভৱ। গতিকে উত্তম লোকে সদায় অজামিলক উদ্ধাৰ কৰাৰহে কথা ভাবিব লাগে। ভাবেই আত্মা ঈশ্বৰ। এই ভাবিহে মই এই নৰিয়া গাবেই তাৰ জীৱনটো বক্ষা কৰিবলৈ ওলাইছো। তুমি আই বেয়া পোৱা যদি মই এতিয়াই ইয়াৰ পৰা হামগৈ।

সদশনাৰ চকু পানী ও আই গল। তাই বজি পালে ওজাৰ আত্মা পৱিত্ৰ আৰু তেওঁৰ শুদ্ধ চিন্তা তাইৰ চি তাতকৈ শত য়ে জন ওপৰত। সাধাৰণ দোষ শাস্তিৰ সাংসাৰিক চি তাৰ স্পৰ্শ তাত নাই তাই ক লে নাই আপনি যাব কিয় ? গ লে মই অকল বেয়াই পাম এনে নহয় ঈশ্বৰৰ ওপ তো অপৰাধী হ ল। আপোনাৰ কাম আপনি কৰক।

এইবাৰ ওজাৰ দচকুৱেদি পানী বৈ আহিল। বেজাৰৰ লোভক নহয় আনন্দৰ। তেওঁ সদশনাৰ ম ত ধৰি আশীৰ্বাদ দি ক লে মই জানো ফুকনৰ ঘৰৰ জীয়াৰী ইমান অবিবেচক হ ব নোৱাৰে।

ওজাই এইবাৰ তেওঁৰ জীৱনৰ কাহিনী ক বলৈ লাগিল। ঘৰত সম্পত্তি বলিবলৈ এ কাৰেই নাই প্ৰয় কিন্তু তেও গুণ নক দিয়াই ওজাৰ বিদ্যা চচা কৰি আছে। জয়ন্তীয়েও তেওঁৰ পৰাই বিদ্যা পালে তেওঁৰ জহতেই তাই দেৱতাৰ থাক হাতত পিন্ধিলে। কিন্তু তাইৰ মন এতিয়া দদত সম্পণ মজি আছে দদৰে তাইক দেৱতাৰ হাতৰ পৰা কাঢ়ি আনি নিজৰ কৰি ল ব খজিছে। তাইৰ লগত সি একেবাৰে সকে। এৰি দিছে। ইমান আসক্তি ভাল নহয় মানহৰ। নৰাম ওজাই এতিয়া জয়ন্তীক একো নোকোৱা হৈছে। তাই পৱিত্ৰ দেওখনী হৈ থাকিব নোৱাৰে। তাই চিত্ত চঞ্চল হ ল। তাই বিয়া কৰোৱাই ভাল। কিন্তু তেওঁ আৰু কাকো অনৰোধ নকৰে। ছিপাবাৰত দদ আৰু জয়ন্তীৰ কথা মানহৰ মখে মুখে হৈছে।

সেইবোৰ বদনামজৈ ওজাই কাণ দিয়া নাই। কিন্তু এই কথাও ঠিক সিহঁতৰ সম্পৰ্ক নিগয় হৈ গৈছে।

সকলো সদৰিকৈ ক বৰ প্ৰয়োজন নহ ল নৰাম ওজাৰ। সদশনাই

ইংগিততে সকলো বজি পালে। তাই কলে বিয়া নোহোৱাকৈ
সংসাৰ পতাৰ আপবি বি বাধী নেকি ওজা ?

আমাৰ সমাজত আগতে ছোৱালী আনি পিছত বিয়া পতা প্ৰথা
এটা আছে। তাক এতিয়া ইহতে পালন কৰিলেই হ'ল। কিন্তু
দেৰি হৈ গ'ল আই দেৰি হৈ গ'ল।

সদশব ই ও দাৰ মনৰ ভা ৷ ড বে ব জ পালে। দদৰ মনো
তাই জানে। িয়াৰ ওপৰত সি বৰ গুৰুত্ব আৰোপ নকৰে। মনৰ
বলেই আচল। জয়ীও আনবে ছোৱালীৰ দৰে নহয়। তাই
দদৰ লগত কাহানিবা বিচ্ছেদ হ'ব পাৰে ক'পনাও কৰিব নোৱাৰে।

সদ নাই মনে মনে ভাবি আছি দদক তাই বিয়াখন পাতিবলৈ
ক'ব। কিন্তু পিছ হততে তাইৰ ইচ্ছা নাইকিয়া হ'ল। বিয়া
নোহোৱাৰ যদি সিহঁত সখা তেন্তে সেইদৰেই চলক। বিয়া হলে
এটা বাধ্যতাকতা হৈ যয় তাই নিজে বিয়া সোমাই নিজৰ জীৱন
ন কৰি।

হঠাতে এই মন কৰিলে ওজাৰ উশাহৰ ক'ট বাঢ়িছে। তাই
কপা হাত আৰু ভৰচ ইতিমধ্যে বাৰি বুলি ওলাই গ'ল। গাড়ী
খ'টাই লৈ তই ডাক্তৰৰ ওচৰ পালেগৈ। ডাক্তৰক আনি তাই
বেমাৰীক প'কা ক'ৱা পিছত তই গম পালে ওজাৰ অৱস্থা বৰ
ভা'হণ তেওঁৰ বেমা হ'ত। ডাক্তৰে এইক এখন প্ৰেচক্লিপচন
দিকৈ িয়মিত ওশাহাৰ আৱশ্যক হ'ব।

তাই গাড়ী ডাক্তৰক বত খবলৈ পনৰ ছাত্ৰীবাৰী হা পতাল
পালেগৈ ছুপাৰিটেও টক দেখি ক'ব তাই িকাক ঘৰলৈ আনিবলৈ
বিচাৰি। মনিবা হা সতলত নাছিল িয়াৰ পিছত তাই
ছুটী লৈ বহুত নিৰীয়াত আছিলগৈ। কালি ইয়ালৈ আহিয়েই
তাই পদত্যাগ কৰিছ। সেই পদত্যা এতিয়াও গীত হোৱা নাই
মদিও তাই িয়া হা পতাল দি দে'ব বাহিৰত তাই ঘৰতে
আছে

সদশনা গৈ িকাৰ ঘৰ পালেগৈ।

িকাই আমন জিম কৈ এ ন ছোফাত বহি আকুল বিবহিনীৰ
দৰে আকাশলৈ চাই আছিল। ফৰবাল জোনাকত বাৰাণ্ডাৰ কাষৰ
ফুশনিত ফুলা ফুলবোৰ জিলিকি আছিল।

মণিকা। সদশনাই কোমল মধৰ স্বৰে মাত লগালে।

‘অ বাইদেউ দেখোন। কেতিয়া আছিল ? তাই হোফাৰ
পৰা উঠি সদশনাৰ ওচৰ পালেহি।

তাইৰ চুলিৰ পৰা উঠি অহা চে টৰ গোন্ধ তাইৰ নাকত লাগিলহি।
সদ নাৰ বৰ ভাল লাগি গ ল। গোন্ধটো আছিল যৌৱনৰ গোন্ধ প্ৰথম ত
তাই মণিকাক বহুৱাই লৈ তাইৰ বিবাহি জীৱনৰ সখৰ ওৰা ললে।
মণিকাই সবলভাৱে তাইৰ আগত ক লে তাইৰ নিজৰ মনৰ কথাবোৰ।
উইলফে ড হেনো ভৰাতকৈও ডাঙৰ। তেওঁ মণিকাক দ্বিতীয় জীৱনৰ
দৰে ভাল পায়। তাইৰ সখৰ বাবে গিৰিয়েকে গুৱাহাটীৰ পৰা বস্ত
আৰু আচ বাব পত্ৰ নি যৰটো খব ভালদৰে সজাই দিছে তাইক
লগত লৈ চাচলৈ গলে গবত তাইৰ অন্তৰ ফুলি যায়। উইলফে ডৰ
অন্তৰত সঁস্বৰ প্ৰেম যিমান গভীৰ নাীপ্ৰেমো সেইদৰে গভীৰ। দুয়ো
দই। প। একত্বেক বিচ্ছিন্ন হৈ থকাৰ কথাও তেওঁলোকে কিছু দিনলৈ
কল্পনা কৰিব পৰা নাছিল উইলফে ড দেশপ্ৰেমিক বাণীবাীৰ
চাচত সেইদিনা চামন দিওঁতে ওঁ খী টানসকলক একগোট হৈ অ ম
ৰক্ষাৰ বাবে প্ৰাথনা কৰি বসৈ গৈছে

বিয়াৰ দিনা হেনো নবীন তাত উপস্থিত হৈছিলগৈ। বাণীবাীত
পিচ নাই কাজেই বীনে মকলিভাৱেই বিয়া ভোজত যোগ দিছি
তেওঁ একেবাৰে খী টানসকলৰ লগত মিলি গৈছিল। দুদ আৰু জয়ন্তীও
ওলাইছি গৈ। সিহত হাল খব সখী হে দেখা গৈছিল। সিহতে
তাত এস তাহমান আছিল। সেই কেইদিন সিহতে আপোনমনে
নৈত গা ধইছিল দ বীয়া পবত বগাই গৈ টিওত উঠিছিল আৰু
ঘৰে ঘৰে সোমাই ভোজ ভাত খাইছিলগৈ।

সদশনাহত যা নোৱাৰি। কিন্তু দদৰ হাতত এক চেট কাপোৰ
উপহাৰ পঠাই দিছিল।

সদশনাই মণিকাৰ সখৰ ভাগ লবলৈ পাই মনত বৰ আনন্দ
পাইছিল। প্ৰায় আধা ঘ টামান সময় দুয়ো স্বগৰাজ্যৰ লুখ উপভোগ
কৰিছিল কথা পাতি।

কথা বতৰাৰ শেষত সদশনাই যেতিয়া তাইৰ উদ্দেশ্য মণিকাৰ
আগত ব্যাখ্যা কৰিলে তেতিয়া মণিকাৰ মন হঠাতে বিষন্ন হৈ পৰিল

তাইৰ অনুভৱ হ'ল ইমান গৰে কেৱল তাই স্বাৰ্থপৰ হৈ আছিল।
আনৰ দুখৰ কথা ভাবিবলৈ পাহৰি গৈছিল।

সদশনাৰ লগত আহিবৰ বাবে তাই ততালিলৈ সন্মত হ'ল।
সদশনাই ক'লে ভোমাৰ ছুটী যেতিয়া মোৰ তালৈ থাকিব লাগিব।
জন্মন্তী আছে। মাকৰ আহিছে—

মণিকাই হাঁহি ক'লে মই অতি বেছি দুদিন থাকিম। বাণী
বাৰীৰ কথা মনত পৰি আছে

সদশনাই ক'লে দুদিনতকৈ এক মহৰ্ত্তও নেৰাখো। নৰাম
ওজাও নেথাকে সৰহ দিন

সিহঁতে ওৰে বাট কথা পাতি আহিছিল।

নৰাম ওজা ওচৰ পাই মণিকাই ভয় খাই গ'ল। তেওঁৰ উশাহৰ
কণ্ঠ বৃদ্ধি পাইছিল বাহিৰত জাৰ পৰিছিল দুৱাৰ খিৰিকিবোৰ বন্ধ
কৰি তাই সদশনাৰ কোঠাৰ পৰা হট বাটাৰ বেগ আনি ওজাৰ গা
গৰমকৈ ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। এঘ টামানৰ মূৰত ওজাৰ অৱস্থা
ভাললৈ আহিল।

তেও মণিকালৈ চাই সখিলে ভাত খালি নেকি আই ?

ওহাঁ।

আজি কি তিথি ? নৰাম ওজাই সখিলে।

মণিকাই ক'লে মই ক'ব নোৱাৰো। ৰ'ব মই জন্মন্তীক মাতি যিছো ?

মণিকা ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল। গৈ দেখিলে সদশনাই মেজৰ
ওচৰত বহি মৰ আচুৰিছে। গা ধই সাজ সলাই তাই ৰূপহ হৈ
পৰিছে। জন্মন্তীয়ে অপৰাজিতাৰ কাষত শুই আছে। দহোৰ টোপনি।
জন্মন্তীক জগাব খজিলত সদশনাই ক'লে তাইক নজগাবা মণিকা।
তাইৰ গাটো ভাল লগা নাই।

কি হৈছে ?

সদশনাই মূৰৰ ওকণি এটা মাৰি পনৰ মৰ আচুৰিবলৈ ল'লে।
মণিকাৰ গ্লানৰ উত্তৰ নিদিলে।

মণিকাই সদশনাৰ ওচৰলৈ গৈ তেওঁৰ মথখন আঁচীত চাই
সখিলে তাইৰ কি অসখ হৈছে ?

মনৰ অসখ। মৰ আচোৰা শেষ কৰি মণিকাই খোপা বান্ধি
উঠি পাকঘৰত গৈ ভাত বঢ়াব আয়োজন কৰিলে।

মণিকাও লিছে লিছে গ'ল। তাই সখিলে ভাতি-পাতি কওকচোন
কি হ'ল ?

বাপেকৰ লগত আতাৰি হৈছে সদশ উত্তৰ দিনে। বিয়া
 োহোৱাকৈ তই গা মাক হাবাৰ লক্ষণে দে।। ছ জয়ন্তীয়ে
 নিজেও কব নোৱাৰ বেনেকৈ। মৰি এই গম পই বঢ়াই
 তাইৰ হতে পানী এটে প ২। ন বা হা ই এমাচাৰ খে
 তেওঁৰ যিয়া টান? হব ই গা।। ১ ৪২ ো ও
 লাি ছ ৰা।। এক দি ক্ষ োতা টি টি তই ো।
 মানহত মজিলে দদৰ। ববিবা হা। সহৰাস গা ১৭ন জীৱনৰ
 একপেৰি।। জয়ন্তীয়ে আি এক বিয়াৰ ক।। ক সি
 গৰগৰাই উঠিল।। ই তাৰ পা। বিহি।। পাৰছে ভাবিছে
 তাই লৈ সি ইমান।। কীকাব ?

িকাই হাহি ক ে ইহ স স্ত এবো। টিল কৰি
 ললে বিয়া নাহোৱাট

হঠাতে নাম জাই চিঞি আজ কি তি ন ল লিয় আই?

। কাই ইমান পৰে কখাটো পা।। আছি।। এই।। তাই
 সধিলে ওজাই আজি বি।। তিখি জানিবলৈ বিচাি ছে

সদশনাই ক ল আজি ব্ৰয়োদশী। এই ো এটা জয়ন্তীৰ
 বেজাৰৰ কাৰণ।। ো ও এই কেইদি বোলে সদা।। শুবৰ সময়ত
 তিখিৰ কথা সোধে।। পণি।। তেওঁৰ যাবব মন।

মণিকাই একো নেমাতি পনৰ নৰাম ওজাক তিখিৰ কথা ক বলৈ
 গ ল

ভাত পানী খাবৰ সময়ত মণিকাই জয়ন্তীক জগাই তুলি আনি ল।
 তাই মনে মনে ভাত খাই কাৰো গত বি।। ষ একো কথা নপতাকৈ
 ৰৰ আগফালৰ গেটখনৰ ফালে ওল ই গ ল।। মণিকাই আৰু
 সদশনাই কাহী বাটি সাম তাইক বিচাৰি বাহিৰলৈ আহি দেখে
 যে জয়ন্তী নাই

এইৰ গাত কিবা এটা লাগিছে। এই ৰাতিখন অকলে ক লৈ
 ওলাই গ ল।। খণ্ডত সদশনাই ক লে।

দয়োজনীয়ে নিৰুপায় হৈ কিছু সময় শুণাগথা কৰিলে। দয়ো
 যাকণৰ তালৈ যাবলৈ ওলাল।

তেনেতে ৰাতিৰাম হাজৰিকাৰ ঘৰৰ পৰা ওলালহি। সুদশনাই
 তাক দেখি ক লে তই ক ৰবাত খাই আহিলি নেকি? তাৰ মখত
 মদৰ গোজ।

অ। আইদেউ মটৰ ভাল কৰি হোটেললৈ গ'লো। বাতিৰাঘে উত্তৰ দিলে।

বাতিৰাম শুবলৈ ঘাবলৈ ওলাইছিল ঠিক তেনেতে মণিকাই ক'লে বাতিৰাম জয়ন্তী নাই। মাকগহতৰ ঘৰলৈ গ'লনেকি চাই আহচোন।

অকলে অকলে এই ক'লৈ গ'ল ? গাত দেওধনী লাগিলনেকি ? এই বলি সি গেট খুলি খঙত গগগপাই ৰাজআলি পালেগৈ।

এঘ টামান পৰ দয়ো উজাগৰে থাকি বাহিৰতে কটালে।

এঘ টাৰ মৰত বাতিৰাম উভতি আহিল অকলে। তাৰ চকু মথি য়

পালিনে ? সদশনাই উৎকীৰ্ত্তিত হৈ সধিলে।

নেপালো বাতিৰামে উত্তৰ দিলে। এতিয়া কি ক'ৰা যায় ? দুদ দাদাও নাই। বৰদেউতাৰ লগত মংগলদৈলৈ গ'ল।

মাকগক পাইছিলি ?

ঘোৰ টোপনি। বাতিৰামে উত্তৰ দিলে কেৱল বজা সাৰে আছে। তেওঁক কথাটো কওঁতে তেওঁ ক'লে মটৰখন লৈ গৈ নৈৰ ঘাটে তাটে চা। ময়ো ওলাই যাওঁ।

সদশনাৰ বকু চিৰিংকৈ গ'ল। তাই ক'লে যা মটৰখন লৈ যা। ময়ে মণিকাই ঘৰ বখো।

মটৰখন লৈ বাতিৰাম ওলাই গ'ল ৰাজআলিলৈ।

উৎকীৰ্ত্তিত সদশনাই সধিলে এই চইচাইড টইচাইড কৰিব নেকি ?

মণিকাই একো নেমাতিলে। কিন্তু তাইৰ বিশ্বাস নহ'ল। তাই ভাই বেলেগ ধাতুৰ ছোৱালী।—

—ঠিক সেই সময়ত দুদুহত পৈ মংগলদৈৰ ডাক-বঙলা পালেগৈ। বৰদলৈয়ে উজাগৰে বাহিৰত বহি এটা বৰগীত গাই আহিল।

অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই কিতাপ-পত্ৰবোৰ সদুৰ হাতত দি গছীন হৈ বৰদলৈৰ ওঁচি পালেগৈ। বৰদলৈয়ে বৰগীত বন্ধ কৰি আহি অধ্যাপকক সাৱট মাখি ধৰিলেহি। লগে লগে তেওঁ ক'লে এইদৰে

যদি ইতিহাসবিদ আগে ইি হাসো ব ব। মই বৰ সখ পালো।
হাজৰিকা আহিছেতো

ডিবেকট এক্সনৰ খব কি দদাইদেউ ? দদৱে কমত সোমাই
কিতাপ পঢ়বোৰ থৈ ঘৰি আহি সাধিলে।

একো নহ'ল। াটি দেখলকাৰীবো গ্ৰে তাৰ কৰি বং।
দেশলৈ পঠিয়াই দিয়া হ'ল। ঈশ্বৰে কৰিলে আৰু একো গণ্ডগোল
কৰিব নোৱাৰে। মই নিজে তালৈ গ'লো। তোমাৰ পামো দেখিলো।
ভাল হৈছে বৰদলৈ মখত সন্তোষ বিৰিঙি পৰিছে এতিয়া
খালি সাম্প্ৰদায়িক শান্তি বন্ধাৰ সময়

আৰু এটা ভাল খবৰ অছে দদাইদেউ দদৱে ক'লে
কি ?

মই নবীনক জেলত দেখা কৰি আহিছো। সি আপোনাৰ লগ
একেঙ্গে। অসম বন্ধাৰ আন্দোলন কৰিব খজিছে। শ্ৰেণী সংগ্ৰামতকৈ
জাতীয় সংগ্ৰামক সি আগ ঠাই দিছে এই সময়ত। দদৱে উত্তৰ
দিলে।

বৰদলৈ য়ে খন্তেবপৰ দদলৈ চালে আনন্দত তেওঁৰ মখৰ মাত
নোলোৱা হ'ল ও অলপ বৈ ক'লে মই এতিয়াই আদেশ দিম
নবীনক মজি দিব লাগে

অকল নবীনক দিলে জানো হ'ব। সংঘৰ — দুদুৱে উত্তৰ
দিবলৈ গৈ বৰদলৈৰ মখলৈ চাই থব হৈ গ'ল।

ভোমালোক ডেকা ল'ৰাবোৰে ভাবা মই সংঘৰ ইচ্ছা কৰি দমন
কৰি থৈছো। নহয়। াধ্য হৈ কৰিছো। জাতীয় সংগ্ৰাম শেষ
নকৰাকৈয়ে শ্ৰেণী সংগ্ৰাম আৰম্ভ কৰা তুল। আৰু শ্ৰেণী
সংগ্ৰাম—

বৰদলৈ হঠাতে বৈ গ'ল দেখিলে অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই তেওঁক
কিবা ক'ব খুজিছে। কিবা ক'ব খজিছেনেকি ?

অঁ। ৰবিচন্দ্ৰই উত্তৰ দিলে শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ আদৰ্শৰ কথা
নবীনে আমাতকৈ বেছি জানে। তেওঁক ইয়ালৈকে অনাওক। আমি
কথা পাতিব লাগিব। ইমান দিনে মই বিমল নবীনহঁতৰ আদৰ্শত

একো মশ দিয়া ঠিলো। কিন্তু এতিয়া বজিছো তেওঁলোকে এটা বিশেষ শ্ৰেণীৰ মনোভাৱ বজি কাম কৰে। সম্পত্তি আৰু আমাৰ শ্ৰেণী সংস্কৃতিত শাস্তিৰ আৰু সমতাৰ পথ নাই। নহ'লে আমাৰ দশা এনে হ'ব কিয়নো ১'

বৰদলৈয়ে নীৰৱে কিছু সময় অকলে সংঘৰ কমীৰোৰক মন্ত্ৰি দিয়াৰ সমস্যাটো গুণা গুণা কিলে। তাৰ পিছত তেওঁ ভিতৰলৈ গৈ অডাৰ লিখি বাহিৰত বৈ থকা পলিচ অফিচাৰ এজন মতাই মহকুমাধিপতি দিবলৈ কলে। দদকো তেওঁ লগত যাবলৈ উপদেশ দিলে।

দদ আৰু পলিচ অফিচাৰজন মোতাৰ পিছত বৰদলৈয়ে বৰিচন্দ্ৰক ভিতৰলৈ মাতি অসমৰ জাতীয় সমস্যা কথা আলোচনা কৰিবলৈ ধৰিলে। কিন্তু নামতহে জাতীয় সমস্যাৰ কথা হ'ল। সেই মাজ বাতি কোঠাত বহি তেওঁলোকে অসমৰ অতীত ইতিহাস বৰ্তমান অৱস্থা আৰু ভৱিষ্যত ৰূপৰ বিষয়ে বহুত কথা পাতিলে।

যদি কেনেবাকৈ গণপৰিষদে আমাৰ সকীয়া অস্তিত্বৰ দাবী অগ্ৰাহ্য কৰে তেন্তে আমি অকলে থিয় দিব লাগিব। বৰদলৈয়ে আলোচনাৰ মাজতে কৈছিল। গতিকে আজি আমি জনা দৰকাৰ আমাৰ নিজৰ পৰিচয় অসমীয়া হিন্দু মহলমান আৰু খুটান সকলো এক ইতিহাসৰ এটুকুৰা মাটিৰ এক আত্মাৰ সন্নিবিষ্ট। আমি ভাৰতীয়ও কিন্তু অসমীয়া হিচাপেহে ভাৰতীয়। এটা সৰু ক্ষুদ্ৰ জাতীয় গোটে অস্তিত্ব ৰাখ কৰিবলৈ বিদেশী সাম্ৰাজ্যবাদৰ সৈতে লগ লাগি মহলিম লীগে আমাৰ জনসংখ্যাৰ প্ৰকৃতিকে বদলি কৰি দিব খজিছে। ইতিহাস পঢ়িলে দেখা যায় আমাৰ দৰে ক্ষুদ্ৰ জাতীয় গোটে বিলম্বিত হৈ গৈছে চেতনৰ অভাৱত। আমি সেই বাবে সবময় চেতনা আহৰণ কৰিব লাগিব। আমাৰ প্ৰত্যেকটো মানুহেই জাগ্ৰত হ'ব লাগিব—

কিন্তু যিসকলে অসমক পাকিস্থানত সমাবলৈ বিচাৰিছে তেওঁলোকে ধৰ্ম ৰাষ্ট্ৰ এখন বিচাৰিছে। অসম কেতিয়াও মহলমান ৰাজ্য নাছিল। ইতিহাসে আমাক ধৰ্মনিৰপেক্ষ ভাষিক ৰাজ্য হ'বৰ বাবেহে প্ৰেৰণা যোগাইছে। অধ্যাপক বৰিচন্দ্ৰই এই কথা কৈ প্ৰথমতে বৰদলৈক ডাকৰবমাৰ নিধানপুৰ ফলিৰ পাঠ পঢ়ি শুনালে।

২৯৮ : ফলকোঁঠৰৰ পখীঘোৰা

তেতিয়া হেনে অসমৰ সীমা পশ্চিমে পনিমা পৰন্ত আছিল। বহুত গবেষণা কৰি তেওঁ এই তথ্য গোটাইছে। আহোম যুগৰ চুপ বহুত অসম ৰাজ্যখনৰ ছবি আঁক প ট। এই যুগত মোগলে সোতৰ বাৰ অসম আক্ৰমণ কৰি ও অসম লব নোৱাৰিলে। সাম্প্ৰদায়িক শক্তিৰ যড়যন্ত্ৰ প্ৰৱল যোৱা লকে বুঠিছৰ দিনতো ১৯ ৯ চনৰ বাহিৰে অসমৰ অস্তিত্ব তেনেকৈ বিপন্ন হোৱা নাছিল। আজি পাকিস্থানীসকলে তোলা দাবীয়ে বুঠিছ চৰকাৰৰ পৃষ্ঠপোষকতাত ভয়ানক আকাৰ গ্ৰহণ কৰিছে। কেইবাখনে এছৰ পৰা অসমৰ সকীয়া অস্তিত্ব প্ৰতিপন্ন কৰিবৰ বাবে বিভিন্ন ঠেখকৰ মতামত ইংৰাজীতে উদ্ধৃত কৰি দঢ় ভাবে তেওঁৰ মতামত দাঙি ধৰিলে।

বৰদলৈয়ে কথাবোৰ শুনি যোৱাৰ লগে লগে নোট কৰি গৈছিল নোট লোৱা শেষ হ'লত তেওঁ গহীন হৈ বহি থকা আৰামী চকীখনত আউজি অলপ জিৰণি ললে।

তি ভালেমান হৈছিল।

চকীদাৰটোক চাহ কৰিবলৈ কৈ বৰদলৈয় অধ্যাপকৰ লগত এইবাৰ ৰাজনীতিৰ কথা কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে।

ঠিক তেনে সময়তে বাহিৰত চিৰাজুদ্দিন হাজৰিকাৰ মটৰখন ব লহি।

দয়ো কথা বন্ধ কৰি বাহিবলৈ উঠি গ'ল।

বাহিৰত জোনাকে কেউদিশে সোণালী বং চটিয়াই দিছিল।

চিৰাজুদ্দিন হাজৰিকা ঘৰৰ বাৰাণ্ডালৈ উঠি আহি দয়াকে মাত লগাই কলে একাপ চাহ পামনে বাক? অৰ্থ কৰ্ত্ত শুকাই গৈছে। নকৰ বজিছেনে এনে তিৰস্কাৰ জীৱনত এই প্ৰথম শুনিবলৈ।

কি হ'ল বলিলে? বৰদলৈয়ে সধিলে। কোনে তিৰস্কাৰ কৰিলে?

ব্ৰহ্মপত্ৰৰ ফেৰীতে মহলিম লীগৰ ডলটিয়াৰ কিছুমান লগ পালে। সংখ্যা বৰ বেছি নহয় কিন্তু মুখ বৰ চোকা। হাজৰিকাই উত্তৰ দিলে সিহতে ছই নি ফলাবলৈহে বাকী ৰাখিলে পাকিস্থানৰ বিৰোধিতা কৰা বাবে। মহলমান হ'লেই যে পাকিস্থান সমৰ্থন কৰিবই লাগিব এনে আদেশ জানো খেদাই দিছে? আই দু নট

বিভিন্ন এথ্ৰিকৈটিক ট আন কি থাকবৰেও সেই যগতে
ওলোমাৰ শাসন বজান কৰিব খজিছিল

বৰদলৈয়ে সম্বিলে কতো একো অসবিধা হেৰা নাইতো ?

আন এসিধা একো নাই । হ ক মই চাৰি আলিলৈকে
লৈ আ ো মট ত তুি ত ব তকাতকি হল । সিহত
প্ৰায় ফেৰি হাৰি আই উত্তৰ দিলে ।

দীদাৰো ে নেতে চাহ আনি ফমৰ ি বৰ মেজত থৈ
তেও ো বক লে তিলে ।

ে িৰ ওচৰত ো আটাইকেউজন বহিলগৈ । বৰদলৈয়ে চাহ খাই
খাই ক ল আজি সিহ োডৰেকট এক্সন ডে । বিশেষ একো
নহল অ ম সিহত জনপ্ৰিয় । ো কে ো ৰেই নহল ।

দেশৰ তমান পৰিস্থিতিত যে জনসাধাৰণৰ একতা নহলে অসমক
ৰক্ষা কৰা চান হব এই কথা বৰদলৈয়ে দঢ়াই দঢ়াই কৈছিল
সাম্প্ৰদায়িকতাই দি দ মছলানৰ যাতে বিভেদ নানে তাৰ কাৰো
তেও কা কা বলৈ দয়ো ব অনবোধ কৰিলে ।

আমাৰতো সাাৰা মা হৰ মাজত একো প্ৰভেদ নাই
অধাপক বৰিচন্দ্ৰই উত্তৰ দলে এই বিষয়ত খালি আপোনাতো
আপ ভাগ লব লাগিব মানে আ ন আক নবীনে

বৰচন্দ্ৰৰ কথা শুনি হাজৰিকাই মৰ দপিয়াই তাত সমথন
জনালে ।

বৰদলৈয়ে উত্তৰ দি অকল মানহেই সকলো নহয় । তথ্য
ভাব পৰামশ বৌদ্ধিক একতা এটবোৰো দৰকাৰ ।— মৰ নহলে
আন্দোলনো নহয় । জাতিও গাঢ়ব নোৱাৰি । মই সেই বাবে এটা
কথা ভাবিছো । আপোনালোক তিনিটা পৰিয়ালৰ মাজত সন্তান
আৰু ব্যৱসায়ৰ সম্পৰ্কও আছে । আপোনালোকে মিলি এখন দৈনিক
উলিয়াওক । মই সদানন্দ বৰুৱাৰ ত লৈ আহিছো

প্ৰস্তাৱটো শুনি হাজৰিকা আপ মাৰি উঠিল । তেওঁ ক লে ডেটছ
ইট বৰদলৈ । মই শ্বিলঙৰ পৰা ওৰে বাট এই কথাটোকে ভাবি
আহিছো । এডিটৰৰ কথাও ঠিক কৰি পেলাইছো প্ৰায় ।

মানে ? কাক ?

নবীনক। হি ইজ বাণ্টিং হিজ টেলে ট।

বৰদলৈৰ মখ হীন হৈ গল। উইল নট হিজ ডিউজ বি ট
বেডিকেল? কি কয় অধ্যাপকে কণ্ডকচোন।

বৰিচন্দ্রই উত্তৰ লৈ তাক এডিটৰ কৰিলে কিছ স্বাধীনতা
দিবই লাগিই। কিন্তু তাৰ আগতে নবীনৰ লগত আলোচনা কৰি
লোৱা ভাল। আই এ হি ইজ বেটিং জি টে ট

সেইবোৰ চত আ প কৰা কথা বতৰা বাদ দিয়ক। আজি
কালি ডেকাই নেমনে। যদি কাগজ প্ৰকাশ কৰিব খোজে তেন্তে
আগতে তাৰ সিদ্ধান্ত কৰক। নবীনক— আজি কাৰ কথা শেষ
নৌহওঁতেই বাহিৰত দুদ আৰু কাৰোবা কথা বতৰাৰ শব্দ হল

তিনিওৰে কথা বতৰা হঠাতে বন্ধ হৈ গল

আগে আগে দদু আৰু পাছে পাছে নবীন আহি তেওলোকৰ
সমখত উপস্থিত হ'লহি।

কাছাৰীৰ ঘৰীত তেতিয়া চাৰিটাৰ ঘটা বাজিছে।

দদৰে এঘোৰ সাধাৰণ চুট পিন্ধি আছিল সি এখন চকী আগ
বঢ়াই দি নবীনক বহিবলৈ কৈ আকৌ বাহি লৈ ওলাই গল। তাৰ
টোপনি ধৰিছিল। ওচৰৰ কোঠাটোত সোমাই সি শুই পৰিল।

নবীনে নিজৰ ভাষ্টিৰি মোহৰি নিওজন বঢ়া মানহলৈ এবাৰ
চালে। তেওঁলোকৰ একোৱেই সলনি হোৱা নাই। মাথোন চকুৰে
মখে উবেগ। ৰাতি উজাগৰে থকাৰ উদ্বিগ্নতাৰ কাৰণ কি তাক
সি ইতিমধ্যে বুজি পাইছে। সি চকীত বহাৰ লগে লগে বৰিচন্দ্রই
কলে জানিছাই নহয় দেশৰ বিপদৰ সময় তোমালৈকে বাট চাই
আছে। তোমাৰ আজিৰ জজ সভাৰ বক্তৃতা আমি সকলোৱে ভাল
পাইছো। এতিয়া জাতীয় সংগ্ৰামত পৰ শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ নহয়।

এটা কথা মোৰ কোৱা নহ'ল বক্তৃতাটোত। জাতীয় মুক্তিৰ
সংগ্ৰামো এবিধ শ্ৰেণী সংগ্ৰাম। যোৱা গোটেই বছৰটো মই সংঘৰ

কৰ্মীসকলক তাকে বুজাইছো নবী এই বৰদলৈলৈ চাই সধিলে
মোক মতাইছিল বোলে ?

অ । আমি এই সময়ত মোমাৰ সহায় বিচাৰো । আগতেই
আমাৰ লগ গা হ'লে ভাল পালোহেতেন । এই অপইতা বিপ্লৱত
গোটাচোৰেক মানহো মৰিল বহুত শক্তিৰ অপচয় হল শান্তিপূৰ্ণ
ভাৱে জ'নো সমাজ সলনি নহয় ? বৰদলৈয়ে উত্তৰ দিলে আজি
বাইজক একশোট কৰি হৈছে

নবীনে ক'লে এই সংগ্ৰামত আমি আপোনাৰ লগত আছো ।
তাৰ পিছত কি হয় কব নোৱাৰো

তাৰ তাতো কঠোৰ যেন মাতৰ সিপাৰ আগে গৰ উৎস শুকাই
গৈছে ইতি ধ্যে তাৰ মজি হৈছিল তা বিৰুদ্ধে ৰাষ্ট্ৰই কৰা
গোচৰে । বৰদলৈ হতে উঠি লৈছে । এই বাবে সি সখী । এই
সময়ত সি বাইজক সংগঠিত কৰি লৈ কাম কৰিবলৈ বিচাৰিছে ।
কিন্তু তাৰ মনত একুৰা জুই জ্বলি আছে । কংগ্ৰেছ আৰু লীগ
নেতাসকলে যেনে তেনে স্বাধীন । লড় কৰি দেশ শাসন কৰিবলৈ
বিচাৰিছে এনে শাসনৰ পৰা বাইজৰ ভাল হোৱাৰ আশা একে
বাবে নাই এই নেতাসকলে পঞ্জিবাদ অবসানৰ কো' আঁঠনিয়েই
গ্ৰহণ নাই কৰা । জিম্মাই এখন ইচলা বা ট্ৰি বিচাৰিছে ।
জৱাহৰলালে বিচাৰিছে এখন পশ্চিমীয়া আহিৰ গণতান্ত্ৰিক ৰাষ্ট্ৰ
তেওঁ দ্যাতে বিচাৰিছে কেৱল আনৈতিক তন্ত্ৰ জিম্মাৰ
পাকিস্থানত সেই গণতন্ত্ৰও থাকি । জিবিপজি পতিৰ
শোষণ অন্ত পেলাবৰ বাবে একো পৰিকল্পনা লীগতো নায়েই
কংগ্ৰেছো । এই বিভিন্ন অঙ্গ ৰাষ্ট্ৰ গঠনৰ বাবেও কো' ।
বৈজ্ঞানিক সত্তা এই দল দটাই উদ্ধাৱন কৰাত অসমর্থ হৈছে ।
দেশ দুখন হ'লে এইবিলাক সমস্যা সমাধান কৰা আৰু টান হ'ব ।
—এই ভুল তত্ত্বই দেশৰ ঐক্য চিৰক । বাবে নষ্ট কৰাৰ সত্তাৱনাই
দেখা দিছে ।

অল্প সময়ৰ বৈ সি বৰদলৈৰ আগত তাৰ মনৰ ভাববোৰ নিঃ
সংকোচে প্ৰকাশ কৰিলে । সি ক'লে সংঘত সবহ ডাগ মানুহ
বৰ্ত্তমান তাৰ লগত আছে যদি উল্লপছীৰোৰ দমি যোৱা নাই ।

অৱশ্যে এতিয়া বৰদলৈৰ দৰে জাতীয়তাবাদী লোকৰ লগত সিহঁতে মজু ফ ট কৰিবলৈ ৰাজী হৈছে। সি আজি বহুত দিন একেৰাহে চিন্তা কৰিছে জাতীয় আৰু শ্ৰেণী সংগ্ৰামৰ সম বয় সাধিবৰ বাবে এইটো তাৰে প্ৰামাণ্য

বহুত কথা এতিয়ও অস্পষ্ট হৈ আছে।

যিজন মানহ তাক স্বাধীন ভাৱে চিন্তা কৰি এটা উপযুক্ত স্বল্প সমাধান উলিয়াবলৈ প্ৰেৰণা দিছে সেইজন হ'ল গান্ধী। তেওঁৰ লগত তাৰ চিন্তাৰ মঠই মিল নাই কিন্তু তেওঁ সাধাৰণ খেতিয়ক বনৰাৰ মনৰ কথা বজি পাইছে। তেওঁৰ একে হিচাপ হ'ল মাৰ একতা বিচাৰে কাৰণ এ তাৰ অবিচ্ছেদ্য তেওঁলোকৰ দাৰ্শনিক সমস্যা সমাধান নহয়। ধৰ্মৰ নামত হিন্দু মুছলমানক ভাগ কৰাৰ মতে আছে। গতে সকলৰ শ্ৰেণী স্বাৰ্থ। ইয়াৰ পৰা মুছলমান তেতিয়াক একো উন্নতি নহয়।

ভূমিগত হৈ থাকোঁতে সি নোৱাখালি লৈ গৈ আহিলে তাতো সি সেই সত্যক দেখি আহিছে

অসলৈ বাহিৰা তেতিয়ক আহিছে জীৱিকা বিচাৰি। এই কথা সত্য। কিন্তু এই জনসোত যি ত্ৰুত নহ'লে নিজ যতে অসীয়া সংখ্যালঘ হোৱাৰ ভয়। এই ভয় তাৰো আছে। সৰুৰে পৰা সি বিচাৰি আহিছে অসীয়া মানহে বিজা বিকৰণ প। এটুকুৰা টেৰিটি — এই মাটিয়েই মানহৰ ইতিহাস জীৱিকা সংস্কৃতি আৰু জ্যগৰ্ঠনৰ ভেটি। সি তাক ৰক্ষা কৰিব খোজে।

সংঘৰ বহু তেতিয়াই এই সমস্যাটো মন্থা নিসেই নেভাবে। সিহঁতে ভাবে অসমত কেৱল প্ৰোলেটেৰিয়েৰ শাসন হ'লেই হ'ব তেতিয়াই ভাষা আৰু ধৰ্ম বন্দ। ওৰ বি কিন্তু নবীনে সেইৰ নেভাবে। জাতীয় আৰু ধৰ্মীয় সংস্কাৰ সমাধান নহ'লে নতুন সমাজ গঠনৰ জোখৰে জনতা ঐক্য স্থাপন কৰা সম্ভৱ নহয়। পঞ্জিবাদ কেৱল এটা অর্থনৈতিক চিহ্ন নহয় ই এটা সভ্যতা। গতিকে বিভিন্ন শিত ই বিভিন্ন ৰূপত ওলাল। গতিকে তাৰ সমস্যাক আতৰ কৰি থোৱা বেয়া।

দেশত যি জঘন্য ধৰ্মীয় সংঘৰ্ষ ঘটি গ'ল যি ধৰণেৰে যেনে যেনে মানুহে ভাষা ধৰ্ম আৰু সম্প্ৰদায়ৰ নামত ৰাজ্য বিচাৰি আহিছে

ভাক নীৰৱে চাই থকা বিপ্লবীৰ পক্ষে ভুল। সকলো যজ্ঞৰ শেষত
তাৰ মনৰো মনত প্ৰাণৰো প্ৰাণত বাৰে বাৰে কোনোবাই কৈ থাকে।
তই অসমীয়া। তই অসীয়া॥ ইয়াৰ অর্থ কি? সি জানো
ভাষতীয় নহয়? হয়। সি জানো বিশ্ব নাগৰিক নহয়? হয়।
সি জানো ব্যক্তি নহয়? হয়। এই আটাইবোৰ চেতনা এক বৃহৎ
চেতনাত পৰিণত কৰিব নোৱাৰিলে সমাজবাদ এসম্ভৱ। স্বত্বাত্মক
পতিত আপবাদিলে কোনো এটা সত্তাক এসময়ত মানিছে প্ৰাধান্য
দিবলৈ বাধ্য। বিচ্ছিন্নতাৰ বিৰুদ্ধে মানহৰ সংগ্ৰাম বিভিন্ন কালত
বিভিন্ন স্থানত বিভিন্ন পৰিস্থিতিত বিভিন্ন ৰূপত প্ৰকাশ পায়। যি
ভাক জানে সিয়েই প্ৰকৃতপক্ষে জানী বাকীবোৰ হাতীচোৱা কণা
মানুহ

প্ৰায় এঘণ্টা সময় ধৰি নবীনে বৰদলৈৰ আগত নিজৰ
মনৰ ভাষা খুলি ক'লে

তিনিওজন শ্ৰোতাই তল্লয় হৈ ত শিঙাবোৰৰ কথা শুনিলে।

মোৰ মনৰ পৰা যেন এচপৰা কলা ডাৱৰ আঁতৰি গ'ল এই
ডেকাৰ কথা শুনি হাজি কাই প্ৰমতে মা লগায়ে পৃথিৱীৰ
সমস্যা কেৱল dialectically হৈ সমাধান কৰিব লাগিব ইমান
দিনে মোৰ মনৰ ভিতৰত এটা যত্না আছিল আন মহলমানে
যিটে বিচাৰে মই সেইটো নিচিচায়ে কিয়? কিন্তু মোৰ ধাৰণা
আছিল কিজানি মইহে ভুল কৰিছো। এতিয়া বজিছো মোৰ অন্তৰৰ
বাণীয়েই শুদ্ধ। এই বাণী নিস্বাৰ্থ বাণী। এই বাণী নজৰল বাণী
এই বাণী হজৰত মহমদ বচুৰ বাণী। ধৰ্মৰ নামত যি আমাক
আমাৰ ভাই ভনীৰ পৰা বিচ্ছেদ কৰিব খাজিছে তেও স্বাৰ্থপৰ
বিত্তেকামী। এই এওঁৰ কথা বজি পাইছো। হঠাতে হাজৰিকাই
নবীনৰ ফালে মথ ঘৰাই পনৰ কলে শুনা নবীন এই নতুন
ভাৱেৰে আমি আমাৰ ৰাইজক উদ্ধৃত্ত কৰিব লাগিব। আমি এইমাত্ৰ
কথা পাতিছিলো এখন দৈনিক উলিওৱাৰ— to educate the
masses ভাবিছিলো তোমাক সম্পাদক কৰিম। তুমি যদি সন্মতি
দিয়া—

নবীনৰ মনত যেন কোনোবাই কবলৈ ধৰিলে বেজা নহয় এই
কাম শ্ৰোত। তাৰ ধাৰণা হ'ল প্ৰকৃত চেতনাই মানহক প্ৰেৰণা

দিলে অসমীয়াজনক পি ছিতিত কাম কৰিবলৈ। ক্ষুদ্ৰ অসমীয়া প জিপতিৰ কাগজত তাৰ সকলো ভাব প্ৰকাশ কৰিবলৈ সি অসমৰ্থ হ'ব। বহুত ধৰণৰ নিয়ন্ত্ৰণ থাকিব এই কাগজৰ ওপৰত। চৰকাৰ ব্যৱসায়ী বিজ্ঞাপনদাতাই পদ গদে সম্পাদকৰ স্বাধীনতা অপহৰণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব। কিন্তু তাৰ বিৰাট চেতনা কোনেও অপহৰণ কৰিব নোৱাৰে।

মই সম্পাদনা কৰিম নবীনে একে আশ্বাবেই উত্তৰ দিলে।

উত্তৰ শুনি বৰদলৈ বৰ আচৰিত হ'ল। তেওঁ সখিলে নবীন তোমাৰ কথাবোৰ শুনি মই যেন সকাহ পাইছো। নতুন পথৰ ইঞ্জিতো তাত কিব পাৰে আমাৰ পথেই যে শুদ্ধ তাক মই কোনো দিনে দাবী নকৰো। কাগজত বিভিন্ন ভাবধাৰাৰ আলোচনা আৰু বাদ প্ৰতিবাদ হোৱাটো মই বিচাৰো। তেনে কৰিলেহে সত্য প্ৰকাশ পায় আৰু মানহৰো িক্ষা হয় তুমি লাগা।

নবীনে হাঁহি ক'লে মই জানো আপনি তেনেকৈ ক'ব

কিয়ন ক ? তেনেকৈ ? ি ময়ত বদলৈ য়ে প্ৰশ্ন ক'লে।

অত্যাচাৰীৰ ওপৰত তোমাৰ আস্থা আছে নেকি ?

মই আপোনাৰ চিঠেটমটোক অি শ্বাস কৰো আপোনাক নহয়। ক'ব আপি সচেতন মানহ। নবীনে টপবাই উত্তৰ দিলে

বৰদলৈ য়ে এটা প্ৰাণ খোজা হাঁহি মাৰি আৰামী চকীত আউজি আনন্দত অধ্যাপক ৰি চম্ৰলৈ চাই সখিলে আপনি দেখো একো নক'লে ?

বিমলৰ শিষ্যহে নবীন। অধ্যাপক ৰিচম্ৰই উত্তৰ দিলে মোৰ মনত আছে বিমলে সাবজনীন মান তাৰ সাধনা কৰিলেও থলহা মানবক তাৰ বিকাশৰ কেন্দ্ৰ স্থল বলি ভাবিছিল তেওঁৰ আছিল মুক্ত আত্মা। মই তেওঁৰ লগত ভেটিয়া না। তক কৰিছিলো। এতিয়া ৰজি পাইছো মই অসমীয়াৰ উন্নতিৰ বাবে কাম কৰিছিলো যদিও মোৰ লক্ষ্য আছিল বৃষ্টিছ চিঠেটমক সনাতন বলি ভাবিলে কাম কৰা। সেয়ে ne d mensional Assamese manৰ সপোন দেখিছিলো। বোধহয় সেইবাবেই নবীনে ঙ্গক প জিবাদ বলিছে তাৰ সম্পৰ্ণ ৰূপ দেখা নাছিলো। প জিবাদে মোক আৰু মোৰ ভাবধাৰাক বোধহয়

সংকুচিত কৰি থৈছিল। বিমলে মাজে মাজে মোৰ ভুল আওঁিয়াই দিছিল কিন্তু মই ভাবিছিলো বিমলৰ ভাববোৰ ধ্বংসাত্মক। অসমীয়া মানহৰ সম্পত্তি উৎসাহ চাকি কলাৰ বিকাশ মই বিচাৰিছিলো। এই বিকাশৰ নাম দিছিলো মডাৰ্নাইজেশ্যন। প্ৰকৃতপক্ষে ই আছিল ওপৰৰ এমটি মানহৰ আধুনিকীকৰণ। এই কথাটো মোৰ লাহে লাহে উপলব্ধি হল— যেতিয়া জয়ন্তীক লগ পালো। অসমীয়া লোক সংস্কৃতিৰ তাই যেন প্ৰতিমতি। সমাজৰ তলত ইমান বস্তু আছে— ইমান জীৱন্ত বস্তু। অধ্যাপক মিথে মোৰ মনৰ বন্ধ খিৰিকিখন সম্পূৰ্ণ খুলি দিছিল। দেওধনী নাচ দেখি মই যেন মোৰ প্ৰকৃত সত্তা বিচাৰি পাইছিলো— অসমীয়া সত্তা। কিন্তু এই পৰিবৰ্তন সত্ত্বেও আজি পৰ্যন্ত মই বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উচ্চ শিক্ষাৰ বাহিৰে আন কোনো শিক্ষাৰ উৎস বিচাৰি পোৱা নাই। নবীনে তলৰ মানহৰ মাজত বিশ্বমানৱতাৰ সন্ধান পাইছে। নবীন ভাগ্যবান সম্ভৱত মানহেইছে আচল ভগৱান নহয় ভগৱানেও হিন্দ বা মহলমান ধনীক হিন্দ বা মহলমান দখীয়াৰ লগত সম্পৰ্ণ এক হৈ যাবলৈ উপায় দিব নোৱাৰে। বৃটিছ চৰকাৰৰ চাকৰি কৰি কৰি সম্পৰ্ণৰূপে মই জাতি পৰা বিছিন্ন হৈ পৰিছিলো। সম্পত্তি আভিজাত্য আৰু সংবীণ পাৰিবাৰিক জীৱনকে ইমান দিনে সৰ্বোচ্চ মূল্য আৰোপ কৰি আহিছিলো। আজি ফকন পিয়ালৰ এই তিনিওটা আইখটা ভাগি পাইছে। তথাপি সেই ভগ্ন প্ৰাসাদৰ মোহ যোৱা নাই। স্থলভৰ পৰা নমি আহি নট হোৱা সম্পত্তি পনৰ বাটৰ খজিছো। নতুন সম্পত্তিও ঘটিবৰ ইচ্ছা। ডেকা গাভৰুহঁতে আমাক নেওচা দিছে। তথাপি nostalgia যোৱা নাই। আজি হঠাতে এই ৰাতি এই যত্নৰ কথা শুনি মোৰ ভাব হৈছে জানী হোৱাৰ সকলোতকৈ ডাঙৰ পথ সমাজৰ পৰা জ্ঞান লাভ কৰি মানহৰ সকলো বিধ বিচ্ছিন্নতাৰ বিৰুদ্ধে অবিৰাম সংগ্ৰাম। এই শব্দটো মই কেতিয়াও আগতে ব্যৱহাৰ কৰা নাছিলো কাৰণ I believed in liberalism কিন্তু আজি দেখা পাইছো সংগ্ৰামৰ অবিহনে আমাৰ প্ৰকৃত জাতীয় সত্তা ৰক্ষা নপৰে। জাতীয় সত্তাৰ লগত ব্যক্তি সত্তা আৰু বিশ্বসত্তাও স্বন্দৰ মাজেদিহে বিকশিত হ'ব। Liberalism solves nothing। অলপৰৈ তেওঁ আকৌ ক'লে নবীন মই আত্মবাদ কৰিছো। তুমি পাৰিবা।

নবীনৰ অনন্তৰ হ'ল এটা যেন নতুন চেতনাৰ অভ্যুদয় হৈছে পৰণি মানহৰ মনত ।

সি একো নেমাতিলে । তেওঁলোকৰ পৰা বিদায় লৈ সি বাহিৰলৈ ওলাই গ'ল বহুত দিনৰ ম'ত সি মকলি মনেৰে পৰতি নিশাৰ পোহৰ দেখিবলৈ পাইছে সি গৈ আগফালৰ ঘাহনিত থিয় হৈ আকাশখনলৈ চাই ব'ল

তিনিওজন বঢ়া মানো কিছুপ কমৰ ভিত্তি তেওঁ কথা পাতি কটিলে । তেওঁলোকে অনন্তৰ ক'লে তেওঁলোকে ডেকাসকলৰ ওপৰত ভৰসা কৰিব পাৰে হৈছে বৰদলৈৰ অন্তৰৰ উদ্বেগ সেই নিশাৰ কথা বতৰাই বহুতখিনি শান্ত কৰি পেলালে । তেওঁ অধ্যাপক ৰবি চন্দ্ৰক শ্ৰদ্ধাৰ্থ্যগৰ কথা নেভাবি কিছুদিন গুৱাহাটীত থাকি বন্ধিজীৱি সৰুৰ স্বাধীনতাৰ ভাৱ বহনৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিবলৈ অনবোধ কৰিলে

অধ্যাপকে বৰদলৈৰ অনবোধ নিবিবাদে মানি ললে । তেওঁৰ মন তেতিয়া পৰি যায় ৰ'জ স্যা পৰা বহুত দৰলৈ অতৰি গৈছিল । মংগললৈ আহি তেওঁ নৈজয়ন্তী লোক সংস্কৃতিৰ হৃদয় দেশত উপস্থিত হৈছিলহি । কথা ব'লোৱাত আজি এটা নতুন প্ৰেৰণা পাই তেওঁ ঠিক কৰিছি তেওঁ ইয়াত কিছুপৰ থাকি জি'ণিলৈ লাহে ধৰি গুৱাহাটীলৈ যাব । তেওঁ বিদায় লৈ নিজৰ ক'লৈ গৈ বিছনাত পৰি কাটি হ'ল

বৰদলৈয়ে গা পাখি আধা ঘণ্টাৰ ভিতৰতে মংগলদৈৰ ডাক বঙলাৰ পৰা গুৱাহাটীলৈ ৰাওনা হ'ল । গুৱাহাটীত তেওঁৰ কাম আছিল ।

যাবৰ সময়ত নবীন আৰু ছিৰাজুদ্দিন হাজৰিকাই বৰদলৈক মটৰৰ গুটি কে আগবঢ়াই থৈ যাবি আহি বাৰাণ্ডাত থিয় হ'লহি সেই মহতত দূৰৈৰ এটা মহজিৰ পৰা উঠি আহিছিল আজানৰ ধ্বনি । দয়ো নীৰৱে সেই ধ্বনি শুনিলে । হাজৰিকাই অলপ পৰ পিছতে বৰদলৈয়ে এৰি থৈ যোৱা ক্ষমতোত সোমাই নামাজ পঢ়িলে আৰু কিছু ক্ষমতৰ ভিতৰতে পুনৰ গুৱাহাটীলৈ ৰাওনা হ'ল ।

এঘণ্টামানৰ মৰত দুদ আৰু ৰবিচন্দ্ৰই সাৰ পালে । ইতিমধ্যে

নবীনে চহৰলৈ ওলাই গৈ এটা হাজামৰ হতুৱাই ডাঢ়ি চুলি কটাই গা পা খই নতুন বেষত ওলাই আহি বাহিৰত বহিছিল। দদহতে গা পা খই ওলাই মানে আৰু আধা ঘটা গল। চাহ খাওতে আৰু কিছু সময় লাগিল। তাৰ পিছত কিতাপ বান্ধিবলৈ ৰবিচন্দ্ৰ ৰামত সোমাল।

নবীনৰ ধৈৰ্য হৈ গৈছিল। সি গুৱাহাটীলৈ যাবলৈ উদগ্ৰীব হৈ ৰিছিল। তাৰ অন্তৰত তেতিয়া একোৰে প্ৰতি বিশেষ আসক্তি নাই। বন্ধ প্ৰেমিকা নেতা গুৰুজন কাৰোপ্ৰতি শিষ্য একো টান নাছিল। দৈনিকৰ সম্পাদক হোৱাৰ সম্ভাৱনায়ো তাৰ হৃদয়ত আলোড়ন তুৰি যোৱালৈ ফুকন পিয়াৰ ভগ পতনহে নেলাগে দেশৰ ভগন পতে ও তাৰ অন্তৰত সময়ে আহৰিত সমত্বৰ ভাব নট কৰিবলৈ সমথ্য নহল। বন্ধত্ব বা সংঘৰ ভাতৃত্বয়ো তাক কাৰোৰ প্ৰতি বিশেষভাৱে আকৰ্ষিত কৰি নোতোলে। সি অনন্তৰ কৰিলে সি কালৰ প্ৰশ্ৰুতি

দৰে তাৰ গত বহুত পৰিণাম কথা পাতিলে কিন্তু পৰিণত বিন্দু মাত্ৰও সি নমজিল।

অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই অকলে ৰামত বহি তেওঁৰ কিতাপবোৰ জপিছিল। জপা আৰু দ্ৰা শেষ হ'লত তেওঁ দদক মাতিলে সেইবোৰ।

যেতিয়া যাত্ৰাৰ আয়োজন শেষ হ'ল তেতিয়া অধ্যাপক ৰামৰ পৰা ওলাই আহিল। নীচে বহুত সময় দৰে হাতত গিয়া কিতাপবোৰ চাই আছিল। কিতাপৰ প্ৰতি পণ্ডিতৰ আসক্তি দেখি দেখি তা হাঁহি উঠিল। পণ্ডিতবোৰে সদায় অতীতত থাকি ভাল পায়। সেইবাবে তেওঁলোকৰ মানৱৰ ধাৰণা হৈ পৰে সীমিত। বৰ্তমানত তেওঁলোক থাকিব নোখোৱা সেইবাবে জীৱন্ত মানৱৰ ৰূপ নেদেখে অৱশ্যে অতীতৰ লগত বৰ্তমানৰ নিবিড় সম্পৰ্ক। ঐতিহ্যৰ সঙ্ঘৰ্ষ যানৰ ওপৰতহে বৰ্তমান গঢ়িব পাৰি।

ঠিক সেই মহতত্ত্ব নীনে মন কৰিলে। সদৰ্শনাৰ গাড়ীখন লৈ ৰাতিৰাম আহি ডাক বঙলাৰ আগত আঁৰি বাটত থিয় হৈছেহি।

কি হ'ল ৰাতিৰাম তই ওলালিছোঁ যে? উৎকণ্ঠাত দুদুৰে সধিলে।

ৰাতিৰামে গাড়ীৰ পৰা নামি আহি দদৰ ওচৰত থিয় হৈ লাহে লাহে ক'লে কালি ৰাতি পৰা জয়ন্তী নাই।

কি? দদৰ মৰত সৰগ ডাগি পৰিল। গ'ল ক'লে?

ওৰে ৰাতি ময়ো বিচাৰিলো নৈ পাৰত আলিবাটত মানহৰ ঘৰত নেপালো ফকন দেউতায়ো চালে। নেপালে। বাইদেৱে মোক পঠিয়াই দিছে আপোনাৰ ওচৰ। ৰাতিৰামৰ মথত এটা বিষন্নতাৰ ভাব

কথাটো অধ্যাপকে জাৰ ল'গ ল'গে তেওঁৰ মথ ক'লা পৰি গ'ল ভেঙে একো মন্তব্য নিদি ক'লে তাই হেৰাব নোৱাৰে ব'ল

কিয়'ব দেউতা? দদৰে সিলে।

কিয়' ময়ো ক'ব নোৱাৰো। তাই ফক উইজডমৰ মত প্ৰতীক। অধ্যাপকে উত্তৰ দিলে।

ীনে একো নেমাতিলে তিও গৈ দদ গাড়ীত উঠি ৰাতিৰামো পিছে পিছে জি ডীখন লৈ যা'লৈ সাজ'ল

সিহঁত যেতিয়া গুৱাহাটী স'ফ'তে দিল্লীয়া দি এঘাৰ বাজিল নৰাম ও'ই জ'য়ো ক'ণ্ডুনি খন্তেক পৰি বিচলিত হৈছিল কিম্ব' স'ম'তেও জি ম'থিৰ কৰি ল'লে তেওঁ টকি জি'ঠি ভাত হাট খাই জজ কট লৈ গ'ল সদৰনাই জি'এখন ঘোঁৰা গাড়ী অনাই তেওঁক তাত তুলি ল'লে। অসখ হ'লে তাৰক কৰিবৰ বাবে তেওঁ লগত মণিকাক পঠাই দিলে।

দদৰ সদৰন ক'পাকঘ লৈ গ'তি জয়ীৰ মন অৱস্থা খৰ পাই কিংকতব্য বিমত হৈ প'লি কে'। ীনে জয়ন্তী ইমান কাতৰ হোৱা তাৰ মনত নপৰে তাই প'কেৰ অসন্তোষত ক্ষণ হ'লেও তা'মখ' চাই সন্তপ প'হি আছিল। অৱ' আজি তাই বিবাহ বহিষ্ঠুত ত'হ'চি'ত বয়স হৈ পৰিছিল তাৰ বক্তনিয়েও কাম দিয়া নাছিল। তাৰ কাৰ'বাক'ৰ ৰোহ। নৰাম ওজাৰ মনত'হা পণিমা তিথিত মৰাৰ ইচ্ছাটোৱে বাহ'লোৱা আজি প্ৰায় পোন্ধৰ দিনমান হ'যোৱা কেই'নিমা ৰ'ভিত'ত জয়ন্তীয়ে সেই কথ'সু'বৰি কেই'বাবাৰো অস্থিৰ হৈ পৰিছিল দদৰে অৱশ্যে তাইৰ

বিষাদ ইমান জটিল বলি ভবা নাছিল। আগেয়েও তাইৰ এনে বিষাদ ওপজে। দদৰে তাইক তেতিয়া ফুৰাবলৈ লৈ গৈছিল কেতিয়াবা নগৰলৈ কেতিয়াবা ভূটান। হাৰৰ সীমান্তলৈ কেতিয়াবা পথাৰলৈ। ফুৰিলে বা কাম কৰিলে তাই আকৌ স্বাভাৱিক অৱস্থা ঘৰাই পাইছিল। আজি কিন্তু শেৰ এজাত

নৰাম ওজাই কোৱা দিনে তাক সিহঁতৰ প্ৰেমৰ বিষয়ে ঘণাক্ষৰেও একো কথা কোৱা নাছিল। কিন্তু অন্তঃসত্ত্বা হোৱা দিন ধৰি তেওঁ তাইৰ হাতে খাবলৈ এৰি দিছি। তাইক ভাল মখে মতাও নাছিল বা তাইক মনসা পজুত ভাগ লবলৈ দিয়া নাছিল। এইবিলাক বজৰ কামে জীয়েক ত আঁত দিছিল। তেতিয়াই তাই তাক বিয়া বাকৰ কথা কৈছিল। কিন্তু দদৰে সেই কথা কলেই তাইক দবল বালি তিৰকাৰ কৰিছিল। সজাতক দেখিবলৈ খজিছিল ন নাবী মিলি। বোৱা হৈছে বাহিৰৰ হোমানঠানৰ প্ৰয়োজন নাই। আজিও সি তইৰ। যাব প্ৰস্তাৱ স্পষ্টভাৱে প্ৰত্যাখ্যান কৰিছিল।

জয়ন্তীয়ে তাক যজ্ঞিৰে বজাব পৰা নাছিল তাইৰ প্ৰস্তাৱটোৰ আৱশ্যকতাৰ কথা। তাই অনভৱ কৰিছিল সমগ্ৰ গাৱৰ মানহেই তাইৰ সংশ্লিষ্ট এৰি দিছিল। দদুৰ পামৰ ঘৰত থাকিবলৈ লবৰে পৰা তাই ভদ্ৰ ঘৰৰ তিৰোতাৰ সন্মান পাব লাগিছিল। কিন্তু তাই নেপালে। গাৱলীয়া মানহে তাইক সমীহ কৰি চলিবলৈ ধৰিলে। দদুৰ প্ৰেমিকা বলি। কিন্তু তাইৰ দেওধনীৰ পৱিত্ৰ মৰ্যাদা হেৰাই গল।

মোৱা দবছৰে তাইক কোনেও নাচিবলৈ মতা নাছিল। কাৰণ তাই অপৱিত্ৰ।

বাটল বাটল বলি ইয়ে সিয়ে কোৱা কুই কৰা শুনি তাই অতীৰ্ণ হৈ তাক কেইবা দিও আন কৰিবলৈ লৈ যাবলৈ কৈছিল। কিন্তু নৰাম ওজাক সিহঁত এটায়ো এৰিব নোৱাৰা হল। সিহঁতৰ বাহিৰে তেওঁক যে চাওতা কোনো নাই। তেওঁৰ বেমাৰ প্ৰকৃতপক্ষে টান হৈছিল।

তাইৰ সকলো আছিল সামাজিক মৰ্যাদাৰ বাহিৰে।

নৰাম ওজাৰ টান হ'ল তেওঁক লৈ আনিব লগা হ'ল গুৱাহাটীলৈ।
গুৱাহাটীলৈ অহা আজি নিদিব হৈ গৈছে। ছাত্ৰীবাৰী হা পতালৰ
পৰা তেওঁ কালি সদৰনাৰ তালৈ আহিছে।

এই কিদিনৰ ভিতৰত তাইৰ লাত দেখা হোৱা নাই বলিলেই
হয়। নৰাম ওজায়ে তাইক গতকৈ লৈ ব্যৱহাৰ কৰা নাই।
তাইৰ বেয়া লগাটো ক'ৰুকা শিত্য মৈমিতিক ঘটনা।

ওজাই পৰিমাত কাল হ'ম বলি ক'ব পাৰে কিন্তু হ'ম বলিয়েই
জানো কাল হয়? তাই সেই সম্ভাৱনাৰ কথা ভবা হ'লে নিশ্চয়
ওজাক এই কেইদিনা নেৰিলেহে তন

এতিয়া যে দদ আৰু ওজাকে দয়াকে এৰি থৈ গছে? কিয়?

গতৰ সম্ভাৱনাতোৰ ভয়ত নেকি? তাই সেই কাৰণে নিশ্চয় গুচি
যোৱা নাই তাই কলকৰমজ হ'বলৈ আত্মহত্যা কৰিব পাৰে বলিও
তাৰ ধাৰণা নহয় তাই যে আত্মহত্যা কৰিব নোৱাৰে এই বিষয়ে
দদ নিশ্চিত

ঠিক তেনেতে তাক অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই মাতি পঠালে

বাহিৰলৈ গৈ সি দেখিলে নবীনে এখব চকীত অধ্যাপকৰ সন্মুখীন
হৈ বহি আছে আৰু অধ্যাপকে দই হাতত মৰটো দি কিবা ভাবিছে।

কিয় মাতিছিল ব'দেউতা?

কালি ক'ৰবাত খেৰায় পজা আছিল নেকি? ক'ৰবাত মনসা
পুজা আছিল নেকি?

মই তো ক'ব নোৱাৰো।

তহঁতি নো ক'ব পাৰাকি? তিৰস্কাৰ কাৰ ৰবিচন্দ্ৰই উত্তৰ
দিলে কালি মনসা পজাৰ তিথি আছিল। অলপ বৈ তেওঁ
সখিলে ক'চোন তাই আজি কালি দেওখনী নাচে নে নেনা চ?

দদৰে ক'লে আজি দ'ছৰ নচা নাই?

অধ্যাপক হঠাতে বহাৰ পৰা উঠিল তাৰ পিছত ক'লে তেনেহলে
তাই ক'ৰবাত নাচিবলৈ গৈছে। তাইৰ দেৱতাক তাই সখিবলৈ
গৈছে— তাই কি কৰিব। কালি ক'ৰবাত নিশ্চয় দেওখনী নাচ
আছিল।

এনেকুৱা পাগলামি তাই কৰিব বুলিভো মোৰ ধাৰণা নহয় বৰদেউতা। নাচৰ সেই মানসিক অৱস্থা যে আত্মভ্ৰম এই কথা মই তাইক বহুত দিন বুজাইছিলো। তাই শেষত বজি পাইছিল : দেৱতা নাই দেৱতা এটা ভ্ৰমৰ স্ৰাট। দদৰে উত্তৰ দিলে।

মই তাইক তোতকৈ বেছি ভাল ক'চিনি পাওঁ। নাগৰিক সভ্যতাৰ আতি আৰু বিতৰ্কিত তাই বিদ্রান্ত হৈছিল। তেওঁৰ লগত মিলিবলৈ গৈ তাই তাইৰ দেৱতাৰপৰা বিচ্ছিন্ন হৈ আহিছিল। কিন্তু সেইটো হৈছিল তাৰ যক্তিৰ আঘাতত কিন্তু কিবা এটা কাৰণত নিশ্চয় তাই এই যুক্তিত বিশ্বাস হেৰুৱাই সম্পৰূপে শৈশৱ যৌৱনৰ মানসিকভাবে গঢ়া ঐশ্বৰিক শি পৰ জাতলৈ ঘৰি গৈছে। কি কাৰণে মই নেজানো। তাই এতিয়া নেনাচিলে এই মনৰ দ্বন্দ্বৰ পৰা উদ্ধাৰ নেপায়। তাই জীৱনৰ বিচাৰ ক'বলৈ গৈছে হয় কোনোবা দেওধনী উছৰত নহয় মন্দিৰত তাই মোক কৈছিল নাচোতে নাচোতে এটা স্তৰত তাই দেৱতাৰ মখামখি হয় হ'লে তাই নিজৰ আৰু লোকবোৰ ভূত ভবিষ্যত দেখে। আদিম মানহৰ মনস্তত্ত্ব তাই ব্যৱহাৰত ফুটি উঠে। তাইৰ কাম কাজ তই তোৰ মনোভাৱেৰে চাই ভুল কৰিছিলি। তাইক ভালদৰে বজিবলৈ যত্ন কৰ অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই চকু মদি কথাবোৰ কৈছিল।

দদৰে কথাবোৰ শুনি প্ৰথমতে অসন্ত ট হৈছিল কিন্তু লাহে লাহে সি বজিলে বৰদেউতাকৰ কথাত এটা ডাঙৰ সত্য লকাই আছে। অহঙ্কাৰৰ ফলত সি ইমান দিনে জয়ন্তীৰ ব্যক্তিসত্তাৰ প্ৰয়োজন উপলব্ধি কৰিব পৰা নাছিল। সি সধিলে তাই তেনে ক'ৰবাত নাচিবলৈ গৈছে ?

অ।

ৰাতিখন ক'লৈ শ্বাব পাৰে ? দদৰে সধিলে।

হঠাতে অধ্যাপকৰ মনত সৰিল বেথাৰাম মহৰিলৈ। জয়ন্তীয়ে এটা সময়ত বেথাৰামৰ মোহত পৰিছিল জয়ন্তীয়ে ভাল পোৱা তিনিজন পৰুষৰ ভিতৰত একমাত্ৰ বেথাৰামেই গাঁৱলীয়া দেওধনী সংস্কৃতিত তাৰো সমানে বিশ্বাস। বেথাৰাম যে আজিকালি দুদৰ্হতৰ অফিচত থাকে সেই কথা অধ্যাপকে জানে। কিন্তু তেওঁ নজনা

নুগুনাকৈ একো কব নখুজিলে তেনে উজ্জ্বল পৰিণাম ভ্ৰম্যনক হ'ব পাৰে। তেওঁ জানে দদৰ মানসিকতা অপৰিণত। সি হঠাতে ঈৰ্ষান্বিত হৈ কিবা ক'ি পে'ব পাৰে।

দদক চেলাম জনাই পিয়নটোৱে ক'লে চা'ব বেথাৰাম মহৰি এতিয়াও অহা নাই। বৰুৱা চাহাব সমিৰলৈ পঠাইছে আপনি ক'বালৈ পঠাইছে নেকি?

নাই পঠোৱা

পিয়নটো ওচি গ'ল অ'পক বৰিচন্দৰ গা বাজিল। তেওঁ দুদলৈ চাই ক'লে এটা কথা ক'ব খুজিও তোক কোৱা নাই। তোৰ মেজাজ বেয়া হয় বলি যদি মোক কথা দিয়—

কি কথা কওক। মইটো গুৰুজনক পৰাপন্নত অমান্য নকৰো।

মোৰ সন্দেহ হৈছে— বৰিচন্দৰ মাতটো কপি উঠিল তাই কিজানি বেথাৰা মহৰিৰ লগত ক'বাত দেওধনী নাচিবলৈ গৈছে। বেলেতলাততো মাজে মাজে এইবোৰ হৈয়েই থাকে তই খবৰ কৰি চা। মোৰ মনে ভুল নকৰে

দদৰ এনে ভাৱ হ' যেন তলৰ মাটিখিনি প্ৰকাণ্ড ভূ-ইকপত খকখককৈ কপিছে সি ক'লে অসম্ভৱ বৰদেউতা বেথাৰাম মহৰিৰ লগত—

ঠিক সেই মহতত নবীনে আহি তাৰ কান্ধত হাত দিগৈহি। সেই শীতল আৰু শান্ত পণত তাৰ মনলৈ ভাৰসাম্য ঘৰি আহিল।

মই তাইক বিচাৰি উলিয়াবই লাগিব তাই মোক নিজে নোকোৱালৈকে মই একোকে বিশ্বাস কৰিব নোৱাৰো। — দুদৰে নিজক নিজে কোৱাদি ক'লে

বৰিচন্দই এইবাৰ নবীনক ক'লে তুমিও দহোবন কাটি কৰি থ' ইয়াৰ লগত যোৱা ভাল হ'ব।

নবীনে শান্তভাৱে ক'লে মই স্বামি তাত মই সকলোকে চিনি পাওঁ। মোৰ নিজৰো কাম আছে।

কি কাম?

জজ কটত জুৰী বহি আছে। বোমা ফুটোৱা ল'ৰাটোৰ কি হয় ক'ব নোৱাৰিছোঁ। ক'বোৰৰ লগত এই সময়ত থকা ভাল। মই তালৈ আহিব লাগিব।

যদি ফাচী হয় কিবা গুণগোল হ'ব নেকি ?

মই ক'বোঁৱোঁ। ভৱতঃ নহয়।

অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰ সেই ল'ৰাটোৰ মখখন মনত পৰি গ'ল। অ তেওঁ তাক এ'ৰ ক্ষমা কৰিছে ক্লাছত বোমা বিস্ফোৰণৰ ফলত তেওঁ যে নমৰি বাহিল সেইবাবে নহয়। তাৰ মৰসাহসতো তেওঁ ম'খ হোৱা নাছিল। তাক ক্ষমা কৰাৰ কাৰণ জয়ন্তী। তাইৰ সাহচৰ্যই তেওঁৰ ম'ত এটা স'ত মহত্বৰ ভাব জগাই তলিছিল। সেই মহত্ব তেওঁৰ মনত উদ্বেক ক'ছি জয়ন্তীৰ স'ল সঁহাৰ বিশ্বাসে। তেওঁৰ ভাৱ হৈছিল মহত্বৰ ক্ষমাই ভ্ৰমণ। তেওঁ অন্তঃকৰণেৰে তাক ক্ষমা কৰিছিল। তেওঁ কটলৈ গৈ তাৰ শাস্তিৰ দাবী নকৰিলে। পিছত এই ল'ৰাটোৱেই মন্থথক গুলিয়াই মাৰিলে। মন্থথ লগতে মৰিল সেই ৰাজস্থানী ব্যৱসায়ীজন। নশংস হত্যাকাণ্ড। উদ্দেশ্য যিয়েই নহওক কিয় এই হত্যাকাণ্ডৰ বাবে ল'ৰাটোক তেওঁ মনে প্ৰায়ে ক্ষমা কৰিব পৰা নাই। বিধবা জীয়েক মখলৈ চাই তেওঁ প্ৰতিশোধ পৰায়ণো হৈ উঠা নাই। প্ৰতিশোধৰ ভাৱ তেওঁৰ মনত লেশমানো নাই। জত দোষ আৰু শাস্তিৰ সাধাৰণ নিয়ম পালিত নহ'লে মানহৰ সবনাশ হ'ব বুলিহে তেওঁ ভয় কৰিছে। বৈপ্লৱিক হিংসা বুলি হিংসাক ক্ষমা কৰাৰ তেওঁ পক্ষপাতী নহয়। হিংসা হিংসাই।

ঠিক সেই মহত্বত সদশনা ভাত উপস্থিত হ'লহি। তিনিওজনকে তাই পাকঘৰলৈ মাতি নি খাবলৈ দিলে। দুদৰে ভাত নচলেই। সদশনাই সেই সময়তে খবৰ দিলে নৰাম ওজাৰ মনৰ অৱস্থা। তেওঁ মৰিব খোজে। মৰাৰ আগতে ল'ৰাটোক ফাঁচীৰ পৰা ৰক্ষা কৰি এটা পণ্য কৰি ল'ব খোজে। অসাধাৰণ পণ্য।

অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই সখিলে বঢ়াৰ হঠাতে মৰিবলৈ ইমান ইচ্ছা হ'ল কিয় ?

সদশনাই দদলৈ চাই ক'লে এই কথা দদৰে কোৱাই ভাল।

দদৰে অস্বস্তি বোধ কৰি উত্তৰ দিলে বৰদেউতা ওজাই জয়ন্তীৰ

লগত সকলো সম্পৰ্ক ছিঙাৰ দৰে। আবিগ্ৰ ছোৱালীৰ গাত মাক হোৱাৰ লক্ষণ দেখি—

দদুৰ কথা শেষ হ'বলৈ নেপালে। অধ্যাপকে হঠাতে তাৰফালে চাই ক'লে এতিয়াও বিয়া কৰাই পেজা।

আই ড নট বিলিভ ইন ম্যাৰেজ

—দুদৰে ক'বে

অধ্যাপকে একো নেমাতিলে তেওঁৰ মখ গহীন আৰু বিৰণ হৈ পৰিল

এইবাৰ কাৰো মখত কথা নোলাল। নবীন আৰু দদ নিশব্দে উঠি গৈ দদ মটৰত বহিলগৈ। নিশব্দে দদৰে মট চলাবলৈ ধ'লে। ওৰে বাটটো সি শ'দ এটাও উচ্চাৰণ কৰা নাছিল।

জীপখন গৈ নবীনে দেখুৱাই দিয়া এটা ি দি ট ঘৰত উপস্থিত হ'লগৈ বেথাৰামৰ ঘৰ নহয় গাওবঢ়াৰ ঘৰ।

নবীন গাওবঢ়াৰ ঘৰৰ ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল।

দদৰে সমখৰ খেৰাই পজাৰ পথাৰখনলৈ চালে। পথাৰখ ত এখন ডাঙৰ কলপাতৰ চালি। তাতে পজাৰ বেদী। দেৱতাবিলাকৰ স্থান তাত ফটফটীয়া হৈ জিলিকি আছে।

পথাৰত বন মি মাটি ওলাই আছে। ওচৰত কিছুমান কলহ পৰি আছে। অ ত ত কুকুৰাৰ তেজৰ দাগ লাগি বালি ৰঙচুৱা হৈছে। বেদীত জি কিছে সিজু গছৰ কোমল ডাঠ গা। দদ গৈ নাচৰ ঠাইটুকুৰাত থিয় হ'লগৈ। হঠাতে তাৰ চকুত পৰিল এপাত সোণৰ দগ দগীলৈ। দগ দগী চটা উজ্জ্বল হৈ জিলিকি আছে। সি সেইপাত তুলি লৈ চালে।

ঠিক তেনেতে গাঁওবঢ়ানী ওলাই আহিল। আদহীয়া মানহগৰাকীয়ে দদুক দেখি হাহি সধি কি চাইছ অ ফুকনৰ ল'ৰা ?

এইপাত কাৰ দুগদুগী ? দদৰে ওচৰলৈ আহি সেইপাত দেখুৱাই সধিলে।

গাওঁবঢ়ানীয়ে সেইপাত চাই ক'লে এইপাত পিন্ধা ছোৱালী আমাৰ ইয়াত নাই। সেইপাত সেই নাচনীজনীৰে হ'ব।

নবীনে দদৰ কাষ চাপি আহি ক'লে আৰু ব'বৰ দৰকাৰ নাই
ব'ল। এই নাচনী জয়ন্তীয়েই হয়। গাওঁবঢ়ানীয়ে ক'লে ঠিকেই
কৈছ তাইৰ নাম জয়ন্তী। তাই বেথাবাম মহৰিৰ লগত ইয়াৰ পৰা
পৰাহে গৈছে

ইয়াত কি হৈছিল অ গাওঁবঢ়ানী ?

খেৰাই পজা। সন্দৰ নাচনী আনিছিল বেথাবামে — পিছে
পিছে কি ক'লে দেওধনীয়ে ?

একো নক'ব।

ক'লেই ?

দেৱতা হেনো নাছিল তাইৰ ওচলৈ

নবীন আৰু দদ তাত নব'ল সিহঁত খোজ কাঢ়ি গৈ গৈ আশ্রমৰ
সেৱিকাসকলে খোলা ক্ষতৌৰ ওচৰ পালেগৈ।

ঠিক সেই মহতত ওচৰৰ এটা ঘৰৰ পৰা ওলাই অহা এগৰাকী
মাইকী মানহে চিঞৰি মাতি। নবীন দাদা ইয়ালৈ অহা।

নবীনে মানহজনীলৈ চাই দেখিলে তাই অহা।

কেতিয়া ওচৰলৈ ? নবীনে হাহি সধিলে

তো পিছতে। অকল ময়েই নহয় সকলো সন্দৰ ৰাভাটোও
ওলাল। মোৰ মতা মানহটোও ওলাল কালি আহি খেৰাই পজাত
খব ফুটি কৰিলো। সংঘৰ ওপৰত আৰু নিষেধাজ্ঞা নাই

নবীনে দদৰ সৈতে অহালি ঘৰলৈ গ'ল। অহালিয়ে বহিবলৈ
ধৰিছিল সিহঁত নবছিল অহালিৰ পৰা নবীনে গম পালে সকলো
কমী আজি জজ কটলৈ চাপলি মেছিছে সেই ল'ৰাটোৰ কি হয়
তাক জানিবলৈ। নবীনে বজি পালে এতিয়া কমীবোৰ সি লগ পাব
নোৱাৰে অহালিৰ লগত সি কিছুপৰ আলোচনা কৰি ক'লে
সকলোকে ক'বি আজি আশ্রমলৈ আহিবলৈ। তয়ো আহিবি।
নবীনে সংঘৰ ওপৰত নিষেধাজ্ঞা উঠাই লোৱা খবৰ পাই
বৰ আনন্দ পালে।

মই হ'লে নেৰাওঁদেই। ইহঁত সকলো জজ কটৰ পৰা তোৰ
ভালৈ স্বাৰ। মই খবৰ পঠাই দিম।

অহালিৰ মখত হাঁহি গাতো হাঁহি ।

নবীনহত তাৰ পৰা আহি বেথাৰামৰ ঘৰ পালেহি ।

ঘৰত বেথাৰাম নাই সি বাৰীলৈ গৈছে ।

নবীনহত গৈ বা ী পালেগৈ । বেলতলাৰ ঘৰ নেলাগে ছাবি বন
বাৰী সকলো নবীনে চিনি পায় । বেথাৰামে গছৰ পৰা মধৰি আম
পাৰিছিল । গছৰ তলতে কেইডালমান ছেও দিয়া কু হিয়াৰ ।

দদুহতক দেখি বেথাৰাম গছৰ পৰা নামি আহিল ।

জয়ন্তী ক ত বেথাৰাম ?

বলক কওঁগৈ । মই এইমাত্ৰ সোমাইছোহিহে তাইক বশি ঠত
থৈ । তাই তাতে ৭৭ ধই মন্দিৰত সোমাইছে । মই গা পা ধই এমতি
খাই বৈ নগৰলৈ যোৱাৰ কথা সিফালে হাকিমে খঙত জ্বলি থাকিব
পায় ।

হাতত মধৰি আমখি লৈ বেথাৰাম আগে আগে আহিল
সিহত পিছে পিছে আহিল

ঘৰ পাই বেথাৰামে সিহতক বহিবলৈ দি জয়ন্তীৰ কাহিনী এফালৰ
পৰা বগাই যাবলৈ ধৰিলে

স্বাছাৰীত কিজানি দহোটাৰ কোব পৰি গৈছিল । বেথাৰামে খাই
বৈ দদহত ঘৰৰ ওচৰৰ অফিচতে শুবলৈ লৈছিল । তেনেতে তাই
ওলালহি বেথাৰাম আচৰিত হল কলে এ কৈ যে মাজ
নিশা ওলাই আহিলি সংসাৰখনে কি কব ? দদ দাদায়েই বা কি
ভাবিব ? তাই কলে দদ দাদাৰৰ তৰি স্নেই নাই । টাকুৰী
ঘৰাদি ঘৰি ফুৰিছে । মোৰ গাত পোৰা উঠিছে । মনটোত কলি
সোমাল দেৱতা পলাই গল । পাগেই হল কি চল মানহত মজি ।
এতিয়াই কৰবাত নাি বৈল লৈ বল নহলে মৰিম । তহতৰ গাঁৱত
কৰবাত খেৰাই পজা হৈছেনে ? হৈছে যদি মোক লৈ বল ।

বেথাৰামে কলে হেৰ এতিয়াও দেওখনী হবলৈ আশা পালি
আছনে ? ঘৰলৈ যা মই থৈ আহোঁগৈ ।

এই কথা শুনি তাই উচুপিবলৈ ধৰিলে । বেথাৰামৰ মন কুমলি
গল । সি অলপ ভাবি চিন্তি কলে কালিয়েই গাঁওবুঢ়াই মাতি
গৈছিল । সিহতৰ ঘৰৰ আগৰ চোতালত খেৰাই পুজা হৈছে আজি ।

কিন্তু মাকৰ আইদেউৰ লগত ঘৰি ফৰোতে ৰাতি এডোখৰ হল ঘাবলৈ হল দদ দাদাহতৰ অফিচতে শুই পৰিলো। তালৈকে স্বাৰ যদি বি পাৰো সদনাম বদনাম তোৰ।

জয়ন্তী অলপ পৰ দৰক লৈ আছিল। তাৰ পিছত কলে এইটোতকৈ সেইটো ডাঙৰ। দেউধনী নাচি চাবৰ মন গৈছে। হয় আজি দেৱতাৰ গুঁ লৈ যাম নহয় মনিচৰ গুঁলৈ ঘৰি আহিম। আজি মনসাৰ তিথি। গতিকে হেলা কৰিবি। বল বল তই বাঁহৰ প্ৰাণ চিন মনিচৰ পৰাণ ধৰিব নোৱাৰনে? বল সদনাম বদনাম মোৰ।

ৰাতি সিহতে ৰাজগে দি খোজ কাঢ়ি বেলতালৈ পোনাই দিছিল আনহাতে বাটত দেখিলে তাইৰ আত্মাই কিবা এটা গুৰুতৰ কথাত কট পাইছে পিছে সেইবোৰ কথা তাইক সন্নিবলৈ নহল। ৰাতি আলিবাটত খালি এহাল মানহ কিন্তু মথত হলে এটাও কথা নাই

পাৰ পাই বেথাৰামে দোখলে তামলপৰৰ। জনী দেওী অহাৰ কথা আছিল তাই নাছিল। বৰে কাৰোবাক উঠাব খজিছিল কিন্তু বেথাৰামে জয়ন্তীৰ কথা কোৱাত গাও বঢ়া তাতে মান্তি হল। মাদল আৰু চিকুণৰ তালে তালে জয়ন্তীয়ে যেতিয়া গি লৈ ধৰিবে তেতিয়া গি সহ ওলোৱা মেন লাগিল বেথাৰামৰ প্ৰাণ চাৰি ঘটা গিলে। পথাৰ বন মৰি গি ওলাল। ৰাইজ বিতোৰ। চাৰি ঘটাৰ মৰত তাই ধাঁচ কৈ মাটিত পৰি গল বহুত সময় সেইদৰে পৰি থাকিল। অত ৰাইজে সন্নিবে দেওধী খেতিৰ কি হব গাৱৰ কি হব দেশৰ কি হব — মখেৰে নেমাতিলেই। চামনৰ দৰে পৰি থাকিল

ৰাতিপৰালৈকে বহুত মানহে বাট চাই অছিল দেওধনীৰ মথৰ পৰা ভৱিষ্যদ্বাণী শুনিবলৈ। কিন্তু দেওধনীৰ মথৰ মাত নোলাল। বেথাৰামক বহুতে কটু কথা শুনালে দেওধনীৰ এই ব্যথতাৰ বাবে।

পৰা জয়ন্তীয়ে উঠি বেথাৰামৰ সৈতে ওচৰৰ এখন গাঁৱৰ থানত থকা পিতলৰ মনসা গোসানীৰ মতি চাবলৈ গল। আগদিনা নিশা ভাত পজা হৈছিল। তেতিয়া থানত কোনো নাছিল। সৰু থানৰ ঘৰটোৰ বাহিৰৰ পৰা বৰদা মদ্রাবে অন্তৰ দান কৰা পদুমৰ ওপৰত লজিতাসন

কৰি বহি থকা গোসানীলৈ চাই জয়ন্তীৰ চকুপানী ওলাই গ'ল।
গোসানীৰ মৰত পঞ্চ নাগ বাওঁ হাততো এটা নাগ। সোফালে
তেওঁৰ স্বামী জৰাকৰ বাওঁফালে পতেক আঁস্তিক।

তাইক বাপেকে কৈছিল ই দেৱীৰ কথা জাগ্ৰত দেৱী

সান্তাংগে প্ৰণাম কৰি তাই সন্মিলে আই আই কিয় এৰি গ'লা
মোক ?

পিতল গোসানীয়ে স্থিৰ ি পদ হৈ কথা শুলৈ একো উত্তৰ
নিদিলে। বাপকে হেনো বহুত বছৰৰ আগতে আহিছিল এই মনসা
জনাৰ ওচৰলৈ। কোচ ৰজা দিনৰে আবে পৰাই গোসানী ইয়াত
আছে। জয়ন্তী তেতিয়া সৰু আছিল। কোৱাবাই হাল বাওঁতে
পাই ইয়াত প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল।

বহুত পৰ কাকতি কৰিও গোসানী মাত নেপাই জয়ন্তীয়ে বজিলে
তেও তাইক ত্যাগ কৰিছে।

বেথৰামে তাইৰ মনৰ অৱস্থা বজি কলে এতিয়া বল জয়ন্তী
এই কাঠচিতিয়া গোসানীয়ে আৰু নেমাত। মন্দিৰলৈ বল বশিষ্ঠত
দ্বা কৰি দিত সেৱা কৰি গৈ। তেতিয়া শুদ্ধ হ'ব। এই
কানী চামন

জয়ন্তীৰ দখ দেখি বেথৰাম চিন্তা আদ্ৰ হৈ পৰিছিল।

মন্দিৰলৈ গলে কি হ'ব? মই জানো আকৌ কুমাৰী হ'ব
পাৰিম? আকৌ জানো দেৱতাৰ খাৰ পিন্ধিব পাৰিম? জয়ন্তীৰ
চকুলো ওলাল মাত কোথাৰকি হ'ল।

বেথৰামে কলে ইমানবোৰ জনাহলে দেখোন মই নৰাম ওজা
হ'লোহে তেন। সৰুৰে পৰা দেখিছো ওজাই গুৱাহাটীলৈ আহিলেই
ইয়াতো এটা সেৱা কৰে তাৰ পিছত তালৈ যায়। আন নহলেও
বাপেৰে ভাল পাব। সি জানো কম কথা। বল।

জয়ন্তীয়ে বেথৰামক অন্তঃকৰণেৰে বিশ্বাস কৰিলে। সৰুৰে
পৰা তাই বশিষ্ঠ মনিৰ উপস্যাৰ কথা শুনি আহিছে। বশিষ্ঠ গংগাত

জ্ঞান কৰিলে দেহ হেৰুওৱা মানহেও হেনো দেহ ঘৰাই পায়। কোনে জানে তায়ো কিজানি হেৰুৱা কুমাৰী দেহ ঘৰাই পায়? বেথাৰামৰ লগত তাই গৈ বশিষ্ঠাত্ৰম পালেগৈ। তাই বশিষ্ঠ গংগাত জ্ঞান কৰি মন্দিৰলৈ আহিল।

বেথাৰামে তাতৈ তাইক থৈ আহিছে। তাৰ সকলো কাম আজি খতি হ'ল। জুৰিৰ চি চা চাবই ওয়াব নোৱাৰিলে অফিচো নহ'ল। কথাখিনি ক'ব বেথাৰামে ক'লে আপনি গাড়ীখনেৰে গৈ লৈ আহিহে মই বন্ধা পাওঁ।

দদৰে তন্ময় হৈ কথাবোৰ শুনিছিল। জয়ন্তীৰ মনৰ ধমহা ইয়া প্ৰবল হৈ গৈছিল বলি সি অনমান কৰা নাছিল। সি নবীনক ক'লে তইৰ মই তাইক লৈ আহোঁগৈ। এতিয়াহে মোৰ হিয়া শত পৰিছে। তাই চাই শান্তি বিচাৰিছে।

বেথাৰামে দদৰ ম'লে চাই স্বস্তি অনভৱ কৰি। হওক তেওঁ তাৰ যি অপৰাধ নকৰিলে জয়ন্তীতো এতিয়া তাৰ নহয় দেৱতাৰো নহয় দদৰ হওঁ ত দেৱতাৰ হাতৰ পৰা এই দেওধনীক আনি তাৰ নিজৰ কৰাৰ শক্তি তাৰ আছিল সেই শক্তি দদৰহে আছে। তাৰ কৰোৱা আওঁঠি পেতে মলঙিলে দদৰ আওঁঠি নিষ্কোৱকৈ তাইক ঘৰলৈ আনিব। বাম ওজা দৰে মানহে মাত এটা মাতিব নোৱাৰিলে নিজৰ ভিতৰৰ অগনিতৈ ছাই হৈ এতিয়া বৈতৰণী পাৰ হ'বলৈ দিন গণিছে।

বেথাৰামে দদৰ পিছে পিছেগৈ সন্নিহিত স্নোয়া গাঁৱলৈ গৈছিল।

নেপালে তই গাপা খাই ওলাই থাক। মই অফিচ ক'লে যাম। সদানন্দ বৰদেউতাই তোৰ খবৰ লৈছিল।

দপু শুচি গ'ল বেথাৰামে আগফালৰ পথৰীত জোৰোৱা মাৰি আহি তিতা তিলনিৰে নবীনৰ আগদিয়েই ঘৰ সোমাই কাপোৰ সলাই চাহ কৰি নবীনকো দিলে নিজেও খালে।

নবীনে ভিতৰ সোমাই বেথাৰামৰ বিচনাখনতে বাগৰ দিলে। তাৰ চকুৰ পতা জাপ খাই গ'ল। বেথাৰামেও মজিয়াতে এখন কাপোৰ পাৰি শুলে।

দুদুৱে মন্দিৰৰ দৱাৰ দলিত থিয় হৈ এজন এজনকৈ তীখ যাত্ৰী বোৰ চালে। সকলোবোৰ ধমজীক লোক। যাত্ৰী ওলাইছে সোমাইছে।

তাত পোন্ধৰ মিনিটমান বোৱাৰ পিছত মন্দিৰৰ ভিতৰৰ পৰা জয়ন্তী ওলাই আহি তাক দেখি চক খাই গ'ল। কিন্তু পিছত মহততে তাই নিজক চম্ভালি হাঁহি ক'লে দেৱতাই নিয়ে বলি উন্নত খালে নেকি ?

পজা হ'ল নে নাই ?

হ'ল

তেজো আহাঁ। মই গাড়ী লৈ আহিছো

জয়ন্তী আৰু দদ বাহিৰলৈ ওলাই আহিল মটৰৰ ওচৰত জয়ন্তী ব'ল তাৰ পিছত তাই সধিলে কালিৰ ঘটনাৰ পিছতো আপনি যিকোনো ভাল পাই থাকিব পাৰি নে ? উবনী যেনেকৈ শিল হৈ আছে তেনেকৈ শিল হৈ থাকিলেহে মই শান্তি পাম হৃদয়ৰ দেৱতা গ'ল মই শিল হ'লো।

দদৰে তাইক ওচৰলৈ চপাই আনি। সি তাইক চুমা টা দি ক'লে তুমি শিল নহয় তুমি দেওধনী।

মই আৰু দেওধনী হৈ থকা নাই। দেৱতাই এৰি গ'ল ওচিও মাৰ নোৱাৰে। আপনি মাইকী মানহৰ কথা একো নেজানে। মই এতিয়া আবিষ্ট থাকিব নোৱাৰোঁ—

দদৰে জয়ন্তীৰ মথলৈ চালে। এই জয়ন্তীৰ ভিতৰদি প্ৰাচীন সমাজে কথ কৈছে তাৰ দৰে তাই সংস্কাৰ ভাঙিব নোখোজে। তাই এতিয়া সাধাৰণ মানবী তাৰ যৌৱনৰ সপোন ভাগি গ'ল। তুমি কিয় বিচাৰিছা যি ? কিবা জানো অভাৱ হৈছে বিয়া নোহোৱাৰ পৰা ? দদৰে সধিলে।

হৈছে

কি হৈছে ?

মোৰ এতিয়া একো নাই নিজৰ বলি লৈ। দেহটো তোমা সন্তানটো তোমা মই চলা মেৰ খৰচ তোমা মোৰ মনেও কেৱল তোমাৰ মাজেদিয়েই প্ৰকাশ পাইছে। মই সকলো হেৰুৱালো। মই এতিয়া দাসী দেওধনী নহয় জয়ন্তীয়ে কথা কওঁতে অজ্ঞাতে এটা বোম প্ৰকাশ হৈ গ'ল। তুমি একুৰা জুই মই তাৰে খৰি। এতিয়া মোৰ লোটেই গাতে পোৰণি।

দদৰে ক'লে তুমি মোক এৰি থৈ যাবলৈ বিচাৰা নেকি ?

এতিয়া গুচি যাবলৈ উপায় নাই মই ঘৰলৈ যাব নোৱাৰোঁ ।
দেওধনীও হ'ব নোৱাৰোঁ আনৰোঁ হ'ব নোৱাৰোঁ ।

দদৰে বহুত সময় ভাবিলে তাৰ পিছত ক'লে সন্তানটো জন্মৰ
পিছত তুমি আকৌ দেওধনী হ'বা । কেনে দেখা ?

ওহোঁ সম্ভৱ নহয় । দেৱতা ঘৰি নাহে এই চুৱা দেহলৈ ।

দদৰ মন অশান্তিৰে ভৰি পৰিল । সি কৰিব কি ? বিয়াবিহীন
প্ৰেমৰ এয়ে শেষ নেকি ? জয়ন্তীৰ মন আধুনিক জ্ঞানে মঠেই স্পৰ্শ
কৰা নাই । তাইৰ বন্ধিয়ে ঢকি নোপোৱা এই পৰীক্ষাৰ তাই বলি
হ'বলৈ ইচ্ছা কৰা নাই । তাইৰ দেৱতা হ'ল তাইৰ চুপাৰ ইগ ।
সেই চুপাৰ ইগ ই তাইক এতিয়া দেওধনী গুচি গহিনী হ'বলৈ কৈছে ।
এই ইচ্ছা সি সলনি কৰিব নোৱাৰে । সি তাইক এৰিও যাব নোৱাৰে ।

সি ক'লে ব'লা ফুৰি লৈ যাওঁ কিছু সময় নেভাবিলে মই
একো কৰিব নোৱাৰোঁ ।

দুয়ো খোজ ললে । বশিষ্ঠৰ নিজৰাটো পাৰ হৈ হাবি ল'লভীয়া
ৰাটটে বেদি সিহঁত ভিতৰলৈ সোমাই গ'ল জয়ন্তীয়ে মন কৰিলে
দৰ চকু বহুত দূৰৈত । কিছু দূৰ যোৱাৰ পিছত জয়ন্তীয়ে সন্মিলে
এইপিনে ক'লে যোৱা ? গোটেইখন হাবি । দদৰে ক'লে কিবা
এটা সিদ্ধান্ত নোৱাৰাকৈ মই উলটি যাব খোজা নাই মই তোমাক
যিয়া নকৰাবলৈ সংকল্প কিয় লৈছিলো জানা নহয় ?

জয়ন্তীয়ে মৰ দুপিয়ালে । তাই জানে । এটা সময়ৰ পিছত
বিয়াবোৰ বোজা হৈ পৰে । বিশেষকৈ বিয়াৰ ঠৈ তিকতা । পক্ষ্ষে
নতুন নাৰী বিচাৰে নাৰীয়ে নতুন নতুন পক্ষ্ষ বিচাৰে । নিজৰ
যৌন গহা দমন কৰি থোৱাৰ অথ হেনো লোকৰ দাসত্ব । জয়ন্তীয়ে
দদৰ উপৰিও বেথাৰাম আৰু ৰবিচন্দ্ৰক ভাল পায় । কিন্তু তেওঁলোকৰ
পৰা আহি তাই কেৱল এতিয়া দদকেই বিচাৰিছে । আনকি তাই
দেৱতাকো পৰিহা কৰিছে দদ যেন ঈশ্বৰৰ পিছৰে তাইক এজন
মানুহ লাগে লাগে এজন স্বামী । তাই দাসী হ'ব খোজে । তাই
ক'লে সমাজখন এৰিবৰ মোৰো শক্তি নাই তোমাৰো নাই ।

আৰু তুমি যদি ইমান সমাজ বিমথেই আজি মোক বিচাৰি কয় আহিলা ? ভয়ত নহয়নে ?

দদৰে অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰিলে যে আজি সি জয়ন্তীক ঘৰাই লৈ যোৱাৰ ইচ্ছাতো এটা প্ৰবল যৌনাসক্তি প্ৰকাশ পাইছে তাইক নিজৰ কৰিব বাস । তাৰ মন এ হৈ উঠিছে ।

— ওও গড ! ই টা মন্ত ডণ্ড —দদৰে জিক জিক কলে মই অনি য়েক দ ই ঈশ্বাৰি ত অ ক্ত আৰু পৌৰ্ণ গৰ্বা । যদি সচাকৈ জয়ন্তী তৰ দৰে ই স্বাধী তেন্তে তাইক কিয় আজি এৰি নিদিলে ? তা উদ্বেগ অশান্তি ক কি ? শিচয় সমাজ প্ৰৱ তা । না । ওজ সত্য হক আওকা কাৰ শক্তিও তা হোৱা । ই মাজ হেচা সিও । চলি োৱাে কেতিয়াবা ভবিষ্যতে বিয়া োজা হব বলি আজি বিয়া নকৰোৱাৰ কি অর্থ আছে ? হগামিত এক সমাজৰে হয় তা নিজৰো অন্তৰ কামনা নহয়

হঠাতে দদৰ ত ডাব হ তা উতাকে যিটো কিলে সেইটোৱেই সমাজৰ যৌ ক্তি এ মন্ত হয় । ে ইটো বতি ক্ৰমহে । তেওঁ । ি হ ডাগি গ বি হ ি ভূত প্ৰে াবে দ্বিতীয় মিন বাথ হ বিয়া নোহোৱা াবে উভয় ক্ষেত্ৰতে বিয়াটো এটা আৰ বিয়াটো নম । সেই পৰে দিয়েই ন নাীৰ মিলন সমাজভুক্ত হয় বিয়া কেতিয়াবা ভাগে কেতিয়াবা বোজা হয় । শুধ ৰব স্বধী তা থাকিলেও । লেও চটি জীৱনত তাৰ যোগ সদায় সম্ভৱ নহয় । অবাধ স্বাধী তা বোধহয় অসম্ভৱ ।

ি হতে খোজ কাঢ়ি গৈ টৈ চো ১৭ মদৰ ে পাী এটাৰ ঘ ত উপস্থিত হ গৈ । সিহতক দেখি ঘ । ছোৱাী প ক্ত স্তম্ভ হৈ গল । দয়ো হাহি ঘৰটো পাৰ হৈ আন এটা পৰিতাক্ত ঘৰত উপস্থিত হলগৈ । ঘৰটোলৈ োমাই গল দয়ো ঘ টোত কেইখনমান সংঘৰ লিফলেট পৰি আছে দদৰে কৌতহলেৰে কাগজবোৰ চালে । সি জানে এই হাবি বাৰ নবীনহতৰ সংঘৰ মানহৰ অপৰিচিত নহয় ।

জয়ন্তীয়ে ঘৰটোৰ পিছফালে গৈ পিছফা ত লৈ নামি যোৱা পথটোলৈ চালে ঘ টোৰ পিছফাল বশিষ্ঠ গংগা তাৰ ওচৰতে অকম্পতী । অকম্পতী এচটা প্ৰকাণ্ড শিল হৈ পৰি আছে ।

ই চটা প্ৰকাণ্ড শিলৰ কামত বহি দয়ো এইবাৰ কথা পাতিবলৈ লাগিল। সেই জিন হাতি সিহঁত সম্পূৰ্ণ কাছা হৈ পলি। জয়ন্তীয়ে খো খলি ৰে কৈ তাই ঘি যাব নোখোজে গাবলৈ। গাবত তাই আৰু স্থা নেপায়। তাই নগীয়া হ'বলৈকে যত্ন কৰিব। বিয়াৰ অবিহাে এই তেে হ'বোৱাে। নহ'লে তাই তাৰ পৰা সামাজিকভাৱে চি দিন িচ্ছিন্ন হৈ থাকি। এতিয়া আৰু উত্ততি বৰো উপায় নাই কৈ। সন্তানটো ব সিহঁতক আৰু ওচৰ চপাই আনিছে বিয়াখ দি হয় তেতে বাপেকেও সন্তোষেৰে মৰিব পাৰিব।

কিয় জানো সেই হতত দৰ ধাৰণা হল জয়ন্তীয়ে কোৱা কথাবোৰ আ ৰে আখৈ স। আনহাত তাৰ নিজৰ ভাববোৰ ut pan যেন বোধ হল বিয়া কোনা বিকল্প ব্যৱস্থাই জয়ন্তীক সম্ভট কৈ এই ৰে বাট হৈ থাকিবলৈ তাইৰ অনিচ্ছা। ৰাব মানহে তাইক টল বলি আয়া দিছ। এইটো তাইৰ সহ্যহোৱা নাই।

সি এতিয়া বজি লৈ অকল সি জ্ঞা বলি মাতিলেই তাই মন্তা হ'ব নোৱাৰে। এই মানসিক যত্ন তাৰ পৰা সি তাইক মন্তি দিবলৈ ঠিক কৰিলে জেপ পা দগদী ট উলিয়াই সি হাতত লৈ কৈ এইপাট কক দি হিছি ? দেৱতাক ?

জয়ন্তীয়ে তেতিয়া ল দগী হেৰুৱাব কাগম পোৱা নাছিল সেই টি দেখি তাইৰ হৃদয় িচিবলৈ িে।

ডিঙিৰ পৰনি আপৰুগীয়া মণিধাৰত দদৰে দগদগীপাত পিছাই দিয়াৰ লগে লগে জয়ন্তী কোমল বকৃত তাৰ হাতখন লাগি গল। সি থোকাথকি মাতে কলে তে মাৰ ববে মই মোৰ পৰীক্ষা আজি সাময়িকভাৱে এৰি দিলো। মই কথা দিছো। বৰদেউতায়ো কৈছে—আমাৰ বিয়া হ'ব।

কথা কওঁতে তাৰ চকু সজল লৈ উঠিল। তাৰ অন্তৰ হল সমাজৰ ওচৰ তাৰ যৌনবিপ্লৱ পাজিত। কিন্তু জয়ন্তীৰ ওচৰত সি মহান হৈ উঠিল।

সিহঁত দয়োটাই খন্তেক পৰ ইটোৱে সিটোৰ মাজত আত্ম বিলোপ কৰি অকল্পতীৰ কাষতে বহি ল

তেতিয়া গৰজি জী চিমে মাত দেখুওৱা চম্প হতৰ তুন ফি মখনৰ ট্ৰেড ব শেষ হৈছে তালৈ নৰ সকলো গা মান্য লোক আহিছিল। ইয়ে ী পঠাইছিল। জে প। সদ্য মন্ত সন্দৰ ৰাভাই উঠো ক ৰূপে অ মন্তিত হৈ আহি ফি ম আৰু বিপ্লৱৰ সম্পক দশাই এটা ত্ৰুতি ধৰ বক্তৃতা দি বাচকবীয়া দশক সকলৰপা জাউৰিয়ে জাউ য়ে হত চাি আদয় কৰিছিল

হলৰ বাহিৰৰ আি টিত মটৰ আৰু ঘো। গড়ীয়ে জুম বান্ধিছিল।

সদশনাই বাপেক মাক আৰু মাকৰ ে উতাকক াড়ীত লৈ যাবৈ ওলাওঁতে পিছৰ গাড়ীত উত্তিৰ ল আহি থকা সদানন্দ বন্ধা আৰু ৰজিতত চকু পৰিল

ৰজিতে পেং মাৰি লৈ একেথৰে সদশনালৈ চাই আহিল। সদশনাই মটৰৰ পৰা নামি আহি তাৰ কাষত থিয় হলহি ৰজিতৰ চেহেৰা দেখি তাইৰ কান্দো কান্দো অৱস্থা হল কিন্তু নিজকে সংযত কৰি তাই কলে ফি মখন কেনে পালে?

There is no life in it! গল্পও নাই। Sent mental stuff! কেৱল চম্পাৰ গান ভাল লাগিল সকলোৱে তাইকে চালে ৰজিতে উত্তৰ দিলে ফি মতকৈ জীৱন বেছি ৰসাল কি বোলা?

অ। এতিয়া হ জীৱনটো ৰজি পাইহো। যি বিচাৰে তাক মানহে নেপায় কি বোলে? হাহি সদশনাই উত্তৰ দিলে।

যি পাইছে তাতে সম্ভৱত থকাই ভাল। একমাত্ৰ বিদ্রোহীবোৰে বেছি বিচাৰে? কেতিয়াবা পায় কেতিয়াবা নাপায় ৰজিতে বিষণ্ণ মনে মন্তব্য কৰিলে।

সদশনাই ৰজিতৰ কটা ডৰিটোলৈ চাই খব লাহে লাহে কলে আপুনি বিয়া নকৰায় নেকি?

ৰঞ্জিতৰ অন্তৰ সেমেকি গল। আনে নশুনাকৈ সি কলে
এতিয়া মই বজি পাইছো প্ৰথম প্ৰেমেই আচল প্ৰেম। বিয়া
নকৰাও।

সদশনাই ৰঞ্জিত। মখলৈ চাই হাঁহি কলে এদিন অপৰাজিতাক
চাবলৈ আহিব।

অপৰাজিতা? বিস্ময়ত ৰঞ্জিতে প্ৰশ্ন বৰিলে। সি বজি
পালে তাই তাক পাহি ব পৰা নাই। কৃতজ্ঞতাত তাৰ অন্তৰ ভৰি
গল সি কলে বাক আহিম

সদশনা নিজৰ গাড়ীলৈ। ল ৰঞ্জিত বাপেকৰ মটৰত উঠিল।
সদানন্দ বৰুৱাৰ লগত ছিৰাজুদ্দিন হাজৰিকাও আছিল। দয়ো
দৈনিক বাতৰি কাকতখন উলিওৱাৰ বিষয়ে কথা পাতিছিল।
বৰুৱাৰ মনত উৎসাহ নাছিল ৰঞ্জিতৰ লগত মাকগৰ বিয়াখন
ভগাব পৰা তেওঁৰ মন ভাগি ৰিছিল তেওঁৰ উত্তমণ আগৰৱালাক
হত্যা কৰাৰ পিছতো তেওঁৰ মন পৰিবটো আৰম্ভ কৰিছি। সেই
মানহজন তেওঁৰ ংগলকামী আছিল। নৱাৰ বিবিধ দাবী পৰণ
কৰিব লগা হোৱা বাবে বাগানৰ খৰচ বাঢ়িছে মেনেজ কৰাও এটা
সমস্যা হৈ পৰিছে তেওঁ অবলৈ চম্ভালিব নোৱাৰাত পৰিহেগৈ।
ফুকন পিয়া বঢ়াবোৰ তোদ নেকা টা আছেগৈ সি কামাসক্ত।
Unr l able।

বেলতলাৰ মাটিৰ ধান কাৰো ডাললৈ নহা হল। আন্দোলনৰ
মল লক্ষ্য পৰণ হওক নহওক চুটি লক্ষ্য পৰণ হৈছে। অসমীয়া মাটি
মালিককেইটা মৰিছে — বৰুৱাৰ কথাত ক্ষোভ প্ৰকাশ পাইছিল।

তথাপি তেওঁ বৰদলৈক কথা দিছে যেতিয়া তেওঁ পিছ হহকি
নেযায়। কাগজ উিয়াবই।

ছিৰাজুদ্দিনে বৰুৱাৰ লগত মটৰত বহি কথা পাতি গৈছিল।
তেও বৰদলৈৰ কথা কৈছিল — বৰদলৈয়ে অনবোধ নকৰা হলে
কিজানি অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰ নিজে আহি বিজিনেচত লাগিলহেতেন।
তেওঁক এইবোৰ জঞ্জাললৈ টানি অনাৰ ইচ্ছা ছিৰাজুদ্দিনে নাই।
অসমৰ বৌদ্ধিক জগতৰ ক্ষতি হ'ব। সেই বাবে তেওঁ নিজেই বৰুৱাৰ
লগ লাগি বিজিনেচ চলোৱাৰ কথা ভাবিছে।

বৰুৱাই হাজৰিকাৰ কথা শুনি সকলো পালে হাজৰিকা মেনেজমে টুট লাগি তেওঁৰ উৎসাহ ঘৰি আহিব। বৰুৱাই কলে আপনি আহে যদি ই কাণ্ডোদ্যমে যি বৰদলৈয়ে মোক অৱশ্যে টানি ধৰিছে

ছিৰাজুদিন হাজৰিকাই বজি পৰে ৰুৱা ন ভাগৰৰ কাৰণ কি? তেওঁ ইমান দিন একেলে অকলে ইয়াত ন সন্মাজ্য চলাইছে। পতেকক বহুত কিবাকি ব সম্পত্তি দিয়া বৰি তেওঁ ধাৰণা কৰিছিল। কিন্তু পতেকৰ পিছত অন্ধকাৰ কোনে খা সম্পত্তি?

এটা কথা বৰুৱা

কি?

মানুহে জানো অকল নিদ্ৰাৰ কাৰে ই বা যি ব কাৰে ই সম্পত্তি কৰে? ছটিয়েলি টোবোৰে আমাক যি নানেই নিন্দা নকৰক কিয় ব্যক্তিগত সম্পত্তি? আচল উদ্দেশ্য দেশ?। খ দৈনিক উলিয়ালে এই সন্মত দে ই উন্নতি হ। দলৈ আৰু অধ্যাপকেও আমাক ধৰিছে। নী হ ব সম্পাদক —

বৰুৱাই হাজৰিকাৰ কথা বোৰ শুনি ভাল পালে তেওঁ ৰজিতৰ ফালে চাই সধিলে তই কি কৰ ৰজিত। নবীনক স পাদক কৰি দৈনিক চলালে r sk আছে নেকি?

নাই। থাকিলে সেই। সাধা sk ৰজিতে উত্তৰ দিলে ময়ো আপোনাৰ লগত কথাই পাতিব পৰা নাই দেউতা। দেশৰ এই বিপদৰ সময়ত চাকোলাৰো গা উঠিছে — তাহানিৰ পিয়লি ফুকনৰ দৰে। কাগজ উলিয়ালে ময়ো লাগিম

পতেকৰ উৎসাহ দো। বৰুৱাৰ হতাশা এইবাৰ একেবাৰে আতৰিল। তেওঁ হাজৰিকাক কলে তেনেহলে আহক আজি কথা পাতো। এমাহৰ ভিতৰত উলিয়াব পাৰিলে ভাল।

তিনিও দৈনিকৰ বিষয়ে ক। বতৰা পাতি পাতি হাজৰিকাৰ ঘৰ পালেগৈ। তাতে হাজৰিকাক বমাই থৈ ৰজিতহত নিজৰ ঘৰলৈ ঘৰি গল।—

—সেইসময়ত জজ কটত জুৰী আৰম্ভ হৈছিল। মণিকাক লগত লৈ নৰাম ওজা জুৰ পাৰেই গৈ জুৰবসকলৰ আসনত বহি চেনন আদালতৰ জজৰ ৰায় বিচা কৰি আছিল। আদালত তেতিয়া লোকে লোকাৰায়। আচামী এজাটত থিয় হৈ আছিল। বাহিৰত সংঘ হত কমী গোটাইছি হি চৰকাৰে সংঘৰ ওপৰত নিষেধাজ্ঞা তুলি লোৱাৰ বাবে আগ্নেয় গোপনকাৰী কমীসকল ওলাই আহি কটলৈ চাপলি মেলিছিল।

সিহতে পৰাৰে প। বীৰক লগ পা লৈ ইচ্ছা কৰিছিল।

এফালে নিডাজ শ্ৰেণী স গ্ৰামৰ পথ গ্ৰহণ কৰা ডেকা বিপ্লবীজন জজ আদালতত জীৱন মৃত্যু সন্ধিক্ষণৰ মাসিক যন্ত্ৰণাত অস্থিৰ। হীদ বলিলে মানহ ম লৈ যি সমতাৰ মতি আছে সেই মতি তাৰ নাই সকলোৱে দেখিছে হাতত হেণ্ড কাফ মৰা এটা বিষম ক্ষীণ আশা আৰু তুণ্ডয়ত দোদা মান প্ৰাৰ এটা ডেকা লৰা এবাৰ সি চায় ওচৰলৈ কোঠালৈ যত জুৰী বহি তাৰ দণ্ড বেহাই দিয়া নিয়াৰ ক। বিবেচনা কৰি আছে এবাৰ চাইছে খি কৰিবে বাহিৰলৈ যত তাৰ সহকৰ্মীবোৰে উৎকাঠত চিত্তে ৰায় শুনিবলৈ বাট চাই আছে।

তাৰ নত তেতিয়া কি ভাৰ উয় হৈছিল কোণেও নেজানো কিন্তু হেৰা দেৱী সকলোৱে ধৰি লৈছিল সি বাচিবলৈ বিচাৰিছে। জুৰীৰ মত ইতমধ্যে মনহে আধা আধিহে জানিব পাৰিছে। জুৰব সকলৰ এটা দলৰ মত—এনে ভাৰ অ। বীৰ ফাটীয়েই হব লাগে কাৰণ ই পৰিকল্পিত হত্যা। আন দলৰ মত—লৰাটোৱে আদৰ্শৰ কাৰণে হত্যা কৰিছে আতুৰত পৰি। গতিকে তাৰ মৃত্যু দণ্ড বেহাই দি কলীয়া পানীলৈ মেলিব লাগে নহলে জনমভৰ ফাটেক হব লাগে।

এতিয়া কেৱল এজন মানহৰ ভোটৰ ওপৰত লৰাটোৰ জীৱন মৰণ নিভৰ কৰিছে। তেওঁ আহি ম মথ ঠিকাদাৰৰ ঘৰতে আলহী হৈ আছেহি। কিছুমান মানহে সেই বাবে বকু ডাঙি কৈছে মানহ জনৰ ভোট মৃত্যু দণ্ডৰ পক্ষৰ ফালে যাব। গতিকে লৰাটোৰ মৃত্যু অনিবাৰ্য।

কিছুমান খবৰ বখা মানহে কৈছে সেই জুৰৰজন উত্তম ডকত ।
তেওঁ হুকটোহে কৰিব ।

এজলাচৰ এমৰত একা এখন বেঞ্চত বহি মণিকা আৰু ৰাতিৰামে
গহীন হৈ এজলাচত থিয় হৈ থকা ল বাটোলৈ চাই আছিল ।

সিহতে জানিছিল নৰাম ওজাই কি কৰিব ।

ল বাটোৱে মণিকাক চিনি পাইছিল । সি হাহিবলৈ চেষ্টা
কৰিছিল কিন্তু হাহিটো নোলাল মণিকাই তাক অস্তৰেৰে ভাল
বলিব পৰা নাছিল । কিন্তু তাৰ মত্যা দণ্ড বেহাইৰ কামনা হ'লে
কৰিছিল । নৰাম ওজাৰ বিচাৰ বন্ধিয়ে তাইৰ বিবেক অগাই
তুলিছিল ।

অলপ সময়ৰ পিছতে সিহতে শুনিবলৈ পালে মানহবোৰে কাৰো
বাৰ জয় ধ্বনি দিছে ।

অলপ পিছতে সিহতৰ ওচৰত আহি জয়ন্তী বহিলহি । তাইৰ
মথত এটা প্ৰসন্নতাৰ ভাব ।

তই ক'লে গৈছিলি জয়ন্তী ? ৰাতিৰামে সধিলে

সেইবোৰ কথা ক'টত ক'ব নোৱাৰি সকলো জানিবি ।
তাইৰ মাত শুনি ৰাতিৰামে ধৰিব পাৰিলে দদৰে তাইক ইতিমধ্যে
লগ পাইছে । তাৰ মনৰ পৰা এটা দশিঙা আতৰিল । সি মনে
মনে খালি দুয়োটাৰে বিয়া হোৱাটো কামনা কৰিছিল । কিন্তু তাৰ
কথা কোনে শুনে ? সি এটা সামান্য ড্ৰাইভাৰ মাত্ৰ । তাক এইবোৰ
কথা কোনেও নোসোধেই ।

মণিকাই জয়ন্তীৰ কাণে কাণে ফুচ ফুচাই সধিলে তোৰ গাত
দেওখনী লাগিছিলে নেকি ?

প্ৰান্ন তেনেকুৱাই । খালি দেহতাহে নাই । মানহতহে মজিলোঁ ।
—জয়ন্তীৰ মথত হ'হি দেহত এটা সোঁতাৰ ভাব । তান্নো ধৰিব
পাৰিলে দুদুব লগত ইতিমধ্যে তাই আপোনভাৱে কথা পাতি
আহিছে ।

শিতাইৰ কেনে ? জয়ন্তীয়ে উত্তৰিত্তে মণিকাক সধিলে ।

ভাল নহয় । মণিকাই উত্তৰ দিলে ।

হঠাতে বন্ধ কোঠাটোৰ দৰাৰ মকলি হৈ গ'ল। আদালতৰ বাহিৰে ভিতৰে থকা সকলো মানহৰ মখত ফুচফুচনিৰ ধ্বনি উঠিল।

জজ আহি আসনত বহি জৰীৰ সদস্যসকললৈ চালে। তেওঁলোক এজন এজনকৈ কোঠাৰ পৰা ওলাই জজৰ সমখৰ আসনত বহিলহি। মকদমা পনৰ আৰম্ভ হ'ল।

জজে জুৰীক তেওঁলোকৰ মতামত দিবলৈ আহ্বান কৰি। গোটেইখন আদালত কাহ পৰি জীণ গ'ল। কি হয় কি নহয় জানিবৰ বাবে সকলো উৎকণ্ঠিত। আচামীজনৰহে গা থৰক বৰক হৈ গ'ল। জজে অৱস্থা দেখি এখন চকী আনি তাৰ ওচৰত দিবলৈ পলিচ এজনক আশে দিলে। চকীখ আনি দিয়াৰ লগে লগে আচামী ভাতে বহিল। লগে লগে সি বাহিৰলৈ চালে।

সম্বন্ধীসকলৰ সৈতে নবীনক কথা পাতি থকা অৱস্থাত দেখি সি নবীনৰ পিনে চাই হাঁহবৰ চেঁটা কৰিলে। নবীনে তাক হাত জোকাৰি সত্ৰাষণ জনালে। সি মৰ দপিয়ালে। তড়িৎ বেগে সিহঁতৰ চকু দহালিয়ে প্ৰাণৰ বাতা বিনিময় কৰিলে। সংঘৰ দট্টা ধাৰা লগ লাগিবলৈ চেঁটা কৰিও মাজতে ফাটি যাব খজিছিল। কিন্তু নবীনে আঙাৰপ্ৰাউণ্ডত থাকি বোমা ফুটোৱা ল'ৰাটোৰ অনগামীবোৰক বুজাই বঢ়াই তাৰ ফাললৈ আনি ললে। ল'ৰাটোলৈ সি চিঠি লিখি তাৰ মত স্পষ্টভাৱে জনাই দিছিল।

নবীনে বজি পাইছিল ল'ৰাটোৰ পৰৰ মত সলনি হৈছে। তাৰ চকুৰ ভাষাতো সেই মত সলনিৰ ইঙ্গিত পৰি ফুট হৈ উঠিছিল। নবীনক দেখি সি মনে মনে এটা আশ্বাসো পালে। সি জাে নবীনে সংঘৰ চলাই লৈ যাব। তাৰ অবিহনেও আন্দোলন চলিব।

সি এইবাৰ সাহসেৰে জৰীৰ সদস্যসকললৈ চালে। এজন এজনকৈ সকলোৰে মখত চকু ফুৰাই সি তললৈ মৰ কৰিলে। এই সদস্যসকলেই আজি তাৰ জীৱন মৰণৰ গৰাকী।

হঠাতে এজন ওখ পাখ সাধাৰণ মানহ থিয় হ'ল আৰু জৰীৰ লিখিত ৰায়ৰ কাগজখন জজৰ হাতলৈ আগবঢ়াই দিলে।

মানহৰ চকু এইবাৰ জুৰীৰপৰা জজৰ ফালে গ'ল। অসংখ্য চকুৰ লগতে জয়ন্তীৰ চকুও তেওঁৰ ওপৰত নিবিষ্ট হৈছিল। আগতে

কোনো দিনেই তাই কাছাৰীলৈ অহা নাছিল। আজিও নাছিল হেতেন। কিন্তু বাপেকৰ ওচৰলৈ অহিবলৈ তাইৰ মন উচি চাই আছিল। বাপেকৰ মনত ম'ম মৰিম ভাৱ এটাই বেয়া'ক শিপাইছে। সেই ভাৱৰ কাৰণ তাই

সেই মহতত অৱে, তাই বাপেকৰ কথা চিন্তা কৰা নাছিল বিচাৰকজনৰ কথাহে ভাবিছিল। তেওঁ বা কি ৰায় নিয়ে।

হঠাতে জেজে কাকতখ পঢ়ি শেষ কৰিলে পেপাৰ ৱেইট এটা দি কাগজ থৈ তও কিছু সময় মৌন হৈ ৰল তাৰ পিছত কাগজখন পনৰ হাতত লৈ অলপ পাতনি মেলি শুক গভীৰস্বৰে জৰীৰ ৰায়টো কট আগত পঢ়ি দিল

ৰায়টো পঢ়ি তেওঁ এ ৰ জৰৰসকললৈ চাৰে তাৰ পিছত আচা মীলৈ চালে তাৰ পিছত গভীৰভাৱে কলে আদালতে আচামীৰ মন্ত্য দণ্ড হাই দিত ঠাইত জনমড ফাটেকৰ আদেশ দিছে ঘোষণাটো দিয়েই তেওঁ এজলাচৰ পৰা নামি নিজৰ কোঠালৈ গুচি গল।

জৰৰ সকলো চকীৰ পৰা উঠিল

জয়ন্তীয়ে মন কৰিলে ল ৰাটোৰ মখত হাহি বিঙিছে। কিন্তু তাৰ মখত কথা ফুটা নাই।

তাক পিচে লৈ গল।

হঠাতে মণিকাই মন কৰিলে নৰাম ওজাই থৰক বৰক কৰিছে। তাই ৰাতিৰামৰ সৈতে গৈ তেওঁক ধৰি লাহে লাহে বাহিবলৈ টা আছিল। সংঘৰ কমীবোৰে কৃতজ্ঞতা জনাবৰ বাবে তেওঁৰ গুৰিলৈ বৰ কোবাকুি কৈ আহিছিল। কিন্তু মণিকাই তেওলোকক আহিবলৈ দিয়ে

ইতিমধ্যে নৰাম ওজা অচেতন হৈছিল।

ৰাতিৰামৰ টেক্সীত নৰাম ওজাক হুৱাই দি মণিকাই জয় তীক হাত বাউল দি মাতিলে। তাই আহি বাপেকৰ কাষতে বহিলহি। বাপেকৰ অৱস্থা দেখি তাই ভয় খাই গল।

ৰাতিৰামে ডাইভাৰৰ ছীটত বহি সখিলে ৰায় কলে বাইদেউ?

ছাগ্ৰীবাৰী হাস্পাতাললৈ ব ল ।

কি হৈছে ? ভয়ে ভয় জয়ন্তীয়ে সধিলে ।

জানিবি ব ল

মটৰ বিশ্বাসবদে চলিছিল বাতৰামেও জানিছিল বড়ৰ এইটো
ট ক যিমান সোনক লে হাস্পাতাল পোৱা যায় সিমান সোনকালে
ভাল ।

মণিকাই ন ।ম ওজাক হাতত ধৰি কেৱল নাড়ী চাইছিল । বৰ
খ কৈ মাি ছে ।

ছাগ্ৰীবাৰী হাস্পাতালত ডে ডত গুৱাই ডাক্তৰে নৰাম ওজাৰ হাট
পৰীক্ষা কৰিলে । পৰীক্ষা শেষ হোৱাৰ পিছত ডাক্তৰে মণিকালৈ চাই
ক শে fi sh d

জয়ন্তীয়ে নিজৰ কা কে বিশ্বাস কৰিব পৰা াছি তাই বেল
তাৰ পৰা কোবাকুি কৈ আহিছি বাপেকক বিয়াৰ খবৰটো
দিবলৈ বাপেকে শুি অন্ততঃ শান্তি পাব বলি

সকলো মিছা হ ল

এইবাৰ ত ই চিঞৰি বাপেকৰ শটো সাবট মাৰি ধৰি মাতিলে
পিতাই পিতাই পিতাই

বাপেকে এবাৰো নেমাতিলে

মি কাই বাহি লৈ শ ই গৈ বাতিৰামক খ টো দি ক লৈ যা
দদ দাদাক কগৈ । —

— দৰে বহুত দিনৰ মৰত বাপেক আৰু ভনীয়েকৰ লগত বহি
একেলগে ভাত খাইছিল । সদশ যা অপৰাজিতা আৰু অধ্যাপক ৰবি
চন্দ্ৰয়ো ভাত খোৱা মেজ ওচ তে বহি কথা বত । পাতি ৰং ধেমালি
কৰিছিল । ৰং-ধেমালিৰ প্ৰধান কাৰণ আছিল দদৰ নতুন সংকল্প
গ্ৰহণ । তাৰ বিয়া হ'ব আৰু সি নিয়মিতভাৱে তাৰ নতুন পামত
খেতি কৰিব ।

এই সম্পত্তিবোৰ কি কৰিবি ? অধ্যাপক ৰবিচন্দ্ৰই সধিলে ।

মই কেৱল ট্ৰাি টি হৈ থাকিম । দদৰে কৈছিল যিবোৰ আয়
হ'ব সেইবোৰ মই জমা থম ৰাজহুৱা কা ৰ বাবে অৱশ্যে
বাগানৰ কথা মই ক ব নোৱাৰো । সেইবোৰ উমৈহতীয়া সম্পত্তি ।

ইয়াৰ পিছত পৰিয়ালৰ মানহবোৰে মিলি বদৰ প্ৰস্তাৱটো লৈ বহুত সময় আলোচনা কৰিলে। অধ্যাপক বৰিচন্দ্ৰই কলে তেওঁৰ প্ৰস্তাৱটো বেয়া নহয়। দিন কাল সলি হৈছে। তহতৰ যুগৰ প্ৰধান সমস্যা তিনিটা স্বাধীনতা, সম্পত্তি আৰু চেক্স। পৰীক্ষা কৰিব খজিছ কৰ। সম্পত্তিটো মানহে অকল ভোগ কৰি কৈ কৰে সেৱাৰ বাবেহে কিন্তু মোৰ ধাৰণা কি জ্ঞান? আমাৰ দেশত মানহে এতিয়া সম্পত্তিৰ বিপ্লৱৰ বাবেও সাজু হোৱা নাই। চেক্সৰ বিপ্লৱৰ বাবেও হোৱা এই নহলে তেন্তে জয়ন্তী বিয়া কৰাব নেলাগে আৰু নীনেও এণ্ডাৰগ্ৰাউণ্ডৰ পৰা আহি জাতীয় যাদোলনত লাগিব নেলাগে। সমতিয় কিন্তু অগতেই ধৰিছিল কথাটো গঠন মলক কামেই হল আমাৰ একমাত্ৰ সবমাপ। তহতৰ মহাদ্ৰা গান্ধীয়েও তাকেই কৈছে কি কৰ মাকণ?

মাকণে মৰ দিগ্লাশে। অলপ বৈ তাই কলে। আজীতিজ সকলৰ ডায়েলেকটিক্স এই মঠেই নবজো সংঘৰ লগালেই বা এটাক negation কৰিলেই বিচৰা লক্ষ্যত উপনীত হ'ব বলি ডবাটো কোনো এটা বিশেষ পৰিস্থিতিত সম্ভৱ হ'ব পাৰে কিন্তু সেইটো সনাতন সত্য নহয়। সকলোকে যিহে এক কৰি থয় সেইটোহে আচলতে বিপ্লৱৰ জনক। মহা কৰুণাৰ দটিৰে চালেহে ৰাজনৈতিক অথনৈতিক আৰু সামাজিক আদি বিবিধ বাহ্যিক সমতা সাধক হয়। সমতা আচলতে এটা বিশাল অনভূতি তাৰবাবে ভালদৰে কীৰ্তন দশমৰ পদ পঢ়িলেই হয় ডাঙৰ ডাঙৰ গ্ৰন্থ পঢ়িও এই সহজ সমতাৰ অনভূতি মানহে কেতিয়াবা নেপায়। তাৰ কাৰণ তেওঁলোকে বিচ্ছিন্নতা নাশ উপায় সদায় বিচাৰি যায় বাহিৰত। কিন্তু ভিতৰলৈ চাবলৈ পাহৰি যায়।

মাকণৰ কথা শুনি অধ্যাপকে হাত চাপৰি মাৰি কলে মোৰ আই তই ঠিক ধৰিছ। এই কথাটো মই প্ৰথমতে জয়ন্তীৰ পৰা শিকিছিলো।

পঞ্চানন ফুকনে হঠাতে মন্তব্য কৰিলে এটা বস্তু পাহৰি নেযাবি মাকণ।

কি?

authenticity পঞ্চানন ফুকনে বহুত দিনৰ মৰত পভেক

আৰু জীয়েকক এ কলগে বহুৱাই কথা কবলৈ সন্মোগ পাইছিল। সেইবাবে তেওঁ মন খোল খাই গৈছিল। তেওঁ কলে যগটোত প্ৰত্যেকটো বস্তুৱেই কৃত্ৰিম— বিশেষকৈ আমাৰ জীৱন যাত্ৰা পদ্ধতি। মই তততক একো দি যাব নোৱাৰো। সম্পত্তি প্ৰায় শেষ হওঁ হওঁ — মাটি কিঙৰ আৰু বাগানৰ খেয়াৰত বাদে। সম্পত্তি মৰ্যাদা আৰু উচ্চ ডিগ্ৰী। পদ পালে মানহ কেতিয়াবা জীৱনৰ মল সমস্যা আৰু উদ্দেশ্যৰ পৰা বিচ্যুত হয়। বিমলে নবীনক ঠিকেই কৈছিলে নিজে নিজ দেখা সত্য মতে চলিবলৈ। এইটোৱেই authentic হোৱাৰ পথ। মেৰ জীৱনত বহুত খেলি মেলি হ'ল কিন্তু নিজক কোনোদিনে ফাকি দিয়া নাই।

নবীৰ নাম ওল লতো মাকৰ মখৰ আৰু মনৰ কোনো পৰিবৰ্তন নহ'ল। তাই তেতিয়া সম্পূৰ্ণ আত্মস্থ হৈ আছিল। তাই ইতিমধ্যে সেই দিনাই আশ্রমলৈ যাবলৈ ঠিক কৰি লৈ গৈছিল। তাইৰ এই সিদ্ধান্ত পৰিয়ালৰ কোনোও ভাল পোৱা নাছিল। কিন্তু সেই কথা কবলৈ কাৰো সৎ মোৱা নাছিল।

কথা বতৰা কিমান দৰ চলিলহেতেন ক'বোঁৱাৰি ঠাতে আহি ওলালহি। তি। ম

কটৰ খবৰ কি অ'ৰাতিৰাম? সদশন ই সম্বলে।

কটৰ খবৰ ভালেই। ওজাই ল'ৰাটোক বচালে কিন্তু নিজেহে গ'ল।। তিৰামে নৰাম ওজাৰ মতুৰ কথা সবিশেষ বগনা কৰিলে।

কথা শুনি আটাইৰে অবাক হ'ল। সদশন ই কলে পৰহি ওজাই কৈছিল পৰিমাণ হেনো চলিব। দেখিছো চি। লেই।

কোনো এ কা মন্তব্য নিদিলে।

দদত্তে ক'লে আপোনালোক বহুক বৰদেউতা। মই হা পতাললৈ যাও। শটো ইয়ালৈ লৈ আহিম কি বোলে?

আনিবি কিয় নানিবি? অধ্যাপকে উত্তৰ দিলে বড়াক নিয়ম মতে পঠিয়াব লাগিব। ৰবি ময়ো যাওঁ

দদু আৰু অধ্যাপক গুচি গ'ল।

কিছু সময়লৈ কাৰো মখত মাত বোল নাই।

সেই মহতত কংজনীয়ে চম্পাৰ লৰাটো বোকোচাত বান্ধি লৈ সিহঁতৰ ওচৰ ওলালহি।

ডাঙৰৰ মেলাত সোৱাদ নেপাই অপৰাজিতাই বাৰান্দাত বহি লগত লৈ ফুৰোৱা বেগটোৰপৰা দৰা কইনাৰ পতনাবোৰ উলিয়াই বিয়া খেলিছিল। কালিৰ ঠেং নাইকিয়া দৰাটো উলিয়াই তাৰ গাত এটা ঠেং লগাবৰ যত্ন কৰিছিল। ওচৰে কই জনী থিয় কৰাই থৈছিল।

সদশনা মাকৰ আৰু ফকনে তাইৰ খেল চাই আছিল অপৰাজিতাই ইমান পৰে কালৈও চোৱা নাছিল কংজনীয়ে আহি তাইৰ ওচৰতে বহি পিঠিৰ পৰা টো মই মাটিত মই দিলে সি চুচৰি চুচৰি আহি দৰাটোৰ গা পৰা ভিটো কাটি য়া লগে লগে অপৰাজিতা জ্বজ্বলাই উঠিল আৰু তা হাতৰপৰা ভৰিটো কাটি আঁঠে। লৰাটোৱে ফেকুৰী ফেকুৰী কান্দিবলৈ লৈ

মাকৰে উঠি গৈ ধনীয়া নিপোটল লৰাটোক কোলাত টৈ নিচুকাব লম্ব কৰি অৰজিতাৰ উদ্দেশ্যে কল্লিম ক্লোথ দশাই কলে নাকা দিবা সেই সোঁতাইক মই মজা মি

মজা দিম বোঁ কথাষা ত অপৰাজিতা টিকচি বিকচি উঠিল। তই কলে মাহী দৰাটো ভৰি নখৰ লৈ সি যে বিয়া নকৰায় তাক তুমি জানো নেজান? তাৰাৰ নিচি লৈ কই যদি আবিব্ৰটৈ থাকে তেতিয়া মহা মক্ষিল হ

মাকে হাহিবটৈ ধৰিলে বাইদেউৰ ছোৱালী এইজী সাঘাতিক। — এই বলি তাই লৰাটো লৰা দেউতাকৰ ওচৰত থিয় হ লহি। বাপেকে লৰাটোৱে মাকৰ সহজে মা দেখি মনত বৰ আনন্দ পালে।

লৰাটোৰ নাম চম্পাই ৰাখিছিল কাৰিক কাৰিক যি কাৰিকই

সদশনাই মাকৰ লৈ চাই সখিলে নীন্দাক তই লগ পাইছনে নাই?

ওহোঁ মাকৰে নিবিচাৰ হৈ উত্তৰ দিলে কালি মিটিওত বক্ততা দিয়া হৈ দেখিলো বক্ততা শুনি ধাৰণা হ লতেওঁ যেন ass man হৈ উঠিছে। ব্যক্তিগত লগত জাতীয় সভাৰ সংযোগ কৰিবলৈ

হাওঁ ত তেওঁ যেন লাহে লাহে ব্যক্তি সত্তাৰ পৰা বিচ্ছিন্ন হৈ গৈছে। শব্দত অন্ততঃ অন্তৰত ব্ৰহ্মপ্ৰকাশ পোৱা নাছিল। আমাৰ ৰাজনীতি প্ৰকৃত মানবতাৰপৰা বিচ্ছিন্ন

পঞ্চানন ফুকনে জীয়েক কথাবোৰ শুনি অনন্তৰ কৰিলে মাকলৈ সন্মিলন আহি গৈছে। কাৰো ওপৰত এতিয়া তাই নিভৰ কৰি নহয়। সমাজৰ প্ৰতিও তাইৰ ভয় বা অৱজ্ঞা নাই অথচ তাইৰ পিছত এক অতীতৰ অনন্তৰ ওপৰত প্ৰতিষ্ঠিত

তেওঁ সন্মিলনে নিজৰ প্ৰেম আৰু পিছলৈ প্ৰতি থকা দায়িত্ব তহঁতো সন্তোষে পালন কৰিছিল। দয়াটোতে তই সাংসাৰিক অথচ যথেষ্ট হৈছে। মাজে মাজে মই ভাবো তোক আকৌ বিয়া কৰাবলৈ কোৱাটো মোৰ কৰ্তব্য। কিন্তু পিছত মহতী ভাব হয় এই কৰ্তব্যৰ ধাৰণাটোৱেই সামন্তীয় আৰু পিতৃৰ চিন মই ঠিক কৰিছোঁ মই ল'ৰা ছোৱালীক একো উদ্দেশ্য দিওঁ। পিতৃতত্ত্ব আৰু ডিকটেটৰ শ্বিপ মই যোৱা পাওঁ। জে যদি কেতিয়াবা প্ৰয়োজন অনন্তৰ কৰ কাৰো। এক নিজ কৰি লোৱাৰ তেওঁ কৰি। পিছত তিকতাত মোৰ এক বিন্দু। বিশ্বাস না

মাকলৈ বাপেকৰ কথাবোৰ বৰ ভাল পালে তাই ল'ৰাটোক পাপেকৰ কোলাত বহুৱাই দি কলে দেউতা কৰ্তব্য প্ৰয়োজ অনন্তৰ কৰি মই নিশ্চয় কাৰোবাক বৰি ল'ম

স শনাই হঠাত সন্মিলনে আশ্ৰমলৈ গৈ ব্ৰজচাৰী হৈছে আৰু কৰ্তব্যতে কৰিব পাৰিব? সমতি আইদেউ দৰে হবগৈ বুলি মোৰ মাজে মাজে ভয় হয় মোৰ বোধে তই আশ্ৰমলৈ যোৱাটো ভাল নহয়।

তাত মই আপোজনৰ কাছোৱাহে থাকিম। সদায়তো নেথাকোঁ। মাকলৈ উত্তৰ দিলে

ঘৰত থাকিনো কাম নকৰ কিয়? ফিৰোজাই যিদৰে কৰিব খজিছে সদশনাই প্ৰশ্ন কৰিলে।

আমাৰ পৰিয়ালত কৰ্মীৰ বাবে পৰিবেশ নাই বাইদেউ। ইয়াত থাকিলে মানহ ভোঁ অলস আৰু কামক হৈ পৰে। আমাৰ পৰিয়ালৰ সকলো মানহেই প্ৰকৃত শ্ৰমৰ পৰা বিচ্ছিন্ন। সেইবাবে

আমাৰ কোনোজনেই দেশৰ বাবে একো বৰঙণি দিব পৰা নাই। মাকণ অলপ পৰ ব ল তাৰ পিছত মনৰ ভাববিলাক জুকিয়াই আকৌ ক লে আশ্রমত সামন্তমগীয়া অনশাসন আছে বাবেই আমি ভাবো যে তাত একো ভাল পৰিবেশ নাই। আছে—। সমগ্ৰ দেশৰ লগত এটা আত্মীয়তাৰ বান্ধোন আনি দিয়ে এই পৰিবেশে। তেনে ভাব থাকিলে অবিৰামভাৱে দেশ সেৱা কৰিব পাৰি। মই আশ্রমৰ ক্লেছকৰ অবদমন আৰু আমাৰ পৰিয়ালৰ সহজ সখবাদ এটাকো ভাল নেপাওঁ। কিন্তু মই এটা উন্নত আশ্রম স্থল এতিয়াও আবিষ্কাৰ কৰিব পৰা নাই। স্থিতিও কৰিব নোৱাৰো অকলে। স্থিতিৰ বাবে পৰুশৰ প্ৰয়োজ ।

হঠাতে বাপেকে সখিলে এই ঘ বোৰত তেনে কমময় আৰু আনন্দময় পৰিবেশ জানো কৰিব নোৱাৰি ?

মাকণে ক লে চেণ্টাৰ অসাধ্য একো নাই। কিন্তু মই যপ কৰে একো ক ব নোৱাৰো দেউতা ?

সদশনাই ঠাতে সখিলে সংঘক তই তেনে আদৰ্শ বাসস্থানত পৰিণত জাে ক বি ব োৱা ? ধৰ তই আৰু নবীনে যদি—

বাইদেউ ! সংঘৰ মাজত কি নাই জানা ? মাকণে ক লে।

কি নাই ?

এটা সত্য স্বীকৃতি নাই বহুত ব্যক্তিয়েই যে সমূহ এই কথাৰ স্বীকৃতি নাই। নবীনদাৰ লগত কত কথা মই হৈছিলো।

সদশনাই অ প ভাবি ক লে এটা কাম নকৰ কিয় মাকণ।

কি ?

ঘৰ আশ্রম সংঘ এইবোৰতকৈ মন্ত আৰু গতিশীল আবাস স্থিতি কৰিবৰ বাবে আমি যত্ন কৰো আহ।

মাকণে কিছ সময়লৈ একো নেমাতিলে তাৰ পিছত ক লে এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ মই দিব নোৱাৰো বাষ্টদেউ কাৰণ বহুতে এনে কৰিবলৈ যত্ন কৰি মাত্ৰ একোটা একোটা সন্দৰ মাজুলীৰহে স্থিতি কৰেগৈ।

পঞ্চানন ফুকনে হাঁহি ক লে ঠিকেই কৈছ মাকণ মানহে সগ্ৰ স্থিতি কৰিছে কমিউন স্থিতি কৰিছে। কিন্তু বিচ্ছিন্নতাৰ সমস্যা সমাধান কৰিব পৰা নাই।

মাকণে কিবা কবলৈ লৈছিল এনে ত বাহিৰত খোল তালৰ শ দ
 শুনা গল। আটাইবোৰ বাহিৰলৈ ওলাই গল নৰাম ওজাৰ শেষ
 শ্ৰদ্ধাজলি জনাবলৈ। কংজনী আৰু অপৰাজিতাও ইবি কৰলৈ
 বাহিৰ পাৰ্গৈ।

শটো এখ টাকত অনা হৈছিল মাকণহত গৈ টাকৰ গুতি
 থিয় হ'লগৈ প্ৰায় পঞ্চাশজনমন সংঘৰ কৰ্ম্মায়ে টাকৰ গুতি বৈ
 কথা তিহি। তা বজোৰ ম হবোৰে টাকখন বোৱা
 লগে লগে বাজনা সামৰি টাকৰ ওপৰতে হি জিৰি লৈছিল

পঞ্চানন ফুকনহতে শৰ পৰাই ওজাৰ শটোলৈ প্ৰণাম জনালে।
 অলপ হিতে নট দৈদহত পলৈহি। টাৰ পৰা অধ্যাপক আৰু
 জয়ন্তী প্ৰথমেই নামি আহিল মাকণহতক দেখি জয়ন্তীয়ে উচুপিবলৈ
 ধিলৈ অধ্যাপকে ইক গাত ধৰি ঘৰৰ ভিতৰলৈ লৈ গল।

দদৰে মটৰ পৰা নামি বপেকৰ ওচৰলৈ আহি কলে মথায়ি
 কোনে কৰি দেউতা?

কিয়তই? ওজনা আৰু অছে কো?

বাপেকৰ কথা শুনি সি উৰুগ হ যোগ যজ্ঞত আজিকালি
 তাৰ একেবাৰে আস্থা নাই। কিন্তু প্ৰথাক উশাই কৰিবৰ তাৰ শক্তি
 হ সেই মহতত। সি ভিতৰলৈ গল আৰু পেৰা খলি ধতি এখন
 উলিয়াই ললে ভিত্তি ভিত্তি তাৰ বোহেমিয়া মনটোৱে বিদ্ৰোহ
 কৰি উঠিল। এইবোৰ কাম কৰিবৰ তাৰ মঠেই মন নাছিল। তাৰ
 মনত পৰি মাকৰ অস্ত্যটি ক্ৰিয়াৰ বেও সি এইখন ধতিকেই
 পিন্ধিছিল তেতিয়া তাৰ যোগ যজ্ঞৰ প্ৰতি ইমান বিৰাগ নাছিল

মো মো তা ভাব হ'ল মই ভণ্ড মই দবল

দিনটোৰ ভিতৰতে সি সাজৰ ওচৰত দ্বিতীয় বালৈ নতি স্বীকাৰ
 কৰিলে।

সাজাৰ কৰি ওলাই আহি সি আকৌ মাকণহতৰ গুতি
 লৈহি ইতিমধ্যে তাৰ মটৰত মা হে সৎকাৰৰ বাবে আবশ্যকীয়
 সকলো বস্তু ভৰাই দিছিল অগ ছীটত এজন পৰোহিতো বহি
 আছিল

This is compromise দুদুষে নিজক নিজে কলে জান

আৰু বিপ্লৱৰ পৰা মই লাহে লাহে বৰ্জিত হৈ গৈছো। সমাজে মোক বান্দৰৰ দৰে নচুৱাইছে।

খোল তাল আকৌ বাজি লৈ ধৰিলে টাকখো। চলিল এতিয়া সি যাব লাগিব মশানটো মত্যা কাৰ হল? তা নে ৰাম ওজ? ঐ হাই জয়ী হল

মাকণ! দদৰ মা টো কপিছিল।

সি নিজ মনৰ কথাবো কব নোৱাৰিছে ছুপাৰইগট বা। দিলে আত্ম প্ৰকাশত।

কি হল দদ দাদা?

তই এতিয়া যাবি নে থাকি? তাৰ মাতটে সি কোনো ৰকমেথিৰ কৰি ললে।

যাম।

তেনেহলে যি। সি মাকণক তাৰ ম উৰণশ আৰু টনা আজোৰাৰ কথা ক খজিছি কিন্তু নকলে দদল। কি কৈ গৈ মট ত উঠিলগৈ ম ৰত টট দি সি জিক জি সিল ি দ্ৰোহ কৰা কিয় ইমান টান?

মটৰখন চলি যোৱা পিছত মাকণহত ঘৰলৈ উভতিল।

ভিতৰৰপৰা অধ্যাপক ওলাই আহিছিল অপৰাজিত ব লৈ সদশ এক দেখি কলে বল আই এ ৰ সদানন্দ কৱাৰ তাৰ পৰা আহোঁগৈ

সদশ! মাকণৰ লগত খন্তেক কা ইচ্ছা আছিল। সেয়ে তাই কলে এতিয়া নগল নহয়নে?

নহয়। হাজি কাও যাব কা জ কাশ ি দ্ৰান্ত অ জিয়েই পকা কবি লাগিব দেশ কম পে ই থব নেপায়

বাপেকৰ কথা ো ৰোৱা সি সদশ আই জি মট খ ত কে আৰু জীয়েকক লৈ জিতহ ৰ ঘ ফালে কোব ললে

বাপেকৰ সৈতে মাকণ ঘ ৰ ভিত লৈ সোমাই গল। ভিতৰ পাই বাপেক এখ চকীত ছিল। জ জীয়ে চিত্ৰাৰ কম বাৰাণ্ডাত বহি তেতিয়াও উচুপি আছিল। কংজীয়ে ল ৰাটোক খৱা টে ফুকনৰ ঘৰটোলৈ লৈ গল

মাকনে এখন সৰু বিচনা আৰু এটা খন্দৰৰ বেগ কৰ্মৰ পৰা উলিয়াই আনি বাহিৰৰ কোঠাত থলেগৈ। বাতিৰাম বিষন্ন মনে বাহিৰত বৈ আহিল। তাক এখন ঘোৰা গাড়ী আনিবলৈ কৈ তাই পনৰ ভিতৰলৈ সোমাই আহিল।

তাই প্ৰথমতে জয়ন্তীৰ গুৰিলৈ গৈ তাইক বাৰাণ্ডাৰ পৰা তুলি আনি বাপেকৰ গুৰিত বহুৱাই নিজেও তাইৰ গুৰিত বহিল। জয়ন্তীয়ে শান্ত হৈ এবাৰ ডাবী শহৰেকৰ মখলৈ চাই তললৈ মৰ কৰিলে। পঞ্চান ফুকনে একো নেমাতি। তেওঁৰ কাকো একো কৰ লগা নাছিল। বহুত দিনৰ মৰত ঘৰখনত তেওঁ শান্তি অন্তৰ কৰিছিল।

জয়ন্তী! মাকণে মাত লগালে।

কি ?

মই এতিয়া যামগৈ

তেতিয়ালৈকে জয়ন্তীয়ে মাকণৰ সংকল্পৰ কথা গম পোৱা নাছিল। সেই বাবে মাকণে চমকৈ সেই কথা তাইক জনালে।

জয়ন্তী আচৰিত হল। তাই দেখিলে এই ঘৰখনৰ বাপেক পতেক আৰু জীয়েক সকলোৰেই এটা এটা সৰীয়া মন আছে সেই তে কাম কৰে। তাই লাহেকৈ কলে এই হেন এখন ঘৰ থাকোতে আশ্ৰমত থাকিবগৈ কিয় ?

মাকণে একো উত্তৰ নিদিলে। মাথোন কলে ঘৰেই সকলো নহয় জয়ন্তী দেও আছে।

মই ভাবিছিলো— জয়ন্তীয়ে কথা শেষ কৰিব নোৱাৰিলে।

মাকণে জয়ন্তী মখলৈ চাই বজিলে জয়ন্তীয়ে অকলে বাপেকৰ শোকতে অভিভূত হৈ একা নাই এই ঘৰখনৰ লগত হোৱা নতুন সম্পৰ্কৰ ফলত বৰ লগা দায়িত্ববোৰৰ কথা ভাবিও তাই তলে তলে চিন্তিত হৈছে। সম্ভৱতঃ তাই ভাবিছিল মাকণে তাইক দিহা পোহা দি এই নতুন ঘৰৰ মানহৰোৰৰ মন বজি চলিব পৰা কৰি দিব তাই হ'ব লগা সাধাৰণ গৃহিণীৰ দৃষ্টিৰে কথাবোৰ ভাবিছিল।

মাকণৰ কৰুণা উপজিল লগতে ভালো লাগিল। জয়ন্তীৰ ধ্যান ধাৰণা ঠিক মাকৰ দৰে। তাইৰ মাজত মাকণে দেখা পালে কুন্তী আৰু সীতাক

বাপেকেও এই কথা বোধহয় বজি পাইছিল। সেয়ে তেওঁ ক'লে
তই একো চিন্তা কৰি ব'নেলাগে জয়ন্তী। এই ঘৰত তই যেনেকৈ
ইচ্ছা তেনেকৈ চলিবি। সকাম নিকাম কৰো বৰিও কৰিব
পাৰিবি ইয়াতে। দদৰেই কৰিব। তাইক এতিয়া স্বাভাৱে দে।

এই কথা কৈ বঢ়া উঠিল জয়ন্তীয়ে তেওঁক এটা সেৱা কৰি
ক'লে আজিৰ পৰা আপনি মোৰ পিতা।

বঢ়া নিজৰ ঘৰলৈ গুচি গ'ল। মাকৰ গৈ পঢ়ি মথ পাৰ্গৈ
জয়ন্তীও লগে লগে আহিছিল। পিতৃৰাম ঘোৰা গাড়ী লৈ বৈ আছিল
মাকৰে তাত উঠি জয়ন্তীৰ পৰা বিদায় লৈ কচোৱা ক'ল গাড়ী চলাবলৈ
ক'লে।

ঘোঁৰা খড়ৰ শ'দই মাকৰ ম'টৰি যি প্ৰাচীন ৰ
যগৈ। ইতিমধ্যে গুৱাটীত ঘোৰা গাড়ী সংখ্যা কমি আহিছে।
এই সময়সো কালৈ শ'ত হৈছে। কা'ল স'লি হৈছে

ঘোৰাৰ চকাত লাগি অ'লি ট'লি উফৰি হৈছিল মাকৰে
ভিতৰত বহি তাই দেখা গুৱাহাটীত তেওঁ ইছি।
মাকহঁতৰ য'ৰ ধা'ধা। কলে যি হৈছে স্বা'লি তা'আন্দো
লন আৰু অস'লিয়া উন্নতি ক'ত স্বপ্নই শৈ'ব আৰু যৌৱনৰ
কালত তাই ম'ৰিমে হ'ত ক'লি হৈছে ম'অ'লি ম'লি
ক'ত ধ'লিয়া ধ'নীয়া ক'ল। ইবে এতিয়া কো'নাই তিয়া
স্বপ্নভঙ্গৰ কাল। পাখী লগা ঘোঁৰা আৰু ন'ই

হঠাতে ঘোৰা গাড়ী বৈ গ'ল।

মাকৰে খিৰিকিখনে দি চাই দেখে বাহিৰত ম'কি স'দশনা
বাইদেউৰ ঘৰৰ প'লি চিঞিছে

মাক গাড়ীৰপৰা ন'লি ম'কি ক'লি আহি যি কিয়েদি মাত
লগাই ক'লে মাকৰ বাইদেউ যো'লো মোৰ লগত যাম।

তুমি ক'লে ঘোৰা?

তুমি য'লে ঘোৰা।

মণিকাই ভিতৰলৈ গৈ এটা বেগ আনিলেগৈ। তাৰ পিছত গাড়ীত
উঠি বহিল। মণিকাই সাজপাৰ কৰি ধনীয়া হৈ আহিছিল গাত
চে'টৰ গোক্ৰ মাকৰে বজি পাৰ্গৈ বিয়াৰ পিছৰ আত্মসংকৰ কাল
এতিয়াও শেষ হোৱা নাই তাইৰ বাবে। মাকৰ ভাল লাগি গ'ল।

তুমিতো আশ্রমলৈ যাবৰ সময় হোৱা নাই মণিকা। মাকণে ধেমালি কৰি কলে

ঠিকেই। কিন্তু সমতি বাইদেউ আহিছে। সেয়ে যাবলৈ ওল ইছো। মানহজনী চাই আহো

হয়নেকি ?

হয়। বোধহয় অপশ্যন কৰাব লাগিব।

আচম্বিতে আহিল যে।

ডাক্তৰে বোলে কাৰি ৰাতি কৈছে। বৰদলৈয়ে গম পাই আজিয়েই পঠিয়াই দিলে কাৰি লৈ পৰাই যাব

সিহতে বাটে বাটে কথা গতি বালৈ ধিলে মণিকাই দিনটোৰ ঘূৰি বগনা কৰিলে। মাকণে নিজৰ মানৱ সেৱাৰ সংকল্পৰ কথা কলে সন্মত কৈ পহুঁতক কোৱা কৰি ৰাখিলে। পাড়ীখন বলতহে সিহত গম হ'ব যে আশ্রম হিতৰ সন্মত।

তেতিয়া গধূলি আৰম্ভ হৈছে। আশ্রমত প্ৰাৰ্থনাৰ নাম। বাহিৰৰ কুঠীৰত সংঘৰ কৰ্ম। ভীৰু সিহতক দেখি আশ্রমৰ এগৰাকী সেৱিকা আঁঠু আছিল তাই হিতক কুঠী টোলৈ লৈ গল। ভিতৰত কৰ্মীবোৰ হি আছে নবীনে জ্ঞান দিছে। মাকণে কিছপৰ বক্তৃতাটো শুনি তেতিয়া নবীনে মোখনি মািছে হিন্দু মহলমান খটান টাইবেলক একতাৰ ডোৰে বান্ধিবলৈ গঠনমূলক কাম কৰাৰ সময় হৈছে। পোৱা পাৰা জিলাত অনপ্ৰবেশ কাৰী আৰু থলৱা লোকৰ মাজত সংঘৰ্ষ ঘটিছে। সেইবোৰ অঞ্চললৈ সেৱক সেৱিকাসকল যাবৰ সময় হৈছে।

মাকণে সেৱিকাজনীক কলে মোক কত থাকিবলৈ দিছে ?

ইয়াতে।

এতিয়া আন কৰবাত বহোঁগৈ। মিটিং শেষ হওক। বস্তবোৰ আপনি ঘৰৰ ভিতৰত থৈ আহকগৈ। মণিকাৰ লগত তাই উভতি আহিল। সেৱিকাজনীয়ে বস্তবোৰ কুঠীৰত থৈ তেওঁ লাকক আহি লগ ধৰি কলে সমতি বাইদেউৰ তালৈকে বন্ধক।

এটা আছুতীয়া কোঠাত সমতি বাইদেৱে এখন বিচনাত বহি প্ৰাৰ্থনাৰ নাম শুনিছিল। মণিকাৰ্হতক দেখি মন্থত তেওঁৰ হাঁহি ফুটিল। সুমতি বাইদেউৰ চেহেৰা চালে ভিতৰৰ বোগৰ কথা একো

ধৰিব নোৱাৰি তেওঁ মণিকাক কলে তই মোৰ লগত যাব পাৰিবি মণিকা?

কলে?

কলিকতাই। অপাৰেশ্য হলে ওচি আহি।

মণিকাই উইলফ্রেড কথা তাবিলে তেওঁ বোধহয় সন্মতি দিব কিন্তু এই সময়ত তাই যি ডে উইলফ্রেডক এৰি যাবলৈ ইচ্ছা কৰা নাছিল। আত্ম সঞ্চৰ কল্পনাত তাই বিভোৰ হৈ পৰিছিল তথাপি তাই ইচ্ছা দমন কৰিবলৈ সমথ হ'ল। তাই ভাব হ'ল সমতি বাইদেৱে নোৱা তহে তাইৰ লৈছে তও এই সময়ত অকলে যাব নে বাবে ক'ি কতালৈ।

যাম মণিকাই উত্তৰ দিলে। সমতি বাইদেউৰ মন আনন্দত ভৰি গ'ল তেওঁ মণিকাক অভ্যৰে ভাল পাইছি তাইৰ সেৱাৰ ভাৱ দ্বত ক্ষত তাত মান অভিমান আৰু তত্ব কোৱা জঞ্জাল নাই।

তে হ'লে কাইলৈ পৰা ওলাবি। আমি ৰে ত যাম। সদশনাকো ক'ি কথাটো। এতিয়া তই যাব পাৰ।

হিৰত ভেতিয়া বাককৈয়ে আন্ধাৰ। মাকণে কলে মই অলপ লাহে লাহে ওঁ সদশনা ইদেউছত তাতো ডতৰ দৰে বহি থকাতকৈ আপো লোকৰ লগতে থাকো। মাকণ বাইদেউ ঈয়াত থাকিবলৈ আহিছে গম পাইছে নহয়।

সমতি বাইদেৱে কলে পাইছো।

তিনিওজনীয়ে গোট খাই এইবাৰ দেশৰ বৰ্তমান অৱস্থাত আশ্রমৰ ভূমিকা সম্পৰ্কে আলোচনা ক'ি ইতিমধ্যে সেৱিকাসকলে সাম্প্ৰদায়িক শান্তি বৰ্দ্ধা কৰিবৰ বাবে বিভিন্ন ঠাইলৈ যাবৰ বাবে সিদ্ধান্ত কৰিছে। কাইলৈ পৰাৰ বেলেতে এদল সংঘৰ সেৱক আৰু এদল আশ্রমৰ সেৱিকা গোস্বালপাৰা জিলালৈ ৰাওনা হ'ব। সেৱিকা সকলে মাকণক লগত যাবৰ বাবে ধৰিছে নেত্ৰীৰূপে। খবৰটো দি সমতি বাইদেৱে সন্মিলে ভূমি যাবা নহয়।

মাকণে খবৰটো শুনি বৰ আনন্দ পালে। এই মহতত সেৱাৰ কাৰণে য'লৈকে যাব লাগে ত'লৈকে যাব। বিশেষকৈ মহিলাসকলক লক্ষ্যত কৰাৰ কাজ এইটো।

ঠিক সেই মহতত সংঘৰ কৰ্মী সভা ডাঙিল। নবীনে সকলোকে বিদায় দি পোনে পোনে সমিতি বাইদেউৰ ওচৰলৈ গল। সভাই তাকে সেৱক দৰ নেতা হৈ হোৱালপাৰালৈ যাবলৈ নিদেশ দিছে। সেই কথা জাবলৈ নিজে আহিছিল। নবীৰ মনত আজি অপাৰ আনন্দ। সংঘই শ্ৰেণী সগ্ৰাম আৰু জাতীয় অস্তিত্ব ৰক্ষাৰ সংগ্ৰামৰ মাজত সমৰ্থ ৰক্ষা কৰি তমান অৱস্থাত এটা পথ উলিয়াবলৈ সমৰ্থ হ'ল। নাম ওজাৰ কৃপাত জীয়ে সংঘক এক মহা সঁকটৰপৰা উদ্ধাৰ কৰিছে। সংঘৰ ডেকা নেতা সেই বোমা ফুটোৱা ল'ৰাটোৰ প্ৰাণ ৰক্ষা হ'ল। কৰ্মীসকলৰ মনত আৰু এদিনাৰো নাই। হোৱা এবছৰে সি ল'ৰাটোৰ এডডা সাৰিঙ্গি ৰাখি বিক্ৰম দি ৰৈ যাবি মানহৰ ল'ৰা তেওঁলোকক তোক যত্ন কৰিছে। সেই সংগ্ৰামৰ আজি ফল ধৰে। সকলোৱে এতিয়া অমৰ ৰক্ষাৰ আন্দোলন যোঁ দিবলৈ সন্মত হৈছে। নবীনে বৰদলৈৰ লগতো এটা বজা পৰা কৰিছে। দয়োদয়োৰে নীতি এতিয়া ভাল ধৰে বজা। সমিতি বাইদেউৰ লগতো তাৰ আজি অমত নাই বলিলেই হয়।

টা গান শুঙাই সি কোঠালৈ সোমাই আহিল। কিন্তু মাকক দেখি খতমত খাই গল। এই মনত এই ঠাইত এনে এটা আনন্দৰ মহতত যে মাকক লগ পাই সেই কথা সি সপোনতো ভাবিব পৰা নাছিল। জেলৰ পৰা ওলোৱাৰ পিছত মাকক সি লগেই পোৱা নাই। অৱশ্যে সি জানিছিল মাক বৰ্তমান গুৱাহাটীতে আছে।

মাকক আৰু মাকি দটা মড়াত বহি আছিল। নবীনে সমিতি বাইদেউৰ বিচনাত বহি মাককলৈ চাই সোধিলে তুমি যে ইয়াত?

ইয়াত কিয়? ইটো প্ৰশ্নৰ উত্তৰ আপোনাকো দিব লগা হ'লনে? মাককো মিচিকিয়াই হাঁহি উঠিবলৈ। অৱশ্যে এনে এটা জাতীয় সংকটৰ মহতত লগ লগাৰ বাবে মৌলিক দুটিভঙ্গীৰ মিল নহ'লেও মই বহল মানবতাৰ স্বাৰ্থত ইয়ালৈ আহিছোঁ। ইয়াতে থাকি সম্প্ৰতি কাম কৰিম। আপোনাৰ ভালনে?

মাককৰ এই পৰিবৰ্তন বিমলকৰ। প্ৰেমাসক্তিৰ আৰু অনিশ্চিত মনোভাৱৰ যন্ত্ৰণা তাইৰ মাজত নাই। প্ৰত্যেকটো শব্দই অৰ্থপূৰ্ণ। নিজৰ মনৰ বলেৰে তাই এতিয়া চলিব পৰা হৈছে। এই মন স্বয়ং সম্পূৰ্ণ। মোৰ ভাল মাকক তোমাৰ? নবীনে সোধিলে।

ভাল

মি কাই লক্ষ্য কৰিছিল দয়োৰে ভিতৰত কিবা গভীৰ বজাবজি আছে এই বজাবজি ওপৰ স্তৰ বজা জি। কিন্তু এই বজাবজিৰ পৰিণতি কি? তাই কোখৰি নোৱাৰিলে

তাই কিবা কব খজিছিল কিন্তু ইতি ১। সতি বাইদেউৰ লগত নবীনৰ কথা বত। আন্ত হৈ গল। মাক আৰু মণিকাই নীৰৱে সেই কথা বতৰা শুনি লৈ গৈ

বিমলদাক আমিন। ৱে ত। লী। তিওৱা নি। পৰা সংঘই সন্মতীন হোৱা। ি। জ্ঞানতক পিস্থিতি আৰু সামাজিক সংকট কিদৰি হতে অতি কৰিলে। ৱে তেওলোকে আলোচনা কৰি। বিমলাই যি উপদেশে ই দয়ো। জে দেখা সত্য অনসৰ কৰি কামত অগবাড়ি আজি এক সময়ৰ ক্ষণত সংঘত উপস্থিত হৈছে এই সময় বয়ৰ অবশ্যে স্থায়ী ভেটি তেও লোকে এতিয়াও আৱিষ্কাৰ কৰা নাই সমতি বাইদেৱে এই ভেটি আৱিষ্কাৰ কৰি চাইছে যাইকৈ সবময় আধ্যাত্মিক। ৱে দ্বাৰা অনপ্ৰাণিত সেৱাত—সেয়ে তেওঁৰ স্থিতি প্ৰতীক আশ্ৰম আৰু নবীনে তাক আৱিষ্কাৰ কৰিবলৈ চাইছে মন আৰু দেহৰ স্তৰত— সংগঠনত সেয়ে। ৱে কামৰ প্ৰতীক ল সংঘ

সংঘ যেন পৰম আৰু আশ্ৰম যেন প্ৰকৃতি। দয়োৰে মিলনতহে পৰম সৃষ্টি মহত উদয় হয়। সমতি বাইদেৱে হাহি কৰে এতিয়া কামৰ সময়। কালিলৈ প্ৰত্যুষৰ ৰেলত সেৱিকাসকল যাব সাম্প্ৰদায়িক অশান্তি চলি থকা অঞ্চলবোৰলৈ তোমালোকে বা কি কৰিবলৈ?

আমিও যাম নবীনে উত্তৰ দিলে সাম্প্ৰদায়িক অশান্তি নগলে অসমৰ জনতাক জাগ্ৰত কৰা টান হ'ব।

হঠাতে মাকণে সখিলে আপনিও যাব নেকি?

অঁ

তাইৰ মন আনন্দেৰে নধৰা হল তাই কলে যয়ো যাম। একেলগে কাম কৰিবলৈ পালে বৰ ভাল লাগিব। নোৱাখালিলৈ গৈ দেখিলো আচল কাম গাৱত মানহৰ যবে যবে গলেছে একতা আহিব।

সমতি বাইদেউ নবী। আৰু মণিকা তি ওটাই এইবাৰ মাকগলৈ
চলে তাই কাত অনিশ্চয়তা অৰু দি। নাই

নবীকে মোখ আনন্দ গিছে মাকগ। তোমাৰ
গত কামক বৈ পা ইয়া ক আৰু মো বৌভাগ্য কি হব
ৰে ?

ভাগ্য কা হেঁ ক নে বাে।। কিন্তু এটা অভৱ মই
অ।। কাত দেখিছা

কি? ি য়ত ীন সখিলে

অপি সমাজ তাক যিমান গড ভাৱে দৈে ব্যক্তিসত্তাৰ
মাজতো যে জীৱ বে। ইৈ স গ্ৰ মানব সত্তাক চোৱাৰ শক্তি
আছে যে ই কথা আপি ধৰি নোে হে সংসা ত বি
ঠাকুৰ। দ্ৰুত উত্তৰ হ হেতে মই ঠেকি শিকিছো।
কাজেই এই কথা স্প টভ ে কৈছো মা হব এটা sp tual
dimens on ও আছে

নবীনে মৰুণ কথাে। শুভি ভাবিলে ি হ এইজনী
আগ ধনীৰ কন্যা ি লাসী মাকগ নহয় তাই আজি ব্যক্তি
সত্তাৰ সাহায্যেৰে সৰু ৰে গত এক হ বলৈ প্ৰয়াস কৰিছে
এই আ য়াত্মিক শিক্ষা। মহাপৰুষসক। পাইছে। সি ক লে
হয় ইতো। জনৈতিক দটিৰেই জগতখন চাই আছে। এই
দশনেৰেই যে মানহৰ সকলো বিচ্ছিন্নতা শুচাব পাৰি তাক মই
নকও তোমাক মই সংঘলৈ মতিছলো সমতি। ইদেউৰ নিচিনাকৈ
থাকিবলৈ। কিন্তু তুমি ব্ৰহ্মচৰ্য থ ললা এই প অৱশ্যে
যৌন বিচ্ছিন্নতা আৰু কেৱল আধ্যাত্মিকতাৰ পথ। সেইদৰে সম্পত্তিগত
বিচ্ছিন্নতাও তুি অতিক্ৰম কৰিব বা নাছিল। হয় নে নহয় ?

যৌন বিচ্ছিন্নতা আৰু সম্পত্তিগত বিচ্ছিন্নতা নাশ কৰাৰ বাবে
আমাৰ আশ্ৰম আৰু ঘৰতকৈ উন্নত কিন্তু দয়োটাৰে সঙ বোৰ থকা
এক থকা ঠাই লাগিব। মহাপৰুষ বা ৰাজীতিজই এতিয়াও এই
পথ দশাব পৰা নাই। মই ভাবো কৰ্মীসকলেই এটা নতুন সমতাপণ
বিচ্ছিন্নতা জয়ী নতুন আব স গহ উত্তৰ কৰিব লাগিব। এই মতত
মই দৃঢ় আপনি হয় নে নহয় নেজানো সম ত বাইদেউৰ মতো মই
নেজানো।

সমতিয়ে চকু মদি দয়োৰে কথাবোৰ শুনিছিল মাকগৰ ব ।
 ৰে শুনি তাইৰ ভাগিছিল। তেওঁৰ মনত ৰিল বিমলেও
 বজ্জচয় ভাল পোৱা নাছিল ওঁ মনে মনে সন্ধান কামনা কৰিছিল ।

সমতি বাইদেৱে হে লোকে যদি তে নতুন থকা
 ঠাইৰ উত্তৰ বৰিব পাৰা তেন্তে তুমি পৰাৰ পাবা মান

কি পৰাৰ ? মাকনে কৌতূহলত সধিলে ।

এই কমজাক কথা কৈয়েই সমত বাইদেৱে হালিলে ।

মাকগৰ মথখন লাজত বঙা পলি তাইৰে খেততা
 জড়পিত নহয় তেখেতৰো মত আছে

নবীনে উত্তৰ দিলে মই তুন জীৱনৰ সন্ধানত তো ইমান
 দি কটালো কিন্তু আৱিষ্কাৰ কৰিবলৈ মোৰ অজাৰিও নাই
 প্রতিভাও নাই আগ চি তাবোৰকে পাণ্ডুলি আছে যদি প্রকৃত
 পক্ষে তুমি এনে এটা অভিনৱ আৱিষ্কাৰ কৰা তেতিয়া ই প্রাণপিণ্ড
 ৰূপ ধৰি তোমাৰ পৰাৰ হবলৈ সাজু আছে ।

মাকগে কলে তাৰমানে আনি এতিয়াও দান্ধিত্ব এৰাই মোৰ
 পৰা বিচ্ছিন্ন হৈ থাকিব খোজে

নোখোজে মই সহজ উন্নত স্বাভাৱিক জীৱন বিচাৰো । যদি
 ভাৰা সহকৰ্মীৰ উপৰিও আমি সহগামী হব লাগে তেতিয়া মই তাত
 আপত্তি নকৰো । নবীনে উত্তৰ দিলে ।

কথা ৰতৰাবোৰে আকস্মিকভাবে নবীন আৰু মাকগক ওচৰ
 চপাই আনিলে । মাকগ আৰু নবীন দয়ো সপোনতো ভবা নাছিল যে
 সিহঁতৰ মন ইমান ওচৰ চাপি আহিল

ৰাতি বেছি হ'লত নবীন যাবলৈ ওলাল । সি সমতি বাইদেউৰ
 পৰা বিদায় লৈ মণিকা আৰু মাকগৰ লগত কুটীৰলৈ গ'ল । কুটীৰত
 নবীনৰ লাম লাকট মিবোৰ বস্তু আছিল সেইবোৰ মাকগে বাজি এটা
 বেগত ভৰাই দিলে । তাৰ পিছত তাই নবীন আৰু মণিকাক
 আশ্রমৰ গেটৰ মথত আগবঢ়াই থৈ আহিলগৈ ।

সেই নিশা মাকগৰ টোপনি নধৰিলে । কিহে তাইক আজি
 হঠাতে নবীনৰ লগত এইবোৰ কথা পাতিবলৈ প্ৰেৰণা যোগালে ?

নবীনক আৰ্কা মকডাৰে লগ পোৱাৰ লগে লগেই তাইৰ যৌন বিচ্ছিন্নতাৰ ভাব খেতকলৈ নাইকি ? হৈ গ'ল ? দয়োটা হৈ তিয়া এটা আন্দোলনৰ মাজত মিহিত হৈছেহি। মাকগৰ ব্যক্তি সত্তা প্ৰসাৰিত হৈ সমগ্ৰ অসমত মিহি হৈ অসমৰ মাজেদি বিশ্বৰ লগতো মিলিব। খেতকৰ বাবে পৰিঘোৰা মাটিত নামিছে কিন্তু তাৰ পাখী ছিগা নাই জাপ খাই আছে তাইৰ আত্মা সমগ্ৰ বিশ্বব্ৰহ্মাণ্ড স্পৰ্শ কৰিবলৈ ইচ্ছুক। ইয়াত একো ৰাজনীতি নাই আছে কেৱল বিশাল মানবধৰ্ম।

আজি আত্মা তাইৰ মজুত তথাপি পৰমৰ লগত তাইৰ নঘটাত তাই যেন অসম্পূৰ্ণ। তাইৰ সম্পত্তিৰ বেৰখনে তাইক ওলাই যাবলৈ দিয়া নাছিল পৰমৰ কামলৈ আজি তাই হৈছে। চেৰাই গৈছে তথাপি নীনৰ লগত তাৰ যৌন বিচ্ছিন্নতা ঘোৰা নাই। সিহঁতৰ মাজত বহুত দিন হ'ল বিচ্ছেদ ঘটা। এতিয়া তাই এটা পৰিয়ালৰ নহয়। জিতৰ লগত বিয়া ডগাৰ। পাৰিবিহিক গ্লান্ধৰ পাত্ত তাই মজুত হ'ল সেই কাৰণে তাই মকলি মৰে নবীনৰ কাম চাপি আহিব পাৰিছে।

নীন সম্পূৰ্ণৰূপে mass man হৈ গৈছিল। লগে লগে সমতি বাইদেউৰ ক্ৰেশকৰ ব্ৰহ্মচৰ্যৰ প্ৰভাৱত পৰি তেওঁ এদিন তাইকো সেই অবদমন পৰি লবলৈ সংঘলৈ মাতিছিল দেহ আৰু মৰ বিচ্ছিন্নতাই নীনক লাহে লাহে প্ৰকৃতিৰ পৰা লাহে লাহে আতৰাই লৈ গৈছিল তেওঁৰ যৌন নিৰপেক্ষ ব্যক্তিত্বৰ বিকাশ ঘটিছিল নবীন সামাজিক দিশত। আধ্যাত্মিক দিশো যাত্ৰিক জড়বাদৰ প্ৰভাৱত শুকাই গৈছিল। অক মাতে সেই গ মানৱৰ প্ৰাণত প্ৰকৃতিৰ লগত সংযুক্ত হ'বৰ বাবে এটা প্ৰবল ইচ্ছা জাগৰুক হৈছে।

তাই আছিল সমেকত নবীন আছিল কুমেৰুত এতিয়া দয়ো দফালৰ পৰা আহি বিশ্বৰ বেৰখাত থিয় হৈছেহি মাকগৰ ব্যক্তিসত্তা সমাজ সত্তা উদ্দেশ্যে খাবিত হৈছে ব্যক্তিসত্তাৰ ভিতৰলৈ মাজতে সোমাইছেহি নাৰী আৰু পুৰুষৰ প্ৰেমৰ শক্তি। দয়ো দয়োৰে আজি কাম চাপি আহিছে। সিহঁতে নতুন জাতীয় সংহতিৰ অভিযানৰ লগে লগে বিচাৰি পাইছে যৌন সত্তাৰ মিলনৰ অৱসৰ।

মাকগৰ সংঘলৈ নেহায় ঘৰ আৰু আশ্ৰমতো নেথাকে। তাই বিচাৰিছে নতুন গহ।

তাই জানে নবীনও সংঘতকৈ বসন্ত এখন ঘৰ বিচাৰিছে।

কালি লাহিৰীত সাম্প্ৰদায়িক অশান্তি ভিষা ওলা তাৰ মাজতে নতুন ঘৰৰ জ্ঞান ওজৰ সম্পন্ন সমতা আৰু আনন্দৰ ঘৰ মানহৰ ল'ত সিহঁত মিলি যাব।

তাই শুই থাকিব নোৱাৰিলে। বাহিৰলৈ ওলাই আহি দেখিলে সমীপত বাহিৰেৰে সোঁত আছে। তাই তেওঁৰ কোঠালৈ গ'ল তেওঁৰ বিচনা বহি তেওঁ হাতত নিজৰ হাতত তুলি লৈ ক'লে আইদেউ আপনি শোৱা।

ওহোঁ কোৱা হ'ল কিছাই যেন তাত উল দিছে? কিন্তু কিহে? কোনে মাতিছে? একো ধৰি পৰা নাই মাকণে এচৰিত হৈ সাধনে কিহে মাতিছে

বোধহয় নবীন? হাহি সমতিয়ে উত্তৰিলে। মই আজি বৰ সখী মাক। এদি বিমলদা আৰু মই দয়ো নতুন বোধন শংখ বজাইছিলো নবীন মন্তম ধৰে আহিছি সেই শব্দ শুনি নবীন আমাৰ বৰ মৰমৰ তুমি আমাৰ সহগামিনী আৰু সহধৰ্মিণী হ'লে বৰ সখী হ'ম। নতু কৈ গঢ়া আপত্তি নাই। আমি যি কৰিলো সেয়ে সকলো নহয় অপগ হৈ ব'ল আমাৰ সাধনা। তোমালোকে তাকে পণ কৰিবা।

সমতিয়ে মাকণক সোৱটি ধৰি টা চুমা খালে।

মাকণে অনন্তৰ কৰিলে মন পখীঘোৰা জোনাকৰ মাজে মাজে উৰি গৈছে তাৰ যাত্ৰা অনন্ত।

ই নি। নবীন। টো নি ধৰা নাছিল। সদশনাৰ তালৈ আহি সি শুই লৈ তিনি বটাই লি বজিতক দৈনিক কাকতৰ মেনেজিং ডাইৰেক্টৰ কৰিছে। সদশনাই তাইৰ বিৰাট ঘৰটোৰ তল তলাটো অফিচ কৰি লৈ দিব খজিছে। সিহঁত দয়ো হ'ব কাগজৰ আচল পৰিচালক বঢ়াবোৰে মাথোন দিহা পৰামশ দিব। নবীন অনন্তৰ কৰিলে সদশনাই বজিতৰ সহকাৰী হ'বলৈ পাই এক নতুন জীৱনৰ উন্মাদনা অনন্তৰ কৰিছে। ডাত খাওঁতে সিহঁতে কেৱল দৈনিকৰ কথাৰ পাতিলে নবীন কলে গোৱালপাৰাৰ পৰা আহিয়েই সি কামত যোগ দিব

ভাত খোৱাৰ পিছতো কিছুপৰ সদশনাই তাৰ লগত কাকতৰ বাবে কিনিবলৈ জা তুন হৈ যোগ্য কৰিব খেজা নতুন মানহ আৰু অন্যা ৷ বিষয় ক ৷ আলাচ ৷ কলৈ

মিকাই উইলফ্রেডে এখন চিঠি লিখিবলৈ ললে তাই ক কতলৈ লোৱাৰ সংবাদ দি তাই িখিনে সমতি বাইদেউ অৱস্থ বৰ ভাল নহয় এই সম ত তেওঁক শুভ্ৰমা কৰিবলৈ পোৱাটো তাই ভাগ্য বিনে ৰিবেচ ৷ কহিছে

কথা পতাৰ শেষত নীল বিচনালৈ নগল ৷ সি দদৰ ঘৰ পাৰ্শ্বত তা মনত ততিয়া মাকৰ কথাবোৰে বাজি আছিল ৷ বাকীবোৰ ক ৷ আহিছিল আৰু গৈছিল আজি হঠাতে সি মাক ক স ক ী ৰূপে পাই তা ধাৰণা হৈছিল এই পৰিবৰ্ত ৰ প্ৰৰণা অকল ইতিহাসে দিয়া নাই দিছে এক অধ্যাত্মিক সংস্কৃতিয়ে ৷ তাইৰ আত্মা আজি অনন্তত বিস্তৃত হৈছে তা অনন্তৰ হ ল মানহে অকল অস্থ নহয় অস্থৰ পাখি আছে মাকৰ লগত বিচ্ছেদ হোৱা দিন ধ ৷ ৷ জীতি আৰু কেৱ স্থান জয় ক ৷ অস্থ আজি তৰ জীৱনল মকৰ প্ৰেম মৰ্ত ৷ ঘাৰ অহাৰ লগে লগে সেই অস্থ ৷ যেন পাখি জিছে

দদৰ ঘ ৷ ই বীনে দেখিছে দদ ৰহি তাছ মকৰ কোঠা ৷ ৷ গাত শ্মশানৰ পৰা ঘৰি আহি সি সাজে সোৱা ৷ ই ৷ তাৰ ঘৰ ৷ ৷ কেৱল জয় ীয়ে নিশব্দে ওচৰৰ কোঠাত ৷ ৷ মাই নিবোকা ৷ ৷ হৈ ৰহি আছে পক্ষা ন ফুকন ঘৰত লাট ৷ ই ৷

কি হল ? বীনে সিলে

মই ক নোৱাৰো ৷ প ৷ সমাজ ওচ ত ই ৷ জি সেও হৈ গ ৷ ৷ জয়ন্তীক লৈ পামত যেতিয় বিবাহ বিহীন প্ৰেম জীৱন অ ৷ কৰি ৷ ৷ তেতিয় ভাবিছিলো মই এটা তুন ৌন জীৱনৰ আদৰ্শ স্থাপন কৰিম কিন্তু নৰাম ওজাই ৷ ৷ ই পীক্ষাৰ বিৰুদ্ধে ৰোহ আৰম্ভ কাৰ ৷ ৷ ল ৷ টোক ফাঁচীৰ পৰা ক্ষা ক ৷ ৷ হ নভঙা ক তেও মৰিল ছি বিকেইম এ মাৰটাৰ অন বিহাফ অব দি অ ড ৷ ৷ তেওঁৰ ৰোহ সফল হ ৷ ৷ বিয়া কৰাওঁ বলিছো ৷ ৷ এতিয়া কৰিবলৈ বাধ্য হলো ৷ ৷ শ্রদ্ধ নক ৷ ৷ ৰি ভাবিছিলো — এতিয়া ৷ ৷ থিহুই নহয় শ্মশানৰ পৰা আহি হবিচ খাটিছো ৷ ৷ সম্পতি

ট্ৰাষ্ট কৰি দিম বলিছো কিন্তু খেতিয়ক হোৱাৰ আঁচনি সফল হোৱা নাই। বহি আছে। কি কৰিম ?

নবীনে কলে পৰীক্ষা কৰিছিলি সফল নহ'লি। এতিয়া বিচাৰ কৰ কি কাৰণে সফল নহ'লি।

কি ছো। পৰীক্ষা সময়তকৈ আগ হল।

নবীনে হাহিলে কলে ঠিকে ধিছ। তাৰবাবে শোক কৰিবলৈ কি আছে ? গা ধো। কিবা খাি ে নাই ?

ওহোঁ

নবীন বজনিত সি গা ধই সাজ সালে। জয়ন্তী কমৰ পৰা ওলাই আহি তাক ভাত বাঢ়ি দিলে। নবী ডাইনিং কমলৈ গল খাবলৈ। নবীনো তাৰ পিছে পিছে গৈ পাকঘৰ পালেগৈ ? দদৰে হবিচাম খা লৈ লাগিল নবীনে ওচৰৰে এখন চকীত বহি জয়ন্তীক সধিলে তুমি নোখোৱা নেকি ?

খাম

তাই স্বামীৰ ভোজন শেষ হোৱাত বাট চাইছিল নবীনৰ ভাব হল এই য়ে যেন চিত্ৰা মাহী ঘৰি আহিছে।

এই ঘৰটোৰ লগত তাৰ সম্পৰ্ক অতি গভীৰ

দদৰে খাই উঠি মথ ধোৱাৰ পিছত জয়ন্তীয়ে কলে মই এখেতক কৈছো এইবো সংস্কাৰ কৰিবলৈ হলে ৰাগিব।

কিমান দিন ৰ লাগিব তাক তো তুমি কৰ প। নাই জয়ন্তী। দদৰে উত্তৰ দিলে

জয়ন্তীয়ে কলে যেতিয়ালৈকে মানহে বজ্জে—

বৰ দীঘল সময়।

হবই বৰ গছ এজোপা কলে জানো তাক সহজে উভালিব পাৰি ? এতিয়া যাওঁক দই বন্ধৰে কথা পাতকগৈ। মই খাওঁ

নবীন আৰু দদ গৈ বাহিৰত বহিগৈ আকাশত ফৰিং ফুটা জোনাক। বাৰাণ্ডাত সিহঁতে এখন পাৰ্চী পাৰি ললে। তাৰ পিছত গাৰ দটা লৈ খেল দিলে। নবীনে কলে জয়ন্তী প্ৰকৃততে ফৰ

উইজডমৰ প্ৰতি তি। নহলে তাই ইমান সহজে আচল কথাটো
ধৰিব নোৱাৰিলেহে তেনে ঠিকেই কৈছে ব ব লাগিব

দদৰে উত্তৰ দিলে জয়ন্তীক এই কাৰণেই মই শ্ৰদ্ধা কৰো।
তাইৰ এটা মন আছে। দেওধনীৰ মন। তহঁতৰ revolutionary
psychology লগত দেওধনীৰ ভবিষ্যদ্বাণীৰ মিল আছে ব ব
লাগিব এইটোৱেই নেন বিপ্লৱীৰো শেষ কথা।

বীনে একো নেমাতিল। সি মন কৰিলে জয়ন্তী বজনিম্নে
তাৰ ম শান্ত কৰি দিছে।

সিহঁত দয়ো কিছু সময় মনে মনে থাকিল

কিছু সময়ৰ মত জয়ন্তী আহি সিহঁতৰ ওচৰত থিয় হ'লহি।
তাই নবীনলৈ তামোল লৈ আহিছিল। বীনে তামোলখন হাতত লৈ
পাৰ্টীলৈ গ'ল জয়ন্তীয়ে জোন টালৈ চা'ল বগা কাঁহীৰ দৰে
জোনোৱাৰে তাইক কিবা কথ ক'ব জিহ্বা।

তাই নবীনলৈ চাই সন্মিলে মাক। বাইদেউ অশ্রু লৈ গ'ল
গম পাইছে হয়। মই ভাবিছিলো এইবা —

এই বা কি জয়ন্তী

ভাবিছিলো দমোকে লাই দিম মিছা জয়ন্তীয়ে
হুমিয়াই চা'ল

নবীনে ক'লে কিয়?

কিয়? ঈশ্বৰে জোৰ পাতি থৈছে

নবীনে এইবাৰ হাহি বখাব নোৱাৰিলে তেওঁ হহা দেখি জয়ন্তী
আচ'তি ল নবী যে ঈশ্বৰ তি বিশ্বাস নাই এই কথা জয়ন্তীয়ে
জানে তাই সেই বাবে ক্ষণ হ। তই ক'লে ঈশ্বৰ আছে হেৰি।
হাহি তেওঁক উৰাই দিব নোৱাৰে। তেওঁৰ ইচ্ছাতে সকলো চলে।

নবীনে হাহ ক'লে ঈশ্বৰ নহয় আমি জিহ্বা নিজেই ঠিক
কৰিছো।

কি ঠিক কৰিছে? মাকণ যাইদেউক পালে ক'ত?

মাকণৰ লগত সি পতা কথাবোৰ তাৰ মনত পৰি গ'ল সেই
কথাবোৰত বিনা শব্দটো নাছিল তথাপি সিহঁতৰ আজিৰ কথা

বতৰাবোৰে সিহঁতক এবাৰ নোৱাৰাকৈ কাষ চপাই আনিিলে । সিহঁত এতিয়া হকমী সহযত্ৰী সহধৰ্মী সিহঁতৰ মাজৰ যৌন বিচ্ছিন্নতাও আতৰি যাবলৈ আৰম্ভ কৰিছে এই অৱস্থাক প্ৰচলিত একো শব্দে বজাব নোৱাৰি ।

জয়ন্তীক পোনপটীয়া উত্তৰ নিদি নবীনে আজি আশ্ৰমত ঘটা মিলনৰ সম্পৰ্ণ কাহিনী বৈ শুনা

সই কাহিনী শুনি জয়ন্তীয়ে একো নেমাৰি লৈ কিছুপৰ তাৰ পিছত দদলৈ চাই তাই ক'লে টোপনি গ'ল নেকি হেৰি? শুনিছেনে মাকণ ডাওনাখন হৈ গ'ল আমি গমেই নেপাওঁ ।

দদৰ শুই থাকিয়েই উত্তৰ দিলে হৰণ নহয় জয়ন্তী জয়ন্তীয়ে হাহিবলৈ ধৰিলে

জয়ন্তী শুবলৈ গ'লত নবীনে শুবলৈ চোটা কাৰলে দদ ইতিমধ্যে টোপনি গৈছিল । ৰেপতি জয়ন্তী ক'লেই নবীন নতলি ৰব লাগিব । ততাতৈয়াকৈ একো কামেই কৰিব নোৱাৰি । সি বাজি পাইছে তাৰ লগত মাকণৰ মিলন অকল পক্ষ্মৰ লগত প্ৰকৃতি সাৰ্মি নেই বহু ই ব্যক্তিগত আৰু সমাজ সত্তাৰো মিল

সেই সময়ত তাৰ মনলৈ নামি আহিল এটা আকাশৰ পখীঘোঁৰা ।

ফুলকোঁৱৰ পখীঘোঁৰা । আকাশ হৈ অজি ফুলনি ।—

— পিছদিনা ৰাতিপৰা ঠিক বেগ এৰিবৰ সময়তহে বীন গৈ টেণ্ডান পাইছা দদও তাৰ অহিছিল । সিহঁত গৈ প্ৰেটফৰ সোৱাৰৰ লগে লগে লৈ উঠিলে । সি লৰা লৰিকৈ গৈ সিহঁতৰ ডবাত উঠিলে । মাকণ সমতি বাইদেউ ওচৰত বহি আছিল । মণিকাই টোপাল টোপালিবোৰ ভালদৰে থৈ দিছিল বহা বেঞ্চৰ তলত । সেৱক ৰেপ্তিকাসকৈ খিৰিকিয়েদি বাহিৰত গোট খোৱা ছাত্ৰবোৰক হাত জোকাৰি বিদায় সন্মিলন জনাইছিল ।

নবীনে টোপোলা টোপালিবোৰ থৈ দদক বিদায় দিলে । মাকণেও খিৰিকিয়েদি হাত জোকাৰিলে

বেল চলিলত নবীন আহি মাকণ আৰু সমতি বাইদেউৰ সন্মিলনত থিয় হ'লহি সমতি বাইদেউৰ মঞ্চখন শেতা হাত দখন খী চুলি

পকা। তেওঁৰ গা ভাল নাছিল কিন্তু মখত এটা দীয়া হাঁহি।

বীনে মাক লৈ চালে। তাইৰ মখত এটা সোণা বঁড়। চকুত বৈপ্লৱ মণি কলা চুলিৰ ধোপত জোনাক পৰা গছে মাটিত পেলোৱা মনোহৰ ছাঁ তাই মিচিকিয়াই হাঁহি তাক সম্ভাষণ জাে।

সি বহল হি লৈ চাই সি দেখিলে লেখনে পাণ বজাৰৰ স্থিৎ ড পাৰ হৈছে। এটা শোভামাৰ্জা আহি বন্ধ গেটৰ ওচৰত টৈ আছিল। সি খিকি মখ উলিয়াই শোভামাৰ্জাটোলৈ চালে। মান বোৰ হাতত জাৰীৰ পতাকা সি হাত উলিয়াই চিঞৰি সিহঁতক অভিবাদন জনালে সিহঁতে চিঞৰিলে স্লোগান দিলে আৰু আনন্দত উল্লস লৈ গেল।

গোটেই অসমত নে শোভাযাত্ৰা ওলাইছে সমিতি বাইদেৱে ক'লে। এইবাৰ অসম জিৰ হক ক্ৰা কৰিব। খালি ইহে থাকি লৈ নাগাম। কিন্তু মই জানো তোমালোকে কাম কৰিব।

নবীনে মৰ দপিয়ালে

পাণ্ডা ষ্টেচন পাই সিহঁত নামি ফেলি গেল। মটিয়াই বস্তুবোৰ কঢ়িয়ালে।

সমিতি বাইদেৱে কলে ওপৰলৈ গ'ল। বহুত দিনৰ আগৰ কথা মত পহিছে। বিমলদক মদনাপন্নীলৈ পঠিয়াবৰ দিনাৰ কথা। তেতিয়া যুদ্ধ চলি আছিল।

তিনিও খটখটীয়েদি গৈ ওপৰ পালেগৈ

ওপৰত পৰাৰ বতাহ িছিল। চেচাজু বতাহ নৈত। সমিতি বাইদেৱে গৈ থিয় হৈ গৈ বেলিওত। কেউফালৰ পৰা বতৰে নিমন্ত্ৰণ জনাইছে। তেওঁৰ অন্তৰ হৰ্ষ লহিত সদায় এইদৰে

কৃতিয়ে এইদৰে সদায় ভেঙা লাগিব। খিমানহ আহিব আৰু যাব। অসমে আজি আন্দোলন কৰিছে কাইলৈ ফাৰ্জ কৰিব। মানব সমাজ থাকে মাে অসীয়া থাকিব অসম থাকিব আৰু থাকিব ডাৰত। সবাতোপৰি থাকিব পৃথিৱী। কিন্তু প্ৰকৃতি তাতকৈও বেছিদিন থাকিব। বিমলদা গল তেৱেঁ শাও শাওঁ। এতিয়া আহিছে বীন আৰু মাকল। সিহঁতৰ পিছত বা আহে কোন? জীৱনৰ সাধকতা কিহত? নিস্ৰাথ আৰু অবিৰাম সেৱাত আৰু প্ৰেমত। সেৱা আৰু প্ৰেম এটা পইচাৰ দটা বিপৰীত পিঠি।

৩৫৪ : ফুলকোঁৱৰৰ পখীঘোৰা

হঠাতে তেওঁ মন কৰিলে নবীন আৰু মাকণে ফেৰীৰ এমৰ ল
গৈ ক । পাতিছে

ফেৰীখন চলিবলৈ আৰম্ভ কৰিছে ।

সমতি বাইদেউৰ মখত হাছি ফুটি গ ল   তেওৰ ভাব হল মাকণ
আৰু নবীনে সংঘ আৰু আশ্রমৰ কাম চলাই যা   মানহৰ মক্তি
নহালৈকে । অসমৰ মক্তিৰ সমস্যা আজি মানহৰ মক্তিৰ সমস্যাৰ
পৰা বিচ্ছিন্ন নহয় । সিহঁতে সবাজীন মক্তি ি চাৰিছে

: সমা ত :